

חלק יו"ד סימן א' שאלה שפאה מעוב"י צנעא יע"א וזה נוסחה: אחר עתרת החיים והשלום אותותינו אלה יעידון גידון איה היום כמה שאנחנו כותבים אל מעכ"ת על ענין הקנפות אשר נקבעו במח"ק מאז ומקדם בשתי פתי פנסיות בית אלכסאר ובית פאלח יב"ע אך בהגיע שני אנשים למח"ק מאחינו אנשי תימן יע"א שלוחים מעיה"ק ירושלם תובב"א רצו לקבוע קנפות בכל פתי פנסיות ע"ש התנא הק' רמב"ה זיע"א והב' ע"ש התה"ק הרשב"י זיע"א וכו' ועמדנו בפרץ נגדם לבטל דבריהם בטענותינו שהקנפות הא' מתבטלים בסבת הקנפות החדשים ולא רצו לקבל וכו' וקבעו קנפות הנז' לשם התנאים הנז' והתנו על הקנפות הנז' שהמקובץ בהם יהיה לבנין פתי פנסיות ובתי מחסה בעיה"ק ירושלם תובב"א ע"ש אנשי תימן השוכנים שם וג"כ קבעו קנפות בכל בית ובית אע"ך נתבטלו הקנפות הקדמונים מטעם הנז' ואפ"י יש איזה יחידים אשר עדיין רוצים להתנדב לאיזה שירצה אינו טורח לילה ולחפש אחר הקנפות הישנים וכ"ש שהממונים הנז' אומרים להם שפבר נשאלה שאלה זו מחו"ר עיה"ק ירושלם תוב"ב והיתה תשובה' שהם יכולים לשנות אפי' הקנפות הישנות מטעם פסק הרב חותם סופר אשע"ך באנו להודיע לרו"מ אם האמת אתם ונוכל לשנות הקנפות הנז' ונחתומים על הכתב כמה חכמים ויח"ס הי"ו יושבי העיר הנז' יע"א: תשובה אני טרם אעלה לדבר ד"ת דבעיני העמדה והערכה אציעה שאול' ממרן דבשמיא רחמין למבעי ינחני במעגלי צדק למען שמו ומה גם דלא להוי ממהדורי מילי ומסמרטוטי נהגם ששמעתי שיש פסק ארוך על העניינים הנז' מגדולי המורים רבנן תקיפי ראשי אלפי אשר הם אמת דבריהם אמת ומה יענה עוד מאן דלא ידע לכוין אימרה ולא הדורי סברה כמוני קל שפקלים אבל פיון שאינו מצוי הפסק הנז' פעת בידינו אמרתי אלקה נא ואספתי באנמרים מפי סופרים ומפי ספרים ומה שתעלה מצודתי כפי דעתי הקלה פמות שהיא אכתבינהו הא למגמר לא להלקה ולא למעשה עד אשר יספיו עמי בעלי ההוראה היושבים ראשונה לראש פנה ועמהם תמו"ט חקמה וזה החלי בס"ד: הנה במגבת עניים רבו כמו רבו החילוקים והסברות אם יכולים בני העיר לשנותה פמבאר בטור יו"ד ובב"י סי' רנ"ו ורנ"ט ברם ראה ראיתי למוהריב"ל ח"א סי' מ"ט שכתב דהא דאמרו יכולים בני העיר לשנות ולזה הספיו גדולי המורים אשר בית ישראל נכון עליהם.

היינו דנוקא ללוותה על מנת לפורעה אבל לשנותה בפסידא דלא הדרא אינם יכולים לשנותה ע"ש: והגם שהרב מוהרמ"ג ז"ל בסי' ע"ו דחה דברי הרב מוהריב"ל ז"ל וכתב דלא נאמר דבר זה ללוות ולפרוע אלא אם רצו לשנותה לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יכולים לשנותה אפי' בפסידא דלא הדרא וכ"כ מהרד"ך ז"ל בתשובה ח"א סי' ל"ח וכ"כ רבינו הטור ז"ל סי' רכ"ט מ"מ הרי כתב רבינו הטור ז"ל בשם אביו הרא"ש ז"ל בה' הנז' וז"ל וכתב א"א הרא"ש ז"ל לשהצדקות שהתנדבו לצורך בהכ"נ וכו' יכולים בני העיר לשנותה לצורך בהמ"ד או ת"ת אפי' הבעלים מעפכים אבל לא מת"ת לצורך בהכ"נ ע"כ וכתב הרב כמוהרמ"ג הנז' ז"ל בסי' קכ"ג ע"ז וז"ל והענין הוא שת"ת פנגד פל המצות ובזה נשיב לשאלה פל זה הוא שלא פירש פי אם לצדקה סתם אזי מחלקים עד שבא ליד הגבאי וכו' אבל אם פירש לאותו ענין דוע פבר חל הנדר על אותו סלע ואינו יכול לשנותו לדב"א וכו' והכא שפירש המקדיש לת"ח ששונים במקום פ' הו"ל פאלו פירש בפירוש לפלוגי עני פאלו הם גוף א' בישיבה של חברים והוא הפירוש והם

התחילו לעסוק בתורה וכו' אפי' שנתרב המקום ביני ביני כיון שחזרו לקדושתם אין פח
ביד שום אדם לשנות שהנה מבהכ"נ לת"ת יכולים לשנות אבל מת"ת לשום ד"א לא
והנה המצוה הזאת היא ת"ת וכבר התחילו לנפות וחס וחס לילה שיוכל שום אדם לשנות
אפי' שלא יש שום גבאי כ"א המקדיש בעצמו וכ"ש אם זכה פ' לקבל מעות אלו לתתם
ע"י וכו' ולכן כל יראי השם וחרד על דברו פי עיניהם תלויות שירחמו מן השמים עליהם
כיון שזכו להחזיר עטרה ליושנה ימשו עד ביאת משיחינו בב"א כי"ר עכ"ל לשון הגהב:
ומה שתמה הרב מטה יוסף ז"ל ע"ד הרב הנז' מתשוב' מהריק"ו עיין בתשובות מרן
בספר אבקת רוכל סי' כ"ג ובס' חקי חיים סי' מ"ז שאסף איש טהור סברות הפוסקים
הא' ואחרונים וזה הלכה העלה וגם בהקדיש לאינם מבנררים כל שיצא המזון מרשותו
ליתיה לא בחזרה ולא בשאלה וזה ברור עש"ב עכ"ל וגם הרב פרי הארץ ח"א סי' ו'
פסק לה בספינה חריפא כנז' וכן פסק הרב מהריט"ץ ז"ל סי' ע"ט ותמה על ההיא
דמהריק"ו ז"ל וכן העלה הרב חק"ל ז"ל בח' יו"ד ח"ג סי' ק"ה וז"ל בדף קכ"ב ע"ד
הפול העולה מכל מה שנתבאר דאיני רואה מקום לשנות בהקדש עניים עכ"ל: והרב
הגאון מפרשי הים בספרו הבהיר מאמר מרדכי סי' ט"ו פתב וז"ל והנה מ"ט נסתפק במה
שראה הוראה יוצאה ממני דאין לשנות מצדקות ר"מ בעה"נ זיע"א כלל הלא מאז מפי
רבתינו עומדים בפרץ גונרי גזירה לנו נמסרה לקחת מנה להחיות בהם נפשות אביונים
הנקיים היושבים על התורה ועל העבודה בארץ מטוהרה ולא לשנות מזה לצדקה אחרת
פגון לעניי העיר אסור וכו' ומסיק וכתב אי לזאת נלפע"ד הדבר ברור שחלילה לשנות
מהנמצא בקופות של רמב"ה זיע"א לצורך העיר וענייה וכל העושה פן הוא פגול את
העניים אשר עיניהם תלויות לפרוטה הבאה ממדינת הים ולהחיותם ברעב וכן נזכרתי
שהדבר מבואר ומפורש יוצא מפי גאון הדור מהרי"ט ז"ל ח"א סי' ס"ג דאסור לשנות
נדבות עניי א"י אפי' לבנין בהכ"נ ע"ש ואולם זהו טעם הגאונים בדורות שלפנינו אשר
קבעו מסמרות לבלי לפגוע בצדקה זו אפי' פעם א' הלא הנה רוב רבני פולין ופרסעם
וגאוני חסידי עליון מרוסיא אשר נתנו בקולם קל פרוזא נפיק ואסרו איסר אפי' ליקח
ממנו מעות ולהדליק בהם גרות על נשמת התה"ק רמב"ה זיע"א זולתי אם התנדבו
בפירוש שמן ונרות וכו' וכל המשנה הרי הוא גולל את העניים ואפי' למצוה גדולה מזו
אין לשנות כמבואר במהרי"ק שורש ז' ובהגהת מוהרמ"א ז"ל סי' רנ"ו ס"ד וכל שחל
עליו הקדושה אין המנהג מבטל ההלכה וכו' ולבסוף כתב יהי חלקי עם המסייעים לדבר
מצוה הגדולה הזאת להחזיק בישוב הארץ וכבר נודע מ"ש הרמב"ן ז"ל והרב השל"ה
ז"ל בגודל המצוה הזאת עכ"ל: ותא חזי מה שנמצא כתוב בספר מטה יוסף חלק יו"ד סי'
יו"ד בסוף התשובה והנצרכתי להעתיקו דשמה ספר הנז' אינו מצוי בידכם וז"ל טופס
כתב הנמצא בספר הישר מזמן הגאונים המאורות הגדולים הקדושים אשר בארץ הנה
ז"ל ששים ושמיים לעשות רצון קונם ופניהם איש אחיו ויאמר חזק לעשות חסד וצדקה
ולהשביע נפש שוקקה הנה הגבירים הרמים נדיבי עמים משגיחי הקדש פ' ה' עליהם
חזיו מעתה ועד עולם ימלא פינו שיח רינה ותפלה ברכות והודאות לשם קדשכם
להשתבח בפעולת צדקתכם פהררי אל אשר אתם מפליאים לעשות עם תלמידי חכמים
הקובעים למודם בעי"ק טברית"ו להוציא לאור פרי ישנה להם הגם שהלוא מצער היא
בם יחי נפשם שחיייהם תלויים להם מנגד עד עת בוא צדקתם וכמה ת"ח יש בגייהם

שנפגשם בְּרַעַב וּבְצָמָא מַתִּים הֵם וְטַפָּם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם: וּפְלִיאָה דַעַת מִמֶּנּוּ מִי וּמִי הוּא זֶה וְאִיזָה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוּ לִיבוֹ לְשִׁלּוּחַ יָדוֹ בְּכֶסֶף הַקְּדוּשִׁים כָּל אֲנֹכְלִיו יֵאָשְׁמוּ רַעַה תְּבוּאָה אֲלֵיהֶם וְאִם הוּא בְּיַד גּוֹיִם אָסוּר בְּכַבְלֵי בְּרִזָּל כָּל יִשְׂרָאֵל מְצוּיִם לְפָדוּתוֹ וְהַנּוֹגַע בְּקַדְשׁ הַמְקוֹדֵשׁ לְשֵׁם טַבְרַת"ו כְּנוֹגַע בְּבַת עֵינוֹ וְנִפְשׁ הַמְקַדֵּשׁ נ"ע יִצְעַק עָלָיו כְּכַרוּכִיָּא וְגַם סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְגֵאוּנֵי עוֹלָם הַקְּבוּרִים בְּמָקוֹם הַזֶּה יִקְבוּהוּ וְחִנּוּיָא דְרַבָּנָן דְּלִית לֵיהּ אֲסוּנוֹתָא לְיִטְרִיקָה לְכֵן מַעַכ"ת יִגְלוּ אֲנֹן הַרְבָּנִים הַע"י וְהֵם יִמְחוּ בְּיַד הַרוּצִים לִיגַע בְּכֶסֶף הַמְקוֹדֵשׁ לְמָקוֹם הַזֶּה וְאִם ח"ו יִתְּנוּ כְּתָף סוּרְרַת לְבַלְתֵּי שׁוֹמֵעַ לְדַבְרֵי הַרְבָּנִים נר"ו יִגְלוּ אֶת אֲזַנְיָנוּ וְאֲנַחְנוּ בְּרִשׁוֹת הַשְּׂרָרָה יר"ה וּבְרִשׁוֹת ב"ד הַצֶּדֶק גְּלוּ שָׁם לְטַבְרַת"ו עַל קַבְרֵי הַסְּנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְעַל קַבְרֵי רַבֵּי חֲזִיָּא וּבְנֵי רַבֵּי עַקִּיבָא וְתַלְמִידָיו וְנַחְרִים אוֹתָם בְּתַלְתַּת מָאָה יְנוּקֵי וְשׁוֹמֵעַ לָנוּ יִשְׁכּוֹן בְּטַח וְעָלָיו תְּבוּאָה בְּרַכַּת טוֹב וְלֹא יִדְעֵנוּ בְּשִׁלְמֵי הַרַעַה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת שְׂאִינוּ בָּא לְמָקוֹם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה כ"א מִתְּצִית הַנְּהוּג וּמֵה יִתֵּן זֶה לְפָנֵי כְּמָה ת"ח עֲנִיִּים מְרוּדִים רַעֲבִים גַּם צְמָאִים לְכֵן מַעַכ"ת יִשְׁתַּדְּלוּ שְׂיַחְזוּר הַדְּבָר לְאִיתְּנוּ הַרָא' בְּיַתֵּר שְׂאֵת וּב"ע אַל חֵי חֲלָקִינוּ צוּרִינוּ יִרִיק לְכֶם בְּרַכָּה עַד בְּלֵי דֵי וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לְכֶם רַחֲמִים וְאֲנֹרְךָ יָמִים וְשָׁנוֹת חַיִּים וְשְׁלוֹם כָּל אוֹת נִפְשְׁכֶם הַרְמָה הַמְלָאָה צְדָקוֹת ה' וּכְנֶפֶשׁ אֲהוּבֵי שָׁם קַדְשֵׁיכֶם חוֹתְמִים פֶּה צֶפֶת תוֹב"ב שְׁנַת תַּשְׁצ"ח: יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁכְּנֹזֵי יוֹם טוֹב צִהְלוֹן.

אֲבָרְהָם שְׁלוֹם. סְלִימָאן אוֹחְנָה.

מִשָּׁה קֶאֱשֻׁטוּלָז. אֲבָרְהָם דֵּי בוּטוֹן.

יִצְחָק דֵּי בוּטוֹן. ע"כ טוֹפָס הַכֶּתֵב הַנּוֹז' וְהַרוּצָה לִידַע כְּמָה גְדוּלִים צְדִיקִים הַגְּאוּנִים הַחַתוּמִּים הַנּוֹז' עֵינָיו יִחְזוּ עַפְעַפְיוֹ יִבְחֲנוּ בְּהֵנֵי סִפְרֵי דְבֵי רַב שָׁם הַגְּדוּלִים ח"א וח"ב בְּמַעְרַכַת הַשְּׂמוֹת וּבְמַעְרַכַת הַסְּפָרִים אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת וּמִשָּׁם בְּאַרְה: נִמְצִינוּ לְמַדִּים מְדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַנּוֹז' שְׂאִין כַּח בְּיַד שׁוֹם אָדָם לְשָׁנוֹת בְּקַדְשׁ עֲנִיִּים ות"ח לְשׁוֹם דְּבָר אַחַר בְּעוֹלָם וְאַפְּי' לְמַצּוֹה גְדוּלָה וּכְמַש"ל וְכָל זֶה הוּא כְּשִׁלְאָה הַגִּיעוּ הַמְעוֹת לְתוֹךְ כְּלֵי הַעֲנִיִּים אֲבָל אִם הַגִּיעוּ לְתוֹךְ כְּלֵיהֶם הַלּוֹקְחֵן מִשָּׁם הָרִי זֶה גִּזְלוֹן גְּמוּר מְדֹאֹר יִיִּתָא וְיוֹצֵאָה בְּדִיִּינִים כַּמ"ש מְר"ן הַש"ע ח"מ ס' רע"ג סְעִיף י"ג וְ"ל וְאִם הָיָה בְּמַצּוֹדָה כְּלֵי וְלִקַּח מִתּוֹךְ הַמַּצּוֹדָה הַר"ז גִּזְלוֹן.

ע"כ וְכַתֵּב ע"ז הֶרֶב בְּאֵר הַגּוּלָה פְּשׁוּט זֶה בְּגִמְרָא לַכ"ע וְכֵן דַּעַת הַהֲלָכוֹת וּמִן סִכּוּם ע"כ: וְהֶרֶב הַמְחַבֵּר ס' מִים רַבִּים ז"ל בְּחֶלֶק ח"מ ס' י"ד בְּיָאָר פְּרִט זֶה בְּאַרְנוֹפָה וְחִזְלֵק אֵלוֹ הַדִּינִים לְאַרְבַּעַת חֲלָקִים וְ"ל הַשְּׂרִיף לְעֲנִיָּנוּ חֶלֶק הַרָא' וְהוּא חֲמִיר מְכוּלָהוּ הֵיכָא שְׂבָא כְּבָר הַדְּבָר לִיד חֲבִירוֹ הַנוֹטְלָה אַחֲרָיו הָוֵי גִזְלֵי גְמוּר וְיוֹצֵאָה בְּדִיִּינִים וְאַפְּי' הַדְּבָר הַהוּא הָיָה הַפְּקָר מִתְּחִילָה וְלֹא נִתְּפָנוֹן הַרָא' לְזָכוֹת בְּהַ פְּדָגְרִסִּינֵן בְּפָרְק הַנְּזָקִין דָּף ס"א ע"א גְּבִי עֲנֵי הַמְּנַקֵּף בְּרִאשׁ הַזִּית תְּנָא אִם לִקְט וְנָתַן בְּיַד הַר"ז גִּזְלֵי גְמוּר וּפְרִש"י ז"ל אִם לִקְט וְנָתַן ע"ג קַרְקַע בְּיַד הוֹאִיל וּמְטוֹ לִידֵיהּ גִּזְלֵי גְמוּר הוּא ע"כ וְהַתּוֹסֵף ז"ל כְּתָבוּ נְרָאָה דְּאִיצְטְרִיף לְאַשְׁמוּעֵי בְּתוֹלֵשׁ בְּיָדוֹ וּמְפִילֵן לְאַרְץ אַעפ"י שְׁלֹא אַחַז בְּהֶם אֵלָא לְהַפִּילֵם וְלֹא נִתְּפָנוֹן לְזָכוֹת בְּהֶם עכ"ז הָוֵי גִזְלֵי גְמוּר דָּאִם לֹא כֵן פְּשִׁיטָא וְכֵן הוּא בִּירוּשְׁלַיִם, דְּכּוֹנְתָה נְמִי הֵיכָא שְׂבָא הַדְּבָר לְרִשׁוֹתָו אוֹ לְתוֹךְ כְּלִיּוֹשָׁל הַא' שְׁכֵן גְרִסִּינֵן בְּפָרְק הַנְּזָקִין גְּבִי אוֹזְלֵי וְאַהוּרֵי דְּכּוֹלֵי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגֵי דְּהָוֵי גִזְלֵי גְמוּר וּפְרִש"י אוֹזְלֵי רִשְׁתוֹת שָׁל חוּטִין שְׂיֵשׁ לָהֶם תּוֹךְ אוֹהָרֵי שָׁל גְּמִי וְכו' דכ"ע לֹא פְּלוּיֵי דְּכִינּוֹן שְׂיֵשׁ לָהֶם תּוֹךְ קְנָה לוֹ כְּלִי וְהַלּוֹקְחֵם מִשָּׁם גִּזְלֵי

גמור וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"א מהל' זכיינה ומתנה הלכה ב' והטור והש"ע ח"מ סי' ש"ע ע"ש עכ"ל: וכן מוכח מדברי הרמב"ם ז"ל פ"ח משאלה הביאה מרן ז"ל ח"מ סי' ש"א דכשקממון מןפקד בידו לעניי מקום זה מקרי ממון שיש לו תובעים ואם פשע חייב ע"כ: ולכן פשיטא דאין יכולים לשנותו דמקרי ממון שיש לו תובעים ואין אנחנו צריכים להאריף כ"כ בפ"ט זה ונותלי בהמ"ד יוכיחו דכמה ספרים רא' ואחרונים מלאים מזה וכ"ש וק"ו אם פ"ב הגיעו המעות ליד הגבאי שלוחינו הא נודאי לית דין ולית דיין דהנוגע בהם פנוגע בבת עינו וגזלן גמור דאורייתא מקרי ויוצאה בדדיינים וכמ"ש ועיין להרב בית יאודה ח"ב סי' ט' והרב שער שלמה סי' ל"ה: ומעתה מה שהביא ראיה וסמכו על הרב חותם סופר והיא התשובה דסי' כ"ז חלק ששי חלילה לאותו צדיק שיצא מפיו דבר זה ואדרבא כל ב"מ איפכא וז"ל אומר אני אם היו המתנדבים נותנים מתחילה ליד הרב לתנם לעניים לא הייתי ע"ט ממהר להשיב להתיר לשנוי הני זוי ואע"ג דמוהרי"ק וכו' משא"ך פשנתנו מעות בעין לשלוח אותם זויי בעינם לעניי א"י לא שייף הא דמהר"ם אלשיף ז"ל דאין פ"א דבר שלא בא לעולם ולא דמוהרי"ק ומוהרי"מ ט"ז דלא חיישינן בזמן קצר ימותו ח"ו או יתעשרו דמיתה ועושר לא שכיחי וכמבואר ס"פ פ' הג'ט עכ"ל: הרי לה ביהדיא דברי הרב הנז' ז"ל הוא בעצמו אגיל ומודה דאם הונחו המעות ביד הרב לעניי א"י אינם יכולים לשנותם ואפי' לא היו לא בתוה פלי העניי ולא הגיעו ליד שלוחם ולא פ"ב הרב שיכולים לשנותם אלא בכגון גזון דידיה שלא התנדבו מתחילה לשום עני כ"א לנשמת רמב"ה או לצורך שמן נרות ע"ז פסק הרב דיכולים ליתנם לעניי עירם דעניי עירם קודמין לעניי א"י והביא ראיה ע"ז מהא דכתב הב"ח דתני רב יוסף בב"מ דע"א עש"ב: ואף גם זאת ראיה ראיתי להרב הגאון מופת הדור חיד"א ז"ל בספרו הבהיר יוסף אומץ סי' י"ט שכתב ע"ז וז"ל אשר דרשת ממני אגיד לה מה פ"ב לבני א"י לשלוח שלוחים לכל בני הגולה וכו' ואח"כ אנכי חיים ושאלה שור'י באר'ש יכתבו על אודות שלוחי א"י עלו בקב"ץ ולא חיישי לעניי אותה העיר לענות נפש שהעניי אוכל פתו.

ידי"ן תמהתי עליך כי ידעתיה בשם האמונה אזור חלציו צדיק באמונתו מדוע פכה עשית והיה בהג'ח הנח'ה סופר'ת כי מעולם לא היתה פזאת ולא קרב שלים לקופות עניי מתא וכו' ועתה אמת אגיד דשנינו בספרי פרשת ראה יושבי א"י קודמין ליושבי חו"ל וכתב הרב ב"ח ז"ל ביו"ד סי' רכ"א דעניי עירו קודמין לעניי א"י ומייתי ראיה מדתני רב יוסף בב"מ ה"ל וכו' ואינה ראיה דהא דתני רב יוסף אקרא קאי אם פ"ס תלנה את עמי ושם לא יש רמז א"י אבל דספרי קאי אקרא דאסת שעריף בארץ ואימא דיושבי א"י קדמי ליושבי עירו א"כ הראיה שהביא הב"ח ז"ל אינה ראיה מכרחת ונהי חזינו להרב ש"ף דאפקיה בלשון משמע ומהרש"ח ז"ל סי' ל"ה אמרה בלשון אפ"ש ויד הדוחה גטויה לקול תתו' ואולם שמענה ואתה דע לה דאמרו בספרי שקולה ישיבת א"י פ"ב המצות שבתורה אפי' בחורבנה והיה כשבתולדעת הרמב"ן ז"ל היא מפלל רמ"ח מצות דאורייתא ואין פוטר אותה ואם לסודו תדרוש קח לה בשמים ראש פי בא"י פ"ב תפלה כל תחנה החלו עולין אל השמים מעל ועשה את עולתו לא כן בארץ העמים וכו' ובמה תרצה עבד ה' להיות לו חלק בישיבת א"י ותורת א"י אם לא להחזיק ביד יושביה וגמירי גדול המעשה ועם ישראל סוכו ומעונתו עש"ב ובסוף התשובה פ"ב ואמינא ולא

מסתפינא מי האיך הקפץ חיים יחזיק ביד עניי א"י ומפליא לעשות משום ישוב א"י אשר ה' דורש אותה ע"כ דברי קדוש, הראת לדעת דאפי' מה שכתב הרב חותם סופר ז"ל וכן את הדין דעניי עירך קודמין לעניי א"י כמ"ש הב"ח דחוקה היא כמ"ש הרב חיד"א ז"ל ודברבא עניי א"י קודמין אפי' לעניי עירו ואפי' שגבו סתם לגרות ושמן כמ"ש אבל פשגבו לעניי א"י אפי' הרב הנז' מודה פמו שכתב הוא עצמו כנז' וכל זה הוא פשגבו מאליהם ומעצמם סתם ורוצים לשנותם אבל פגון נד"ד שהולכים הני שד"ר לן וקובעים קנפות לשם ע"ק טברת"ו ומה שיתקבץ בהם ממנים עליו פקיד לקבצו עד שישלחנו לעי"ק ומוציאים הוצאות ע"ז והקנפות הם שלנו ה' ודאי לית דין ולית דיין דכינן שנתקבצו המעות בקנפות שלנו כל הנוגע בהם גזלן גמור הוא מדאורייתא ויוצאה בדיינים וכמ"ל שנה הדין מוסכם לכ"ע וכ"ש וק"ו אם פבר הגיע ליד הגבאי שליחינו דכל הנוטל מידו פאלו חוטף מדינו דשלוחו של אדם פמותו ותמיה אני פיצד עלה על דעתם שיכולים לשנות המעות שנתקבצו בקנפות הישנות שלנו דלא אמרה אדם מעולם וחלילה להם לומר שהרב חותם סופר שפסוק הפך הדין המוסכם בגמרא ובפוסקים וק"ל: ועל מה שקבעו קנפות לשם היא תנא דידן רמב"ה זיע"א אשר אמרנו בצלו נחיה ועל דבר זה טרחו ויגעו ראשונים ואחרונים בהונם ואונם בגופם ובממונם לקבוע קנפות רמב"ה זיע"א לשם עיה"ק טברת"ו להחיות נפש עניים ואמללים והת"ח העוסקים בתורה בקבע בישיבת רמב"ה זיע"א פי לזה עיניהם תלויות דווקא פי אין להם שום מחיה בעי"ק הנז' זולת זה לא מלאכה ולא סחורה פידוע והחזיק בזה משנים קדמניות והני אומנותיהו בכך פידוע לכל פאי עולם והשתא בכא חדשים מקרוב פאו לא שיערום אבותינו ופסקו לחיותנו ע"כ פאתי אני עני להפך בחררה זו הרמוצה ומה שיבוא ויטלנה שלא פדין תורתנו הקדושה יהי דינו חרוץ פרשע פמדת הדין הקשה וזה החלי בפערת צורי וגואלי: הנה דבר זה נתפאר יפה בדברי הרא' פמלאכים אשר מימיהם אנו שותים ובצלם אנחנו מסתופפים ועל דעתם אנחנו נשענים ולא פאתי כ"א ללקט מאורות דברי קדוש מאשר תמצא ידי בהני ספרי דבי רב הא' בקדש הגאון רש"ל זצ"ל בתשובה סי' ל"ו האריך הרחוב בדינים אילו וילבסוף חלקם לארבעה ראשים הביאם הרב משאת בגימין ז"ל סי' כ"ז וברוח מבינתו נשא ונתן בהם פאמונה פדת מה לעשות פאנרף וברוחב ואלו הם פסקי דינים המסתעפים ממנו הדין הראשון הוא דין עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו נקרא רשע פדאמרינו פעובדא דרב גדל ויש מחלוקת בין הפוסקים אם מחויב הב' להחזירה לרא' אחר שנטלה או לא ורובא דרובא הכי ס"ל דאינו מחויב להחזיר ורשע דווקא הוא דמקרי דאל"כ בתרי קטלי קטלת ליה יחזיר ורשע וכתוב בהגה' מיימוני בשם הרא"ם ז"ל שחזן הפנסת יכריז עליו ברבים.

עוד כתבו בשם מהר"ם דדין עני לא שייך אלא א"כ פסקו הדמים ולא חסר רק הקניין ע"כ וכ"ז הובא בש"ע ומור"ם סי' נז"ל: הדין ב' במציאה והפקר דרש"י ז"ל וסייעתו סוברים דגם בזה יש דין עני המהפך בחררה ור"ת ור"י והרא"ש והמרדכי כתבו דלא שייך דין זה במציאה דאם לא יקדימו לזכות בה לא ימצא אחרת ועיקר יסוד זה מההיא דבב"מ ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר ונטלה המינו הרי היא שלו וכן מההיא דפאה פירש טליתו עליה מעבירין אותה הימנו ולזה הספיק מהרי"ק ומורי מוהרש"ל ז"ל וכן פסק הרב רמ"א ז"ל בהגהת ש"ע סי' הנז' והמרדכי ומוהרי"ק ז"ל כתבו דלא

דוקא מציאה והפקר אלא פל דבר שקונה בזול הרבה הניכר לעינים דינו פמציאה וכן מי שקונה במצור שלו אפי' הנה חבירו מהפך בה יכול לקנותה: הדין הג' מי שטרח בדבר מה אסור לשני ליקח אותו דבר ואם לקח הוי גזל מדבריהם ואפי' בדבר הפקר דתנו בסוף פרק הנזקין עני המנקה בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור ואמרין בגמרא למאי נ"מ להוציא בדדינים ופסקו הפוסקים כת"ק דאינו יוצא בדדינים.

וקשה והלא עני המנקה הוי הפקר כמ"ש הטור והש"ע סי' ש"ע ובמידי דהפקר קי"ל כר"ת דמותר אפי' לכתחילה וכמ"ש בדין ב' הנ"ל. פבר הקשו זה התוספות והרא"ש פרק האומר והמרדכי בשם אבי אסף ותירצו דשאני עני המנקה מפני שטרח העני והפילם לארץ וסמכה דעתיה עליהו: מיהו עדיין קשה לפירוש ר"ת היכי משפחת לה הפקר לכתחילה דשרי לשני לקחתו דאי מייירי בלא טרח בה הראשון כלל והלא אפי' בתורה שיהא מקר ושכירות הדין פן דכל זמן שלא פסק דמים שרי אפי' לכתחילה לשני להקדימו וכמ"ש לעיל בדין הרא' בשם מהרא"ם ו"ל וכן מוכח ג"כ מדברי התוספות שכתבו בשם ר"ת גבי עני המהפך בתורה דדוקא בדטרח בה וזה לשונם פי למה מחזר על זה שטרח בה חבירו.

ואי מייירי דטרח בה הא אמרינן דהוי גזל מדבריהם וא"כ היכי משפחת הפקר דשרי ובמקור ושכירות אסור: ע"כ צריכין אנו לחלק בין היכא דטרח טרחה מעולה עד דסמכה דעתיה עליהו כגון הדין דמנקה דטרח עד שהפילם לארץ וסמכה דעתיה עליהו ובין היכא דלא טרח טרחה מעולה כגון הדין דתורה נמצא לפי"ז היכא דטרח טרחה יתירא אין חילוק בין הפקר למקר ושכירות דתרווייהו שוים שיש בהם גזל מדבריהם והיכא דלא טרח כ"כ במקור ושכירות אם נטלה השני נקרא רשע כמ"ש גבי חררה ובהפקר מותר לכתחילה כמ"ש גבי פאה: והגאון רש"ל ו"ל תירץ דשאני הדין דעני המנקה ששוא נפשו למות וגם הדין דמוהרי"ק ו"ל שהלה לעיר אחרת וכל הדרכים בחזקת ספנה לפיכך יש בהם גזל מדבריהם וכרבנן דקי"ל פנותיהו כנז': והתוספות בפרק האומר כתבו משם מהר"ם אביו של ר"ת דטעמא דמרחיקין מצודות הדג מפני שהציד הרא' הניח דגים מומתים במים למאכל שאר דגים וע"ז מתקבצים שם דגים ונוח לו לצוד אותם וכו' ואסור לשאר ציידים לפרנס שם מצודה פי הרא' הוא שהמציא שם דגים וכו'.

ומזה דן הרב חותם סופר ח"מ סי' ע"ט וזיכה להמדפיסים הרא' שגזרו הרבנים שאין יכול שום א' להסיג גבולם שפדין עשו ואינם מפסידים לשאר המדפיסים דאם זה מדפיס ש"ס יכול האחר להדפיס רמב"ם או שאר ספרים ואלו עדיפי טפי ממצודה ורחיקים של אבי אסף דזה הוציא הוצאות על הדפוס וכו' ע"ש באנרף.

ולפי"ז לא קשה מידי מ"ש דהעיקר הוא אם א' המציא איזה דבר אפי' עדיין לא הגיע לידו ולרשותו אסור לחבירו לנגוע בו כגון דגים ועני המנקה שהפיל אותם לארץ משא"ך בפאה ומציאה שהיא לא המציא אותם שם במקום זה ודו"ק: הדין הד' היורד לתוך אומנות חבירו דמצי לעכב עליו כדאמרין בפרק לא יחפור אמ"ר הווא ברקה דרב יהושע פשיטא לי בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב בר מבואה אבר מבואה אחריתי מאי תיקו ופסקו הרי"ף ו"ל והרא"ש ו"ל דבר מבואה אבר מבואה אחריתי נמי לא מצי

מַעֲפָב פִּינוֹן דְּסִלְקָא בְּתִיקוֹ וְכוּן פֶּסֶק רַבִּינוּ הַטּוֹר וּמְרַן סִי קַנְ"ו וְכַתְּבַת הָרַב מ"ב הַנּוֹז' וְנ"ל וְנ"ל דְּעַד פֶּאֶן לֹא פְּלִיג רַב הוּנָא אֲלֵא פְּהֵא גְוּוּנָא דְרַחֲמֵינָא שְׁעַדִּינָן הַרָא' עוֹמֵד בְּמִקּוּמוֹ וְלֹא נִתְבַּטְּלָה מְחִיטוֹ אֲלֵא שְׁנַחֲסֵר מִמְּנָה אֲבָל הֵיכָא שְׁעָקְרוּ מִמִּקּוּמוֹ וְהִסִּיג גְּבוּלוֹ וּבִיטְלָה מְחִיטוֹ בְּזֵה כ"ע מוֹדוֹ דְּמַצִּי לְעַפְב עֲלִיו וְכ"כ מֵהַרִּי"ךְ וְנ"ל בְּסִפְרוֹ שְׁאַרִית יוֹסֵף סִי י"ז ע"כ מְלֻקֶט מְסַפֵּר מ"ב ה' הַתּוֹסְפוֹת נִנְפֵף מִמ"א: וְלֹא תִקְשִׁי ע"ז מְהֵא דְכַתְּבַת מְרַן הַב"י סִי קַנְ"ו וְנ"ל וְכַתְּבַת הַמְרַדְכִי וּמְבוּי הַסְתוּם מִג' צְדָדִים רַק בְּצַד א' יִפְנְסוּ לוֹ וְרֵאוּבֵן דֵּר אֲצֵל סוֹפוֹ הַסְתוּם וּבָא שְׁמַעוֹן לְדוֹר פְּנִגְדַּד הַצַּד שְׁאִין הַנְּכָרִי יָכוֹל לִילֵף אִם לֹא יִלֵף תַּחֲיִלָּה לִפְנֵי פְתַח שְׁמַעוֹן.

נִרְאָה דִּיכוֹל לְעַפְב עֲלִיו פְּרַב הוּנָא אֲבִי אֶסֶף. וְכ"כ הֵגֵה מִיִּמּוֹנֵי פֶּרֶק ו' מְשַׁכְּנִים.

וְנִרְאָה דְאֲבִי אֶסֶף סִבֵּר דְלֹא פְּרַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ וְא"כ לְדִידָן דְקִי"ל פְּרַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ לֹא מִצָּא מְעַפְב עֲלִיו עַד פֶּאֶן דְּבָרֵי מְרַן הַב"י וְנ"ל וְא"כ הוּא הַפֶּה סְבֵרַת הָרַב מ"ב הַנּוֹז' שְׁהָרִי הֵכָא אִפִּי פֶּסֶק לְחִיטֵיָּה שְׁיִשְׁב לוֹ בְּפִתַח עַכ"ז פְּתַח מְרַן דְלֹא מַצִּי מְעַפְב עַכ"ז לֹא קָשָׁה מִיָּדִי דְנִדּוֹן הָרַב מ"ב הַנּוֹז' שְׁבָא לְהַשְׁיֵג גְּבוּלוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִמִּקּוּמוֹ עַדִּיפָא מְהֵאֵי דְמְרַן וְנ"ל וּבְנִדּוֹן הָרַב מ"ב הַנּוֹז' וְנ"ל אִפִּי מְרַן הַב"י וְנ"ל מוֹדָה וְכַמ"ש הָרַב פְּתַחֵי תְּשׁוּבָה סִי הַנּוֹז' וְנ"ל וְהַמְעַיֵין בְּתְּשׁוּבַת הָרַב מ"ב שְׁם יִרְאָה דְלֹא מִפְּתַח הֵיכָא דְאֲבִי אֶסֶף הַנּוֹז' לִפְתַּח בְּן רַק מְסַבְרָא דְנִפְשֵׁיָּה פְּתַח לְחַלְקַת בְּכָף וּכְפִי הַנִּרְאָה נִדּוֹן הָרַב מְשַׁאֵת בְּנִימִין בְּרִיא הֵיזְקָא טְפִי מְנִדּוֹן אֲבִי אֶסֶף הַנּוֹז' דְּהֵתֵם אִף שְׁיִוִּשְׁב זֵה נִגְדַּד זֵה הַפְּתַח מ"מ אֲפֻשֵׁר שְׁיִלְכוּ הַקּוֹנִים גַּם לְהַלָּאָה וְיִקְנוּ מְהֵאֲחֵר אֲבָל בְּנִדּוֹן הַרְמֵ"ה מְדַחֵהוּ מִמִּקּוּמוֹ לְגַמְרֵי לְקְרוֹב לְוֹמֵר דְּבַנְד"ז גַּם הַב"י מוֹדָה דִּיכוֹל לְעַפְב.

ע"כ.

וְכ"כ הָרַב כְּנֵה"ג וְנ"ל ח"מ סִי קַנְ"ו הֵגֵהַת הַטּוֹר אוֹת י"ב וְנ"ל וְדוֹנְקָא בְּכַגּוֹן זֵה שְׁיָכוֹל לְוֹמֵר לוֹ אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹף שְׁלָף וְאֲנִי עוֹשֶׂה בְּתוֹף שְׁלֹו אֲבָל בְּרוּצָה לִיפְנִס לְתוֹף גְּבוּל חֲבִירוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִמְּחִיטוֹ שְׁהַחֲזִיק בָּהּ פְּמָה שְׁנִים פְּשִׁיטָא דְלֹאוּ כָּל פְּמִינִיָּה.

עַכ"ל וְכ"כ ג"כ הָרַב מְעִיל שְׁמוּאֵל סִי קַל"ה וְכַתְּבַת דְּהֵכִי אִיכָא לְמִיזְק מְסוּגִיָּת הַגְּמָרָא וְלֹא נִחְלְקוּ הַנִּי רַבּוֹנוֹתָא אֲלֵא בְּמִי שְׁבָא לְסַמּוֹף חֲנוּתוֹ אֲצֵל חֲנוּת חֲבִירוֹ שְׁזָה אוֹמֵר אַתָּה עוֹשֶׂה בְּתוֹף שְׁלָף וְאֲנִי עוֹשֶׂה בְּתוֹף שְׁלִי אֲבָל בְּנ"ד שְׁבָא הַשְּׁנִי לְסַלְקַת הַרָא' מִמָּה שְׁהַחֲזִיק בּוֹ בְּמוֹקְטָעָה ה' כ"ע מוֹדוֹ דְּמַצִּי לְעַפְב עֲלִיו דַּאמ"ל קַא פֶּסְקָא לְחִיטֵיָּה עַכ"ד עַש"ב וְהוּא מְדַבְּרֵי הָרַב פֶּרַח מְטָה אֶהְרֵן סִי ק"ב וְהָרַב הַפְּר"ח מ"א הַנּוֹז' וְנ"ל נְשָׂאֵל עַל א' שְׁהַחֲזִיק בְּמוֹקְטָעָא פְּמָה שְׁנִים וּבָא אֶחָד לְהַסִּיג גְּבוּלוֹ בְּטַעֲנָה שְׁהוּא עֲשִׂיר וְיָכוֹל לִיתָן הַשְּׁכ' מִיָּד וְכו' וְהַשִּׁיב הָרַב בְּפִשִׁיטוֹת שְׁפָל הַבָּא לְהַשְׁיֵג גְּבוּל הַמְּוֹחֲזֵק הָרִי הוּא נִלְפַד בְּרִשְׁתַּת חֲרָם הַרָא' וְכו' וְא"ת וְהָרִי לֹא אֶמְרוּ בְּעַנֵּי הַמְּהַפֵּף בְּחִרְרָה אֲלֵא אִם כְּבָר פֶּסְקוֹ הַדְּמִים וְהַכ"נ עַדִּינָן הַרָא' לֹא גָמַר עִם הַגּוֹי.

וְי"ל פִּינוֹן שְׁזָה רְגִיל לִיטְוֹל הַמוֹקְטָעָא הו"ל מְוֹחֲזֵק בְּכָף וְאִין אַחֵר יָכוֹל לִיטְלָה מְשׁוּם דַּאמ"ל הָא פֶּסְקַת לְחִיטֵיָּה וְהִבִּיא רְאִיָּה ע"ז מְהַגְמָרָא וּמְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א וְנ"ל שְׁהִבִּיא הַבֵּית יוֹסֵף וְנ"ל בְּסִי קַנְ"ה מְחֻדָּשׁ גְּבִי עִירוֹנִי וְלִמַּד הָרַב הַנּוֹז' מְשִׁם שְׁנֵי דְבָרִים א' דַּאע"ג דְלֹא

בא לידו פינן שהוא רגיל ליטול משם הו"ל פאילו בא לידו ומוחין באחר הבא להשיג גבולו.

ועוד שנית דעני המהפך בתורה אין כאן כ"א הכרזה שמכריזין עליו אבל אין מוציאים מידו אבל היורד לאנמות חבירו מוחין ומוציאים מידו מטעם דקפסקת לחינתאי. וכ"כ הרד"ך בית ל"א חדר ג' עכ"ד ועיין עוד בזה להרב מים רבים סי' ה"ל שהאריף בזה כנז': ועוד דהיא דאבי אסף שהביא מרן ו"ל כמה מרבנותא דס"ל דהכי הלכתה אליבא דכ"ע והם הנה הרא' מהר"ח ו"ל הביא ע"ז הגהת ד"מ ונ"ל ולענ"ד דגם רב הונא בריה דרב יהושע מודה בהאי דינא דכתב המרדכי דכיון דשמעון יושב בפתח ולא היה שום אדם יכול לעבור לראובן אם לא ילך לפני פתח שמעון מצי מעפב עליו וכ"כ המרדכי בהדיא שם ומשמע דדונקא מלח זה פסק שם פו דזה מקרי שפיר פסק לחיותיה ולא קשמעמיד החנות בצדו עכ"ל.

והרב כנה"ג בהגהת ב"י אות ט"ו על מ"ש הב"י ונראה דאבי אסף וכו' כתב ונ"ל אבל מהר"ם איסרילאש בתשובה סי' ט' כתב דבבריא היזקא פנדון המרדכי כ"ע מודו דהלכה פרב הונא וכו' ע"כ: והרב חותם סופר ו"ל חלק ח"מ סי' קי"ח נשאל ע"ד שני דינינים שהיה להם פרוסה מאדון א' ובא רב א' לדחות אחד מהם וליפנס במקומו וע"ז האריף הרב שם בדין עני המהפך בתורה ובדין היורד לאומנתו של חבירו ובסוף התשובה הזכיר שהיא דאבי אסף הנז' וכתב דאע"ג דלא קימ"ל פרב הונא היינו במבוי מפורש שיכולים הקונים לבוא מצד אחר אבל במבוי סתום וכו' וכתב דכן משמע מרש"י ו"ל וכו' והואיל והמבוי סתום נזה יושב בראש המבוי וכו' ונמצא פוסק חיותו בזה כופין וכו' ושם בסי' ס"א עובדא פיוצא בזה ומסיק שם וכתב דזה א' מי"א חנומרות שהעמיד דוד פל התורה עליהם וזהו נאת אשת רעהו לא טמא שלא ירד לאנמות חבירו ועוד בסי' ע"ט פתב קונטרס ארוך בדיני יורד לאנמות חבירו ושם הביא ג"ך שהיא דאבי אסף הנז' וקבע בה מסמרות נטועים ע"ש בארוך ע"כ.

ועדיפא מזו ראיתי להרב פ"רם שלמה שהביא משם הרב פ"מ שפירש מדברי הרש"ך ח"א סי' נ"א ומהר"א סי' ס"ט ומהרשד"ם סי' שנ"ד דג' הרועים הללו בהסקמה עלי על מי שהחזיק במקס שפל מי שישגי גבולו מקרי רשע ועדיף מעני המהפך וכו' ולא מבעיא אם הבא רוצה לסלק למי שקדמו אלא אפי' למעט חלקו לא מצי שפבר זכה בו הרא' עכ"ל: וכן פסק הרב דבר משה סי' כ"ז משם כמה רבנים עש"ב: ועיין עוד להרב משאת משה בהשמטות דף קי"ט שכתב ולא אכחד שיש לצדד דדוקא בש"ע הוא שקבלנו הוראות מרן וכ"כ ג"כ הרב ח"ש משם רבו: והרב שער שלמה בסי' ק"ל נשאל על האשפנדים יושבי א"י ששלחו שלוחים לקבץ להם נדבות מהספרדים שבחו"ל והספרדים יושבי א"י מעפבים באומרם דקא פסקי לחיותיהו והמה מוחזקים וכו'.

והשיב הרב שמדין מערופיא יכולים הספרדים לעפב עליהו והגם שכתב מור"ם ו"ל סי' קנ"ו יש מקומות שדנין דין מערופיא ויש מקומות שאין דנין מ"מ הרי באר מור"ם ו"ל בהדיא הטעם דאין דנין דנכסיהגוי הרי הם פהפקר משא"כ בנד"ד שהספרדים היו מוחזקים עם אחיהם שבגולה משנים קדמוניות והוי ממש דומיא דמערופיא ואלו באים ליקח המערופיא שלהם ואעפ"י שאינם לוקחים כולה מ"מ מחסרין קצת ממנה ומה לי

קטלה פּוֹלָהּ מֵה לִי קִטְלָה פִּלְגָא וְנִכְסֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָם הִפְקֵר הָיוּ דִינָא דְלִכ"ע יְכוּלִין לַעֲפֹב עֲלֵיהֶם, וּבְסוּף הַתְּשׁוּבָה פֶּתַח וְלֹא דְמִי לִמ"ש הַש"ע ס' רז"ל גְּבִי עֲנֵי הַמְהַפֵּה וְכו' הַנ"מ בְּמִכְרָא אֲבָל בְּמִתְנָה לִית לּוּ בֵּה דְהֵתָם בְּאַקְרָאֵי פ"א וְלֹא הִוְחִזְקוּ בֵּה מְעוּלָם מַה שְּׂאִין פֶּן הִכָּא בְּדָבָר הַקְּבוּעַ וְהִוְחִזְקוּ בֵּה מִימֵי עוֹלָם פְּמִמּוֹן הִבָּא לִיְדָם דְּמִי וְכִמְצִיל מִיְדָה מְמוֹנָם וְכִרְוּדָף דְּמִי ע"כ יְכוּלִים הֵם לַעֲפֹב בְּיָדָם עכ"ל, וְכַעֲיִן חִילּוּק זֶה שְׂפַתְב הָרַב ש"ש ז"ל הַנ"ל פֶּן נִרְאָה ג"ך מְדַבְּרֵי הָרַב מִשְׁאַת בְּנִימִין ז"ל כְּמוֹ שְׁנַעֲתִיק לְשׁוֹנוֹ לְקַמְן בַּעז"ה: וּמִהַשְׁתָּא יֵצֵא מִשְׁפִּטְיָנוּ לְאוּר דְּבַנְד"ד דְּכָל הֵנִי אַרְבָּעָה חִילּוּקֵי דִינִים הַמְפֹּרְשִׁים לַעֲיִל מִפִּי הַמּוֹרִים פּוֹלָהּוּ אִיתְנָהוּ בֵּיהָ כְּמוֹ שְׁנַפְרָשָׁם לְקַמְן בַּס"ד: וְאַלּוּ הֵם הַדִּין הָא' בְּדִין עֲנֵי הַמְהַפֵּה בְּחִרְרָה וְכָא אַחַר וּנְטָלָה הִימְנוּ נִקְרָא רְשָׁע, אִין לָהּ עֲנֵי הַמְהַפֵּה בְּחִרְרָה כְּנַד"ד וְכ"ת הֵנִי מִיְלֵי בְּמִכְרָא וּבְשִׁכִירוֹת אֲבָל בְּמִתְנָה לֹא פְסִכְרַת ר"ת וְסִייעָתוֹ וְכֵן פֶּסֶק מְר"ן וּמוֹר"ם ס' רז"ל הָרִי הָרַב שְׁעַר שְׁלֵמָה הַנּוֹז' וְהָרַב מִשְׁאַת בְּנִימִין ז"ל פֶּתְבוּ בְּהִדְיָא דְבִכְעִין נַד"ד שְׂפִכְרָא מְוִחֲזָקִים מִשְׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת כ"ע דְּנִין דִּין מְעָרוּפִיָּא וְהַמְשִׁיג גְּבוּלָם לֹא מְלַבֵּד דְּנִקְרָא רְשָׁע אֲלֵא יְכוּלִים ג"כ לַעֲפֹב עֲלֵיו וְאִין חִילּוּק בֵּין אִם לּוֹקְחִין פּוֹלָהּ אוּ מְחַסְרִין מְמָנָה דְּמַה לִי קִטְלָה פּוֹלָהּ וְכו' וְכִמ"ש הָרַב ש"ש הַנּוֹז' וְכִמ"ש לַעֲיִל מִשְׁם הַרש"ך ז"ל וּמַהֲרִי"א ז"ל וּמַהֲרִשְׁד"ם ז"ל דַּג' הָרוּעִים הִלְלוּ בְּהַסְפָּמָה עָלוּ דְאַפִּילוּ לְמַעַט חֵלְקוֹ לֹא מְצִי שְׂפִכְרָא זָכָה בּוֹ הַר"א כְּמַש"ל וְכ"כ הָרַב חַק"ל ח"מ ס' ק"ג בְּמִי שְׂרָגִיל לִיקַח מִהַשָּׁר דְּבַר מַה מְדִי שְׁנָה בְּשְׁנָה אַעפ"י שְׁלֹא הִפָּף וְלֹא פֶּסֶק דְּמִים עַל שְׁנָה הַבָּאָה אִפִּי' הִכִּי הַבָּאִים אַחֲרָיו קִימֵי בְּדִין עֲנֵי הַמ"ב עש"ב: נִמְצִינוּ לְמַדִּין מְדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַנּוֹז' דְאַפִּי' בְּמִתְנָה שְׁיִיף דִּין עֲנֵי הַמְהַפֵּה הִיכָא שְׂפִכְרָא הַחֲזִיק בֵּה כְּנַז' וְלֹא תִימָא דִיכּוּלִים הַנּוֹתְנִים לְחִזּוֹר בְּהֶם וְלֹא יִתְנוּ עוֹד לַעֲנִיִים הַמְוִחֲזָקִים כ"א לְחַדְשִׁים דְּזָה אִינוּ דְכִינוּן שְׁהוּחִזְקוּ הָעֲנִיִים שְׁנִים וְשִׁלְשָׁה שְׁנִים לְקַבֵּל מִהַנּוֹתְנִים נָדָר וְנִדְבָה שְׁהֵם לְשֵׁם רַמב"ה זִיע"א אֵינָם יְכוּלִים הַנּוֹתְנִים לְחִזּוֹר בְּהֶם כְּמ"ש הָרַב חֵלְקָם בְּחִיִּים ז"ל דַּנ"ד שְׁהִבִּיא מִשְׁם הָרַב חַק"ל בְּמִי שְׁנָתַן לְפָלוּנִי עֲנֵי מָנָה לְשְׁנָה שְׁנִים וְשִׁלְשָׁה שְׁנִים הָעֵלָה דְכִינוּן דְּהַחֲזִיק לִיתְנוּ לּוֹ ג' שְׁנִים אִינוּ יְכוּלִים לְחִזּוֹר בּוֹ וְכ"כ מִשְׁם הָרַב מִחְנָה אֲפָרִים ז"ל וְהָרַב אוּרִים וְתוֹמָיִם וְלִבְסוּף פֶּתַח נִקְטִינּוּ דָאִם נָתַן שְׁלִשָׁה פְּעָמִים עָשָׂה הָעֲנִי חֲזָקָה בּוֹ וְלֹא מְצִי הָעֲשִׂיר לְחִזּוֹר בּוֹ וְע"ז פִּירָשׁ מְדָרֵשׁ מִשְׁלֵי וְז"ל אֵל תִּגְזֹל דָּל כִּי דַל הוּא וְכִי יֵשׁ לוֹ כְּלוּם אֲלֵא אִם הִיִּית רָגִיל לְהִיּוֹת מְפָרְנָסוֹ וְחִזְרָתָּ בָּהּ וְאַמְרַתָּ עַד אִמְתִּי אֲנִי מְסַפִּיק לְזָה וְאַתָּה מוֹנֵעַ יָד שְׁלֹא לִיתְנוּ לּוֹ אִם עָשִׂיתָ פֶּן פֶּאֲלוּ אֶתָּה גּוֹזְלוֹ עכ"ל הַמְדָרֵשׁ עש"ב, וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי מְר"ן הַש"ע ס' רע"ח ס' ה' מְדִין מְפִירֵי כְּהוֹנָה וְכֵן בַּש"ע יו"ד ס' ס"א דְכְּמוֹ שְׂבָאוּ לִידּוֹ דְּמִי ע"ש: הַדִּין הַב' בְּמִצִּיאָה וְהַפְקֵר כְּכָר כְּתַבְנוּ לַעֲיִל דְּבַנְד"ד אִפִּי' הוּא מִתְנָה כ"ע מוֹדוֹ דְּשְׁיִיף בֵּיהָ דִּין עֲנֵי הַמְהַפֵּה אִפִּי' לְדַעַת ר"ת וְר"י וְסִייעָתוֹ: הַדִּין הַג' בְּמִי שְׂטָרַח בְּדָבָר מַה אָסוּר לְשַׁנֵּי לִיקַח אוֹתוֹ דְּבָר וְאַפִּי' הוּא דְּבַר הַפְקֵר וּמְסַקִּינּוּ דְלַדַּעַת הָרַב מַש"ב הִיִּינוּ בְּדַטְרַח בֵּה טְרַחָא מְעוּלָה עַד דְּסִמְכָא דַּעֲתִיָּה עֲלֵיָּהּ, וְלַדַּעַת הַגָּאוֹן רש"ל הִיִּינוּ שְׁנַשְׂא נַפְשׁוֹ לְמוֹת שְׁעָלָה לְרֹאשׁ הָאֵילָן אוּ הִלָּף בְּדָרָף דְּכָל הַדְּרָכִים בַּח"ס, וְלַדַּעַת הַתּוֹסְפוֹת הִיִּינוּ שְׁהַמְצִיא עִם הַדְּבָר הַהוּא מַה שְׁלֹא הָיָה מְקוֹדָם בְּמָקוֹם זֶה ע"כ, הֵלֵא תִרְאָה דְכָל הֵנִי סוּגֵי אִיתְנָהוּ בְּנַד"ד שְׂטָרְחוּ וְיִגְעוּ רַא' וְאַחֲרוֹנִים בְּהוֹנָם וְאוֹנָם בְּגוּפָם וּמְמוֹנָם עַד שְׂקָבְעוּ קְנוֹפּוֹת רַמב"ה זִיע"א לְשֵׁם עִי"ק טַבְרַת"ו עֲנִיָּה וְחִכְמִיָּה וְגַם שׁוֹלְחִים שַׁד"ר מְהִכָּא לְהֵתָם בְּהוֹצָאָה מִרְנוּבָה עַד שְׂמִחְזִק וּמְתַקֵּן הַקְּנוֹפּוֹת כְּמֵאֵז וּמְקַדָּם וְגַם הֵם הַמְצִיאֵי הַהַכְּנָסָה הַהִיא

שם ואינם מפסידים לאחרים דאם אלו קבעו לשם רמב"ה זיע"א יכולים אחרים לקבוע לשם תנאים אחרים ז"ל כמ"ש הרב חותם סופר הנז' גבי המדפיסים כמ"ש"ל וא"כ פל הפא להשיג גבולם גזלן מדבריהם הווי כרפנן דרבי יוסי דקי"ל פנותייהו וכמ"ש הש"ע סי' רע"ג וסי' ש"ע עש"ב, ואפילו בחדא מהני טעמי וכ"ש בהצטרפם יחד וכמ"ש: הדין הד' היורד לתוך אומנות חבירו דמצי לעכב עליו ומסקינן בשם הרב מש"ב ז"ל דאם עוקרו ממקומו ובטל מחינתו כ"ע מודו דמצי לעכב עליו וכ"כ מהרי"ך ז"ל והרב פ"ת פתב שאפילו מר"ן הבית יוסף מודה בזה וכ"כ הרב הכנה"ג משם רבו וכ"כ הרב מעיל שמואל וכ"פ הרב הפרח מ"א ז"ל וביאר בהקדא דמוחין ומוציאין מידו מטעם דקא פסקת לחיותאי ודבר זה מפורש יוצא ג"כ בדברי הרב מ"ב ז"ל סי' כ"ז וסי' מ"ג ז"ל על ההיא דפ' לא יחפור דתנן מרחיקין מצודת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג ופי' רש"י צייד שנתן עיניו בדג עד שהאיר חוריו שאר הציידין מרחיקין מצודתם ממנו וכו' ע"כ, ונראה דהאי מרחיקין לאו לכתחלה קאמר אלא אפי' כפר פירש השני מצודתו תוך מלא ריצת הדג מעכב עליו הראשון בדיינין דהא מניה מסייע לרב הונא דאמר האי בר מבואה דאוקי ריחייא ואתא בר מבואה חבירו קא מוקי גביה דינא הוא דמעכב עליו דאמ"ל קא פסקת לחיותאי ואי סלקא דעתך מרחיקין לכתחלה קאמר ואינו יוצא בדיינין מאי מסייע מניה לרב הונא הא סיועא ליכא לא תיובתא איכא אלא ודאי ש"מ דהאי מרחיקין לאו לכתחלה קאמר אלא אפי' יוצא בדיינין וק"ו למאי דמשני התם שאני דגים דיהבי סיירא דמשמע אפילו מאן דלית ליה דרב הונא דמצי מעכב מודה הוא גבי דגים משום דיהבי סיירא, ולפי זה האי דמרחיקין מצודת דגים עדיף טפי מהאי דבר מבואה דרב הונא וכו' ונמצא לכל השינויין של התוס' מיירי האי דמרחיקין אפי' בדיעבד ויוצאה בדיינים וכן פתבו התוס' לפ' הנזקין וכן פתבו הרא"ש והמרדכי ז"ל, והוא הדין נמי לכל דבר הפקר שאדם טורח עד שהרגיל אליו באופן שסמכא דעתיה עליו פאלו מטי לידיה ובדבר שהוא אומנותו בכף ובא אחר והקדימו דינא הוא כמו במצודת דגים שהראשון מוציא מהשני בדיינים ומהאי טעמא גופיה יש מקומות שדנין מערופיא כמ"ש המרדכי בפ' לא יחפור ומדמה להו לדגים וכהנה דאפי' אותם מקומות שאין דנין מודו הכא דשאני התם שמתירין לילך למערופיא של חבירו במידי שעדיין לא התחיל הנכרי בעסק זה עם ישראל הראשון ומשום שהיה רגיל עמו בשאר משא ומתן לא סמכא אדעתיה לעולם ולא דמי כלל לדגים וכו' אבל במשא ומתן או הלואה שפכר התחיל הנכרי עם הראשון הרגיל עמו כ"ע מודים שדנין ומוציאין מן השני הא ודאי דמי לצייד שנתן עיניו בדג כנז"ל עכ"ל: אתאן לנד"ד דאומנותיהו בכף וע"ז סמכא דעתם כל חכמי ועניי העיר עלהקנפות הנז' משנים קדמוניות וכאלו בא לדיניהו דמי פיון שהתחילו והחזיקו בזה ודמי ממש למפירי פהונה דחשיב ליה מוחזק בידם וזהו ודאי עדיף אפי' ממצודת הדג הנז' ומצי לעכב עליהו וגם יוצאה בדיינים כנז' וכ"ש שעקרו אותם ממקומם ופסקו חיותם וביטלו הקנפות הישנים הא ודאי דלית דין ולית דין דיין דיכולים לעכב עליהם וגם להוציא מידם מה שלקחו וכ"ש וק"ו להני רבנאותא דלעיל דסברי מרנן דההיא דאבי אסף הלכתא גמירי לה דאפי' אם א' יושב בראש המבוי שאפשר שילכו הקונים גם לשני ולא הוי כ"א מקעוט מחיותו וגם לא בטל חנות הרא' בעצמה ויכול לומר לו הב' אתה תעשה בתוך שלך ואני אעשה בתוך שלי עכ"ז מצי לעכב עליו כמ"ש הרבנים הנז' ל על אחת פמה וכמה נד"ד דפסקו

לחיות ייהו וְעָקְרוּ אוֹתָם מִמְקוֹמָם שֶׁהֵם מְוַחֲזָקִים בּוֹ מִכֹּחַ שְׁנַיִם וְסִמְכָא דְעֵתָם ע"ז וְהוּי אֲנִי מְנוֹתֵיהוּ בְּכַף וְכַבֵּא לְיָדָם דְּמִי בְּרוּר הוּא כְּשֶׁמֶשׁ בְּצַהֲרִים דְּמִצּוֹ לְעַפְבַּ עֲלֵיהֶם וּמוֹצִיאִים מִיָּדָם בְּדִינָיִם, וְעֵינֵי עוֹד בִּירוּשְׁלַיִם פ"ח דְּפִאָּה וּפ"ה דְּשִׁקְלִים עַל הָאֵי קָרָא וְיִשְׁפַח יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְעֵינֵי הָרַב חַק"ל יו"ד ח"ג סי' קי"ד וּבֵא וּרְאָה מ"ש רַבִּינוּ הָרַב הַמְּאִירִי ז"ל בְּש"מ לְבַב"ק ד"ק ע"ב ע"ש"ב וְהָרַב הָרוֹקַח הֵבִיא דְּבָרָיו רַש"ל ז"ל ב"ק סי' פ"ט דְּכָל הַמְּקַפֵּחַ פְּרָנְסוֹתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ הוּא בְּכָלל אֲרוּר מְשִׁיג גְּבוּל רַעְהוּ וְכַמ"ש הָרַב כְּנֵה"ג ח"מ סי' שִׁמ"ו הִגֵּה"ט אוֹת כ' וְעֵינֵי לְהָרַב בִּירוּד יִצְחָק דִּי פֶּאֶס סי' כ"ו וְסִי' ז', וְצִי"מ וִימ"ן הִנֵּה נָא עֲרַכְתִּי מִשְׁפֵּט לִפְנֵי כָּל יוֹדְעֵי דֵת וְדִין לְגִנוּמְרָה שֶׁל תּוֹרָה וְלֹא לְמַעֲשֵׂה עַד אֲשֶׁר יִסְפְּימוּ בְּעֲלֵי הַהוֹרָאָה כְּנֹז' וְהַהוֹנָה בְּש"א לְחֻדָּשׁ אָב הַנְּחֻמּוֹת שְׁנַת הַתְּרַמ"ד וְכַאֲ סִי' טו"ב לֹא יִמְנַע טו"ב לְהוֹלְכִים בְּתַמִּי"ם: הַצַּב"י דָּוִד א"א יַעֲקֹב וְאַעֲקֻנִין סִלִּי"ט הַסְּפַמַת הָרַבִּנִים הִנֵּה זֹאת חֲקֻרְנוּהָ כֵּן הִיא כִּי מִזֶּה זְמַן רֵאשׁוֹנִים כְּמִלְאָכִים פֶּסְקוּ לְהָאֵי דִינָא בְּסִפְיָנָא חֲרִיפָה בְּפִסְקָא דְּדִינָא אֲרֻנְפָּה מְאֻרָּה מְדָה וְלֹאֲהַבַת הַקְּנִצּוֹר עֲמַד חַד מִינֵן מֵר דִּינָא מֵע' הָרַב הַמְּנֻפָּלָא וְכַבּוּד ה' מְלֹא מְגוֹ "דָּוִד" הִנֵּה בְּעֵזְרוֹ וְאַסְפֵּי אִישׁ טְהוֹר וְזוֹ הִלְכָה הַעֲלָה מִפִּי סוֹפְרִים וּמִפִּי סְפָרִים לְאַסְוֹר אִיס'ר לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מְאֻנְשֵׁי עִי"ק טְבָרִיא ת"ו לְקַבְּוֹעַ קְבַע מִשָּׁם הִיא תִּנָּא דִּינֵן הַמְּאִיר לְאַרְצֵי הָעוֹמֵד לְגַס עַמִּים זִיע"א וְסִמְפָּה אֵת יָדוֹ ע"ד גְּאוּנֵי עוֹלָם אֲשֶׁר קְדַמּוּהוּ וְהִמָּה בְּכַתוּבִים עָלֵי בְּאֵר רַח'ב וְרַח'ב וּמְטוּב עֲנוּתוֹתֵיהָ דְּמֵר שְׂאוּל שְׂאוּל הָאִישׁ לְנוֹ לְהַסְפִּים עַל יָדוֹ וְנִרְאָה אִם דְּבַר ה' בְּפִיהוּ אֲמַת: וְהַגַּם כִּי אֵין הַדְּבָר צָרִיף חִזּוּק כִּי כְּבָר קְדַמּוּהוּ בְּעֲלֵי תְרִיסִין וְהַדְּבָר יִצָּא מִפּוֹרֶשׁ מְגֹאוּנֵי עוֹלָם לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְצֵי הַמָּה וְכָל דְּבָרֵיהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ וּמִי יַעֲרַב אֶל לְבוֹ לְכַטֵּל אִפִּי קוֹצָה שֶׁל יו"ד מִפְּסֵק דִּינָם, מ"מ לְהַפְקַת רַצוֹן הַשְׂאוּל הָרַב הַנּוֹ עֲבָרְנוּ ע"כ דְּבָרָיו דְּבָרֵי כִּי חֲכָם חֵן וְרֵאִינוּ שְׂפִיפָה דֵן וְיִפָּה זִיפָּה וְיִפָּה אֶסֶר וְכַדִּי שְׂלֹא לְהוֹצִיא הַנְּבִיר חֲלֵק אֲמַרְנוּ לְהוֹסִיף תּוֹס' נִפְיָה בְּקַצִּירַת הָאֵרֶם עֵינֵי לְהָרַב חֲקִי לְבַסִּי' פ"ט מְאֻשֶׁר הָאֲרִיף הִרְחִיב בְּפֶרֶט זֶה, גַּם הָרַב הַנּוֹ גְּאוּן זְמַנּוֹ בְּסִפְרוֹ נֶפֶשׁ חַיִּים מְעַרְכַת ה' אוֹת י"ב וּמִשָּׁם תְּרֻנָּה צְמֵאוּנָה, הַכ"ד צְעִירֵי צֵאן קְדָשִׁים ב"ד דַּח"ל בְּש"א לְחוֹ מְנַחֵם ש' הַתְּרַמ"ד לִיצִירָה וְקִיָּים.

הַצְּעִיר יוֹסֵף דָּוִד אֲבוּאֲלַעְפִּיא ס"ט הַצְּעִיר אֶהְרֹן אֶלְחָדִירִי ס"ט הַצְּעִיר שְׂלֹמֶה רַחֲמִים אֲבוּאֲלַעְפִּיא ס"ט סִימֵן ב' אֲנַחְנוּ ב"ד דַּח"ל נְדַרְשָׁנוּ מֵאֵת ק"ק עֲדַתְנוּ הַסְּפָרָדִים הִיוּ לְעֵינֵי בְּטַעֲנוֹת הַשׁוֹחֲטִים הָאֲשֶׁכְּנִזִּים הִיוּ שְׁהִיוּ שׁוֹחֲטִים מִזֶּה כְּפָה שְׁנַיִם וְעַתָּה הַסְּפָמְנוּ וּמְנִינוּ ג' שׁוֹחֲטִים סְפָרָדִים מְנוֹחִים סְמוּכִים יֵרֵאִים וְחֲרָדִים מִק"ק עֲדַתְנוּ הִיוּ יַעַן שְׂיֵשׁ לְנוּ כְּפָה טַעֲמֵי תְרִיצֵי, חֲדָא כִּי מִתְחַלָּה הִנֵּה מֵע' הָרַב אב"ד שְׂלֵהֶם מְטַפֵּל בְּכָל עֲנִינֵי הַשְּׁחִיטָה וְהַבְּדִיקוֹת וְכָל מִין סְפָק הִיוּ מְרִיצִין לוֹ, וְעַל פִּיו הִנֵּה נִחְתָּה הַדִּין לְהַתִּיר אוֹ לְאַסְוֹר וְעָלִיו הִינֵנוּ סוּמְכִים, לֹא כֵן עַתָּה בְּעו"ה שְׁנַלְב"ע וְחִלִּי"ש הַרְאָב"ד שְׂלֵהֶם ז"ל נִרְאָה בְּעֵינֵינוּ לְמַנּוֹת שׁוֹחֲטִים סְפָרָדִים, וְעוֹד טַעֲם ב' לְסַלֵּק הַמְּכַשְׁלָה הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר בִּינֵינוּ זֶה, וְהִיא כִּי הִנֵּי נָשִׁי הָאֲשֶׁכְּנִזִּיּוֹת הֵם הִמָּה שְׂקוּנִים הַבְּשָׂר וְדוֹחֲקִים בֵּין הָאֲנָשִׁים בְּלִתֵי שׁוּם בּוֹשָׁה וּפְעָמִים שְׁגַם הָאֲנָשִׁים הַפְּחוּתִים דוֹחֲקִים וְנִכְנָסִים בִּינֵיהֶם וְהוּי עַרְבוּנָא גְּדוּלָּה אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְכוּ' וְכוּ' וְלֹא מְצָאנוּ שׁוּם תְּרוּפָה לְקַלְקֵלָה זֹו כ"א עַד שְׁנַפְרִיד הַמְּקוּלִין וְנַעֲשֵׂה מְקוּלִין לְנוּ לְבַדְנוּ וְיִהִיוּ שׁוֹחֲטִים סְפָרָדִים וְאִזִּי יִשְׁבוֹת דִּין וְקִלוֹן כִּי הֵם אוֹמְרִים שְׂאִינָם אוֹכְלִים מִשְׁחִיטַת הַסְּפָרָדִים, וּמִזֶּה שְׁתֵּי שְׁבוּעוֹת שְׁהַפְּרָדְנוּ הַמְּקוּלִין שְׁלָנוּ לְבַדְנוּ כָּל קַהֵל

עֲדָתָנוּ מֵצֵאוּ נח"ר כִּי הִרְחִיב ה' לָנוּ וּמֵצֵאוּ יָדָנוּ וְרָגְלָנוּ הֵיכָן נַעֲמֹד בְּרִינָה בְּלִתי שׁוּם
בוֹשָׁה וְכו' וְעוֹד יֵשׁ לָנוּ כִּמְהָ סִיבּוֹת וּטְעָמִים וְכו': וְקוֹדֵם שְׁמִינֵנו הַשׁוֹחֲטִים הַסְּפָרְדִים
הַחֲדָשִׁים נִתְקַבְּצוּ כְּמַעֲט רֹב הַת"ח וְהֵיח"ס וְשִׁלְחָנוּ אַחַר הַשׁוֹחֲטִים הָאֲשֶׁכְּנָזִים וְאַחַר
הַמְּמוֹנִים שְׁלֵהֶם וְאִמ"ל בְּמַעֲמַד רַבִּים שְׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים לְמַנּוֹת שׁוֹחֲטִים סְפָרְדִים לְשֵׁאת
עִמָּכֶם בְּמִקְוֵי בְּלִתי כְּסָף וּבְלִתי מְחִיר וְעָלִינוּ שִׁכְט"ו וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם שׁוּם הֶפְסֵד מֵהֶם,
וְעַכ"ז לֹא רָצוּ לְקַבֵּל בְּשׁו"א וְאָמְרוּ שְׁהֶם אֵינָם אוֹכְלִים מִשְׁחִיטַת הַסְּפָרְדִים, וְע"כ קָמְנוּ
וְנִתְעוֹדָד לִיקְבָה"ו וּמְנִינוּ ג' שׁוֹחֲטִים סְפָרְדִים ת"ח יְרֵאִים וְשְׁלָמִים וְהֵייתָה הַרְנוּחָה וְכִרְאוֹת
הַשׁוֹחֲטִים הָאֲשֶׁכְּנָזִים אֵת כָּל זֶה שִׁלְחוּ אֵלֵינוּ גַם בְּמִכְתָּב לֵאמֹר שְׁאִין אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְמַנּוֹת
שׁוֹחֲטִים חֲדָשִׁים כִּי לָהֶם מִשְׁפֵּט הַחֲזָקָה מִזֶּה כְּמֵה שְׁנִים שְׁהֶם שׁוֹחֲטִים מְוַחֲזָקִים וּמִי יוּכַל
לְעַקֹּר אוֹתָם מְוַחֲזָקָתָם, וְגַם עַל הַשׁוֹחֲטִים שְׁמִינֵנו כָּתְבוּ עֲלֵיהֶם שְׁטָנָה לֵאמֹר שְׁהֶם מִשְׁיָגִי
גָּבוּל וְאִסוּר לְאָכּוֹל מִשְׁחִיטָתָם, וְעַתָּה נָא רְבוּתֵינוּ בִּי דִינָא רַבָּא וְיִקְרָא אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל
עוֹמֵד עֲלֵיהֶם הוֹרוּנוּ לְצַדִּיקָה הַדְּרָף הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה עִם מִי הָאֲמַת וְהַצִּדִּיק וְכַתּוּבָה נַעֲשֶׂה
וּשְׁכַמ"ה: תְּשׁוּבָה רָאָה רָאִינוּ מ"ש בְּסִפְרֵי הַפּוֹס' ו"ל רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְלִכְאוּרָה הִנֵּה
נִרְאָה לֹאמֵר שְׁאִינָם יְכוּלִים לְהַעֲבִיר הַשׁוֹחֲטִים הָרֵאשׁוֹנִים יַעֲזֵב מֵהָ יַעֲזֵב שְׁהַחֲזִיקוּ בְּזֶה כְּמֵה
שְׁנִים וְכַמ"ש הֶרֶב כְּנֵה"ג ו"ל בְּאו"ח ס' ג"ן וְנ"ל וְה"ה לְכָל שְׁרָרָה מִן הַצְּבוּר הֵן מְלֻךְ
הֵן חֲזָן הֵן שׁוֹחֵט הֵן מוֹהֵל הֵן גְּבֵאִי בְּמִקּוֹם שְׁלֵא נִהְגוּ לְמַנּוֹתָם לְזִמְן דְּיוֹעַ שְׁאִין מְסַלְקִים
אוֹתָם אִם לֹא נִמְצָא בָּהֶם פְּיֻסוּל, וְה"ה נְמִי דָאֵם יֵשׁ לוֹ בֶּן מְמֵלָא מְקוּם אֲבוֹתָיו שְׁיִוְרֵשׁ
אֵת מְקוּמוֹ כַּמ"ש הֶרֶמְב"ם ו"ל בַּפ"ד מַה' פְּלִי בַּהַמ"ק וּפ"א מַה' מְלָכִים, וְהַרְשָׁב"א ו"ל
ס' ש' וְהַרִיב"ש ו"ל בְּתִשׁו' ס' רַע"א וּבַפְּסָקִים הַפְּתוּבִים ס' קכ"ח וּמַהֲרִימ"ט ו"ל ח"ג
ס' ק"ב הַרְש"ך ח"ג ס' מ"ז הַר"י אֲדָרְבִי ו"ל ס' קי"ז מִשְׁפֵּט צִדִּיק ח"א וּח"ג ס' י"ד
וּבְכֵנֵה"ג חו"מ ס' קנ"ו הַגֵּה"ט פְּתַב שְׁהַשׁוֹחֵט שְׁהַחֲזִיק לְשַׁחֲטָה בְּמִקּוּם הַגֵּי חֲזָקָה, וְכ"כ
הֶרֶב מִטָּה שְׁמַעוֹן עֵי הַנּוֹז הַגַּב"י אוֹת מ"ח נִחְלָה לִיהוֹשֻׁעַ ס' ר"ט דַּל"א ע"ש, וְכ"פ מְר"ן
ו"ל בַּש"ע או"ח ס' ג"ן סַפ"ה וְנ"ל אֵין מְסַלְקִין אֵת הַחֲזָן מֵאַנְמָנוֹתוֹ אִם נִמְצָא בּוֹ
פְּיֻסוּל ע"כ, וְהֵיא הֵיא תִשׁו' הַרְשָׁב"א ו"ל ס' ש' שְׁהֵבִיא בְּכ"י בְּאַנְרָף וְאַפִּילוּ אִם הַחֲזִיק
מִעֲצָמוֹ בְּלִי מִינּוֹי מִהַקְהֵל הֵנִיא חֲזָקָה, וְכַמ"ש הַרִיב"ש ו"ל ס' רַע"א וּפְסָקָה מוֹר"ם ו"ל
בִּי"ד סוֹס"י רמ"ה וְנ"ל וּמִי שְׁהַחֲזִיק לְרַב בְּעִיר אִפִּי הַחֲזִיק מִעֲצָמוֹ בְּאִיזָה שְׁרָרָה אֵין
לְהוֹרִידוֹ מִגְּדוּלָתוֹ אַעפ"י שְׁבָא לְשֵׁם אַחַר גְּדוּל מִמֶּנּוּ ע"כ, וְהֶרֶב בְּרַפִּי יוֹסֵף ו"ל בְּאו"ח
ס' הַנּוֹז או"ט פְּתַב אֵין מוֹרִידִין אָדָם מִקְדוּשָׁתוֹ מִסְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְעַד חֲזָן בַּהַכְנ"ס אִם אִם
עָבַר עֲבִירָה בְּפִרְהֶסְיָא, וְאִם לֹא יִתְבַּרַר עָלָיו זֶה אֵינוֹ מִן הַדִּין לְהַסִּירוֹ וְלֹא לְפָרְסְמוֹ
הֶרֶמְב"ם ו"ל בְּתִשׁו' כ"י הַבִּיאָה הַרְדָּב"ז ו"ל ע"כ, וְהַגַּם שְׁהֶרֶב מוֹהַרְשָׁד"ם ו"ל פְּלִיג
עֲלֵיהֶם דְּהַרִיב"ש ו"ס"ל דָּאֵם הַחֲזִיק מִעֲצָמוֹ לֹא הֵנִיא חֲזָקָה, עֵינֵי רֹאָה לְהֶרֶב דְּבַר מִשָּׁה ח"א
שְׁכַתְבֵּי מִשָּׁם כְּמֵה רַבּוֹתָא דְּסַבְרֵי מְרַנֵּן כַּס' הַרִיב"ש ו"ל, וְכַתְבֵּי שְׁאֵם רֹאָה הֶרֶב
מַהֲרַשָּׁד"ם דְּבַרֵי הַרִיב"ש ו"ל לֹא הֵנִיא פְּלִיג עֲלֵיהֶם ע"כ: נִמְצִינוּ לְמַדִּין דְּאַפִּילוּ הַחֲזִיק
מִעֲצָמוֹ הֵנִיא חֲזָקָה לְרַבּוֹתָא, וְהָא דְכ' הַלֵּק"ט ס' ט"ל דְּשׁוֹחֵט שְׁהֵיָה מוֹשְׁפָר
לְרַבִּים וְכָא אַחַר וְנָתַן מְעוֹת לְקַהֵל לִיכְנֹס בְּמִקּוּמוֹ וְהַשִּׁיב דְּמֵאֵן דְּאֵלִים גָּבַר דְּהַשׁוֹחֵט
אֲנֻמָּנוֹת בְּעֵלְמָא הוּא עֵי לְהֶרֶב חַק"ל או"ח שְׁהֶרֶבָה לְהַשִּׁיב וְלְדַחוֹת דְּבַרֵי הַלֵּק"ט ע"ש"ב,
א"כ לַפִּי"ז מְפָל הֵנִי רַבּוֹתָא מוֹכַח שְׁחֲזָקַת הַשׁוֹחֲטִים הַנּוֹז חֲזָקָה מְעֵלְמָא הוּא וְאֵינָם יְכוּלִים
לְסַלְקָם וְלְמַנּוֹת אַחֲרֵים בְּמִקּוּמָם: הָאֲמַנְם עֵינֵי רֹאָה מ"ש הֶרֶב כְּנֵה"ג ו"ל עַל הָא דְּרַבִּי

שְׁמַחָה שְׁפִסְקָה מְרַ"ן ו"ל ס"א ג"ן ס"י"ט ו"ל אפ"י יְחִיד יְכוּל לְעַכְבּ וּלּו' אֵינּוּ רוֹצֶה שְׁיִהְיֶה פ' חָזֵן אִם לֹא הִסְפִּים עָלָיו מִתְחִילָה ע"כ, וְכַתּוּב הַכְּנֵה ג ע"ז ו"ל הָא דְאָמַר ר' שְׁמַחָה דִּיחִיד שְׁהִסְפִּים בְּמִינוּי הַחֵזֶן בְּתַחֲנִי אֵין עֲרַעוּרוֹ עֲרַעוּר הֵינּוּ דְנוֹקָא יְחִיד אָבֵל רַבִּים מְעַרְעָרִים אפ"י הִסְפִּימוּ בְּתַחֲנִי הֶרַב מֵהֶרָא דִּי בּוּטוֹן ו"ל בְּתִשּׁוּ' נְתִיב י"ד ס"ב, וְכ"כ רש"ל בְּתִשּׁוּ' ס"כ עש"ב שְׁמוּבָן מְדַבְּרִיו שְׁאֵם כָּל הַקְּהָל אוֹ רַבָּם מְעַרְעָרִים יְכוּלִים לְהַעֲבִירוֹ, אָכֵן צָרִיכִים הֵם לְשַׁלֵּם לוֹ שְׁכָרוֹ ע"ס זְמַנּוֹ אִם לֹא שְׁמַחָל לָהֶם: אִף קָשָׁה מְמָה שְׁפִסְקָה מְרַ"ן ו"ל סנ"ז סכ"ה ו"ל אֵין מְסַלְקִין חֵזֶן מְאֻמְנּוּתוֹ אא"כ נִמְצָא בּוֹ פִּסּוּל וְהִיא הִיא תִּשּׁוּ' הַרְשָׁבָא שְׁהִבִּיאָה מְרַ"ן ו"ל סנ"ז סכ"ה ו"ל אֵין מְסַלְקִין חֵזֶן מְאֻמְנּוּתוֹ אא"כ נִמְצָא בּוֹ פִּסּוּל וַיֵּשׁ רְאִיּוֹת לְדָבָר, וְעוֹד דַּתְנֵן מְעַרְבִין בְּבֵית יִשָּׁן מִפְּנֵי דְרַכֵּי שְׁלוֹם וְאִזְקִימְנָא בְּגַמ' מִשּׁוּם חֲשָׁדָא ע"ש, וְא"כ אפ"י יְסַפִּימוּ כָּל הַקְּהָל הִיאִף יְכוּלִין לְסַלְקוֹ וְהִלָּא חֵיזְשִׁינּוּן לְחֲשָׁדָא וְאִיף הֶרַבְנִים הַנּוֹז"ל כְּתִבּוּ דְאֵם כָּל הַקְּהָל אוֹ רַבָּם מְסַפִּימִים יְכוּלִים לְסַלְקוֹ, וְאוּלָם מִתְשׁוּ' רש"ל ל"ק מִיָּדִי דַּנּוֹד אֵינִירִי שְׁקַבְלוּהוּ לְזַמֵּן כְּמוֹ שְׁמַפְנֶרֶשׁ בְּדַבְּרִיו וְהִי כַּמ"ש הַרְשָׁבָא ו"ל דְאֵם הוּא לְזַמֵּן לִיכָא חֲשָׁדָא: אִף עַל הֶרַב מֵהֶרָאד"ב ו"ל קָשָׁה כִּנּוּ' וְאוּלָם מַמ"ש הֶרַב כִּנְה"ג בְּסִי' הַנּוֹז"ל מִשָּׁם הֶרַב מֵהֶרָאד"ב ו"ל עֲצָמוֹ לַק"מ וְהוּא שְׁפַתְב סְמוּף לְתִשּׁוּ' הַרְשָׁבָא ו"ל ו"ל הֶרַב מֵהֶרָאד"ב ו"ל בְּתִשּׁוּבָה כ"י ע"ב כְּתִב ע"ז אֵנִי חוֹכֵף בְּזַה דְדִילְמָא הֵינּוּ דְנוֹקָא בְּזַמְנּוֹ דְהַרְשָׁבָא שְׁהִיּוּ מְשַׁנִּים הַחֲזָנִים מְזַמֵּן לְזַמֵּן אָבֵל בְּזַמְנֵינוּ זֶה כָּל ש"צ שְׁמַסְלָקִים אוֹתוֹ אִם אֵינּוּ נִכְנָס בְּקֵהֵל אַחַר וְדַאי חוֹשְׁדִים אוֹתוֹ ע"כ, הֲרִי שְׁפַתְב הֶרָאד"ב ו"ל עֲצָמוֹ שְׁאֵם נִכְנָס לְשַׁרְת בְּקֵהֵל אַחַר לִיכָא שׁוּם חֲשָׁדָא, א"כ כָּל מ"ש מַע' הֶרַבְנִים הַנּוֹז"ל שְׁחֻזְקָתוֹ חֻזְקָה וְאֵין מְסַלְקִין אוֹתוֹ הֵינּוּ מִשּׁוּם דְאִיכָא חֲשָׁדָא וְא"כ הִיכָא דְלִיכָא חֲשָׁדָא יְכוּלִים לְסַלְקוֹ בְּאֵין או"ד: דוּן מִינָהּ וְאוּקִי בְּאַתְרֵין פִּינוּן שְׁהַשׁוּחֲטִים הָאֲשַׁפְּנִזִים הֶרָאשׁוּנִים נִשְׁאַרוּ מְשַׁרְתִּים בַּק"ק שְׁלֵהֶם בְּמִלְאֲכַתְּם כְּמִקְדָּם קַדְמָתָא הָא וְדַאי דְלִיכָא בְּזַה שׁוּם חֲשָׁדָא וְכַמ"ש מֵהֶרָאד"ב ו"ל דְאֵם ח"ו יֵשׁ בְּהֶם שׁוּם פִּסּוּל אפ"י ק"ק הָאֲשַׁפְּנִזִים שְׁלֵהֶם לֹא הִיּוּ מְנִיחִים אוֹתָם בְּחֻזְקָתָם: וְעוֹד פִּינוּן שְׁהֶם רַבִּים שְׁנִים ג' אֲנָשִׁים לֹא יֵשׁ בְּהֶם שׁוּם חֲשָׁדָא כַּמ"ש הַפּוֹס' ו"ל וְכ"כ הֶרַב מְשַׁפֵּט צָדֵק ח"ג ס"ד בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה ו"ל וְכ"ת הֲרִי בַּנּוֹד"ד סו"ס הֲרִי נִשְׁאַר שׁוּחֲט וּבּוֹדֵק בְּקֵהֵל אֶחָד וְרַב קֵהֵל אַחַר רוֹצִים לְסַלְקוֹ וְלִשְׁמִים אַחַר תַּחֲתִיו לִיכָא חֲשָׁדָא שְׁאֵם הִנֵּה חֲשָׁד לֹא נִשְׁאַר בְּשׁוּם קֵהֵל לְשׁו"ב כְּדִין מִי שְׁיִצָא טְרִיפָה מַת"י ע"כ.

הֲרִי לָהּ בְּהִדְיָא שְׁאֵם נִשְׁאַר שׁו"ב בְּאִיזוֹ קֵהֵלָה לִיכָא שׁוּם חֲשָׁדָא וַיְכוּלִים הֵם לְסַלְקוֹ בְּפִשְׁטוּת בְּאֵין אוֹמֵר וּדְבָרִים כו"ע וְכַמ"ש וּפְשׁוּט: וְעַל מַה שְׁטַעֲנּוּ שְׁהֶם מְשַׁיְגִים גְּבוּלָם עַי לְהֶרַב מ"ץ הַנּוֹז"ל בְּסִי' הַנּוֹז"ל שְׁפַתְב שְׁאֵם הַקְּהָל שְׁהֶם הַבְּעָלִים אֵינָם רוֹצִים בּוֹ וְרוֹצִים לְשִׁים אַחַר תַּחֲתִיו וְאֵינּוּ מַחֲמַת אַחַר הַמְּסִית לְהַקְּהָל וְכו' אֵין לְתַת בּוֹ דִּין הַלְזָה דְעֵנִי הַמְּהַפֵּף בְּתַרְרָה, וְהִבִּיא רְאִיּוֹת ע"ז מִמְעַשֶׂה דְרַב גִּידֵל בַּפ' הָאוּמֵר וּמֵהַתּוֹס' ע"ש, וּבְסוּף דַּחָה דְבָרִיו דְהוּקֵשׁ ל' מִתְשׁוּ' מֵהֶרָשׁ"ך ו"ל ח"ב סצ"ה וּמְסִיק דְאֵין לְאַחַר לְהַשִּׁיג גְּבוּלוֹ וּלְקַפֵּחַ פְּרַנְסָתוֹ וְגַם מִשּׁוּם חֲשָׁדָא יֵשׁ כָּאֵן עכ"ד: וְלַעֲנֵד אַחַר הַמְּחִי"ר מְכַבּוֹד תּוֹרָתוֹ שְׁנִרְאָה שְׁהַחֲלִיגֵק בְּתַחֲלָה הוּא חֲלִיגֵק אֲמִיתִי וְכַמ"ש הֶרַב בְּעַי חֲלֵק חו"מ ס"פ בְּסוּ' הַתְּשׁוּ' ו"ל דְהִקָא פִּינוּן שְׁהֶם רוֹצִים בְּשׁוּחֲט הַב' וּמְסִירִים אֶת הֶרָאשׁוֹן לְכו"ע אֵין לְנִכְנָס דִּין עֵנִי הַמַּה"ב וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּפִירוּשׁ אִם לֹא שְׁיִאמֵר הַבְּעָה"ב דְאֵין רְצוֹנוֹ לְעַכְבּ הַמְּלַמֵּד שְׁלוֹ: הֲרִי לָהּ בְּהִדְיָא שְׁאֵם כָּל הַקְּהָל אוֹ רַבָּם אֵינָם חֲפְצִים בּוֹ וְרוֹצִים בְּשַׁנֵּי אֵין

על על השני דין עני המה"ב ולא שום השגת גבול וכחילוק הרב שחילק מתחיל ומה שפטר הרב ז"ל את דברי עצמו מתשו' מהרש"ך ז"ל לענ"ד נראה דלאו סתירה היא שדברי הרש"ך לא מייברי שערערו עליו רבים וז"ל הרב מהרש"ך ז"ל ויען שמעשה אנני נתבן לה שיש בקרב עדתם ד' אנשים מבקשים לבלע ולהשחית פבוד החכם וכו' ומסיק פי ע"כ להודיע למע' הח' הרוצה עתה לבוא שמה שאם ירצה להשיג גבול החכם הקודם לו בהסקמת הק"ק [פי' שנתמנה הראשון בהסקמת כל הק"ק משא"כ הב' שאינם מרנצים ממנו כ"א ד' אנשים] הרי הוא רשע וחוטא פדין עני המה"ב ובא אחר ונטלה הימנו וכו' וכמ"ש התוס' ז"ל בפ' האומר וז"ל מפאן נראה להרב יצחקשאסור למלמד להשפיר עצמו לבעה"ב שיש לו מלמד אחר בביתו כ"ז שהמלמד בביתו שמאחר שהוא שכיר שם ילך למקו"א להשפיר שם, אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעפב המלמד שלו ע"כ: הרי לה בהדיא שלא היו מערערים על החכם הראשון כ"א ד' אנשים מהק"ק ודן את הדין אחרי רבים להטות, משמע שאם כל הקהל או רובם היו מערערים היו יכולים גם הם לסלקו ולמנות אחר במקומו ואין בזה משום השגת גבול, וכן מוכח ג"כ ממה שהביא ראיה מדברי התוס' ז"ל שכתבו אם לא שיאמר הבעה"ב דאין רצונו לעפב המלמד שלו, וכמ"ש הכנה"ג ז"ל בס' בעי חיי כנוז' וכן פסק מר"ן ז"ל בשלחנו הטהור חו"מ סי' רז"ל ס"ב וז"ל אסור למלמד להשפיר עצמו לבעה"ב שיש לו מלמד אחר בביתו אם לא שיאמר בעה"ב אין רצוני לעפב המלמד שלי, הרי מבואר שאם בעה"ב מסלקו ורוצה באחר מותר למלמד הב' להשפיר לו עצמו ואין בזה משום עני המהפך בחררה ולא משום השגת גבול ופשוט וכ"כ הכנה"ג סי' רז"ל הגה"ט אות ו' וז"ל לא אמרו עני המהפך בחררה אלא במי שפא ליטלה מיד המהפך בה אכל אם בעל החררה נתנה לו בעצמו בלי תביעתו לא, מהר"מ אלשיך ז"ל סק"ז מהר"א גאליקו ז"ל בתשו' כ"י וגם זה נלמוד ממעשה דרבין חסידא ע"כ:

עוד כתב הכנה"ג ז"ל בס' הנז' בסוף או"ח וז"ל ונ"ל דאם הראשון לא השפיר עצמו לזמן קצוב אלא בסתם והשפיר אחר עצמו לאותו בעה"ב במקום שיש שם הרבה קהלות מישראל אין בו דין עני המהפך בחררה: פלל העולה מכל האמור היכא דליכא חשדא לנדו"ד יכולים הק"ק פולם או רובם לסלקם ולמנות אחרים במקומם אפי' אם עושים הדבר בלי טעם, וכן מפנרש יוצא בתשו' הרב לחם רב וז"ל אבל רבים ודאי יכולים למחות, אבל פיון שעושים הדבר בלי טעם שלא מצאו בו שום פיסול אין ראוי לביישו ולסלקו, ומ"מ אני אומר פיון שרוב הקהל חפצים באחרון ומינו אותו ישמשו שניהם עכ"ד: מפנרש יוצא שמצד הדין אם הם רבים יכולים לערער אפי' בלי טעם רק עצה טובה קמ"ל שישמשו שניהם פאחד: וא"כ בנד"ד ג"כ הא ודאי שלא יש שום תלונה על השוחטים החדשים שמינו אותם הק"ק פיון שהם מינו אותם מעצמם ואינם חפצים בראשונים והם לא הסיתו אותם ואפי' בלי טעם יכולים לסלק הא' ולמנות החדשים כנוז', וכ"ש וק"ו שיש להם פמה טעמים כמ"ל, הא' שהרה"ג המורה שלקם נלב"ע וחלי"ש וזו טענה אלימתא דיש לחוש למ"ש הפוס' ז"ל משם הכנה"ג שהשו"ב צריף שיהיה בקי לישא וליתן בש"ס ובפוס' ומר"ן הב"י ז"ל ביו"ד ס"א הביא ס' זו בשם רב עמרם גאון ז"ל שצריף שיהיה בקי בכ"ד ספרים וכו' והגם שפרן ז"ל בש"ע לא פסקה, וגם מורם ז"ל כתב שלא נהגו פון, מ"מ פתב הלבוש אבל מזהירין אותו שיתמיר בכל ספקותיו

וַיִּשְׁאַל לְחֻכְּם וְכ"כ הַט' בְּסוּף אוֹת ל"ה וּא"כ שְׁפִיר עֲבוּד הַשׁו"ב הֶרְאִישׁוּנִים שֶׁהָיוּ מְרִיצִים
כָּל סְפִיקוּתֵיהֶם לְהֵרֵב הַמו"ץ וְעָלֶיהָ דִּידֵיהָ הָיוּ סוּמְכִים כַּמ"ש: וְטַעַם ב' לְאַפְרוּשֵׁי
מְאִיסוּרָא כַּמ"ל בְּשִׂאָלָה, ע"י לְהֵרֵב רוּחַ חַיִּים בִּי"ד ס"א שֶׁכָּתַב כָּל שְׁנֵרְאָה לוֹ לְחֻכְּם
הַמו"ץ שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמְקוּם שֵׁשׁ סִבָּה לְמִנּוֹת שׁוֹחֵט אַחַר כָּדֵי לְאַפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא אִפִּי
שֶׁתִּהְיֶה חֲשָׁשׁ רְחוּקָה הַחַיִּיב מְנוּטֵל עַל כָּל בְּנֵי הָעִיר לְכוּפָם שֶׁיִּקְחוּ עוֹד שׁוֹחֵט אַחַר
ע"ש: וְעוֹד טַעַם ג' שֶׁקִּוְּדָם שֶׁיִּמְנוּ שׁוֹחֵטִים חֲדָשִׁים שֶׁלְּחוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִם ל' שֶׁרְצוּנָנוּ לְמִנּוֹת
עִמְכֶם שׁוֹחֵטִים חֲדָשִׁים וְשַׁכְּט"ו עָלִינוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם שׁוּם הַפְּסָד וְעַכ"ז לֹא קִבְּלוּ, וְע"י
לְהֵרֵב הַנּוֹז' שֶׁם שֶׁכָּתַב כָּל שֶׁאִינוּ מְגִיעַ נִזְק לְרֵאשׁוֹן בְּעִנְיָן דְּרָרָא דְּמִמּוּנָא יְכוּלִים לְמִנּוֹתוֹ,
וְאִם הַשׁוֹחֵט הֶרְאִישׁוֹן מְסֻרָב מְעַבְרִין אוֹתוֹ, וְכָתַב זֶה מִשֵּׁם כַּמָּה פּוֹס' ע"ש, וַיַּעַן שֶׁדָּבָר
זֶה סוֹבֵל אֲרִיכוֹת הַרְבֵּה שָׂרוּב הַפּוֹס' מְלֵאִים מְזָה וְאִין הַפְּנָאִי מְסַכִּים מְטַרְדוֹת הַזְּמַן וְעוֹל
צָבוּר שֶׁעָלִינוּ, וְיָמָּה גַם שֶׁכָּבָר מִיָּנּוּ שׁוֹחֵטִים חֲדָשִׁים מְזָה ב' שְׁבוּעוֹת וְכָבָר שֶׁחֲטוּ וְיָמָּה
שֶׁעָשׂוּ עָשׂוּי כַּמ"ש הַפּוֹס' ז"ל, וְכ"כ מוֹר"ם ז"ל ח"מ בְּסִי' קִנ"ו תְּשׁו' הֶרְשָׁב"א ז"ל
שֶׁהֵבִיא הַב"י ז"ל לְזָה בְּאִנּוּ בְּקִצְרֵת הָאֲנָמֵר וְכו"ח מָה שְׁנִלְעַנ"ד: אִךְ צָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת
מ"ש הַשׁוֹחֵטִים הָאֲשֶׁפְּנִזִּים שֶׁאֲסוּר לְאַכּוֹל מִשְׁחִיטַת הַשׁוֹחֵטִים הַחֲדָשִׁים שֶׁמִּיָּנּוּ הַק"ק,
לֹא יִדְעוּ שֶׁנֶּרְשׁ דָּבָר זֶה אִם מִמָּה שֶׁכָּתְבוּ רַבְּנֵי אֵיזְמִיר יַע"א וְהֵם הִמָּה הֶרֶב מִשָּׂא חַיִּים
וְיָמָּה בְּרִיָּה וַיַּעַן אַבְרָהָם ז"ל הֵינּוּ דוֹקָא בְּנִדּוֹן דִּידֵיהוּ שֶׁעָשׂוּ הַהִכְמָה וְחָרָם שֶׁלֹּא יִשְׁחֲטוּ
כ"א הַמְּמוּנִים מִן הַק"ק וּפְסָלוּ בְּפִירוּשׁ כָּל שְׁחִיטַת הַשׁוֹחֵט בְּלַעֲדָם וְכִמוֹ שֶׁמְפָנֵרֵשׁ יוֹצֵא
בְּדַבְרֵיהֶם ז"ל וְכַמ"ש מְר"ן ז"ל יו"ד ס"א סִי"א בְּשֵׁם י"א וְז"ל אִם הִטִּילוּ הַקְּהָל חָרָם
שֶׁלֹּא יִשְׁחֲטוּ אֶלָּא טַבַּח יָדוּעַ וְשֶׁחֲטָה אַחַר י"א שֶׁשְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה ע"כ, וְהַרְש"ךְ כָּתַב דְּאִפִּי
בְּלֹא חָרָם שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה כִּינּוֹן שֶׁהַקְּהָל פִּיִּסְלוּ שְׁחִיטַת הַכָּל בְּפִירוּשׁ, מִשָּׂא"כ בְּנִדּוֹ"ד
שֶׁאִין לָנוּ שׁוּם הַסְּפָמָה לֹא בְּחָרָם וְלֹא בְּפִיִּסוּל הָא וְדַאי שֶׁאִין כָּאֵן שׁוּם אִיסוּר וְאִם כִּינּוֹנְתֶם
לוֹמַר מִשׁוּם דְּלִפִּי דַעְתָּם הַשִּׁיגוּ גְּבוּלָם וְהַשִּׁיגוּ גְּבוּל עֲבִירָה הִיא בְּיָדוֹ וְאֲסוּר לְשַׁחֲטוּ
וְשְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה, עֵינֵי רוּאָה מ"ש מְר"ן ז"ל יו"ד ס"ב ס"ו וְסִי' קִי"ט ס"ז שֶׁמּוּבָן מִשֵּׁם
שֶׁאֲפִילוּ הַחֲשׂוֹד עַל הַגְּזוּל מוֹתֵר לְאַכּוֹל מִשְׁחִיטָתוֹ וְכ"ש בְּמִמּוֹן אַחֲרִים וְנוּטֵל שֶׁכָּר מִן
הַטְּרִיפוֹת כִּמוֹ מִן הַפְּשָׁרוֹת, וְכ"ש שֶׁבְּאֲמַת לֹא הַשִּׁיגוּ גְּבוּלָם כַּמ"ש וְהָאֲרִיכוֹת בְּזָה אִךְ
לְמוֹתֵר וְצ"י יצ"מ וַיִּמְן אַכִּי"ר וְלִרְאִית אִמו"ץ ח"ש פָּה עִיָּה"ק טְבָרְיָא ת"ו בִּש"א לְחֲדָשׁ
כְּסָלוּ שְׁנַת צְדִיק כְּתָמֵר יִפְרַח לִפ"ג וְהַשׁו"ב וְקִיָּים: הַצַּב"י דוֹד וְאַעֲקִינִן ס"ט הַצְּעִיר
שֶׁמוּאֵל בֶּן קִיָּי ס"ט הַצְּעִיר יַעֲקֹב הַכֹּהֵן סְקִלִי ס"ט וְהוֹאִיל לִידֵן עִנְיָן זֶה צָרִיף
לְדַעַת אִיף עִי"ק טְבָרְיָא ת"ו אוֹכְלִים בְּשָׂר נְפִיחָה הַפָּד דַּעַת מְר"ן ז"ל בִּיּוֹ"ד סִי' ט"ל,
וְגַם בַּעִיָּה"ק יְרוּשָׁת"ו אֵינָם אוֹכְלִים בְּשָׂר נְפִיחָה וְהַהֲרָאוּי לְהִיּוֹתָנוּ נְגַרְרִים אַחֲרֵיהֶם, וְיָמָּה
גַּם שֶׁהַמִּסָּד הֶרְאִישׁוֹן שֶׁיִּסָּד עִיָּה"ק טְבָרְיָא ת"ו הוּא גִּיהוּ מֵר גִּיהוּ רַבָּה הַרְה"ג עֵץ חַיִּים
אַבּוּאֵלְעִפְיָא ז"ל וְהוּא הִזֵּה דָר בַּעֲוֹב"י אֲזַמִּיר יַע"א וְכָא לְפָה וְהֵבִיא אַחַר עֲמוֹ מְנִין מַעִי"ת
הַנּוֹז' יַע"א, וְבַעִי"ת אֵיזְמִיר אֵינָם אוֹכְלִים בְּשָׂר נְפִיחָה כְּמִנְהַג עִיָּה"ק יְרוּשָׁת"ו וְמִסְתָּמָא
כְּבוֹאוֹ לְכָאֵן נִהַג כָּל הַמְּנַהֲגִים שֶׁהִזֵּה נוֹהַג בְּהֶם בְּעִירוֹ הַנּוֹז' כַּמ"ש מְר"ן ז"ל יו"ד סִי' רִי"ד
וּבְשִׁינֵי יו"ד הַגַּה"ט או"ז וְא"כ לִפְי"ז עַל מִי סוּמְכִין שֶׁאוֹכְלִין בְּשָׂר נְפִיחָה: וְאַחַר
שֶׁחֲפָשְׁתִּי חִיפּוּשׁ מְחִיפּוּשׁ מְצָאֵתִי אוֹן לִי הוּא גִּיהוּ הֶרֶב נְאָמֵן שֶׁמוּאֵל ז"ל סִל"א בְּסוּף
הַתְּשׁוּ' וְז"ל וַיֵּשׁ אֶתִּי פָּסַק שֶׁל הַרְה"ג מֵהַרְח"ש ז"ל שֶׁהַתִּיר הַנְּפִיחָה לְבִנֵּי אֵיזְמִיר יַע"א
ע"י שֶׁאֲלַת חֻכְּם וְאִתּוֹ עֲמוֹ פָּסַק שֶׁל הַרְה"ג מֵהַר"מ אֶלְקִלְעִי ז"ל לְוָשֵׁם נְאָמֵר דִּי"ג שְׁנָה

נתפשט בעוב"י איזמיר יע"א להתיר לעשות נפיקה עפ"י הוראת הרה"ג מהרח"ש ז"ל, וגם כמוהר"ר דגניאל ז"ל הסכים להתיר נכתב שגם מהר"א מוטל ז"ל הסכים להתיר, וכן הרב כמהר"ב אנג'יל ז"ל הסכים להתיר, באופן דה' מלכים הנז' הנקובים בשמות מלבד מה שכתב כמהר"מ אלקלעי ז"ל דיש הרבה רבנים אשר הסכימו עם מהרח"ש ז"ל עש"ב, א"כ מי יבא אחרי המלכים האדירים האלה לדבר דבר ואפילו חצי דבר, וכיון דאפי' בעוב"י איזמיר יע"א התירו וכ"ש וק"ו בעי"ק טברת"ו שרוב האנשים הבאים לה הם ממזרח וממערב וכו' וכו' שרוב מקומותיהם אוכלים בשר נפיקה: ועוד שע"ק טבריא ת"ו עיר שרובה ישראל בפ"י ואם לא יאכלו בשר נפיקה לא ימצאו למי ימכרו בשר הנפיקה, שאפי' בשר טריפה גמורה אינם מוצאים למי ימכרו אותה לשליש ולרביע אם לא בדרך פי הנכרים מועטים בעיקת"ו וכמה פעמים מולכים בשר טריפה לכפרי הנכרים ומוכרים אותו בהקפה לנכרים על ספק אם יגבו מהם או לא, כ"ש אם נאסור ג"כ בשר נפיקה וכו' ע"כ הסכימו להתיר: וכן ראיתי להרב בי"ד חלק יו"ד הלכות שחיטה פ"ה דמטעם זה התיר לאנשי יאנינא לאכול בשר נפיקה אעפ"י שהיה מנהגם בתחלה שלא לאכול, וכ"כ הרב דבר משה ח"א יו"ד סל"ד: ולכן הגם שהפרישו הספרדים המקולין שלהם לבדם עכ"ז הנח להם לישראל לנהוג מנהגם פאשר היה מקדם קדמתא שהיו פמה רבנים ולא ערערו על המנהג הזה והיו אוכלים בשמחה באין פוצה פה ומצפצף: ומה גם הרי לפנינו עיה"ק צפת ת"ו אתריה דמר"ן ז"ל ואפי"ה אוכלים בשר נפיקה בלתי שום ערעור כו"ע: אף ורק צריכים למנות שוחטים מובהקים יראים את ה' מרבים ויהיה בידם סמיכה גם על המיעוץ ועל הנפיקה מאת זוכחי הנבזח האנמינים והבקיאים בכך כמ"ש הפוס' ז"ל הרב דבר משה ונאמן שמואל ובני חיי חיו"ד ס"א, זהו הנלע"ד להליץ בעד ק"ק עדתנו שרצו למנות שוחטים ספרדים ולמנהגי העיר, וצ"י יצ"מ וימ"ן אכ"ר: הצב"י וידבר דוד סלי"ט מ סימן ג' שאלה בענין מקנה אם אפשר לעשות מקנה ממים הנשאבים ע"י טרומבא השואבת מלמטה למעלה ע"י מאקינא של פאפור גדולה בכח הגלגלים המתגלגלים בהבל העולה מרתיחת האש פידוע פי בכח החבוב נמשך וזרות הפומבא למעלה וקנה הפומבא שואב פדי יכלתו ועולה דבר הסותם פי הקנה הנז' פדי שלא ישובו המים למוצאיהם ונשאר סתום עד שנספכים המים שבו לתוך צנור גדול וממנו עולים אל החר ונשפכים לתוך בריכה גדולה וחוזר הקנה הנז' נפתח וממלא ומערה כנז' וכ"ז עושה בזריות נמרץ וסתימת פי הפומפה הנז' כפי הנשמע היא סתימה מעליא ובתוך הבריכה הנז' יש פלי גדול של ברזל קבוע בארץ ונקוב הוא מן הצד פמה נקבים לעבור משם מים אל הצנורות הדבוקים בו לחלקם לכל בני העיר וסותמין הנקבים הנז' ופותחים אותם בעת הצורך וכו' וסתימת פי הצנורות הנמשכים לעיר לא סגי בלא ברזא ע"כ והאריך השואל בכמה מיני ספיקות ע"כ: תשובה ראיה ראינו את השאלה שאלת חכם דמצד אצדודי בכמה מיני ספיקות איכא מינייהו דפשט"ל ואיכא מינייהו דמספק"ל וכח"ה דהתירא עדיף ליה כדמ"ל, והנה מאי דפשט"ל לכת"ר פינו דהפומבא מחוברת לשאר פלים המחוברים בקרקע לא הוי ממשויף בדבר המק"ט עיין תוס' ב"ב דס"ה ע"א ד"ה ולא מבר דלא פל חבור מבטל הטומאה ועיין בשפת דקכ"ה גבי תנור של מתכת, ומפאן קשה על הרא"ם פ' שמיני ולכך נייז הר"ש מפירוש המפרשים במשנה א"ב פ"ה דכלים דאזיל בשיטת התוספות הנז' ופירש פירוש אחר וכן

ראיתי בספר אמרי איש שפכת דלא קל חבור בקרקע מבטל הטומאה מ"מ לא ראינו להאריך בפרט זה פינן דאיתיה בתקנתא דהמשכה כמ"ש בש"ע, ומ"ש כת"ר דברור הוא דכלים אלו תחילת עשייתם הוא לקובעם בקרקע ולא מקבלי טומאה גם קודם חבורם, עיין להגאון נו"ב ז"ל מ"ק ס"ס צ"ד ומ"ב קל"ח וקל"ט שכתב דתרתיה בעינו מחנפריים ותחילת עשייתם לקב, וכן מוכח ממס' שבת דנ"ח ע"ב ורמב"ם ז"ל פ"ח מהל' פלים הל' י"ב וכן ראיתי לכמה מהאחרונים ועיין בפתחי תשובה ס"ק כ' ודגול מרבכה שכתב שכן מפני שכתב בתשובות הרא"ש ז"ל: ועל מ"ש כת"ר אי חשיב תפיסת ידי אדם או לא, שאלה זו עצמה נשאלה לפני הרב מהר"ם ש"ק ז"ל והוא תלמיד מובהק להגאון חותם סופר ז"ל וכה אמר מר בסי' קצ"ו אשר נדרתי למעלתו שאני"ה אכתוב לו דעתי בענין מקנה שנעשה באופן שהמים באים לתפירה א' מהנהר ע"י גלגל המסבב ע"י שבני אדם מסיקים תחתיו וע"י קיטור מסבב הגלגל ומוליך מים לצנור ומן הצנור לתפירה גדולה ומן התפירה הנז' נמשך ע"י צנורות למקנה ובכל אלו אין חשש משום הנייתו ע"י דבר המקבל טומאה שכל הצנורות קבועים בקרקע וגם לא חשש פלי שיקראו שאובין ע"י פלי אלא דיש לדון לפסול מפני שהניית המקנה ע"י אדם ואנו דרשי' בת"כ דלקב נאמר מעין או בור מה מעין בידי שמים אף בור בידי שמים וכן כתב הרמב"ם מ"ו בפ"ב דמקנ' ופסק פן בחבורו פ"ה דין ז וכן הוכיח הרב"ד ז"ל בס' בעלי הנפש וכ"כ הרא"ש בהל' מקו' וכן הביא הב"י בסי' ר"א בשם הרשב"א ז"ל ופסק פן ביו"ד סי' ר"א סעיף ט"ל דכל שבא ע"י ידיו ורגליו של אדם ואפ"י ע"י דבר שאינו נעשה לקבל מים אם נעשה מקנה ע"י נאפ"י בג' לוגין פוסל אם באה ע"י אדם ואחר דשקיל וטרי בעל ידי אדם אי חשיב פסול דאורייתא או דרבנן מסיק וכתב דהכא בנד"ד חשיב פמה פעמים פח פחו ודמי להיא דקנקנים ועדיפא מינייהו דהיא לא חשיב כ"א פחו ואפשר דאפ"י הר"ש מודה: ועוד מיייתי ראיה ממ"ש מהרי"ט סי' י"ז דע"כ לא פלפל שם הרב כ"א לענין הפלים אבל לענין שנעשה ע"י אדם פשט"ל דכה"ג לא חשיב ע"י אדם ממש אלא סיוע ידי אדם במקצת ובסוף כתב אם אמנם שאין דעתו מכרעת מ"מ הנראה לע"ד פתבתי שאם אין בפלים הנז' בית קיבול פלל ובאו באופן הנז' ע"י המשכה למקנה והצנורות נעשים לקרקע וקבועים לקרקע ה"ז סיוע וכשר, וכ"כ הרב נפש חיה דחשוב זה סיוע וכשר: ובענין תפיסת ידי אדם הנה הגאון זכרון יוסף מצא לו היתר ע"י השקה שהמים הנזילים מבאר למקנה יהיה פלי הפסק ואפ"י לבסוף לבד יונקשו ע"י השקה והגאון מהר"ם הקשה ע"ז מדברי הרב"ד ממה דמיייתי ראיה מפ"ו מ"ח מסילון דלא מהני השקה לתי"א וכמו דסב"ל להרשב"א דלא מהני השקה לענין הנייתו ע"י טהרה ותו דהרי נצוק אינו חבור לטהר ע"י השקה ע"כ: ואפשר לומר דכוננת הגאון זכרון יוסף לטהר תי"א ע"י המשכה והשקה דהוי ס"ס ואפ"י בדאורייתא שפי"ד והוא דדילמא כהרב"ד דע"י המשכה פשר אע"ג דבשואב לא מהני המשכה אבל בתפיסת ידי אדם מהני אפילו אם הוא דאורייתא וכמ"ש בב"י ר"ס ר"א או דילמא כהרא"ש דהשקה מהני וק"ל, והגאון מהר"ם התיר ע"י המשכה בקרקע דאע"ג דשואבין שהמשיכו פנלו פסול אבל אם אינן שאובין רק ע"י תפי"א מהני המשכה בכולו וכן פירש הב"ח דעת הש"ע הגם דמשמעות הב"י להחמיר, אף קשה על היתר זה ממ"ש הט"ז ע"ק כ"ח ז"ל אבל להרא"ש ונהטור ותשובה להרמב"ן דלעיל ותה"ב דס"ל דכל שמתחת ידי אדם יש פסול אפילו בלא

שאיבה בכלי א"כ אפילו אם הוליקם ע"ג קרקע לא מהני אלא אם רוב המקנה בהכשר ע"כ: ואחר החיפוש ראיתי להרב המחבר א"א שהביא משם כמוהרי"ו תירוץ ע"ז והוא דיש לדחות דהמ"ז עפ"ד המרדכי הובאה בכת"י ונ"ל פתב בספר יראים שמעתי שהלמ"מ הוא ל"ש המשכה ע"ג קרקע וכו' וא"כ לדברי האומרים דכולו אינו ניתר ע"י המשכה ע"כ צ"ל חדא מתרת או דהלמ"מ בא להתיר איסור תורה דהיינו שאובה פולה וכדעת הר"ם הובאה בתוספות ב"ב דס"ו ד"ה מפלל, והא דתמורה די"ב דאינו מכשיר כ"א בהביא והמשכה מדרבנן, או דהל"מ בא פשאא שלא ע"י פלי רק דנעשית שאובה שפא מפח אדם ובדברי הרב"ד דבתפיסת אדם מהני המשכה בכללה ומעתה אין שום ראיה דניהוו חולקין הפוסקים הנז' בדברי הט"ז על דברי הרב"ד דסוברין דע"י אדם חשובים שאובין בג' לוגין דמ"מ אינו מוכרח שחולקין ע"מ שהתיר פולה בהמשכה ע"י ת"א משום דסב"ל דכולה בהמשכה יש בו איסור תורה וע"כ הלמ"מ לא בא אלא על תפיסת אדם ע"כ: ומעתה בנדו"ד הגם דליכא השקה מ"מ המשכה איתא והו"ל פמה ספקי וש"ד להתיר אף בדאורייתא וק"ל: ועל מ"ש דהפנמבא לא חשיבא פלי כמ"ש הרב יאמר יצחק ז"ל זה הספר אינו מצוי בידינו פעת לעיין בו ברם הנראה פשוט דהטרוינבא דמיא להני דאו"ח סי' קע"ו והוא הטטרוס דפ"ב מפלים מ"ו ופסקו הפוסקים הלכה כר"י ועוד בפ"ד דמס' פלים שולי קורפיות ושולי קוסים וכו' אעפ"י שאינם יכולים לישב שלא מוסמכים טמאין שלקה נעשו מתחילתן והם המה הראיות שהביא הרא"ש לכלי הנקוב דסימן קנ"ט, ומ"ש כת"ר משכנה"ג דכלי המחנבר בנפת וכו' ל"ד פלל דהתם משום החבור הנסרים בנפת לא שמה חיבור דבקל הוא מתפרד משא"ך בטטרוס ה' ובפוממבא דנעשו מתחלה לכה ואינם מתפרקים הא ודאי דכלים ניהו ומ"ש מעולת תמיד ומסילת בלולה שמדברים בפי הקנים לא על גב הפלי ששואב המים אין מדבריהם ראיה דבקל יד הדוחה נטויה: ויש להביא ראיה עוד לזה ממ"ש פ"ד דמקנאות מ"ג גבי סילון שהוא צר מפאומפאן ורחב באמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה ופירש הרמב"ם ז"ל אע"פ שיתקבצו המים בזה החלל והוא מקבל שיעור רב לפי שלא יכוין לזה החלל שיהיה פלי קבול ואמנם היה הפנונה שיצאו המים מן המקום הצר בחונק אשר מפורש מדבריו ז"ל שאם פנונתו לקבלה היה פוסל הגם שהסילון הולך ואינו פוסק עכ"ז פינון שיש בו עפבת מים אם פנונתו לקבלה היה פוסל וא"כ בנד"ד שפנונתו לקבלה פדי שלא יחזרו המים למצאיהם ובסתימה מעולה הא ודאי דחשיב פלי ומאחר שראינו שגדולי הפוסקים מחמירים בשאובה פולה ואמרו שהיא דאורייתא אפי' לא יהיה נד"ד כ"א ספק הו"ל ספיקא דאורייתא ולחנמרא כמ"ש מור"ם ס"ג ועיין למר"ן הקדוש בספר אבקת רוכל מוסר חותף בענין זה והרב חיד"א זצ"ל בשיו"ב אות ה' פתב ונ"ל הרב מהר"ר בן צחיח ז"ל בתשובה הובאה בתשובת מר"ן בס' אבק"ר סי' נ"ד שרצה להקל במקנה של עיר חמת אף שאינו כדעת הרמב"ם ז"ל בשאובה שהמשיכה ועוד הכשיר בגלגול ע"י פלים בנקב כ"ש וכו' ומר"ן הקדוש שם סי' נ"ה דחה פל דבריו ופסל המקנה עש"ב ועיין בתשו' הרדב"ז דפוס ויניציאה סי' פ"ה שהאריך וכתב פל הסברות בענין מים שאובין ומסיק דצריך לתמן המקנה לדעת פל הפוסקים לכתחלה דאיסור פרת הוא ובדיעבד יש לסמוך היכא שמיעוט מים שאובים שהמשיכום ע"כ, וא"כ מי הוא זה ואיזה הוא שיכול להקל אפילו בדיעבד במשיכה פולה: ונ"ל הרב זכרון יוסף ז"ל הרב בית

לחם יהודה ושער אפרים כתב בסי' ר"א ס"ק ט"ו דאין לעשות מקנה ע"י הפלומפא ל"מ דאם היא נמשכת ע"י אדם אלא אפילו ע"י גלגל אסור פי' יש כמה וכמה ריעותות בזה וכן פסק הגאון חותם סופר ז"ל וז"ל ואם הבאר דנד"ד נעשה בתחבולה ע"י פלים וכן שמעתי באמת שכל הבארות יש תוף או סמוך למעין פלי א' שקורין מנעול ולכלי זה יעלו המים תחלה ונתלשים מן הבאר ומן אותו פלי יעלו למעלה עד יצאו לחוץ וכו' ונגעתי ומצאתי וכו' מהא דתנן במס' מקנאות רפ"ח מעיין שהעבירו ע"ג השוקת פסול וכו' ופירשו הרמב"ם ז"ל והרא"ש ז"ל ושאר מפרשים שגם המים היוצאים חוץ לשוקת פסולים לגמרי והא דלא מתפשרי בהשקה משום שהשוקת שהיא פלי שיש לו בית קיבול ואינו מגוקב בשוליה מפסיק בין מעין וכו' ותכף בבוא המים לשוקת ה' נעשים שאובים בכלי ולא מטהרי בהשקה ומקצת פירשו הטעם משום גזרת פלים דחיישינן שמא יטבול בכלי מלא מים.

בלתי מחוברים למעין ומהאי טעמא נמי שנינו בתוס' שהביאו הרא"ש והר"ש ובב"י שם וז"ל מעין היוצא לתלמי ומשם לבריכה ראשונים ראשונים פסולים פי' שכל המים שיפנסו ראשון ראשון לתלמי נפסלו ונעשים שאובים וכו' הא קמן דלפי זה מקנה דנד"ד פסול כיון שמי הבאר נכנסים תחלה לכלי ונפסקין מהמעין ועולים למעלה ויצאו לחוץ ולבסוף מסיק וכתב היוצא מכל מה שכתבתי דנראה ברור שאם נודע ע"י חקירה ודרישה שהמים שיעלו מן הבאר דנד"ד בלתי אמצעות פלי קבול כלל שיפנסו שם המים תחלה טרם יעלו וגם הנצוק מחבר תמיד המים לית דין ולית דיין דמותר לכתחילה, אבל אם קבוע פלי קבול מצד המעין דדינו כמעין שהעבירו ע"ג השוקת דאפי' השקה לא מהני לרוב הפוסקים אזי אין לעשות כן מקנה לכתחלה אלא בשעת הדחק שאין להם מקנה אחרת וצריך להשגיח שהיה מחובר אחר שיתמלא עם המעין ע"י הסילון והנצוק מן הפלי למעין ע"כ והביא דבריו הנז' הרב פרם שלמה גם כתב עיין בספר מאמר מרדכי מ"ש בשם הגאון מהר"ם האמבורג ז"ל שהיה אב"ד בקהלתנו ז"ל ואגב אמרתי מה שנשאלתי בענין מקנה אם מותר לטבול תוף מקנה הנגבחים ע"י שאיבת היוסערקונסט אם הוא פמים השאובים או לא ונראה פשוט לאסור לפי מה דאיתא בגמ' דיומא דל"א אמר אביי עין עיטם גבוה מהקרקע כ"ג אמות ופירש"י עין עיטם שמננו באה אמת המים ע"ג חומת העזרה ע"כ וכיון שכן ע"כ מוכח דנפסל המקנה ע"י הנגבחים ונסע, דאל"כ תקשי מנ"ל דעין עיטם גבוה כ"כ דילמא היו נגבחים ע"י הפלי הנז' אלא ודאי דנעשו שאובין ע"י הגבהתם בפלי הנז' וכו' ע"ש, והרב פרם שלמה ה' קרא ערער על ראיתו הנז': והרב אמרי איש סי' פ"ו כתב בענין משאב מים הנק' פלומפא האם מותר להריק מים ע"י ולעשות מקנה טהרה ב"י ע"י המשכה גמורה כמשפט ומעכ"ת התבונן במעשה הפלומפא ותחבולותיה וירא כי אין שם ניצוק המחבר בין המעין ובין מים אשר יצאו חוצה וכפ"ז נסתר היתר של הגאון בעל זפרון יוסף לזאת קם והתעודד לבקש היתר מבלעדי זה וכבר עשה מעשה בשעת הדחק וכו' ע"כ, ואחר דשקיל וטרי בענין שאובה שהמשיכוה פולה חזר לענין הפלופין וכתב הגם שהם קבועין בקרקע ולא מקבלי טומאה מ"מ לענין שאובין לא פקע מנייהו והאריה בזה ולבסוף מסיק וכתב מעתה כיון דדעת רוב הגאונים דשאובה שהמשיכוה פולה פסולה הר"ש שהביא במספר המכשירין כתבנו לעיל דאינו וגם הרי"ף כתב הב"י דסובר דפסול ועיין נו"ב תגינא סי' קל"ט וגם הרז"ה

בהשגותיו לבעל הנפש גם הוא כתב כן לדעת הרי"ף וכבר כתבנו דלדעת הרא"ש אליבא דהר"ש אסור דאורייתא בשאובה שהמשיכה בנלה ושפן דעת האחרונים בש"ע ואחר שביארנו לעיל דאף אם הפלופין אינו מק"ט מ"מ איכא למימר פיון שנעשה לקבלה פוסל הוא אפי' מדאורייתא פי אפילו בכלים טהורים יש שאובה להרא"ש מן התורה ועיין להגאון נו"ב תניינא סי' ק"מ דכתב דאפשר דאסור גם להר"ן אליבא דהר"ש ולפי"ז יש תרתי חששות לעשות מקנה ע"י הפלומפא אם מפני שאיבתן בכלי ואם מפני ביאת מים ע"י אדם היפך טבען ממטה למעלה מעתה מי ימלאו לבו לעשות מקנה בתחילה הרחמן יצילנו משעת הדחק בכיו"ב וכ"ש שלא בשעת הדחק ונהרי הגאון בעל זכרון יוסף אסור ונהביא דגם הגאון מהר"ד אפענהיים אסרו ובית לחם יהודה אסור ובכל קהלות קדושות אשר טורחים בצנורות להביא מי גשמים לעשות מקנה ולא עלה על לב א' מהגדולים להתיר ע"י פלומפין ובזה לא ראינו ראיה גדולה ומה טוב לפע"ד אם יתאמץ מעכ"ת נ"י שיעשו בני עירו מקנה טהרה ככל הנהוג בישראל וה' יעזור לו עכ"ל: ונהר אהל אברהם סי' ל"ד נשאל ע"ז ונ"ל הנה כפי מה שהעריף במכתבו ידידי הרב פהן צדק הדבר לפני מלאכת מחשבת הוא בענין זה שהסילון אשר ע"י המים באים למקנה מהמעין מנוח לאורכו ומצד המקנה יש להסילון ברזא שקורין פיון ומצד המעין יש כפתור עגול מעשה כברה וע"ז נסתפקו אם יש לסילון דין פלי אם מפאת הכברה אם מפאת הברזא, עוד נוסף ע"ז שיש בתוך הסילון מלאכת אומן כעין דלתות לסגור פי הסילון הנוטה לצד המעין שלא יחזרו המים לאחוריהם ובסוף מסיק וכתב לדעתי ברור הדבר שהסילון הנז' יש עליו תורת פלי אם מצד הברזא שהוא פלי לנט"י ומצד השני הכפתור אשר מסתמא אין הנקבים סמוך לסילון ויש שם עכבת מים כ"ש וגם שאר חששות מוסף על זה הדלתות הנז' הנסגרים דלכך נעשה לקבל שלא יצאו המים וא"כ לדעתי אין לסמוך פלל אפילו על ההשקה פזה עכ"ל: המורה מפל האמור דדבר זה רוב הפוס' ראשונים ואחרונים מחמירים בו, ומי יוכל להכניס את ראשו בין ההרים הגדולים וצ"י יצ"מ וימ"ן אכ"ר: הצב"י ונדבר דוד סלי"ט סימן ד' שאלה ע"ע מקבלי מתנות שנשתהו בעל כרחם מלקבל מתנותיהם כמה שנים ובהמשך הזמן עלה על המעות רינח מן הגוים ברבית ומקבלי המתנות תובעים קרנא ופירי יען שמיום שנלב"ע הנותן זכו במתנותיהם והו"ל כשנים שהטילו לכיס זה מאה וזה מאתים שחולקים לפי מעותיהם והללו משיבים שאם היו בעלי דינים האחרים זוכים בדין לא הנה נשאר ליורשים כ"א דבר מועט ובעלי המתנות לא היו מפסידים פלום והיו נוטלים מתנותיהם ע"ס פ"א ואיך עתה שזכו בדין היורשים שיטלו בעלי המתנות ג"כ מן הרינח א"כ הו"ל קרובים לשכר ורחוקים מן ההפסד ולכן אין להם לקבל מן הרינח ע"כ לשון השאלה תשובה ידעתי בני ידעתי פי קצור קצרה ידי אני עניתי מאד ולא בינת אדם לי להבין ולהורות בדבר הלכה אמנם מצות הרבנים היו על שנוייה חובה ולכן אמרתי אלקטה נא ואספתי באומרים מפי סופרים ומפי ספרים ומה שתעלה מצודתי הקלה פמות שהיא ארשום בכתב אולי יישר בעיני הרבנים גדולי ישראל הע"י וזה החלי בס"ד וה' יעזור לי וינחני במעגלי צדק למען שמו כיר"א: תחילת דבר אשורה נא ואראה אם האמת אתם כמה שטוענים שאם היו מפסידים לא הנה מגיע ההפסד גם לבעלי המתנות והוא דאיתא בגמרא גטין, דס"ו גניבא יוצא בקולר הנה פי הנה נפיק אמר הבו ד' מאה זוזי לרבי אבינה מחמרא דנהר פניה וכו'

ומסיק רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי ליפות פחו שלחו מתם מחמרא כדי ליפות פחו ע"כ.

ופרש"י ז"ל כדי ליפות את פחו לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי ליפות את פחו שיהיה לו כל היין שלו אחריות שאם אמר תנו לו יין בארבע מאה וזו אם החמיץ מן היין מאה חביות הווי היורשים אומרים לו שלף החמיץ, ואם אמר מדמי חמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעותיה הילכף אמר מחמרא דמשמע יין ודמיו שהפך אחריות לו ע"כ.

וכתבו התוס' בד"ה כדי ליפות פחו פ"ה הקונטרס שיהיה כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה חבית אחת מן היין היו היורשים אומרים לו שלף החמיץ ע"כ ונראה שלא רצה לומר שיהיה כל ההפסד שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי החשבון אבל השתא דהפך באחריות אינו מפסיד כלל.

וכן פתב הרא"ש ז"ל ונראה דלא פירש פן בשביל שיהיה כל ההפסד עליו דמן הדין אינו מפסיד אלא לפי החשבון אבל השתא הפך באחריות היין והמעות ואינו מפסיד כלל ע"כ.

והביא דברי הריצב"א ז"ל שכתב שכל ההפסד על המקבל כפשוט דברי רש"י ז"ל ודחה אותם ע"י בב"י סי' רנ"ג והר"ן ז"ל פירש דברי התוס' הנז' וכה אמר מר פ"ה לפירושם דאע"ג דאמרינן בית בביתי אני מוכר לה שור משוורי אני מוכר לה וכו' מראהו גפול מראהו מת פדאי' במנחות דק"ח התם לפי שכל בית וכל שור עומדים בפני עצמם משום הכי מראהו מת או מראהו גפול אבל הקא שלא זיכה לו חביות כ"כ אלא חמרא הרי היין פולו מעורב ואיך יאמרו לו שלף החמיץ ע"כ וכתב מר"ן ז"ל דדעת הרשב"א ז"ל פדעת הרא"ש ז"ל וכן פתב הרב המגיד פ"ק י"א מהל' זכיה ומתנה, ודעת הרמב"ן ז"ל פדעת הריצב"א ז"ל דכל ההפסד על המקבל, ורבינו הטור ז"ל פסק דההפסד לפי החשבון כמ"ש התוספות והרא"ש והר"ן והרשב"א ז"ל וכן פסק מר"ן בש"ע סי' רנ"ג סעי' י"ג דההפסד לפי החשבון, ובסי' רי"ד סי"ב פסק באומר בית מביתי אני מוכר לה וכו' דכל ההפסד על המקבל ומנכר דס"ל פחילוק הרא"ש והר"ן ז"ל כנז': ועוד פתב מר"ן ז"ל התם משם הר"ן ז"ל דהיכא שאין לו מנה מיוחד ואמר מנה לפלוני ואפ"י אמר מנכסי ונאבד א' מהם לא הפסיד המקבל זה כ"א לפי החשבון פדתניא בתוספתא דמציעא ב' שהטילו לפיס זה מנה וזה מאתים נגנב או נאבד מהם חולקין לפי החשבון ומה שאמר מנכסי אין זה יפוי פח וכן פתב מר"ן ז"ל שם משם הרשב"א מחו' ג' דאפ"י אמר מנכסי אין זה יפוי פח וכן פסק בש"ע סי' הנז' סי"ט וכן העלה הרב חותם סופר ז"ל סי' קל"ה פ"עין נד"ד דההפסד לפי החשבון עש"ב גם ביאר הרב חותם סופר הנז' ל טעם פלוגתיהו דרבנן דפליגי באמר מדמי חמרא אי סליק פוליה פסידא על המקבל לבד כמ"ש הריצב"א והרמב"ן ז"ל או כפי החשבון כמ"ש תליה אם יש ליורש דין שותף עם מקבלי המתנות או לא ונמצא כפ"ז אגן דקי"ל כפי החשבון כמ"ש"ל דין שותפין יש להם וכמו שביאר הר"ן ז"ל מהתוספתא א כנז' וכ"כ הרב פ"ת סי' הנז' ס"ק י"ג דבשעת מיתת הנותן ממש זכה היורש בירושתו והמקבל מתנה במתנתו והו"ל כשנים שהטילו לפיס ואם הפסידו לאמצע כפי החשבון ועיין עוד במור"ם סי' רצ"ב סעיף י' באופן נקטינן מכל האמור

דאָפּי' אָמַר מַנְכְּסֵי אֵין זֶה יפּוּי פּת אַלָּא פּאָמַר מְשַׁלֵּי וְכֵן הִגִּיהַ הָרַב מֵהַרִּיק"ש ז"ל עַל סִ"ט וְז"ל מַנְכְּסֵי וְלֹא דְמֵי לְאוֹמַר תָּנוּ מְאֵתִים זֶוּז מֵיַיִנִי שְׂיִיחָד לֹו הֵינֵן מֵתוֹךְ נְכֻסֵי אַבְל אוֹמְרוּ מַנְכְּסֵי הָיוּ פְּאִילֹו אָמַר מְשַׁלֵּי וְלֹא יָפָה פָּחוּ בְּזֶה ע"כ: אַלָּא מַעֲתָה מֵה שְׁטוּעֵנִים הַיּוֹרְשִׁים שָׂאֵם הָיוּ מַפְסִידִים לֹא הָיוּ מְקַבְּלֵי הַמִּתְנוּת מַפְסִידִים פְּלוּם לֹא צָדְקוּ בְּשִׁטְעֵנְתֶם כִּנּוּ דְכָל הַהֶפְסֵד הוּא לְאַמְצַע פְּפִי הַחֲשׁוּבֹון כִּמ"ש הַתּוֹס' וְהָרֵא"ש וְהָר"ן וְהָרֵשֶׁבֶ"א וְרַבֵּינוּ הַטּוֹר וּמְר"ן ז"ל דְּכִינּוּן דְּלֹא דְמֵי מַנְכְּסֵי לְמַחְמָרָא וְלֹא יָפָה פָּחוּ הָיוּ הַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשׁוּבֹון וְלֹא הָיוּ קְרוּב לְשֹׁכֵר וְכו' פְּמוּ שְׁטַעֲנוּ אַלָּא קְרוּב לְזֶה וְלְזֶה וְסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים מְלֵאִים מְזֶה דְהַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשׁוּבֹון וְאֵין צָרִיף לְהַעֲרִיף בְּזֶה: וְעוֹד דְּבִלְאָה"נ לִיפָא הֵכָא שׁוּם רַבִּית פְּלֵל וְהוּא מִמ"ש מְר"ן הַש"ע יו"ד סי' קפ"ז סעי' י"ט בְּמֵי שְׁהַפְקִיד אַצֵּל חֲבִירוֹ וְנִתְנָם לְגוֹי בְּרַבִּית אִם הַנְּפִקֵד רוּצָה לְתַת לְמַפְקִיד מִן הַרְיוּחַ אֵין בּוּ מְשׁוּם רַבִּית ע"כ וְכַתְּבַת הַט"ז ס"ק כ"ה אֵין בּוּ מְשׁוּם רַבִּית פִּינּוּן שְׁלֵא נִתְנָם לּוּ בְּתוֹרַת הַלְוָאָה וְלֹא בְּתוֹרַת מְקַח וְלֹא שְׂיִיף לְאוֹמַר קְרוּב לְשֹׁכֵר וְרַחוּק לְהַפְסֵד אַלָּא הֵיכָא שְׁהַתְנָה עִמּוֹ לְהִיּוֹת פֶּן כ"כ ב"י בְּשֵׁם הַמְרַדְכֵי סוּף פֶּרֶק הַמַּפְקִיד וְכ"כ פֶּל מְפָרְשֵׁי הַש"ע ע"ע וְחִזְרָה וְנִשְׁנִית בַּח"מ סי' רצ"ב סעי' ז' בְּהִגָּה שְׁפַתְבַּת מוֹר"ם שָׂאֵם הַרְיוּחַ בְּמַעוֹת אֵין צָרִיף לְתַת מִן הַרְיוּחַ לְבַעַל הַמַּעוֹת וְכַתְּבַתְּהִסְמ"ע דְּקָדֵק וְכַתְּבַת א"צ הָא אִם רוּצָה לְתַת לּוּ הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ פִּינּוּן שְׁלֵא פְּאוּ לִידוֹ בְּתוֹרַת הַלְוָאָה ע"כ: הָרֵי לָהּ בְּהַדְיָא דְּבַנְד"ד שְׁלֵא פְּאוּ הַמַּעוֹת לִידֵם בְּתוֹרַת הַלְוָאָה אֵין בְּהֵם מְשׁוּם קְרוּב לְשֹׁכֵר וְכו' אִפִּי' שְׂיִיחָה בְּמִנְחָה פְּדַבְרֵי הַטּוּעֵנִים שְׁלֵא הָיוּ מַפְסִידִים מְקַבְּלֵי הַמִּתְנוּת פְּלוּם וְאַפִּי' הָיוּ הַיּוֹרְשִׁים בְּעַצְמָם מִתְעַסְקִים בְּמַעוֹת וְהַרְיוּחַ בְּהֵם עַכ"ז יְכוּלִים הֵם לְתַת רִינּוּחַ לְבַעֲלֵי הַמַּעוֹת וְאֵין בְּזֶה שׁוּם רַבִּית וְכ"ש בְּנַד"ד שְׁהוֹכַחְנוּ לְעֵיל שְׁגַם הֵם נְכַנְסִים בְּכָלֵל הַהֶפְסֵד וְגַם הַרְיוּחַ מַעֲלָמָא אִתִּי אֵין פְּאֵן שׁוּם חֲשֵׁשׁ רַבִּית פְּלֵל, וְכָל זֶה הוּא לְמַקְבְּלֵי מִתְנוּת אַבְל בְּהַקְדָּשׁוֹת עֵינּוּן לְקַמּוֹ: וְנִרְאָה דְּהָא דְּכַתְּבַת מְר"ן וּמוֹר"ם ז"ל דְּתִלּוּי בְּדַעַת הַנְּפִקֵד אִם יִרְצָה מִדַּעַתוֹ לְתַת הַרְיוּחַ לְבַעַל הַמַּעוֹת אֵין בּוּ מְשׁוּם רַבִּית וְאִם אֵינּוּ רוּצָה לִיתֵן הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ הֵינּוּ דְּוָקָא שְׁהַנְּפִקֵד בְּעַצְמוֹ הוּא הִיָּה מִתְעַסֵק וְע"י טְרַחְתּוֹ הוּא דְּאִתִּי הַרְיוּחַ אִזִּי תִלּוּי בְּדַעַתוֹ אַבְל אִם הַרְיוּחַ מִמִּילָא אִתִּי פְּגוּן נַד"ד שְׁהוּא רַבִּית דְּאִתִּי מִן הַגּוֹיִם מִמִּילָא ע"י עֵיכּוּב הַמַּעוֹת שֶׁל הַמַּפְקִיד בְּיַד הַגּוֹיִם בְּזֶה אִמְרִינּוּ דְהַרְיוּחַ פְּלוּ לְבַעַל הַמַּעוֹת, וְאַמִּינָא לָהּ מְהָא דְּכַתְּבַת רַבֵּינוּ הַטּוֹר ז"ל בְּסִי' ש"ס ג' בְּשֵׁם הַרְמ"ה ז"ל גְּבִי סְפִינָה דְּאִם הַשְּׁפִירָה הַגְּזֵלָן לְאַחֲרֵים הַשְּׁכָר לְבַעֲלִים וְהִגַּם שְׁהַרְב"י ז"ל תָּמָה עַל פֶּסֶק זֶה שֶׁל הַרְמ"ה עֵינּוּן בַּד"מ שְׁמֵינִישְׁבּוּ וְעוֹד מֵיִתִּי לִיָּה רְאָיָה מִסִּי' ש"ז הַשׁוֹכֵר פָּרָה מִחֲבִירוֹ וְהַשְּׂאִילָה לְאַחַר וּמִתָּה אוּ נְאַנְסָה וְכו' תַּחֲזוֹר לְבַעֲלִים הַרְאִשׁוֹנִים וְהָא הֵתֵם דְּאִילּוּ עֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה הוּא בְּעַצְמוֹ וּמִתָּה פְּטוֹר וְאִילּוּ הַשְּׂאִילָה לְאַחַר הַתְּשׁוּלּוּמִין חוֹזְרִים לְבַעֲלִים הָרֵא' מְשׁוּם דְּהוּ"ל הִלָּה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפִרְתּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ ה"נ ל"ש ע"כ וְכֵן פֶּסֶק בְּהִגָּה סִי' הַנּוּז': וְהָרַב שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים תַּרְץ בְּפֶרֶק אֵיזוּהוּ נִשְׁוֹ דְּהַרְמ"ה מֵיַיִרִי בְּעַנְיָן שְׁעַדֵינּוּ לֹא הִגִּיעַ הַשְּׁכָר לִיד הַגְּזֵלָן בְּשַׁעֲה שְׁהַנְּגִזַל מוּצִיא מִיָּדוֹ הַגְּזֵלָה דְּכִינּוּן שְׁלֵא פְּאֵ לִידוֹ עַדֵינּוּ לֹא שְׂיִיף בְּיָה תַקְנַת הַשְּׂבִיבִים, וְהַסְמ"ע ז"ל תַּרְץ דְּשִׁכְרֵי דְּמֵי לְשִׁבַח דְּהוֹקְרָה דְּהוּא לְגַזְלֵי פִינּוּן דְּלֹא פְּאֵ ע"י הוּצָאת הַגְּזֵלָן וְלֹא ע"י טְרַחְתּוֹ וְלִכְּפֹ הָיוּ דְּנִגְזָל וְעֵינּוּן סִי' ש"ב: וְהַב"ח ז"ל פְּתַב עַל תְּמִיחַת הַרְב"י ז"ל וְז"ל שְׂרִי לִיָּה מְאַרְיָה דְּהָא הַמְרַדְכֵי בַר"פ הַגּוֹזֵל בְּתָרָא פְּתַב ע"ז דְּהַר"ם מִמִּיץ ז"ל הִיָּה דֵן פֶּן וְהַסְפִּימוּ עִמּוֹ פֶּל הַגְּדוּלִים שְׁפָל מְמוֹן שְׁלֵא נִקְנָה בְּיַד מִי שְׁהוּא הָרֵי הוּא בְּרִשׁוֹת בְּעַלְיוֹ וְנִמְצָא הַשְּׁכִי' שְׁלוֹ פְּאִילּוּ הַשְּׁכִי' הַבְּעֵלִים עַצְמָם

ע"כ: ומזה דן הרב מחנה אפרים ו"ל בְּמִי שֶׁנִּתְּנָן מְעוֹת אַחֲרַיִם בְּרַבִּית לְגוֹי דְּכָל הַרְבִּית
לְבַעַל הַמְּעוֹת וְכַמ"ש לְקַמֵּן בַּע"ה נִקְטְוִין מִן הָאִמּוֹר דְּבַנְד"ד כ"ע יוֹדוּ דְהַרְיִנּוּחַ לְבַע"ה
דְּכָל הַגֵּי חִילּוּקֵי אִימְנָהּ בִּיהַ דְּלֹא טָרְחוּ בּוּ הַיּוֹרְשִׁים וְלֹא ע"י הוֹצָאָתָם כַּמ"ש הַסַּמ"ע,
וְגַם לֹא בָּא עֲדִינֵין לִיָּדָם כַּמ"ש הַרְבַּ שְׁלֵה"ג וְכִינּוּן דְּאִיגְלֵאֵי מְלֵתָא שְׁמֻמוֹן זֶה לֹא נִקְנָה בְּיַד
מִי שֶׁהוּא הָרִי הוּא בְּרִשׁוֹת בְּעֵלְיוֹ וְהַרְיִנּוּחַ לְבַעְלֵיו אִפִּי' שְׁיִהְיֶה בְּרִשׁוֹתָם וְכַמ"ש הַמְּרָדְכִי
בְּשֵׁם מֵהַרְמ"מ ו"ל וְכ"ש הֵכָא שֶׁהוּא בְּרִשׁוֹת אַחֲרַיִם, וְאִפְשָׁר דְּגַם מְר"ן ו"ל מוֹדָה בְּנַד"ד
דְּלֹא תָמָה מְר"ן ו"ל ע"ד הַרְמ"ה כ"א בְּגִזְלָן מְשׁוּם דְּכָל הַגְּזֻלָּיִן מְשַׁלְּמִין כְּשַׁעַת הַגְּזוּלָה
מִשָּׂא"כ בְּנַד"ד דְּאִין פֶּאן גְּזוּלָה ח"ו אֵלָא שׁוֹאֲלִים מִי הוּא שְׁיִזְכָּה בְּרִינּוּחַ נְכָסִים אֲמִינָא וְלֹא
מְסַתְּפִינָא דְּגַם מְר"ן ו"ל מוֹדָה דְּהַרְיִנּוּחַ לְבַעְלֵי הַמְּעוֹת וְק"ל: וְעוֹד יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה לְנַד"ד
מֵהָא דְּכַתְּבַת הַמְּרָדְכִי ס"פ הַמְּפָקִיד וְז"ל וְהֵיכָא שֶׁהַלְוֵה לְכוּתִי בְּאַמְנָה וְכו' וְה"נ אִם כְּשִׁחְזוּר
רְאוּבֵן הַמְּפָקִיד וְתַבַּע מְעוֹתָיו מִן הַנְּפָקֵד אִם קָדָם וְשִׁילָם זָכָה הַנְּפָקֵד בְּרַבִּית פְּדִין שׁוֹאֵל
דְּכָל הַנְּאָה שְׁלוֹ הוּאִיל וְנַעֲשֶׂה שׁוֹאֵל עֲלֵיָּהּ דְּקִימ"ל פְּרַב וּבְיַד בְּפָרָק הַמְּפָקִיד דְּאָמַר
שׁוֹאֵל עַד שְׁיִשְׁלַם מ"ט הוּאִיל וְכָל הַנְּאָה שְׁלוֹ בְּדִיבּוּר בְּעֵלְמָא שְׁאוּמַר הַרְיִנִי מְשַׁלָּם לֹא
אֲקִינִי לִיהַ כְּפִילָא וְתַנְיָא פְּנוּתִיָּה, וְרַבִּית הוּא שְׁבַחָא דְּאִתִּי מְמִילָא כְּמוֹ כְּפָל ע"כ, וְהַבִּיא
הַסַּמ"ע ס' רצ"ב סְעִיף ז' ע"ש וְהַשְׁתָּא אֲפִילוּ הֵתָם שְׁטַרְחַ הַנְּפָקֵד וְנִתְּנָן הַמְּעוֹת לְגוֹי
בְּרַבִּית עַכ"ז אִם תַּבַּע הַמְּפָקִיד פְּקִדוֹנוֹ וְלֹא שִׁילָם לוֹ כַּמ"ש זָכָה בַּעַל הַמְּעוֹת כ"ש וְק"ו
בְּנַד"ד שְׁלֹא עָמַל בּוּ וְלֹא גִידְלוּ דְּשְׁבַחָא דְּאִתִּי מְמִילָא לְבַע"ה הוּא נֶאֱפִי' יְוִקְרָא שְׁבַחָא
דְּאִתִּי מְמִילָא הוּא כְּמוֹ כְּפִילָה כַּמ"ש רַבִּינוּ הַטּוֹר ס' רצ"ה ע"ש, וְהֵכָא בְּנַד"ד כְּמָה טָרְחוּ
וְיִגְעוּ מְקַבְּלֵי הַמְּתַנּוּת לְקַבֵּל מִתְּנוּתִיהֶם וְלֹא עָלָה בְּיָדָם א"כ מַה"ד זְכוּ בְּרִינּוּחַ מִתְּנוּתִיהֶם
דְּהֵיאָדָּה הִלָּה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפִרְתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ: וְעוֹד נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים דְּהֵכָא
בְּנַד"ד חֲשִׁבִי שׁוֹתְפִים וְכָל הַרְיִנּוּחַ הַהֶפְסֵד כְּפִי הַחֲשָׁבוֹן חֲדָא מֵהָא דְּאִתָּא פֶּרָק אִיזְהוּ וְשִׁי
אָמַר רַבָּא הַגֵּי בִי תִלְתָּא דִּיהֵבִי זוּזֵי לְחַד לְמַזְבֵּן לְהוּ מִיָּדֵי וְזָבֵן לְחַד מִיָּזְיָהּ לְכוּלְהוּ זָבֵן
וְכו' וְכַתְּבוּ תִלְמִידֵי הַרְשָׁב"א ו"ל זָבֵן לְכוּלְהוּ וְהוּא שְׁנַתְּנוּ לוֹ בְּפִנֵּי זֶה דְּהוּ"ל כְּאִילוּ
שְׁנַשְׁתַּתְּפוּ וְלֹא כָּל כְּמִינֵיהַ לְקַנּוֹת לֹא דַאֲעַפ"י שֶׁהוּא חֲזַר בּוּ וְלֹא רָצָה לְקַנּוֹת לְאַחֲרַיִם
עַל פְּרָחוּ קִנּוּ כְּמוֹ כְּפִילָה לְחֲבֵירוֹ דְּשׁוֹתְפִים הֵם ע"כ: וְרַבִּינוּ הַטּוֹר דְּקִדְקָא מְלִשׁוֹן
הַרְמַב"ם ו"ל דְּאִין זֶה תְּלוּי כְּמָה שְׁנַתְּנוּ לוֹ הֵם מְעוֹת מְעוֹרְבִים אוֹ כָּל א' לְבַדּוֹ אֵלָא בְּשַׁלִּיחַ
תְּלוּי אִם הוּא קְנָה בָּהֶם מְעוֹרְבִים אוֹ בְּשַׁל כָּל א' וְא' וְכֵן פִּרְש"י ו"ל וְכַתְּבַת מְר"ן הַב"י
ו"ל ס' קפ"ד עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ הַטּוֹר ו"ל וְז"ל וְדְקִדְקָא רַבִּי פֶּן מְדַבְּרִי שְׁפַתְבָּא אִם הָיוּ
הַמְּעוֹת מְעוֹרְבוֹת וְלֹא פְתַב אִם נִתְּנוּ לּוֹי הַמְּעוֹת מְעוֹרְבוֹת וְכו' אֲבָל לְעַנְיַן הַדִּין נ"ל דְּאִילוּ
נִתְּנוּ לוֹ כ"א וְא' צְרוּר כְּסָפוֹ אִם עִירְכוּן הַשְּׁלִיחַ וְקִנְיָה בְּמַקְצָתָן לְכ"ע הָיוּ הַמְּקַח לְכוּלָּם עַל
פְּרָחוּ אַעפ"י שְׁפִירֵשׁ לְפִנֵּי עֵדִים שְׁאִינוּ קוֹנֵה אֵלָא לֹא וְעִינֵין פְּרִישָׁה וְכ"פ בַּש"ע ס' קפ"ד
שֶׁהִבִּיא לְשׁוֹן הַרְמַב"ם וְכַתְּבַא אִם הָיוּ הַמְּעוֹת מְעוֹרְבִים וְכ"כ הַסַּמ"ע ע"ד הַש"ע וְעִינֵין
בַּמַּח"א הַל' שְׁלוּחִין ס' י"ז דְּמַסִּיק בְּנַדְוֹנוֹ דְּהַמּוֹכֵר מְקַנָּה לְמִי שֶׁהַמְּעוֹת שְׁלוֹ הָרִי לְהַ רְאִיָּה
שְׂאֵם הָיוּ הַמְּעוֹת מְעוֹרְבִים נְחָשְׁבִים שׁוֹתְפִים וְהַקְנֵין לְכוּלָּם אֲפִילוּ מִתְּחִלָּה הָיָה צְרוּר
כְּסָף שֶׁל כ"א לְבַדּוֹ וְכ"ש הֵכָא בְּנַד"ד דְּמִתְּחִלָּה וְעַד סוּף מְעוֹרְבִים הֵם אֲפִילוּ לְתִלְמִידֵי
הַרְשָׁב"א ו"ל דְּבַעֲזֵי נִתְּנוּ לוֹ זַבְכ"ז הֵכָא חֲשִׁבִים כְּנִתְּנוּ זֶה בְּפִנֵּי זֶה דְּמִשְׁעָה שְׁנַלְב"ע הַמְּצַנּוּהַ
שְׁזָכוּ שְׁנִיָּהֶם יַחַד הָיוּ הַמְּעוֹת מְעוֹרְבִים יַחַד וְהוּ"ל שׁוֹתְפִים, וְכ"כ הַרְבַּ פ"ת דְּבַשְׁעַת מִיַּת
הַמְּצַנּוּהַ מִמֶּשׁ זָכָה הַיּוֹרֵשׁ וְהַמְּקַבֵּל מִתְּנָה בְּב"א וְהוּ"ל כְּשִׁנִּים שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס דְּנִחְשָׁבִים

שְׁוֹתֵפִים כַּמ"ש לַעֲיֵל מִשְׁמוֹ, וּכ"ש בַּנְד"ד שֶׁהַמְצָנָה חִלְקָה כָּל נְכֹסָיו עַל פִּיּו דְכַגּוֹן זֶה גַם הַיּוֹרְשִׁים הִדָּר דִּינָם כְּמִקְבְּלֵי מִתְּנוֹת וְאִין זְכוּת לְזֶה יוֹתֵר מִזֶּה כַּמ"ש הֶרֶב ח"ס ס' קע"ח וְדִיּוּק לֶה מִפְרֵשׁ"י ז"ל בְּסוּף פֶּרֶק נַעֲרָה לְחַד לִישָׁנָא ע"ש: וְכֵן מְבֹאֵר בַּמִּשְׁה"א ס' רנ"ג ס"ק ט' שֶׁהָק' מִסְעִיף י"א שֶׁכָּתַב מֶר"ן מִי שֶׁאָמַר יֵשׁ לוֹ נְכֹסִים וְהָיָה מוֹנֶה וְכו' שֶׁהָרִי גִילָה דַעְתּוֹ וְכו' פָּתַב ע"ז וְז"ל דִּין זֶה הוּא מַהה"מ פֶּרֶק י' מַהל' זְכִיָּה בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א ז"ל וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה דְּהָא אָפִילוּ בְּאָמַר סֵתָם תְּנוּ לוֹ מְאֵתִים זִוּ אוֹ שֶׁאָמַר מְנָכְסִי נִגְנַב וְנִאָבַד מִקְצַת מִהַמְעוֹת הַפֶּל לְפִי הַחֲשָׁבוֹן כְּמִבְּנֹאֵר בְּסְעִיף י"ט וְכֵן קִשָּׁה עַל הַטַּעַם שֶׁכָּתַב מְפֻנִי שֶׁגִּילָה דַעְתּוֹ שֶׁהָרִי אִפִּי' אָמַר בְּסֵתָם תְּנוּ לוֹ מְאֵתִים זִוּ מַה שֶׁנִּחְסַר לְפִי הַחֲשָׁבוֹן וְעֵינִין בְּהֶר"ן וְהַרְשָׁב"א ז"ל הִבִּיאָם הַב"י ז"ל שֶׁכָּתְבוּ כֵּן בְּהֶדְיָא, לְכֵן נִרְאֶה דְּהָא דְּכָתְבוּ הֶר"ן וְהַרְשָׁב"א ז"ל דְּבֹאוּמַר סֵתָם תְּנוּ ד' מְאוֹת זִוּ לִפ' הַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשָׁבוֹן הֵינִינוּ דְּנוֹקָא שֶׁנִּגְנַב וְנִאָבַד אַחַר מִיתַת הַנּוֹתָן דְּהָא הֶר"ן פָּתַב הַטַּעַם בְּהָא דְּהַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשָׁבוֹן מִשּׁוּם דְּהוּי כְּשֵׁנִים שֶׁהִטִּילוּ לְפִיס זֶה מִנֶּה וְזֶה מְאֵתִים דְּהַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשָׁבוֹן וְזֶה לֹא הָיָה רַק לְאַחַר מִיתָה שֶׁנַּעֲשָׂה הַמֶּנֶּה שֶׁל הַמְקַבֵּל וְהַמְאֵתִים שֶׁל הַיּוֹרֵשׁ וְדָמִי בְּשַׁעַת מִיתָה כְּשֵׁנִים שֶׁהִטִּילוּ לְפִיס דְּהַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשָׁבוֹן אֲבָל מַה שֶׁנִּפְסַד מִחַיִּים עַדִּינִין לֹא הָיוּ הַמְעוֹת לֹא שֶׁל הַיּוֹרֵשׁ וְלֹא שֶׁל הַמְקַבֵּל וְלֹא דָמִי לְשֵׁנִים שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס, אֲבָל הֵיכָא שֶׁמֶנֶה כְּמַה יֵשׁ לוֹ כְּגוֹן הַהִיא דְּסְעִי' י"א אִין לוֹ אֵלָא לְפִי הַחֲשָׁבוֹן אִפִּי' אִם נִפְסַד מִמֶּה בְּחַיָּו ע"ש ע"כ, הָרִי נִתְבָּאֵר מְדַבְּרִיו ז"ל דְּבִשְׁעַת מִיתַת הַיּוֹרֵשׁ נַעֲשׂוּ הַיּוֹרְשִׁים וּמְקַבְּלֵי הַמִּתְּנוֹת שְׁוֹתֵפִים בְּנְכֹסִים וְהַהֶפְסֵד לְפִי הַחֲשָׁבוֹן וְה"ה הַרְיֹנַח לְפִי הַחֲשָׁבוֹן דְּמֵאֵי שָׁנָא: וְכֵן מִתְּבָאֵר ג"כ מִתְּשׁוּבַת הֶרֶב זָרַע אֲבָרְהָם הוּבָאָה בַּס' פְּרִי הָאָרֶץ ס' ח' שֶׁהָק' עַל דְּבָרֵי הָרֵא"ש ז"ל שֶׁכָּתַב הֵילְכָף הו"ל שְׁוֹתֵפִים וְז"ל וְקִשָּׁה פִּינּוֹן שֶׁהֵם שְׁוֹתֵפִים כִּי אֵינְקוֹר נְמִי נִימָא דְּאִית לִיה רְוּחָא לְפִי הַחֲשָׁבוֹן וְכ"ת הֵכִי נְמִי דָאֵם אָמַר מְדָמִי חֲמָרָא יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּרִינּוֹחַ לְפִי הַחֲשָׁבוֹן א"כ כִּי אָמַר מִחֲמָרָא כ"ש דְּאִית לִיה רִינּוֹחַ דְּהָא לִיפּוֹת כְּחוֹ הוּא בָּא וְהֵלָא בְּהוּקֵר הוֹרַע כְּחוֹ, וְיֵשׁ לִינְשַׁב דְּעַדִּיף לִיה קֶרְנָא שֶׁיְהִיָּה קִיָּים וְלִהֵכִי אִמ"ל מִחֲמָרָא כְּדִי שֶׁיְהִיָּה לוֹ כָּל הַיִּין לְאַחֲרִיּוֹתוֹ וְלֹא יְהִיָּה שְׁוֹתֵפִי אִע"ג דְּאֵי אֵינְקוֹר לִית לִיה רִינּוֹחַ וְכַדְאֲמַרִּינוּ בְּעֻלְמָא בּוֹצִינָא טָבָא מְקָרָא ע"ש, וּבַמִּט"ש כָּתַב בְּשֵׁם אֲדָרַת אֵלִיהוּ דְּאָף מִחֲמָרָא יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּרִינּוֹחַ ע"ש, הָרִי נִתְבָּאֵר מְדַבְּרֵי קְדוּשָׁה דָאֵם אָמַר מְדָמִי שְׁוֹתֵפִי הָיָה בְּרִינּוֹחַ וּבְהֶפְסֵד וְכֵן בַּנְד"ד נְמִי דְּדָמִיָּא לֶה כַּמ"ש דְּאָפִי' אָמַר מְנָכְסִי לֹא לִיפּוֹת כְּחוֹ נִתְפַּוּן שְׁוֹתֵפִי הָיָה בְּשֹׁכֵר וּבְהֶפְסֵד, וּמ"ש רַבִּינוּ הַטּוֹר וּמֶר"ן בְּסְעִיף י"ג דָאֵם הוּקֵר אוֹ הוּזַל בְּרִשּׁוֹת הַיּוֹרְשִׁים וְהֵינִינוּ מְהַנְהוּ עוֹבְדֵי דְּסוּף פ"ד דְּכִתְוִבוֹת כַּמ"ש בַּב"י הֵינִינוּ שֶׁהוּקֵר אוֹ הוּזַל בֵּין שַׁעַת הַצְּנוּאָה לְמִיתָה שֶׁעַדִּינִין לֹא זָכָה שׁוּם א' לֹא יוֹרֵשׁ וְלֹא מְקַבֵּל וְעֵינִין בַּפְרֵשׁ"י שֶׁם אֲבָל אִם הוּקֵר אוֹ הוּזַל מִיּוֹם הַמִּיתָה וְאֵילָף שֶׁנַּעֲשׂוּ שְׁוֹתֵפִים כַּמ"ש הָא וְדָאֵי דְּהֵינְקֵר וְהוּזַל לְאַמְצַע כְּפִי הַחֲשָׁבוֹן: וּמַעֲתָה הָיָה דַּנְד"ד כְּהָא דְּפֶסֶק מֶר"ן ס' קע"ו ס"ה שֶׁכָּתַב אֲבָל אִם הַמְעוֹת קִיָּיִמִים וְעַדִּינִין לֹא הוּצִיאוּ אוֹתָם וּפִיחְתּוּ אוֹ הוֹתִירוּ מִחֲמַת הַמְטַבֵּעַ אוֹ אֲנָשִׁי הַמְדִינָה חוֹלְקִין הַשֹּׁכֵר וְהַהֶפְסֵד לְפִי הַמְעוֹת וְכַתַּב מוֹר"ם, כ"ש אִם נִשְׁתַּתְּפוּ בְּפִירוֹת וְעַדִּינִין הֵם בְּעֵין שְׁנוּטִלִים לְפִי מְעוֹתֵיהֶם וְכַתַּב הַסִּמ"ע ס"ק ט"ז וּפִיחְתּוּ אוֹ הוֹתִירוּ מִחֲמַת הַמְטַבֵּעַ הַטַּעַם דְּאָף אִם הָיָה נִשְׁאָר הַמְטַבֵּעַ בְּיַד כָּל א' הָיָה מְגִיעַ לָהֶם רִינּוֹחַ אוֹ הֶפְסֵד, עוֹד כָּתַב בַּס"ק י"ז וְכ"ש אִם נִשְׁתַּתְּפוּ בְּפִירוֹת פִּירוּשׁ וְהַפִּירוֹת אִם הוּקֵרוּ אוֹ הוּזְלוּ וְכו') וְהַשְׁתָּא הָא דַּנְד"ד בֵּין אִם נִחְשָׁבִין הַנְּיִירוֹת שֶׁל הַמְמַשְׁלָה יר"ה טְבַעָא אוֹ פִּירָא נִחְלָקִים הֵם לְפִי הַחֲשָׁבוֹן דְּזִיל

בְּתֵר טַעֲמָא דְאֵם חִלְקוּ מִתַּחֲתֵי וּכ"א נָטַל חִלְקוּ וְנִשְׁאַרוּ הַנִּיזְרוֹת בְּיַד מְקַבְּלֵי הַמִּתְנּוֹת עַד הַיּוֹם הָיוּ ג"כ מְרוּיָחִים פֶּה כַּמ"ש הַסַּמ"ע ז"ל: וְעוֹד מִטַּעַם מְבַטֵּל פִּיסוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ מְחַוְּיָבִים לִיתֵן לָהֶם הַרְיוּחַ כַּמ"ש מוֹר"ם ח"מ ס' רצ"ב סְעִיף ז' דָּאם בָּא בְּעַל הַמַּעוֹת וְתַבַּע מְעוֹתָיו וְהֵלָה מְעַכְבֵּי בְּיָדוֹ מְחַוְּיָב לִיתֵן הַרְיוּחַ מִפְּאֵן וְלֵהֲבֵא וְהִיא תְּשׁוּבַת רַבִּינוּ הָאִי גְּאוֹן הַבִּיאָה הַמְרַדְכֵי פֶּרֶק הַמִּפְקִיד ע"ש וְאֵע"ג שֵׁרש"ל ז"ל פְּלִיג וְכַתֵּב דְאָפִי תַבְּעוּ לְדִין וְאִמ"ל תֵּן לִי פִקְדוֹנֵי שְׂאֲנֵי רוּצָה לְהַרְוִיחַ בּוֹ וּמְבַרֵר דְּבָרָיו בְּעֵדִים וְזֶה מְעַכְבּוֹ פְּטוֹר וְהִבִּיאֻ הָרַב ש"ף בְּכַמְהַמְקוֹמוֹת בְּסִי' ה' וּבְסִי' ס"א סק"י וּבִי"ד ס' קע"ז ס"ק מ"א מ"מ רָאָה רָאִינוּ בְּסַפְרֵי הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים מְחַלְקִים כַּמָּה חִילּוּקִים בְּנִד"ז וְרַחֲבָא דְרַחֲבָא מְסַפְּיָמִים דָּאם הַרְוִיחַ בָּהֶם אַחַר הַתְּבִיעָה וְזֶה מְבַרֵר שְׁהִיָּה לוֹ לְהַרְוִיחַ בָּהֶם וְזֶה מְעַכְבּוֹ נִקְרָא מִזִּיק בְּיָדִים וּמְחַוְּיָב לִיתֵן לוֹ: וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי מַר"ן הַש"ע ח"מ ס' ס"ו סְעִיף כ"ד שֶׁכַּתֵּב יֵשׁ מִי שְׂאוֹמֵר שְׂכָל שְׂיָכוֹל לְמַחּוֹת יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוֹבֵר הַדָּאָה שְׁנִפְרַע אוֹ לְהַאַרִיף זְמַן הַפְּרָעוֹן וּמִשְׁלַם כְּפִי מַה שְׁהִזִּיקוּ ע"כ, וּפְשִׁיטָא דַּמ"ש וּמִשְׁלַם מַה שְׁהִזִּיקוּ קֵאִי נְמִי אֲסִיפָא וְכֵן מְבֹאֵר לְהַדְיָא בְּמַקּוֹר הַדִּין בְּהַרִיטְב"א הָרִי נִתְבָּאָר דְּעַכְבַּת הַזְּמַן נִקְרָא מִזִּיק בְּיָדִים וּמְחַוְּיָב לְשַׁלֵּם אִפִּי' מִפִּיסוֹ וּמִמְמוֹנוֹ וְעַיִן בְּמִשְׁפָּטֵי שְׁמוּאֵל ס' קכ"ה וּבְמַחֲנֵה אֲפָרִים ס' מ"א מַהֲל' מְלוּהַ שֶׁכַּתֵּב בְּמִי שְׁהִפְקִיד מְעוֹת בְּיַד חֲבִירוֹ וְאִת"פ תַּבְּעוּ הַמִּפְקִיד לְהַחֲזִירָם לוֹ כְּדִי לִיתְנֵם לְגוֹי בְּרַבִּית וְלֹא רִצָּה וְהֵלֵף הַנִּפְקֵד וּנְתַנֵּם לְגוֹי כְּדִי שְׂיִקַח הַרְבִּית לְעַצְמוֹ וּפְשִׁט לִיָּה מִתְּשׁוּבַת מְהַר"ם בְּסִי' ת"ר ז"ל וּנ"ל דְּגַבִּי פִקְדוֹן נְמִי אִם תַּבַּע פִּקְדוֹנוֹ מִפְּנֵי שְׂאוֹמֵר אֲנִי רוּצָה לְהַרְוִיחַ בּוֹ דְּבַר אוֹ לְהַלוֹת וְהֵלָה מְעַכְבּוֹ וּמְרוּיָח בּוֹ אִין זֶה דוֹמָה לְמְבַטֵּל פִּיסוֹ וְאִם יְדוּעַ שְׁהַרְוִיחַ בּוֹ חֲזִיב לִיתֵן לוֹ וּמְסִיק לְבַסּוֹף דְּבַנְד"ד נִרְאָה דְּב"ד יְכוּלִים לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ ע"כ וְכֵן פֶּסֶק מוֹהַרש"ך ח"ב ס' קי"א וְהָרַב מְגַן גְּבוּרִים ס' ו' סעי' ט' שְׂאֵם הַרְוִיחַ בְּמַעוֹת חֲבִירוֹ וּכ"ש בְּמַעוֹת יְתוּמִים שְׁמַחֲוִיָּב לִיתֵן לָהֶם, וְאֲפָשֵׁר דְּבַנְד"ד אִפִּי' רש"ל ז"ל וְדַעֲיָמִיָּה יוֹדוּ בְּזֶה דְּהַרְיוּחַ לְבַעֲלֵי הַמַּעוֹת וְהוּא שֵׁרש"ל ז"ל שֶׁם בְּפֶרֶק הַגְּזוּל ס' ל' פִּירַשׁ הַטַּעַם לָמָּה שְׁחֹלַק עִם תְּשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים מִשׁוּם דְּכָל הַגְּזוּלָנִין מְשַׁלְּמִין כְּשַׁעַת הַגְּזוּלָה וְזֶה הַנִּפְקֵד כְּשֶׁשְׁלַח יָד בְּפִקְדוֹן שְׂלֵא בְּרִשׁוֹת בְּעֲלִיו הו"ל גְּזוּלָן וּכ"ש אִם תוֹבְעוּ הַמִּפְקִיד לְהַחֲזִיר לוֹ פִּקְדוֹנוֹ וְהֵלָה מְעַכְבּוֹ אִין לָהּ גְּזוּלָן גְּדוּל מְזֵה וְכָל הַגְּזוּלָנִין מְשַׁלְּמִין כְּשַׁעַת הַגְּזוּלָה עכ"ד, הִנֵּה הָרוּאָה יִרְאָה דְּבַנְד"ד לֹא שְׂיִיף זֶה דְּכָל הַגְּזוּלָנִין דְּמַעוֹלָם לֹא הִיָּתָה פְּנוּנַת הַיּוֹרְשִׁים ח"ו לְגְזוּל אוֹ לְשַׁלּוֹחַ יָד כ"א דִּינָא קָא בְּעוּ מִי יִזְכָּה בְּנִכְסִים וְהִשְׁתָּא שְׂזָכוּ זְכוּ ג"כ בְּפִירוֹת דְּלִיפָא הֲכָא שׁוּם גְּזוּלָה פְּלָל, וְהוֹצֵרְכֵנוּ לְכָל זֶה מִפְּנֵי מְקַבְּלֵי הַמִּתְנּוֹת לְבַד בְּרַם ע"ע הַהַקְדָּשׁוֹת לִית דִּינָן וְלִית דִּינָן שְׁמַחֲוִיָּבִים לִיתֵן לָהֶם הַרְיוּחַ שְׁלָהֶם כַּמ"ש לְקַמְן בְּס"ד וְהוּא מַמ"ש הַמְרַדְכֵי בְּפֶרֶק אִיזְהוּ נִשְׁף אֲפוּטְרוֹפּוֹס שֶׁל יְתוּמִים שְׁהַלְנָה מְעוֹת יְתוּמִים בְּרַבִּית קְצוּצָה אִם הַלְנָה הַרְוִיחַ כ"כ חֲזִיב לִיתֵן לָהֶם וּפְסָקָה מַר"ן בְּסִי' ק"ס סְעִיף י"ט וְהוֹדוּ לוֹ בְּזֶה כָּל רַבְּנֵי הָאֲשַׁכְּנָזִים וְכֵן פֶּסֶקוּ בְּפִשְׁטוֹת מַהֲר"א שְׁשׁוֹן ס' קכ"ב וּמְהַר"ם מְלוּבָלִין ז"ל ס' ל"ג ע"ש וּמַעוֹת יְתוּמִים וְהַקְדָּשׁ לַת"ח וְעַנְיִים כְּנֵלָם שְׁוִים כַּמ"ש בְּעֵי חֲזִי ס' קפ"ג וּכ"ש בְּנִד"ד דְּלִפִּי דַּעַת הַיּוֹרְשִׁים הו"ל קְרוֹב לְשִׁכָּר וְרַחוּק לְהַפְסֵד וְזֶהוּ רַבִּית דְּרַבְּנָן שְׁמוּתָר אֲפִילוּ בְּהַלְוָאָה לְכַתְּחִלָּה בְּמַעוֹת יְתוּמִי וְת"ח כַּמ"ש מַר"ן וּמוֹר"ם ס' הַנְז' סְעִיף כ"ח וְעַיִן לְהָרַב בְּנֵי אַבְרָהָם ח"מ ס' ד' שֶׁכַּתֵּב דְּהַגְּמָה דְּהַמְבַטֵּל פִּיסוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ יָכוֹל לְטַעוֹן קִי"ל הַדְּבָר פְּשׁוּט דְּבַעֲנָן הַהַקְדָּשׁוֹת אִין לוֹמַר קִי"ל כִּי דוּעַ וְעַיִן לְהָרַב מְשַׁפֵּט צָדֵק ח"ג ס' ס"ח דְּזִינְפָה הִיְתוּמִים אִפִּי' לֹא תַבְּעוּ

והרניח במעוֹת הַיְתוּמִים מְחַוֵּיב לְתַת לָהֶם הַרְנוּחַ וְעֵינָן עוֹד בְּמַהְרִיב"ל ח"ב סי' כ"ו
דְּפָסֵק פֶּה־הִיא דְּהַמְרָדְכִי וְהָרַב מְהַר"י הַלּוֹי סי' ד"ן לֹא פָסֵק לְחַיִּיב בְּגִדוֹנוּ מִשׁוּם דְּהוּי
הַלּוֹאָה וְהָרַב ב"ד סי' צ' פֶּתַב וְנ"ל בְּאִנְפֹן דְּכַדִּי שְׂיִהְיֶה חַיִּיב צָרִיף שְׂיִהְיֶה בְּרוּר שְׂהַרְנוּחַ
בָּהֶם וְגַם הוּא בְּרוּר שְׂהֵיָה בְּעַל הַמְּעוֹת מְרוּיחַ בָּהֶם וּבְנִד"ד תְּרַנְוִיָּהוּ אִי־תִנְהוּ פִּידוּעַ וְעֵינָן
לְהָרַב מוֹהַר־שֹׁד"ם ח"מ סי' קע"ט דְּחַיִּיב הַמְּעַכָּב הַמְּעוֹת גַּם בְּרַבִּית שְׂנִי־תִנְסֵף מִזְמַן הַעֵיכּוּב
וְע"ע לְהָרַב מַחְזֶה אֲבָרְהָם סי' ל"ב סְעִיף ט' וְעֵינָן לְהָרַב הַכְּנֵה"ג ז"ל בַּס' בְּעֵי חַיִּי חֵלֶק
יז"ד סי' קפ"ב קפ"ג קפ"ד וּבַח"מ סי' ק"ל וְנ"ל בַּס' כְּנֵה"ג סי' קפ"ג אֹת מ"א נְשִׂאֲלִיתִי
וְכוּ' עַל הַמְּעַכָּב מְעוֹת הַקִּדְּשׁ בְּלִי הַכָּשֵׁר וְכוּ' אִם מְחַוֵּיב לְשַׁלֵּם הַרְנוּחַ וְהַשְּׁבִיתִי שְׂמֻחַוֵּיב
לְשַׁלֵּם הַרְנוּחַ מִכְּמָה טַעְמִי וְעֵינָן עוֹד בַּס' בְּרִיכּוֹת הַמִּים דַּר"ב דַּר"ח וְדַרְכ"ח וְמָה לִּי עוֹד
לְהַאֲרִיף פִּי סְפָרֵי הַפּוֹסְקִים מְלֵאִים מְזֶה שְׂמֻחַוֵּיבִים לְמַעַכָּב מְעוֹת הַקִּדְּשׁ לִיתֵן לָהֶם מָה
שְׂהִיּוּ מְרוּיחִים בְּמְעוֹת וְכ"ש בְּנִד"ד דְּאֵינָם נוֹתְנִים שׁוּם פִּקְשׁ"ן מְכִיסִם וּמְמַמּוֹנִם אֲלֵא
רִינּוּחַ מְעוֹתֵיהֶם פְּשִׁטָּא וּפְשׁוּט דְּאֲפִילוּ מְקַבְּלֵי הַמְּתַנּוֹת זְכוּ בְּרִינּוּחַ מְעוֹתֵיהֶם כַּמ"ש כ"ש
נְכֹסֵי הַקִּדְּשׁ, הַנִּלְע"ד פֶּתַבְתִּי פֶּה עֵיָה"ק טַבְרַת"ו ר"ח אֲלוּל הַרְחַמִּים שְׁנַת הַתַּרְמ"ו
לִיצִיָּרָה וְצ"י י"מ וִימ"ן אַכִּי"ר: הַצַּב"י וְיַדְבַּר דָּוִד ס"ט חֵלֶק אֲבָן הַעֲזָר סִימָן א' מַעֲשֵׂה
שְׂהֵיָה כְּףֵהּ הֵיָה בְּשִׁנֵּי בַחֲוָרִים שְׂנַכְנָסוּ לְבֵית אַחַת וְהִיָּתָה שֵׁם בְּתוּלָה א' עוֹסְקַת בְּמִלְאֲכָתָהּ
וְהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הָאֲצֻטְבָּה וְהַבַּחֲוָרִים הַנּוֹ' עוֹמְדִים כְּנִגְדָּהּ וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים אַחֲרֵים יוֹשְׁבִים
בְּבֵית ה' רְחוּקִים מֵהֶם וְאֵינָם רוֹאִים כ"א אַחֲוָרֵי הַבַּחֲוָרִים הַנּוֹ' וּבַחֲוָר א' מַהֵב הַנּוֹ' הַהוּא
אָמַר שְׂאֲמַר לְבַתּוּלָה ה' בְּעָרְמָה הַרְאֵנִי הַמְּלֵאכָה שְׂבִינְדָהּ וּכְפַתְחָהּ יָדָהּ נִתְּן בִּינְדָהּ מִטְּבַע
וְהִיָּתָה רוֹצָה לְהַשְׁלִיכּוֹ וְהוּא תִּפְסֵ בִּינְדָהּ וְלֹא הַנִּיחָהּ לְהַשְׁלִיכּוֹ וְא"ל הָרִי אֵת מְקוֹדְשֶׁת לִי
בְּזֶה כַּדְמ"ו וְאָמַר לְעַדִּים רְאוּ וְתַכְרַף בְּהַסְרַת יָדוֹ מִמֶּנָּה הַשְׁלִיכָה הַמְּטַבֵּעַ וְאָמְרָה שְׂאֵין
רְצוֹנָה לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ עַכ"ד, וְהַעֲד הַבַּחֲוָר שְׂהֵיָה עוֹמֵד עִמּוֹ הַעֵיד בְּתוֹרַת ע"ג שְׂהַבְּתוּלָה ה'
לֹא רְצָתָה לְפַתּוֹחַ יָדָהּ וְתִפְסֵ הַמְּקַדֵּשׁ ה' יָדָהּ בַּחֲזָקָה וּפַתְחָהּ בַּע"כ וְנִתְּן בִּינְדָהּ מִטְּבַע וְא"ל
הָרִי אַמ"ל וְכוּ' וְהֵיָה יָדָהּ תִּפּוֹס בִּיָּדוֹ וְלֹא הַנִּיחָהּ לְהַשְׁלִיכּוֹ וְהִיָּתָה צוֹעֲקַת שְׂאֵין רְצוֹנָה
לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ וְתַכְרַף בְּהַסְרַת יָדוֹ מִיָּדָהּ הַשְׁלִיכָה הַמְּטַבֵּעַ צְעָקָה וְאָמְרָה שְׂאֵין רְצוֹנָה
לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ עַכ"ד, וְהַבְּתוּלָה הַנּוֹ' מְכַחֶשֶׁת לְעַד הַנּוֹ' וְאָמְרָה שְׂלֵא פַתְחָהּ יָדָהּ אִפִּי בַּע"כ
וּמַעוֹלָם לֹא בָּא הַמְּטַבֵּעַ לִינְדָהּ לֹא מִרְצוֹנָהּ וְלֹא בַּע"כ אֲלֵא מִיָּדוֹ נִפְל לְאָרֶץ ע"י הַהַתְעַצְמוֹת
וְהִיא הִיָּתָה צוֹעֲקַת מִתְחִילָה וְע"ס שְׂאֵין רְצוֹנָה לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ בְּשׁוּם אֲנָפֵן עַכ"ד, וּשְׁנֵי עַדִּים
הָאֲחֲרִים אוֹמְרִים שְׂלֵא רְאוּ שׁוּם נְתִינָה לִינְדָהּ יַעַן שְׂהַבַּחֲוָרִים הַנּוֹ' הִיּוּ עוֹמְדִים בְּפְנֵיהֶם
אֲבָן שְׂמַעוּ קוֹל הַמְּקַדֵּשׁ הַנּוֹ' שְׂאֲמַר לְשׁוֹן הַקִּדְּוִשִׁין וְשְׂמַעוּ קוֹל הַנְּעָרָה צוֹעֲקַת וְאוֹמְרַת
שְׂאֵין רְצוֹנָה לְהַתְקַדֵּשׁ וְשְׂמַעוּ קוֹל מִטְּבַע שְׂנַפֵּל לְאָרֶץ עַכ"ד: תְּחִילַת דְּבָר עֵינִי לְשִׁמְיָא
נְטִלִית ה' יַנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׂמוֹ שְׂלֵא אֲטַעָה בְּדַבַּר הַלְכָהּ וְכוּ', וְאֵעַן וְאוֹמַר
שְׂהַקִּדְּוִשִׁין הַנּוֹ' אֵין בָּהֶם מְמָשׁ כַּמ"ש בְּסְפָרֵי הַפּוֹסְקִים רֵא' וְאַחֲרוֹנִים כַּמ"ש לְקַמֵּן בַּס"ד
מִכְּמָה טַעְמִי א' פֶּתַב מְר"ן הַקו"ז"ל א"ה סי' מ"ב ס"א שְׂאֵין הָאִשָּׁה מְתַקְדֶּשֶׁת אֲלֵא לְרְצוֹנָהּ
וְהַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה בַּע"כ אֵינָם קִדְּוִשִׁין ע"כ, וְכַתֵּב מְר"ן בַּב"י מ"ש נִתְקַדְּשָׁה שְׂלֵא לְרְצוֹנָהּ
אֵינָן קִדְּוִשִׁין בַּפ' חֲזַקַת דַּמ"ח אָמַר אֲמִימָר תְּלִיּוּהָ וְקִדְּשֵׁי קִדְּוִשִׁין מְרַבְרַב
אִשִּׁי אָמַר לֹא הוּוּ קִדְּוִשִׁין הוּא עֲשֵׂה שְׂלֵא פַהוֹגֵן לְפִיכְף עֲשׂוּ לוֹ חֲכָמִים שְׂלֵא פַהוֹגֵן
וְאַפְקַעִינָהוּ רַבְּנָן לְקִדְּוִשִׁין מְנִיָּה וְכוּ' וְאֵע"ג דְּאֲמִימָר פְּלִיג הָתָם כְּבָר פִּסְקוּ גְדוּלֵי
הַפּוֹסְקִים הָרִי"ף וְהָרֵא"ש וְהַרְמַב"ם ז"ל דְּהַלְכָה כְּמַר בַּר רַב אֲשִׁי, וְא"כ בְּנִד"ד שְׂקַדְּשָׁה

בע"כ לא הווי קדושין, ואע"ג שפכת מר"ן בב"י ו"ל סי' ל' וז"ל פתוב בהגמ"ר דסוף גטין בשם ר"ג מה שהעד אומר שראה שלקח ידה בע"כ ונתן הטבעת בידה מאחר שלא זרקו צריכה גט ואעפ"י שיש עדים שלא דבר עמה בשעת הנתינה פיון שדבר עמה בתחלה הווי קדושין ע"כ, ופסקה מור"ם ו"ל בס' המפה סי' מ"ב ס"א, מ"מ בנד"ד שלא דבר עמה בתחלה וגם צעקה הנערה מתחילה וע"ס שאין רצונה להתקדש וכולם מודים בזה הפחור המקדש והעד שעמו והשנים האחרים וגם זרקו המטבע בפני העד והמקדש כמ"ש בקהא ודאי אין פאן בית מיוחד פלל, וא"ת הרי הרב כמהרי"ט אלגזי ו"ל הובאו דבריו בס' בירך משה סי' ל"ד פתב משם הרב עצמות יוסף דאפ"י בקידושין בע"כ בעל הלכות גדולות ורב אחא ו"ל לא הכריעו ההלכה כמאן אם פאמימר או פרב אשי ומסיק דיש להחמיר וכ"כ הרב שמש צדקה בח"ב א"ה דף ז' ע"ג שהביא דברי הרב עצמות יוסף הנז' וכתב עליו וז"ל ואם גברא רבה פנומיה דחיליה ותוקפיה לאורייתא סיני ועוקר הרים לא הקל בדבר המסופק מה נענה בתריה אנו יתמי דיתמי ע"כ, וכן מסיק הרב כמהרי"ט א' ה' ו"ל דעפ"י האמור נכון להחמיר וא"כ בנד"ד נמי יש להחמיר פאמימר וכמ"ש: מ"מ אשפחנא לה פתרי ממ"ש מר"ן ח"מ סי' ר"ה וז"ל מי שאנסוהו עד שמכר ולקח דמי המקח אפי' תליהו עד שמכרו ממכרו ממכר ע"כ והוא ממ"ש בגמרא בב"ק דס"ב דתליה וזבין זביניה וזבין זביניה ומוקי לה התם בגמרא באומר רוצה אני והב"י והפרישה ו"ל פתבו אפטר דלאו דוקא אמרו בפירוש רוצה אני אלא פיון שקבל המעות בשתיקה הוי פאומר רוצה אני: ועוד פתב שם מר"ן דאם מסר מודעה המכר בטל ומעתה בנד"ד כ"ע מודו דלא הווי אפי' חשש קידושין דטעמא דמחמיר אמיר ואמר מקודשת משום דמדמי לה להא דתלנה וזבין הוא זביניה וזבין וכיון דבתליה וזבין בעינו לפחות קבלת המעות בשתיקה וגם שלא מסר מודעה והכא בנד"ד לא קבלת המעות איכא פפי דבריה ואפ"י לדברי העד לא קבלה היא מעצמה אלא בע"כ וגם קא צווחא מתחיל וע"כ אין לה מודעה גדולה מזו וכ"ש שפולם אומרים שזרקתם תכף ומיד: ועוד דבפ"י אמרינו בפ"ק דקידושין אמר רבא מנא אמנא לה דתניא אמ"ל פנסי סלע זה בפקדון וחזר ואמ"ל התקדשי לי בו בשעת מתן מקודשת לאחר מתן מעות רצתה מקודשת לא רצתה אינה מקודשת מאי רצתה ומאי לא רצתה אילימא רצתה דאמרה אין לא רצתה דאמרה לא מקלל דרישא פי אמרה לא נמי הווי קדושין אמאי הא קאמרה לא אלא לאו רצתה דאמרה אין לא רצתה דאשתיקא והוי שתיקותא דלאחר מתן מעות ולאו פלום היא ע"כ, ופסקה מר"ן אה"ע סי' כ"ח ע"ש, והשתא בנד"ד דקאמרת לא מתחילה ועד סוף הא פשיטא לתלמודא דאינה מקודשת אפילו המעות בידה ואפ"י אמ"ל הרי את מקו' לי בשעת מתן מעות דהיננוקדם שנטלתם ואח"כ נטלתם כמ"ש מר"ן שם עכ"ז דוקא אם נטלתם בשתיקה אבל אמרה לא לית מאן דאמר דהוי אפי' חשש קדושין וכ"ש בנד"ד דלא נטלתם וגם דקאמרה לא וגם ממשמעות דברי העד שהאמירה של הקדושין היתה אחר מת"מ וא"כ אפי' שתקה שתיקותא דלאחר מת"מ לאו פלום היא וכ"ש אם אמרה לא וכמו"ש מר"ן שם וגם זרקו אותם הא ודאי אין שום חשש בזה: וכ"כ הרב נדיב לב סי' ז' וז"ל ברם אם מתחיל וע"ס אנו רואים בבירור גמור שאין דעתה ורצונה להתקדש לו פגון אם הנתינה היתה בע"כ פנדון הרהגה"מ פגון שצווחא וזרקו הקידושין מיידה מאין הרגלים להכנס בשום ספק קידושין ושקיל וטרי הרב התם אי בעינו צעקה בתחילה

ובסוף וגם אם בעינינו נרקה וצעקה ומסיק דבחדא מנייהו סגי והביא ראיות לדבריו עש"ב:
העולה מן האמור דבנד"ד אין כאן בית מיוחד כלל ועוד יש גריעותא אחרת בהני קדושין
דנד"ד והוא דהשני עדים אחרים אומרים לא ראו שום נתינה לידה אלא שמעו קול
המקדש וקול צעקת הנערה שאינה רוצה וכגון דא לא הוו קדושין וכמ"ש מר"ן ו"ל בב"י
בשם תשובת הרשב"א ו"ל ונ"ל שנים שהיו עומדים אחר הגדר של בית אחת ושמעו
שאמר ראובן ללאה התקדשי לי באתרוג אבל לא ראו נתינה ממש אפי' ראו האתרוג
יוצא מתחת ידה אין כאן חשש של פלוגתא ואפילו היא מודה שלקחתו לשם קדושין דעדות
ראיה ממש בעינינו ע"כ, ופסקה מור"ם ו"ל סי' מ"ב סעיף ד' ופירשו המפרשים ו"ל דצריך
שיראו העדים הפסוק בעצמו שנותן לה ואינו די בנתינה לבד כמ"ש הרב בירך משה סי'
ג"ל משם הכנה"ג ורבו מהרימ"ט ו"ל עש"ב: איברא דהמרדכי בשם הרא"ם ו"ל בפרק
האומר פתב אפילו לא ראו הנתינה ממש אין לבטל הקידושין אם ראו דבר המוכיח
יכולים להעיד פאילו ראו גוף המעשה וכתב הב"ש דקדושין דמו לד"מ דננין בעידי
ידיעה אף בלא ראיה וכבר האריך בזה הרב פרם שלמה ו"ל: האמנם כבר מור"ם ו"ל
בתשובה סי' ל' פתב ותו דהרי הרשב"א ומוהר"ם חולקין עליו וראוי הוא לסמוך עליהם
גם הרב דברי יוסף פתב דרוב הפוס' ו"ל חולקים ע"ז וס"ל דלא מהני אומדנא כ"א בעידי
ביאה דהם הם עידי יחוד וכו' הרי נתבאר דרוב הפוסקים ס"ל דעידי ראיה בעיניו בקדושי
פסוק, וא"כ בנד"ד דליכא עידי ראיה בכסף אין כאן קדושין לרוב הפוסקים כמ"ש:
ואפשר דבנד"ד כ"ע יודו דליכא הכא שום חשש קדושין כלל דזוקא בכגון נדון הרשב"א
ו"ל שראו מתחילה האתרוג בידו ושמעו שאמר לה התקדשי לי באתרוג ולבסוף יצא
האתרוג מתחת ידה והפירו שזה הוא האתרוג שהיה בידו בזה הוא דפליג הרא"ם ו"ל
כנז', אבל בנד"ד דלא ראו לא נתינה ולא כסף כי אם שמעו קול המקדש כנז' ושמעו קול
המטבע שנפל לארץ מאין הרגליים לומר שבא לידה דילמא האמת פדבריה שע"י
התעצמותם נפלו לארץ ומעולם לא בא לידה וכן ראיתי שהביא הרב פ"ת בשם הרב
חוו"י סי' י"ט ובשם ס' המקנה שכתב ע"ד הב"ש ונראה דאין כאן פלוגתא דהרשב"א
מירי בענין שיש לחוש שנתן לה במתנה אף ששמעו שאמר הקידושין אולי חזר בו ונתן
במתנה והמרדכי מירי באומדנא דמוכח טפי כגון שעמדו אצל המקדש וראו הטבעת
בידו ושמעו שאמר הרי את מקודשת לי אלא שהעלימו עינבשעת נתינה מידו לידה ומיד
ראו אותה טבעת בידה בענין שא"א לה לומר שלא רצתה לקבל וכו' וכיוצא בזה פתב
ג"כ הרב בית מאיר דטעמו של הרשב"א ו"ל בההיא דאתרוג משום דלאו ידיעה ברורה
היא דומיא דנחבל אלא ידיעת אומדן דומיא דגמל האוחר דלא קי"ל כרב אחא אלא כרבנן
וכו' עש"ב, מפל זה מוכח דנד"ד דגרע טפי אפי' מההיא דהרשב"א ו"ל דליכא הכא שום
הוכחה ולא אומדנא דמי כמו שבא לידה המטבע כל עיקר וכ"ש דהם אמרו והם אמרו
הם אמרו ושמעו קול המקדש והם אמרו ושמעו קול הנערה צעקה דאין רצונה
להתקדש הו"ל קול ושוכרו עמו ולא נשאר פי אם עד אחד ועד אחד בהכחשה לאו פלוגתא
הוא אליבא דכ"ע כמ"ש מר"ן בתשו' ובשם הרשב"ץ ואין לומר כיון שיצא הקול
שנתקדשה אעפ"י שאין ראיה ברורה הו"ל ספק מקודשת כמ"ש מר"ן הש"ע ו"ל סי'
מ"ו דשאני נד"ד דלא אתחזק קלא בבי דינא ועוד שמתחילה שיצא הקול הנה קול ושוכרו
עמו שבע"כ נתקדשה וכיון דלית בקידושין הנז' שום מששא הא קי"ל דמבטלין ליה

לקלא וכמ"ש מר"ן ז"ל בתשו' עש"ב: זאת תורת העולה מכל האמור ומדובר שאין בקידושין הנז' שום חשש קידושין אפי' בתקדא מהנה טעמי הנז"ל וכ"ש בהצטרפות פולם ביחד וצ"י י"מ וימ"ן אמן פעה"ק טבת"ו בש"א לחדש מנחם התרמ"ו ליצי' והשו"ב וקנים: ע"ה דוד ואעקנין סלי"ט הספמת הרבנים הי"ו הן פל יקר ראתה עינינו האי פסקא דדינא ממע' מר דיינא הרב מגן דוד נ"א אודות קידושי הנערה וזו הלכה העלה שהקידושין הנז' בטלים וחשיבי פחרש הנשבר ומעולם לא עלה על דעת שום פוסק להחמיר בקידושין פהאי גונא שאין עדות בדבר שקיבלה הקידושין אפי' באונס ונהגם שהקול נשמע שנתקדשה הנערה קול ושובר עמו שהיו הקידושין באונס גמור ונזרק לארץ וצעקה הנערה אין לי חפץ בקידושין ובנדאי הגמור הלכתא פותיה ומטעמיה וזו הלכה ברורה ולית דחש להאי קידושין ויפה פינוז להלכה ולמעשה והנערה הנז' רשאה ושלטאה למיסב לכל גבר די תצביין והיה זה ביום ט"ו לח' אב הנחמות ש"ש הת"ר ונשאה וארבעים ליצירה ושלום על דייני ישראל: ע"ה יוסף דוד אבנאלעפיא ס"ט הצעיר שלמה רחמים אבנאלעפיא ס"ט בן אדמו"ר ועט"ר רב חנ"א ז"ל סימן ב' שאלה אשה שבאה לפנינו והיא צועקת שאינה יכולה לדור עם חמותה שמרגלת קטטה בינה ובין בעלה תמיד ולכן היא רוצה שבעלה יעשה לה מדור בפ"ע, ועוד טוענת ששם באותו חצר שיושבת חמותה יש שם אחד פריץ יוצא ונכנס והיא יראה שלא יוציאו עליה ש"ר ובעבור זה ברחה מאותו חצר לבית קרוביה והיא תובעת את בעלה שיעשה לה מדור בפ"ע או שיתן לה מזונות במקום שהיא יורנו המורה לצדקה אם יעלה לה וכו': תשובה על הטענה הא' פבר יש בינה מעב"ד שעל פי רוב הפוס' ראשונים ואחרונים צריכה לברר הדבר עפ"י השכנים ואפי' עפ"י אשה שחמותה היא שמרגלת קטטה בינה ובין בעלה ואז מחוייב הבעל לעשות לה מדור בפ"ע או יתן לה מזונות במקום שהיא: ועל טענה הב' בתחיל' השיב הבעל שאין הפריץ נכנס לחצר שלהם כ"א באיזה רגל ותכף הולך לו, וראיה ע"ז שמה"י י"ג שנה שהיא עמנו לא בא בפיה טענה זו: ולכן נראה אם תביא האשה ראיה שהוא רגיל ליכנס לביתם כמו שאמרה הדין עמה שמחוייב להוציאה משכונה שיוציאו עליה ש"ר כמ"ש מר"ן ז"ל אה"ע סי' ע' וסע"ה ושם בב"י פי' משם הר"טב"א ז"ל בהקדא שצריכה לברר וכמ"ש מר"ן ז"ל שם ס"ו וז"ל אם טוען הדרתיה בשביל ב"א הפרוצים המצויים שם אם הוחזקו שם נאמן ואם לאו אינו נאמן וכ"כ הרב ב"ש וח"מ ס"ע סי"ב גבי האשה שיצאה מבית בעלה ובאה מחמת טענה שהיא בשכונה שיוציאו עליה ש"ר חייב לזונה שם וכתבו הרבנים הנז' מחמת טענה טענה היינו דביררה הדברים אבל בדברים בעלמא אינה נאמנת, וגם מדברי מר"ן ז"ל בסע"ד סי"ב מבואר פן שפכת אעפ"י שאומר הבעל איני מקפיד עליהם שומעין לה, אלמא מודה הוא לדבריה שיש פריצים אלא שאינו מקפיד ולפיכך שומעין לה, אבל אם מכחישה צריכה לברר דבריה וכמ"ש: איפו עתה ששמענו שעבר ביניהם ריב ומצה ודברים מכווערים גלע"ד שאין פלה וחמותה הנז' יכולים לשבת ביחד, ובכן סמכנו ע"ד פמה פוס' שאמרו שהפלה נאמנת בלתי שום בירור וכמ"ש הרמב"ן ז"ל סי' ק"ב וסי' ק"ג, והרב כנה"ג ז"ל בס' דינא דחיי דפ"ג וז"ל הרב מהר"י אדרי"ן ז"ל אם נתברר הדבר או שנגראה לב"ד שחמותה מרגלת הקטטה מחוייב להוציאה למקום אחר וכ"כ מור"ם ז"ל אם נראה לב"ד שיש ממש בדבריה, פי' ע"כ בהצטרף הסברא הנכונה עם סברת הרבנים הנז' כנז' נראה שבעלה

הנז' פריא בְּחִיּוּבָא לַעֲשׂוֹת לָהּ מְדוּר בְּפָנֵי עֲצֻמָּה אוּ יִשְׁלַח לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ לְמָקוֹם שֶׁהִיא עַד שְׁיַעֲשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְצִיִּי יְצִיִּי מִימֵן אֲכִי"ר: הַצַּב"י נִיְדָבֵר דְּוֹד סְלִי"ט סִימָן ג' מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה שֶׁה"ר מְכַלּוֹף אֲדָרְעִי נ"ע הֵלֶךְ מִפָּאָן עֵיה"ק טְבַרְיָא ת"ו יוֹם א' בְּשַׁבַּת ח"י יָמִים לַחֹו' פְּסָלוֹ הַתְּרַנ"ה לַעֲיָה"ק צַפְת"ו לִישָׂא אִשָּׁה וּבָיוֹם שְׁשִׁי כ"ג לַחֹו' פְּסָלוֹ הַנְז' נִשָּׂא אִשָּׁה עֲזִיזָה ת"ם בַּת כה"ר יוֹסֵף דְּאַנְיָנוּ ז' לְנִמְצָא מִיוֹם הַלִּיכָתוֹ עַד שְׁפָנְסָה לְאִשָּׁה לֹא יֵשׁ כ"א חֲמִשָּׁה יָמִים וּבָיוֹם א' בְּשַׁבַּת כ"ה לַחֹו' פְּסָלוֹ הַנְז' בָּא הוּא וְאַשְׁתּוֹ לָפָה עִי"ק טַבְת"ו וְאַמְרוּ הַשְּׂכָנִים שְׁעַדִּין הִיא בְּנִדָת טְוִמְאָתָה שְׁלֹא נְטָהְרָה, וּבְלִיל ב' כ"ו פְּסָלוֹ הַנְז' נִלְב"ע הַבְּעַל הַנְז' וְחִלִּי"ש: נִמְצָא לְפִי"ז הוֹכְחָה גְמוּרָה שְׁלֹא נִבְעֵלָה, וּבְכֹן הָיָה דִּינָה כְּאַרוּסָה, וְאִין לָהּ לֹא מְזוֹנוֹת וְלֹא פְתוּבָה וְכמ"ש מְר"ן ז"ל א"ה סס"א, וְלִפִּי שְׂרָאִינוּ שֶׁהִיא עֲנִיָּה וְהִבִּיא אוֹתָהּ מִמְקוֹ"א, וְצָרִיכָה לְהוֹצִיא הוֹצָאוֹת עַד שֶׁתָּשׁוּב לְמָקוֹמָהּ, וְגַם חֲשָׁשְׁנוּ לִס' הָרֵא"ש שֶׁהִבִּיא מְר"ן ז"ל שֶׁם שְׁפָתַי שִׁישׁ לָהּ עֵיקָר, לְכֹן הִסְכַּמְנוּ וְנִתְּנוּ לָהּ עֲשָׂרָה מֵאָגָדִי וּרְבִיעַ מִלְּבַד בְּגָדֶיהָ וְאַפְּיָלוּ הַבְּגָדִים הַחֲדָשִׁים שֶׁקָּנָה לָהּ הַכ"ל לְתוֹל אוֹתָם וְאוּלָם הַנְזָמִים שֶׁקָּנָה לָהּ וְאַמְרָה שְׁאַבְדוּ בְּעַפְרָה הַמְּפוֹלָת אִם יִמְצָאוּ בְּיָדָהּ אוּ בְּעַפְרָה הָרִי הֵם שְׁיִיכִים לְיִוְרֵשׁ וְאִין לָהּ בָּהֶם שׁוֹם זְכוּת וִיהִ"ר שְׁלֹא יָבֹאוּ בְּנִי יִשְׂרָאֵל לִידֵי פָּה, וְלִהְיוֹת אִמוֹ"ץ שְׁכָף עֲלֵתָה הִסְכַּמְתִּינוּ כו"ח בַּש"א לַחֹו' טַבְת שֵׁנ"ז וְהַשׁו"ב וְקִים: הַצַּב"י נִיְדָבֵר דְּוֹד סְלִי"ט סִימָן ד' שְׁאַלָה רְאוּבֵן תּוֹשֵׁב עֵיה"ק טַבְת"ו שְׁהִיָּה נְשׁוּי עִם לָאָה שְׁכָבֵר הִיָּתָה גְרוּשָׁה מֵאִישׁ אַחֵר וְאַח"כּ נִשְׂאָת לְרְאוּבֵן הַנְז' וְהַכְּנִיסָה לוֹ גְדוּנָיָא עִם נִפְשָׁה עוֹד הָיָה לָהּ מַעוֹת שְׁנָפְלוּ לָהּ מִיְרֻשָׁת אָבִיהָ וְהָיָה מְשֻׁנְעָדִים לְכַתְּנֹפֶת אִמָּה וְלְמְזוֹנוֹתֶיהָ וְאַחֵר שֶׁנִּלְב"ע אִמָּה בָּאוּ הַמַּעוֹת לְיָדָהּ וְקָנָה בָּהֶם קָרְקַע וְכַתְּבָה שְׁטָר עַל בְּעֵלָהּ רְאוּבֵן הַנְז' שֶׁהַקָּרְקַע הַנְז' קָנָה מִנ"מ שְׁלָהּ וְיִתְּנָהּ גּוּ בּוֹ פְּדִין נ"מ שֶׁהַבְּעַל אוֹכַל הַפִּירוֹת וְהַקָּרְקַע שְׁלָהּ קָיָים וְגַם מְפֻרָשׁ יוֹצֵא בְּשְׁטָר הַנְז' שְׁשִׁישׁ לָהּ פְּלִים הַנְּקוּבִים בְּשִׁמּוֹתָם וְהֵם ג"כ מִנ"מ, וְאַחֵר פָּמָה שְׁנִים חָלְתָה לָאָה הַנְז' וְצוּתָה מִחֲמַת מִיתָה לְתַת מִנ"מ מִהַטְּלָטְלִים הַנְז' לְאַחוּתָה וְלִבְנוֹת אַחוּתָה כמ"ש בְּשְׁטָר הַצְּנוּאָה וְהָיָה זֶה בְּמַעֲמַד הַבְּעַל וְשִׁתְּק וְנִלְבַע"ה לָאָה הַנְז' בְּלִתִּי זַש"ק וְחִלִּי"ש וּמְנַהֲגָנוּ פָּה עֵיה"ק טַבְת"ו לְכַתְּוֹב בְּכַתְּנֹפֹת וְהִיְרֻשָׁה פְּמָנְהָג הַחֲדָשׁ הַמְּחֻדָּשׁ בֵּא"י הַנְּהוּג הַיּוֹם, וְנִסְתַּמֵּק הַשְּׁאוּל בְּזָה פְּמָה סְפָקוֹת א' בְּנַצ"ב שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ עִם נִפְשָׁה אִם נוֹהֵג בָּהֶם דִּין תְּקַנַּת הַהַשְׁכּוּן אוּ לֹא וְאִם תִּמ"ל שְׁגַם בָּהֶם נוֹהֵג דִּין חֲלֻקָה אֲפִתִּי יֵשׁ לְהַסְתַּמֵּק סְפָק ב' אִם הַחֲלֻקָה נוֹהֵגַת בְּמָה שְׁנִשְׂאָר בְּעִין דוּקָא אוּ גַם בְּמָה שְׁפָלָה וְאַבְד, ס' ג' אִם צָרְכֵי קְבוּרָה וְכִיּוֹצֵא מִן הָאֲמָצַע אַע"ג שֶׁהַבְּעַל אֲמִיד בְּנִכְסֵיהָ אוּ לֹא, ס' ד' אִי נ"מ יִכְנָסוּ בְּכָלֵל הַחֲלֻקָה אוּ פְּנֻלָם לְבַעַל, ס' ה' אִם צְנוּאָת הָאִשָּׁה בְּמָה שְׁנִתְּנָה מִנ"מ כִּנְז' קִיָּמַת וּמִתְּנָתָה מִתְּנָה אוּ לֹא וְעַל הַפֵּל יוֹרוּנוּ הַמּוֹרִים לְצַדִּיקָה פְּדָת מָה לַעֲשׂוֹת וְיָבֵא שְׁכמ"ה: תְּשׁוּבָה כְּבָר נִשְׂאָלוּ שְׁאֵלוֹת אֵלוּ בְּעֲצָמָן לְפָנֵי גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל נִכּוֹן עֲלֵיהֶם הִמָּה הַמּוֹרִים חֻקִּים וּמְשַׁפְּטִים יִשְׂרָיִם.

וּמִימֵיהֶם אָנוּ שׁוֹתִים וְלֹא בָּאנוּ עִתָּה אֶלָּא לְלַקֵּט בְּאִוְרִים, מְאוּרוֹת דְּבָרֵי קָדְשֵׁי מְסַפְּרוֹ שֶׁל צְדִיקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים טוֹבִים וְיִשְׂרָיִם, הַמְּצוּיִים בְּיָדֵינוּ עִתָּה דְּעַבְדֵּינָא לְהוּ גְּיִיחַ נִפְשׁ שְׁפָתוֹ תִּיָּהֵן וְזְכוּתוֹ וְזְכוּתוֹ תוֹרָתוֹ תַעֲמֹד לָנוּ לְכַוֵּן הַהֲלָכָה לְתַלְמִיָּה וְהֵאֵל יַעֲזוּר לָנוּ כִּיר"א: תַּחֲלַת דְּבָר יֵשׁ לְחַקֵּר וְלְתוֹר לְדַעַת אִם מְנַהֵג עִי"ק טַבְת"ו הוּא כַּתְּק' טוֹלִיטוּלָא שְׁפָשְׁטָה לְרוּב הָעוֹלָם אוּ לֹא, וְעִיָּין לְהַרְב בְּרִיכוֹת הַיָּמִים עַל ש"ע אַה"ע סִי' קִי"ח שְׁפָתַי וְז"ל דְּמַדְבְּרֵי הָרַב הַמְּבִי"ט ז"ל ח"א סִי' כ"ט וְהִיא תְּשׁוּ' הַגָּאוֹן מוֹהַר"י בֵּי רַב ז"ל מוֹכַח

שְׁמִנְהָג דְּמִשְׁק הוּא פְּמִנְהָג טוֹלִיטוֹ וְהַפְּרֵשׁ מוּעֵט יֵשׁ בֵּינֵיהֶם וּמְנַהֵג דְּמִשְׁק הוּא פְּמִנְהָג
יְרוּשָׁלַם תּוֹב"ב פְּאָשֶׁר מְבֹנָאָר יִנְצָא בְּתַשׁוּבוֹת הַר' אֲדַמַת קִדְשׁ ח"א ס' ג"ל וְכַתֵּב עוֹד
וְכֹן רְאִיתִי לְאַבָּא מְאָרִי וְ"ל בְּפָרִי הָאֲדָמָה ח"ג ס' כ"ב מַה' אִישׁוֹת שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי מְר"ן
הַר' הַגְּדוֹל כְּמַהֲרָא"י וְ"ל וְ"ל נָאֲעֵן וְאוֹמֵר שְׁמִנְהָג עֵיה"ק הוּא פְּמִנְהָג טוֹלִיטוֹ שְׁפִשְׁטָה
בְּכָל הָעוֹלָם ע"כ, וְגַם מוֹכַח מְדַבְּרֵי הַר' בְּרִיכוֹת הַמַּיִם וְ"ל דְּמִנְהָג צַפְת"ו הוּא פְּמִנְהָג
דְּמִשְׁק, וְגַם הָרַב פְּרִי הָאֲרָץ ח"ב הִבִּיא רְאִיָּה גְמוּרָה מְעַדּוֹתוֹ שֶׁל מַהֲרַלֵּב"ח וְ"ל שְׁמִנְהָג
יְרוּשָׁלַם הוּא פְּמִנְהָג דְּמִשְׁק פְּאָשֶׁר נְעִתִיק לְקַמֵּן לְפִנְיָה לְשׁוֹן הַר' הַנּוֹז' וְ"ל בְּאַנְרָף וְגַם הַר'
מְזַבַּח אֲדָמָה וְ"ל פְּתַב שְׁרַבְנֵי צַפְת"ו פְּתַבּוּ לְרַבְנֵי יְרוּשָׁלַם ת"ו בְּתוֹף שְׁאַלָה אַחַת כְּנֹז'
לְקַמֵּן שְׁיֵשׁ בִּינְדָם עֲדוֹת נְאֻמָּנָה מַהֲר' הַגְּדוֹל מְרֵן כְּמַהֲרָא יִצְחָקִי וְ"ל שְׁמִנְהָג א"י הוּא
פְּמִנְהָג טוֹלִיטוֹלָה, וְגַם מְדַבְּרֵי הָרַב עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף ח"ב ס' כ"ח מְפֹרֵשׁ יִנְצָא דְּמִנְהָג דְּמִשְׁק
וּמְנַהֵג א"י שְׁוִים הֵם וְגַם מְדַבְּרֵי הָרַב נְחֻפָּה בְּכֶסֶף ח"ב מוֹכַח דְּמִנְהָג יְרוּשָׁלַם ת"ו פְּמִנְהָג
דְּמִשְׁק עכ"ל, וְכֹף הָיוּ כּוֹתְבִים בְּכַתְּבוֹת פְּמִנְהָג דְּמִשְׁק פְּאָשֶׁר נְבָאָר לְקַמֵּן מְסַפְּרֵי
הַפּוֹסְקִים וְ"ל הִנֵּה נִתְבָּאָר מְדַבְּרֵי הַפּוֹס' הַנּוֹז' לְדְמִנְהָג עֵיה"ק יְרוּשָׁת"ו הוּא פְּמִנְהָג דְּמִשְׁק,
וְגַם מְנַהֵג עֵי"ק צַפְת"ו וּמְנַהֵג שְׁאָר א"י כְּנֹז' וּמְנַהֵג דְּמִשְׁק קְרוֹב לְמְנַהֵג טוֹלִיטוֹלָה: מַעֲתָה
אֵע"ג דְּלֹא נִתְבָּרַר לְנוּ מְנַהֵג עֵי"ק טַבַּת"ו בְּכִי' מְסַפְּרֵי הַפּוֹס' הַנּוֹז' לְאֵלָּא מְסַתְּמוֹת דְּבַרְיָהֶם
שְׁכַתְּבוּ א"י סֵתָם דְּמִשְׁמַע דְּגַם עֵי"ק טַבַּת"ו בְּכָלֵל עכ"ז מְסַפֵּר הַפְּתוּבָה גְלוּמֹד שְׁנוֹהֲגִים
פְּמִנְהָג שְׁאָר עָרֵי הַק' שְׁהָרֵי כּוֹתְבִים בְּפְתוּבָה וְהִירְוֹשָׁה פְּמִנְהָג הַחֲדָשׁ הַמְּחֻדָּשׁ בֵּא"י
הַנְּהוּג הַיּוֹם, וְעַל עֲנָנֵן זֶה בְּעֲצָמוֹ נִשְׁאַלָה שְׁאַלָה מְמוֹרֵינוּ הָרַב כְּמוֹהֲרָא"י וְ"ל הוֹבָאָה בַס'
פְּרִי הָאֲדָמָה ח"ג פְּכ"ב מַה"א וְ"ל וְלַעֲת הַלּוֹם מְצִאֲתִי פְתוּב הַנּוֹעַתֵק מְכ"י מוֹרִינּוּ הָרַב
הַמְּנוֹפְלָא כְּמוֹהֲרָא"י וְ"ל וְ"ל נִשְׁאַלָתִי לְהוֹדִיעַ קוֹשֶׁט דְּבָרֵי אֲמַת בְּמִנְהָג הִירְוֹשׁוֹת פֹּה
עֵי"ק יְרוּשָׁת"ו בְּהַעֲדָר אִשָּׁה וְזָרַע אֵין לָהּ שְׁקֻצַת מְקוֹמוֹת נִהְגוּ לְכַתְּוֹב הִירְוֹשָׁה פְּמִנְהָג
א"י הַחֲדָשׁ וְנִפְלוּ דְּבָרֵי רִיבּוֹת בְּשַׁעֲרָם וְלֹא אֲתָנוּ יוֹדַע עַל מַה הִטְבְּעוּ אֲדָנִיָּה, וְנָאֲעֵן וְאוֹמֵר
פִּי מְנַהֵג עֵיה"ק הוּא פְּתַקְנַת טוֹלִיטוֹ שְׁפִשְׁטָה בְּרוֹב הָעוֹלָם שְׁכַשְׁהָאִשָּׁה מִתָּה בְּלִתִּי זַש"ק
בְּחֵי בַעֲלָה כָּל הַנְּמַצָּא מִמָּה שְׁהַכְּנִיסָה עִמָּה מִבֵּית אָבִיהָ לְבֵית בַּעֲלָה בֵּין מְנַדְּוֹנְיָתָה וְכו'
חוֹלֵק הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה חכ"ח וְכו' ע"ש ע"כ, מְכָאן מוֹדַעָה רַבָּה דְּבִמְקוֹם שְׁפּוֹתְבִין
פְּמִנְהָג א"י הַחֲדָשׁ הָרִי הוּא פְּמִנְהָג טוֹלִיטוֹ וְאֵם מִתָּה הָאִשָּׁה בְּחֵי בַעֲלָה בְּלִי זַש"ק חוֹלֵק
הַבַּעַל בְּנְדוֹנְיָתָה עִם יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה כְּנֹז' וְגַם יֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה מְדַבְּרֵי הַר' גו"ר שְׁפַתְב
דְּמַצְרִים וְנֶאֱגִיָּה נִמְשָׁכוּ אַחַר דְּמִשְׁק וְא"י דְּסַדְנָא דְּאַרְעָא חַד הוּא עכ"ל, וְגַם עֵי"ק טַבַּת"ו
לֹא נִפְקָא מְכָלֵל סַדְנָא דְּאַרְעָא וְכו', וְעוֹד שְׁאַפְּנִי רַבְנֵי צַפְת"ו שְׁיֵשׁ לָהֶם הַסְּכָמוֹת בְּפִנֵּי
עֲצָמֵן עכ"ז שְׁלַחוּ לְרַבְנֵי יְרוּשָׁת"ו לְהוֹדִיעַם הַמְּנַהֵג וְיִתְנַהֲגוּ בּוֹ פְּמִבְּנָאָר בַס' מְזַבַּח אֲדָמָה
ע"ש, וְא"כ גַּם אֲנִי בְּדִידָן פֹּה עֵי"ק טַבַּת"ו הָא וְדֹאֵי דְּבַתֵּר מְנַהֵג עֵי"ק יְרוּשָׁת"ו אֲזַלִּינוּ
שְׁהוּא מְנַהֵג דְּמִשְׁק פְּמִבְּנָאָר וְעֵינֵן עוֹד בְּדַף שֶׁאֲח"ז שְׁפֵן רְאוּי לְנַהֲג פְּדְמוֹכַח מִתְּשׁוֹ
הָרָא"ש וְ"ל, וְכ"ז לֹא הִנְצָרְכְנוּ אֵלָּא כְּדִי לְהוֹצִיא מִן הַבַּעַל חַה"ש מְנַצ"ב שְׁהַכְּנִיסָה לוֹ
עִם נִפְשָׁה לְהַחְזִירוֹ לְיוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה פְּמִנְהָג עֵי"ק יְרוּשָׁת"ו אֲבָל לְעֲנִינְמָה שְׁפַלָּה וְאָבַד
מְנַצ"ב וְצָרְכֵי קְבוּרָה וְכִינְצָא וְנ"מ לֹא יִהְיֶה אֵלָּא סָפֵק הַבַּעַל הַיּוֹרֵשׁ מַד"ת הוּא הַמְּנוֹחָזֵק
וְיָדוּ עַל הָעֲלִינָה וְהַבָּאִים מְכַח הַתַּקְנָה יָדָם עֵהת"ח וְכִמוֹ שְׁמִפְּנִי יִנְצָא מְדַבְּרֵי הַפּוֹס'
רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים פְּאָשֶׁר נְבָאָר לְקַמֵּן בַּע"ה וְכָל אֲפִיָּא שְׁוִים בְּעֲנָנֵן זֶה, וְכֹן פֶּסֶק מְר"ן
וְ"ל בְּשִׁלְחָנוּ הַטְּהוֹר ס' קי"ח ס"ו וְ"ל דְּבַר שְׁאִינוּ מְפֹרֵשׁ בְּתַקְנָה נְעַמְיָדְנוּ עַד"ת וְכַתֵּב

מור"ם ו"ל ו"ל וכו' כל ספק שיש בתקנה על יורשי האשה להביא ראיה דאין מוציאין ירושת הבעל מספיקא, ב"י בשם תשו' הר"ן עכ"ל, וכן ראינו שפסק מר"ן ו"ל בתשובותיו כאשר נעתיק לקמן בע"ה לשון התשו' במקומה בפישוט ס' השני: וכפי הביאור הנז' נבא להתיר ספקות הנז"ל על מה שנסתפק השואל בס' רא' אם נוהג דין חלוקה אף בנצ"ב שהכניסה עם נפשה, עי' להר' פרי האדמה ח"א פכ"ב מה"א שכתב ונ"ל שחולקין הנכסים והמדודים בעין עם יורשי האשה כל דבר הנמצא ממה שהכניסה היא דוקא מבית אביה ואחיה וכיוצא, עין רואה ממ"ש דוקא מבית אביה וכו' מוכח דאם הכניסה עם נפשה אינו נוהג בהם דין חלוקה וכן מוכח ג"כ מדברי מור"ם ו"ל א"ה סי' קי"ח שכתב ונ"ל ואי היא בעצמה נותנת הנדוניה יכולה למחול לבעלה או להתנות ליתן לאחר כפי מה שתחפץ עכ"ל, אלקא מדיכולה ליתן ש"מ שאינו נוהג בה דין חלוקה שהרי פתב הרא"ש ו"ל דחלק המגיע ליורשיה אינה יכולה ליתן לא לבעל ולא לאחר, ועי' להרב כנה"ג ו"ל א"ה סי' קי"ח הגהת הטור אות ו': ברם רא' ראינו להרב פרי האדמה ח"א פכ"ב שהשיב על הגדון הגז בעצמו בתוך תשו' הנז' ונ"ל מפל מקום הגה מאחר פי מנהג ירושת"ו הוא פתקנת טוליה וכבר רבים נעצומים מהרנ"ח ו"ל ומוהרי"ט ומוהרשד"ם ומהרח"ש ו"ל והפ"מ ו"ל והבאים אחריהם פולם הסכימו דאין חילוק בין מאביה בין מדנפשה א"כ מה שכתב בדברי מהר"י ו"ל גם מה שכתבתי אני הצעיר בספרי פרי האדמה ח"א לשון דוקא קאי למ"ש הנמצא ר"ל דוקא הנמצא לאפוקי וכו' ולא נחית מר הרב ו"ל ג"כ אלא לאפוקי אם פזר וכו' וכן אנו נוהגים פה עי"ק ירושלם ת"ו דאין חילוק בין מה שהכניסה מבית אביה ובין מה שהכניסה מדנפשה שפולם נכנסו בדין חלוקה עכ"ל ולדידן נמי גם פה עי"ק טבת"ו יש לנו לנהוג כמנהג עיה"ק ירושלם ת"ו כנז' כמו שהוכחנו לעיל מלשון הפתובה וגם באומדנא דמוכח שכן נהגו בשאר ערי הק' וזה הדבר מפורש יוצא בתשובות הרא"ש פלל ע"ט שכתב ונ"ל דהגם דלא נתפשט המנהג אלא בעיירות הסמוכות אמרינו דגם באותה העיר נתפשט ואזלינן בטר מנהגא הגם שהוא הפך דינא דגמ' והביאה הריב"ה ו"ל ומר"ן ו"ל פסקה בח"מ סי' ס' והגם שכתב הר' אדמת קדש ו"ל דלא קאמר הרא"ש ו"ל אלא היכא דאיכא אומדנא דמוכח שפשט המנהג לדידן נמי תרוננייהו איתנהו שפשט המנהג בעיירות הסמוכות לנו אמרינו גם בעירנו פשט וגם איכא אומדנא דמוכח כאשר הוכחנו לעיל וממילא קם דינא שגם בעי"ק טבת"ו יש לנו לנהוג כנז"ל, ועל מה שפסק מור"ם ו"ל עיין להרב אדמת קדש ח"ב שנסאל על גדון הגז ונסתייע השואל מדברי מור"ם הנז' והשיב הרב הנז' ו"ל דטענה זו אין בה מש' ולא יועיל הון ביום עברה יען סברא זו של מור"ם וסיעת מרחמוהי דחונה היא אצל כל האחרונים ו"ל מוהרנ"ח ומוהרי"ט ומוהרשד"ם ומוהרח"ש והרב פ"מ ו"ל וכל הבאים אחריהם פולם עונים ואומרים בדעת אחת ובהשנואה אחת דאין חילוק בין דהנעלת ליה מבית אביה או מדנפשה שהכל הוא בכלל התקנה כאשר פתוב בספרתם באורף עיין שם עכ"ל, הרי מפורש יוצא שנתפשט ס' השואל שדין חלוקה נוהג במה שהכניסה לו נצ"ב בין מבית אביה בין מדנפשה: ועל ס' ב' שנסתפק אם החלוקה נוהגת גם במה שפלה ואבד או במה שנסאר בעין דוקא, שאלה זו נשאלה לפני מר"ן הק' ו"ל ובאה בתשובותיו סי' ט' ונ"ל תשובה מענין השאלה ששאל כת"ר על מי שמתה אשתו בלא זש"ק ובאה לחלוק עם היורשים כפי מנהג דמשק ולא

נמצא מהגדוניה כ"א חלק מועט וכו' תמיה אני אם יש מי שיורה פן כי מעולם לא נשמע שיחלוקו כי אם במה שנמצא מגדוניה בעין בלבד אבל מה שנמכר ונתמשפן ברשותה לא עלה על הדעת שיצטרף לשלם מביתו חלק היורשים הן אמת שאם מכר מן הגדוניה לישא וליתן והדבר ידוע שהסחורה שקנה או מעות שבידו נמשכים מן הגדוניה שמכר הרי היא פאילו בעין וחולקים: אמנם אם הם ממנושפנים מה שהוא פנגד החוב יש מקום לומר שפינון שהם בעין חולקים ויש מקום לומר פינון שחייבים עליהם הוי פאילו נאבדו וזה נראה יותר, ואפי' שיהיו שקולים קיימא לן יד בעהש"ט עהת"ח וכ"ש בדבר התקנה הבאה להפקיע ירושת הבעל שבכל ספק שיפול בדכד יד הבעל עה"ע שהוא מוחזק והוא היורש מן הדין והבא להוציא מתחת ידו מפח התקנה ידו על התחונה, וזה מבואר בכמה מקומות עכ"ל: וכן פתב מהריק"ש סי' צ"א ע"ש ונהיאו הרב פרי האדמה פכ"ב מה' אישות וכן פסק הרב פרי הארץ ח"ב סי' ה' ע"ש בארן, וכן פסק הרב פריכות המים סי' קי"ח ע"ש: ואם טוענים יורשי האשה שמה שפלה מנכסי הגדוניה קנה הבעל חפצים במקומם שהם חלופיהו ונהרי פאילו עדיין הם בעין אם טוענים פריא צריף הבעל לישבע שבועה חמורה כמו שפנרש יוצא בגוף תקנת טוליטולא ואם טענת שפא אין עליו אלא ח"ס כמ"ש הרב פרי האדמה ח"א סי' כ"ב ע"ש: גם הביא הרב הנז' ז"ל משם הרדב"ז ז"ל סי' שכ"ט וצריף הבעל לישבע כמה נשאר מהגדוניה ואם הגדוניה ביד יורשי האשה הם נשפעים מהריק"ש סי' צ"א ע"ש שוב ראינו שפן הורה גבר מהר"ם אלשיף בתשובותיו סי' כ"ח ע"ש בארן: ועל הספק הג' שנסתפק אם צרכי קבורה וכיוצא מן האמצע אע"ג שהבעל אמיד בנכסיה או לא, פבר נשאלה שאלה זו בעצמה בפני הר' פרי הארץ ח"ב סי' ה' ודן את הדין דכל צרכי קבורה הוא מן האמצע אע"ג דהבעל אמיד בנכסיה והוכיח פן ממ"ש המבי"ט ז"ל ח"ב סי' ר"ז וז"ל תשו' פבר פתבתי ע"ז פעם אחרת דמנהג דמשק הוא שפכריכים וצרכי קבורה נישלים ממה שנשאר מהגדוניה והשאר חולקין, וכתב הרב פרי הארץ ז"ל דמדכתב סתמא אלמא דלא שפא אי אמיד אי לא אמיד דין אחד להם דהוי מן האמצע, וכן הדעת נוטה דאי דבריו הם בדלא אמיד מה לו לתלות הדבר במנהג דמשק הו"ל למימר דצרכי קבורה פתקנת טוליטולא דהוי מן האמצע ותו לא ומינה הנה ידעינו דאיירי בדלא אמיד פמפנרש בתקנת טוליטולא ומדתלה הדבר במנהג דמשק ש"מ דלגמרי קאמר בין דאמיד בין דלא אמיד עכ"ל: ועוד יש הוכחה לזה ממ"ש הכנה"ג ז"ל הגהת הטור א"ה סי' קי"ח אוס"ב ע"ד הרדב"ז ז"ל, א"נ דהוי פמנהג דמשק דהוא מן האמצע אף אם הבעל אמיד והנה די פובנ"ד דבני א"י דבתר מנהג דמשק גירנא הדבר ברור דאפי' אמיד בנכסיה צרכי קבורה הם מן האמצע וכו' עאכ"ו דמנהג ירושלם ת"ו פשוט וברור לנו דלעולם הקבורה מן האמצע אפי' אמיד בנכסי ומעולם לא ראינו ולא שמענו הפך מזה עכ"ל: וכן העלה הר' ברה"מ ז"ל סי' קי"ח ע"ש וכן פתב הר' פרה"א ח"א פכ"ב מה' אישות וז"ל והתכריכים וצרכי קבורה וקס"ס ומצבה וכן ההוצאה הנהוגה לתשלום השבעה והשלישים והשנה ושפנים ושלחנות הפל ינכו מהגדוניה קודם חלוקה עכ"ל: וכן הביא היד אהרן אה"ע סי' קי"ח הגהת הטור אות ל"ח משם הר' צדק ח"א סי' ל"ג וז"ל שפנהג ירושלם תוב"ב הוא פשיבואו לחלוק חכ"כ מנכסי גדוניה מוציאים בתחלה הוצאות צרכי קבורה פגון פכריכין והקסמית שלוקח הדיון לתת רשות לקבורה והוצאות פרטיות פגון גרות של שענה ושלחנות לעניים

ומקובלות ותשלום שכרעה ושלשים ושלשה ושלשה לשמן למאור שמדליקים לנשמתם בי"ב חדש בשבתות ור"ח ויו"ט ומצבת אבן לקבורה, וכן פתב הרב מהריק"ש ז"ל בס"א ע"ש, הרי נתבאר יפה שכל צרכי הקבורה וכיוצא נשלים מן האמצע מנכסי הגדוניה קודם חלוקה אע"ג דהבעל אמיד בנכסי: ועל הספק הרביעי אם נ"מ יכנסו בכלל החלוקה או לא עיין להרב מהר"י בסאן ז"ל סי' מ"ט ששאל על נד"ז בעצמו וכה דבר בקדשו בתוך התשו' אמנם השאלה היא אם התקנה הנהוגה במקום הזה היא לחלוק בנ"מ או לא וככה נשאלה שאלה זו בארץ הלזו בחיי מורינו הרב הגדול כמוהרנ"ח ז"ל והספיקו כל חכמי העיר רוב מנין ורוב בנין שאין בנכסי מלוג תקנת טוליטולא אלא הכל לבעל אלא שהרב הנז' ז"ל היה מחלק בין נפלו לה קודם נשואין ובין נפלו לה לאחר נשואין ולא הספיקו עמו, גם הרב הגדול מוהרשד"ם ז"ל פתב שאין לחלק ובסוף הספר הנז' מסי' קנ"ב עד סי' קנ"ט הביא עשרה תשובות מעשרה רבנים הנקובים שם בשמותם שפולם מספיקים לדעת אחת דנכ"מ לא נכנסו בכלל תקנת טוליטול' והבעל יורשם וכן ראו כמה רבנים שפן היו דנים וכן היו דנים ג"כ אחריהם והרב רבינו בצלאל בתשובות י"ב וי"ג פשיטא ליה דנכ"מ הכל לבעל למנהג דמשק ונתן טעם לדבר ע"ש, והרב מנחם אדמה ז"ל ח"א"ה פתב וז"ל בענין נ"מ אם נכנסו בכלל החלוקה או הבעל יורש הכל אשר שלחו רבני צפת' פתב לרבני ירושלים תוב"ב שואלים ודורשים בענין הנז' וכתבו שפבר יש בידם עדות גמורה מהרב הגדול מר"ן כמוהרר"א יצחקי זצ"ל ששמע שמנהג א"י הוא מנהג טוליטול' וראה בפוסקים ז"ל שמנהג טוליטול' שנ"מ הכל לבעל זולתי הר' בצלאל ז"ל בתשו' י"ב פתב שגם נכ"מ חולקין ובתשו' י"ג איכא למשמע אפכא שהתקנה לא היתה על נכ"מ וכ"כ הרב פרח מ"א ז"ל אפתי הרב בצלאל ז"ל יחיד בדבר ולא מצו היורשים לומר קי"ל וכ"ש לאפוקי מהבעל המוחזק ונהגם פי מוהר"ם אלשיך ז"ל פתב בהספמה ראשונה נ"מ בכלל החלוקה הלא בהספמה שנית שחזר בהם לא פורש בה ענין נ"מ מאי הוי עלה ומספקא לא מפקינן ממונא מיד המוחזק ע"כ וע"ז שלחו פתב לרבני ירושת"ו שיודיעוים המנהג עכ"ל, וכתב הרב מנחם אדמה ז"ל ועיין בס' אד"ק ח"א וח"ב וס' פרי הארץ ח"ב וס' פרי האדמה ח"א וח"ב פכ"ב מהל' אישות ופרי הא' ח"ג פט"ז מה"א דכ"ח ע"ב ועיין בס' אד"ק ח"ב סי' ר' שפתב ופה עיה"ק נהגו בה תקנת השבון פתקנת טוליטולא אעפ"י שלא נכתבה בפי' פנקתבה דמי עכ"ל, ולקמן בע"ה נכתוב דברי הספרים שצייןוהרב הנז' ז"ל, והרב המבי"ט ז"ל בח"א סי' נ"ט פתב לחלק בין המתנות לנכסי מלוג שנ"מ פולם לבעל מאחר שהוא הנה אוכל פירות בחייה והוא מוחזק משא"כ במתנות ע"ש בדב"ק, והרב נחפה בכסף ח"ב א"ה סי' כ' פתב ששאל על נ"מ אם הבעל יורש הכל או דין חלוקה יש בהן כנצ"ב וגם נשאל לענין המתנות כנז' והשיב דבנ"מ פבר נחלקו הראשונים בזה מוהרנ"ח ומוהרשד"ם ורנבא דרנבא תפסו עיקר פסברת מהרשד"ם דהכל לבעל ובענין המתנות הביא מה"ר אד"ק ח"א אה"ע סי' ג"ל ושם פתב פי מנהג עי"ק ירושת"ו הוא פמנהג דמשק ונאפ"י שפתב המבי"ט בח"א סי' כ"ט דמנהג דמשק לחלוק המתנות וכו' מ"מ פינון שאין אתנו יודע בטוב איך נהגו פה עי"ק בענין המתנות אין פנו פח להוציא מהבעל שהוא יורש מן הדין ואסף וקבץ פ' הפוסקים והביא גם תשו' מהרי"ו הנז' ל והקשה עליו וסו"ד העלה לענין דינא פה עי"ק ירושת"ו לזכות לבעל בכל המתנות כס' מהרשד"ם ודעמיה ונהגם שראינו להרב נחפה בכסף ז"ל שהביא

עדות ממורנו הרב מהר"א יצחקי ז"ל שנהגו לפשר בענין המתנות מ"מ פתב דלענין נ"מ אין ראיה מזה כלל אלא הפל לבעל וכן מצא להרדב"ז ז"ל שנסאל על מנהג דמשק והשיב שמעתי שמנהג דמשק וכו' ובמה הם חולקים ממה שנסאר מנצ"ב שלה אכל נ"מ הפל יורש הבעל ונתן טעם דמאי שניא דנ"מ הם לבעל משום מלתא דלא שכיחא לא תקינו רבנן כ"א בנצ"ב דשכיחי תקון רבנן וכתב הרב נחפה בקסר ז"ל וז"ל פיון שמנהג פה עיה"ק פמנהג דמשק כנז' הבעל יורש הפל בנ"מ וכמ"ש הרדב"ז ז"ל גם הביא הרב הנז' ז"ל משם פמה פוסקים דמה שנתלקו הפוס' ז"ל בנ"מ הוא למקום שנוהגים פתקנת טוליטו' ממש דאיפא מאן דס"ל חולקים לא כן במנהג דמשק כ"ע יודו דהוי הפל לבעל וא"כ פה עי"ק ירושת"ו שהוא פמנהג דמשק לפי דברי הר' אדמח ק' ז"ל קם דינא דזכה הבעל בכל נכסי מלוג ואין ליורשי האשה חלק בהם כלל עכ"ל, והרב נאמן שמואל סי' נ"ח פתב בנ"מ הבעל יורש אותם ול"מ נכסי מלוג שפלו לה אחר שנסאת דכ"ע מודו אלא אפי' נ"מ שפלו לה קודם שנסאת והכניסתם לבעל שכתב מהרנ"ח דאיתנהו בחזרה פבר דחה סברה זאת מהרשד"ם וכ"כ בא"ה סי' צ"ח וק"ן וכ"כ מוהר"ש אלקלעי ז"ל סי' כ"ז נאפי' מוהרנ"ח ז"ל לא גמר אומר לחלוק בנ"מ שהכניסה, אלא מפני שנסמה על בני רומניא אבל מקום דליכא מנהג פשוט לא קאמר אלא מודה דהפל לבעל ע"כ, והרב תורת חסד סי' צ"ז פתב אמנם פפי מה שהעלו רבני עירנו נראה דדין נ"מ אינו פדין נצ"ב אלא נכ"מ פולם לבעל וכ"ן מדברי חתימת הרב מוהרשד"ם ע"פ מהרנ"ח ז"ל וכן מפורש יוצא בתשובותיו סי' צ"ח וק"ן ודומה לי שפן המנהג פשוט בעירנו סליקי מעשים בכל יום עכ"ל, והר' יז אהרן באה"ע הגהת הטור סי' קי"ח אות כ"ב שם העלה דנ"מ פולם לבעל ושזו היא תקנת דמשק ז"ל בארובה ואנכי מצאתי בתוך פתבי הק' למת"ש ונאל ז"ל שהביא לשון התקנה ז"ל הנה מוספם בידינו מרבתינו הקדושים ז"ל אשר בארץ המה שמנהג דמשק הוא שחולקין כל הנמצא אחר המיתה בין מהנדוניא בין מהסבלונות בין מהמוקדם שהקדים הבעל בעת הנשואין אחר שהוציאו כל הפיזורין שהוצרכו לקבורתה מקטון ועד גדול אז יחלקו כל הנמצא שנה בשנה האמנם כל מה שפור.

הבעל מנדונייתה בחיי אשתו אינו מחוייב לפרוע אותו אחר שמתה אשתו ולא כל דבר שנסתנה מהנדוניא לענין אחר זולת אם יש עדים שברצון שניהם נשתנה ומכרו בגד זה פדי לקנות בגד אחר מגוון אחרון ע"ז הדרף בשאר חפצי נדונייתה ובזה אין פוצה פה ומצפצף, האמנם מה שנסתפקתי הוא בענין נ"מ שפלו לאשה אחר שנסאת אם פכנסו בכלל הנדוניא לענין הירוששה ותקנת דמשק או נעמיד הדבר עד"ת שהבעל יורש את אשתו ומספקא לא מפקינן ממונא מחזקת הבעל שהוא יורש את אשתו ולזה דעתי נוטה לדון: ובהיותי נושא ונותן בדבר זה אנה ה' לידי פסק אחד ז"ל זאת השאלה שאל אותה החכם כהה"ר יעקב אבנאלעפייא נר"ו שנת השנ"ה שאל ממני אם יש דין חלוקה בנ"מ עפ"י מנהג דמשק תשו' המנהג הידוע בינינו מימי הרבנים ז"ל שהיה נהוג מנהג דמשק במדינה זו הוא שנכ"מ הבעל יורש את אשתו כד"ת ולא נכללו בכלל התקנה להיותו דבר שאינו מצוי וכו' בין שפלו קודם או לאחר נישואין ומצאתי בתשובת גדול אדוננו הרב המוסמך זקנינו זלה"ה נוסח התקנה ז"ל ודע שלשון התקנה של דמשק המקובלת מהנגידים והחכמים שעברו וכן מנהגם במצרים לפורש התקנה בכל הכתובות בזה האופן, ועוד קבל עלוהי חתנא דנא שאם ח"ו תפטר האשה בחיי בעלה בלא ולד חי מניה דכר

או נוקבא דהדר פליג מאי דאשתייר מנדוניגתה לירתה מבית אביה ע"כ, הרי בפ"א שלא נזכר בתקנה כ"א נדוניגא, ובתש"ו אחרת כתב שהמקדש והסבלונות לענין החלוקה פדיו נדוניגא ונתן טעם לשבח ולא הנפיר נ"מ, נראה שלא נכנסו בכלל התקנה ואפ"ל שהיה הדבר ספק כ"ע הסכימו שכל דבר שיש ספק בענין התקנה נעשה כד"ת יעקב ב"ר רב.

וכתב שם מהר"ש וויטל ז"ל שכן מצא פתוב ג"כ להרב הגדול מהר"ר יוסף בן ציאה ז"ל הרי שתקנת דמשק היא שהבעל יורש נ"מ של אשתו בין שנפלו לה קודם שנשא את בין לאחר שנשא את עכ"ל: והרב פרח מ"א ז"ל ח"א שאלה קי"ט פתב וז"ל וזהו פללות דבריו כל רבותינו האחרונים שנים בדבר זה שהבעל יורש את אשתו בנ"מ הן שנפלו לה קודם שנשא את והן שנפלו לה אחר שנשא את ולא ראיתי מי שפקפק בזה ולא מי שיחלק שום חילוק, אף זה לבד מצאתי למהרנ"ח ז"ל שרצה לחלק בין נ"מ שנפלו לה קודם שנשא את וכו' ואחר שחלק הר' בדבריו פמה חילוקים ע"ש מסיק וכתב ולא עוד אלא אפילו הרב מהרנ"ח ז"ל לא גמר בדעתו לפסוק פן והציג דעתו לפני הרבנים שבאותו הדור ואלו דבריו הנה נא ערכתי מלין אשר הורונו מן השמים לפני כל דת ודין והמה בצדקתם יביטו יראו לכל מראה עיני חקמתם פדת מה לעשות ואעשה פן גם אני ואח"כ הביא על החתום הרב מוהרשד"ם דאין לחלק שום חילוק בזה אלא שכל שפתחה בכתובה הם נצ"ב ומה שהשאירה לעצמה שלא קבל הבעל אחריות הם נ"מ והבעל יורשם, פלל הדברים שהבעל זוכה בנ"מ פולם פמות שהם עכ"ל עש"ב, ואלו הם דברי מוהרשד"ם ז"ל בסי' קכ"ו שנשא על המתנות אם נכנסו בכלל החלוקה או לא וז"ל ונראה בעיני פי פפי הדין הדבר פשוט פביעתא פכותחא שאין הבעל חייב להחזיר שום דבר מהמתנות יען פי הלכה רוחת פישראל שהבעל יורש את אשתו נצ"ב ונ"מ והמתנות הרי הם נ"מ והבעל יורש וזה דבר ברור ופשוט מאד מה יש לומר תינח מן הדין אבל מאחר שגם נצ"ב היינו הנדוניגא שהכניסה הבעל יורש אותה ועכ"ז פשמחה הבעל מחזיר החצי גם בנ"מ יחזיר החצי התשובה מבוארת דלא אם אמרת בנדוניגא משום שהתנו תאמר במתנות ובנ"מ דלא התנו ואפ"ל אם היה הדבר ספק המוציא מחבירו עליו הראיה וכ"ש בזה שאין בו שום ס' פלל דעל הראשונים אנו מצטערין דעבדינו נגד הדין מפני התקנה ואנו ניקום ונוסיף הבו דלא לוסוף עלה וטעמא הכא איפאדנכסי הנדוניגא שכיחי טובא ומפני שראו שאדם מוציא נכסיו מפניו ונותן לבתו תקנו לעשות תקנה זו שיחזיר החצי אבל במתנות שאינו מצוי כ"כ וכ"ש נ"מ שאינם מצויים לא תקנום והאריכות בזה אף למותר, ומ"מ פדי שלא להתנאות בטלית שאינו שלי לזכור פאן פי זאת השאלה נשאלה בזמן הרב הגדול גאון בדורו מהר"ר אליה מזרחי זלה"ה וז"ל השאלה ששאלתם ע"ד המתנות שנוהגים אבי הפלה ואמה ליתן להחפן פעמים אחר האירוסין מיז ופעמים אחר הקנינים אם הדין להחזיר הפל ליורשי הפלה או חציים בלבד פדין הנדוניגא או פבר זכה בהם החפן במתנה מוחלטת, והשיבותי להם נראה לענ"ד דבר פשוט שהפל להחפן וכו' ע"ש והאריף הרבה והוכיח שאפ"ל שנמצאו דינים שהחזירו המתנות עכ"ז הדין פשוט דכיון דלא התנו או שאינו מנהג ידוע ופשוט לכל בני מתא פמו שהוא חזרת חצי הנדוניגא שאין מי שיפקפק בו אין מחזיר החפן פלום מהמתנות וכו', סו"ד פי המפקפק בזה ראוי לנזיפה פמהרה אחר דברי תו' ואחר דברי חקמים וכו' ע"ש עכ"ל, וגם הרב פרי הארץ ח"ב סי' ה' מיפשט פשיטא ליה למר דנכ"מ הבעל יורשם פי מספ"ל לענין מתנות אי דמו

לנ"מ והפלל לבעל או לנצ"ב ולבסוף מסיק דגם המתנות הפל לבעל ע"ש, ויזען שאין ספר
אד"ק מח"א מצוי בדיניו ראיתי להעתיק מה שהעתיק ממנו הר' ברכות המים וגם הרב
פרי הארץ מצא ההעתיקה הנז' בפסק אהד כ"י והוא שהביא הרב אד"ק דברי הגאון
מהר"א מונסון ז"ל שחקר ודרש על ענין הירושא בירושת"ו איך נהגו וקבל עדות מחכם
א' זקן וז"ל החכם הזקן נדרשתי אם נודע לי מה שפותבין בכתובה הירושא פמנהג דמשק
פיצד הוא ולכן באתי בכתב אמת מה שראיתי שפכת מורנו ה"ה מוהר"ר לוי נ' חביב
זצ"ל וז"ל באשר באתי מצאתי שהיו פותבים בירוש' והירושא פמנהג דמשק ודרשתי
ונחקרתי על מנהג ירושת"ו ונודע לי שהיא מנהג דמשק אז גזרתי שלא יכתבו כ"א פמנהג
עה"ק ירושלם ת"ו שאין לתלות גבירה בשפחה וכן הוא שפחה שכל אשה שתמות בחיי
בעלה ולא הניחה זש"ק וכו' יחלקו יורשי האשה עם הבעל בכל הנמצא לה מנכסי
נדונייתה וכו' ע"כ העתיק הרב בריכות המים וסיים וכתב הרי נתברר שפחה ירושלם
ת"ו הוא מנהג דמשק ומה שאנחנו פותבים עתה כפי ההספמה חדשה היא הספמה
המודפסת בס' חוט המשולש לענין אם מת הבעל ואין בפמון שיעור שני פתובות דחולקין
וכן פתוב שם בהספמה שהספמיו לכתוב פן והרב שם העלה דמנהג עה"ק הוא פמנהג
דמשק ומנהג דמשק קרוב לתקנת טוליטולא והכריח פן מתשו' הר' ר' בצלאל ז"ל ע"ש:
והרב פרי האדמה ח"ג ה"א סי' ט"ו פתב ולענין נ"מ עיין מהראנ"ח ז"ל ח"א ומ"ש
מהר"י בסאן סי' כ"ט הלכה למעשה בקושטא דנוהגין פתקנת טוליטולא דאין בזה חלוקה
והספמיו בזה רוב בנין ורוב מנין אלא הפל לבעל א"כ מה שחלק מוהרנ"ח בין קודם
גשואין וכו' אפ"ל בזה לא הספמיו עמו וכו' ע"ש, וע"ל שהעתיקנו פל דברי הרבנים הנז':
זאת תורת העולה היא העולה דכלהו רבנותא קמאי ובתראי סברי מרנן דנ"מ הבעל יורש
אותם ולא נכסו בכלל התקנה בין דנפלו לה קודם הגשואין או לאחר הגשואין ואין
ליורשיה בהם שום זכות כו"ע, הרי נתבאר ספק הרביעי בכל פרטיו: ועל הספק החמישי
שנסתפק השואל אם צנואת האשה במה שנתנה מנ"מ קיימת ומתנתה מתנה או לא, עין
רואה להרב פרח מ"א ח"א סי' קי"ט שכתבתוה התשו' וז"ל ומה שטוענת חמות הר'
ישאל שנכ"מ של בתה נתנתן לבניה שיש לה מבעל הראשון וכו' הנראה מהשאלה
מהחמות הר' ישאל שאחרי שפנסה הבעל לאשתו ובעודה תחתיו נתנה במתנה לבנה
הנז' ובזה ודאי אין מתנתה מתנה פל שהם נכסים ידועים לבעל וכמ"ש במשנה הפותב
לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיה הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה א"כ למה
פתב דין ודברים שאם מקרה ונתנה קיים וכו' ומוקי לה בגמרא בכותב לה ועודה ארוסה
דנתלה הבאה לו ממקום אחר יכול להתנות עליה, אבל בגשואה לא מהני ואם מקרה
ונתנה מכירתה ונתנתה בטלה מפני שהוא לשון גרוע וכ"ש אם לא פתב לה פלום ובפ'
האשה שנפלו משנתארסה ונשאת הבעל מוציא מיד הלקוחות וכו' ובאנשא התקינו
האשה שמקרה בנ"מ בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ונהביאו כ"ז לפסק
ההלכה הרמב"ם פכ"ב מה' אישות והריב"ה בא"ה סי' צ' ואין חילוק בין מוכר למתנה
פדמוכח שם בגמ' וגם אין חילוק בין קרקע למטלטלים וכו' הרי מפורש יוצא שאם נתנה
אותם נ"מ אחר שנשאת אין בנתנתה פלום ובודאי הבעל יורש אותה עכ"ל, וכן פסק
מר"ן בא"ה סי' צ' ס"ט ע"ש, א"כ בנדון דידן נמי שנתנה מנ"מ שלה הידועים לבעל אין
במתנתה פלום ושפא תאמר יש מקום לבע"ד לחלק ולומר דשאני היכא שהבעל שמע

ושמת וכו"ד שהבעל היה מצוי בשעת הצנוּאָה וְשָׁמַק וְהִנָּא כְּהוֹדָא לְזָה יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּעֵי לְהַרְבּ מִשְׁפֵּט צָדֵק סִי י"ח דְּמַסִּיק שָׁם וְכַתֵּב דְּלֹא מְהִי מִתְּנַת הָאִשָּׁה אֶפְיֵלוּ הָיָה שָׁם הַבְּעַל וְשָׁמַק ע"ש, וכ"כ מהריק"ש סי"ץ סי"ג וז"ל אפ"י שותק בעת שנתנה ומכרה אין השתיקה ריצוי כי אומר בלבו להוציאה מיד הלוקח או לנכותם מפתנתה עכ"ל: הרי מפורש יוצא מן האמור דאין מתנת האשה פלום בין אם נתנה בחייה בין שלונתה בשעת מיתה בין במקרקעי בין במטלטלי ואפ"י שמע הבעל ושותק אין במתנתה פלום אלא הפל זכה בו הבעל מד"ת כי הוא היורש וגם מהמנהג פאמור ומדנבר לעיל והוא המונחזק ואין מוציאין מידו על העליונה, וצור ישראל יצילנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות אכ"ר.

הלכ"ד החותמים פעה"ק טבריא ת"ו בח' אלול הרחמים משנת התרמ"ג לפ"ק בס' כי קרוב אליה הדבר מאד ברב עז ושלום: ע"ה ב"ה דוד א"א יעקב ואעקנין ס"ט הצעיר יעקב הפהן סקלי ס"ט הצעיר אברהם צבאח ס"ט סימן ה' וז"ל העתק התקנות הגהוגות בעה"ק צפת"ו הועתקו מן הפנקס הכתוב בכת"י הרב ר' מנשה סתהון וז"ן או"ב תב"ת: א תקון גביית פתנת האלמנה פשאין בעזבון יותר משני פתנות בעה"ק צפת"ו שאין לוקחת האלמנה כ"א חצי העזבון וזה דוקא פשהיורשים הם פרי בטנה אבל לגבי שאר יורשים שאינם יוצאי חלציה אלא שהם בני בעלה מאשה אחרת או אחי בעלה או שאר קרובים לא תקנו פלום אלא גובה כל פתנתה כפי ד"ת: ב כשיש לו בנים ממנה וגם מאשה אחרת אזי אותם שהם פרי בטנה לבדם לוקחים ההפרש שבין שיעור פתנתה לחצי העזבון ואותם שאינם פרי בטנה אינם חולקים בירושיה אלא במה שהוא מותר על סף פתנתה בלבד: ג אם אחר שחלקה עם פרי בטנה העזבון מת ב"מ בחייה חוזר המותר על חצי העזבון עד תשלום פתנתה לאלמנה ולא ליורשיו מצד האב ואפילו אם היו לו בנים דדוקא לגבי בנה או בתה לבד הוא דמחלה: ד אם רוצה האלמנה לישב על כבוד בעלה ולהיות נזונית מנכסיו אפ"י אם לא הניח שיעור ב' פתנות או אפילו שיעור פתנה אחת אינם יכולים לכופה לחלוק: ה אם היו חובות על בעלה באופן שפפי הדין יש להם לגבות מהיורשים אם הם מוקדמים לה או שנטלו ממנה קנין תחלה בחיי בעלה הם גובים חובם תחלה והיה הנשא חלוקו האלמנה עם היורשים ואם הם מאוחרים לה ולא פתנה להם תחלה אינם יכולים הב"ח לגבות מן הנכסים כ"א מן המותר מסף פתנתה והיא תתן הנותר מסף פתנתה על חצי העזבון מפרי בטנה ואינו חייב לשלם לבע"ח פלום מזה הממון לפי שלא זכה בזה מפח ירושת אביו אלא הוא כמו מתנה שנתנה לו חלק מפתנתה והגם שבתשו' הרא"ש שהביא הטור באה"ע סי' קי"ח מבואר שחייבים היורשים לפרוע לב"ח מזה הממון וגם הרב מנחם אדמה בחא"ה סי' ק"ב העלה פן היינו טעמא דבגדון דידהו היתה התקנה לחלוק האלמנה עם היורשים בין יוצאי חלציה בין שאינם יוצאי חלציה וגם אם ימותו ב"מ היורשי' בחיי האלמנה אינו חוזר חלקם לאל' אלא ליורשיהם מצד האב ונמצא שאין זוכים בזה אלא מפח אביהם ולכן הם חייבים לפרוע חוב מורישם משא"כ בתקנה זו של צפת"ו שנתברר בה שאם מת ורעה בחייה חוזר המותר לאל' נמצא שאין ורעה זוכה בזה מפח ירושת אביו אלא שעשו תקנה זו כמו מתנה מהאלמנה לבנה וכמו שאין האל' חייבת ליתן לב"ח המאחר לה פן דינו של ורעה הבא מפחה: ו אפ"י מה שהכניסה האל' גדוניה ותכשיטים או מדודים ואפ"י הם

עדיין בעין נחשב הכל בכלל הפתופה וכדעת מהרי"ק בתשו' חוט המשולש סי' כ"ד וכן העיד בגדלו הרה"ג חיים שמואל הפה"ן נ"י אב"ד דעה"ק טבת"ו שפן המנהג קדום פעה"ק צפת"ו: ז בענין ההשבון אין נכסי מלוג בענין התקנה אלא יורש אותם הבעל פולם וכמ"ש הרב מהר"ח מודעי ז"ל בהגהת זכרון לראשונים שנדפסו בס' בירך משה חאה"ה סי' קי"ח אוי"ג ח בענין ההכרזה על קרקע יתומים נהגו פעה"ק צפת"ו להכריז בד' שבתות רצופים בכל יום שב"ק בין שחרית למוסף בד' בתי פנסיות הק' יוב"ב ע"כ פתוב בכת"י הרב הנז', ואח"כ נמ"ך בכתב אחר שרשם על ס"ו וז"ל ואולם בזמן מוהרה"ג מתר"ר רפאל מאמאן ז"ל בא מעשה לפניהם ועשו הלכה למעשה פפי תקנת הראשונים אשר הובא בס' מזבח אדמה ד"ל ובחוט המשולש סי' כ"ו והוא שנכסי גדונית האלמ' תכשיטים או מדודים שהם בעין תקח אותם להשבון פתופתהחולקת בשאר פך נמ"ך במעב"ד בש' התרכ"ז ונתימי עליה הרב עליון ז"ל והרב פמהר"י הלוי ז"ל והרב הח"ס נ"י ע"כ ההעמק מפנקס הכו' של צפת"ו וזמן ההעמקה בש"א לאדר התרמ"ד ליצירה והשו"ב יקים: סימן ו זהו העדות שהעיד לנו הרה"ג כמהר"א כלפון נ"ו ששמע מפי מהרש"ך ז"ל וז"ל העד העיד בנו האיש אדוני הארץ חיים ומלך הי"ו פי קבלה בידו למעשה ובדידה הנה עובדא ששאל לקדושים אשר בארץ עה"ק צפת"ו בימים ההם וגם שאל להרה"ג רב חנ"א ז"ל וכל הנביאים פולם נתבאו בסגנון אחד שגם הם קבלו מרבותיהם שאם אחר שחלק היורש עם האלמנה לפי תקנת רבני צפת"ו פשלא יש שיעור ב' פתובות שחולקת האלמנה עם היורש מת היורש תחזור האלמנה לגבות עד פדי פתופתה עספ"א מנכסי היורש ואם יש מותר יטלוהו יורשיו דוקא דכל פחזיהו דרבנן מתקני הוא דלרעה מרחמא ועקרי רבנן לכתופה מינה פדי שלא ישאר זרעה נקי מנכסיו ודיינו בזה אבל שאר יורשים אחרים דלא זרעה ודאי דלא תקנו הראשונים אדעתא דהכי ויחזור הדין לסיני ועפ"י השמועה הלזו דן את הדין והשיב תשובה נצחת לרבני צפת ששאלו ממנו ממהרש"ך הנז' אי תקנה זאת שתקנו שתחלוק עם יורשי הבעל פשאין שם שיעור ב' פתובות הוא עם בניו שממנה דוקא או אפי' עם בניו שמאשה אחרת ומכאן פשיט"ל במכ"ש דהכא אמרו הגם שפבר זכה היורש ומת אח"כ שלא יטלו יורשים מאחרת ותחזור הפתופה לאיתנה ומכ"ש למאי דלא הנה ופשוט והגם שבס' חוט המשולש יש פסק וצדדו בזה הקבלה עיקר וכ"ש שראינו נוסח התקנה ואדרבא הוואה יראה שפשטן של דברים מורה ובא דדוקא לזרעו שממנה ולא יהיה אלא ספק בתקנה וכו' וכנ"ז שאלו אם תרצה האלמנה להיות יושבת תחת פבוד בעלה ואם שתבזבז הכל אי נימא שמכריחין אותה לחלוק פפי התקנה והשיב דפשיטא דאין מכריחין אותה ואם תבזבז מה פכך הלא פאו מתקני התקנה לעקור ד"ת פזה זולת שיתנו לה המחצית חלף פתופתה דוקא גם בענין גדוניתה נשאל והשיב הכל חולקין אפילו דוע לה מגדוניתה ובענין חצי השבון פשמתה האשה בלי זרע של קיימא קבלתי שהמנהג פעה"ק טבת"ו וצפת"ו שיתחלוק הבעל עם יורשי האשה מחצה למחצה המצוי ברשותו מנכסי צ"ב מגדוניתה דוקא אחרי ניפוי ההוצאות אבל נ"מ פולם לבעל ואין ליורשיה פלום דטעמא דגדוניתה משום שורו וכו' אבל נ"מ אין ליורשיה פלום ע"כ: סימן ז' להיות שבאה האשה אל' משה אמוזג ז"ל לתבוע פתופתה מבניה ואמרה שאבד שטר פתופתה ותובעת פתופה או מזונות והיורשים טוענים הביאי שטר פתופתה וטולי מאי דאית ליכי: תשובה

הגם שעפ"י הדין אין לה לא כתובה ולא מזונות וכמ"ש לקמן בע"ה מ"מ ממדת רחמנות אמרנו לקניה שיתנו לה איזה דבר משום עגמת נפש ולא קבלה דברינו והלכה והביאה לנו נזיר מאחד אשפנזי שהפך לזכותה ואת שמו לא הגיד וז"ל פבוד הרבנים חכמי הספרדים הי"ו.

בענין אלמנה שיש לה עדים שנשאת לבעלה כשהיתה בתולה ונעשית אלמנה, ונאבדה כתובתה ויש לה בנים מבעלה, וכל זמן שפניה היו מחזיקים אותה לא תבעה כלל, ועתה הבנים מדחים אותה ורוצים למפור הנחלה שהניח להם אביהם, והאלמנה כל זמן שהיורשים אין נוטנים לה כתובתה היא תובעת מזונות, אעפ"י שהרב"י הביא בש"ע אה"ע סי' צ"ג סעיף י"ח מחלוקת הפוסקים בזה עכ"פ כל המפרשים הרב בית שמואל והרב הט"ז פולם פוסקים כה"ש חולקין שיש לה מזונות, ובענין מזונות פסקו כל הפוסקים שהיא כמחזיקת ולא כמוציא והיורשים דינם כמוציא ואף אם היא ספק השקול אין יכולים לדחותה בלא ראיה מבוררת, גם בעיקר הכתובה יש מחלוקת הפוסקים, בסימן ק' סעיף ו' וכל האחרונים פוסקים שעיקר הכתובה מגיע לה רק כל המחלוקת היא על התוספת כתובה, ובפרט בזמן הזה שפולם יודעים שמחיים אינם מסלקים הכתובה, מגיע לה עתה עיקר הכתובה והנדוניא אבל לא התוספת.

עכ"ל הפותב הנז': והנה מ"ש שאפי' נאבדה כתובתה יש לה מזונות וכ"ש חולקין דסי' צ"ג, הא נדאי שלא עיין יפה דלא מלבד דאנו לא קי"ל הכי אלא בתריה דמר"ן וז"ל גרירנא דפסק ותני סתם אל' שאין שטר כתובה יוצא מתח"י אין לה מזונות וכו' ויש חולקין ע"כ, וקי"ל דעתו לפסוק פסתם, אלא דבנד"ד כו"ע מודו דאין לה פלום לא מזוני ולא כתובה, מזוני לית לה כמ"ש מהריט"ץ ז"ל סי' רע"ח הבי"ד הרב בית יהודה סי' ט"ז וז"ל ועי' במהריט"ץ דבנד"ד שאמרה שנאבדה כתובתה כו"ע מודו דאינה ניוזנית, דע"כ ל"פ אלא בסתם לענין שאין מזיקין אותה להוציא שטר כתובתה כשתבע המזונות דאמרנו חזקה דשטר כתובתה בידה, אבל אם נתברר הדבר כנד"ד שאין לה כתובה כו"ע מודו שאינה ניוזנית כדמוכח מלשון הרמב"ם ז"ל שהביא סברת החולקים שכתבו בלשון.

זה שאין מצריכין אותה להביא כתובתה, מזה מוכח דדוקא בסתם פליגי אבל בידוע כו"ע מודו פנין דעיקר כתובה לית לה מזוני נמי דאתו מתנאי כתובה לית ליה ע"כ: ומ"ש שכל האחרונים פוסקים שעיקר כתובה מגיע לה ולא נחלקו אלא על התוספת זאת אשיב שגם בזה לא עיין יפה כדברי הפוסקים ז"ל כי לא מלבד דקי"ל כמ"ש מר"ן ז"ל סי' ק' ס"ו דפסק כג' עמודי הוראה אשר הבית נכון עליהם דאינה גובה אפילו עיקר כתובה וכתב הרדב"ז ז"ל שפן נהגו, וכ"כ מור"ם ז"ל שפן נהגו אלא כתב דלכ"ע אם אין המנהג פשוט אעפ"י שכתובתה בידה רק שאינה מקניימת אינה גובה בה, אלא אפי' רוב הפוס' ז"ל כף ס"ל כמ"ש הכנה"ג ז"ל סי' ק' והרב יד אהרן סי' ס"ו, וז"ל הרב בית יהודה ז"ל סי' קל"ג הדין הוא כמ"ש פ' מר"ן בש"ע ז"ל דאפי' עיקר כתובה לא גביא, וזהו סברת רוב הפוס' ז"ל ובפרט ג' עמודי הוראה שפולם מסכימים לזה הכי נקטינו וכן העלה הרב פמהר"י צרור ז"ל והביא תשו' הרשב"ש ז"ל בנו של רבי הגדול התשב"ץ ז"ל שכ' בפשיטות הלכה למעשה דאינה גובה פלום וכו' עשו מעשה ע"כ, ובמנהגים סי' ס"ג כתב אל' שאין

שטר פתונה בינה גובה פלום ואפי' תבעה פתונה ביום שמת הבעל כמ"ש
 הרשב"ש ז"ל סי' ש"ף ובגו הרשב"ץ סי' ע"ח, וכ"כ בתשו' זקינו וכן אמ"ל מורי אפי'
 מזונות אין לה עכ"ל, וכן העלה הרב יכין ובועז סי' קל"ג הלכה למעשה שאינה גובה
 פלום, וכ"כ מהריט"ץ ז"ל סי' רע"ח דאין לה פלום ולא סמכי אאומדנות להוציא מיד
 היורשים, והרב הקביב ז"ל בהגה"ט או"ב, ובס' דינא דחיי חלק עשין דל"ח פתב פיון
 דאיפא פלוגתא דרבנותא יכולים היורשים שהם המנותקים לומר קי"ל ובתשו'
 המנותקים בס' י"א מרבני איזמיר יע"א פתבו מאחר שלקחת הפוסקים ז"ל ס"ל דאינה
 גובה מאן ספין ומאן רקיע ומאן חפים למעבד עובדא בדבר שבממון להוציא מיד
 היורשים הקרקע שהוא בחזקתם נגד כל אלו הפוס' ראשונים ואחרונים ז"ל ע"כ, ובס'
 משאת משה ז"ל סכ"ח אחר שאסף וקבץ ס' הפוס' רא' ואחרונים מערכה מול מערכה
 פתב ומי יוכל להוציא הממון מן היורשים נגד כל הני ארינותא, ובפרט נגד ג' עמודי
 הוראה דנדאי ירצצו את מוחו ע"כ וכ"כ הרב משפנות הרועים ערף פתונה קכ"ג ע"ש:
 ומה שקשה מסי' ס"ו דבודקין בכתובות קרובותיה וכו' עי' במפז"ל ומהר"י קולון שורש
 קי"ד והרב י"א סי' הנו' פולם שנים לטובה דהתם מייירי שהבעל או היורשים מודים
 שלא נפרעה רק חולקים בסוף וכו', והרב פמהר"י בסאן חילק דהתם איפא עדים שנאבדה
 פתונה רק אינם זוכרים הסוף, ובנד"ד ליפא לא הא ולא הא ע"ש סי' נ"ו, ועי' בס' גו"ר
 חו"מ פלל ג' סכ"ו דלא אמרו שהנכסים בחזקת האלמנה למזונות היינו בשעה שהמזונות
 מבנררים רק שהיורשים אומרים נתנו והיא אומרת לא נטלתי והיינו פההיא דאלמנה
 ניוזנית דבעי ריו"ח יתומים אומרים נתנו וכו' על מי להביא ראיה ומסיק דעל היתומים
 להביא ראיה אלמא הנכסים בחזקתה אבל אם הספק הוא בגוף המזונות אם יש לה או
 לא אין לנו לומר דנכסי בחזקתה קיימי וכמ"ש בפ' אלמנה דכ"א אמ"ר זירא מגורשת
 ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה אבל לאחר מיתה לא דילמא מגורשת דמספיקא
 לא מפקינו ממוןא מן היורשים, אלמא אם יש ספק בגוף המזונות נכסי בחזקת היורשים
 קיימי עש"ב, (א"ה הי"ו ס"ט וע"ע להרב ויאמר יצחק ז"ל סי' תר"ב שכ"כ ג"כ): המורם
 מפל האמור דבכגון נד"ד לכו"ע לית לה לא מזונות ולא פתונה כמ"ש פל הפוסקים ז"ל
 הנו"ל, ויתמהני על הפוסק הנו' איף לא שת לבו לכל הנו', ואולם משום עגמת נפש אמרתי
 לבניה שיפייסו אותה באיזה דבר לפנים משוה"ד כמ"ש הרב בית יהודה הנו"ל וצו"י
 י"מ וימ"ן אכ"ר: הצב"י וידבר דוד ס"טסימן ח' זהו נוסח הגט שנהגו לכתוב פה עיק"ו
 טבריה ת"ו.

באחד בשבת בחמשה ימים לירח פ' שנת חמשת אלפים ושש מאות וחמשים וחמש
 לבריאת עולם למנין שאנו מנין פאן במתא טבריה דעל פירי ימא דטבריה יתבא ומימימי
 הים הנזכר מסתפקא אנא פב"פ העומד היום במתא טבריה הנזכרת וכל שום אחרון
 ונחניכא דאית לי ולאבהתי ולאיתי צביתי כרעות נפשי בדלא אניסנא ושביקת ופטריית
 ותרוכית יתיכי ליכי אנת פב"פ העומדת היום במתא טבריה הנזכרת וכל שום אחרון
 ונחניכא דאית ליכי ולאבהתי וליאיתי דהנת אנתי מן קדמת דנא וכדן פטריית ושביקת
 ותרוכית יתיכי ליכי דיתהוייין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך להתנסבא לכל גבר
 דיתצבייין ואנש לא ימחא בידיכי מן שטי מן יומא דנן ולעלם ונהרי את מותרת לכל אדם
 ודן די יהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פיטורין כדת משה וישראל ויען

שֵׁשׁ בְּזֶה פְּמָה שְׁנוּיִים מִמָּה שְׁנֵהֲגוּ בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת הַנְּצַרְכְּתִי לְבָאָר עַל מָה שְׁנֵהֲגוּ כְּנֹז' מִפִּי סוֹפְרִים וּמִפִּי סוֹפְרִים וְצוּר יִשְׂרָאֵל יִנְחֲנִי בְּמַעְגְּלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ וְזֶה הַחֲלִי בְּעֶזְרַת צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי: א' בְּמִסְפַּר הַיָּמִים כּוֹתְבִין בְּבִי"ת כְּגוֹן בְּשָׁנֵי יָמִים בְּשִׁלְשָׁה בְּאַרְבָּעָה בְּחֲמִשָּׁה וְכוּ לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה וְלְמַעְלָה מְעַשְׂרִים כְּגוֹן בְּבִי"ת כְּגוֹן בְּאַחַד עָשָׂר יוֹם בְּשָׁנִים עָשָׂר יוֹם וְכוּ' בְּעֶשְׂרִים בְּאַחַד וְעֶשְׂרִים וְכוּ' וְהוּא עִפְ"י מ"ש מְר"ן ו"ל בִּשְׁ"ע ס' קכ"ו סע"א ד' וְנ"ל בְּשָׁנֵי יְכַתֹּב בְּשָׁנֵי יָמִים בְּשִׁלְשָׁה בְּאַרְבָּעָה כְּגוֹן בְּבִי"ת וְכַתְּבֵנו מוֹר"ם ו"ל שְׁם וְנ"ל אוֹ שְׁלֹא פָתַב בְּשָׁנֵי רַק שָׁנֵי פָשַׁר ע"כ וְהָרַב גֵּט פָּשׁוּט שְׁם ס"ק י"ו וְנ"ל וְכ"כ הִלְבוּשׁ אִם פָּתַב שָׁנֵי יָמִים ג' יָמִים לִירַח וְלֹא פָתַב בְּשָׁנֵי יָמִים ב'ג' יָמִים אִין נִפְסָל הֵגֵט בְּכַף בְּדִיעֵבַד עַכ"ל מִשְׁמַע דְּמַקְפִּידִין לְכַתֹּב בְּבִית לְכַתְּחִילָה אַף אֲנָכִי הָרוּאָה בְּנוֹסַח הֵגֵט שְׁנֵהֲגוּ לְכַתֹּב בַּעֲה"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹבֵב"א כּוֹתְבִין מְסַפֵּר יָמֵי הַחֲדָשׁ וּמְסַפֵּר הַשָּׁנִים בְּלֹא בִי"ת וְנ"ל שְׁאִין קִפִּידָה דְּהַפֵּל מִשְׁמַעוֹת אֶחָד עַכ"ל עִש"ב וְא"כ שְׁפִיר עֲבִיד רַבָּנָן קִמְאֵי שְׁנֵהֲגוּ לְכַתֹּב לְכַתְּחִילָה בְּבִי"ת כְּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵי מְר"ן ו"ל וְמוֹר"ם ו"ל וְהִלְבוּשׁ ו"ל וְכַמֵּש"ל וְכ"כ הָרַב גֵּט מְקוֹשֶׁר בְּוֹלָא ו"ל ס' כ"ז ס"ק כ"ו הָרַב פִּר"ח ו"ל דְּהָכִי עֲדִיף טָפִי לְכַתֹּב בְּבִי"ת וְכוּ נִרְאָה מִתְּשׁוּבוֹת הָרַב בְּצִלְאֵל ס'כ"ב כ"ג ע"כ וְאֵעִפְ"י שְׁלֹא נִהְגוּ בְּכֹאֵן לְכַתֹּב בִּי"ת בְּמִנְיַן הַשָּׁנִים וְזֶה הַפָּה מִשְׁמַעוֹת דְּבָרֵי מְר"ן הַש"ע ו"ל שְׁפָתַב בְּחֻשְׁבוֹן הַשָּׁנִים יְכַתֹּב בְּשֵׁנֵת וְכוּ' וְנִרְאָה דְּטַעֲמִיָּהוּ דְּרַבָּנָן כַּמ"ש הָרַב פִּר"ח ו"ל ס' הַנּוֹז' דְּבְמִסְפַּר יָמֵי הַחֲדָשׁ מְצִאֲנוּהוּ בִּקְרָא בְּבִי"ת כַּמ"ש בְּחֲדָשׁ הַשָּׁנֵי בִי"ז יוֹם לְחֲדָשׁ בְּחֲדָשׁ הַזֶּה בְּעֶשְׂוֹר לְחֲדָשׁ וְזֶהוּ ג' כ"ט טַעַם הִלְבוּשׁ דְּבִימֵי הַחֲדָשׁ פָּתַב בְּבִי"ת וּבְשָׁנִים פָּתַב שֵׁנֵת בְּלֹא בִי"ת וְכוּ הוּא ג"ד בְּנוֹסַח הֵגֵט שֶׁהֵבִיא מוֹר"ם דְּבְמִסְפַּר הַחֲדָשִׁים פָּתַב בְּבִי"ת וּבְשָׁנִים בְּלֹא בִית, אֲמַנָּם קִשָּׁה דְּגַם בְּשָׁנִים מְצִאֲנוּ בִּקְרָא בְּבִי"ת בְּשֵׁנֵת שֶׁשׁ מְאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית בְּשֵׁנֵת חֲדָא בְּשֵׁנֵת שְׁלֹשׁ לְמַלְכוּת וְכֹאֲלָה רַבִּים וְאוּלָם כַּמ"ש הַפִּר"ח ו"ל וְכוּ כּוֹלְהוּ הָכִי פְתִיבֵי מִשְׁמַע דְּבָכָל מְסַפֵּר יָמֵי הַחֲדָשׁ כְּגוֹן בְּבִי"ת מִשְׁא"ך בְּשָׁנִים יֵשׁ בְּתוֹרָה שֶׁהֵם פְּתוּבִים בְּלֹא בִי"ת כְּגוֹן בְּשָׁנָה הַשְּׁלִישִׁית שֵׁנֵת הַמְעַשֵּׂר בְּמוֹעֵד שֵׁנֵת הַשְּׁמִטָּה וְעַל כֵּן בְּמִסְפַּר יְרַחִים כּוֹתְבִין בְּבִי"ת וּבְמִסְפַּף שָׁנִים בְּלֹא בִי"ת: ב' לְמִנְיַן בְּחֵד יוֹד כ"כ מְר"ן הַבִּי"ו ו"ל ס' קכ"ו וְכ"פ בִּשְׁ"ע ס' קכ"ז וְהָרַב גֵּט מְקוֹשֶׁר פָּתַב שְׁפָה פְתוּבִים כָּל הַפּוֹסְקִים וְסִיִּים שְׁאֵם נִכְתַּב בְּשָׁנֵי יוֹדִין פָּשַׁר: ג' מִנְיַן בְּלֹא נִי"ו כ"פ מְר"ן ו"ל ס' קכ"ח: ד' בְּמִתָּא טְבִירָה כּוֹתְבִין תִּיבַת פֶּאֶן כְּמִנְהֵג עֵיק"ו יְרוּשָׁלַם תּוֹב"ב עֵינִין בְּסִדָּר הֵגֵט מְקוֹשֶׁר בְּוֹלָא בְּתִיבוֹת הַנּוֹז' שְׁפָתַב שֵׁשׁ מְנֵהֲגִים שְׁאִינָם כּוֹתְבִין וְכָל מְקוֹם וּמְקוֹם לְפִי מְנֵהֲגוּ: ה' דְּעַל פִּיף יִמָּא דְּטְבִירָא יְתְבָא וּמִמִּימֵי הַיָּם הַנּוֹזְפֵר מְסַפְקָא כֵּן הַעֲלָה מְר"ן ו"ל בְּתִשְׁבוֹת בְּדִינֵי גִטִּין ס' א' לְכַתֹּב כְּנֹז' וְטְבִירָה בְּהִי לְבַסּוֹף וְלֹאפּוֹקִי מְסַבְרַת מֵהֵרִי"ק ו"ל הֵבִיא דְּבָרֵי הָרַב מֵהֵרִיק"ש ו"ל ס' קכ"ח וְגַם לֹאפּוֹקִי מִס' מוֹהֵרִימ"ט ו"ל בַּח"א ס' רט"ו: ו' וְחֲנִיכָא בַּא' לְבַסּוֹף כַּמ"ש הָרַב כְּנֵה"ג ו"ל ס' קכ"ו הֵגֵה הַטּוֹר אוֹת י"ו וְכוּ רָאָה בְּגִטִּין שְׁבָאוּ מְקוֹשֶׁטָא וּמִמְצָרִים וְכ"כ הָרַב י"א בְּסִדָּר הֵגֵט דְּכוֹתְבִין וְחֲנִיכָא בַּא' לְבַסּוֹף וְהָרַב י"א הַנּוֹז' ס' קכ"ו אוֹת ד' פָּתַב שְׁפָה מְנֵהֲגַ עֵיה"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹבֵב"א וְכוּ הַעֲתִיק הָרַב ג' פ' ס' קכ"ו בְּנוֹסַח הֵגֵט שְׁנֵהֲגוּ לְכַתֹּב בַּעֲיָה"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹבֵב"א הַפָּה מ"ש הָרַב לְחֵם שְׁלֵמָה ו"ל: ז' אֲנָת פְּלוּנִית וְאִין כּוֹתְבִין תִּיבַת אֲנָתִי קִמְא אֲנָתִי אֲנָתִי פַב"פ רַק אֲנָתִי פַב"פ וְכוּ הַעֲתִיק הָרַב ג' כ' בְּנוֹסַח הֵגֵט שְׁנֵהֲגוּ לְכַתֹּב בַּעֲיָה"ק יְרוּשָׁלַם תּוֹבֵב"א שְׁלֹא פְתוּבִים בּוֹ תִיבַת אֲנָתִי קִמְא וְכוּ רְאִיתִי לְהָרַב כְּמִהָר"ם בְּוֹלָא ו"ל סִדָּר הֵגֵט אֶסְרָה וְקַבְּצִין סְבָרוֹת רֵאשׁוּנִים

ואחרונים דסברי מרנן שלא לקנותבו ומהרד"ך ז"ל רמז דבכריו מורם סי' ככ"ו סעי' ל"ה ששאל על גט שלא היה כתוב בו אנתתי קמא והשיב בסוף התשובה ז"ל ומטעם שחסר הסופר אנתתי קמא הניא שפיר ידים מוכיחות וכמה גדולים נהגו שלא לקנותבו דהואיל והוא פותב לה שפטרה לא אתי שפיר לקרותה עתה אשתו וכן עיקר לענ"ד שאין לכתוב אלא אנת פב"פ עכ"ל ובטנפס הגט של הרא"ש ז"ל בתשובות פל"מ"ה פ' כ"ט לא כתב תיבת אנתתי קמא וכן בטנפס רבינו הטור סי' ככ"ו ג"ך ליתא גם מר"ן הב"י סוף סי' הנז"ל פי'רש פל דברי הגט ובתיבת אנתתי בתרא כתב שהיא בלא יוד אחר האלף מבואר מזה שלא היה גורס בגנוסחתו תיבת אנתתי קמא דאם היתה בגנוסחתו היה צריך שיכתוב על הראשונה מה שכתב על השנייה אלא ודאי שלא היתה בגנוסחתו וגם בש"ע לא הזכירה והרב מוהרנ"ח ז"ל בח"א סי' י"א וסי' ק"ט כתב דנראה עדיף שלא לקנותבו והגם שכתב הרב פמהר"ם ז"ל אבל עכשיו פה עיה"ק ירושלם תובב"א נוהגין לקנותבו מ"מ אנו בדידן נהגו קדמונינו שלא לקנותבו פכל הני רבנותא.

שכתבו דעדיף טפי שלא לקנותבו גם בגנוסח רבינו הרמב"ם ז"ל לא נמצא כתוב תיבת אנתתי קמא: ח העומד היום במתא ואין כותבין העומד היום פאן שאין כותבין תיבת פאן לא בעמידתו ולא בעמידתה וכן הוא מנהג עיה"ק ירושלם תובב"א ועיין מ"ש הרב לח"ש ז"ל גבי העומד: ט דיתהוייין דיתיציביין בתמשה יודי"ן כמ"ש מר"ן: יו"ד בפנשיכי בשני יודי"ן כמ"ש מר"ן ז"ל סי' ככ"ו: י"א לא נהגו לכתוב שום פנוי לא פהן ולא לוי רק פב"פ כמ"ש מר"ן סי' ככ"ט סי"ט: י"ב פיטורין בשני יודי"ן כמ"ש מר"ן ז"ל סי' ככ"ו סעיף י"ב וצי"מ וימ"ן אמן: הצב"י וידבר דוד ס"ט סימן ט' הגט שפא מדארא באפיר ויש בו שנויים ממה שאנחנו נוהגים לכתוב כפאן שהוא מקום הנתינה, א' כתבו שנים עשר חסר ב' ולא כתבו בשנים, ב' כתבו העומד היום פאן תיבת נוספת, ג' כתבו בת נח בכור ולא כתבו דמתקרי בכור פמנהגנו, ד' לא כתבו פכל מקום שאת עומדת פמנהגנו וכתבו בנכל שום ולא תריכי, ה' בתמימת העד הא' כתב יוסף ו' עבדללה בתיבה א' ובחסרון א' ולא כתבו עבד אללאה שיותר יהיו נראות ב' תיבות מתיבה אחת, ו' הגליון שפן הצדדין אין בו אלא פל שהוא: תשובה א' ע"ע שלא כתבו בשנים פבי"ת פמנהגנו עיין להרב ג"פ סי' ככ"ו ס"ק י"ו דאין קפידא בדבר דהפל משמעות א' וכ"כ הרב ג"מ בסק"מ: ב' ועל מה שהוסיפו תיבת פאן אין קפידא כמ"ש הרב בתי פהונה בדרף פ' ע"ב ע"ש.

ג' וע"מ שלא כתבו פכל מקום שאת עומדת וכתבו לבסוף אתריכי עיין להרב ג"פ סי' ככ"ט ס"ק ל"ח דמעשה חנה בעיה"ק ירושת"ו והכשירוהו וכ"כ הרב חיד"א ז"ל בס' שירי ברכה סי' ככ"ט אות י"ג במעשה שהיה בשליח הולכה כנד"ד ממש והכשירו הרב מהר"י זיין ז"ל הלכה למעשה והספיקו עמו שני רבנים ע"ש: ד' בתמימת העד שכתב יוסף פן עבדללה בתיבה אחת הגם דמנהג לכותבה בשתי תיבות נראות יותר מתיבה אחת וכמ"ש הרב חיד"א ז"ל בח"ש דמ"ה ע"ב משם מהרחב"ד אבואלעפיא ז"ל שפן עשה מעשה וכתב עבד אללה שתי תיבות ע"ש מ"מ עיין להרב ג"פ סי' ככ"ט ס"ק קל"ד דאם כתב אותו תיבה א' לגמרי יש להכשיר ומה שחסר אות א' אין לפסול פינון שהוא בשם אביו והוא שעת הדחק ומקום עיגון כמ"ש מור"ם בסי' ק"ל סי"א ע"ש ומ"ג דשמא פה מנהגם לחתום וכ"כ הרב תורתחסד סי' ק"ז בשם אבי העד מיכאל וכתבו חסר יו"ד

והכשיר: ה' ע"ע הגליון הגם שפכת מור"ם סי' קכ"ה סי"ב דנוהגין להניח מן הצדדין גליון פחצי אצבע וכתב עליו הרב ג"פ דלא יפחות מזה מ"מ הרי מור"ם בעצמו פתב ונוהגין לכתחילה משמע דאם עבר ולא הניח פשר ומ"ג עיין רואה להרב בתי פהונה שכתב שלא יניח גליון מן הצדדין אלא מעט: ו' וע"מ שכתבו נח בכור ולא פתבו דמתקרי כמנהגינו ונסתפקנו בזה דדילמא הא דכתב מר"ן סי' קכ"ט סי"ד דמי שיש לו שני שמות כותבין ראובן דמתקרי שמעון ואם פתב ראובן שמעון יש מי שאומר שהוא פסול וכתב עליו ג"פ דמדלא פתב מר"ן יש מי שאומר שהוא פשר וכתב יש מי שאומר שהוא פסול נראה דדעתו נוטה בדברי מהרי"ק דפוסל ע"ש, מ"מ נסתפק דדילמא היינו דוקא בשם המגרש עצמו אבל בשם אביו פיון דאם לא פתבו פשר כמ"ש מר"ן שם סעיף ט' גם אם שינה בו פשר והוא סברת התוספות ובעל העיטור ואת"ל דגם שם אביו בכלל דילמא היינו דוקא שתי שמות שפל א' מהם הוא שם בפ"ע במ"א משא"כ שם שאינו שם העצם בפ"ע רק הוא פינוי מחמת סיבה לא ואת"ל דגם פינוי שם אביו בכלל דילמא שם אביה וכנודו קיל טפי וכשר: הנה על הס' הרא' דדילמא בשם אביו פשר הרי מר"ן סי' הנז' סי"ד פתב דאם הוא יוסף ו שמעון וכתב ו שמואל פסול ויש אומרים דאם נשאת לא תצא וכתב מור"ם היינו דוקא אם הוחזק בשם השני אבל בלא"ה תצא עכ"ל, וכתב עליו הרב ג"פ ז"ל שזו היא תשובת הרא"ש דאע"ג דס"ל דאין שם האב מעכב אפ"ה במשנה פסול, וכן ביאר מר"ן יפה בתשובה ט' דל"ה ע"ש דאפילו החזיק עצמו בשינוי זה ל' יום עכ"ז ס"ל להרא"ש דפסול, ויש מי שאומר זו היא תשובת רש"י ומבאר מדבריו דוקא עמדה ונשאת אבל נתקדשה לבד כופין הרא' שיחזור ויגרשנה בגט אמתי ומ"ש מור"ם שאם לא הוחזק תצא פתב הרב ג"פ פן משמע ג"כ מתשובת רש"י הנז' ע"כ: הרי לה בהדיא שאם שינה שם אביו היכא דלא אתחזק כ"ע מודו דפסול ואפ"י נשאת תצא, והיכא דאתחזק השינוי ל' יום בהא פליגי רש"י ורא"ש ופסק מר"ן פהרא"ש ז"ל שהרי פתב סברת הרא"ש פסול בסתם וס' רש"י בשם יש מי שאומר, וכן ביאר בתשובות הנז' דהכי ס"ל נמצא דדעת מר"ן לפסול בין אתחזק או לא ואפ"י נשאת תצא הרי לה דשינוי שם אביו בכלל מ"ש מתני' דפרק הזורק שינה שמו ושמה וכו' תצא מזה וכו' ופירשו המפרשים דלאו בשינוי ממש איירי דהא פשיטא שהגט פסול שלא נכתב לשם בעלה פלל אלא בפסולא דרבנן מיירי פגון שהלה מיהודה לגליל ושמו יוסי וקורין לו יוחנן דבעינו שיכתוב השני שמות שם מקום הנתינה עיקר ושם מקום הפתיחה עמו דמתקרי ואם פתב שם א' זהו הנק' שינוי לא מן המקומות ועיין להרב מכתב מאליהו בסי' כ"ז שהאריך בזה ומה שנסתפקנו דדילמא היינו דוקא בשמות ולא בכנויים שאינם שם העצם בשום מקום ואפשר דאפ"י שינה בהם פשר וכ"ש אם אינו צריך לכותבם פלל דאם פתבם ושינה בהם פשר וכמ"ש התוס' ובעל העיטור ז"ל אף בשם האבות, עיין להרב המכתב ז"ל בסי' הנז' ל שכתב דסברת בעה"ע ז"ל סברא יחידאה היא וגם ראה ראינו למר"ן ז"ל דפסק הפך מסברת בעה"ע ז"ל כמש"ל בסעיף יו"ד דאם הוא יוסף בן שמעון וכתב ושמואל פסול והגם דפסק בסעיף ט' דאם לא פתב שם אבי האיש והאשה בגט פשר ועכ"ז פסק בסעיף יו"ד דאם שינה פסול הרי לה בהדיא דפסק מר"ן ז"ל דלא פהרב בעה"ע ז"ל: וכ"ת דהיינו דוקא בדבר שצריך לכותבו לכתחילה פגון האבות כמ"ש מר"ן דאם לא פתבה פשר דמשמע בדיעבד הא לכתחילה צריך לכותבה בזה הוא דקאמר

דאם שׂינָה בָּהֶם פֶּסוּל אָבֵל בְּדָבָר שְׂאִין צָרִיף לְכוֹתְבוּ פֶלֶל פֶּגוֹן הַכְּנוּיִים אִם שׂינָה בָּהֶם
כְּשֶׁר, הָא וְדַאי דָּגַם זֶה אֵינּוּ אֱלָא דְמַרְ"ן וְ"ל סוּבֵר דָּגַם בְּכְנוּיִים שְׂאִין צָרִיף לְכוֹתְבָם אִם
כְּתָבָם וְשׂינָה בָּהֶם פֶּסוּל וְהוּא מִמָּה שְׂפִסְק מַרְ"ן בְּסַעֲיָה ט"ו בְּשֵׁם דְּנַעֲרוֹת פֶּגוֹן יִצְחָק
חֶקֶן וְכו' אִין צָרִיף לְכוֹתְבוּ פֶלֶל וְכַתְבַּ הֶרֶב ג"פ דְּפִשְׁט דְּבַרֵי מַרְ"ן הוּא דְאִיפָא דְקַרֵי לִיה
יִצְחָק וְכו' וְאִף דְרַנְבָּא קָרוּ לִיה חֶקֶן פִּינּוֹן שְׂהַדְבָר יְדוּעַ דְשָׂמוּ הַמְּוֹבָהֶק יִצְחָק אִין צָרִיף
לְכַתְּוֵב חוֹקֵן פֶּלֶל וְכַתְבַּ מוֹר"ם פֶּל קִיצוֹר שֵׁם שְׂהוּא שֵׁם בְּמָקוֹם אַחַר פֶּגוֹן אֶלְחָנּוֹן חֶנּוּ
כּוֹתְבִים הָרִי מוֹכַח מְדַבְרֵי מוֹר"ם וְהֶרֶב ג"פ דְקִיצוֹר שֵׁם יִצְחָק שְׂהוּא חֶקֶן אֵינּוּ שֵׁם בְּפָנֵי
עַצְמוֹ בְּשׂוֹם מָקוֹם אֱלָא כְּנוּי לְשֵׁם יִצְחָק וְעַכ"ז כְּתַב הֶרֶב ג"פ בַּס"ק ע"ב דְאִם כְּתַב יִצְחָק
חֶקֶן וְלֹא כְּתַב דְמַתְקַרֵי אִו הַמְּכֻנָּה פִּינּוֹן דְאֵינּוּ נִקְרָא בְּשֵׁנֵי שְׂמוֹת בְּיַחַד אֱלָא אִיפָא דְקָרוּ
לִיה יִצְחָק וְאִיפָא דְקָרוּ לִיה חֶקֶן יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר שְׂהוּא פֶּסוּל וְכַמ"ש מַרְ"ן לְעִיל סַעֲיָה
י"ד: וְלֹא מְבַעֲיָא בְּכְנוּי שְׂהוּא כְּנוּי לְשֵׁם הַעֲצָם פֶּגוֹן יִצְחָק חֶקֶן דְאִם לֹא כְּתַב דְמַתְקַרֵי
פֶּסוּל כַּמ"ש אֱלָא אֶפְיָלוּ כְּנוּי שְׂאִינּוּ לְשֵׁם הַעֲצָם פֶּגוֹן יְהוּדָה לִיאֹוֹן כַּמ"ש הֶרֶב ג"פ בַּס"ק
כ"ד עַכ"ז כְּתַב בַּס"ק ע"ט אִם כְּתַב יְהוּדָה לִיאֹוֹן אִו יְהוּדָה לִיב וְלֹא כְּתַב דְמַתְקַרֵי וְלֹא
הַמְּכֻנָּה יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר שְׂהוּא פֶּסוּל וְכַמ"ש מַרְ"ן לְעִיל סַעֲיָה י"ד נִמְצָא כַּפִּי"ז דְמַרְ"ן פֶּסוּל
הַשְּׂינָה אִפִּי בְּכְנוּיִים דְאִין צָרִיף לְכוֹתְבָם פֶּלֶל, וְכ"ת הָנִי מִיְלֵי בְּכְנוּי הַמְּתַגְרָשִׁים עַצְמָם
אָבֵל בְּכְנוּי דְאִבּוֹתֵיהֶם אִפִּי שׂינָה בָּהֶם כְּשֶׁר וְכ"ש אִם שׂינָה בְּשֵׁם אָבִי הָאִשָּׁה וּבְכְנוּיֵי
דְקִיל טְפִי אִיפָא לְמִימֵר דְכְּשֶׁר וְעוֹד דְהַגֵּט בָּא מְמָקוֹם רְחוּק וְרֵאזִי לְחַוֵּשׁ לְעַגּוֹן לְהַקֵּל: הָא
נְמִי לִיתָא אֱלָא דְבְּכָל שׂינָה בֵּין בְּשֵׂמוֹת הָאִבּוֹת וּבֵין בְּכְנוּיִים וְאֶפִּי בְּכְנוּי אָבִי הָאִשָּׁה
הַגֵּט פֶּסוּל וְכֵן מוֹכַח מְדַבְרֵי מַרְ"ן בְּתַשׁוּבוֹת ה' גֵּטִין ס' ט' דְאִין חִילּוּק בֵּין בְּשֵׁם אָבִי
הָאִישׁ לְשֵׁם אָבִי הָאִשָּׁה דְמֵאִי שְׂנָא וּבְכוּלֵהוּ אִם שׂינָה פֶּסוּל וְכו' עַש"ב, וּבְסוּף דְבַרֵי
כְּתוּב דָּגַם לַס' ר"ת דְסוּבֵר דְדָבָר שְׂאִין צָרִיף לְכוֹתְבוּ אִם כְּתַבוּ וְשׂינָה בּוּ כְּשֶׁר וְהוּא ס'
בַּעַה ע"ט הִינּוּ דוֹקָא פֶּגוֹן מָקוֹם הַלִּיזָה דְלִיפָא חֲשָׁא שְׂיַתְחַלֵּף בְּאַחַר וְכו' אָבֵל בְּשׂינָה
אָבִיו אִפִּי אִין צָרִיף לְכוֹתְבוּ אִם כְּתַבוּ בְּשׂינָה פֶּסוּל אִפִּי לַס' ר"ת נִקְטִינּוּ מְדַבְרֵי מַרְ"ן
וְ"ל דְאִין חִילּוּק בֵּין אָבִי הָאִישׁ לְאָבִי הָאִשָּׁה דְבְּכוּלֵהוּ אִם שׂינָה אֶלִיפָא דַּכ"ע פֶּסוּל וְכַתְבַ
מַרְ"ן וְ"ל דְדָבָר זֶה מְפוֹרֵשׁ יוֹצֵא בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש פֶּרֶק הַזּוֹרֵק ע"ש: וְעַל כְּנוּי הָאִבּוֹת עֵין
רוּאָה לְהֶרֶב מְכַתְבַּ מְאִלְיָהוּ ס' לַמ"ד שְׂכַתְבַ וְהִיכָא דְשׂינָה בְּכְנוּי אָבִי הָאִישׁ אִו בְּכְנוּי
אָבִי הָאִשָּׁה נִרְאָה מְדַבְרֵי מְהַרָא"ם ח"א ס' ס"ו דְפֶסוּל עַש"ב.

עוֹד הִבִּיא תַשׁוּבוֹת מְהַרָח"ש וְ"ל שְׂהִיא בַּס' ג' ע"ע אִשָּׁה אַחַת עַגּוּנָה מְכַמָּה שְׁנִים יְכַתְּבוּ
בְּכְנוּי שֵׁם אָבִיהָ בְּמָקוֹם טְרַנְטוֹ טְרַנְטָה בַּה"א כְּתַב מְהַרָח"ש וְ"ל ע"ז אָנִי אִנִּי מְסַפִּיק
אֶצְלֵי שׂוֹם צַד לְהַתִּיר וְאִנִּי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לְהַתִּירָה לִינְשָׂא וְהוֹכִיחַ פֶּן מְדַבְרֵי מְהַרָא"ם וְ"ל
וּמְדַבְרֵי הָרֵא"ש וְ"ל וְאֶפְיָלוּ בְּדָבָר שְׂאִין צָרִיף לְכוֹתְבוּ וְאִיפָא עַגּוּוֹיִשְׁעַת הַדְּחַק וְעֵינּוּ
בַכְּנֵה"ג ס' קכ"ט, וְהֶרֶב הַמְּכַתְבַ שְׂקִיל וְטָרִי בְּדַבְרֵיהֶם וּלְבַסוּף כְּתַב פִּינּוֹן דְשֵׁנֵי הַמְּאֹוֹרוֹת
הַגְּדוּלִים כְּתַבוּ לְהַחְמִיר מִי יִקְוִל כְּנֻגְדָם וְלָהֶם שׂוּמְעֵין שְׂאֶמְרוּ פֶּהֶלְכָה: וְגַם הֶרֶב הוֹרָאת
ב"ד נר"ו כְּתַב בְּשֵׁם יְהוּדָה אִם כְּתַבוּ יְהוּדָה לִיב וְלֹא כְּתַבוּ הַמְּכֻנָּה וְלֹא דְמַתְקַרֵי עֵינּוּ
מַרְ"ן ס' קכ"ט ס' י"ד וְהַג"פ ס"ק ע"ט וְלִיב הוּא כְּנוּי לְיְהוּדָה, וְאֶפְשָׁר שְׂהִיָּה שֵׁם הַעֲצָם
מְהַעֲרִיסָה יְהוּדָה לִיב וְכ"כ ג"כ בְּשֵׁם אָבִי הַמְּתַגְרָשֶׁת יוֹכְבֵד ע"ש: גַּם הֶרֶב ב"ש ס"ק כ"ד
וְהֶרֶב פֶּרַח שׂוֹשֵׁן פֶּלֶל א' ס' ז' הִבִּיא דְבַרֵי הַב"ש וְכָלֵל לְבַסוּף וְ"ל לְעַגּוֹן הַלְכָה
נִרְאָה דְאִם לֹא כְּתַב דְמַתְקַרֵי יֵשׁ לְפֶסוּל בְּכָל גּוֹנוֹא בֵּין יֵשׁ לוֹ שְׂנֵי שְׂמוֹת בְּשֵׁנֵי מְקוֹמוֹת

בין במקום א' כנז': נקטינן מפל האמור דהגט הנז' הפא מדיאר באפיר שאין פתוב בו דמתקרי אלא נח בכור אין אנחנו רשאים ליתנו פעת ונהגם שיש לחלק בנדונות מ"מ חלילה לנו לחלק חילוקים מדעתנו ולהתיר א"א לעלמא וצי"מ וימ"ן אכ"ר: הצב"י וידבר דוד ס"ט סימן יו"ד הגט שפא מעוב"י אצוויירא יע"א נמצאו בו פמה שנויים ממה שנהגו לכתוב פה עיק"ו טברת"ו ואלו הם, א פתבו אהד לירח, ואנחנו פותבין בבי"ת באהד, ב פתבו פסליו מלא ביו"ד, ג פתבו שאנו מנין בו בתוספת תיבת בו, ד פתבו שני פעמים פאן, ה לא פתבו בכל מקום שאת עומדת, ו מ"ם סתומה של תיבת אדם רובה נכתב חוץ לשיטה, ז שם האשה סוליה בת אברהם והעד אברהם בן מימון, ח עידי הגט הם הם עידי ההרשאה, ט לא נתקיימה חתימת הדיין השני כ"א ע"פ ע"א, י לא עשו השליחות בשני שלוחים כמנהג עיה"ק ירושלם תוב"ב, ומעתה מצנה עלינו לתור ולחפש עפ"י הדין ע"כ הפרטים הנז' וה' אלהים יעזור לנו שלא נכשל בדבר הלכה, וזה החלי בעזרת צורי וגואלי: א על מה שכתבו אהד בלא בי"ת כמנהגנו שהוא עפ"י מ"ש מר"ן הש"ע ז"ל סי' קכ"ו ס"ד וז"ל בשני יכתוב בשני ימים בשלשה בארבעה כולם כתבם בבי"ת וכתב שם מור"ם ז"ל שאם פתב רק שני ולא בשני פשר והרב הלבוש ז"ל פתב אם פתב שני ימים ולא פתב בשני אין הגט נפסל בכך כדיעבד ע"כ אלמא מקפידין לכתוב בבי"ת לכתחילה כמנהגינו: ואולם עין רואה להרב ג"פ שם ס"ק י"ו שכתב דמנהג עיה"ק ירושת"ו אין פותבין בבי"ת לא במספר ימי החדש ולא במספר השנים וכתב ונ"ל דאין קפידא בדבר דהכל משמעות אהד בין יכתוב בבי"ת או בלא בי"ת והבאה"ט ז"ל פתב על מ"ש מור"ם פשר משמע אפילו לא נתן ולא שעת הדחק פשר, הרי נפשט הס' הא' דאין להקפיד כנז': ב וע"מ שכתבו פסליו מלא הפך מר"ן ומור"ם סי' קכ"ו סעי' כ"ד, וכתב הרב לח"ש בס' תירוכין סי' א' דקמ"ד ע"ג שאם נכתב מלא ביו"ד יש פוסלין ויש מכשירין עכ"ל, ולפי"ז הנה נראה שאין ליתנו לכתחילה אפי' שפא ממקום רחוק פיון שיש פוסלין: אמנם ראה ראינו מ"ש הרב ג"פ סי' הנז' ס"ק ע"ב משם מהריב"ל ז"ל ונ"ל מעשה פא לפני מהריב"ל ז"ל בח"ג סי' ס"ח על גט אהד שפא מפבל שכתוב בו פסליו מלא והשיב ונ"ל ועל מה שכתב פסליו ביו"ד ודאי דלכתחילה הנה מן הדין לכתוב פסלו בלא יו"ד כמ"ש בתרה"ד אכל בנד"ד אין לחוש לזה פלל שפכר פתב הרב שרבים היו נמנעים מלכתוב גט בחדש פסליו משום דהנה מספק"ל אי פתבינן פסליו ביו"ד או בלא יו"ד עכ"ל, וכ"כ הרב כנה"ג ז"ל סי' הנז' אות ל"ד דכשר ולכתחילה יתבינן לה אם המגרש הרחיק נדוד ובסדר הגט למחר"י מינ"ץ ז"ל סי' צ"ד פתב דאפי' לא הרחיק נדוד יתבינן לה עכ"ל, וכן הובא בספר המכתב, וכ"כ הרב ב"ש שם סקי"ז שאם נכתב מלא פשר כמו שמונה והרב ג"פ שם סיי"ם דאם נכתב מלא אין להקפיד וכ"כ הרב ז' אהרן ז"ל סי' הנז' הגהב"י אות מ"ח וכ"כ הפר"ח וכן העלה הרב ג"מ פילה ז"ל סי' כ"ח דס"ח דכשר וא"כ בנד"ד שיהבעל הרחיק נדוד כ"ע מודו דכשר: ג וע"מ שהוסיפו תיבת בו הנה מור"ם ז"ל סי' קכ"ו סעיף כ"ז פתב וה"ה אם פתב שאנו מנין ביו"ו פשר והרב ב"ש ז"ל הגיה בדברי מור"ם ונ"ל שאנו מנין בו כצ"ל וכן הוא בד"מ ומ"ש בננסחא שלנו פוי"ו הוא ט"ס עכ"ל, וכתב הרב ג"פ שם ס"ק ע"ו משם הרב נ"צ נראה לפי"ז שפא להוציא דעת הרב מהרש"ל ז"ל שכתב מהרי"ל הנה פוסל פכתב בו ולא פתב פאן לכן פתב הרב הגהה אם המנהג לכתוב תיבת בו פשר עכ"ל, א"כ נראה מדברי הרב

נח"צ הנז' דלא פסל מהרי"ל כ"א פתובה תיבת בו לבוד אבל אם פתובים שניהם בו פאן פשר וכן הוא בטור ומר"ן ו"ל סימן קכ"ח ואילם עין רואה מ"ש מהר"י מיניץ ו"ל שפתב דאפי' פתובים שניהם בו פאן פסל מהרי"ל, וכן ראינו מפנרש בספר מהרי"ל דמשום תיבת בו יתירה פסל אמנם ראה ראינו מ"ש הרב ג"פ סי' קכ"ח ס"ק ב' שפתב ע"ד מר"ן ו"ל למנין שאנו מנין בו פאן משמע דגירסא הנכונה היא שיתכתוב תיבת בו ותיבת פאן וזה דלא פסדור גט דהר"י מיניץ וכו' איברא דמנהג עיק"ו ירושת"ו לכתוב שאנו מנין פאן ולא תיבת בו אמנם אם כתב גם תיבת בו איני יודע מה טעם יש לפסלו ונלע"ד דכשר אפילו לכתחילה דהרי כתב הטור בסי' קכ"ו בטנפס הגט תיבת בו גם מדברי מר"ן פאן נראה דהנוסחא שלו היא לכתוב תיבת בו ותיבת פאן עכ"ל, וכינון שפן נראה דלא פסל מהרי"ל כ"א הגט שנכתב בעירו שאינו רוצה לשנות ממנהג הקדמונים כמו שנראה מדבריו שם משא"כ הבא ממק"א אפי' הרב מהריב"ל ו"ל אזיל ומודה דכשר: ד שפתבו שני פעמים תיבת פאן אין חשש בזה כמ"ש הרב לח"ש דיש מקומות שני פעמים תיבת פאן: ה שלא כתבו בכל מקום שאף עומדת ממנהג א"י נראה דגם זה אינו מעכב בפשט דברי מר"ן ו"ל סי' קכ"ח דאם אינה עומדת במקום חתימת הגט אין פותבין מקומה פלל וכן מוכח מדברי הרב ג"פ שם סקי"ד והרב ג"מ בילה ו"ל סי' נ"ח וכן הובא בספר הוב"ד בשם עקיבא בגט שהובא מדופניצא שלא היה כתוב בו במקום שאף עומדת והכשירוהו: ו וע"מ שהוציאו חוץ לשיטה רובה של מ"ם סתומה של נהרי אף מותרת לכל אדם עיין למר"ן ו"ל סי' קכ"ה סעי' י"ד וסי' קנ"ד סעי' מ"ט שפתב נוהגין שלא יהיו האותיות עוברות מימין ומשמאל וכתב מור"ם דאפי' אות א' שיצאה לחוץ י"א דפסול והבה"ט כתב משם הב"ח דאפי' רוב האות אם לא בשעת הדחק ובמקום עיגון יש להקל ח"מ ב"ש: אמנם ראיתי להרב ב"ש ס"ק כ"א שפתב ובטנפס מכשיר הרשב"ץ וכ"כ הרב ג"פ סי' הנז' ס"ק נ"ח ונ"ט דבטנפס יש להקל והרב פ"ת סי' קכ"ו ס"ק מ"ד משם עבודת הגרשוני כתב דתיבת אדם אינה מן התנרף ולפי"ז פיון שאינה מן התנרף ואינה כ"א רוב האות וגם שפא ממקום רחוק פשוט הוא דמותר לינתן: ז וע"מ שחתם בגט העד אברהם ששמו פשם אבי האשה המתגרשת עיין להרב חיים שאל ו"ל סי' ט"ל שפתב שנהגו לשלש ומיהו פתבו רבני האחרונים ה"ה הרב אזן אהרן בגט י"ט שפא מארם צובא לעיה"ק ירושת"ו כה"ג ולא שלשו והכשירוהו, וכ"כ ג"כ הרב חיים ושלום ו"ל ח"ב סי' ס"א דבדיעבד אינו מעכב: ח ועל מה שחתמו שני עדים על הגט ועל ההרשאה הפך מנהגנו, והנה מנהגנו נתיסד עפ"י מ"ש מור"ם בד"מ סי' קמ"א אות ט"ו ונ"ל פעם אחת עשה מהרי"ק מעשה בעדים שחתמו הגט חתמו על ההרשאה והצריך לכתוב גט אחר ועדים אחרים על ההרשאה פי לא רצה לשנות לשון ההרשאה, ובש"ע סי' קמ"א סעי' כ"ד כתב שלא יהיו עדי הגט קרובים לעדי ההרשאה אלא ס"ל דארבעה עדים צריך, ואילם ממ"ש מר"ן ו"ל בסדר הגט סעי' ל' מוכח דהן הן עדי הגט הן הן עדי ההרשאה, והרב בתי פהונה כתב דבכמה מקומות נוהגין לחתום עדי הגט בהרשאה, ובס' ג"מ הביא דבריו הרב פ"ת בסדר גט שני סק"ב כתב ע"ד הרב ד"מ הנז' נראה הטעם פיון שבנוסח ההרשאה כתוב ועדיו פ' ופ' אם יהיו הם עצמם צריך לשנות הנוסח ומיהו בדיעבד אין להקפיד ומזה יצא לנו סמך על מ"ש לעיל בתיבת בו יתירה שפסל מהרי"ל כמ"ש ל' והינו טעמא שלא רצה לשנות ממנהג הרא' כמ"ש"ל, באופן בנד"ד שפא הגט

ממקום רחוק אין להקפיד: ט וע"מ שלא נתקיימה חתימת הדיין השני כ"א ע"פ עד אַחַד אַח"כ מְצָאנו חֶבֶר לְעַד הָרָא' וְנִתְקַיְּמָה חֲתִימָתוֹ וְאֵעִיף כִּי יֵשׁ לָנוּ מְקוֹם עֵינֵי כַּמ"ש מוֹר"ם ו"ל ס' קמ"ב סעי' א' אִם קִיּוֹם הַהֲרָשָׁאָה מְהִינֵי לְקִיּוֹם הַגֵּט וְגַם לֹא חֲתָמוּ עַל קִיּוֹם הַהֲרָשָׁאָה כ"א שְׁנֵי דֵּינָיִם וְכָתְבוּ וְחֲתָמוּ ת"מ תָּלַת, הִנֵּה מוֹר"ם ו"ל פָּתַח וְנ"ל יֵשׁ אוֹמְרִים שָׂאֵם יֵשׁ לְשִׁלִּיחַ הַרְשָׁאָה וְכָתוּב בָּהּ מִי הֵם עַדִי הַגֵּט דְּזֶה מְקַרֵי נִתְקַיְּמָה בְּחוֹתְמֵי וְא"כ אֵין הַשְּׁלִיחַ צ"ל ב"נ וּב"נ דֵּינֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים דְּהַרְשָׁאָה לֹא מְקַרֵי קִיּוֹם ע"כ וּסְבָרָא רָא' הִיא סְבֵרַת הַרְשָׁבָ"א ס' תַּקס"א וּמְרַדְכֵי רִישׁ הַמְקַבֵּל וְשִׁנְיָה הִיא סְבֵרַת הַרִיב"ש ס' שִׁי"ח וְהָרַב וַיֹּאמֶר יִצְחָק ו"ל בְּסִי' קל"ז וְקל"ח פָּתַח וְנ"ל וְלִפִּי הַכֹּלֵל הַמְסוּר בְּיַדְנוּ פְּשָׁמֶר"ן ו"ל לֹא גִילָה דַעְתּוֹ בְּש"ע וּמוֹר"ם ו"ל הִבִּיא שְׁנֵי הַסְּבָרוֹת בְּלִשׁוֹן י"א וַי"א דְּאֲזַלְיָנוּ לְפָסֶק הַלְכָה כִּי"א בְּתָרָא, יֵצֵא לָנוּ מִזֶּה דְּהִיכָא דְּאֵין הַשְּׁלִיחַ יָכוֹל לֹמַר בַּפ"נ וּבַפ"נ הַהֲרָשָׁאָה לֹא מְקַרֵי קִיּוֹם וְכו', וְגַם הִבִּיא תְּשׁוּבוֹת פְּמָה רַבָּנִים שְׁפָסְקוּ לְהַחְמִיר פְּסָבָרָא זֹו וְא"כ בְּנִד"ד הַהֲרָשָׁאָה לֹא מְהִינֵי לְקִיּוֹם: אָמְנָם עֵין רוֹאָה מ"ש הָרַב מְהַר"ם מְלוֹבְלִין ו"ל ס' כ"ה וְנ"ל וְא"כ בְּזָמַן הַזֶּה שָׂאֵנוּ כּוֹתְבִין בְּשֵׁטֶר הַהֲרָשָׁאָה מִי הֵם עַדִי הַגֵּט הָנִי פְּאֵלוּ נִתְקַיְּמָה בְּחוֹתְמֵי וְאֵין צָרִיף לֹמַר ב"נ וּב"נ וְהַגֵּט פָּשַׁר וְכֵן מִשְׁמַע בְּמְרַדְכֵי רִישׁ הַתְּקַבֵּל דְּבַהֲרָשָׁאָה אֵין צ"ל ב"נ וּב"נ וְנ"ל הַמְרַדְכֵי וְעוֹד דָּאֵם יֵשׁ לוֹ חֲתִימוֹת ב"ד וְעַדִים הַמְבִיא גֵט מְמַדִּינַת הַיָּם אֲמַאי צ"ל ב"נ וּב"נ וְכו' עכ"ל, וְכ"מ מְדַבְּרֵי הַרְשָׁבָ"א ס' תַּתְקס"א אֶלָּא שְׁמַדְבְּרֵי הַרִיב"ש ס' שִׁי"ח נִרְאָה שְׁחוֹלַק וְס"ל דְּהַהֲרָשָׁאָה אֵינָה חֲשׁוּבָה בְּנִתְקַיְּמָה וְהִינֵנוּ מ"ש מֵהָרָא"י בְּהַגְהוֹתֵיו וַיֵּשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים דְּהַרְשָׁאָה לֹא מְקַרֵי קִיּוֹם וְכֵן נוֹהֲגִין עכ"ל, מ"מ לְעַנְיָן דֵּינָא מִשְׁמַע שְׁדַעְתּוֹ נוֹטָה לְהַלְכָה פְּרַבִּים וְהֵם הַמְרַדְכֵי וְהַרְשָׁבָ"א אֶלָּא פָּתַח וְאֵנוּ נוֹהֲגִין לְהַחְמִיר וְלֹמַר ב"נ וּב"נ כְּמוֹ שָׂאֵנוּ נוֹהֲגִין בְּכַמָּה חֲנוּמְרוֹת וְכו' וְלִבְסוּף פָּתַח וְא"כ מֵאַחַר שָׂאֵנוּ מוֹדִיעִים לְכַת"ר ס' מְנוּבָהק שְׁבוּ לִיכָא לְמִיחַשׁ פָּלַל לְזֶה וְא"כ הוּא מְתַקְּיָם ע"י הַרְשָׁאָה לְכ"ע בְּלִתֵי סָפֶק וְאֵין צָרִיף תּוֹ הַשְּׁלִיחַ לֹמַר ב"נ וּב"נ וְהַגֵּט פָּשַׁר בְּלֵי שׁוּם פְּקַפּוּק עכ"ל: הָרָאָה לְזַעַת אֲשֶׁר מְהַר"ם ו"ל הֵבִין בְּדַבְּרֵי מוֹר"ם ו"ל אֲשֶׁר דַּעְתּוֹ נוֹטָה לְפָסוּק פְּרַבִּים שְׁהֵם י"א קָמָא וְכֵן מְתַבָּרָא מְדַבְּרֵי ו"ל בַּד"מ ע"ש וְזֶהוּ הַפֶּה מִן הַפָּלַל שְׁכַתְבַּת הָרַב וַיֹּאמֶר יִצְחָק וְתָא חֲזִי מ"ש הָרַב מוֹהַרשֵׁד"ם ו"ל ס' ע"ז שְׁצַדָד לְהַתִּיר מִמָּה שְׁנִתְקַיְּמָה שְׁטַר הַשְּׁלִיחוֹת וְגַם פָּתוּב בּוֹ סֶדֶר הַגֵּט וְשֵׁם הַמְגַרְשׁ וְהַמְתַּגְרָשֶׁת וְגַם פָּתוּב וּמָה שְׁרָאֵינוּ וְנַעֲשֶׂה בְּפָנֵי כִי"ח וְכו' וּבִיאָר הָרַב ו"ל דַּע"כ לֹא עָרַעַר הַרִיב"ש אֶלָּא בְּשֵׁטֶר הַמְעִיד עַל הַשְּׁלִיחוֹת לְבַד אֲבָל בְּשֵׁטֶר הַמְעִיד עַל הַפְּתִיבָה וְעַל הַחֲתִימָה לִיכָא לְסַפּוּקֵי וְהַסְפִּימוּ עִמּוֹ שְׁנֵי רַבָּנִים הוּב"ד בְּתִשׁוֹ מֵהַרש"ך ס' ל"א וְע"ז סְמָךְ הָרַב וְעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וְהָרַב פ"מ ח"ב ס' ל"ח פִּירֵשׁ דְּבַרֵי הַרִיב"ש כַּמ"ש מֵהַרשֵׁד"ם ו"ל וְהוּא הִפִּי הֵב' וְהָרַב ג"פ ס' קכ"ב ס' י"ג פָּתַח הִפִּי הֵב' שִׁפִּי הָרַב פ"מ בְּדַבְּרֵי הַרִיב"ש הוּא הַנְּכוֹן וְהַיֵּשֶׁר אֶלְמָא שְׁפֵן דַּעְתּוֹ לְפָסוּק כַּמ"ש מֵהַרשֵׁד"ם ו"ל וְא"כ נ"מ נְמִי לְנִד"ד שְׁפָתוּב בְּהַרְשָׁאָה כָּל הַנְּז' שְׁכַתְבַּת מֵהַרשֵׁד"ם דְּהִינֵנוּ שֵׁם הַמְגַרְשׁ וְהַמְתַּגְרָשֶׁת וְסִי' הַגֵּט וְעַדִים הַחֲתוּמִים בּוֹ וְכָתוּב הַנְּפֶק עַל הַהֲרָשָׁאָה וְנִתְקַיְּמָה חֲתִימָת הַדֵּינָיִם שְׁמוֹתָר לִנְתָן וְאֶפְרָי לְסְבֵרַת הַמְחַמִּירִים נִרְאָה דב"ח שְׁיֵשׁ בְּהַרְשָׁאָה הַנְּז' עוֹד תּוֹסֶפֶת טוֹבָה דְּהִינֵנוּ שְׁהוֹדִיעוּ לָנוּ ס' מְנוּבָהק בְּגֵט דְּהִינֵנוּ שְׁיֵשׁ נְקוּדָה בְּאַחוּרֵי הַגֵּט נִגְדָא אוֹת פ' וְכו' כו"ע אֲזַלִי וּמוֹדוֹ דְּכָשֶׁר וְכַמ"ש הָרַב מְהַר"ם מְלוֹבְלִין כְּנִז', וְכ"כ הָרַב שְׁדָה חָמַד ס' י"ט אוֹת ט"ז מְשֵׁם הָרַב מְטַעֵי מִשָּׂה ו"ל דָּאֵם פָּתְבוּ בְּהַרְשָׁאָה ס' מְנוּבָהק שׁוּב

אין בזה מיחוש פלל, ועוד טיבותא אחרת נמצא בנ"ד ששלחנו פתב מינחד לב"ד יכב"ץ
שבמקום הבעל כדי לשלוח גט לאשתו ולמנות שליח פב"פ אשר הוא פה עמנו במקום
האשה והשגנו תשובה מהם שפן עשו ונ"ל הרב תפארת יוסף הביא דבריו הרב שדה
חמד דהיינו שיצא לידון בשליחות גט ע"י הכי דנאר שמתחילה יכתוב הבעל לאחד
מינחד במקום האשה שרוצה למנותו שליח הולכה והשליח יכתוב לבעל שמקבל עליו
להיות שליח פשישלח לו הגט ויהיה פתיבת יד השליח מקנינים ובזה מועיל גם להיש
חולקים שפתב הרמ"א וישלח הגט וההרשאה וחומם ב"ד והבעל יכתבו סי'מובהק בגט
כדי שלא יצטרף לומר ב"נ וב"נ וכו' פנ"ל ברור לדינא ע"כ, ועוד פתב הרב מהרנ"ח
ז"ל סי' ל"ב על הגט הבא בפוסט'א דלא חיישינו לחששת הריב"ש ז"ל לא לגשרף ולא
לנאבד וכ"כ הרב ידי דוד סי' ס"ב הבי"ד הרב שדה חמד דקצ"ד ע"ג שפתב אעפ"י שיש
פוסקים דחיישי לסברת הריב"ש שיהביא רמ"א דהרשאה לא חשיב קיום דחיישינו
דילמא נאבד הגט מיד השליח ומשום פסופא מייניי וכותב גט אחר וכו' מ"מ פל אלו
החששות ליתנהו בגט הנשלח ע"י הכי דנאר דהשליח לא ידע עד דמטא גיטא לידיה
ע"כ אין לחוש לא לגשרף ולא לנאבד ולא לזיוף השליח: אמתא לנד"ד שיש בו פל מ"ש
לעיל שפתוב בהרשאה סי' הגט וסי' מובהקים ובא בפוסט'א ליד השליח ושלחנו מקודם
לב"ד והשגנו תשובה מהם הא נדאי בהתחבר פל הני טעמי תריצי יחד כ"ע מודו דקשר:
והגם שראינו מ"ש רבינו הטור בסי' קמ"א בשם הר"ף בשליח קבלה שצריך לחתום
בשטר השליחות ג' דיינים ושתהיה חתימת פולם ניפרת במקום נתינת הגט ולא סגי בתרי
מגו תלת ונ"מ לנד"ד נמי שבא הגט ע"י הכי דנאר וע"י שטר השליחות מתקנינים שליחותו
פשיטא דצריך שלשה ושתתקנינים פל חתימתם וכמ"ש ומכ"ש הוא ומה התם שהשליח
קבלה מעיד בפנינו שעשאתו שליח עכ"ז צריך שטר השליחות וכו' נדו"ד שבא ע"י
הפוסט'א לכ"ש: אמנם עין רואה למר"ן ז"ל בב"י שתמה ע"ז גם ממ"ש הריב"ש ז"ל
סי' שי"ח והתשב"ץ ז"ל ח"ג סי' ס"ו מוכח להדיא שאם פתבו בתלת פחדא הוינא וחתמנו
תמ"ת מקרי קיום, וגם ראה ראינו מ"ש הרב פת"ת סוס"י קנ"ב משם הרב בגדי ישע
דאם נשלח מעשה ב"ד ע"י כ"י דנאר גם המתבר סס"י קנ"ב מודה שמותרת לינשא בלא
הפרת חתימת ב"ד וכו' אבל אם המעשה ב"ד בא ע"י הבי"ד ליד ב"ד ולא שלטה בו ידי
האשה מעולם ליכא למיחש לזיופא וכו' וכ"ש במקום עגון קצת, וגם הרב מאמר מרדכי
סמך ע"ז בעובדא דידיה וגם בפ"ת הביא תשו' הרב חתם סופר סי' מ"ד וסי' מ"ט ושם
ביאר וכתב אף אם נכתב לשם ובא התשובה ע"י הכי דנאר סגי בהכי דבכה"ג אין צריך
שום קיום, ובסי' מ"ג ג"כ פתב דכל פתב הנשלח ע"י הבי"ד לבעלים ידועים ומגיע מהם
תשובה בחזרה ע"י הבי"ד הרי הדבר ברור שהוא מבעליו ואין בו שום זיוף פמוכן לכל
מבין וא"צ שום קיום ע"ש, גם בסוף סי' מ"ה פתב סברא זו והזכיר שם נשגם הגאון
בתשו' בית אפרים פתב פן וכבר נעשה מעשה עפ"י סברא זו איזה פעמים ע"כ, א"כ כפי
זה בנד"ד אשר נתקנימו חתימת שני הדיינים החתומים על הקיום וגם שלחנו אנו מהכא
ליד ב"ד הצדק שבעי"ת אצוריא יע"א להשתדל לשלוח הגט ולמנות השליח פה פב"פ
וכן היה שהשגנו תשובה מהם ע"י הכי דנאר והתשובה והגט וההרשאה פרוכים וקשורים
וחתומים בכרף אחד ונשלחו לידינו למסור השטר והגט בידי השליח וכן היה הא נדאי
פגון דא כו"ע מודו דע"י פל הנז' נתקנינים הגט הנז' ומותר לינתן לכתחלה וכ"ש שגהו

מקום עיגון, אח"כ ראינו בספר נד"ל סי' כ"א שכן עשו מעשה בעיק"ו ירושלם ת"ו וסמכו על הפרת שני חתימות הדיינים לבד ע"ש: י וע"מ שלא עשו תיקון השליחות כמנהג עיק"ו ירושת"ו בשני שלוחים ונ"ל הרב"ד בשם אלמא מיהו כמה שעשו שליח אחד דוקא שמינהו הבעל מעיר לעיר ע"י כתב ודאי לא טוב עשו ואין פן מנהג כל הפתי דינים שקדמונו אלא הבעל עושה שליח פאן בשני עדים ומוסר הגט ביזו להוליכו לאשתו ונותן לו רשות לעשות שליח וכו' עד מאה שליחים ואפילו בלי אונס ואח"ך זה השליח של פאן עושה שליח אחר בלשון נסתר לאיש הידוע שם ובא לב"ד ותכף אחר מינוי השליח יאמר וגט זה בפ"נ וב"נ לשמה וא"כ לא נשאר לשליח שני לומר רק שליח ב"ד אני וכו', וכבר נתנופחנו עם מעל' הרב המסדר גט זה והודה דאגב שטפיה לא דק והנכון לעשותו בשני שלוחים ושני פתי עדים וד"ב עכ"ל, ובשם עישה כתב ולדידי מאי דעבדינן האינדנא דשליח הא' ממנה שליח שני בפני ב"ד וב"ד הם הפותבים וחותרים הרשאה שניה וכותבין כל ס' הגט ומעידים על הרשאה רא' וקיומה ועל הגט הנז' ועל שליח הרא' שהעיד בפניהם בפ"נ ובפ"נ גם שולחים פתב לעיר האשה ומודיעים סדר השמות שפתבו וסדר הגט ושולחים הגט עם שני הרשאות והפתב בכרף א' פתוב וחתום וע"י הכי דואר שא"א לשום חששא ולא לשום זיוף הא ודאי דהגט מתקנים שפיר וכבר העיד לנו הרב ז"ל כי פבר נתפשט המנהג ובפרט במקום עיגון עכ"ל, וא"כ לכאורה היה נראה שיש לחוש גם לזה אמנם הדבר פשוט דטעם רבותינו הנז' שייסדו מנהג זה בשני שלוחים היינו פדי שתתקנים תקנת רבותי' שייאמר שליח רא' בפני ב"ד וב"נ ושליח שני יאמר שליח ב"ד אני ובזה מתקיימת שפיר תקנת רבותי' וכן מפני ש' יוצא בדברי הרב תוספת בכורים אות ס"א ע"ש, א"כ יצא לנו מזה דנד"ד שנתקנים הגט ע"י ההרשאה וקיומה כמש"ל אין אנו צריכים לשני השלוחים ועיין מר"ן סי' קמ"א סעיף ל"ה באופן אשר יצא לנו מדברי רבותי' כנז' שמתר לינתן הגט הנז' ועכ"ז שלחנו כתב להב"ד של שם אולי יסדרו גט אחר וישלחוהו ע"י שני שלוחים ולא יצריכו אותנו ליפנס בסלע המחלוקת וציי"מ וימ"ן אמן: אח"כ קבלנו תשובת הרבנים יצ"ו שהבעל נסע משם והלך לו ולא אפשר להשיג גט אחר ובכן הסכמנו ומסרנו הגט הנז' ליד האשה ע"י שלוחו פיון שהוא מקום עיגון ושעת הדחק והבעל הרחיק נדוד ולא נודע מקומו איז ויה"ר שלא יבואו בנות ישראל לידי כף והי"ז י"ב לחדש סיון המב"ת שנת שש"ן לפ"ק והשו"ב וקיים פה עיק"ו טברית"ו: הצב"י ע"ה ב"ה דוד ואעקנין ס"ט סימן י"א א"ה הי"ו בן להרב המחבר ז"ל אגב הדפסת פתבי עט"ר וצ"ת הרה"ג ר' אב"א ז"ל אמרתי מצנה להביא מן ההדיוט מאותו ענין מה שנתחדש לי בהיותי משרת בקדש ואני בתוך הגולה בעי"ת אג'אכסיו (בורס) יע"א שעשה עמנו האל ית' נסים ונפלאות בימי המלחמה הנוראה ונתן בלב הממשלה שלנו ממשלת צרפת הרוממה יר"ה להוליך אותנו לשם או בתוך הים והנה נותן לנו מידי חו' בחו' כל הצריף לנו מאכל ומשתה ומלבוש יותר מד' שנים ה' ירום קרנם בכבוד ותנשא מלכותם עד ביאת הגואל בב"א ויען שהיינו שם בפ"י קהל גדול יותר משמנה מאות נפשות וצריף להם גיטין וקידושין וכו' ויהא עיר חדשה ולכן נכנס לי כמה ספיקות בענין הגיטין שצריכין ליתן ואלו הם: א ילה"ס בכתיבת שם העיר אג'אכסיו אם נכתוב גט אחד לבד ברפה על הג' של אגאכסיו או להצריף ב' גיטין וכו' כמו בשם ג'ניא או ג'אמילה שנסתפק בהם בס' קנין הגוף מערכת השמות או"ג וכתב

עיי' שו"ת אהל יוסף וכעת הס' הנז' אינו בְּיַדִּי [ואין בְּיַדִּי בזאת העיר שום ס' כ"א שו"ע
אה"ע עם פ"ת וס' קנ"ג הגוף] אף ראיתי עוד בס' הנז' בְּמִנְהֵגֵי אֵיזָה מְקוֹמוֹת אוֹת ט"ל
וְנ"ל בְּעֵינַי הַנֶּהָר שֶׁשָּׁמוֹ דָּאֲרֵגוֹפוֹרִי וְכוּ' וְאִם נוֹהֲגִין לְכַתּוֹב ב' גִּיטִין הֵיכָא דְאִיכָא רַפָּה
בְּשֵׁם הָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה ה"ה שָׁם, וְאִם לֹא נִהְיָו לְכַתּוֹב בְּשֵׁמוֹת ה"ה בְּנֵהָר לֹא יִכְתְּבוּ וְאִם
אֵין שָׁם מְנַהֵג יְדוּעַ רָאוּי לְכַתּוֹב גִּט אֶחָד בְּרַפָּה כְּמוֹ שְׁנוֹהֲגִין בְּבִלְוִיגְרָאדוּ שְׂאִין פּוֹתְבִין רַק
גִּט אֶחָד בְּרַפָּה ע"כ, וּא"כ יֵצֵא לָנוּ מִזֶּה שְׁגָם פֶּה הָעִירָה שְׂאִין בֶּה שׁוּם מְנַהֵג יְדוּעַ אֵין
צָרִיף לְכַתּוֹב רַק גִּט אֶחָד בְּרַפָּה כַּמֶּש"ל: ב הָא וְדָאֵי שְׂצָרִיף לְכַתּוֹב א' אַחַר הַג' שֶׁל
אֲגֵאכְסִי כִּי פֶה פּוֹתְבִין אוֹתָהּ בְּכַתְּבֵי צָרְפְּתֵי תוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְגַם לְדִידָן פֶּה צָרִיף לְהִיּוֹת כִּי
בכ"מ שְׂיֵשׁ נִיקוּד קמ"ץ צָרִיף לְכַתּוֹב אַחֲרָיו אוֹת א' הֵלֵא"ה תִּהְיֶה נִק' בִּשְׁב"א חֲטָף
וְתִשְׁתַּנֵּה קְרִיאָתָהּ וְיִפְסֹל הַגִּט וְכ"כ הַפ"ת ז"ל סוֹס"י קכ"ח ס"ק י"א מִשֵּׁם הַתּוֹ"ג דְּכָל
שֶׁחֲסַר אוֹת שֶׁהוּא לִס' נִקְנֹדָה וּמְחַמַּת זֶה יִקְרָאוּ בְּנִקְנֹדָה אַחֲרֵת פְּסוּל: ג עוֹד יֵלֵה"ס בְּאוֹת
ס' שֶׁל אֲגֵאכְסִי אִם נִכְתְּבָה בִּס' אוֹ בְּצ' כִּי אֶצֶל הָעֵרְלִים אֵינוֹ מְבֹנֵר אֶצְלָם אִם הֵיא בִּס'
אוֹ בְּצ' כִּי אֶצְלָם אֵין לָהֶם הַפְּרֵשׁ בֵּין ס' לְצ' כְּמוֹ שְׂאִין לָהֶם הַפְּרֵשׁ בְּכַמָּה אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ בֵּין
תִּי"ו לְט' וְכוּ' אֵף אָנוּ ב"ב קוֹרִין וְכוֹתְבִין אוֹתָהּ בִּס' זֶה יוֹתֵר מִג' שְׁנַיִם מִשְׁפָּאנוּ לָפֶה,
וְעַיִן מ"ש מוֹר"ם ז"ל ס' קכ"ח ס"ג בְּשֵׁם הָעִיר וְנ"ל וְאִם יֵשׁ לְעִיר ב' שְׁמוֹת א' נִקְרָא
בְּפִי יִשְׂרָאֵל וּא' בְּלִשׁוֹן נְכָרִים שֵׁם שְׁקוֹרִין לוֹ יִשְׂרָאֵל הוּא הָעֵינִיקָר וְכוֹתְבִין שָׁם יִשְׂרָאֵל
תַּחֲזִי וְע"ש הַנְּכָרִים דְּמִתְקָרִי] וְאִם הֵב' לְשׁוֹנוֹת קְרוֹבִים זל"ז וְכוּ' אֵין פּוֹתְבִין רַק שָׁם
יִשְׂר' וְכַתְּבֵהּ ט"ז וְנ"ל וְאִם הַנְּכָרִים קוֹרִין שָׁם הָעִיר בִּג' וְיִשְׂרָאֵל בְּקו"ף פּוֹתְבִין בְּקו"ף
וְכוּ', וּא"כ גַּם פֶּה הָעִירָה שְׂזָה ג' שְׁנַיִם וְיוֹתֵר מִשְׁפָּאנוּ הִיְהוּדִים לָפֶה וְכִּף קוֹרִין וְכוֹתְבִין
אוֹתָהּ בִּס' אִפִּי אִם יִהְיֶה הָאֶנְפִּין שֶׁיִּכְתְּבוּ אוֹתָהּ הַנְּכָרִים בְּצ' שָׁם יִשְׂרָאֵל הוּא הָעֵינִיקָר
כַּמֶּש"ש, וּבִפְרֵט דְּאוּלֵי גַם הַנְּכָרִים כִּף קוֹרִין אוֹתָהּ דְּאֵין הַפְּרֵשׁ לָהֶם בֵּין ס' לְצ', וּבִפְרֵט
שֶׁהֵיא מְאוֹתִיּוֹת הַמְּתַחַלְפוֹת בִּזְשֵׁר"ץ, וְעַיִן מ"ש הַפ"ת שָׁם ס"ק י"א מִשֵּׁם הַתּוֹ"ג דָּאִם
הַחֲלִיף בְּאוֹתִיּוֹת הַמְּתַחַלְפוֹת כָּל שְׂאִין הַחֲסָרוֹן נִיכָר בְּמִבְטָא כְּגוֹן אֲרָדָא בְּדִל"ת וְכַתְּבֵי
אֲרָטָא בְּטִי"ת, וְכֵן בְּחִילוּף בֵּין ז' לִס' כִּיִּן שֶׁהֵם מְאוֹתִיּוֹת הַמְּתַחַלְפוֹת כְּשֶׁר וְכוּ' וּא"כ
פְּשוּט הוּא שֶׁנִּכְתְּבוּ אוֹתָהּ בִּס' כְּמוֹ שְׁקוֹרִין וְכוֹתְבִין אוֹתָהּ בְּנִי יִשְׂרָאֵל וְכַמֶּש"ל: ד וּבְעֵינַי
שָׁם הַנֶּהָרוֹת שְׂיֵשׁ פֶּה ב' נִהְרוֹת הָאֶחָד מוֹעִיל לְשִׁתְּיָה וְלְכָל דְּבָר וְאֵין לוֹ שָׁם יְדוּעַ, וְהֵב'
אֵינוֹ מוֹעִיל לְשִׁתְּיָה שְׁמִימִיו מְלוּחִים קֶצֶת וּמוֹעִיל לְכַבִּיּסָה וְכוּ' וְיֵשׁ לוֹ שָׁם יְדוּעַ וְקוֹרִין
אוֹתוֹ "גְּרָאוּנָא" וְלִפִּי מ"ש מְר"ן ז"ל, א"ה ס' קכ"ח ס"ד שְׁנֵהְיָו לְכַתּוֹב שָׁם הַנֶּהָר, וְאִם
יֵשׁ לוֹ ב' אוֹ ג' פּוֹתְבִין כֹּלָם וְכוּ' ע"כ: וּא"כ פֶּה יֵלֵה"ס הֵיאָף נִכְתְּבוּ שָׁם הַנֶּהָרוֹת בְּגִט
שֶׁהָאֶחָד יֵשׁ לוֹ שָׁם וְאֶחָד אֵין לוֹ שָׁם וְאִם נִכְתְּבוּ הָאֶחָד שְׂיֵשׁ לוֹ שָׁם וְנִנְיַח הֵב' שְׂאִין לוֹ
שָׁם יֵשׁ לְחוּשׁ דְּמִיחְזִי כְּאֵלוֹ אֵין שָׁם רַק נִהָר אֶחָד, וְאֵעֲפ"י שֶׁכַּתְּבֵי מוֹר"ם ז"ל בְּסוֹס"י
הַנְּז' וְנ"ל שְׁתִּינֶהָרוֹת הַשׁוֹפְכִים זל"ז אִם קְרוֹב לְעִיר אֶבֶד אֶחָד אֶת שְׁמוֹ אֵין פּוֹתְבִין אֶלָּא
הָאֶחָד וְכוּ' עכ"ז אֵינוֹ דוֹמָה לְנִד"ד כִּי שָׁם הֵם שְׁנֵי נִהְרוֹת הַשׁוֹפְכִין זל"ז וְאֶבֶד, אֶחָד אֶת
שְׁמוֹ דְּהֵינּוּ שֶׁהָרוֹב אֵינָם קוֹרְאִים אוֹתוֹ רַק שָׁם א' כַּמֶּש"ש הֵבֵה"ט שָׁם סִקִּי"ד וּא"כ לֹא
נִשְׂאָר עָלָיו דִּין שְׁתֵּי נִהְרוֹת רַק נִהָר אֶחָד יִקְרָא וּבְעֵבוּר זֶה אֵין פּוֹתְבִין רַק אֶחָד לֹא כֵן פֶּה
שֶׁהֵם שְׁתֵּי נִהְרוֹת גְּדוּלִים וּמְפֹלְגִים זֶה מִזֶּה: וְעוֹד עַיִן מ"ש הֵבֵה"ט שָׁם מִשֵּׁם הַלְּבוּשׁ
דְּדוּקָא אִם נֶאֱבֵד שָׁם הַקָּטָן אֶבֶל אִם נֶאֱבֵד שָׁם הַגְּדוֹל מְזַכֵּרִין שָׁם שְׁנֵיהֶם ע"כ, אֶתְאֵן
לְנִד"ד שֶׁהָאֶחָד שְׂאִין לוֹ שָׁם הוּא שְׁשׁוֹתֵין מִמְּנוֹ וּמוֹעִיל לְכָל דְּבָר וְהֵב' שְׂיֵשׁ לוֹ שָׁם אֵינוֹ

מועיל לשתייה כ"א לכביסה וכו' א"כ הו"ל איך ששאלו לו שם הוא הגדול וא"כ איך אפ' לכתוב שם הקטן ונגיח שם הגדול וע"ע מ"ש הפ"ת שם סק"א משם הטי"ג ונ"ל ואם יש שני נהרות או ג' ולאחד או ב' אין שם ידוע צ"ע, ונראה דטפי יש לכתוב על מי נהרות סתם מלכתוב דיתבא על נהר פ' ותו לא דמיקוץ פאלו אין שם נהר אחר דהא פשאיין מזכיר שם הנהרות ג"כ פשר וכו' עכ"ל הטי"ג ונ"ל, והקשה עליו הפת"ח ז"ל מדוע לא הזכיר בזה דברי רמ"א ז"ל סוס"י זה ונ"ל שתי נהרות וכו' ואם יש ספק בדבר אין כותבין אלא אחד וכו' ואפשר לחלק ע"כ, והחילוק הוא פשוט כמש"ל כי שם הם שתי נהרות המושכין וכו' לא כן היכא שהם נהרות נפרדים זמ"ז ולאחד שם ידוע ולשאר אין שם ידוע הא נדאי שאם יכתוב שם האחד ונגיח השאר אתי למטעי וכו' ולזה כתב שטוב יותר לכתוב דיתבא על מי נהרות סתם: אמתאן לנד"ד שהאחד יש לו שם ידוע והב' ששותין ממנו אין לו שם ידוע הא נדאי שאם יכתוב סתם דיתבא על מי נהרות סתם עדיף טפי: ובפרט למ"ש מהרד"ך ז"ל בבית ד' הבי"ד הפ"ת ס"ק ב' ונ"ל דאפ"י אם נהגו לכתוב שם הנהר וכתב דיתבא על נהרא סתם הגט פשר ע"כ, וכ"ש פה העירה שעדיין לא נהגו לכתוב שם הנהר הא נדאי דכך עדיף טפי לכתוב על מי נהרות סתם מלכתוב שם האחד והאחד לא ופשוט: ה ובענין איך נכתוב בגט דיתבא על פיה ימא או דעל פיה ימא מותבא כמ"ש מר"ן ז"ל סי' קכ"ח ס"ד ונ"ל נהגו לכתוב דעל פיה ימא מותבא ע"כ: אף ראיתי מ"ש בס' הגט אות קי"ב ונ"ל עיר היושבת על חוף הים אם היא עיר שאין בה מנהג היא יכתוב יש לכתוב דיתבא על פיה ימא ע"כ, וע"ע בס' קנין הגוף במנהג איזה מקומות אות כ"ח שכ"כ, וא"כ גם פה העירה שאין בה שום מנהג יש לכתוב דיתבא על פיה ימא: זהו מה שעלתה מצודתי להלכה ולא למעשה עד שייספיימו עמי הרבנים היושבים על מדין אשר יש להם יד וש"ט בפוס' ראשונים ואחרונים ושלחתי לשאול לרבני עי"ק טבת"ו ולא זכיתי להיות עב"ע"ת שהיו הדרכים סגורים בעוה"ר.

ולכן שלחתי לרבני עוב"י תוניס יע"א לבית דינו של הרה"ג פמה"ר זיתון זלה"ה: וועוד יש להסתפק אם יכולים ליתן גט בעיר חדשה וכו': וזאת התשובה שבאה לי מגאוני ורבני ב"ד רפה של עוב"י תוניס יע"א ונ"ל לכבוד הרב המובהק וכו' פמה"ר זיתון ונ"ל יחשל"א: אנכי שלומי אמוני ישראל, מכתבו היקר י"ד כסלו, תרע"ט הגיע לנכון ותוכרצוף אהבה פאן בד"ת, אודות הגט אשר רוצים לעשות במח"ק יע"א: הנה מה שנסתפק בכתיבת שם העיר אם יכתוב ברפא או להצריכה שני גיטין כאשר אמר מר שבעיר חדשה יכתבו ברפא פן הוא מסקנת הפוס' ז"ל הבי"ד הרב שדה חמד מע"ג סי' י"ב אות י"ז: ומה שנסתפק ספק ב' וספק ג' אודות הא' של שם העיר, ועוד ספק ב' פיצד יכתוב בס' או בצ', פבר כתב הרב ג"פ סי' קכ"ח או"ג דהפלל העולה דאם כתב שם העיר כבלבול בשינוי האותיות יתיר וחסר נחליף יש להכשיר וא"כ במקום דחוק הא נדאי שצריך לכתוב הא' ולכתוב בס' כאשר שגור בפי ישראל וכדעת דו"מ: גם ע"ד הנהרות מה שהכריע ר"מ פן דעתינו לכתוב על מי נהרות סתם, וחתמי ב"ד רפה דעובי תוניס יע"א: וע"מ שנסתפקתי בעיר חדשה אם כותבין בה גט או לא, לא השיבוני והא נדאי שתיקה פהודאה ואם הנה איסור בדבר היו כותבים לי: ואחר שרחם ה' עלינו והשיבנו למקומנו על ארצנו ועל נחלת אבותינו הלכתי לבהמ"ד יכ"ץ וברכתי את ה' שזכנו לחיות בננועם ה' ולבקר בהיכלו וראיתי מ"ש הרה"ג חותם סופר א"ה סיל"ה אחר שכתב

וכו' וכו' פתב אפי' גדולי עולם לא סדרו גט בעיר חדשה עד שנתיעצו בהסכמת גדולי הזמן לא משום ספק לבד אלא שעי"ז יתפרסם ונקבע השם ההוא המנספם עכ"ל וא"כ קא ודאי היינו טעמם של הרבנים הנז' שלא פתבו לי ע"ז בעבור שנתיעצתי עמם והספיקו גם הם לדעתי א"כ אין לה פרסום גדול מזה ופשוט: ז' ובענין שם המגרש ששמו מהעריסה נעים חיים אף העולם אינם מפירים אותו אלא בשם נעים, גם בעליתו לס"ת אין קורין אותו רק בשם נעים, אף בחתימתו הוא חותם נעים חיים: וא"כ ילה"ס אם זה נקרא נשתקע השם וצריף ב' גיטין כמ"ש מר"ן ו"ל סי' קכ"ט סי"ח שיש מי שפצריף שני גיטין, או אין צריף וכמ"ש הבה"ט בס"ק ל"ב דאם נשתקע שם הב' אין צריף שני גיטין וכותב רק שם הראשון כחי' בתרא ע"ב, וכ"כ הפ"ת ס"ק נ"א משם הרב ברית אברהם ו"ל סוס"י קי"ז במי שקונדם החתונה נשתנה בחליו לשם יעקב ונשתקע לגמרי וכו' פבר הספיקו הפוז"ל דלא פיש מי שפצריף ב' גיטין בש"ע ואין להזכיר שם יעקב פלל ע"כ: אף עכ"ז אינו דומה לנד"ד דהתם נשתקע שם הב' לגמרי לא בקריאה ולא בחתימה לא כן בנד"ד שעדיין חותם בשניהם יתכן שזה לא נקרא נשתקע: ועוד שאותו השם לא היה לו מהעריסה לא כן בנד"ד שהי"ל אותו השם מהעריסה וכו': ואחר החפוש מצאתי ראיתי מ"ש הרב פ"ת ו"ל בסדר גט ראשון אות י"ט ס"ק ב' וז"ל ובענין אם נשתקע שם העריסה בקריאה לגמרי אלא שחותם עדיין בשם העריסה ע"י מש"ל בשם אלעזר בשם הטי"ג ותשו' הגאון ח"ס ו"ל ח"ב ס"ד דלא תשיב נשתקע בכה"ג ושפ"ד לכתוב דמתקרי על שם שחותם ע"ש, וע"ע מש"ל בקונטרס השמות אות אלעזר וז"ל ועי' מ"ש בתשו' הגאון ח"ס.

ח"ב ס"כ בגט עוזב דת אשר לפנים ביש"ר שם עריסתו שמואל הירץ וכן חותם עצמו, אף לתורה ובפי כל נקרא שמואל לחוד, אף לכתוב בגט והביא שם דברי הט"ז ודברי הטי"ג וכו' וכתב עליו דמה דמשמע מדברי הטי"ג פאן דאם נקרא בשם העריסה פה יש לכתוב דמתקרי פיון שחותם עצמו פן אף דכו"ע ולס"ת אין קורין אותו בשם זה, הנה הגאון הנה עצמו בפללים שלו ס"כ ס"ק ט"ז מסתפק בזה פיון שפצריף נשתקע: ואמנם בדברי הט"ז מאי דפשיט"ל דעל החתימה לא שייף לשון קריאה צ"ע הלא כל התורה שבכתב נקראת מקרא ויש אם למקרא וכו' ואמאי לא יוצדק לשון דמתקרי על חתימתו: לכן נראה דהט"ז לא קאמר אלא שאין צורך לכתוב דמתקרי לפי דבש"ס מצינו הדין דהו קרו לה מרים וכו' משמע שלא הצריכו תקנה זו אלא משום דהו קרו לה אבל אם פתבו אינו מפסיד, ויתפרש דמתקרי מתוך הפתב, ומקרא מלא פתיב ויהי פקרוא המלך את הספר: ונהי דאלו לא נקרא פן בשם העריסה פלל לא החליט, מ"מ בנקרא עכ"פ בשם עריסתו פה משמע מדברי הגאון הנ"ל לכתוב דמתקרי ולא ליתן שני גיטין ולא ליחוש למאי דלא משמע בפללים שלו ובפרט וכו' ע"כ יכתוב שמואל דמתקרי שמואל הירץ עכ"ל: אהאן לנדנ"ד שנקרא ג"כ שמו מהעריסה נעים חיים ועדיין חותם שמו פה, הגם דבעליתו לתורה ובפי כל אינו נקרא רק נעים אפי"ה צריף לכתוב נעים דמתקרי נעים חיים פהסכמת הגאונים הנז"ל וצ"י י"מ וימ"ן אכ"ר: סימן י"ב מעשה שהנה פה היה שח"ר פ' נשוי עם פ' בת פ' ונלב"ע ונחליש והשאר אחריו ברכה יורש נחלתו בן קטן שיש לו מן האשה הנז', והעובד שפצריף אחריו הוא גונגית אשתו הנז' שעדיין היא פמות שהיא וגם המדוידים שהוציא לה אביה עדיין הם ביזו ועוד פמה מטלטלין שלו:

והנה בעתה באו לפנינו קרובי היתום הנז' לתפוע זכיות היתום הנז' באו' שפפי התקנה
הנהוגה פה ע"ק טבריה ת"ו שאם לא השאיר אחריו שיעור שני פתובות חולקין, וכפי"ז
מגיע ליתום הנז' תצי כל העזבון והמדודים הנז' והנדוניא הנז' שהם בעין וכן העיד הרה"ג
כמהרא"ך נר"ו ע"ג שהרה"ג כמהרש"ך ז"ל נשאל ע"ז והשיב שגם הנדוניא בכלל
החלוקה, ואבי הבת הנז' משיב שמעולם לא יש מנהג זה בעי"ק טבת"ו שהרי שום אהד
מבני העיר אינו יודע מנהג לא זקנים וכו' ואם מוה"ר כמהרש"ך ז"ל עד בדבר הא קי"ל
שאין מוציאין ממון ע"פ עד אהד וכ"ש עפ"י עד מפי עד עכ"ד: ואנן בדין אחר המשא
ומתן מפשט פשיט"ל שאין להיתום הנז' שום זכות לא בנדוניא ולא במדודים ולא במט'
הנז' מפמה טעמי תריצי קדא שכל רבני עי"ק טבריה ת"ו יצ"ו עדים בדבר שאין לנו
שום תקנה והסקמה בעי"ק זאת חמד זו טבריה ת"ו פ"א אנחנו נגררים אחר סביבותינו
או אחר מנהגי עיה"ק ירושלים ת"ו או אחר מנהגי עיה"ק צפת"ו שיש להם תקנות
והסקמות, וכן אנחנו כותבים בכתובות פמנהג א"י החדש המחוודש הנהוג היום, והנה
בהסקמת עיה"ק ירושת"ו מפנרש יוצא בה שהנדוניא והמדודים לא נכנסו בכלל התקנה
ונמשכו אחר תקנת טוליט"ו גם בזה, לא מלבד דכבר נמשכו אחריהן בתקנת ההשכון
כמ"ש בספרי הפוס' גם בזה נמשכו אחריהן, וכך היא תקנת טוליט"ו הובאה בטור אה"ע
סי' קי"ח, ומנהג עיה"ק חברון ח"ו פמנהג עיה"ק ירושלים ת"ו כמ"ש בספרי הפוס' ז"ל,
והסקמת עיה"ק צפת"ו במחלוקת היא שנויה בין הפוס' כמ"ש בס' חוט המשולש יש מי
שאו' שהנדוניא בכלל התקנה, ויש מי שאו' שאינה בכלל התקנה ע"כ: וכיון שפן אנן
קי"ל כל ספק בתקנה נעמידנו על ד"ת וכמ"ש מר"ן הש"ע אה"ע סי' קי"ח ס"ו ובתשו'
וכ"ש אם היא תפוסה שאין להוציא מידיה וא"כ פיון שאנחנו נגררים אחריהם פנותייהו
עבדינו, ותא חזי מ"ש הרא"ש ז"ל פלל ע"ט דהגם שלא נתפשט המנהג כ"א בעיירות
הסמוכות אמרינו דגם באותה העיר נתפשט הגם שהוא נגד דינא דש"ס ונהביאו הריב"א
ומר"ן ז"ל סי' ס"ו וכ"ש אם מנהג הסביבות פדינא דש"ס לית דין ולית דין דגם פאותה
העיר הכי דיינינו, ונהגם שהפוס' ז"ל חילקו פמה חיל בדברי הרא"ש ז"ל ע"י פה"א ח"ב
פ"ו מה' מכירה, מ"מ לדין לא נ"מ מידי פיון שמנהגנו מוסכם לדינא דש"ס, ועוד פיון
דמנהג זה אינו ידוע לבני העיר ואפי' לזקנים הוי ראיה גמורה דלא הוקבע מנהג זה,
וכמ"ש הרא"ם ח"א ס"י מהריק"ש בתשו' סי' ו' וס"א, חק"ל אה"ע סי' מ"ה משאת משה
אה"ע סי' כ"ז וביאר בפ"י דאם עיר אחת פתובים הסכמותיהם בפנקס וזו אינה פתובה
הוי ראיה דלא הוקבעה ע"ש, ונהגם שהרב מהרש"ך ז"ל נשאל והשיב שחולקין ולא
נודע לנו אם מתורת מנהג קאמר בלי שום תקנה או חזרו ותקנו פך עכ"ז אין ראוי לקבוע
המנהג אפי' עפ"י שני עדים וכמ"ש הרב משפטי שמואל סי' י"ג ומ"ג שהוא מנהג דלא
שכיח דלא מקרי מנהג וכמ"ש מור"ם ז"ל ועוד שהוא מנהג המבטל ההלכה דבעי' שיהיה
מנהג ותיקין או זט"ז וכיון דלא ידעינו מזה אפי' דין א' דן לקנים המנהג ודין אחר דן
אחריו פמותו וכו' פל מנהג דלא ידעי ליה פל בני מתא לא שמיה מנהג וכמו שפנ' כ"ז
בס' מטה אשר ז"ל ד"כ וכ"א משם פמה פוסקים ראשונים ואחרונים ע"ש ולאפס הפנאי
לא פאתי בארובה וצ"י י"מ וימ"ן אכ"ר: הצבי וידבר דוד סלי"ט סימן י"ג תשובה על
מה ששאל ממני הרה"ג אב"ד דק"ק אשפנזים היו"ו ז"ל בפת"ת א"ה סי' ע"ז ס"ק ד'
הביא משם הגהת זד אפרים דלשיטת הר"ן ז"ל שהובא בב"ש לקמן סי' פ' ס"ק כ"א דגם

באו' איני ניוזנית ואיניעושה חייבת בהנקה, א"כ הנקה לאו תחת מזונות ונתחייבה להניק גם פאן (פי' במורדת) ותשו' הרשב"א ז"ל אלאתר גירושין ע"ש מש"ב, דברי הרב י"א הנז' נפלאו ממני ואינם הלכה למעשה שאינם תלויים זה בזה כי מורדת שאני והיא דהר"ן באו' איני ניוזנית שאני דהתם מיירי שיושבת תחת בעלה ומשמשתו ואינה מורדת פלל רק שאומרת אינה רוצה בתקנת חז"ל שתי' מזונותיה תחת מעשה ידיה ויכולה לומר פן דקי"ל כר"ה דיכולה לומר איני ניוזנית וכו' בזה הוא דכתב הר"ן אעפ"י שאינה ניוזנית מחייבת בכל המלאכות והנקה בכלל אבל מורדת שאינה רוצה פלל בבעלה מי יאמר שחייבת לעשות מלאכות ולהניק, וראיה לזה מדברי הרשב"א ז"ל גופיה דהא ס"ל כס' הר"ן ז"ל בזה כמ"ש המ"מ בשמו בפ"ב בה' אישות ואילו במורדת כתב דפטורה אפי' קודם הגירושין וכמו שהבינו בדב"ק מור"ם סי' ה' דכתב ואפילו מעוברת וכו' הגיה הב"ח בשם ב"י לדעת הרשב"א והב"ש וח"מ, הרי לך דארבעה עמודי ההוראה מפרשים דברי הרשב"א אף קודם הגירושין, וכן הוא האמת דא"א לפרשו אתר הגירושין דהא ימי מרדה י"ב חו' שהם יותר מירחי לידה, א"כ מ"ש הרשב"א ז"ל אבל פשתלד היינו תוך יב"ח זמן השנה קודם הגירושין, והרב יד אפרים עצמו מקשה פן ועכ"ז דוחק עצמו לפ' דברי הרשב"א שגרשה תוך יב"ח, והוא משיג גם על מור"ם ומיישבו בדוחק ודברי הב"ח לא זכר שם פלל, ולא פל כמיניה להשיג על ד' עמודי ההוראה ולפרש דברי הרשב"א פי' דחוק בשגם שהיך אפרים גופיה חזר בסוף דבריו וכתב דגם הרשב"א אינו חולק על הרי"ף והה"מ וס"ל דבמורדת פטור ממזונות, הרי הוא עצמו הפיל יסודו פי נר' מדבריו שם שפל דחקו לפ' דברי הרשב"א דמיירי אתר הגירושין הוא מיסוד הנה דקשה דאם קודם הגירושין א"כ איך פתב בפשיטות במורדת דפטור ממזונות הלא כתב הרב"י בשמו לקמן דחייב במזונות פי אין במורדת רק פחת פתובה, ואמטו"ל פי' דאיירי לאתר הגירושין, ומעתה בסו"ד דמסיק דהרשב"א פהרי"ף וכהר"מ ס"ל דבמורדת פטור ממזונות אף קודם גירושין ממילא גם הוא יודה דדברי הרשב"א כפשטן דמיירי קודם גירושין וכמ"ש מור"ם ז"ל והב"ח וב"ש וח"מ, ועוד צ"ע במ"ש הב"י בשם הרשב"א ז"ל וז"ל וכ"ז שאבדה מזונות במורדת זהו לדעת הר"מ והרי"ף ז"ל אבל מעיקר הגמ' אין נראה פן בשום מקום ואין במורדת אלא פחת פתובה לבד עכ"ל, וק' והלא איתא בש"ס פ' אעפ"י דס"ד להדיא וז"ל ובהנהך תריסר ירחי שתא לית לה מזוני מבעל וצ"ע עכ"ל הרב אב"ד דק"ק אשכנזים יצ"ו: ר' אברהם צבי הלוי הי"ו ואני השבתי לו עי' מ"ש במפוז"ל שכתבו דרש"י ז"ל מפרש הגמ' הנז' באו' מאיס עלי וכו' אבל בבעינא ליה ומצערנא ליה מפסדת פתובה אתר הכרזה שבתות ולמה משהינן לה אגיטא ע"כ, א"כ זהו דעת הרשב"א ז"ל דמ"ש בגמ' משהינן ולית לה מזוני היינו באומרת מאיס עלי כמ"ש, אבל הרי"ף והר"מ ז"ל מפ' הגמ' אפי' בבעינא ליה וכו' וכן הביא הב"י ז"ל לעיל בסי' הנז' בשם הרשב"א גופיה דמ"ש בגמ' משהינן ולית לה מזוני במאיס עלי אבל בבעינא ליה אם ירצה יגרש אתר ארבע שבתות ולפיכך פתב בבעינא ליה וכו' משהינן ולית לה מזוני לדעת הרי"ף והר"מ ז"ל דמפרשי הגמ' בהכי, אבל לדידיה הגמ' לא איירי בהכי אלא דוקא במאיס עלי וכמ"ש, ומעתה מ"ש הרב הנז' דהוקשה להרב י"א דאי קודם גירושין היאך פטור ממזונות לק"מ דהתם מיירי בבעינא ליה והכא מיירי במאיס עלי דקאמר עלה בגמ' דלית לה מזוני, וכיון שפן שנסתרה הוכחת הרב י"א מעתה קם

דינא כמ"ש הרב ב"ש וח"מ דאם ילדה בתוך ימי מרדה שאינה מחוייבת להניק ואם מכירה מחוייבת להניק בשכר וכך אנו דנין דאפ"י במורדת יש לה שכר הנקה, הנלע"ד פתבתי וצוויי"מ וימ"ן אכי"ר: הצב"י וינדבר דוד סימן יו"ד שאלה מעשה שהיה כף הנה ביאודי אהד מתושבי עי"ק טברת"ו זה שמו מאיר אזערי נ"ע שהיה רגיל לילה ולמפנר סחורה בפפר צפורי וסביבותיו וידוע הוא אצל הגוים שבפפרים הנז' ומזה זמן קרוב לעשרה שנים נתעלם מאיר הנז' ונאבד זכרו ולא נודע איו, ולע"ע איגלאי מלתא ע"י גויה מסיחה לפי תומה שמאיר הנז' נהרג סמוך לפפרים הנז' שהיה רגיל לילה אצלם, וזה נוסח הקב"ע שנתקבלה בפני ב"ד של שלשה, במותב תלתא פחדא הוינא אנו סהדי דח"ל פד אתא קדמנא הר' משה אלקים נר"ו ואחר האיום והגזים העיד עדות גמורה ונ"ל כונא פיל פלאחין ונחנא קאעדן אנא ואבוי וקלת לינא וחדא מסלמא ליש מה בתגיגו לענדנא תציגו פאן יזי לענדנא ואחד יאודי ושמו מאיר קולתלהא אנא פנו בלאדכום קלת לינא פי ארינא קודם צפורי פאן יגי לענדנא ואחד ושמו מאיר פאן יביע בצ'עא סאלתהא אנא קולתלהא מנין הוא מן אנו בלאד מן חיפה או מן צפת או מן טבריא וקאלתלי מן טבריא מה פאן יג"י לענדנא גיר הוא ויום מן אל איים רוחנא נחטבו וציבנה מגארה פיל היש וציבנא אל יאודי מדפוח וערפנא פאין הוא הדא מאיר באוואפיה בעדו ואל חראמיא פאנו וואקפין פי באב אל מגרא קלולנא אינדא חפיתו האד שי נקתלויכים ותפרגנא ורוחנא וקלפתא פאין האד שי צחיים וקלת פאין האד שי צחיים וקאלתלי מן זמאן האד לחכאינא מן מדת תמן שנין או עשר שנין ע"כ דברי העד וחתמו ע"ז שלשה מהת"ח יצ"ו ועתה יורינו המורה לצדקה אם יש ממש בעדות הנז' להתיר אשת מאיר ה' מפבלי העיגון ושכמ"ה: תשובה פגון הא צריכא רבא נגר ובר נגר דיפרקינה ושמערתא בעינא צילותא ואני עני קימ"ל בגנאי דלא צילא דעתאי ובביתי אין לחם ואין שמלה אדם להבל דמה אה מה אעשה זאת חובתי ואעשה פי פמה וכמה חששו רבנו לתקנת העגונות לתור להם מנוחה ויהיו דברי אלה להלכה ולא למעשה עד אשר יספימו עמי רבנו דפקיע שמיהו הרבנים הגדולים מזקנים אתבונן ואל אפשל בדבר הלכה אל ה' אתחנן: הנה תחלת פל דבר יש להסתפק בדברי הגויה הנז' אי חשיבא מסיחה לפי תומהאו לא מי אמרינן פינון שהתחיל העד הנז' לשאול הימנו איה מקומו והשיבה אותו מטבריא וגם ספרה לו פל המאורע הנז' שוב אינה נקראת מסיחה לפי תומה, וכמ"ש הר"ן ז"ל בסוף יבמות על דברי הרי"ף ז"ל ונ"ל וכתבו המז"ל דכן נמי יש לנו לומר דכי היכי דכל שהתחיל לומר במסיח לפי תומו אעפ"י ששאלוהו לבסוף והגיד פל הענין נאמן, פן נאמר דכל שאומרים לו איה פלוני שהלך עמה או שהנחנו אותו פאן מה ששייב להם מכאן ואילך אינו נידון במסיח לפי תומו, או דילמא שניא הא דנדון דידן שלא שאל העד אלא על מקומו: וראיתי דדבר זה בעצמו איסתפק ליה למני"ר כמהר"מ מלובלין זצ"ל בתשו' סי' ק"ל ויהיבא שהיא דהר"ן ז"ל כנז"ל והכי אמר מר גראה לומר דלא פתב הר"ן פן אלא היכא ששאל לו היהודי איה פלוני פלומר חי או מת, ואח"כ אומר הגוי דברים מעצמו בלי שאלה כף וכף מיתתו אין אומרים שיהיה לאותן דברים דין מסיח לפי תומו מאחר שאמר הוא מעצמו בלי שאלה אלא אמרינן פינון שתחילת דברי הגוי ממיתת היהודי היתה ע"י שאלה ואינה מסל"ת גם הדברים שהגיד אח"כ ג"כ אין להם דין מסל"ת שהרי דברי הר"ן צריכין להיות דוגמת הענין שכתב הרי"ף יעוש"ב, אבל היכא ששאלת היהודי מתחלה

לא היתה פלל על אותו ענין שהגיד הגוי אח"כ מסל"ת כמו בנדון דין שהיהודי שאל אם לא ראה עוד שם שום אדם מאנסטרא ולא שאל אותו על שום יהודי בפרט ולא על שום איש אם חי או מת וכו' והגיד אח"כ מעצמו המאורע גם הר"ן יודה לזה שיש לאותם דברים שהגיד הגוי אח"כ ממימתת האי קאלמן דין מסל"ת, ודוגמא לזה מצאתי בתשובות בן ליב וכו' ועוד הביא ראיה מהגמרא דסוף יבמות וכו' ע"ש, ובסוף התשו' כתב על פן יש לסמוך מבלי שום ספק על עדות זה שהגיד הגוי שהאיש שהיה בזה קולנימוס מת שהרי הזכיר את שמו ואת שם עירו וכו' ובטוח אנכי בכל בעלי הוראה שיבואו אחרי להסכים על שריות עיגונא דא מבלי שום פקפוק, ולא להחמיר פי הרבה חששו רבותינו ז"ל להקל, וכ"ש בנדון דין שהוא פשוט בתכלית הפשיטות להתיר עכ"ל: שמענו מדברי הרב הנז"ל דהיכא דלא שאל מתחילה על היהודי אם הוא חי או מת כל מה שיאמר אח"כ מסל"ת מקרי וכ"ש היכא דלא שאל על היהודי פלל בנדון דין שלא שאל כי אם על מקומו הא נדאי כל המאורע שסיפרה אח"כ מסל"ת מקרינא, ועוד דבנדון דין כבר התחילה לדבר היא מעצמה מבלי שום שאלה ואמרה שהיה רגיל לבוא אצלם מאיר, והעד הנז' הוא דאפסקה בדברים אחרים ואמ"ל מאיזה מקום את ואחר שהשיבה אותו חזרה לגמור דבריה על ענין מאיר הנז' ואמרה פאן ייזי לאענדנא מאיר וכו' וחזר העד הנז' והפסיקה בדברים מאיזה מקום הוא ואחר שהשיבה אותו מטבריה חזרה ג"כ לדבריה הראשונים לגמור מה שרצונה לדבר על מאיר הנז', מזה מורה באצבע שמתחלה ובראשונה רצונה לספר כל המאורע בלי שום שאלה רק שהפסיקה בדברים, א"כ מסל"ת תקרא בלתי שום ספק נאפי' אם תמצוי לומר דע"י שאלת העד הנז' ששאל ממנה איזה מקומו ספרה לו כל המאורע הנז' עכ"ז פינו שהיא התחילה לדבר מסיחה לפי תומה תקרי וכמ"ש רבינו הגדול הרי"ף ז"ל שכתב על המעשה של הפונדקית הנז' ז"ל שמענו מהא דהיכא דמתחיל הגוי ומסיח לפי תומו אע"ג דהדרנא ומגלינא למלתא מיניה שפיר לא נפיק מתורת מסיח לפי תומו ומשיאין על פיו וכן כתבהרא"ש ז"ל וכן כתב הרמב"ם ז"ל פי"ג מה' גירושין ז"ל פותי שהיה מסיח לפי תומו אעפ"י ששאלו אח"ך ובדקוהו עד שיפרש כל המאורע הרי זה נאמן ומשיאין לאשתו וכתב הרב המגיד ז"ל שיצא לו דין זה מהיהא דפונדקית וכן כתב רבינו הטור ז"ל סי' י"ז וכן פסק מר"ן ז"ל סי' הנז' סע"י: אמנם עדיין יש לדחות ולומר דמה שאמרו חז"ל שאם התחיל הגוי אע"ג דהדרין ומגלינן למלתא מיניה עכ"ז נקרא מסיח לפי תומו היינו אם התחיל לדבר בענייני המיתה או שניכר מתוך מעשיו ענייני המיתה כמו שעשתה הפונדקית שהתחילה לבכות וכמ"ש מהר"י סמוט ז"ל בתשו' הביאה מר"ן ז"ל בתשו' ז"ל אבל אומר אני לענ"ד אין זה מסיח לפי תומו דהתם בפונדקית פינו דבכתה תחלה הויא פאילו אמרה פלוני מת בפ"י והם מתוך מה שבכתה הבינו שמת חבריהם ולזה אע"ג דאמרו לה איזה חבירנו נקראת מסיחה לפי תומה משא"כ נ"ד שאמר הגוי במה אתם מדברים לא נקרא בזה מסיח לפי תומו פינו שהם אמרו לה שמדברים על יהודי אחד שמת הוי פאלו בשאל הגוי הנז' מהם אם ידע איזה עדות על מיתת איזה יהודי וכו' והא דכתב הריב"ש בנ"ד דהגוי אמר להם במאי עסקיתו והם השיבו על נהרג פלוני וכיון דקאמר שמת מסיח לפי תומו נקרא הנה הריב"ש לא אמר זה אלא קודם שידע דברי הר"ן רבו עכ"ל דברי הר"י סמוט הנז' ז"ל: הנה לא מלבד שמר"ן הק' ז"ל השיב ע"ד פמהר"י הנז' ז"ל וגילה לו שאין אנו סומכין

ע"ד ה"ר"ן ב"ר ז"ל וְשֶׁכֶן פֶּשֶׁט הַמְנַהֵג בְּכָל בֵּית דִּינָיו שֶׁהָיוּ בְּסֵאלוֹנוּיִק בֵּימֵי הָאֵיתָנִים וּגְאוּנֵי עוֹלָם שְׁלֵא פְדָבְרֵי הָר"ן, וְכֵן הָיָה מוֹרָה מְהֵרָא דְבֵי רַב ז"ל וְכִינּוּן שְׁכֵן הָרִיב"ש ז"ל לֹא קָדַר בָּיָה אֶלָּא מִפְּנֵי ס' הָר"ן ז"ל וְכִינּוּן שְׁדָבְרֵי הָר"ן ז"ל לֹא עָמְדוּ כִּנּוּ' נִמְצְאוּת חֲזַרְת הָרִיב"ש ז"ל אֵינָה חֲזַרְת וּרְאִיּוֹתָיו אֲמַת וְצָדֵק ע"כ: וְעַיִן רוֹאֶה לְהַרְב כִּנְה"ג הַגַּב"י ס"ק פ"ט שְׁכָתָב שְׁכֵן פֶּשֶׁטָה הַהוֹרְאָה פְּהָרִיב"ש ז"ל וְשֶׁכֶן עָשׂוּ מַעֲשֵׂה פְמָה גְדוֹלִים ע"ש"ב, אֶלָּא דִּבְנֵי ד' אֲמִינָא וְלֹא מְסַתְפִּינָא דְכ"ע יוֹדוּ דְמְסִיחָה לְפִי תַנְמָה מְקַרְיָא וְאֶפִּי' פְּמָה"ר"י סְמוּט הַנּוּ' ז"ל אֶזְיֵל וּמוֹדָה חֲדָא מְדָבְרֵי הָרַב כִּמְהֵרִי"ם הַנּוּ' ז"ל גּוֹפֵיָה דְקָאֲמַר דְלֹא מְקַרֵי מַסְל"ת פִּינּוּן שְׁהֵם אִמ"ל שְׁמַדְבְּרִים עַל יְהוּדֵי שְׁנֶהֱרַג הָיוּ כְּאֵלוּ נְשָׂאֵל הַגּוֹי מֵהֵם אִם יָדַע אֵינָה עֲדִים עַל מִיתַת אֵינָה יְהוּדֵי מוֹכַח מְדָבְרֵי דְדוֹקָא כִּה"ג שְׁהֵיְהוּדִים הַזְכִּירוּ הַהֲרִיגָה הו"ד לֹא מְקַרֵי מַסְל"ת דְּהָיוּ כְּאֵלוּ נְשָׂאֵל מֵהֵם שְׁהָרִי נוֹתֵן טַעַם לְדָבָר דְלָמָּה לֹא מְקַרֵי מַסְל"ת פִּינּוּן שְׁהוּא הַתַּחֲחִיל וְאֲמַר בְּמָה אֲתֵם מְדָבְרִים וְנָתַן טַעַם לְדָבָר פִּינּוּן שְׁהֵם אָמְרוּ לוֹ וְכו' אֲבָל אִם לֹא הַזְכִּירוּ הַהֲרִיגָה כָּלֵל כְּפִדּוֹן דִּינָן אַעפ"י שְׁלֵא הַזְכִּיר הַגּוֹי עֲנִינֵי הַמִּיתָה מִתַּחֲלָה מַסְל"ת מְקַרֵי דֹא"כ עֲדִיפָא מִינָה הָיוּ לֵיה לְדַחֲוֵי דְלֹא מְקַרֵי מַסְל"ת פִּינּוּן שְׁלֵא הַזְכִּיר עֲנִינֵי הַמִּיתָה מְקוֹדֵם אֶלָּא וְדֹא יְדָם הָרַב הַנּוּ' אֶזְיֵל וּמוֹדָה כָּל שְׁהַתַּחֲחִיל הַגּוֹי אֶפְיָלוּ לֹא הַזְכִּיר עֲנִינֵי הַמִּיתָה קוֹדֵם הַשְּׂאֵלָה וְגַם הַיִּשְׂרָאֵל הַשּׂוֹאֵל הֵימְנוּ לֹא הַזְכִּיר לוֹ עֲנִינֵי הַמִּיתָה מַסְל"ת גְּמוּר מְקַרֵי: שׁוּב רְאִינוּ לְהַרְב צְמַח צָדֵק ז"ל ס' מ"ב שְׁכ"כ בְּנֵד"ד וְהוּא שְׁהַתַּחֲחִיל הַגּוֹי וְאֲמַר אֲנָשֶׁל אֲנָשֶׁל וְשֵׁם אֲנָשֶׁל הַנּוּ' הוּא שֵׁם הַנְּהַרְג כְּפִדּוֹן דִּינָן מִמֶּשׁ שְׁהַזְכִּירָה שֵׁם הַנְּהַרְג מְאִיר וְלֹא הַזְכִּיר קוֹדֵם הַשְּׂאֵלָה עֲנִינֵי הַמִּיתָה כָּלֵל וְעַכ"ז כְּתַב הָרַב הַנּוּ' דְמַסְל"ת מְקַרֵי וְהִבִּיא רְאִיָּה ע"ז מְדָבְרֵי מְהֵרִי"ק שְׁנֶרְשׁ ק"כ"א דְאִם הַגּוֹי אֵינּוּ מִתְפַּוֵּן לֹא לְהַעֲיֵד וְלֹא לְהַתִּיר מַסְל"ת מְקַרֵי: וְגִדּוּלָה מִזּוּ רְאִינוּ לְהַרְב שְׁעַר אֲשֶׁר ז"ל בֹּאֵה"ע ס' ה' שְׁכָתָב כָּל שְׁלֵא הַבִּין הַגּוֹי שְׁעַל הַמִּיתָה נִתְפַּוֵּנוּ לְשִׂאוֹל הֵימְנוּ מַסְל"ת מְקַרֵי אֶפִּי' שְׂאֵלִינוּ לֵיה פְּלוּנֵי וְהִבִּיא רְאִיָּה ע"ז מ"מ"ש הָרַב מ"ב ס' ק"ט עַל יִשְׂרָאֵל שְׂשָׂאֵל לְגוֹי אֵינָה הַיְהוּדֵי שְׁהִלֵּף עֲמָךְ לְפָדוֹת אֶת בְּנוֹ וְעִי"ז הַשִּׁיב הַגּוֹי שְׁמַת וְלֹא פְדָאוּ וְעַכ"ז חֲשָׁבִיָּה הָרַב מ"ב הַנּוּ' מַסְל"ת פִּינּוּן שְׁלֵא שְׂשָׂאֵל אֶלְיוּ אֶלָּא עַל הַפְּדִיּוֹן אִם נִפְדָּה וְלֹא עַל הַמִּיתָה וְהַהֲרִיגָה, הָרִי לְפִנְיֵנוּ שְׁהֵגַם שְׁפִשֵׁט שְׂאֵלֵת הַיִּשְׂרָאֵל מוֹרָה וּבֹא עַל פְּרִט הַהֲרִיגָה שְׁהָרִי קָאֲמַר אֵינָה הַיְהוּדֵי שְׁהִלֵּף עֲמָךְ עַכ"ז חֲשָׁבִיָּה הָרַב מַסְל"ת פִּינּוּן דְסַמָּךְ לֵיה לְפָדוֹת אֶת בְּנוֹ אֲמַרִינוּ דְלֹא עַל עֲנֵן הַהֲרִיגָה שְׂאֵל לֵיה וְגַם הַגּוֹי לֹא עַל הַהֲרִיגָה הַבִּין פִּינּוּן דְחֲזִינוּ דְתַחֲלָה הַשִּׁיב עַל הַפְּדִיּוֹן וְאִם"כ קָאֲמַר מַסְל"ת שְׁנֶהֱרַג וְעוֹד הִבִּיא רְאִיּוֹת ע"ז עַכ"ל, א"כ כ"ש לְנִדּוֹן דִּינָן שְׁלֵא הֵיְתָה שְׂאֵלֵת יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָה הַנּוּ' עַל הַיְהוּדֵי כָּלֵל אֶלָּא עַל מְקוֹמוֹ וְהַשִּׁיבָה אוֹתוֹ שְׁמִקוֹמוֹ טְבָרְיָה וְאִם"כ חֲזַרְת וְאֲמַרָה כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַנּוּ' בְּלֵי שׁוּם שְׂאֵלָה מַסְל"ת גְּמוּרָה תִּקְרִי: וְעוֹד בָּה דְמָהֵר"י סְמוּט הַנּוּ' ז"ל כְּתַב בְּסו"ד וְכִינּוּן שְׁהִיא סְפָקָא דְאוּרִייתָא אֵי מְקַרֵי מַסְל"ת אֵי לֹא אֶזְלִינוּ בָּה לְחוּמְרָא עַכ"ל: הִנֵּה הָרוֹאֶה יְרָאֵה לְהַרְב כִּמְהֵרִי"ט ז"ל ח"א ס' ק"ט שְׁכָתָב שְׂאֵם עֶבֶר עַל הַנְּעֵלָם י"ב חֲדָשׁ וְלֹא נוֹדַע אֵיז יִצְאָת אֲשֶׁתוֹ מִכָּלֵל אִיסוּר דְאוּרִייתָא וְהֵגַם דְהַרְבָּה מִן הַפּוֹס' חוֹלְקִים עָלָיו עַכ"ז אֶפְשָׁר דִּבְנֵי ד' כ"ע יוֹדוּ דְנִפְקָא לָה מְאִיסוּרָא דְאוּרִייתָא וְכַמ"ש מוֹהֲרָא"י בְּכַתְבּוֹ ס' ק"ל"ט וְז"ל פִּינּוּן דְעֶבֶר עַל הַמַּת זְמַן רַב מְהַעֲלָמְתוֹ וְנִשְׁתַּפַּח זָכְרוֹ וְהוּא בְּחֻזְקַת מַת בְּפִי הָעוֹלָם אִז יִצְאָת אֲשֶׁתוֹ מִכָּלֵל אִיסוּרָא דְאוּרִייתָא וְאִיסוּרָא דְרַבְּנָן הוּא דְרַבִּיעַ עֲלָה וְהִבִּיא דְבָרֵי הַנּוּ' הָרַב

חוט המשולש בסי' י"ב בפסק הלכה וכן הביא ג"כ משם מהר"ם גאלנטי ז"ל וז"ל אף
נראה לי לסמוך ע"ז בעבור עליו ב' או ג' שנים ונחזקה אפ"ל הנה בסוף העולם הנה נשמע
קולו וכו' נפקא מאיסורא דאורייתא וכל ספיקא דאיפא בהה סהדותא דיינינו לקולא
עכ"ל, א"כ נד"ד נמי שנתעלם ההרוג הנז' זה קרוב ליו"ד שנים ונאבד זכרו וכפי הפל
מת הא נדאי יצאה אשתו מאיסורא דאורייתא וכמ"ש הרבנים הנ"ל וכפי זה אפ"ל הרב
במהר"ם סמוט הנז' ז"ל אזיל ומודה בנד"ד וכ"ש בהצטרף כל הני טעמי תריצי הנ"ל
מראש וע"ס אמינא ולא מסתפינא דכו"ע מודו דמסל"ת גמורה היא: אמור מעתה מצוה
עלינו לעיין בכמה ספיקי דנפלי בהאי סהדותא, חדא דקאמרו מאיר סתם ולא הזכירו לא
שם אביו ולא פנוי משפחתו ויש לדוחה לדחות דכמה מאיר איפא במתא והגם שהזכירה
שם עירו וכמה מרבנותא דס"ל דסגי בשמו ושם אביו או בשמו ושם עירו וכן כתב
מהרשד"ם בסי' מ"ג שפן נהגו בתי דינין שבעי"ת סאלוניק יע"א להתיר בשמו ושם אביו
או בשמו ושם עירו ונהעיד שפך קבל מרבו מהר"ם טאיטאנאק זלה"ה מ"מ הרוואה יראה
שמהרח"ש ז"ל בשאלה ו' מחמיר ומצריך שלשתן שמו ושם אביו ושם עירו והוא שאחר
שהביא דברי מהרשד"ם הנז' כתב וז"ל מ"מ קשה הדבר מאד להקל נגד כמה אריותא
דס"ל שלשתן בעינן שמו ושם אביו ושם עירו וגם האחרונים ז"ל תפסו עיקר בדברי
רבינו ישעיה האחרון ז"ל דס"ל הכי וכן הביא ג"כ משם מהריב"ל ז"ל שדברי רבינו
ישעיה הם יתד בל תמוט עכ"ל עש"ב, א"כ בנד"ד נמי שלא הזכיר שם אביו יש לנו
להחמיר בדברי הר"ם הנז' ז"ל: אמנם הא נדאי בנד"ד לאו דחיקיה היא פלל מפמה טעמי,
חדא דהזכירה ג"כ שם מלאכתו ואמרה מאיר שהיה מוכר סחורה בפפרים הנז' וידוע
הוא לבני העיר שמאיר זו בעלה של עגונה זו הוא שהיה רגיל למכור הסחורה בפפרים
הנז' וכן כתב הרב מהר"ם לובלין ז"ל שאלה זה בנדון דידיה שלא הזכירה הגויה כ"א
שמו ושם מלאכתו שהיה רגיל לשחוק בקלפין וכתב הרב ע"ז דהוי פאילו הזכיר שמו
ושם עירו והביא ראיה ע"ז מדברי המרדכי דסוף יבמות מעשה בגוי אחד שאמר בשעה
שדנוהו למיתה מעולם לא פשעתי כ"א פעם אחת הרגתי יהודי בין נקולי לארואקי שהיה
מוליך ליטרין ששלחה מ' יהודית לאחיה בנקולי והתירו אשתו משום מסל"ת ע"י
ששאלו לה אם שלחה וכו' ואעפ"י שלא הזכיר שם היהודי כדאמרינן פ' בתרא דיבמות
בעובדא דפרשא זריזא דפומבדיתא וק"ו הוא בנד"ד שהזכירה שמו ומלאכתו עכ"ל, וכן
כתב הרב חוט המשולש סי' י"ב וז"ל גם במה שלא הזכיר שם אביו מצאתי אין לי במה
שכתב הרה"ג מהרשד"ם סי' כ"ז וז"ל ועל מה שלא הזכיר הגוי אלא שם מרדכי לא
הפסידה האשה הזאת זכותה והטעם שכל מי שיש לו עינים לראות יראה שאין בדברי
הגוי הבנה פלל אם לא שתאמר שהיה מדבר על מרדכי הידוע ביניהם, דון מינה ואוקי
באתרין מאחר שאמר פלפי היהודי ש"מ שהוא הנודע ביניהם שהיה קונה ממנו החפצים
כאשר הוגד לנו שזה מלאכתו לחזור בבתיים של גוים למכור למכור חפצים ומאחר
שהזכירה שמו ושם מלאכתו ליה בה ספקא וכו' עכ"ל, דון מינה לנדון דידן שהיה מאיר
הנז' ידוע ביניהם והזכירה שמו ושם מלאכתו וידוע בעיר שמאיר זה בעלה של עגונה זו
הוא שהיה רגיל לילך לפפרים הנז' ולמכור להם סחורה ליפא ספיקא שזה הוא: ועוד
טעם כעיקר והוא שהזכירה שם עירו וידוע הוא שע"י חפוש באותה העיר מהני כמו
שפירש בתוספתא הובאה במרדכי פ' י"ד דיבמות וז"ל התוספתא אין מעדין עליו עד

שִׁיְהִיו מְזַכְּרִין שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ אַבְל אָמַר אֶחָד יֵצֵא מְעִיר פְּלוֹנִית מְחַפְּשִׁין בְּאוֹתָהּ הָעִיר אִם לֹא יֵצֵא מִשֵּׁם אֶלְא הוּא תַנְשֵׂא אִשְׁתּוֹ ע"כ וְכֵן פְּתַב הַרְמַב"ם ו"ל פ"ג מה' גִּירוּשִׁין הִלְכָה כ"ז ו"ל אַבְל אִם אָמַר אֶחָד יֵצֵא עִמָּנוּ מְעִיר פְּלוֹנִית וּמַת מְחַפְּשִׁין בְּאוֹתָהּ הָעִיר אִם לֹא יֵצֵא מִשֵּׁם אֶלְא הוּא תַנְשֵׂא אִשְׁתּוֹ עכ"ל, וְכַתַּב הָרַב הַמַּגִּיד ו"ל תּוֹסֵפְתָא הִיא ע"ש, וְכֵן פָּסַק מַר"ן ו"ל ס' י"ז סע"י י"ט ו"ל יִשְׂרָאֵל שְׂאֵמַר וְכו' אַבְל אִם אָמַר אֶחָד יֵצֵא עִמָּנוּ וְכו' וְהוּא לְשׁוֹן הַרְמַב"ם ו"ל וְכַתַּב עָלָיו מוֹר"ם ו"ל הוּא הַדִּין גוֹי מִסְל"ת וְכֵן מִשְׁמַע בְּתִשׁוּי הַרְמַב"ם שֶׁהֵבִיא הַב"י ו"ל ע"כ, וְהֵנָּה הָרַב מֵהַרְח"ש ו"ל הֵבִיא דְבָרֵי מְהַרְיב"ל ו"ל שֶׁהִקְשָׁה לְרַבֵּי יִשְׁעִיָּה ו"ל מֵהַתּוֹסֵפְתָא הַנּוֹ' וְהֵנִיחַ הַדְּבָר בְּצ"ע ו"ל וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ ע"ד ו"ל דְּהָא בְּתוֹסֵפְתָא אִתְּמַר אִין מְעִידִין עָלָיו עַד שֶׁמְפִירִין שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו אַבְל אָמְרוּ אֶחָד מֵת מְעִיר פְּלוֹנִית מְחַפְּשִׁין בְּאוֹתָהּ הָעִיר אִם לֹא יֵצֵא מִשֵּׁם אֶלְא הוּא תַנְשֵׂא אִשְׁתּוֹ נִרְאָה מִן הַתּוֹסֵפְתָא דְדוֹקָא כְּשֵׁלָא הַזְכִּיר שְׁמוֹ הוּא דְצָרִיכִים לְחַפֵּשׁ בְּאוֹתָהּ הָעִיר אַבְל כְּשֶׁהַזְכִּיר שְׁמוֹ לֹא הֵנְזַכַּר בְּתוֹסֵפְתָא חֲפוּשׁ וְהֵנִיחַ הַדְּבָר הָרַב הַנּוֹ' בְּצ"ע, וְכַתַּב הָרַב מֵהַרְח"ש ו"ל ע"ד הַנּוֹ' וְאֲנִי בְּעִנְיֵי אַחַר הַמְּחִילָה לֹא רָאִיתִי שׁוּם תְּפִיסָה לְרַבֵּינוּ יִשְׁעִיָּה ו"ל דְּהָא דְקַתְּנִי בְּתוֹסֵפְתָא אִין מְעִידִין עַד שֶׁמְפִירִין שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ פִּירוּשׁוֹ שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו דְּשֵׁם אָבִיו בְּכָלֵל שְׁמוֹ הוּא כַּמ"ש מְהַרְא"ה ו"ל וְהָרַב מְהַרְיב"ל גּוֹפֵיָה בַח' ג' ס' צ' נְעוּד כְּתַבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֲרוֹסִיפָא דְקַתְּנִי אַבְל אָמַר אֶחָד מְעִיר פְּלוֹנִי מֵת מְחַפְּשִׁין בְּאוֹתָהּ הָעִיר הוּא שְׂרָצָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאֵפִילוֹ לֹא הַזְכִּיר שֵׁם כָּלֵל יֵשׁ תְּקוּן ע"י חֲפוּשׁ שְׂלָא יֵצֵא מִשֵּׁם אֶלְא הוּא וּמ"מ בְּזָה שְׂלָא הַזְכִּיר שֵׁם כָּלֵל אִין תְּקוּן אִם יֵצְאוּ אַחֲרֵים שְׂפָמוֹ שִׁיֵּצֵא זֶה יֵצְאוּ אַחֲרֵים וּרְבִינוּ יִשְׁעִיָּה אֲשַׁמְעִינוּ שְׂאֵפִילוֹ יֵצְאוּ מִשֵּׁם אֲנָשִׁים הַרְבֵּה אִם הַזְכִּיר שְׁמוֹ אַעפ"י שְׂלָא הַזְכִּיר שֵׁם אָבִיו יֵשׁ תְּקוּן ע"י חֲפוּשׁ שְׂלָא יֵצֵא מִשֵּׁם מִי שֶׁשְׁמוֹ כֶּף אֶלְא הוּא וְדִין הַתּוֹסֵפְתָא וְדִין רַבֵּינוּ יִשְׁעִיָּה צָדְקוֹ יַחֲדָיו וְלֹא סְתָרִי אֶהְדִּי וְזֶה נִרְאָה פְּשוּט וּבְרוּר עכ"ל: שְׁמַעֲיָנוּ מְהֵכָא דְאַפִּילוֹ לְדְבָרֵי רַבֵּינוּ יִשְׁעִיָּה ו"ל שְׂמַצְרִיף שְׁלִשְׁתָּן שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו וְשֵׁם עִירוֹ כַּמ"ש אִם הַזְכִּירוּ שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ ע"י חֲפוּשׁ בְּאוֹתָהּ הָעִיר שְׂלָא נִעְלַם מִמֶּנָּה כ"א זֶה מְהַנִּי לַכ"ע וְהֵכָא בְּנִד"ד נּוֹדַע לָנוּ בְּבִירוֹר שְׂלָא נִתְעַלַּם שׁוּם אֶדָם מִיִּשְׂרָאֵל מֵתוֹשְׁבֵי עֵי"ק טְבַרְיָא ת"ו מִיּוֹם שְׁנַתְעַלַּם מֵאִיר הַנּוֹ' עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד בְּכָלֵל וְכִיּוֹן שְׁכֵן נִרְאָה פְּשוּט שִׁישׁ לְהַתִּיר אִשְׁתּוֹ בְּלִי שׁוּם פְּקוּק וְהֵגַם שֶׁהָרַב מֵהַרְח"ש ו"ל מִסְתַּפֵּק בְּעִנְיַן הַחֲפוּשׁ אִם הוּא מְשַׁעָּה שִׁיֵּצֵא זֶה אוֹ קוֹדֵם מ"מ בְּנִד"ד שֶׁהַזְכִּירָה זְמַן הַרִיגָתוֹ מְזָה שְׁמִנָּה אוֹ יו"ד שְׁנַיִם שְׁהֵיָה מַעֲשֵׂה הַנּוֹ' אִין לְהַסְתַּפֵּק כָּלֵל דְּלֹא בְּעִינְוֹ חֲפוּשׁ אֶלְא מִזְמַן הַרִיגָתוֹ וְכַמ"ש הָרַב הַנּוֹ' ו"ל הוּא עֲצָמוֹ בְּסִי' כ"ג וּמ"ד כְּעִין נִד"ד וְכִיּוֹן שְׁכֵן שֶׁהַזְכִּירָה שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם מְלֵאכְתּוֹ וְשֶׁהֵיָה רְגִיל אֶצְלָם וְנּוֹדַע בְּעֵי"ק טַבְת"ו שֶׁהִיא שֵׁם עִירוֹ שְׂלָא נִתְעַלַּם שׁוּם יְהוּדִי מִזְמַן שִׁיֵּצֵא הַר' מֵאִיר הַנּוֹ' וְעַד הַיּוֹם וְהַיּוֹם בְּכָלֵל וְגַם יְדוּעַ הוּא שְׂמֵאִיר הַנּוֹ' הוּא שְׁהֵיָה רְגִיל לִילָה לְמַפּוֹר סְחוּרָה בְּכַפְרֵים הַנּוֹ' אִין לְסַפֵּק כָּלֵל שְׁנָה הוּא מֵאִיר בְּעֵלָה שֶׁל הָעֲגוּנָה זוֹ: אִף עַדִּינוּ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּמָה שְׂאֵמְרָה הַגּוֹיָה הַנּוֹ' וְצִיבְנָא לְיְהוּדִי מְדַבּוּחַ וְעַרְפָּנָא בְּאַיִן הַנּוֹא הֵדָא מֵאִיר פִּי אוֹוֹאֲעִיָּה בְּעָדוֹ ע"כ, וְיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם הַפִּירוּהוּ בְּטַבִּיעוֹת עֵינָא אוֹ ע"י בְּגָדָיו שְׂאֵמְרָה פִּי אוֹוֹאֲעִיָּה בְּעָדוֹ יְדוּעַ הוּא דְהַפְרָה ע"י פְּלִים לֹא מְהַנִּיא וְלֹא מְדִי כַּמ"ש מַר"ן ה"ש ע"י ס' י"ז ס' כ"ד וְ"ל אַעפ"י שִׁישׁ לְהֵם סִימָנִים מְנוֹבְהָקִים בְּיוֹתֵר בְּכָלֵיו אִינָם פְּלוּם וְחִיּוּשִׁינָן לְשֵׁאלָה עכ"ל, וְאַפִּילוֹ אַת"ל דְּבַטְבִּיעוֹת עֵינָא הַפִּירוּהוּ אַפְתִּי יֵשׁ

להסתפק דדילמא לאחר ג' ימים שמת הכירוהו ולא מהני כמ"ש מר"ן סכ"ו שאין מעידין עליו אלא א"כ מצאוהו תוך ג' ימים להריגתו וכו' ע"ש: ב"ר המדקדק בדברי הגויה הנז' יראה ויבין שמדברי נז"כ שהכירוהו בטביעות עין והוא ממה שאמרו וציבנא ליהודי מדבות וערפנא באיין ה"נא הדא מאיר מוכח מזה דבטביעות עינא הכירוהו ולא היו מסופקים בו כלל דאם היו מסופקים אם הוא מאיר ה"נא ה"גיל אצלם אם לא היה לה לומר וציבנא יהודי מדבות וערפנא באיין ה"נא מאיר מן אונאעיה, אלא ודאי ממה שאמרה ליהודי מדבות שכבר הזכירו אותו מקודם וגם אמרה וערפנא באיין ה"נא הדא מאיר מוכח דבטביעות עינא הכירוהו ומה שאמרה אח"כ באוועיה בעדו ולחרימיא פאנו ונקפין באב אל מגרא באה להראות לנו שלא עבר זמן מה שמת ואז ראוהו אלא תכף שנהרג עדיין לא הפשיטו בגדיו מעליו ראוהו הא ראיה שגם ההורגים אמרה שעדיין הם עומדים בפתח המערה וכו' ג כתב מר"ן ז' ו"ל בתשו' סי' ז' ו"ל ומיהו אפשר דלא נתפונן לומר שלא הפיך אלא ע"י סימנים הללו דבלא"ה הפיך בטביעות עינא אלא שפא להוסיף סימנים אחרים שאחד היה ארוך ואחד היה קצר והכי דייק ממה שכתוב במעב"ד שאמר תחלה ומצאתי אותם הרוגים סחובים ומושלכים דמשמע שהפיך יפה בטביעות עינא שהרי הוא מדבר בהם בדרך ידיעה דתיבת אותם מורה שהם ידועים לו בלא סימן דארוך וגו' שעדיין לא הזכיר דאל"כ הכי הו"ל למימר ומצאתי יהודים הרוגים סחובים ומושלכים אחד ארוך ואחד קצר ומדלא קאמר הכי ש"מ דבטביעות עינא הפיך וא"ת כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי נייחוש להחמיר וכו' י"ל דשאני הכא דלשון העדות משמע טפי להקל מלהחמיר משו"ה לא מחמירין אלא אמרינן שהכירו הגוי יפה בטביעות עינא כמשמעות לשון העדות עכ"ל, והביא ראיות ע"ז מן הפוסקים עש"ב, א"כ בנד"ד נמי דמשמע מלשון העדות הנז' שהכירוהו בטביעות עינא כמ"ש ומשמע לשון העדות להקל מלהחמיר אצלנו וקולא: ואע"ג שמר"ן ז' ו"ל בסוף התשו' הנז' פתב וז"ל ואעפ"י שיישבתי דאפשר לומר דבטביעות עינא הכירוהו איני רוצה לסמוך ע"ז בערוה החמורה אכן אם יספיקו שני חכמים מפורסמים בהוראה להתיר גם אני נעשה סניף להם עכ"ל, מ"מ מצאנו ראינו להרב כנה"ג ז' ו"ל סי"ז הגהט"ו ס"ק של"ב שהביא דברי מר"ן הנז' וגם הביא סוף דבריו הנז' וכתב עליו וז"ל וכבר היה מעשה זה שנתים בעירנו זאת קושטא יע"א והוריתי להקל פדברי הרב ז"ל מאחר שראינו הרב כמהראנ"ח ז' ו"ל בתשובותיו סי' ע"ר בנדון קרוב לזה הסכים לסברת הרב ז' ו"ל גם מורי הרב ז' ו"ל הסכים להקל הרי נתקנים דברי הרב ז' ו"ל שכתב אכן אם יספיקו ב' בעלי הוראה גם אני נעשה סניף להם ע"כ ונתרה האשה בכוונתה באמבויא דרבנן תקיפי ארעא וכו' ובסו"ד פתב וכל המורה להקל פדבריו רוח חכמים נוחה הימנו עכ"ל, ועוד הביא הרב כנה"ג ז' ו"ל דברי מהר"ש יפה ז' ו"ל שכתב דמדברי הרא"ם ז' ו"ל סי' ט"ל יראה דלא חיישינן להה ספיקא אם הכירוהו בטביעות עינא או לא וא"כ לנד"ד נמי יש להקל פנ"ל ועדיפא מזו איכא למשמע מדברי הפוס' ז' ו"ל דבנד"ד אפי' הכירוהו ע"י בגדיו מהני והוא שכתב מהרימ"ט ז' ו"ל תשו' אה"ע דמי שיצא לדרך לבוש במלבושיו ונמצאו המלבושים הים אגבא דגברא מיתא בהא ודאי אף מאן דחייש לשאלת פלים כה"ג לא חייש דלאו בשופטני עסקינו שישאלו פלים שעליהם וישארו ערומים בדרך ולאחלופי לא חיישינן דהם דברי בטלה עכ"ל, והביא דבריו הנז' הרב פני משה ח"ב סי' י"א וכתב

עליהם וילדעתי הפעוט מהר"ם מפדואה בתש"ו סי' ל"ו הוא מדעת זו פאשר הוכחתי בתשובתי ח"א סי' ט"ו ואף שמפשיטיות דברי קצת אחרוני זמנינו שבתשובותיהם נראה דלא התירו מטעם זה מ"מ מידי ספיקא לא נפקא וכו' וסינים הרב הנז' דע"י ספק ספיקא כסברת הפוס' הספים להתיר והספימו עמו ב' רבנים עש"ב, א"כ נד"ד נמי איכא ספיקי טובא ספק הפירוהו בטביעות עין ואת"ל דע"י בגדיו הפירוהו דילמא הלכתא כמ"ד לא חיישינן לשאלה ואת"ל דחיישינן לשאלה דילמא הלכתא כמהרימ"ט ומהר"ם מפדואה והרב פ"מ וב' רבנים שהספימו עמו דבכה"ג שהוא בדרך שנמצאו עליו הכלים שהיו עליו קודם מותו וכדמשמע מדברי הגויה שאמרה בעדו באוועייה לא חיישינן לא לשאלה ולא לאחלופי ואת"ל דחיישינן לשאלה וכו' דילמא הלכתא כמהר"ש יפה ו"ל ומהר"ם ז"ל דלא חיישינן אם הפירוהו בטביעות עינא או ע"י פלים דנדאי יש להקל וכ"ש בהצטרף סברת רבנן סבוראי הנז"ל הלא המה מהרא"י ו"ל ומהר"ם גאלנטי ו"ל והמבי"ט ו"ל דסברי מרנן דכגון נדון דינן ששהתה פמה שנים פקע מינה איסורא דאורייתא הא נדאי דתולין להקל: ועל הספק הב' דדילמא אחר ג' ימים ראוהו ואין מעידין עליו כמ"ש לעיל מדברי מר"ן ו"ל היינו דוקא שיזעו בבירור שלא ראוהו אלא אחר ג' ימים להריגתו אבל אם הם מסופקים אם הוא תוף ג' אי אחר ג' זהו המחלוקת שהביא מר"ן ו"ל סכ"ז ו"ל מצאוהו הרוג ומפירין אותו בטביעות עין ואין יודעים מתי נהרג יש אומרים שתולין אותו שנהרג תוף ג' ימים ומעידין עליו ויש אוסרים ע"כ, ונהגם שאפשר שדעת מר"ן ו"ל לפסוק כי"א בתרא וכמו הפלל שמסור בידינו ועכ"ז נד"ד דמשמע מדברי העדות שעדיין גופו שלם וכמו שאמרה שחוט ועדיין בגדיו עליו משמע שעדיין גופו שלם כ"ע מודו שמעידין עליו אפילו לאחר פמה ימים וכן כתב מר"ן ו"ל בתש"ו ו"ל ועוד שאפילו הנה לאחר ג' ימים פינן שמשמע מדברי הגוי שהיה גופו שלם שפיר יכול להעיד עליהם אפילו לאחר פמה ימים לדעת ר"ת וכן הכריע כהר"ר עזריאל ו"ל וכן כתב מהר"ם בתש"ו בשם ר"ת וכתב מוהרי"ק בשורש קכ"א ואפילו לדברי החולקים עליו נראה דהיינו דוקא נחבל בפנים ואין פדחת וחוטם אבל אם לא נחבל בפנים וגם כל הגוף שלם נראה לענ"ד דלדברי הפל מעידין עליו אפילו לאחר פמה ימים והביא ראיה לדבר וכתב שיש לסמוך ע"ז אפילו שלא בשעת הדחק וכ"ש בשעת הדחק, וכנ"ד דמשמע דהיה פל גופם שלם וגם לא נחבלו בפניהם שהרי לא אמר הגוי פן שפיר יכול להעיד אפילו לא ראה אותם עד לאחר פמה ימים עכ"ל: למדנו מדברי רבותינו הנז' ו"ל שאם לא אמר הגוי שהוא נחבל בפניו וגם לא אמר שאין גופו שלם מעידין עליו אפילו לאחר פמה ימים וכ"ש היכא דמשמע ג"כ מדברי הגוי שהוא שלם כנ"ד כנ"ז אפילו לאחר פמה ימים יכולים להעיד עליו: ו"ל כמהרח"ש ו"ל בתש"ו סי' ה' אמנם הענין הב' שלא נודע פשמצאו מת אם הוא תוף ג' ימים או אחר ג' ימים לזה יראה ג"כ דליכא בית מיחוש וכו' ובסו"ד כתב אף כ"ז היכא שנודע שעברו עליו ג' ימים אבל היכא שמצאוהו מת ולא נודע אם הוא מת תוף ג' ימים פתבו התוס' והרא"ש והטור ורבינו ירוחם והריטב"א ו"ל דתלינן להקל דבתוף ג' הוא והרשב"א והר"ן חששו להקמיר והניחו הדבר בספק ולמעשה יראה שכל שגופו שלם ולא נחבל בפנים ולא נודע אם הוא מת תוף ג' או לא פגוונא דנד"ד פשיטא דתלינן להקל מטעם ספק ספיקא ספק אם הלכה כר"ת והרא"ש והנמשכים עמהם שגופו שלם מעידים אף אחר פמה ימים ואת"ל דלית הלכתא פנותייהו

שְׁמָא תוֹף ג' רְאוּהוּ וְהָךְ סִפְק סְפִיקָא מִתְהַפֵּךְ הוּא וְכַר מִן דִּין פְּתָבוּ הֶרְבְּנִים הַגְּדוּלִים
מֵהֶרְשֵׁד"ם וּמֵהֶרְש"ךְ זֵלֶה"ה שְׁפִשְׁטָה הַהוֹרְאָה כַר"ת וְהֶרְא"ש דְּלַעוֹלָם תְּלִינן דְּתוֹף ג'
הוּא עַכ"ל: וְעוֹד פְּתַב הֶרְב מֵהֶר"א שְׁשׁוֹן ז"ל ס' ט"ו אִם מִצַּד הָעֵנִין נִרְאָה שֶׁהוּא תוֹף ג'
יָמִים לַכ"ע תּוֹלִין לְהַקְל א"כ זְכִינוּ לְדִין דְּבַנ"ד נְמִי תּוֹלִין לְהַקְל אִי מִטַּעַם מ"ש מֶרְ"ן ז"ל
פִּינּוּן שְׁלֵא הַזְּכִירוּ שְׁנִחְבַּל בְּפָנָיו וְגַם לֹא אָמְרָה שְׁאִינוּ שְׁלֵם מְעִידִין עָלָיו אֶפְיֵלוּ אַחַר פְּמָה
יָמִים וְאִם מְהֵנִי טַעְמֵי שְׁפַתְב מֵהֶרְח"ש ז"ל פְּנ"ל וְאִי מִטַּעַם כְּמֵהֶר"א שְׁשׁוֹן הַנּו' ז"ל
דְּמִצַּד הָעֵנִין נִרְאָה שֶׁהִיָּה זֶה תוֹף ג' יָמִים שְׁהָרִי אָמְרָה עֲדִינן הוּא בְּבַגְדֵיו וְהֶרְוֹצְחִים עֲדִינן
הֵם עוֹמְדִים עַל פֶּתַח הַמְּעָרָה מְשַׁמַּע שְׁבִאֹתוֹ יוֹם עֲצָמוּ הֶרְגוּהוּ וְעֲדִינן עוֹמְדִים שָׁם וְכ"ש
בְּהַצְטַרְף כָּל הַנִּי טַעְמֵי בְּיַחַד דְּכוּלְהוּ אִימְתָּהוּ בַנְד"ד דְּדוֹנְדָּאֵי תּוֹלִין לְהַקְל וַיְכּוּלִים לְהַעֲיֵד
עָלָיו אֶפְיֵלוּ לְאַחַר פְּמָה יָמִים, וְכֵן הִעֲלָה הַרְדָּב"ז ז"ל בְּתִשׁוֹ' ס' כ"ג וְכַתְּב עוֹד שֶׁם חִילוּק
אֶחָד שְׁאִם הִיָּה מְפִירוּ מְחִיִּים מְעִיד עָלָיו בְּטַבִּיעוֹת עֵין אֶפְיֵלוּ אַחַר פְּמָה יָמִים מְמִיתָתוֹ וְתו
מְסִיק וְכַתְּב דְּגוֹי הַמְּסִל"ת לֹא אָמַר בְּדָדְמֵי דְבִשְׁלָמָא יִשְׂרָאֵל הַמְּתַפְּנִין לְהַתִּיר יֵשׁ לּוֹמַר
שְׁנָתָן דְּעֵתוֹ בְּשַׁעַת מְלַחְמָה לְהַעֲיֵד וּלְהַתִּיר וְאָמַר בְּדָדְמֵי וּבְדָבָר הַהוּנָה לְהִיָּת אֶבְל גּוֹי
הַמְּסִל"ת וְאִין פְּוֹנְתוֹ לְשׁוֹם דְּבָר לֹא אָמַר בְּדָדְמֵי כ"א פְּאֶשֶׁר רָאָה וְכֵן הִסְפִּים רַבִּינוּ
שְׁמוּאֵל ז"ל וְהִבִּיא ע"ז פְּמָה רְאִיוֹת מִן תְּפִיס' וְכַתְּב עָלֵיהֶם מְדַבְּרֵיהֶם לְמַדְּנוּ דְּעֲדִיף טְפִי
הִיכָא שְׁהָעֵד אֹמַר מְצִאתִיו הָרוּג מְהִיכָא שְׁאוּמַר מֵת אוֹ נִהָרְג וְאֶצְ"ל לְגַבִּי גּוֹי מְסִל"ת לֹא
שְׁיִיף בִּיהַ בְּדָדְמֵי וְכו' עַש"ב עַכ"ל: וְאֶפְתִּי פֶשֶׁ גִבּוֹן סִפְק אֶחָד דְּלֹא אָמְרָה וּקְבַרְתִּיו
דְּלְהַרְמַב"ם ז"ל בְּעֵי שְׁיִאמַר וּקְבַרְתִּיו וְכֵן הִבִּיא מֶרְ"ן ז"ל ס' י"ז וְז"ל וִי"א שְׁצָרִיף לּוֹמַר
וּקְבַרְתִּיו ע"כ וְאֶע"ג שְׁהַרְשָׁב"א ז"ל וְהֶרְב הַמְּאִירִי ז"ל פְּתָבוּ דְּבַגּוֹי מְסִל"ת לֹא בְּעֵינָן
שְׁיִאמַר וּקְבַרְתִּיו וְהֶרְב בַּעַל ת"ה בְּפִסְקֵיו וְכַתְּבֵיו פְּתַב שְׁלֵא נִהְגוּ הָעוֹלָם לּוֹמַר וּקְבַרְתִּיו
וְכֵן פְּתַב הַרְדָּב"ז ז"ל בְּתִשׁוּבָה דְּכָבָר נִהְגוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת הִלְלוּ לְהַקְל בְּדָבָר זֶה מְשׁוּם
תְּקַנְתָּ עֲגוּנוֹת וְכֵן פְּתַב מְהֶר"י טִיטְצֶק ז"ל שְׁבִסְאֵלוֹנִיק עִיר גְּדוּלָה שְׁל חֲקָמִים וְשְׁל סוֹפְרִים
נִהְגוּ לְהַקְל מ"מ הָרִי הָרִיב"ש בְּתִשׁוֹ' פְּתַב מ"מ פִּינּוּן שְׁיִצָּא מִפִּי הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם ז"ל
לְהַחְמִיר רְאוּי לְחַוֵּשׁ לְדַבְּרֵיהֶם כְּמ"ש הַרְשָׁב"א ז"ל בְּתִשׁוֹ' וְמִי לֹא יַחֲוֹשׁ אַחֲרָיו וְכִי הָרִי"ף
וְהַרְמַב"ם ז"ל קִטְלֵי קְנִי בְּאַגְמָא נִינְהוּ הִלֵּא הָמָה גְּאוּנֵי עוֹלָם וְעַמּוּדֵי הַהוֹרְאָה וְמִי יִתִּיר
לְשׁוֹק אֲשֶׁה שֶׁהִיא עֲרוּהָ לְדַעְתָּם חֲלִילָה עַכ"ל, כָּל הַנּו' מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל ז"ל ס' ל"ב
עַש"ב: הַאֲמַנְם רָאָה רְאִינוּ לְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּעָלֵי הַהוֹרְאָה שְׁמִימִיָּהֶם אָנוּ שׁוֹתִים שְׁיִצָּאוּ
לְחַלֵּק פְּמָה חִילוּקִים בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל וְעָלֵיהֶם סְמָכוּ וְהַתִּירוּ אֶפְיֵלוּ לְדַעַת הַרְמַב"ם
ז"ל כְּמוֹ שְׁנַפְרֵשׁ לְקַמֵּן בַּס"ד וּמִינִיָּהוּ נְלִמּוּד לְנַנְד"ד: חִילוּק א' הוּא מ"ש הֶרְב הַמְּאִיד
ז"ל בְּסוֹף הַלְכוֹת גִּירוּשֵׁין שְׁאִם הַגּוֹי מְזַכִּיר שְׁמוֹ אֶצְ"ל וּקְבַרְתִּיו וְכֵן מְפֹרָשׁ יִצְא מִתִּשׁוֹ'
הָרִיב"ש שֶׁהִבִּיא מֶרְ"ן הַב"י ז"ל וְז"ל שְׁלֵא הַצְּרִיף הַרְמַב"ם ז"ל לּוֹמַר וּקְבַרְתִּיו אֶלֵּא
כְּשֶׁאִין הַגּוֹי מְזַכִּירוּ בְּשֵׁם אֶבְל כְּשֶׁאָמַר הַגּוֹי מְסִל"ת אִישׁ פ' מֵת חֲלִילָה לְרַבִּינוּ הַרְמַב"ם
ז"ל שְׁיִצָּרִיף לּוֹמַר וּקְבַרְתִּיו עַכ"ל: חִילוּק ב' מ"ש הָר"ן בְּתִשׁוֹ' ס' ג' דְּבַמְפִּירוּ אֶע"ג
שְׁלֵא הַזְּכִירוּ שְׁמוֹ אֶצְ"ל וּקְבַרְתִּיו וְכֵן מוֹכַח מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם בְּסוֹף ה' גִּירוּשֵׁין עַכ"ל,
וְהִבִּיא דְּבָרָיו הַנּו' מֶרְ"ן ז"ל בַּד"מ בַּפ' אַחֲרוֹן מְגִירוּשֵׁין וְב' חִילוּקִים הַנּו' לְכַתְּבָם מוֹר"ם
ז"ל ס' י"ז ס' י"ז ע"ד מֶרְ"ן שְׁפַתְב וִי"א שְׁצָרִיף לּוֹמַר וּקְבַרְתִּיו כְּתַב מוֹר"ם דְּדוֹקָא בַּכַּה"ג
שְׁלֵא הַזְּכִירוּ הַגּוֹי שֶׁם הַמֵּת וְאִינוּ מְפִירוּ אֶבְל אִם מְפִירוּ לֹא בְּעֵינָן וּקְבַרְתִּיו בְּמִסְל"ת וְכו'
וְכֵן פֶּשֶׁט הַמְּנַהֵג עַכ"ל: חִילוּק ג' מ"ש מֶרְ"ן הַב"י מְשֵׁם מְהֶר"י סְאָגִיס ז"ל שְׁאִם לֹא הִיָּה

הגוי בפשעת ההריגה אצ"ל וקברתיו גם בתשו' הביא מר"ן דברי מהר"י הנ"ל וכתב עליהם ודברים נכונים הם גם הרב רבינו בצלאל ז"ל סי' ה' הביא ח"י הנז' לפסק הלכה ע"ש: חילוק ד' מ"ש מהרשד"ם ז"ל דדוקא גפי מיתה שיניף לומר בדדמי וצריף לומר וקברתיו אבל אמר נהרג פ' או הרגתי פ' אצ"ל וקברתיו ע"כ, ולענ"ד חילוק זה מבואר בדברי מר"ן הש"ע דבסי' ז' כתב פותי שהיה מסל"ת הרגתי את פ' משיאין את אשתו ולא הצריף לומר וקברתיו ובסעיף י"ז כתב אם אמר מת י"א שצריף לומר וקברתיו אלא ודאי יש חילוק בין מת לנהרג כמ"ש מהרשד"ם ז"ל ונהגם שיש לחלק בשם כמ"ש לעיל מ"מ מ"ש ג"כ נראה: חילוק ה' מ"ש מהרח"ש ז"ל שאלה ה' משם מהריב"ל ז"ל ונ"ל ועוד כתב הרב מהריב"ל ז"ל סי' ט' ח"א דבכיוצא בנ"ד שהוא עד המעיד מפי גוי המסל"ת שיש להקל ולסמוך ע"ד הרב ת"ה שכתב שיותר יש להקל בעד השומע וכו' יע"ש עכ"ל: הרי מפונש יוצא מדברי רבותינו הנז"ל דאם מזכיר שמו או מכירו או שלא היה בפשעת ההריגה או שאמר לשון הריגה ולא מיתה או שהוא עד המעיד מפי גוי מסל"ת כל אחד מאלו אצ"ל וקברתיו ואצ"ל בהצטרף כל הני טעמי ביחד כנד"ד שאמרה שמו והיתה מכירתו כמו שאמרה שהיה רגיל לבא אצלם למפור להם סחורה ולא היתה בפשעת ההריגה כי אמרה ומצאנוהו שחוט אלמא שלא היתה בפשעת ההריגה וגם אמרה שהוא שחוט ולא אמרה שהוא מת ונוסף גם הוא שאמרה ג"כ ותפרג'נא משמע מדבריה שראתה הענין בשוב ולא אמרה בדדמי הא ודאי כ"ע מודו שאצ"ל וקברתיו כנ"ל: המורם מפל האמור שמוכן מדברי רבותינו ז"ל הנ"ל דאשת מאיר אזערי הנ"ל נ"ע ה' ינקום נקמתו מותרת לינשא עפ"י העדות הנז' ואעפ"י שהיא עד מפי עד והיא גויה המסל"ת עכ"ז הלכה רונחת בישראל שמשאין אשה עפ"י עד מפי עד ואפ"י מפי גוי מסל"ת כמ"ש מר"ן הש"ע ז"ל סי' ד' וז"ל וישראל ששמע מגוי המסל"ת מעיד ששמע ממנו ותנשא אשתו על פיו ע"כ: ומעתה אין לנו לתור ולחפש אחר חששות רחוקות שפא פה ושפא פה ואין לנו אלא פשט דברי העדות בלי שום חקירה ודרישה כמ"ש מר"ן ז"ל בתשו' סי' ג' וז"ל בקיצור שאם היינו חוששים ומסופקים בכל עדות אשה בכל החששות והספקות לא היה היתר לשום אשה עגונה אחת מני אלף אלא כל שראתה מפשט דברי העדות להתיר שרינו לה ולא למשכן נפשנו לבדות דברים מלבנו לחוש ולומר שפא פה או שפא פה וכו' כדי להתמיר וכו' שהרי מצאנו ראינו להרא"ש ז"ל אשר כל ספרד ואשכנז סומכים על הוראותיו שכתב בתשו' וכן ראוי לכל מורה לחזור ע"כ צדדיו וצדי צדדיו להתיר, וכיוצא בזה הם דברי הה"מ וכו' וכן כתב מר"ן בב"י ומהרשד"ם ז"ל ח"א סי' ג"ן ומר"ן החביב בתשו' סי' ז' וז"ל הרב רבינו בצלאל ז"ל ומטו אפרין למי שאחז דרכו למהפך בזכותא דלא ליפוק חורפה לעלמא כמ"ש מהר"י קולון ז"ל ובעל ח"ה ז"ל ומורינו ורבינו הרה"ג הרדב"ז ז"ל ברוב תשו' בענינים אלו פתח דבריו יאיר לאמר ללכת בדרך טובים לחזר בצדדים וצדי צדדים לבקש שרייתא וז"ל הרמב"ם ז"ל בתשו' אין מדקדקין בעדות אשה עגונה וכל המחמיר ודורש וחוקר בדברים אלו לא יפה הוא עושה ואין דעת חכמים נוטה הימנו שעיקר תקנה בעגונות היקלו משום עגונא דאתתא וכן כתב הרא"ש ז"ל וכן כתב רבינו יואל ז"ל דכל פלוגתא בהתרת נשים יש לילף אחר המיקל: ואחר שחכמי הגמרא והגאונים הקלו משום תקון העגונות אתה למד לדור הזה לצאת בעקבותיהם עכ"ל, וז"ל הרב גינת ורדים פלל ב' סי'

ך' אם באנו לחקור ולבדוק אחר ספרות רוב גאוני עולם שיש בנדון הזה לצאת י"ח כְּאֲשֶׁר כֵּן נַעֲשֶׂה בְּכָל מִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה לְרִדְוֹף דְּרָף יִשְׂרָה וּלְנִטּוֹת אַחֲרֵי רַבִּים שְׁלֵא יִשְׁאָר שׁוּם פְּקוּיֹק בְּכָל דְּבַר וְדְבַר הַנֵּה מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם לֹא יֵצֵא הַיִּתְר לְשׁוּם עֲגוּנָה וְכו' וְתִשְׁאַרְנָה בְּנוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם אַע"ה אֲלֻמְנוֹת צְרוּרוֹת חַיּוֹת וְאִין חוּנְן וְאִין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְכו' וּמְזַקְנִים אֲתַבּוּנְן וְחוֹבָה עֲלֵינוּ לְבַדּוֹק עַד מְקוֹם שְׂיַדְיָנוּ מַגַּעַת וְכו' עכ"ל: זֹאת הֵיחָה לִי לְצֵאת מִמְחִיצָתִי לְתוֹר וּלְחַפֵּשׂ וּלְהוֹצִיא אֶת הָעֲגוּנָה הַנּוֹ' מִכַּבְּלֵי הָעֲגוּן עַפ"י הָעֵדוּת הַנּוֹ' כַּמּוּבָן מִדְּבַרֵי הַפּוֹס' רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים ז"ל כַּנֵּל וְהַגֵּם שְׂאִין יְדִיעָתִי מְכַרְעַת וְלֹא כָּל הָרוֹצֶה לִיטּוֹל אֶת ה' יְבֵא וְיִטּוֹל וְכו"ש לְהוֹרוֹת בְּדַבַּר עֲרֻנָה הַחֲמוּרָה, מ"מ כְּבָר כְּתַבְתִּי שְׁכָל דְּבַרֵי אֱלֹהִים אֵינָם לֹא לְהִלְכָה וְלֹא לְמַעֲשֶׂה עַד אֲשֶׁר יִסְפִּימוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים הַמְּאוּרוֹת הַגְּדוֹלִים הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה יוֹשְׁבֵי אֱהֻלִים הַרְבָּנִים הַגְּדוֹלִים שְׂרָפֵי קִדְשׁ הַלְוִלִים כִּי מֵהֶם תֵּצֵא תּוֹרָה זָכָה וּבָרָה וְאִז אֶהְיֶה סְגִיף עִמָּהֶם לְהַתִּירָה, כ"ד הַחֹתֶם פֶּה בַעֲי"ק טְבַרְיָא ת"ו בַּש"א לַח' חֲשׁוֹן ש' הַתְּרַמ"ד וּבָה ס' לֹא יִמְנַע טו"ב לְהוֹלְכֵי"ם בְּתַמְי"ם וְהִי"מ וִימ"ן: הַצַּב"י דוֹד וְאַעֲקֻנִין ס"ט הַסְּכַמַּת הַרְבָּנִים הַגְּדוֹלִים הִי"ו הֵן ל'ו הוּבָא לִיְדֵינוּ הַאִי פִּסְקָא דְדִינָא אֲשֶׁר אֵינָן וְחֲקַר וְתַקֵּן עֲמִיתָנוּ בַּתּוֹרָה מְלֵא הָאוּרָה מֵע' הַרְב הַמְּנוּבָהֶק מִגֵּן דוֹד יִהְיֶה בְּעֶזְרוֹ וְהֵי אֲדִירוּ וְיִהִי דוֹד לְכָל דְּרָכָיו מִשְׁפִּיל וְה' עִמּוֹ, שְׁהִלְכָה כְּמוֹתוֹ וְיִלְךְ הָאִישׁ הַלּוֹף וְגַדֵּל עַד דוֹד הַגְּדִיל כִּיר"א, וְלֹאֲשֶׁר נִפְשׁ צְדִיק נִפְשׁוֹ אוֹתָהּ וְגַם כְּלָתָהּ לְדַעַת מַה בְּפִינוּ בְּשִׁרְיוֹתָא דְהַאִי פְּעִיתָא וְל'ו בְּסַבִּי טַעֲמָא דְמַלְתָּא, וְדַעַת זַקְנִים נוֹחָה הִימְנוּ יַה"ר דְּלִפּוֹשׁ חַיִּי וְיִהְיֶה רוּחַ אֱלֹהִים נוֹחָה הִימְנוּ תְּמִיד, כִּי עַל כֵּן לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ חֲפָצָנוּ וּבְאֵנוּ אֶל הָאֵר"ש בְּדֶרֶךְ קִצְרָה לְהִיּוֹתָנוּ עִמּוֹסֵי הַתְּלֵאוֹת מִבֵּית וּמְחוּץ, וּבְכַרְט כִּי דְבַר זֶה נִפְתַּח בְּגְדוֹלִים רֵאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים וְאֶת אַחֲרוֹנִים סְפָרִים הַרְבָּה אֵין קִץ וְכוּתְלֵי בַה"מ ד' יוֹכִיחוּ הַנִּי סְפָרֵי דְבֵי רַב מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים שְׁנוּי בְּכַתוּבִים וּמְשׁוּלָשׁ, הַצַּד הַשְּׁנוּה שְׁבָהֶן לְאַהֲדוּרֵי אַפְתָּחָא דְהִיתְרָא לְהַנִּי נְשִׁי בְּמֵאִי זְכִיין לְצֵאת מְכַבֵּל הָעֲגוּן בְּרוּף שְׁכַחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם בְּרוּחַ מְבִינָתָם הֵלֵא בְּסַפְרָתָם, הַנֵּה כִּי כֵן אֵין צְוֹנָה לְהִיּוֹת מוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין עַל דְּבַרֵי הַרְב הַפּוֹסֵק הִי"ו וּלְשִׁנוֹת אֶת הַיְדוּעַ, וְהַרוֹצֶה לְטַיִל בְּאַרְנוֹכָה וּלְחַפֵּשׂ וְלְתוֹר בְּכָל דְּבַרֵי הַפּוֹס' ז"ל תִּנָּא דְמַסִּיעַ לִיהַ תַּב"ע בְּרַכַּת טוֹב וְאֵנָן בְּדִידָן לְפִי הָעַת וְהַזְמַן הַבוֹגֵד נִסְתַּפְקֵנוּ בְּהַכְרַחֵי וְנִיְיָנוּ בְּמַה שְׁהִבֵּא בִידוֹ מֵע' ה"ה הִי"ו וְרָאָה וְיִתֵּר הָעֲגוּנָה הָאֲנוּמְלָלָה הַזֹּאת וְהַסְּכַמְנוּ עִמּוֹ לְהִלְכָה וְאַתְמָא דָּא נִפְקַת בְּרָא מִמַּאֲסַר עֲגוּנָה זֹאת הַתּוֹרָה, וְלְהִיּוֹת כִּי אֵין מְדַרְשׁ בְּלֹא חִידוּשׁ וּלְהוֹצִיא חֵלֶק אִי אֲפֶשֶׁר אֲמַרְנוּ טוֹב מֵעַט בְּכּוֹנְנָה וִיְהִי נִוְעַם ה' וְכו' וּמַעֲשֶׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה' כִּיר"א: רֵאשִׁית כָּל בְּכוֹרֵי קוֹל פֶּתַח לוֹ פִּתְחָא וְיִדְבַר דוֹד לַה' בְּעֲנִין מַה שְׁהַגוּיָה הַמַּגֵּדַת הַתְּחִילָה לְדַבַּר וְכו' וְהוּיָא מַסְל"ת פְּדַת שֶׁל תּוֹרָה, וְאַיִתִּי בִיּוֹדֵה מֵהַפּוֹסְקִים ז"ל רֵאיוֹת לְזֶה, יָפָה כִּינּוּן וְדְבָרֵינוּ הִי"ו צְדָקוֹ יְחֻדְיוֹ, וְגְדוּלָה מִזֹּאת רֵאִינוּ בְּתַשׁוֹ מְר"ן הַקְּדוּשׁ ז"ל אֲשֶׁר הוּבָאת בַּק"ע כִּי לְפִיקוֹ"ד הוּא גְדוֹן גְּרוּעַ מְשַׁלְּנוּ וְעַכ"ז נִתֵּן לָהּ אֶת הַשְּׁבִיחַ מְר"ן ז"ל דְּהוּי מַסְל"ת, וְז"ל שֵׁם גּוֹי שְׂאֵל לִיהוּדֵי אֲנָה הַנְּחַת פ' חֲבִירָה וְמַה הָיָה עָלָיו הַשִּׁיב הִיְהוּדֵי לֹא יְדַעְנוּ מַה הִי"ל בְּסִבִּיבוֹת אֱלוֹ הַכְּפָרִים נֶאֱבַד לֹא יְדַעְנוּ אִם נִהְרַג אוֹ מַת וְהַשִּׁיב הַגּוֹי בְּלִי שְׂאֵלָה וְדִרִישָׁה אִיף בָּא אֶל בֵּיתוֹ גּוֹי א' וְא"ל שְׁשַׁמַּע מִפִּי ב' גּוֹיִם שְׁהִיו מְדַבְּרִים וְאוֹמְרִים בְּחֻמֵּם הַרְגָנוּ אֶת פ' שְׁפַגְעָנוּ אוֹתוֹ בְּמְקוֹם פ' וְכו': הַנֵּה עֵדוּת זֶה מוֹעִיל כְּמוֹ עֵדוּת הַפְּוֹנְדֻקִּית כִּי הֵתֵם הַבְּכִיָה הַנִּי בַּתְּחִלָּה כְּאֵלוֹ דְּיִבְרָה וְכֵאֵן דְּיִבַּר מִמֶּשׁ דְּהַתְּחִיל לְדַבַּר אֲנָה הַנְּחַת אֶת פ' חֲבִירָה, וְעוֹד גַּבִּי פְּוֹנְדֻקִּית שְׂאֵלוֹ אוֹתָהּ

אחר הבכיה איה חבירנו ונ"ד לא שאלו רק אמרו לא ידענו מה הי"ל אם מת או נהרג ע"כ: הבא נבא למה שעלה ונסתפק ה"ה הי"ו בדברי הגויה המספרת שענתה ואמרה וציבנא ליהודי מדבוה וערפנא באיין הנוא הדא מאיר פי אוועיה בעדו ולחרמיא פאנו וואקפין באב למג'רא וכו' אם היפר זה שהפירוהו הוא בטביעות עין או ע"י בגדיו כמ"ש פי אוועיה בעדו, וממילא היפר ע"י פלים לא חזי ול"מ וכו' וע"ז הביא תשו' מר"ן ז"ל פכתוב בדב"ק שפי' מר"ן ז"ל דברי העד דנדונו במ"ש כמעב"ד שאמר תחלה ומצאתי אותם וכו' דמשמע שהפירם יפה בטב"ע בלא סימן הארוך וגויז וכו' (ובדברי מר"ן פתוב למר' עוד דמשום דמשמע להו לאינשי דסימנין דארוך וגויז חשיבי טובא לכך הזכיר סימנים ולא חש להזכיר שהפירם בטב"ע) דון מינה ואוקי באתרין בנד"ד כמ"ש בדב"ק, והדברים פשוטים וברורים: ואמת יהגה חפנו דלפי הבנת ה"ה הי"ו בדברי מר"ן ז"ל הללו שגם במעב"ד הנה פותב האי לישנא דגויז וארוך נמי נוכל לומר בפשיטות דנד"ד עדיפא ועדיפא מנדון מר"ן ז"ל הלז, פי בנד"ד לא הזכירה הגויה בדבריה שום דבור שגנראה מתוכו לתת סימנים ע"י בגדים כלל, פי אם דברים אלו באוועיה בעדו וכו' וכבר פירש דבריה ה"ה הו"י רח"ב רח"ב דתיבות אלו באוועיה בעדו נדרשים לאחריהם לתיבות ולחרמייה פאנו וואקפין וכו' דהכיו' דהפל להודיע שהיתה המציאה הזאת קרוב לרציחתו ממש שהרי עדיין בגדיו עליו ולא הפשיטוהו ומ"ש ונלחרמייה וואקפין וכו' פירושו ממתינים להפשיטו הבגדים הצואים מעליו דכנראה שרציחתו היתה מפני חמוד ממון ובנדאי שהפירה בהם שקראתם חראמיא דהיינו גנבים וממתינים להפשיטו' וא"כ מה שאמרה בתחלה באיין הדא מאיר וכו' הוא שהפירוהו בטב"ע שהיה רגיל אצלם וכמדונבר לא כן בנדון מר"ן ז"ל שהזכיר ארוך וגויז דבנדאי בא לתת בהם סימנים וכמו שפירש שיחתו מר"ן הקדוש זלה"ה דמשום דמשמע להו לאינשי דסימנים דארוך וגויז עדיף טפי לכך הזכיר וכו' כנז"ל, ותכלית פנונתנו ורצוננו הוא לומר דבנד"ד דעדיף כנז' לא יסתפק מר"ן ז"ל כלל ניורה דין בלי סמיכת זקנים: איפו השתא טוב להודות ולהגיד פי ישר פי לא העלמנו עין מלראות דבמסל"ת שלא הנה מצוי בהריגתו והפירו' אח"פ בטב"ע, תליא בפלוגתא דאשלי רבכי אי מהנא טב"ע, ועיין להרב ח"מ סי' י"ז ס' ה' עמ"ש מור"ם ז"ל בהגה ניש מקילין בזה שכתב עליו ז"ל לא הביא מה שהמקילין מחמירין וכו' אלא פשהרגתי ראו ההריגה אבל מצאתי פ' הרוג אינו נאמן וכו', ומ"מ בטביעות עינא גרידא פשיטאדאינו נאמן וכו' וכן דעת הריב"ש וכו' ע"כ, הרי גדולים ונכבדים ס"ל הכי, ועיין למהרח"ש בזה: עכ"ז הרי מצינו להרב מהראנ"ח ז"ל שכתב דלית מאן דחש להא דר"ש ור"ן ז"ל וכמ"ש הרא"ם ושפן נראה מהרמב"ם ז"ל ושאר כל הפוס' דלא חילקו בטב"ע בין ישר' לגוי דנר' דלא ס"ל לחלק, ועיין להגאון הרדב"ז ז"ל בספרו דברי דוד שהאריף בזה וחלק על דברי המחמירים, ועיין עוד להרב משאת בנימין סי' מ"ז במ"ש ע"ד ר"ש ור"ן הללו ושפמה גדונים פאלו דנו להיתר היפך דבריהם ע"ש, ועיין להרב ויאמר יצחק דרט"ו ע"ש: ועינא דשפיר חזי לרבן של יש' מר"ן הקדוש בתשו' אשר הובאת לעיל בדברי ה"ה הי"ו דלא נשא על שפתיו להסתפק בטב"ע אי מהנא אי לא ומר פשיט ליה דדי בטב"ע פהרבנים הנז' ודלא כר"ש ור"ן ז"ל ואפשר לומר דלהכי לא הביאו סברת ר"ש ור"ן בש"ע לא מר"ן ולא מור"ם ז"ל דפשיטא להו דלית דחייש לה ובכהי מוצל אותו צדיק מור"ם ז"ל מהשגת הרב ח"מ הנז' דלא הביא מה שהמקילין מחמירין וכו'

וק"ל: ובר מן דין אפשר אם דנים אנחנו בזה לפרש בדברי הגויה שהגידה מסל"ת וערפנא וכו' דהיינו שהפירה אותו בסימנים מןבהקים דגופו דמהנו לכ"ע דכיון שהורשינו לדרוש דברי הקב"ע שהפירו אותו היינו בטב"ע הגם פי לא פורש וכמו שלמדנו מתורתו של רבינו הקדוש מר"ן ו"ל כנז' וכמ"ש"ל, א"כ אפשר דנוכל לפרש שהפירוהו בסימנים שפגופו והגם דיאמר האומר דסי' מןבהקים שפגופו הי' חסרון או שינוי פגופו וכמ"ש במור"ם סי' פ"ד ופשיטא דאם הנה לו מום פנה הנה נראה בעליל לארץ לבני אדם והפשוט שלא נודע מזה בעיר פלל, עכ"ז עדיין יכולים אנו לומר דאפשר דהיו בו סימנים אחרים קלים מאלו כמו רנשם פגופו או בא' מאיבריו וזה אפשר שלא הפירו בו כל אדם שלא נתנו דעתם לזה ולזה לא יצא עליו קול בעיר מזה המום, רק שהגויה איתרמי לה באקראי ונדעה בו והפירתו וע"ש בטו' ובב"ש, והגם דהלבוש ו"ל פליג על רנשם שפגופו כיע"ש עכ"ז אהנייא לן לרבוני ספיקי ואין להאריך בזה: וליתר הספקות אפר בנד"ז הטוב אפר דבר בקדשו מע' ה"ה הי"ו ובצירוף כל הני מילי מעלייתא ורבוני ספיקי אפר באו בפתובים בדב"ק אלו ואלו נצרכין להתיר עגונה זאת ממאסרה: פש גבן מלתא זוטרתא הוא הדבר שפתוב בקב"ע הלז בלשון הגויה המספרת וציבנא ליהודי מדבוח וכו' ושמענו מפקפקים ואומרים פי אף פי לשון מדבוח פירושו שחוט לא הרוג, והגם דמשמע שחיטה בסימנים אפתי איכא לאיסתפוקי שמה לא שחטו בו רוב ב' ואין פאן עדות ולמיחש מיהא בעי: לזה מצאנו ראינו להרב מהראנ"ח ו"ל סי' ז"ך שפתב בסוף השאלה וז"ל אבל הכא העד אומר שראה ששחטו וסתם שחיטה משמע שחיטה מפורעת וגלויה ואע"ג דלפי פי' הרמב"ם ו"ל וגרסתו בבבאי ששהה במיעוט סימנים מספק'ל לגמ' במ"ש ירביצנה וישחוט אי מיעוט סימנים מקריא שחיטה מ"מ בל' בני אדם אינו פן עכ"ל"ה: עוד מצאנו להרב פ"מ ו"ל סי' ח' שפתב בנדונו שירא הרוצח לנפשו פן יקום הנרצח וישיב גמולו בראשו ולזה נדאי שפמית אותו מיתת עולם כמ"ש, וא"כ גם בנד"ז נאמר פן וכמוכן: וכי יאמר האומר דעדיין יד הדוחה נטויה דשאני נדון מהראנ"ח ו"ל דעל הרוב דיבר העד או בלה"ק או בלשון תוגרמה דמצוי אצלם או בל' איספאנייא וע"ז פשיטא ליה לרב ו"ל דלשון בני אדם אינו פן אבל בנד"ד שדיבר העד בל' ערבי עדיין הספק הנז' במקומו אי לשון מדבוח הוי שחיטה גמורה או לא, גם הדיא דהרב פ"מ אפשר דשניא מנד"ד פי שם פתב הרב ו"ל שהיה אנג'ל הנרצח מכיר לרוצח ויש חששא וכו' פאפר פתב הוא ו"ל, אבל בנד"ד של הרב לא הנה מפרם הנרצח ומסתמא היו גנבים ורוצחים הנמצאים ביצר פחיות השדה, ואנדא לה המצאת הרב פ"מ ו"ל שירא הרוצח וכו': לזה אמינא ליה דגם בנד"ד נראה מל' הקב"ע שהרוצחים היו רוצים להפשיט בגדיו מעליו דאל"ה למה היו עומדים ומשמרים על פתח המערה כמו שהגידה הגויה בקב"ע, וא"כ בשעה שיפשיטוהו נדאי ירגישו בו אם נשאר בו חיותא פידוע ויוסיפו עוד לחטוא לו ולשרש אחריו במיתה החלטית, ואם עד אלה יעלה על רוח הדוחה לדחות ולומר דלשון הגויה אפשר לפרשו דמילי מילי קאמרה, ותיבות באוועינה בעדו לחוד, והני מילי לחרמיה ונאקפין לחוד, ומי זה אמר וטהי שרוצים להפשיטו, גם לזאת אשאלה והודיעני אימא לי למה היו עומדים על פתח המערה היפה טבע העולם והשערתו שהרוצח ירא ובורח ונחבא מן העין מאימת מלך ושרים, ומוכרח אמה לומר חדא מתרת, או שהיו רוצים להפשיטו וכמדובר, או שהיו חוששים שמה יקום אחרי

נָפְלוּ, א"כ אִיפֹה בְּכָל חֲדָא מְהֵי יֵשׁ סְבָרָא וְאִנְיֻמְדָּנָא דְמוֹכַח דְלֹא זֶז מִשָּׁם עַד שְׁמַת וְאָבֵד מִן הָעוֹלָם: זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה פִּי דַעֲתֵנוּ הִמְעֵט הוּא מְסַפְּמַת לְהִלְכָה עִם מַע' הָרַב מְגוֹן דְּוֹד הַפּו' הִי"ו וְתַצָּא דִינָה דְהָאִי אֲתַתָּא לְהַתִּירָה מִכַּבְּלֵי הָעֵיגוֹן, וּמִי שְׁחוֹתְמוּ אֲמַת יִגְחֲנוּ תְּמִיד בְּדַרְךָ אֲמַת לְכוּן אֶל הָאֲמַת, וְנִצְיִלְנוּ מִכָּל שְׁגִיאַה, פִּי דַעַת מְמַנּוּ פְּלִיאָה לְמַעֲשֵׂה רָאוּי וְכָשֶׁר הַדְּבָר לְצַרְף דַּעַת רַבָּנִים אַחֲרִים עֲמָנוּ פִּי הִיכִי דְלִימְטִי לָן וְכו' נָאִם הַחו"פ עִיה"ק טַבַּת"ו בְּזִמְן הַנּו"ל בְּרַב עֵז וְשִׁלְמִ: הַצָּעִיר רְפָאֵל אֲבָרְהָם כְּלָפוֹן ס"ט הַצָּעִיר יוֹסֵף דְּוֹד אֲבָנָאֲלַעֲפִיָא ס"ט עֵינֵן בְּצַל הַפְּסָף הַנ"מ בַּח"א ס"ז וְבַת"ב ס"ה וְד' וְתִרְנָה צְמָאוֹנְךָ בְּהִיתָר עֵגוֹנָה הַנּו"ל בְּכַמְהָ וְכַמְהָ צְדָדִי הִקְיָתָר ע"ש בְּאַנְרָף: הַצָּעִיר אֶהְרֹן אֶלְחֻדִּיף ס"ט סִימָן ט"ו לְפָנֵינוּ פֶּן בָּאָה הָאִשָּׁה הָעֵגוֹנָה פְּרִיחָה בַּת צְדוּק בֶּן דְּוֹד אוֹחִיוֹן דְּמִתּוֹשְׁבֵי פָּאֵס יַע"א וְהִיא בּוֹכָה וּמַכְכָּה עַל רֹעַ מִזְלָהּ, וְא"ל יִוְנָדַע לְכוּ רַבּוּתִי אֲשֶׁר זָה לִי קְרוֹב לְשִׁלְשִׁים שָׁנָה שְׁהִיִּיתִי נְשׂוּאָה עִם בַּעֲלִי יִצְחָק מְאָמָן בַּעֲי"ת פָּאֵס יַע"א וְנַלְב"ע וְחַלִּי"ש בְּלִי זַש"ק, וְהָיוּ לוֹ שְׁנֵי אַחִים שֵׁם הָא' כַּה"ר עֵזוֹ שְׁנַלְב"ע בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ הַנּו"ל וְשֵׁם הַשְּׁנִי כַּה"ר שְׁלֹמֹה מְאָמָן, וְזֶה שְׁלֹמֹה הִמִּיר דָּתוֹ בְּפָאֵס יַע"א, וְאַח"ךְ בָּרַח וְהִלָּף לוֹ לַעֲי"ת לֹונְדְרָא יַע"א וְהִיָּה עֶסְקוֹ עִם הָעֵרְלִים וְהָיוּ שׂוֹלְחִים לוֹ ב"ד לִיבָם אוֹ לְחֻלְוִין וְהוּא מְשִׁיב שְׁתַּלְּף הָאִשָּׁה אֲצִלוֹ אוֹ לְטַאנְכָר יַע"א וְיָבוֹא לְשֵׁם לִיבָם אוֹ לְחֻלְוִין, וְנִשְׁאַרָה זְקוּקָה לִיבָם שְׁלֹמֹה הַנּו"ל רַבּוֹת בְּשָׁנִים, וְאַח"ךְ שְׁמַעָה שְׁמַת, וְעֵדוּת בְּרוּרָה לֹא יֵשׁ לָהּ, עַד עַכְשָׁיו שְׁבָא לָהּ כְּתַב מִהָרַב רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶלְעֶלוֹף הִי"ו שְׁכַתְּבָ לָהּ אֲשֶׁר שְׁמַע שְׁשִׁמְשׁ בַּהַכ"ן שְׁבִלּוֹנְדְרָא יַע"א יֵשׁ לוֹ עֵדוּת בְּזָה, וְהִלְכָה וּפְיִיִסָה לְסוּחַר אֶחָד סִי' אֲבָרְהָם בֶּן סִיסוֹ הִי"ו שְׁהִיָּה פָּה עֲמָנוּ לְשִׂאוֹל לָהּ הַשְּׁמֵשׁ הַנּו"ל מַה בְּפִיו, וְכַעַת בָּא כְּתַב מִסִּי' אֲבָרְהָם הַנּו"ל וְזֶה נְוִסְחוֹ, נַעֲרַרְפְּכוּם אִין וּוצְלָנָא לְהִינָא בְּסִלְמָא לְמִנְסִסְתִּיר וְעִמְלָנָא שַׁב"ק וְלַעֲיֵד פְּלוֹנְדְרָא יַע"א וְתַקְבְּלָנָא מְעָא שְׁמֵשׁ דְּלַכְנִיס דִּי הֵנוּא כִּי' זַאגוֹרִי הו"י, וְסִאֲלָנָא עֲלָא שְׁלֹמֹה מְאָמָן וְעֶרְפִּי בְּאִין הֵנוּא יַעֲרָף אֶפִּיד וּוּחִיד יְקוּלוּלוֹ מְאָמָן, וְאַמָּא מְשָׁאֵן יַעֲרָף יְסָמוּ שְׁלֹמֹה מְאָמָן לְסִי' פְּתַכִּיר וְאַעָא יַעֲרָף וְנַחִיכ וְסָמוּ מְאָמָן מִן פָּאֵס וְכָאן וְצִלוֹ סִלְמִ פִּי פָּאֵס וְזֹא לְהָאֵד דִּירָה רַזַּע יְהוּדִי וְכָאן מְפָאֵלְט מְעָא לְעֵרְלִים דְּאִימָאן, וְכָאן יְפַתְכֵר בְּאִין פְּאָנוּ זַאוּ זַוּוֹאֲבַת מִן פָּאֵס מִן עֵגָד לְחַכְמִים דִּיִּיאֵלְהוּם בְּאֵשׁ יוּקְפוּ עֲלֵיהָ יְרַנַּח הֵנוּא לְטַנְגָּה וְתַמָּה יַעֲמֵלְהָא לִיבּוּם אוֹ לְחֻלִּיצָה וְהָאֵדִי לְעֵדוּת דִּי עֵנְדִי וְרַאזְלָהָא דִּי הִיָּוָא מְאָמָן נְפִטֵר עֵגָד לְעֵרְלִים וְנִדְפֵן עֵגָד לְעֵרְלִים בְּחִים דְּאִיִּים כָּאן מְכֻלְט מְעָא נַצָּרָא וְכָאן יְכַסֵּב מְנַהוּם פְּלוּס וְכֻלָּא נְחִי לִיָּרָא 800 וְכָאן סָמַע הִיָּוָא בְּאִין סִיִּיעוּהָא לְעֵרְלִים לְקַרִּיבּוּ לִי פִּי פָּאֵס וְלֹא מִן יְקַדֵּר יַעֲרַפּ בְּלַמְזַבּוּט בְּאִין סִיִּיעוּ לְפְלוּס לְקַרִּיבּוּ, וְהָאֵדִי לְעֵדוּת לִי סָמַעַת מִן פּוּם זַאגוֹרִי שְׁמֵשׁ דְּלַכְנִיס, יְנַתּוּם תַּעֲרַפּוּ אֵיָדָא הֵנוּא הָאֵדָא אֶפִּיד לוֹ סִלְמִ פִּי פָּאֵס אוֹ גִּירִי בְּחִים לִם יְקַדֵּר וְקִטַּע לְעֵדוּת אֵשׁ כָּאן יְסָמוּ אֵיָדָא שְׁלֹמֹה חֵי גִירוֹ, אֶמָּא לְעֵדוּת דִּי עֵנְדוּ הִיָּוָא לְכִינְוּוֹא יַעֲנִי מְאָמָן אֶפִּיד וּמִן פָּאֵס וְכָאן צָרִיף לִיבּוּם וּמָאֵת וְנִדְפֵן מְעָא לְעֵרְלִים לִם נִדְפֵן מְעָא לִיָּהוּד, וְתַמְעֵלוּ מְעֵרוֹף תְּנוּרִיוֹ ג'וּוּאֲבַנָּא הַחֲדָר לְסִי' הָרַב רַבִּי יוֹסֵף דְּוֹד אֲבָנָאֲלַעֲפִיָא הִי"ו וְהוּמָא יַעֲרַפּוּ פְּלִאֲצָהִים, אֵיָדָא לְעֵדוּת לִי סָמַעַת מִן פּוּם זַאגוֹרִי הִי"ו מִתַּל מָא מְבִיין פּוּק וְהוּמָא יַעֲרַפּוּ דִּין תּוֹרָה עַכ"ל: אַח"ךְ בָּא כְּתַב אַחַר מִסִּי' אֲבָרְהָם הַנּו"ל הִי"ו מְגִיד וְאוּמֵר שְׁבָא לוֹ מְכַתֵּב מִהַשְּׁמֵשׁ הַנּו"ל מַעֲי"ת לֹונְדְרָא יַע"א וְז"ל נַעֲרַרְפְּכוּם עֲלָא דַּעֲיִנַת לִיָּהוּדִיָּא לִי זַוּוֹהָא נַלְב"ע וְנַחֲחִין חֵין פּוּנָה פִּי לֹונְדְרָא יַע"א טְרַזִּינָא מְשָׁאֵן יְזִיבְלָנָא לְבִירוֹר תְּבַע שְׁלֹמֹה מְאָמָן דִּי נַלְב"ע חֵין הֵנוּא כָּאן עֶרְפִּי לִם יַעֲרָף יְסָמוּ פִּי לְמַזְבוּט וְלְבִאֲרַח זַאנִי

זוואב מנו בלינגל'ז יוצלכים דכלו יעררפני באיין סאל עליה מן נאס לי פאן מנהום
ועררפני באיין הנוא הנוא שלמה מאמאן ונפטר פיל אפיד וקאלי נעטילו ה' שולין ונהוא
יטלעלי וירקא תבע לתכימא דלבלאד באיין נפטר בדיעא קדאם לינדרא ויסיר לונרקא,
וואנא ליום סייעתלו ה' שילין ובעד פאם יום חזי לוורקא דלחכומא בסהאדת לתכימא
באיין יסמו שלמה מאמאן ונפטר פלאכיד ולם בקא ספק ואפי' מוזב זוואבדא לי יוצלכום
יכפי באים רחג"ל תאכדלי באיין יסמו פאן שלמה מאמאן ע"כ: ונערתנו לבקשת העגונה
הנז' משום תיקון העגונות לתור להם מנוחה ותיטב לה' ירח מנוחה במו פי אתחנן אקרא
אל אלוה ויענני, יאר פניו אתנו ויאר עינינו במאור תורתו שלא נכשל בדבר הלכה
ויזכינו להוציא דין אמת לאמתו מפי סופרים ומפי ספרים אשר מפייהם אנו חיים, ולא
באנו עתה אלא ללקוט מאורות דב"ק מספרן ש"ץ ראשונים ואחרונים.

טובים הישרים דעבידנא להו נייקא לנפש שזכותן וזכות תורתן תעמוד לנו לכונן ההלכה
לתלמיה, וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו אמן: בשם ה' נע"ו תחילה וראש יש לחקור אם
עדות שבשטר מועיל בעדות אשה או לא, דעל פיהם פתיב ולא עפ"י פתבם, כמ"ש
בגמרא יבמות דל"א, וכן פסק מר"ן ו"ל ח"מ סי' כ"ח ס' י"א: אמנם עיקרא דהאי מלתא
איתא בירושלמי שלהי יבמות דפליגי שם אמראי וז"ל מצאו פתוב בשטר מת פלוני
נהרג פלוני, רבי ירמיה אמר משיאין את אשתו רבי בון בר כהנא אמר אין משיאין את
אשתו ומתניתא מסייעא לדין ולדין ומר"ן הב"י ו"ל באה"ע סי' י"ז הביא בשם רי"ו
דאיתא בירושלמי אם פתוב בשטר בלא חתימה אין משיאין את אשתו, זולתי אם מצאו
עד בפתב, ובשיירי קרבן פתב וכ"כ האחרונים, הלא נמצא פן בסוגיין ע"כ ואפשר
שגרסת רי"ו היתה כמ"ש הרי"ף ו"ל וז"ל בירושלמי מצאו בשטר פתוב וחתום מת איש
פלוני או נהרג איש פלוני וכו' נהרי הוא כמבואר ורבינו הטור הביא הפלוגתא הנז' וכתב
וא"א ה"א ש"ז ו"ל הביא דברי שניהם ולא אסיק פחד מנייהו: ולכאורה נראה דאזלינן
לחומרא ע"כ וסברא זאת היא סברת י"מ דמיתתי הרמב"ן ביבמות וקביאו הר"ן ו"ל
בפרק מי שאחזו דקע"ח והוא דעת מרדכי הארוך שהביאו יש"ש פ"ג דיבמות סי' ג'
וכתב מרן הב"י ו"ל וגם הרי"ף ו"ל הביא דברי שניהם ולא אסיק פחד מנייהו וגם סמ"ג
עשה פן ואולם משם הריטב"א ונהר"ן כתב ו"ל דסמך על מ"ש בפרק מי שאחזו דבעדות
אשה אפי' עפ"י פתבם מהני וכן דעת הרמב"ם בפרק י"ג מה' גירושין וגם ה"א ש"ז ו"ל
סובר פן שגם הוא פתב בריש מי שאחזו דבעדות אשה אפילו ע"פ פתבם מהנו ע"כ וכיון
ששאלה עמודי ההוראה מספימים לדעת אחת דבעדות אשה ע"פ פתבם מהני לכן פסק
בש"ע סי' י"ז סעיף י"א דהפתב מהני, וכ"כ הרב קרבן גמאל ו"ל בפרק בתרא דיבמות
על הירושלמי הנז' דמיתתי רבינו אשר ו"ל שם וז"ל ס"ק כ"ח הרי"ף ורבינו לא הכריעו
כמאן מנייהו והמחנור שסמכו עצמן כמו שפתבו בפרק מי שאחזו סי' ב' דבעדות אשה
הקלו בה רבנן דמהני עדות מפי פתבם כמו שפתבתי שם וכדכ' הר"ן והנמק"י דעת
הרי"ף ונהרשב"א והה"מ בפרק י"ג מגירושין הב"י וב"ח ומהרש"ל פ"ג דיבמות סי' י"ג
נהרב יד אהרן סי' ז' אות ל"ה פתב ולענן הלכה מר"ן ו"ל בס' הקצור והב"ח ומהר"מ
אלשיקר סי' כ"ה ומהריב"ל ח"א סי' ב' ומהרשד"ם סי' תס"ה ומהר"ם אלשיך סי' קי"ח
ומהרימ"ט ח"א סי' מ"ח ומהר"י די בוטון ו"ל סי' י"ג ובס' שאגת אריה סי"ג פולם פסקו
בעדות שפתב מהני בעדות אשה ואין לומר דדוקא אם בשטר פתוב פלוני הוא דמהני

אָבֵל פֶּתַח שְׂאֵדָם שׁוֹלַח לַחֲבִירוֹ דָּלָאוּ שְׁטָרָא הוּא לֹא מְהַיֵּי שְׁהָרֵי מְצִינּוּ לְהֶרֶב מְהָרָ"ם
אֲלֵשִׁיף ז"ל בְּתִשׁוּ' סִי קִי"ח שְׁפֶתֶב שְׂאִין חִילּוּק וְאַפִּי' אֲגָרַת שְׁשׁוֹלַח אָדָם לַחֲבִירוֹמְהַיֵּי
וּכ"כ בִּס' בְּנֵי דָוִד בְּקִוּוּטְרִים דְּעִיגּוּנָא מִשָּׁם כַּמָּה פּוֹסְקִים בִּסִי רִי"ח וְגַם אֵין לוֹמֵר דְּדוֹקָא
אִם בָּא הַפֶּתַח בְּכַתֵּב יִשְׂרָאֵל אָבֵל אִם בָּא בְּכַתֵּב הָעֶפְוִ"ם לֹא מְהַיֵּי וּכְמ"ש מְרָ"ן ז"ל בְּשָׁם
הַרְמַב"ם ז"ל שְׁצָרִיף שְׁיִוְדִיעוֹ שֶׁהוּא פֶתַח יִשְׂרָאֵל שְׁהָרֵי מְצִינּוּ לְהֶרֶב ת"ה סִי ר"מ שְׁפֶתֶב
דָּאָם יְדוּעַ דְּיִשְׂרָאֵל פֶּתַחוֹ מְהַיֵּי וּכ"כ הֶרֶב מֵהֶר"א שְׁשׁוֹן ז"ל סִי ז' וּבְנִימִין זָאָב סִי כ"ח
וּכְמ"ש הֶרֶב ב"ש וּח"מ ז"ל בְּתִשׁוּ' שְׂאֵלָה שְׁהוּבָאָה שָׁם וְאַף שְׁנָה הַפּוֹתֵב שְׁמַע מְאַחַד
שְׁשָׁמַע מְאַחַר מְהַיֵּי כְּמ"ש הַב"ש שָׁם ס"ק כ"ז דְּהָא דָּלָא מְקַלִּינָן בְּכַתֵּב בְּעַד מְפִי עַד אֵלָא
שְׁהַפּוֹתֵב לְזַפְרוֹן אָבֵל אִם פֶּתַח לְמַעֲשֵׂה מְהַיֵּי וּבְנָה תִּנְרֵץ הֶרֶב ב"ש קִוּוּטְרִים דְּרַב חַמ"ח
ז"ל עַל רַבִּינוּ הַטּוֹר ז"ל שְׁפֶתֶב דְּלַכְאוּרָה נִרְאָה לוֹ לְהַחְמִיר לְדַעַת אָבִיו הֶרֶב ז"ל שְׁלֹא
הַכְרִיעַ כְּמ"ש וְאַיְלוֹ בְּפֶרֶק מִי שְׁאַחְזוּ פֶּסֶק הֶרֶב ז"ש ג"כ פְּהָרִי"ף דְּבַעֲדוֹת אִשָּׁה מְהַיֵּי פֶתַח
כְּמ"ש מְרָ"ן ז"ל כְּמַש"ל וּלְפִי"ז נִיחָא דְּהִירוּשְׁלָמִי מִיְיָרִי פְּשׁוֹתֵב לְזַפְרוֹן וּמִשׁו"ה פֶּתַח
דְּלֹא הַכְרִיעַ דְּהָא שְׁפֶסֶק בְּפֶרֶק מִי שְׁאַחְזוּ דְּסִמְכִינָן עַל הַפּוֹתֵב מִשׁוּם דְּשָׁם לֹא מִיְיָרִי
לְזַפְרוֹן וּכ"כ הֶרֶב לְחָם מְשָׁנָה לְדַעַת רַבִּינוּ הַטּוֹר לְחַלֵּק בְּכָף אָבֵל הֶרֶב הַמְּאִיד לֹא ס"ל
הִכִּי אֵלָא לֹא יֵשׁ חִילּוּק וְאַפִּי' אֵינּוּ מְקַוִּיִּים וּכ"ד הַרְשֵׁב"א ז"ל וּכ"כ מְרָ"ן וְעֵינָן בְּדַבְרֵי
הֶרֶב קִרְבָּן נִתְנָאֵל ז"ל בִּסִי הַנּוֹ' דְּמִשְׁיַג עַל הֶרֶב ב"ש הַנּוֹ' בְּחִילּוּק הַנּוֹ' וּמִשְׁיַג דְּאֵין חִילּוּק
בִּינֵיהֶם אֵלָא הֶרִי"ף וּרַבִּינוּ סִמְכוּ עַצְמָם אִמ"ש בְּפֶרֶק מִי שְׁאַחְזוּ וּבַעֲדוֹת אִשָּׁה הַקְלוּ
דְּאַפִּי' מְפִי פֶתַח מְהַיֵּי, אֲמַנָּם הֶרֶב חַמ"ח תִּרְץ מִשָּׁם הַגָּאוֹן מְהָר"ם אָבִיו שֶׁל מֵהֶרֶב ז"ל
ז"ל בְּתִשׁוּ' הַנּוֹ' וּלְפִי דְּבָרָיו לֹא בְּעֵי קִיּוּם שְׁדַעַת רַבִּינוּ הַטּוֹר דְּהִירוּשְׁלָמִי מִיְיָרִי בְּלִי קִיּוּם
וּמִשׁו"ה ס"ל שְׁדַעַת הֶרִי"ף וְהֶרֶב ז"ש לְהַחְמִיר וּבִפ' מִי שְׁאַחְזוּ מִיְיָרִי שְׁנִתְקַיְיִם הַפֶּתַח
וְהֶרֶב ז"ל בְּתִשׁוּבוֹתָיו סִי רִס"ד וְסִי תְקִי"ב פֶּתַח שְׂאֵף שְׁהַבִּינוּ בְּעַל הַטּוֹרִים ז"ל פֶּתַח
דְּלַכְאוּרָה רָאוּי לְהַחְמִיר מ"מ מְאַחַר שְׁאֵח"כ הַבִּיא דְּבָרֵי הַרְמַב"ם שְׁמַקְלִיל נִרְאָה מְדַבְרֵי
שְׁאַחַר דְּמַסְפֵּק"ל הַדֵּר פֶּשֶׁט"ל לְקוּלָא ע"ש מְדַבְרֵי מוּכַח ג"כ דְּאֵין צָרִיף קִיּוּם וְאֵינּוּ
מְחַלֵּק כָּלֵל בֵּין הֵיכָא דְּמַצָּאוּ שְׁטָר שְׁפִירוּשְׁלָמִי לְהֵיכָא דִּפ' מִי שְׁאַחְזוּ: אֲמַנָּם רָאוּנוּ לְהֶרֶב
פְּנֵי אֲרִיָּה סִי ב' שְׁפֶתֶב דְּכַתֵּב הַבָּא מִרְחוֹק ע"י ב"ד גִּרְעַ טְפוֹ וְצָרִיף קִיּוּם מְדְאוּרִיָּתָא
וְדוֹקָא בְּאַחַד שְׁמַבִּיא בִּידוֹ שְׁטָר וְאָמַר שְׁנַמְסֵר לוֹ מִיִּשְׂרָאֵל בְּמַקּוּם רְחוֹק וּמַצָּאוּ פְּתוּב בּוֹ
פְּלוּגֵי מֵת בְּהָא הוּא דִּס"ל לְהַרְמַב"ם וְהַרְשֵׁב"א ז"ל דְּאֵין צָרִיף קִיּוּם אָבֵל אִם פֶּתַח הַבָּא
עַל הַבֵּי דְּנוֹאֵר שְׁבַעֵל הַבֵּי דְּנוֹאֵר בְּמַקּוּם שְׁמוּסֵר הַפֶּתַח עוֹמֵד וּמְקַבֵּל הַמְּכַתְּבִים סְגוּרִים
וְחַתוּמִּים וְאֵינּוּ מְשִׁים לֵב מִי הַבִּיאָם דְּאַף אִם יִתְבַּרַר שְׁהֵם מְזוּנִיָּפִים א"א שְׁיִתְגַּלֶּה לְעוֹלָם
מִמֵּי יִצְאָה הַרְעָה חִיָּשִׁינָן לְזִיוִף מְדְאוּרִיָּתָא עַד שְׁיִתְקַיְיִם אֵלָא שְׁאֵם פְּתוּב בְּכַתֵּב יִשְׂרָאֵל
אַפְשָׁר לְהַקְלִי בְּמַקּוּם עֲגוּן ע"כ וְכַתֵּב בְּמַפְתָּחוֹת שְׁגַם הַשְׁ"ף בַּחַה"מ סִי מ"ו כֵּן דַּעַתוֹ
שְׁהַפֶּתַח ע"י הַבִּידוּוֹר צָרִיף קִיּוּם וְהֶרֶב קִהֵלַת יַעֲקֹב מֵהַגָּאוֹן מְלִיָּסָא ז"ל הַחְמִיר מְאוּד
בְּבוֹא פֶתַח מִמְרַחֲקִים דְּבְעֵי קִיּוּם וְדַעַתוֹ אִפִּי' פְּתוּב בְּכַתֵּב יִשְׂרָאֵל וְאַפִּי' בְּמַקּוּם עֲגוּן אֵין
לְהַקְלִי וְדִלָּא כַח"מ כֵּינָן שֶׁהוּא מִקְלָתָא דְּלֹא עֲבִידָא לְגִלּוּיֵי ע"כ וּבְתִשׁוּ' הֶרֶב חוֹתָם סוּפֵר
סִי מ"ד וְסִי מ"ט הָאֲרִיף ג"כ בְּעֲנָנָן זֶה וְשָׁם מְבִנְיָר שְׁדַעַתוֹ פְּדַעַת הֶרֶב חַמ"ח דְּבְמַקּוּם
עֲגוּן יֵשׁ לְסִמְנוֹף אֲשֶׁטֶר בְּלֹא קִיּוּם אָבֵל שְׁלֹא בְּמַקּוּם עֲגוּן בְּעֵי קִיּוּם אָף אִם פֶּתַח לְשָׁם
וּבָאָה הַתְּשׁוּבָה עַל הַבֵּי דְּנוֹאֵר סְגִי בְּהִכִּי אִפִּי' רַק א' חַתוּם עָלָיו דְּבַכָּה"ג אֵין צָרִיף שׁוּם
קִיּוּם וּבִס' מ"ג פֶּתַח ג"כ דְּקָל פֶּתַח הַנְּשַׁלַּח עַל הַבִּידוּוֹר לְבַעֲלִים יְדוּעִים וּמַגִּיעַ מְהֵם

תשו' לחזרה על הכי דנואר הדבר ברור שהוא מבעליו ואין בו שום זיוף כמובן, לכל מבין ואין צריך שוםקיום גם בס"ס מ"ה פתב סברא זו והזכיר שם שגם הגאון בתשו' בית אפרים פתב כן וכבר נעשה מעשה עפ"י סברא זו איזה פעמים עש"ב: נקטינו מפל מש"ל דבעדות אשה הקילו אפי' ע"י פתב מהני ולא דוקא שטר אלא אפילו ע"י אגרת ששולח אדם לחבירו מהני ואפי' הפתב פתב עכו"ם מהני רק שיזדעו שישאלאל פתבו ואפי' עד מפי עד ע"י פתב מהני ואפי' זה הפתב שמע מאחר ששמע מאחר מהני ואחר מאחר עד מאה מהני כמ"ש הכנה"ג הגהט"ו אות ז"ך ולדעת הב"ש בעיניו שיכתוב למעשה לא לזכרון ולדעת רוב הפוסקים אין צריך קיום וכ"פ מר"ן הק"ו"ל ולדעת הרב ח"מ ודעימיה צריך קיום זולתי במקום עגון וכ"ד הרב ח"ס ולדעת הרב פני אריה ודעימיה שהכתב הפא ע"י הכי דנאר צריך קיום מדאורייתא זולתי אם הוא פתב ישראל ובמקום עגון ולדעת קהלת יעקב אפי' פתב ישראל ובמקום עגון בעי קיום ולדעת הרב ח"ס ודעימיה אם נכתבה שאלה להתם ובאה התשובה ע"י הכי דנואר סגי בהכי אפי' א' חתום עליה אין צריך שום קיום וכן נעשה מעשה כמה זמני: אתאן לנדון דינן ראה ראינו אשר האגרת של סי' אברהם הנז' יצ"ו ששלח למר אביו כל הני מילי מעליתא איתנהו בה דהיינו שהכתב פתב ישראל ידוע וגם פתבו למעשה ולא לזכרון וגם ע"י שאלה דהיינו שפייסה אותו העגונה הנז' לשאול את פי השמש שבלונדרא ולהשיבה דבר מה בפיו וגם סי' אברהם הנז' פייס לשמש הנז' להשיבו דבר ברור מה שמו והשיבו בכתב ע"י הכי דנואר אשר שאל אוהביו ומינדעיו אשר היה לו עסק עמהם ואמ"ל אשר שמו ברור שלמה מאמאן וכגון זה נדאי אין צריך קיום וכמ"ש הרב ח"ס שפן נעשה מעשה עפ"י סברא זו איזה פעמים וגם חתימת סי' אברהם הנז' באגרת הראשונה גם שניה נתקיימה ע"י עדים פשרים א"כ אין כאן ספק אשר העדות הנז' מהניא להתיר העגונה הנז': ואולם חדא היא דקיימא באפין וזהו שקשה שלא הזכיר העד הנז' שם אביו וזה הדבר תליא באשלי רב רבי דהרא"ש בתשו' מכלוף ו' מלול הביאה רבינו ב"י ז"ל סי' י"ז סובר דבמזכיר שמו ושם אביו די והריב"ש ונהר"ן ומהרי"ק ז"ל חולקים עליו דבעינן תלת שמו ושם אביו ושם עירו וכתב מהרי"ק ס"ס קכ"ה דהא דכתב הרמב"ם ז"ל פא ע"א ואמר אמרו לי ב"ד או אנשים כשתלך למקום פלוני אמור להם שמת יצחק בן מיכאל וכו' הואיל ואנו יודעים פלוני הידוע בשם זה אשתו מותרת ואין חוששין שפא יצחק בן מיכאל אחר הוא שמת דמשמע דבשגם שמו ושם אביו סגי התם שאני שפינון שאמרו כשתלך למקום פלוני מוכיחים הדברים שיזדעו שהוא מאותה העיר דאי לא תימא הכי למה תלו שליחותו בהליכתו לאותו מקום וכו' ולעולם בעינן שלשתן שמו ושם אביו ושם עירו וכן דעת הר"י מטראני ז"ל וכתב עוד הרב ב"י שפאצא למהרי"ק בס"י קמ"ו תשובה סותרת להנז' שכתב דלא בעינן שם עירו אלא כשלא הזכיר שם אביו אבל אם הזכיר שם אביו ושמו לא בעו שם עירו ומר"ן ז"ל בב"י ובכ"מ פתב ליישב שתי התשובות הנז' דמהרי"ק ספוקי מספק"ל בדעת הרמב"ם ובש"ע סי' ח"י העתיק לשון הרמב"ם בצורתו פא ע"א ואמר וכו' ומור"ם ז"ל בהגה סיים וז"ל וי"א דכ"ז דוקא וכו' ודעת מור"ם הוא דאפי' באומר כשתלך למקום פ' יש מחמירים דבעינן שיזכיר שם עירו ולכן פתב ג' סברות נעיין בית שמואל שהשיג על מור"ם בדעה הרא' איה שיהיה הוא מר"ן ז"ל לא גילה דעתו במה שהעתיק לשון הרמב"ם ז"ל דיש לפרשו בו שני פירושים

אֶפְשֶׁר שְׁדַעְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁהָבִין הָרֵא"שׁ ו"ל בְּדַבְרֵי דְמַדְנַקְט יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל בְּלֹא שֵׁם עִירוֹ
אֵלְמָא דְשָׂמוּ וְשֵׁם אָבִיו סָגִי אוֹ אֶפְשֶׁר לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ מֵהַר"ק בְּדַעְתּוֹ דְּמֵאֲמַר פְּשִׁתְלָךְ
לְמָקוֹם פ' יֵשׁ כָּאֵן שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם אָבִיו וְשֵׁם עִירוֹ אֵךְ מְצֹאֵנוּ רְאִינוּ לוֹ בְּתַשׁוּבוֹת סִי' ב'
וּסִי' ה' שֶׁחֲשַׁשׁ לְסִבְרַת הַמַּחְמִירִין דְּבַעֲיָנוּ שְׁלִשְׁתָּן וְגַם לְהַקְטִי פּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים
וְאַחֲרוֹנִים הֵבִיֵאֵם הָרַב כְּנֵה"ג בְּהַגְהֵ"ט מֵאוֹת הַג' וְאֵילָךְ וּבִהַגְהֵב"י מֵאוֹת רס"ו וְאֵילָךְ
כְּנֵה"ג חֲשַׁשׁוּ לְזֶה וְאֵךְ שֶׁהָרַב מֵהַרְשֵׁד"ם ו"ל וְכִמְהַ מְרַבְּנֵי אַחֲרוֹנִים פְּתָבוּ דְפִשְׁט הַמְּנַהֵג
בְּכָל בְּתִי דִינֵינוּ שֶׁבִשְׂאֵלְנִיק לְסִמּוֹךְ עַל תְּרֵי מַגּוֹ תִּלְתְּ אוֹ שָׂמוּ וְשֵׁם אָבִיו אוֹ שָׂמוּ וְשֵׁם עִירוֹ
מ"מ יֵשׁ לְחוּשׁ לְסִבְרַת הַמַּחְמִירִים כִּי רַבִּים וְגַדוּלִים הֵם וּבְפֶרֶט דְּמֵהַרְשֵׁד"ם גּוֹפִיָה בְּסִי'
מ"ו לֹא הִתִּיר בְּשָׂמוּ וְשֵׁם אָבִיו אֵלְמָא בְּצִירוֹף סִי' אַחַר ע"ש, הִנֵּה ע"פ כָּל הָאֲמוּר יֵשׁ מְקוֹם
לְזוֹמַר דְּרַף סֶהְדוּתָא דְנַד"ד רִיעַ וְגָרִיעַ כִּינּוּן שְׁלֹא הַזְכִּיר שֵׁם אָבִיו: וְאוּלָם עֵינַי רוֹאֶה מֵה
שְׂאֵרָף וְקַבִּץ הָרַב כְּנֵה"ג סִי' י"ז הַגְהֵ"ט אוֹת רמ"א רמ"ב סִבְרַת כְּמָה פּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים
וְאַחֲרוֹנִים דְּכַנּוּי מְשַׁפְּחָתוֹ מְהַנִּי בְּמָקוֹם שֵׁם אָבִיו וְז"ל אִפִּי' לְמַ"ד שְׂצָרִיף שְׂיִזְכִּיר שָׂמוּ
וְשֵׁם אָבִיו וְשֵׁם עִירוֹ אִם לֹא הַזְכִּיר שֵׁם אָבִיו וְהַזְכִּיר יַחוּסוֹ סָגִי דְתַרְנוּיָהּ פִּי' דְשָׂמוּ נִינְהוּ
מֵה לִי אָבִיו מֵה לִי יַחוּסוֹ כְּמ"ש הָרֵא"שׁ ו"ל ח"א סִי' ע"י מְהַרְיָב"ל ס"א כָּלֵל א' מֵהַרְאֲנ"ח
ח"א סִי' ע"ד מֵהַרְח"ש בְּתַשׁוּ' לֹא ה"ע סִי' ד' הַפ"מ ח"ב סִי' ע"ד ע"ה וְקִי"ב וְקִי"ג וְקִי"ד
אֵךְ לְמַ"ד דְּבִשְׂמוֹ וְשֵׁם אָבִיו סָגִי שָׂמוּ יַחוּסוֹ סָגִי הַר"ח עוֹבְדֵיָה בְּתַשׁוּ' כ"י וְכו' וְכַתְּב
הַר"מ אֶלְשִׁיף ו"ל בְּסִי' קִי"ח דְשָׂמוּ וְכִינּוּי עֲדִיף מְשָׂמוּ וּמִשֵׁם אָבִיו וְכֵן מִתְבָּאֵר מִדְּבָרֵי
מֵהַרְח"ש ו"ל בְּתַשׁוּ' סִי' כ"ט וְכ"כ הָרַב כְּנֵה"ג ו"ל סִי' ג"ן מִשֵׁם כְּמָה פּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים
וְאַחֲרוֹנִים וְכַתְּב וּלְדַעְתִּי הַשְּׂפֵלָה רְאִיָה מְגַמְרָא דְרַב יוֹסֵף הַתִּיר לְאִשְׁתְּ פְּרָשָׁה זַרְזָא
דְּפוּמְבְּדִיתָא וְכֵן רַב נַחְמָן הַתִּיר לְאִשְׁתְּ חִינּוּאִי אֵךְ שֶׁהִגּוּי לֹא הַזְכִּיר רַק מָה אֵיפָא בִּי חִינּוּאִי:
וְעוֹד הִבִּיא כְּמָה מְרַבְּנוּתָא שְׂמִסְפִּימִים לְכָל הַנַּז' וְא"כ בְּנַד"ד שְׂאֲמַר שְׁלֵמָה מֵאֲמָאן מְעִיר
פָּאס הָרִי שְׁלִשְׁתָּן יַחַד דְּלִכ"ע זֶהוּ עֲדוּת גְּמוּרָה בְּלִי סְפָק וְאֵע"ג שְׂדַבְרֵי הָעֵד הַשְּׂמֵשׁ
בְּדַבְרֵי הָאֲגָרַת הַשְּׂנֵיָה בָּאוּ דְבָרֵי סְתוּמִים נְעַרְפְּכֶם עֲלָא דְעוּוּיָת לִיהוּדֵיָא לִי גְזוּהָא נִלְב"ע
וְלֹא פִירֵשׁ אֵיזָה יְהוּדֵיָא מ"מ כִּינּוּן שְׂנֵיִכְר מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים דְּמַדְבֵּר הָעֵד לְחַבְרֵי בְּעַנְיָן אִישׁ
יְדוּעַ בִּינֵיהֶם סָגִי כְּמ"ש מְר"ן בְּתַשׁוּ' דָּף ק"ז סוּף ע"ג בְּנִדּוֹן שְׁלֵמָה כִּיב וְהָכָא בְּנַד"ד שָׂמוּ
וְכִינּוּי כְּנֵה"ג מְר"ן מְשֵׁשׁ וּמָה גַם אֲשֶׁר פִּירוּשׁ דְּבָרֵי שְׂאֲמַר הָאִשָּׁה לִי זִיזְהָר נִלְב"ע וְזֶה
שְׁלֵמָה אֵינּוּ בְּעֵלָה וְהוּא עֲצָמוּ הָעֵיד שְׁשִׁלְמָה יְבָמָה מְוַכְרַח הַהִינְחִי לִיתָן בָּהּ סִי' וְר"ל
הָאִשָּׁה שְׂאֲמַרְתָּ לִי שְׁנִלְב"ע בְּעֵלָה בְּפָאס וּיְבָמָה לֹא יְדַעְתִּי שָׂמוּ עֲכָשׁוּי נִתְבָּרַר לִי שָׂמוּ
ע"י חַבְרֵי אֲשֶׁר שֵׁם יְבָמָה שְׁלֵמָה מֵאֲמָאן וְעוֹד שְׂאֲמַר הָעֵד שֶׁהִיָה מוּמַר בְּפָאס וְזֶהוּ סִי'
אַחַר וְכְמ"ש הָרַב נוֹדַע בִּיהוּדָה סוּף סִי' שְׂכַתְּב אֵךְ נִלְע"ד דְּבַעֲזוּב דַּת יֵשׁ מְקוֹם לְהַקְל
שְׂאִין צְרִיף לְהַזְכִּיר שֵׁם אָבִיו וְלֹא חֲיִישִׁינּוּ לְתַרִי מְאִיר כִּינּוּן שְׂמֵאִיר זֶה בְּעַל הָאִשָּׁה עֲזוּב
דַּת לֹא חֲיִישִׁינּוּ שְׂגַם מְאִיר אַחַר עֲזוּב דַּת דְּאוּקְמִינּוּ שְׂרָאֵל בְּחֻזְקַת יְהוּדִית וְכו' וּמְסִיק
דְּעַכ"פ לֹא שְׂכִיחֵי שְׂיִהוּדִים יַעֲזְבוּ דָתָם וְא"כ לֹא שְׂכִיחֵי תְרֵי מְאִיר מְעַלְם מְעִיר אֲמִבְּוֹרָג
יַעֲזְבוּ דָתָם וְלִפִּי"ז לֹא חֲיִישִׁי לִב' יוֹסֵף ב"ש וְא"כ כ"ש וְק"ו בְּנַד"ד שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּמָה סִימְנִים
שָׂמוּ וְכִינּוּי וְשֶׁהִיָה מוּמַר וְחֻזַר וְשֶׁהוּא יְבָם וּמְעִיר פָּאס וְשִׁלְחוּ כְּתָבִים לִילָךְ לִיבָם אוֹ
לְחַלּוֹץ אֵין סְפָק כָּלֵל דְּכ"ע מוֹדוֹ דְּלֹא חֲיִישִׁינּוּ לְשִׁנֵי יוֹסֵף בֶּן שְׂמַעוֹן: כָּלֵל הָעוֹלָה מְכַל
מ"ש לְעֵיל דְּמַדְבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַנַּז' הָרֵאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הַיְבָמָה פְּרָחָא הַנַּז' יִצְאָתָה מְכַלִּי
הָעִיגוֹן וּמִתְרַת לִינְשָׂא לְשׁוּק זוּלְתִי לְסִבְרַת הָרֵא"שׁ ו"ל שֶׁהִבִּיא רַבִּינוּ הַטּוֹר ו"ל בְּסִי'

קכ"ח דַעַד אַחַד לְהַתִּיר יְבִמָּה לְשׁוּק לֹא מְהִימֵן וְהִבִּיאָם מוֹר"ם סִי קנ"ז וְהִנֵּה עֵינֵינוּ
דְּהֵאֵי מִיְלֵתָא אֵיתָא בְּגַמְרָא דִּיבְמוֹת דְּצ"ד דְּבָעוּ מְנִיָּה מְרַב שְׁשֵׁת עַד אַחַד בִּיבְמָה מְהוּ
וּפְשִׁט ר"ש מִמֵּתְנִי דַע"א בִּיבְמָה מְהִינֵי וְדָחָה הַגַּמ' הִיא פְּשִׁיטוּתָא וּבְסוּף הַסְּנֵינָא אָמַר
רְבָא ע"א בִּיבְמָה גְּאָמֵן מִק"ו לְאִסוּר פְּרַת הַתְּרַת לְאִסוּר לְאוּ לְכ"ש וְדָחֵי לִיהֵא הֵהוּא
מְרַבְנָן ע"ש, וּפְסָקוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהַרְמַב"ן וּבַעַל הַמְּאֹר וְהַרְשֵׁב"א וְהָר"ן וְסַמ"ג
פְּתִירוּצָא דְר"ש וְרְבָא וְלֹא מְשַׁחֲחִינָן בְּפִרְכֵי דְחִיקֵי וּכ"פ מְר"ן בְּש"ע סִי קכ"ח ס' ג' א"כ
לִפִּי"ז נִשְׁאָר סְבַרְתָּ הָרָא"ש ו"ל יְחִידָאָה הִיא וְאֵע"ג שְׂרָאִיתִי בְּפוֹסְקִים שְׁהַרְמָ"א ס"ל
פְּהָרָא"ש תָּא חֲזִי מַה שְׁפָתַב הָרַב כִּנְס"י סִי מ"ה ו"ל לֹא מְצִינּוּ דַס"ל פְּהָרָא"ש כ"א
הַרְמָ"א הִבִּיאוּ רִי"ו וְנִדְוַע מ"ש הַפוֹסְקִים דְרִי"ו תְּלַמִּידוֹ שֶׁל הָרָא"ש וּכְחַד חֲשָׁבִינָן לְהוּ
וּבְפִרְט מ"ש רִי"י דְרֹב הַפוֹסְקִים ס"ל דַע"א אֵינוּ גְּאָמֵן, וְאַחַה"מ לֹא דְבַר נְכוּנָה אֲדַרְבֵּה
כְּנֹלָם פְּאָחַד ס"ל דַע"א גְּאָמֵן וְלוּלֵא הִירָאָה הֵייתִי אוֹמֵר דַט"ס נָפַל בְרִי"י וְצ"ל רֹב
הַפוֹסְקִים ס"ל ע"א גְּאָמֵן וְלֹא פּוֹקֵי מְדַעַת רַבּוֹ הָרָא"ש ו"ל פְּתַב דְרֹב הַפוֹסְקִים לֹא ס"ל
כְּנוֹתִיָּה וְדַעַת הַרְמָ"א אֲנַחְנוּ לֹא גִדַע ע"כ, וְמַה מְאֹד דְבַר נְכוּנָה הַב"ח סִי קנ"ח וּבִתְשׁוּ'
סִי ע"ו דְּהָרָא"ש פְּתַב בְּלִשׁוֹנוֹ קִשָּׁה הַדְּבַר לְהַקְל בַע"א בִּיבְמָה פִי קִשָּׁה בְּאֵם אֶפְשָׁר
לְחַקוֹר הַטִּיב אָמַנְם בְּמָקוֹם עֵיגוֹן אֶפִּילוּ הוּא עֲצָמוֹ מוֹדָה לְהָרִי"ף וְדַעֲמִיָּה וּבַנְד"ד לִית
לָךְ מָקוֹם עֵיגוֹן גְּדוֹל מְזָה שְׁזָה לָהּ קְרוֹב לְשִׁלְשִׁים שְׁנָה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת גְּלַמּוּדָה קְשׁוּרָה
בְּעִבְרוֹת עֵיגוֹנָה אֶפִי הָרָא"ש ו"ל מוֹדָה כִּנְז' ו"ל הָרַב פ"מ ח"ב שְׁאֵלָה מ"ם וְחֲשַׁשׁ
זִיקַת יָבָם אֵין פָּאן אֶפִי כִי הִיָּה נִרְאָה לְחוּשׁ לְסְבַרְתָּ הָרָא"ש ו"ל דַס"ל דַאֵין ע"א גְּאָמֵן
וְכו' אֶבֶל כְּבָר פְּשִׁט הַמְּנַהֵג לְהַקְל כַס' הָרִי"ף ו"ל וְכַל ב"ד שֶׁל סַאלְנוּקֵי וְקוּשְׁטָא נְהַגּוּ כֹן
כַמ"ש מֵהָרִי"ט דַע"ג וּמְהָרִיב"ל ח"ב סִי י"ג וּמֵהָר"א ו' חֲזִיִּים סִי ע"ב יַע"ש, וְחֲתוּם ע"ז
הַקְטָן יִצְחָק פְּרַאנְצ'ץ וְהַסְפִּים עִמּוֹ הָרַב פְּמַהֲר"ש הַלּוֹי ו"ל וּבְסוּף תְּשׁוּבַת הָרַב שׁ וְלִית
עֲלָה חֲשַׁשׁ זִיקַת יָבָם נְמִי דְכְּבָר פְּשִׁטָּא הַהוֹרָאָה לְהַקְל בַע"א בִּיבְמָה דְלֹא פְּהָרָא"ש וְכַמ"ש
הָרַב הַפוֹסֵק הַמְּעַתִּיק הָרִים אֵלוּף הַתּוֹרָה יְלַאֲפוּסֵי גְבָרֵי חֲרַמַת ע"כ וְכ"כ הָרַב זְרַע
אַבְרָהָם ו"ל בְּסוּף סִי ז' ו"ל נֵאָף הִיבְמָה אָף כִי הָרָא"ש וְסִינְעָתוֹ מִחֲמִירִין שְׁלֹא לְהַשִּׂיא
הִיבְמָה ע"פ ע"א כְּבָר פְּשִׁטָּא הוֹרָאָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּהָרִי"ף וְהַרְמַב"ם ו"ל דְּמִתִּירִין לִיבְמָה
ע"פ ע"א וְכַמּוֹ שְׁפָסַק מְר"ן הַק' בְּנִשְׁוֹלְחָנוֹ הַטְּהוֹר גַּם מְהָרִיב"ל בְּכַמְּהָ מְקוֹמוֹת מִתְּשׁוּבוֹתָיו
לֹא אַחַד וְלֹא שְׁנַיִם וְלֹא שְׁלִשָּׁה פְּתַב שְׁכָבֵר פְּשִׁטָּה הוֹרָאָה לְהַקְל נְגַד סְבַרְתָּ הָרָא"ש
וְסִינְעָתוֹ ו"ל ע"ש, בְּפִרְט כִי אַתְרִיָּה דְמְר"ן וְהַרְמַב"ם ו"ל כֹּל הַמְּקוֹמוֹת הַלּוֹ וְעֲלִיָּהֶם
אָנוּ סוּמְכִים וְנִדְּיִן פִּידוּעַ לְכָל ע"כ ד"ק, כ"כ הַגְּאֹן רַאשׁ"ל נַר"ו בַס' שְׁמַחָה לְאִישׁ סִי ז'
ו"ל וְלֹא עֲלַת עַל גִּיב שְׁפָתָיו דְגַם זֶה בַעֲיָא הִיא בְּגַמְרָא פְּרַק הָאֲשָׁה רְבָה דַצ"ג ע"ב עַד
אַחַד בִּיבְמָה מְהוּ וְלֹא אַחַד דְּהַרְמַב"ם ו"ל בַפ"ג מֵהַלְכוֹת יְבוּם פְּסַק דְּאֶפְשִׁיטָא הַבַּעֲיָא
וְע"א מְהִינֵי לְהַתִּירָה לְהַתְּיָיְבָם וְכו' וְכַמְּעַט כֹּל הַפוֹסְקִים הַסְפִּימוּ דַע"א מְהִינֵי אֶפִי בִיבְמָה
זוֹלַת הָרָא"ש וְרִי"ו מִחֲמִירִים בַע"א שְׁמַעֲיִד שְׁמַת יְבָמָה וְגַם בְּזָה רֹב אַחְרוּנִים ו"ל
הַסְפִּימוּ דְבְּמָקוֹם עֵיגוֹן אֵין לָנוּ לְחוּשׁ לַס' הָרָא"ש ו"ל וְרִי"ו וְכַמ"ש בַס' עַה"ג סִי ס"ט
יַע"ש"ב, וְהָרַב בַּעַל הַכְּנֵה"ג ו"ל בַסִי קנ"ח הַגַּה' ב"י עַמ"ש מְר"ן ו"ל הַלְכָּף נְקִטִּינּוּ כְּהַנְדָּ
רַבְּנוֹתָא דְשָׂרוּ אָסַף וּקְבִיצְלֵהֶקַת הַפוֹסְקִים רַאשׁוֹנִים וְאַחְרוּנִים דְשָׂרֵי כַמ"ש מְר"ן ו"ל:
הַמּוֹרֵם מְכַל הָאֵמּוֹר שְׁהַמּוּבָן מִדְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ו"ל הַנּוֹ"ל אֲשֶׁר מִימֵיהֶם אָנוּ שׁוֹתִים וּבְצֻלָּם
אֲנַחְנוּ מְסִתּוֹפְפִים וְעַל דַעַתְּם אֲנַחְנוּ נִשְׁעָנִים דְּהִיבְמָה פְּרִיחָה הַנּוֹ מוֹתֶרֶת לְנִשְׂאָ לְשׁוּק

עפ"י העדות הנז' ואחר כ"ז נגבה עדות אחרת בפני שלישה וזה נסחה, במוטב תלתא כחדא הוּינא אָנן ב"ד דחת"ל כד אָתא קדמנא הר' מסעוד עטינא נר"י ואחר האיוּם והגיזום כדכְעֵי העיד בתורת עדות גמורה וז"ל תיבּה בתיבּה פּוּנִיתָ פּי ווהראן ומסית לעַנְד שְׁמַעוֹן הָרוּשׁ נִשְׁרֵי מִן עַנְדוּ סִי חִוּיג'אֵת לֵאמֹר כִּנְנַת דְּאַרֵי נִשְׁרֵי מִינֵי כָּל גּוֹבֵא וּנְעִיבֵי לְפָאס גִּיְתַסְבֵּב פִּיְהוּם וְהוּא יַעֲרַפְנֵי אֵילָא אָנָא מִן פָּאס קֵאלֵי וּוּאם תַּעֲרַף הָאָדָא שְׁלֵמָה מְאָמָן קוּלִיתְלוּ אָנָא מֵא נַעֲרַפּוּשׁ וְקֵאלֵי רָאָה פֵּאן סְלָם וְרַג'ע יְהוּדֵי וְקָאם וּזְבִדְלֵי וּוְחַד זַמִּיִּם זַגִּוּוִיר וְקֵאלֵי הָאָדוּ פּוּוּאָתוּ תְלָאָתָא לֵאמֹר הוּא מֵאָת עַנְד אַנְצֵאָרָא פִי לֹונְדֵרָא וּנְתַפֵּן עַנְדְּהוּם וּלְמֵאֵל דִּיֵּאֵלוּ עַנְדְּהוּם וְהָאָדִי לֹוצֵאֵיִיא בָּאָם אוּצָא קֵאלֵי הָאָדִי חֵאסִיבֵא מֵרַת רַבֵי רַפָּאֵל אָבִן צוּר דֵי פָּאס כְּתוּ תַעֲבִי נוּץ פִי רִזְקוּ וְכַתְהֵא ג'וֹהֲרָא מֵרַת בֶּן רִיפֵי תַעֲבִי רַבְעֵי וְהֵיָא אֶלְמֵנָה וְכַתְהֵא תֵאלְתָא חַתָּא הֵיָא אֶלְמֵנָה אֶסִימְהָא עֵישָׂא תַעֲבִי רַבְעֵי, וְרַפָּאֵל וְוֹלְד רַבֵי עֻזוּ וְוִילְד כָּאָה יַעֲבִי מִן הָאָד לְמֵאֵל מֵא כֵא נְתַפְפֵר קְדָאָשׁ קֵאלֵי אָוּוּ כְּמִסְתָּאס אָוּוּ כְּמִסָּא וְעֵשְׂרִין לֵיָרָא יְקָאֵלוּ נַצֵּאָרָא עֵלָאָשׁ הָאָדָא יַעֲבִי גִיר הָאָד אֶתְמָאן וְקֵאלְהוּם בְּשֵׁרָאָע לֵיהוּד הָאָדָא יַעֲבִי כְּוֹלְשֵׁי לֵאמֹר הוּא וְוִילְד הוּוּיָא וְאֵיָדָא מֵא נַעֲמֵלוּס הָאָדָשֵׁי יַעֲבִי כְּוֹלְשֵׁי וְקֵאלְלוּ עֵלָאָשׁ הָאָדִי חֲבִי נוּץ וְזוּז דֵי כִנְוֵתָא יַעֲבִיוּוִי נוּץ קֵאלְהוּם הָאָדִי רֵאָזִילְהָא גֵרָאן רַבָּאן וּמְכַתִּיבָהָא מֵאֲשֵׁיִין ג'אֵיִין לַעֲנִדֵי אוּמָא הָאָדוּף עֵמְרֵי מֵא רִית בְּרֵאתְהוּם, יְקֵאלֵי יֵדֵאבָא עֲרַפְתָּ הָאָד אָנָאָם יְקוּלִיתְלוּ דֵאָבָא עֲרַפְתְּהוּם וְקֵאלֵי תְרוֹת תַּשְׁרֵי הָאָד לֵיָרְתָא מִינְהוּם וְעַמֵּל מַעֲאָהוּם לְמִסְאַרֵי דֵי בָּאָס תַּשְׁרֵי עֵלָא תְלַת אֲשֵׁהוּר, יָא תַעֲבִי חַלַּת מֵיֵאָת דוּרוּ פִי לְכָרָא דִיֵּאֵלִיף אָוּוּ תַמְשֵׁי מַעֲאֵי וְתַעֲבִי רַבְעֵי פִי הָאָד שֵׁי וְקֵאלֵי גִיר תַּשְׁרֵי מִינְהוּם כְּתַב עֲלֵיהוּם וּוּרְקָא וְעַמִּילְהָא קִיוּם ב"ד וְתַכְתֵּם עֲלֵיהוּם פִי טַנְג'ר עַנְד רַבֵי מְרַדְכֵי וְעַנְד קוּנְצוּל לְפֵרָאָנְסוּוִי וְקוּנְסוּל אֵינְגֵלִיז וְעַטְאָנֵי כְּמִסִּין דִּיָּרֵי בָּאָס נַעֲטִי מִינְהוּם לְכָרָא לְחַכְמִים וּלְפִסְאָדוּרְס בָּאָס יְכַתְּבוּ וְגִיר מְסִית לַעֲנַדְהוּם מֵא בָּאָעוּלִיס רַדְתְלוּ מְתַאָעוּ ע"כ דְּבַרֵי הַעַד הַנְז' וְלֵרֵאֵיִית אָמו"ץ ח"ש פַּעֲה"ק טְבָרֵיא ת"ו וְהֵיָה זֶה בְּיוֹם ר"ח תַּמוּז שְׁהוּא שְׁלִשִׁים לְחַדְשׁ סִינּוֹן שְׁנַת הַת"ר וְאַרְבַּעַה וְחַמְשִׁים לִיצִירָה, וְהַשׁו"ב וְקֵיָיִם: יַצְחָק הַפְּהֵן עַד יַעֲקֹב חֵי זַרְיָהֵן עַד יוֹסֵף מְשַׁעָּאן עַד הֵנָּה בְּעֵדוֹת הַנְז' ג"כ לֹא הֶנְזְפֵר שֵׁם אָבִיו וְשֵׁם כִּינּוּוִי וְשֵׁם עֵירוֹ וְזֶה כִּנְוֵת הַעַד בְּאוּמְרוֹ יְהוּוּא יַעֲרַפְנֵי יֵלָא אָנָא מִן פָּאס וְכֵן כְּשֵׁהוּצֵיא הַפְּנִקְס אָמ"ל כְּתִי חֵאָסִיבָא מֵרֵאת רַבֵי רַפָּאֵל אָבִן צוּר דֵי פָּאס וְכִבֵּר הוֹכְחֵנוּ לַעֲלֵל דְּשִׁמוֹ וְשֵׁם כִּינּוּוִי עַדִיף מְשֵׁם אָבִיו וּבְפִרְט שְׁהַזְפִיר אַחִיוֹתִיו בְּשֵׁם וּבְכִינּוּוִי אֵיִן לָף בִּירוּר גְּדוּל מְזָה וְאַנְשֵׁי עֵיר פָּאס יוֹדְעִים שְׁאֵלוּ הֵם אַחִיוֹתִיו וּבֵן אַחִיו שֶׁל שְׁלֵמָה הַנְז' וְרֵאֵינוּ כְּמָה פּוֹסְקִים שְׁכַתְּבוּ דְשִׁמוֹ וְשֵׁם עֵירוֹ וְשֵׁם אָבִיו לְרוּ גִזְרַת מְלָךְ הֵיא אֶלָּא שְׁכַתְּבוּתֵם רַצוּיָה שְׁיַעֲיָדוּ בְּכִינּוּוִי בְּדָבָר בְּרוּר אֶצְלָנוּ שְׁעַל זֶה הָאֵישׁ הֵמַת מְדַבְּרִים וְעֵיִין זַרְע אַבְרָהָם סִי' ח' וְאַף שְׁהַעֲדוֹת הַנְז' מִפִּי הֵמַת בְּעַצְמוֹ מְהֵנִי כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ הַפּוֹסְקִים מֵהֵיא דְשְׁלֵהֵי יְכַמוֹת עוֹבְדָא דִּיּוֹחְנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה וְהַשְׁתָּא דֵאֵיכָא תְרֵי סְהַדֵי יַצְאָנוּ גַם יְדֵי חוֹבַת הָרָא"ש וְדַעֲיָמִיָה וּמִתְרַת הֵיבְמָה לְשׁוֹק לְכ"ע בְּלֵי שׁוּם פְּקוּק וְעַרְעוּר כָּלְל: אָח"כ מְצָאָנוּ כְּעִין נְדוּן שְׁלָנוּ מְפִנְרֵשׁ יוֹצֵא בְתַשׁוּבַת מֵהַרְח"ש ו"ל סִי' ל"ד שְׁנַשְׂאֵל הָרַב עַל אֵישׁ א' מַעִיר סֵלֵאנִיק שְׁהֵלָף לְסַפְנֵיָא וְהֵיָה חוּלָה וְשְׁאֵלוּ לוּ מֵאֵיזָה מְקוּם הוּא וְהַשִּׁיב שְׁהוּא מְתוּשְׁבֵי סֵלֵאנִיק וְשִׁמוֹ שְׁלֵמָה פְרִימוֹ וְשְׁהֵיָה לוּ אֲשֵׁה וּבֵן בְּסֵאלְנוּקִי וְהַשְׂאֵלָה אַרְוֵכָה וְלֹא כְּתַבְנוּ כ"א מֵהַ שְׁשֵׁיָף לְנַד"ד וְהַשִּׁיב הָרַב עַל הַעֲדוֹת הַנְז' וּלְבַסּוֹף מְסִיק לְהַתִּיר וְז"ל אָמְנָם הֵיכָא שְׁהוּעַד בְּשִׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו וְשֵׁם עֵירוֹ כָּל אֲפֵיא שְׁוִים וְכָל הַגְּדוּלִים שְׁלַפְנֵי

זמנינו ושבזמנינו כולם תפסו במןשולם דבשמו ושם אביו ושם עירו עדות גמורה הוא
ואף שלא ידע אלו השמות אלא מפי דעת עצמו מהני וכמו שאמרו הפוסקים מההוא
עובדא דיוחנן ו' יונתן אריה בשלהי יבמות גם יש ללמוד מההוא מעשה באחד שאמר
אני פלוני בן פלוני נשכני נחש ונהרי הוא מת והלכו ולא הפירוהו והשיאו את אשתו גם
כתב הרב הגדול מהר"ם זלה"ה בתשובותיו דשמו וכינויו הוי בשמו ושם אביו והרב
הגדול מהר"י בן לב זלה"ה ח"א סי' ד' כתב דיותר קרוב להתיר בשמו ושם משפחתו
מבשמו ושם אביו וכן ראיתי בפסק הרב הגדול מהרי"ט זלה"ה הובא בתשובות הנז'
דמהני יותר פינויו משם אביו וכיון שכן בנד"ד שהעיד העיד שמת בספניאי איש אשר
אמר לו בשמו שלמה פרימו ושהיה תושב סאלוניקי והיה לו בן ואשה בסאלוניקי גם
ראש חטמו אדומה ביותר והנה זאת חקרנוה פן היא שבעלה של זאת האשה העגומה
ועגומה שהחזיק בעלה נדוד מסאלוניק זה כמה שנים שהיה לי אלו השמות והסימנים
יראה ודאי שיש להתירה לשוק בלי שום פקפוק פן נ"ל אם יספיקו חכמי עמודי ההוראה
ע"כ, וחתם שמו הטוב נאם הצעיר חיים שבתי, א"כ נ"מ לנד"ד שהזכיר שמו וכינויו
ושם עירו דיצא משם שבה נשתמד שהרי כשאמר לו מסעוד מא נערפוישי אמ"ל שמעון
הנז' כדי שיזכור ראה כאן סלם ורג'ע יהודי וידוע הוא שבעיר פאס סלם ושואל עליו
מסעוד הנז' שהוא מעיר פאס אולי יזכור וכשלא זכר הוציא לו הפנקס וגם הזכיר שם
העיר שהלך לשם ללונדרא ומת שם יראה ודאי שהאשה הנז' מותרת לשוק: והגם שהרב
מהרח"ש ז"ל הנז' סמך גם על הסימנים כמ"ש שהיה לו אלו השמות והסימנים ואפשר
שחשש הרב למה שכתב בדל"א ע"ב דלדעת הרמב"ן והרשב"א והרב בעל נ"י ז"ל
דחיישינן לשני עיירות עד שאמר מעיר פלונית ולנה הנזכר לסמוך גם על הסימנים וזהו
שכתב שיש להתירה לשוק בלי פקפוק מ"מ בנד"ד נמי לא מלבד דמוכח מדבריו שהעיר
שיצא ממנה פאס יע"א ממלכות מערב הפנימי שהרי שאל שמעון הנז' למסעוד הנז'
שיודע בו שהוא מעיר פאס יע"א שבמלכות מערב הפנימי והו"ל הזכיר שמו ושם פינויו
שהוא במקום אביו ושם עירו שבמלכות פלונית אלא שכל השמות והסימנים שנתן בו
שמעון הנז' לא שכיחי שימצאו באדם אחר דהינו שמו שלמה וכינויו מאמאן ושהוא
מעיר פאס ושהמיר דתו והלך ללינדרא וחזר יהודי ושיש לו אחיות שלשה בפאס וכן
אחיו האחת נשואה לגראן רבן שמו רבי רפאל אבן צור ושנים אלמנות ואחותו האסיבא
היתה שולחת לו מכתבים והוא שולח לה וכן אמרה היבמה שגם היה שולח לאחיותיו
מעות וכמ"ש הרב ב"ש בתשובות שהעתיק משם הרב מהר"י בכ"ר שמואל ז"ל סי' א'
סעף קל"ה וז"ל פי היכי דאמרין בגמרא לא חיישינן דילמא איתרמי שמו בשמו ועדים
פעדים ה"נ לא חיישינן דילמא יש אחד שיצא ממקום פלוני ודר במקום פלוני ויש לו
אחות במקום פלוני וכולי האי לא חיישינן ע"כ, וכ"ש וק"ו בנד"ד דלא חיישינן פולי
דילמא איתרמי ככל הנז"ל: וכן ראינו להרב ח"ס סוס"י מ"ט שסמך על כתב של הנעדר
שצינה קודם מותו ושמה נזכרו כל ב"ב פניו ובנותיו וכו' ושם עירם ומולדתם וכמ"ש
הרב אין לה ברור גדול מזה ואתתא דא שריא להתנסבא לכל גבר דתצביין בלי שום
גמגום ופקפוק בעולם: ואח"כ בא כתב מס' אברהם הנז' מגיד ואומר ששלח לו כתב
השמש זאגורי הנז' ונרקה לחכומא בשאדא דאת באיין גלב"ע אפיד לאיין פי בר פרנ'ג כל
די ימות יקידוה ענדהום בדפתר לחכומא ולאן ליום ונצלתי מן ענד ראג'ל וורקת

שהאדא בכתם חוכמית לאינגליז באיין מאת ג'והא וישןפו סי חד יקראלכם בלאינגליזי ודאפר אסמו ותאריף פאיין נפטר וחסן מלורקא דא למ בקאת עדות וקוני פרחית לי זאתני לורקא די למספונא תנפיה, ומיג'ב לוורקא דלחכומא נפטר פי 6 אגוסטו שנת 1885 יעני האדי סאנא 9 נאקס שיקרין ועומר 63 למא מאת ומפתוב לחאכים לי פאן מאשי עליה ולבלאד הסתניז קדאם לינדרא וכולסי מבאיין פלורקא לי תוצלכם די דאכל לג'וואב ועיין בס' ישועות יעקב ס"ק ט"ו שפעשה פא לפנינו באיש אחד שגלקח לצבא ונהרג שם ובא פתב ממקום גבוה יעוראל כאמונדו שנהרג האיש הזה והזכיר שמו ושם אביו ויצא הדבר בהיתר עפ"י נאמנות הפאמונדו הנז"ל ונאמנדא ואולם הרב חו"ס סי' מ"ב מ"ג מ"ד צ"ד דעתו להתיר בלתי צירוף אומדנא וכו' הפתיכה ההיא ביום שגבתה אינו אלא כמסל"ת אע"ג דכתב הרב המגיד דגוי מסל"ת לא מהני וכו' הכא בערפאות עדיף פתבם מפיהם דדיבור מקרי ואמר שקר אבל לחתום שקר לא מרעי נפשיהו טפי ואפ"י לא ראה הישראל באותו הספר רק שהשיג תשובה מקוסארינא עפ"י שאלה וחתום בחותם של ערפאות נראה שיש להקל ומסיים בסוף סי' צ"ד שכתב התיר היתר זה תלתא זמני בנדון שפא לפנינו שיהודים שאלו משרי כומניתא והם כתבו למקום קומאנדא ומשם נשלח תעודת מיתה העתק מפנקס הערפאות וחתום בחותם ידי גדוליהם ממושב השרים הואיל והדבר יוצא מערכי וחתום גם בחותם המלכות דהמזיניף בו מחייב ראשו למלך וכו' ועדים משטרי דפרסאי בגיטין דף י"ט א"כ בנדון דידן נמי שפא העתק פתב מפנקס המלכות אינגליז יר"ה וחתום בחותמיהם בנדאי דלא משקרי ולא מרעי נפשיהו במ"ש ולתוספת טובא פתבנו גם את זה: ומעתה אין לנו לתור ולחפש אחר חששות רחוקות שפא פה ושפא פה ואין לנו אלא פשט דברי העדות בלי שום חקירה ודרישה כמ"ש מר"ן ז"ל בתשובה סי' ב' וז"ל בקיצור שאם היינו חוששים ומסופקים בכל עדות אשה בכל החששות והספיקות לא הייתה היתר לשום אשה עגונה אחד מני אלה אלא כל שיראה מדברי העדות להתיר שרינו לה ולא למשפך נפשנו לבדות דברים מלבנו לחוש ולומר שפא פה או שפא פה וכו' פדי להתמיר וכו' שהרי מצאנו ראינו להרא"ש ז"ל אשר כל ספרד ואשפנז סומכים על הוראותיו פתב בתשו' וכן ראוי למורה לחזור ע"כ צדדין וצדי צדדין להתיר, וכיוצא בזה הם דברי הר"מ וכו' וכ"כ מר"ן בב"י ומהרשד"ם ז"ל ח"א סי' ג"ן ומר"ן הקביב בתשו' סי' ז' וז"ל הרב רבינו בצלאל ז"ל ועמו אפרין למי שאחז דרכים למתפך בזכותא דלא ליפוק חורבא לעלמא כמ"ש מהר"י קולון ז"ל ובעל תה"ד ז"ל ורבינו הגאון הרדב"ז ז"ל ברוב התשובות בענינים אלו פתח דבריו ואיר לאמר ללכת בדרך טובים לחזר אחר צדדין וצדי צדדין לבקש שריותא וז"ל להרמב"ם ז"ל בתשו' אין מדקדקין בעדות אשה עגונה וכל המחמיר ודורש וחוקר בדברים אלו לא יפה הוא עושה ואין דעת חכמים נוחה הימנו שעיקר תקנה בעגונות הקילו משום עיגונא דאתתא וכ"כ הרא"ש ז"ל וכ"כ רבינו יואל ז"ל דכל פלוגתא בהתרת נשים עגונות יש לילך אחר המיקל ואחרי שחכמי הגמרא והגאונים הקילו משום תקון העגונות אתה למד לדור הזה לצאת בעקבותיהם עכ"ל: וזה לשון הרב גור"ר ז"ל כלל ב' סי' פ' אם באנו לחקור ולדרוש אחר סברות רוב גאוני עולם שיש בנדון הנז' לצאת י"ח פאשר פן נעשה בכל משפטי התורה לרדוף דרך ישרה ולנטות אחרי רבים שלא ישאר שום פקפוק בכל דבר ודבר הנה מעתה ועד עולם לא יצא היתר לכל עגונה וכו' ותשארה בנות של אברהם

אבינו צוררות חיות ואין חונן ואין מרחם עליהם וכו' ומזקנים אֶתְבוֹנוּ וְחוּבָה עָלֵינוּ לְבָדוּךְ עַד מְקוֹם שִׁיִּדְנוּ מַגְעַת וְכו' עכ"ל: וְזֹאת הִיְתָה חוּבְתֵינוּ ע"ד מַצָּוָה פִּי בְּאָנָה לְתוֹר וְלַחֲפֵשׁ בְּהִנֵּי סִפְרֵי דְבֵי רַב לְהוֹצִיא הָעֲגוּנָה הַנּוֹ מִכַּבְּלֵי הָעֵיגוֹן וְהַגַּם שְׁמֹטֶל עָלֵינוּ צָרְכֵי צָבוֹר יצ"ו דְּחַקְנוּ עֲצָמֵנוּ בְּכָל הַיְכוּלָת, וְזֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה מִדְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַרְאִישׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים שֶׁהִיבְמָה הַנּוֹ מִן תַּרְתּוֹ לִינְשָׂא לְשׁוּק בְּלֵי שׁוּם פִּקְפוּק, וצ"י י"מ וימ"ן אָמֵן הַלֵּכ"כ הַחוּ"פ אָנֹן רוּעָה צָאן קָדָשִׁים פֶּה עַה"ק טְבָרְיָא ת"ו ח' יָמִים לְחֻדֶּשׁ תַּמּוּז יה"ל שְׁנַת הַת"ר וְאַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים לִיצִירָה בָּא סִי' וּמַחֲי"ה וּמִלְמִי"ח יִשׁוּע"ה: ע"ה ב"ה דְּוֹד א"א יַעֲקֹב וְאַעֲקִיבִין סִלִּי"ט הַצָּעִיר בְּרוּךְ טוֹלִידָאנוּ ס"ט הַצָּעִיר יְהוּדָה רַבּוּחַ ס"ט סִימָן ט"ז אָנֹן ב"ד בָּאָה לְפָנֵינוּ הָאִשָּׁה הַכְּבוֹדָה וְהַצ' שְׁמַחָה ת"מ אֶלְמֶנַת הַרְה"ג פְּמֶהָר"ש עַבְאָדִי ז"ל וְהוֹצִיאָה לְפָנֵינוּ שְׁטַר פְּתוּבָתָה שִׁישׁ בָּהּ סָף שִׁשִּׁים לִירָא צָרְפְּתֵי עֵין ס"ה גְּדוּנְיָא וְתוֹסֶפֶת וּמֵאֵתָן זוּזֵי דְחִזּוּ לָהּ וְנִתְקַיְיַם שְׁטַר פְּתוּבָתָה הַנּוֹ בְּב"ד יַכְבִּי"ץ כַּדְמ"ל וְתַבְעָה הָאִשָּׁה הַנּוֹ לִיּוֹרְשֵׁי הָרַב הַנּוֹ לְוָהָם הַר"א בְּנוֹ הַגְּדוֹל וִיתוּ"ק בְּנָה שְׁמַעוֹן הִי"ו תַבְעָה חֲלָקוֹ בְּפֶרְעוֹן פְּתוּבָתָה מְבַדָּה"ץ אֶבְרָהָם דִּינְתָמִי, וְאַמְרָנוּ לְהָאִשָּׁה הַנּוֹ אִם יֵשׁ בִּידָהּ מִנְכָּסִי בְּעֵלָה פְּלוּם וְאַמְרָה שְׁאִין בִּידָהּ פְּלוּם זוֹלָתִי מְלַבּוּשֵׁיָהּ שְׁנוּטֶלֶת אוֹתָם בְּלֹא שׁוּמָא פְּמֶהָרַג ק"ק אֲשֶׁכְּנִזִּים כַּמ"ש בְּפֶתוּבָה שְׁפִידָה, וְזוֹלָת זֶה לֹא יֵשׁ בִּידָהּ פְּלוּם לֹא פְּסָף וְלֹא שְׁוָה פְּסָף וְחִיבְנוּ אוֹתָהּ שְׁבוּעַת אֶלְמָנָה פְּתַקְנַת חֲזוּ"ל שְׁלֹא הִתְבַּיְאָה וְשְׁלֹא הִתְבַּרְיָחָה וְשְׁלֹא גְזָלָה וְשְׁלֹא גְנָבָה וְשְׁלֹא תִפְסָה מִנְכָּסֵי בְּעֵלָה שׁוּם דְּבָר כּו"ע, וְגַם לֹא הִתְפִּיסָה בְּעֵלָה צָרְרֵי בְּחִיּוֹ, וְגַם נִשְׁבַּעָה שְׁלֹא מְחַלָּה וְלֹא מְכָרָה וְלֹא נִתְנָה לוֹ פְּתוּבָתָה לֹא בְּנִלָּה וְלֹא מְקַצָּתָה, וְאַנֹן ב"ד הַשְּׁבַעוּנָה הַשְּׁבוּעָה הַנּוֹ בְּנִקִּיטַת חֲפִץ בְּפָנֵי הַיּוֹרֵשׁ הַגְּדוֹל הַר"א הַנּוֹ נִר"ו וּבְפָנֵינוּ וְהַגְּבִינָהּ פְּתוּבָתָה עֶסֶף"א גְּדוּנְיָא וְתוֹס' וּמֵאֵתָן זוּזֵי דְהִינֵנוּ שְׁשִׁמְנוּ לָהּ חֲנוּת אַחַת מִנְכָּסֵי עֲזָבוֹן בְּעֵלָה הַמְשׁוֹחֲרָרִים בְּפֶרְעוֹן פְּתוּבָתָה וְהַתְּכַשִּׁיטִין שְׁהִיוּ בִּידָהּ, וּמו"מ לֹא נִשְׂאָר לָהּ לְאִשָּׁה הַנּוֹ עַל נְכָסֵי הַיּוֹרְשִׁים הַנּוֹ שֵׁם טו"ת שְׁבַעוּלָם לֹא מְפָאֵת הַמְּזוּנוֹת וְלֹא מְפָאֵת הַכְּתוּבָה, וְקִרְעָנוּ שְׁטַר פְּתוּבָתָה הַנּוֹ קַב"ד י"ץ וְכו"ז נו"ן לְפָנֵינוּ בִּשְׁ"א לְחוֹ סִינֹן הַמְב"ת שְׁנַת הַתַּרְנ"ד לִיצִירָה פֶּה עֵיק"ו טְבָרְיָא ת"ו וְהַשׁו"ב וְקַיִיִם: הַצַּב"י וַיִּדְבֵּר דְּוֹד ס"ט טַחֲלֵק חו"מ סִי' א' רָאָה רְאִיתִי מ"ש הָרַב דוּמ"ץ דַּק"ק הָאֲשֶׁכְּנִזִּים הִי"ו אוֹדוֹת הַפְּתַח שְׁפַתָּה כַּה"ר יַצְחָק פֶּהֵן הִי"ו בְּרֵאשׁ הַמְּבוּי בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה אַמּוֹת הַסְּמוּכָה לִר"ה שְׁהִיָּה לוֹ שֵׁם חֲלוֹן גְּדוֹל פְּנֵי פֶתַח חֲצַר הַשְּׁכָנִים מִמֶּשׁ וְעַתָּה סָתַם חֲצָיו וְחֲצָיו הַנִּיחַ אוֹתוֹ פֶתַח וּמִזָּה הַפְּתַח אֵינוֹ נִרְאָה שׁוּם חֲצַר שֶׁל הַשְּׁכָנִים כ"א מְעַט מִן שַׁעַר הַחֲצַר וּמִקְוֶדֶם הִנֵּה נִרְאָה לְהִדְיָא כָּל פֶּתַח הַחֲצַר שֶׁל הַשְּׁכָנִים מִן הַחֲלוֹן, וְהַשִּׁיב הָרַב הַנּוֹ יצ"ו מְתַלֵּת טַעְמֵי יְכוּלִים הַשְּׁכָנִים לְעַכְבַּ עָלָיו א' מִפְּנֵי הַיִּזְק רְאִיָּה ב' בְּטַעַנַת מְרָבָה עָלָי אֶת הַדְּרָף ג' שְׁמַצַּר לָהֶם אֶת הַדְּרָף, וּמִסִּיק שִׁיכוּלִין הַשְּׁכָנִים לְעַכְבַּ עָלָיו כַּמ"ש בְּנִיָּר שְׁשַׁלַּח לִי נו"ל: בְּנִיָּדוֹן מִי שְׁבָא לְפִתְחוֹ פֶתַח לְמַבּוּי הַמְשׁוֹתְפֶת לוֹ וְלַחֲבָרָיו, פְּשׁוּט דְּדָבָר שְׁחָבְרוּ יְכוּל לְעַכְבַּ עַי מְתַלֵּת טַעְמֵי א' מִפְּנֵי הַיִּזְק רְאִיָּה, ב' בְּטַעַנַת שְׁמַרְבָּה עָלָיו אֶת הַדְּרָף, ג' שְׁמִיצַר לוֹ אֶת הַדְּרָף, וְעַתָּה אֲבָאָר ט' כָּל טַעַנָּה וְטַעַנָּה בְּפֶרוּטְרוּט: טַעַנָּה א' הַיִּזְק רְאִיָּה הַנֵּה הָרַב הַמְּחַבֵּר סִי' קַנ"ד ס"ג כְּתַב דְּלִפְתוֹן פֶתַח אוֹ חֲלוֹן לְמַבּוּי יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר כָּל שִׁישׁ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ ג' בְּתִים דֵּינוּ כַּה"ר.

וי"א שְׁפַל שְׁאֵינוֹ מְפוֹלָשׁ אֵין דֵּינוּ כַּה"ר, וּמְדַכְתֵּב דִּיעָה א' בְּלִשׁוֹן יְחִיד יֵשׁ מִי שְׁאוּ וְדִיעָה ב' בְּלִשׁוֹן רַבִּים וי"א מְשַׁמַּע דַּס"ל כְּדִיעָה ב' דְּמַבּוּי שְׁאֵינוֹ מְפוֹלָשׁ דֵּינוּ לְעַנְנֵי הַיּוֹרֵר

פְּחָצָר, וּבְנֵד"ד אֵין הַמְּבֹי מְפֹלֶשׁ, וְגַם אֵי הֵנָּה ס"ל פְּדִיעָה א' אפ"ה דִּין הַמְּבֹי דְנֵד"ד
פְּחָצָר שְׁאֵין לְמִטָּה מְמֹנֹ ג' בְּתִים, וְהָרַב רמ"ה מְדַשְׁתֵּק וְלֹא הֵגִיחַ פְּלוּם ע"ד הַמְּחַבֵּר אֲוֵדֵי
אֲוִדֵי לִיהַ וּא"כ דִּינוֹ פְּחָצָר וְיִכּוּל לְמַחֹת פְּמִבְּנֹאָר שֵׁם ס"ג: וְאֵין לְהַק' דֹּא"כ דִּישׁ טַעֲנַת
הִיז"ר בְּמִבְּוֵי שְׁאֵינוֹ מְפֹלֶשׁ לַמ"ל לְמַחַבֵּר לְכַתּוּב בְּסִי' קס"ב ס"ג הַט' מְפִנֵי שְׁמִרְבָּה
עָלֵיהֶם אֶת הַדְּרָף וְהָא בְּלֹא"ה יְכוּל לְמַחֹת מִט' הִיז"ר י"ל דְּכַתְּב ט' רִיבֹי הַדְּרָף לְאַשְׁמְעִי
דְּאֵפִי הֵיכָא דְמִסְלַק הִיז"ר פְּגוֹן שְׁבָנָה פְּתֵל לְפָנֵי הַפְּתַח בְּאִנְפֹן שְׁלֹא יוּכְלוּ לְרֹאוֹת מְשֵׁם
בְּחָצָר אפ"ה יְכוּל לְמַחֹת מְחַמַּת רִיבֹי הַדְּרָף וּמָה שְׁיֵשׁ לְהַעִיר בְּזֶה מִסִּי' קס"ב יְבִנְאוּר
לְקַמֵּן בַּע"ה, וְאֵין מוֹעִיל מָה שְׁכָבֵר הֵיךְ חֵלוֹן בְּפִתּוֹל זֶה כַּמ"ש סִי' קכ"ד סִי"ג: טַעֲנָה ב'
שְׁמִרְבָּה עָלֵיו הַדְּרָף וּכְשָׁבָא לְמַחֹת בְּטַעֲנָה זֹו אֵין יְכוּל לְמַחֹת כ"א פְּשׁוֹתַח פְּתַח אָבֵל
לֹא פְּשׁוֹתַח חֵלוֹן וְאֵע"ג דְּהָרַב בְּסִי' קס"ב ס"ז בְּהֵגָה א' פֶּסֶק פְּהַרְשֶׁב"א דְּאֵין טַעֲנַת
רִיבֹי הַדְּרָף טַעֲנָה בְּמִבְּוֵי, מ"מ בְּנֵד"ד גַּם הַרְשֶׁב"א מוֹדָה דְּלֹא קָאָמַר רַק בְּרִיבֹי הַדְּרָף
שְׁל אוֹתָם בְּנֵי הַמְּבֹי אָבֵל בְּרִיבֹי דְרִיסַת הַרְגָל שְׁל בְּנֵי מְבֹי אַחַר מְבִנְאוּר בְּהַרְשֶׁב"א
הַבִּיאוּ הַד"מ סִי' קס"ב או"ג דְּהֵנִי טַעֲנָה, וְכ"פ הַמְּחַבֵּר בַּש"ע סִי' קס"ב ס"ג, וְכ"פ הַב"ח
סִי' הַנְּזו' ס"ז ע"כ בְּנֵד"ד יְכוּל לְמַחֹת מִט' רִיבֹי הַדְּרָף אפ"ה אִם הַפְּתַח שְׁבָא לְפִתְחוֹת לֹא
יְהִיחַ לְחַנּוּת רַק לְבִית־מ"מ גַּם בְּבִית יְכוּל לְמַחֹת פִּינּוֹן שְׁיִכְנָסוּ לְמִבְּוֵי דְרָף הַפְּתַח שְׁפּוֹתַח
עֵתָה אוֹתָן שְׁיִכְנָסוּ לְבִית דְּרָף פְּתַח הַרְאֵשׁוֹן, וְאֵעפ"י דְּמִסְתַּמָּא לֹא הַפְּקִיר רְשׁוֹתוֹ לְעֵשׂוֹתוֹ
קַפְּנִדְרִיָא וְכַמ"ש בְּבֵד"ה סִי' קס"ב ס"ח, וְכ"ש פְּשׁוֹתַח חַנּוּת דִּישׁ בְּזֶה טַעֲנַת רִבֹי הַדְּרָף
פְּשֵׁהוּא בְּחָצָר גַּם בְּפִתַח א' אֶפְיֵלוֹ אִם עֲשֵׂהוּ כְּבָר וְלֹא מִיְחָה, הַרִי דְבַחַנּוּת יֵשׁ יוֹתֵר קַפִּידָא
מְבִבִית, וּפְשׁוֹט דִּיכּוּל לְטַעוֹן טַעֲנַת רִבֹי הַדְּרָף בְּמִבְּוֵי שְׁאֵינוֹ מְפֹלֶשׁ כַּבְּנֵד"ד, וְאֵע"ג
דְּבַרִישׁ סִי' קנ"ו חוֹלַק הָרַב עַל הַמְּחַבֵּר וְס"ל דְּכַמְּבֹי שְׁאֵינוֹ מְפֹלֶשׁ אֵינוֹ יְכוּל לְטַעוֹן
טַעֲנַת רִיבֹי הַדְּרָף בְּאוֹתָם הַעֲנִינִים הָאֵמֹרִים שֵׁם, ע"כ צ"ל דַּס"ל לְהָרַב דְּהֵתָם בְּסִי' קנ"ו
פִינּוֹן שְׁלֹא הוֹסִיף בְּנֵן חֲדָשׁ לֹא אֵלִימָא כ"כ טַעֲנַת רִיבֹי הַדְּרָף, [וְנֵהִי דְבַחַצָר הֵנִי טַעֲנָה
דְּזֶה מְבִנְאוּר בַּגַּמ' מ"מ בְּמִבְּוֵי לֹא הֵנִי טַעֲנָה] וְכַמוֹ שְׁחִילַק הָרַב חִי זֶה בְּסִי' קנ"ד ס"ב
בְּחָצָר יַעו"ש, אָבֵל בְּנֵד"ד שְׁהוֹסִיף בְּנֵן חֲדָשׁ דְּהַרִי עוֹשֵׂה פְּתַח חֲדָשׁ וְדֹאֵי דְמוֹדָה הָרַב
דְּגַם בְּמִבְּוֵי הֵנִי טַעֲנַת רִיבֹי הַדְּרָף טַעֲנָה, מְדַשְׁתֵּק לְהַמְּחַבֵּר בְּסִי' קס"ב ס"ג: טַעֲנָה ג'
שְׁמִיָצָר לוֹ הַדְּרָף שְׁהַמְּקוֹם שְׁיִוְצָאִים בּוֹ מִהַמְּבֹי לְרַה"ר פְּשִׁיתָאֶסְפוּ שֵׁם ב"א דְּחוּק הַמְּקוֹם
לְצֵאת וּלְבוֹא דְרָף שֵׁם וּמְבִנְאוּר בְּסִי' קס"ב ס"ז בְּהֵגָה א' דִּיכּוּל לְמַחֹת בְּטַעֲנָה זֹו וּבְטַעֲנָה
זֹו אֵין שׁוּם ס' לְחַלַּק בֵּין מְבֹי וּבֵין מְקוֹ"א וְיַעֲזִיבֵן בְּנִתְיָבוֹת הַמְּשֻׁפֵּט שֵׁם מָה שְׁפִי בְּדַבְּרֵי
הָרַב, וּבַפְּרָט דְּשְׁכִיחֵי שֵׁם זְכָרִים וּנְקִבוֹת וְזַמְנִין תַּמְצָא אֲשֶׁה נְדָה בְּתַחֲלִי נְדָתָה וְיֵשׁ בְּזֶה
חֲשֵׁשׁ סַפְּנָה כְּמִבְּנְאוּר בְּפִסְחִים קי"א דְּהוֹרְגַת א' מֵהֶם וְגַם אִם יַעֲבֹר הוּא בֵּין ב' נְשִׁים גַּם
ע"ז הַזְּהִירוֹ בַּגַּמ' וּבַפְּרָט פְּשִׁיתָאֶסְפוּ עֲרֵלִים שְׁטוּפֵי זְמָה וּבְנֹת הַבֵּית יַצְטָרְכוּ לְצֵאת וּלְבוֹא
בְּנִיחָם יֵשׁ בְּזֶה קַפִּידָה רַבָּה: וְהָא דְמַצִּינוּ בְּסִי' קס"ב דַּס"ל לְהַמְּחַבֵּר שְׁאֵין הַחִיצוֹנָה
מְעַפְכַּת עַל הַפְּנִימִית מְלַפְתָּח פְּתַח וְלָמָּה לֹא יִמְחָה מְשׁוּם הִיז"ר, וְנֵהִי דַט' רִיבֹי הַדְּרָף
לֹא שְׁיִיף שֵׁם דְּהָא מְיִירֵי בְּפִנְיָמִי שְׁהוּא דַר בְּמִבְּוֵי לְצַד שְׁאֵינוֹ מְפֹלֶשׁ וְגַם בְּלֹא"ה לֹא
שְׁיִיף ט' רִיבֹי הַדְּרָף שֵׁם כְּמוֹבֵן, רַק עַכ"פ לָמָּה לֹא יִמְחָה מִט' הִיז"ר, לַק"מ דְּהָא מְיִירֵי
שְׁכָל הַחֲצֵרוֹת הֵם בְּדִיוֹטָא א' וְכַדְפֵּר ש"י ב"ב י"א ד"ה חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת וְכִינּוֹן שְׁאֵין לְחִיצוֹן
שׁוּם תְּשֻׁמִישׁ לְפָנִים מְחַצְרוֹ ע"כ פְּשֵׁה־פְּנִימִי פ"פ הַרִי הוּא פּוֹתַח לְמְקוֹם שְׁאֵין לְפָנִימִי
שׁוּם זְכוּת וְחַלַּק בְּזֶה מִשְׁא"כ בְּנֵד"ד שְׁיֵשׁ לְהַמּוֹחָה זְכוּת וְתִשְׁמִישׁ בְּמִבְּוֵי הַזֶּה בְּכָל הַרוֹחַב

וְנֹה פוֹתַח עָלָיו פֶּתַח: אִף עֲדִינָן יְלֵה"ק מְדַבְרֵי הָרַב בְּהִגָּה ס"י קס"ב דס"ל דְּגַם הַפְּנִימִי
עַל הַחִיצוֹן אֵין יָכוֹל לְמַחוֹת וְהָא הַפְּנִימִי יֵשׁ לוֹ תַּשְׁמִישׁ גַּם נֶגְדַּת הַחִיצוֹן רַק י"ל בְּזֶה פִּינּוֹן
דְּבִתְחִלָּה כְּשֶׁבָנוּ אֶת הַחֲצוֹת בְּמַבּוּי הָיָה הַרְשׁוּת בְּיַד הַחִיצוֹן לִפ"פ חֲצָרוֹ סְמוּךְ לְצַד
פְּנִימִי שֶׁל הַמַּבּוּי ע"כ גַּם כְּשֶׁפֶתַח פֶּתַחוֹ לְצַד חוּץ לֹא אָבַד זְכוּתוֹ לְעַנְגּוֹן שְׁלֵא יוּכַל לְחַזֵּר
לְפִתְחוֹ לְצַד פְּנִימִי, וְס' זוֹ כְּתֻבָּה הָרֵא"ש ו"ל בְּתַשׁוּ' כָּלֵל ק' רַק שְׁיֵשׁ שָׁם ט"ס: ע"כ פְּשׁוּט
הַדְּבָר מִכָּל הַלִּין תְּלַת טַעְמֵי שְׁפִתְבְּתִי שְׁיָכוֹל לְמַחוֹת בְּנִד"ד, וְהַחוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ לֹא בְּמַהְרָה
יִנְתַּק, וְכִבֵּר הֵבִיא בְּעַל הַמְּאֹר בְּהַקְדָּמָתוֹ הַנְּדַפְּסָת בְּמַס' בְּרִכּוֹת דְּבָרֵי הַפִּילוֹסוֹף שְׁאָמַר
בְּלִשׁוֹן זֶה רִיב לְאַמֶּת עִם אֶפְלָטוֹן וְשִׁנְיָהֶם אֶהוּבִינוּ אִף הָאֲמֶת אֶהוּב יוֹתֵר עַכ"ל, וְאֵת
אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵי עַפ"י הַתּוֹרָה כְּתֻבָּתִי וְחֲתָמְתִּי כ"ב לִירַח פְּסָלוֹ ש' הַתְּרַנ"ה לִיצִירָה פֶּה
עִיה"ק טְבָרְיָא ת"ו יְחִיאֵל מִיכָל מו"ץ לְקַהֵל אֲשֶׁפְּנֻזִים הִי"וּאָעַן וְאוֹמַר דְּלִפִּי עַנ"ד נִרְאָה
עַפ"י ד"ת הַק' שְׁאֵינִם יְכוֹלִים לְעַכֵּב עָלָיו וְאֶפְרָשׁ שְׁיַחֲתִי בְּדָרְךָ קִצְרָה יַעַן שְׁאֵין הַפְּנִימִי
מְסַפִּים וְזֶה הַחֲלִי בַס"ד: גְּרָסִינָן בְּגַמ' בַּפ' חֲזַקְתָּ דָּף נ"ט ע"ב מְשַׁנָּה לֹא יִפְתַּח אָדָם
חִלּוֹנוֹתָיו לְחֲצֵר הַשְּׁוֹתְפִין, גְּמָרָא מֵאֵי אִירְיָא לְחֲצֵר הַשְּׁוֹתְפִין אֶפְּלִי לְחֲצֵר חֲבִירוֹ נָמִי, לֹא
לֹא מִבְּעֵיָא קְאָמַר לֹא מִבְּעֵיָא לְחֲצֵר חֲבִירוֹ דְּלֹא אָבַל לְחֲצֵר הַשְּׁוֹתְפִין דַּאמ"ל סו"ס הָא קַא
בְּעִית אִיצְטְנוּעֵי מִינְאֵי בְּחֲצֵר קַמִּל"ן דַּאמ"ל עַד הָאִידְנָא בְּחֲצֵר הָנָה בְּעֵינָא אִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ
הַשְּׁתָא אִפִּי בְּבֵית נָמִי בְּעֵינָא אִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ ע"כ, וּפְיִרְשׁ רַשְׁב"ם בַּד"ה אָבַל לְחֲצֵר
הַשְּׁוֹתְפִין אִיכָּא לְמִימַר דְּשָׂרִי לְפִתּוֹחַ דְּבִלְא"ה בְּעֵי אִיצְטְנוּעֵי מַחְבִּירוֹ בְּחֲצֵר שְׁזָה יְכוֹל
לְרֵאוּתוֹ דְּרַךְ פֶּתַח בֵּיתוֹ הַפְּתוּחַ לְחֲצֵר וְלֹא מְזָקִי לִיהַ חִלּוֹנוֹת מְדֵי קַמ"ל מִתְנִי' דְּלֹא יִפְתַּח
דַּאמ"ל הָאֵי לְבַעַל הַחִלּוֹנוֹת עַד הָאִידְנָא כִּי הָנָה מְשַׁתְּמֵשׁ בְּחֲצֵר הָנָה בְּעֵינָא לְאִיצְטְנוּעֵי
מִינְךָ שְׁלֵא תִרְאֵנִי דְּרַךְ פֶּתַח בֵּיתְךָ וְאֵי הִוִּינָא בְּבֵית לֹא הָנָה בְּעֵינָא לְאִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ שְׁהָרִי
לֹא הָיוּ עוֹשִׂים פֶּתַח כְּנֶגְדַּת פֶּתַח כְּדִקְתָּנִי מִתְנִי' אָבַל הַשְּׁתָא אִפִּי בְּבֵית בְּעֵינָא לְאִיצְטְנוּעֵי
כְּדֵי שְׁלֵא תִרְאֵנִי דְּרַךְ חִלּוֹנוֹתֶיךָ שְׁהֵן גְּבוּהוֹת, א"נ עַד הָאִידְנָא כִּי הָיוּ בְּחֲצֵר בְּעֵינָא
לְאִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ כִּי הָיוּ בְּבֵית לֹא בְּעֵינָא לְאִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ הַשְּׁתָא אִפִּי כְּשֶׁאֲתָה בְּבֵית בְּעֵינָא
לְאִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ עַכ"ל: וְנ"מ בֵּין שְׁנֵי הַפְּיִרוּשִׁים שְׁפִירְשׁ רַשְׁב"ם דְּלִפְנֵי הָא' אִם בְּעַל
הַחִלּוֹנוֹת אֵינוֹ רוֹאֶה מִן הַחֲלוֹן כ"א הַחֲצֵר וְאֵינוֹ רוֹאֶה הַבֵּית שֶׁל חֲבִירוֹ אֵינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב
עָלָיו אַע"ג דְּהַשְּׁתָא רוֹאֶה הַחֲצֵר מִב' אוֹ ג' מְקוֹמוֹת מִן פֶּתַח בֵּיתוֹ וּמִן הַחִלּוֹנוֹת עַכ"ז אֵינוֹ
יְכוֹל לְעַכֵּב עָלָיו, וְלִפְנֵי הַשְּׁנֵי אִם רוֹאֶה מִן הַחִלּוֹנוֹת הַחֲצֵר יְכוֹל לְעַכֵּב עָלָיו דַּאמ"ל מִתְחִין
לֹא הָנָה בְּעֵי אִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ כ"א כְּשֶׁתְּהִיָּה בְּחֲצֵר וְעַכְשָׁיו אִפִּי תְּהִיָּה בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ בְּעֵינָא
לְאִיצְטְנוּעֵי מִינְךָ, וְהַתּוֹ' כְּתִבוּ מִשָּׁם הַרְשָׁב"א כְּפִי שְׁנֵי וְהַק' עַל פִּי הָא' וְז"ל אָבַל פִּי אַחַר
שְׁפ"ה כְּשֶׁאֲנִי בְּבֵית וְכו' אֵין נִרְאָה לְרַשְׁב"א דְּהַשְּׁתָא נָמִי לֹא בְּעֵי אִיצְטְנוּעֵי בְּתַשְׁמִישׁ
הַבֵּית דְּהָא הָאֵי חֲלוֹן דְּפֶתַח אֵינוֹ לֹא כְּנֶגְדַּת הַפֶּתַח וְלֹא כְּנֶגְדַּת הַחֲלוֹן דְּהָא תָּנִן אֵין פּוֹתְחִין
חֲלוֹן כְּנֶגְדַּת חֲלוֹן וְכו' עַכ"ל, וְא"כ לִפ"ז פִּירוּשׁ הַשְּׁנֵי עֵינָר כַּמ"ש הַתּוֹס' וּמְצִי בְּעַל הַחֲצֵר
לְעַכֵּב אַעפ"י שְׁאֵינוֹ מְזִיקוֹ כ"א בְּחֲצֵר, וְאוּלַם עֵין רוֹאֶה לְהִרְ"ן ו"ל ע"ד הִרִי"ף שְׁפִי כְּפִי
הָא' וְעַל מַה שְׁהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' נִלְע"ד דְּהַרְשָׁב"ם לְשִׁטְתָּהּ אֲזִיל דְּפִירְשׁ אֲמִתְנִי' דַּאֵין פּוֹתְחִין
חֲלוֹן כְּנֶגְדַּת חֲלוֹן אֲלֵא יִרְחִיק מִשְׁהוּ זֶה שְׁלֵא כְּנֶגְדַּת זֶה וְכַתֵּב הַרְמְב"ן ו"ל בְּחֲדוּשָׁיו טַעְמוֹ
שֶׁל הָרַב דַּאע"ג דְּכִי מִרְחִיק מִשְׁהוּ אֲפִתִּי חֲזִי לִיהַ פִּינּוֹן שְׁאֵין רוֹאֶהוּ בְּדָרְךָ תַּשְׁמִישׁוֹ תְּדִיר
אֵינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב עָלָיו לִפִּי שְׁאֵינוֹ יְכוֹל לֹא לֹא תִסְתַּפֵּל בִּי מִשׁוּם דַּאמ"ל אֵי בְּעֵינָא
לְאִסְתְּכּוּלִי בְּךָ יְכוֹל אֲנִי לְעַמּוֹד בְּחֲצֵר וְלְהִסְתַּפֵּל בְּךָ וְלִפְיִכְךָ אֵינוֹ יְכוֹל לְמַחוֹת בּוֹ ע"כ,

א"כ זה שְׁבֵא לַפְתָּוֹחַ הַיָּינוּ חֵלוֹן שְׁלֵא פִּנְגָד חֵלוֹן וְאֵע"ג דְּאִפְתִּי חֲזִי לִיה וְכִינּוּן שְׁאִין לֹו רְשׁוֹת לַפְתָּוֹחַ אוֹ שְׁאִין לֹו חֲזָקָה עַל הַחֵלוֹן קמ"ל מִתְּנִי דְּאִינוּ יָכוֹל לַפְתָּוֹחַ אִפִּי זשכ"ז אָבֵל אִם אִינוּ רוֹאֵה פָּלֵל לְבֵית כ"א לְחֻצָר יָכוֹל לַפְתָּוֹחַ וְגַם אִם יֵשׁ לֹו חֲזָקָת חֵלוֹן אוֹ נְתָנוּ לֹו רְשׁוֹת לַפְתָּוֹחַ יָכוֹל לַפְתָּוֹחַ אִפִּי פִּנְגָד הַבֵּית זשכ"ז, וּבְצִאֲתִי לְחֻפְשִׁי בְּסִפְרֵי הַפּוֹסֵס רְאִיתִי לְהֶרֶב פמ"א ח"ב ס"ג ש"כ לְתַרְזֵן דְּבָרֵי רִשְׁבָּ"ם עש"ב, פָּלֵל הָעוֹלָה דְּבַהוּז"ר דְּחֻצָר הַשְּׁוֹתְפִים מִחֲלוֹנֵת הַפּוֹסְקִים אִם יָכוֹלִין לְעַפֵּב אוֹ לֹא וּבְבֵית אִם הָיָה מְוַחֲזֵק בְּזֶה הַקְּיָזָק אוֹ נְתָנוּ לֹו רְשׁוֹת לַפְתָּוֹחַ יָכוֹל לַפְתָּוֹחַ זשכ"ז וּכ"כ הַרמ"ה בְּשִׁטְתוֹ דנ"ט ס' ס' רע"ו וְנ"ל וְשְׁמַעֲיָנוּ מִיָּנָה דְּכָל מֵאֵי דְּבָעֵי לְחֻדוּשֵׁי מִיָּדֵי דְּאִתִּי מִיָּנָה הַקְּיָזָק רְאִיָּהֲאֵי אִיתִיָּהּ לְהֵהוּא הַקְּיָזָק גּוֹפִיָּה בְּלֹא חִידוּשׁ מֵאֲנָפָא אַחֲרִינָא לֹא מְעַפְבִּינוּ עֲלֵיהּ וְכו' וּמַר"ן ה'ק' בב"י ס' קנ"ד הִבִּיא שְׁנֵי פִירוּשֵׁי הַרִשְׁבָּ"ם וְלֹא הִכְרִיעַ פְּחַד מְנִיָּהּ וְגַם בִּש"ע לֹא יֵשׁ הִכְרָע פְּחַד מִהֲנֵי הַפִּירוּשִׁים שְׁיָכוֹל לְהַתְּפָרֵשׁ שְׁלֵא יִפְתַּח לְחֻצָר כְּפִי הָא' שְׁלֵא יִזְיֵק לְבֵית וּלפ"ז נ"מ לנ"ד שְׁהָיָה לֹו חֵלוֹן גָּדוֹל בְּמָקוֹם זֶה בְּעֻצְמוֹ דְּהָיָה פִּנְגָד פֵּל הַפְּתַח מִמֶּשׁ וְעַכְשָׁיו שְׁסַתֵּם פִּנְגָד הַפְּתַח וּפְתַח פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד הַפְּתַח לִית מֵאֵן דְּפִלִּיג דְּאִפִּילוּ לְפִי בְּתֵרָא שְׁיֵשׁ הַקְּיָזָק רְאִיָּה בְּחֻצָר עכ"ז פִּינּוּן שְׁמֻחֲזָק בְּזֶה הַקְּיָזָק אִין יָכוֹלִין לְעַפֵּב עֲלֵיו וּבְכַרְט שְׁהָיָה פכ"פ וְעַכְשָׁיו פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד הַפְּתַח וּמִיָּעֻט הַקְּיָזָק מִמָּה שְׁהָיָה מְקוּדָם וְכוּ פִּסְק מַר"ן ו"ל ס' קנ"ד וְנ"ל וְאִם נְתָנוּ לֹו הַשְּׁוֹתְפִים בְּחֻצָר רְשׁוֹת לַפְתָּוֹחַ חֵלוֹן אוֹ פְּתַח רִשְׁאֵי וְהוּא שְׁלֵא יִפְתַּח פכ"פ אוֹ חכ"ח אֵלֵא יִרְחִיק מִשְׁהוּ זֶה מִפִּנְגָד זֶה ע"כ, הָרִי לָהּ בְּהֵדְיָא שְׁאֵם נְתָנוּ לֹו רְשׁוֹת יָכוֹל לַפְתָּוֹחַ וּכ"ש שְׁהָיָה מְוַחֲזָק בְּהַקְּיָזָק גָּדוֹל חֵלוֹן פִּנְגָד פְּתַח מִמֶּשׁ וְעַכְשָׁיו פש"כ"פ לכ"ע אִינָם יָכוֹלִים לְעַפֵּב עֲלֵיו וּש"ת דְּהַקְּיָזָק חֵלוֹן קִיל טְפִי מִהַקְּיָזָק הַפְּתַח וּיְכוֹלִין לְעַפֵּב לֹא הִיא שְׁהָרִי פְּתַח הֶרֶב הַכְּנֵה"ג ס' קנ"ד אוֹת י"ט מִשְׁם מִהָרִיב"ל ו"ל דְּנֻקָא בִּפְכ"פ מִהֲנֵי הַרְחָקָה מִשְׁהוּ אָבֵל בַּחכ"ח לֹא מִהֲנֵי ע"כ, הָרִי לָהּ דְּהַקְּיָזָק דְּחֵלוֹן יוֹתֵר גָּרַע מֵהוּז"ר דְּפְתַח: וְכָל זֶה הוּא נְרָאֵה דְּנֻקָא בְּחֻצָר הַשְּׁוֹתְפִים אָבֵל בְּמַבּוּי כַּה"ג שְׁפְתַח פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד הַפְּתַח נְרָאֵה דְּלכ"ע אִינָם יָכוֹלִים לְעַפֵּב מִשׁוּם הוּז"ר וְהוּא מַמ"ש מַר"ן ו"ל ס' קנ"ד מַחִי' ב' וְנ"ל פְּתַח הַרִשְׁבָּ"א ו"ל בְּתִשׁוּבָה בְּמִשְׁנֵתָנוּ לֹא שְׁנוּ לֹא יִפְתַּח אָדָם פְּתַח פִּנְגָד פְּתַח בְּמַבּוּי אָבֵל לֹא יִפְתַּח פכ"פ בְּחֻצָר דְּמִשְׁמַע אָבֵל בְּמַבּוּי פּוֹתַח וּבִירוּשְׁלָמִי נִחְלָקוּ אִם יֵשׁ בְּמַבּוּי הוּז"ר בְּפּוֹתַח פכ"פ בְּחֻצָר אוֹ אִין בּוֹ הוּז"ר כְּבַר"ה ע"כ: הָרְאָתָ לְדַעַת דְּלֵהֲרִשְׁב"א ו"ל בְּמַבּוּי אִין בּוֹ הוּז"ר, וּבִירוּשְׁלָמִי שְׁנַחֲלָקוּ הַיָּינוּ בִּפְכ"פ אִם הוּא פְּחֻצָר אוֹ כַּר"ה אָבֵל פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד פְּתַח כּו"ע מוֹדוֹ דְּמוֹתֵר וּדב"ז מְדוּקָדֵק מְדַבְּרֵי מַר"ן ו"ל בִּש"ע שְׁפְתַח וּלְמַבּוּי פֵּל שְׁיֵשׁ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ ג' בְּתִים יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁדִינוּ כַּר"ה ע"כ וּפִי' דְּקָאֵי אֲדַלְעִיל אָבֵל פּוֹתַח אָדָם לַר"ה פְּתַח פִּנְגָד פְּתַח וְכַתֵּב דְּלְמַבּוּי שְׁיֵשׁ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ ג' בְּתִים דִּינָא הָכִי שְׁיָכוֹל לַפְתָּוֹחַ פכ"פ וְאִח"כ פְּתַח וִי"א שְׁכָל שְׁאִינוּ מְפּוֹלֵשׁ אִין דִּינוּ כַּר"ה וּמְדָלָא קָאֵמֵר שְׁכָל שְׁאִינוּ מְפּוֹלֵשׁ דִּינוּ פְּחֻצָר כַּמ"ש בְּיֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר וְכַתֵּב דִּינוּ כַּר"ה ש"מ דס"ל דְּאִין דִּינוּ פְּחֻצָר מִמֶּשׁ דְּאִילוּ בְּחֻצָר אִם לֹא נְתָנוּ לֹו רְשׁוֹת אִפִּי פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד הַפְּתַח מְעַפְבִּינוּ עֲלֵיו וּבְמַבּוּי לֹא מְצוּ לְעַפּוֹבֵי עֲלֵיהּ אִפִּי בְּלִי רְשׁוֹתֵם פִּינּוּן שְׁהוּא פְּתַח שְׁלֵא פִּנְגָד פְּתַח וּסְבָרָא הִיא פִּינּוּן דְּבְחֻצָר יֵשׁ מִחֲלוֹנֵת כַּמ"ש"ל אִם יֵשׁ בְּחֻצָר מִשׁוּם הוּז"ר אוֹ לֹא וּבְמַבּוּי יֵשׁ מִחֲלוֹנֵת אִם דִּינוּ פְּחֻצָר אוֹ כַּר"ה וְכִינּוּן דְּאִיתִי בֵּיהּ תְּרִי סְפִיקֵי אִם דִּינוּ כַּר"ה וּמוֹתֵר לַפְתָּוֹחַ פכ"פ אוֹ דִּינוּ פְּחֻצָר וּבְחֻצָר גּוֹפִיָּה דִּילְמָא כְּפִי הָא' שְׁל רִשְׁבָּ"ם וְאִין בְּחֻצָר מִשׁוּם הוּז"ר א"כ דִּי לָנוּ בְּחֻצָרָא זֹו שְׁלֵא יִפְתַּח פכ"פ אָבֵל פְּתַח ש"כ"פ מוֹתֵר אִפִּילוּ בְּלִי רְשׁוֹתֵם זֶהוּ

הנלע"ד, עיין בלבוש שפתיב סתם י"א דינו פחצור וי"א דינו כר"ה ולא חלק בין יש למטה ממנו ג' פתים או לא ובנד"ד אין אנו צריכין לכל הנז' דבלא"ה מוחזק הוא בהז"ר ממקום הנז' בעצמו מחלונו וגם שהוא במבוי ופתח שכ"פ ה' ודאי דיכול לפתוח, ומה שראיתי להרב הפוסק נ"י דכללא פניל בדברי מר"ן אם כתב בשם יש מי שאומר שהוא לשון יחיד וי"א שהוא לשון רבים דעתו לפסוק כי"א שהם רבים ע"כ, עיין להרב יד מלאכי ז"ל בכללי הש"ע אות ט"ז שכתב פן משם הרב גו"ר ובסוף כתב אמנם בשנייני כנה"ג בכללי הפוס' אות כ"ז כתב שדרדהפוס' לומר יש מי שאומר אפי' הם שנים וכיון שפן לא תציתו לה' פללא ע"כ: אמנם מה שיש לעיין בזה הוא מ"ש מר"ן ז"ל שם וז"ל ואעפ"י פן לא יפתח אדם חנות פנגד פתח או חלון חבירו מפני שזה היזק קבוע תמיד וכו' לפיכך צריף להרחיק פדי שלא יהא יכול לראות בו פלל ע"כ, וכתב הסמ"ע לאו דוקא פנגד אלא צריף להרחיק עד שלא יוכל לראות בביתו וכדמסיק ע"כ, א"כ בנד"ד נמי אם רצה הרי"ץ הנז' הי"ו לעשות פתח זה פתח חנות יכולים השכנים לעכב עליו ואפי' בפתיח שלא פנגד הפתיח יכולים לעכב כמ"ש, תא חזי מ"ש הרב כמהרמ"ג ז"ל סי' ו' וז"ל עוד אומר אני מענ"ד שאם הפתיח שפנגד החנות אינו נוכח הבית ומגלה פל סתרי הבית שאינו נקרא היזק לכ"ע ע"כ, והרב עדות ביניקב סי' נ"ב הוכיח פן מדברי מהר"ם בתשובות הגדולות סי' תרפ"ד וגם הביא דברי מהרמ"ג ז"ל הנז' וכתב שהעיד מר אביו ז"ל שפן היו נוהגים לדון השדמונים בעוב"י סלונקי יע"א ואחר דשקיל וטרי בדברי הרב מהרמ"ג ז"ל והק' דזה הפד דברי מר"ן ז"ל ודברי הסמ"ע וכמש"ל אשר צריף להרחיק עד שלא יהא יכול לראות בו פלל ולבסוף מסיק וכתב לכן נ"ל דתשובת מהר"ם ומהרמ"ג מייירי דאינו רואה כ"א פחצור ובחצור הוא דקאמרי שאין תשמיש החצור קבוע בכל החצור ולפיכך אם אינו מגלה פל סתרי החצור אינו נקרא היזק אבל בבית דהתשמיש קבוע בכל הבית תדיר הנה גם הוא יודה דל"ש הכי ול"ש הכי מקרי היזק לכ"ע ע"כ לפ"ז מ"ש מר"ן ז"ל לא יפתח אדם חנות פנגד פתח או חלון חבירו, פירוש פנגד פתח הבית או חלון הבית ועל זה מסיק שצריף להרחיק עד שלא יראה בו פלל משא"ך לחצור דאינו נק' היזק עד דמגלה פל סתרי החצור וכמ"ש וכ"מ מהתוספתא שהביא הרי"ף ז"ל ס"פ חזקת וז"ל אבא שאול אומר לא יפתח אדם חנות פנגד חצר חבירו פדי שלא יהא יושב ורואה מה שבחצרו של חבירו ע"כ, הרי שכתב חנות פנגד חצר דמוכח שרואה איתו להדיא שאין פתח שהוא פנגד ממש שלא יראה פל מסתרי החצור וגם ממה שכתוב שלא יהא יושב ורואה מה שבחצרי משמע פל מה שבחצרו מעתה בנד"ד שאינו רואה כ"א מעט מפתח השער לית דין ולית דיען שאינם יכולים לעכב עליו: ועיין עוד בספר משפטים ישרים הנ"מ ח"ב סי' קפ"ב שכתב מי שרצה לפתוח פתח חנות במבוי אפי' יהיה פתח החנות פנגד פתח החצור פיון שאינו רואה מה שבחצור פלל יען שיש פותל אחד בפנים שחוצץ בפני העין מלראות מה שבחצור יכול לפתוח ואינם יכולים בעלי החצור לעכב עליו ע"כ, הנה רואה שאפי' פתח חנות פנגד פתח החצור זכ"ז פיון שיש פותל מפסיק שאינו רואה מה שבחצור יכול לפתוח וכ"ש נד"ד דפתח שלא פנגד פתח ואינו רואה כ"א מקצת משער החצור ויש פותל בפנים שחוצץ בפני העין מלראות מה שבחצור פלל פשיטא ופשיטא שאינם יכולים לעכב עליו עיין רואה להרב מהרש"ך ז"ל סי' קצ"ה הביאו הרב כנה"ג סי' קנ"ד הגה' הטור אות כ"ג וז"ל אם ברה"ר מותר לפתוח

פכ"פ כ"ש במבוי אשר בסוף המבוי הוא דרך ומעבר לרבים העוברים דרך שם הרש"ך
ח"ב סי' קצ"ה ומכאן תשובה למ"ש הרב הפוסק הי"ו שכתב ובנות הבית יצטרכו לצאת
וכו' דנד"ד בראש המבוי שפתח הוא מעבר לרבים וגם זה הפתח הוא בתוך ארבעה אמות
הסמוכה לרה"ר ומ"ש שמה אשה גדה תעבור בגיהם צאינה וראינה בנות ציון בשוקים
וברחובות ודי בזה נאם פת"ר יוכל לתקן זה הנה מ"ט ומ'ן ותהי משפורתו שלמה:ומה
שטענו משום שמרבה עליהם את הדרך ויכולין לעפב כמ"ש מר"ן הש"ע סי' קס"ב סעיף
ג' וז"ל מי שבקש לפתוח פתח במבוי שאינו מפורש בני מבוי מעפבין עליו מפני שמרבה
עליהם את הדרך ע"כ והוא לשון הרמב"ם בפ' ה' מהל' שכנים הל' יו"ד וכתב שם ה"ה
ונו"ל נתבאר בפ"ק די"א בסוגיא דאינו רשאי לפתוח לכתחילה עכ"ל ומ"ש ה"ה
דלכתחילה מצי לעפב מש"ך בדעבד כן מוכח מלשון הרמב"ם עצמו שכתב מי שבקש
לפתוח משמע שעדין לא פתח וקשה אמאי מעפבין עליו לכתחילה והלא גבי חמש חצרות
בסוף הסי' פתב מרן ז"ל לשון הרמב"ם שפסוף פרק הנז' אבל אם פתח בינו ובין הג'
הפנימית מעפבת עליו ודייק מרן ז"ל בב"י וז"ל משמע שאם פתח בינו ובין החיצונה אין
הפנימית מעפבת עליו דאל"כ הו"ל למפלג ולמתני בדידה אין החיצונה מעפבת עליו אבל
הפנימית מעפבת עליו וכו' וקשה אמאי אין הפנימית מעפבת עליה הרי אמרו הפנימית
משמשת עם כולם ותיגרז הרב וז"ל ואפשר לומר דאע"פ שאמרו הפנימית משמשת
עם כולם פיון שהשניה יכולה להשתמש מפתחה ולחזוץ הרי הוא רשאי לפתוח פתח בינה
לחיצונה שהיא הפנימית ונותפין בתשמיש המקום שהוא עכ"ל אלמא אם שניהם
משמשים במקום א' יכול לפתוח אפ"ל לכתחילה במקום שיש לו תשמיש והיאך פתב
בה' י"ד הנז' בני מבוי מעפבין עליו וע"ק דאמאי בסי' קנ"ו ס"א פתב א' מבני המבוי
שאינו מפורש שבקש וכו' והוא לשון הרמב"ם והקא בסי' קצ"ב פתב מי שבקש לפתוח
פתח וכו' והוא ג"כ לשון הרמב"ם ולא פתב א' מבני המבוי ולכן אמיןא ולא מסתפינא
דאילו הב' קושיות חדא מתרצת חברתה דמ"ש גבי חמש חצרות היינו כולם בני המבוי
ולפיכך במקום שיכול להשתמש יוכל לפתוח לכתחיל' ובסי' קס"ב מייירי בא' שבקש
לפתוח שאינו מבני המבוי וכיון שאינו מבני מבואם יכולים לעפב עליו לכתחיל', אבל אין
לתרץ ולומר דמ"ש בסי' קס"ב מי שבקש לפתוח היינו אחד מבני מבואם ורצה לפתוח
למעלה מפתחו שאין לו שם תשמיש ולפיכך מעפבים עליו והתינח לדעת מרן ז"ל שאינו
יכול לפתוח מפתחו ולפנים אבל לדעת מור"ם ז"ל שכתב דכל כנגד חצרו יכול לפתוח
בין פלפי פנים בין פלפי חוץ מא"ל דאין לומר דגם בזה פליג דא"כ הו"ל להגיה כמו
שהגיה בסעיף ז' גבי חמש חצרות ועוד פתב וכן מעפבין זא"ז וכו' מזה משמע דמודה
הוא למ"ש מרן דיכולים לעפב וקשה כמ"ש ולכן נלע"ד דהנכון הוא כמ"ש דמי שבקש
לפתוח היינו אחד שאינו מבני מבואם שאין לו שום תשמיש במבוי אבל בני המבוי שיש
להם תשמיש במבוי והפנימים אינם יכולים לסתום יכולים אפ"ל החיצונים לפתוח וכמ"ש
הרשב"א בתשו' שהביא מר"ן ז"ל סי' קס"א וכלל דבריו דאין טענת רבוי הדרך בבני
המבוי ויכולין לפתוח פתח חדש בכ"מ שיש לו תשמיש וכתב וכ"ש אם בני העיר יש
להם דרך במבוי ליפנס בכל עת במבצרים וכבר אמרו שכל שאין הפנימי יכול לסתום
כנגד פתחו אינו יכול לעפב על שותפי המבוי משום רבוי הדרך וכ"ש בראש המבוי
הפתוח לר"ה שרגל הרבים מצויה בו וכ"ש אם דין המלכות שם להיות פל הדרכים

שְׁלֵהֶם בֵּין מְפֹלְשֵׁין וּבֵין שְׂאִינָם מְפֹלְשֵׁין וּבִתְשׁוּ אַחֲרֵת הַסְּמוּכָה לָהּ חִזְקָה מִמֶּשׁ כַּמֶּשׁ לְ
וַיִּלְאֵם הִיָּה לְשִׁמְעוֹן פֶּתַח בְּאוֹתוֹ מְבוּי וְכוּ' שְׂאִין טַעֲנַת רַבּוּי הַדֶּרֶךְ לְשׁוֹתְפִי הַמְּבוּי אֶלֶּא
לְשׁוֹתְפִי חֲצָרוֹת וְדוֹקָא לְבָנֵי הַמְּבוּי אֶבֶל לְבָנֵי מְבוּי אַחַר מְעַכְבִּין מִפְּנֵי רַבּוּי הַדֶּרֶךְ כְּדַמּוּכַח
בַּפ"ק וְכוּ' ע"ש וְכֵן פֶּסֶק מוֹר"ם לְהַדְיָא סִי' קס"ב ס"ז ע"ש: אֶתְאַן לְנַד"ד פְּוֹלְהוּ אִיתְנָהוּ
בֵּיהּ דְּהִיָּנוּ שְׂפָבֵר פֶּתַח וּפֶתַח בְּמָקוֹם שְׁיֵשׁ לוֹ תְּשִׁמִּישׁ וּבְרֵאשׁ הַמְּבוּי הַפֶּתוּחַ לַר"ה
שְׂרָבִים דּוֹחֲקִים וְנִכְנָסִים בּוֹ וְהוּא א' מְבָנֵי הַמְּבוּי וְדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְהֵם נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּת
לְפִתּוֹחַ פִּי הַשְּׁנֹקִים וְהִרְחֻבוֹת שְׁלֵהֶם וְכַמ"ש הַרְשֵׁב"א ו"ל וּפְסָקָה מֵהַר"מ ס' קס"ב ע"ש
מִפֶּל הַנְּז' נִלְע"ד שְׂאִינָם יְכוּלִים לְעַכֵּב וּמ"ש הַרְבַּ הַפּוֹסֵק בַּר"ו דְּלֵא קְאָמַר הַרְשֵׁב"א רַק
בְּרִבּוּי הַדֶּרֶךְ שֶׁל אוֹתָם בְּנֵי מְבוּי ע"כ בַּנְּד"ד יְכוּל לְמַחֲוֹת מִטַּעַם רַבּוּי הַדֶּרֶךְ אִפִּי אִם
הַפֶּתַח שְׂבָא לְפִתּוֹחַ לֹא יֵהָא לְחֲנוּת רַק לְבֵית מִפֶּל מְקוֹם גַּם בְּבֵית יְכוּל לְמַחֲוֹת וְכוּ' מִפְּנֵי
אוֹהָבֵי וְכוּ' שְׁעוֹשִׁים בֵּיתוֹ קַפְנִדְרִיָּא וְכ"ש בְּחֲנוּת וְכוּ' עכ"ל: אַחֲרֵי הַמְּחִילָה מִכְּבוֹד
תּוֹרְתוֹ נִרְאָה שְׁלֵא עֵינָן בִּתְשׁוּ הַרְשֵׁב"א גּוֹפֵה שְׁהִבִּיא מְר"ן הַב"י סִי' קס"א וַיִּלְאֵם פֶּתַח
הַרְשֵׁב"א ו"ל בִּתְשׁוּ אֵין רַבּוּי הַדֶּרֶךְ בְּמְבוּי וְאַפִּי אֵינוֹ מְפֹלְשׁ וְכוּ' דְּבַחְצָר הוּא דִּיכּוּל
לְעַכֵּב שׁוֹתְפִי עַל חֲבִירוֹ אֶבֶל בְּמְבוּי לֹא וְזֵהוּ שְׁשִׁנִּינוּ בַּפ' לֹא יִחְפְּוֹר תַּנּוּר שְׂבַחְצָר יְכוּל
לְמַחֲוֹת בִּידּוֹ וְכוּ' וְאוֹקִימָנָא סִיפָא בְּחֲצָר אַחֲרֵת כְּלוּמַר שְׂאִינּוּ עוֹשֵׂה הַחֲנוּת בְּאוֹתָהּ חֲצָר
הַשׁוֹתְפִין מִמֶּשׁ אֶלֶּא בְּחֲצָר אַחֲרֵת שְׂבַמְבוּי הַשׁוֹתְפִין וְאֵין שׁוֹתְפִי הַמְּבוּי יְכוּלִין לְמַחֲוֹת
בִּידּוֹ מִשׁוּם רַבּוּי הַדֶּרֶךְ עכ"ל, הִרְאֵת לְדַעַת דְּאַפִּי פּוֹתַח חֲנוּת אֵינָם יְכוּלִים בְּנֵי הַמְּבוּי
לְעַכֵּב עָלָיו מִשׁוּם הַנְּכַנְסִים וְהִיּוֹצְאִים, וּמָה שְׁהִבִּיא רְאִיָּה מִדְּבַרֵי מוֹר"ם ד"מ סִי' קס"ב
ס"ק ג' לֹא דְּמִי דְּהִתָּם אֵינִירִי שְׁהִיָּה לוֹ פֶּתַח בְּמְבוּי אַחַר וְרוֹצֵה לְעַשׂוֹת פֶּתַח בְּזֵה הַמְּבוּי
וְיִבּוּאוּ בְּנֵי הַמְּבוּי הָאֲחֵר דֶּרֶךְ פֶּתַחוֹ הָא' לְעַבְוֹר דֶּרֶךְ פֶּתַחוֹ הַחֲדָשׁ וְזֵה וְדַאי פִּינּוֹן שְׁהֵם בְּנֵי
מְבוּי אַחַר יְכוּלִים לְעַכֵּב בְּטַעֲנַת רַבּוּי הַדֶּרֶךְ כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א ו"ל מִשְׂא"כ בְּחֲנוּת כַּמ"ש
וּבַנְּד"ד לֹא יֵשׁ כ"א פֶּתַח א' וְעוֹד אֶשֶׁר חֲצָרוֹת הַשְּׂכָנִים כְּנֹלָם יֵשׁ לָהֶם שְׁנֵי פֶתַחִים לְשִׁנֵּי
מְבוּאוֹת וְלַעוֹלָם הֵם קַפְנִדְרִיָּא, וְגַם מִתְשׁוּ הַרְשֵׁב"א ו"ל הַנְּז"ל תְּשׁוּ יוֹצֵאת לְמָה שְׂפִתְבַּ
הַרְבַּ הַפּוֹסֵק הִי"ו דְּבַפֶּתַח חֲדָשׁ יְכוּל לְטַעֲוֹן טַעֲנַת רַבּוּי הַדֶּרֶךְ אִפִּי בְּמְבוּי: וּמ"ש בְּטַעֲנָה
ג' שְׂמַצָּר לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ כַּמ"ש מוֹר"ם סִי' קס"ב סַע"ז בְּהִגָּה א' וְהִיא תְּשׁוּ הַרִיב"ש סִי'
רנ"ג הִנֵּה דְּבַרֵי מוֹר"ם בְּעַצְמָם קִשְׁיָה לְהַבִּינָם דְּמִתְחַלְלָה פֶּתַח וִי"א שְׂאִין טַעֲנַת רַבּוּי הַדֶּרֶךְ
טַעֲנָה א"כ הִיאָה חֲזוֹר וְכַתֵּב יְכוּל לְמַחֲוֹת בְּטַעֲנַת שְׂמַצָּר לוֹ הַדֶּרֶךְ אוֹ מְרַבָּה עָלָיו הַדֶּרֶךְ
וְהַנְּכוּן כְּמוֹ שְׁפִי הַרְבַּ מְשֵׁה"א ו"ל בְּדְבַרֵי מוֹר"ם דַּמ"ש בְּטַעֲנַת שְׂמַצָּר לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ
הִיָּנוּ אִפִּי לְדַעַת הַרְשֵׁב"א וּפִי שְׂמַצָּר שְׂמוֹסִיף סְפִסְלִין בְּדֶרֶךְ וּמ"ש שְׂמַרְבָּה עָלֵיהֶם
הַדֶּרֶךְ תִּלְיָא בְּפִלּוּגְתָא וְלְדַעַת הַרְשֵׁב"א אֵינָה טַעֲנָה אִפִּילוֹ לְפִתּוֹחַ חֲלוֹן וְאִכְמ"ל, וְעֵינָן
עוֹד לְהַרְבַּ מ"ב ו"ל סִי' ד' אַחַר דְּשִׁקִּיל וְטָרִי בְּדְבַרֵי הַרִיב"ש מְסִיק וְכַתֵּב וַיִּלְאֵם א"כ יֵצֵא
לְנוּ מִפֶּל הַנֵּי שְׁקִלֵי וְטָרִי שְׂאִפִּי בִּתְשִׁמִּישׁ הַדִּיּוּט אִם אֵינוֹ עֲשׂוּי לְתְּשִׁמִּישׁ גְּמוּר אֵין יְחִיד
יְכוּל לְטַעֲוֹן טַעֲנַת רַבּוּי הַדֶּרֶךְ אוֹ טַעֲנַת דּוֹחֵק וְצָר וְאַפִּי בְּשִׁבִיל כְּרָמִים דְּאִיכָּא קֶצֶת
תְּשִׁמִּישׁ פִּינּוֹן שְׂאִינּוּ תְּשִׁמִּישׁ גְּמוּר וְכ"ש בְּמָקוֹם שְׂאִין בּוֹ תְּשִׁמִּישׁ כְּלָל וְהִבִּיא דְּבַרֵי הַנְּז'
הַרְבַּ צ"צ ו"ל סִי' צ"ד וְגַם הוּא חִזְקָה בְּדְבַרֵי הַרִיב"ש בֵּין מְקוֹם הַמִּיּוֹחַד לְאָדָם א' לְבִדּוֹ
וּבֵין מְקוֹם הַמִּיּוֹחַד לְכָל הַשׁוֹתְפִין עַש"ב: נִקְטִי מִן הָאֲמוּר דָּאִם אֵינוֹ מְצָר הַמְּבוּי בְּבִנְיָן
כ"א פֶּתַח פֶּתַח אִפִּי הוּא פֶּתַח חֲנוּת לְדַעַת הַרְשֵׁב"א אוֹ אִפִּי מְצָר לְדַעַת הַרְבַּ מ"ב אִם
הוּא מְקוֹם שְׂאִין בּוֹ תְּשִׁמִּישׁ אוֹ שְׂאִינּוּ מִיּוֹחַד לְאָדָם א' לְדַעַת הַרְבַּ צ"צ אֵינָם יְכוּלִים

לעפב עליו, ובנד"ד פל הני תלתא לטיבותא איתנהו ביה ולא מצו לעפב עליה ואפי' אמת"ל שפכל מ"ש לעיל איפא פלוגתא דרבנן תא חזי מ"ש הרב תורת חסד סי' קצ"ב דפסק דהמזיק הוא המנוחק פשבונה ברשותו אף בנזק ברור בלימתלונקת והסכים עמו הרב אהל יצחק וה"ד הרב הון רב ז"ל סוף סי' י"א וסוף סי' ל"ב למעשה וכתב שפן נראה מדברי מהרש"ך והרב משנת ר"א ח"א ד"ח ע"א פתב וז"ל וכבר נודע דדיינינו בפלי אפי' בונה והרב לחם שלמה פתב שפן היא דעת מהרא"י ז"ל בכתביו סי' קל"ז והרב כנה"ג בסי' קנ"ג אות א"ך פתב דמסתמא קאמר מהרא"י בין הניזק מבוכר בין הניזק שאינו מבוכר בין הניזק גדול בין קטן בין בתוך שלו וכו' והרב כנה"ג ז"ל שם פלפל בחקמה בדברי מהרא"י הנז' אם נוקא בעושה בתוך שלו וממנו נמשך הניזק לחבירו או אפילו בתוך של חבירו עש"ב, והגם שהרב לחם שלמה אסף וקבץ סברות רבנן סבוראי ארבעה סברות בענין זה וכמעט רוב דעות סברי מרנן דאם בונה בתוך שלו וממנו נמשך ספק הניזק לחבירו המזיק הוא המנוחק והרב מהר"א די ביטון ז"ל סי' קמ"ו פתב דאם בא לפתוח אין מניחין אותו ואם פתח אין כופין אותו לסתום, פללא דמלתא נלע"ד מכל מש"ל שזכה הרי"ץ הנז' בפתח שלו הנז' ולית מאן דימחי בידיה וציי"מ וימ"ן כ"ח פסלו שנת התרנ"ה בא ס"ט בצר הרחבת"ל ל"י לפ"ק פעה"ק טבריא ת"ו והשו"ב יקיים: הצב"י ע"ה ב"ה דוד א"א יעקב ואעקנין סלי"ט ראה ראינו האי פסקא דדינא אשר שקיל וטרי מע' הרב ראש ב"ד מקודש הרב המנפלא כמהר"ר מגן דוד הי"ו אודות הפתח אשר פתח הרי"ץ הפהן הי"ו אשר ערער עליו שכנו כי הוא מזיקו וירד לעומקא של הלכה, וזו הלכה העלה לפו"ד מפי סופרים ומפי ספרים שאין בטענת שכנו ממש והלכה רוחת שהרשות נתונה בידי הרי"ץ הפהן נר"ו לעשות הפתח כאשר האריך למעניתו, נפלאות מתורתו, נאנן ב"ד עברנו ע"כ דברי פי חכם חן וראינו שיפה דן ויפה זיפה פה שורת הדין נותנת פנותיה ומטעמיה ודבריו נפלאו מאד להלכה ולמעשה, ולראית אמו"ץ ח"ש אנו ב"ד היום ר"ח טבת דהאי שתא התרנ"ה לפ"ג והשו"ב וקיים: ע"ה יוסף דוד אבנאלעפיא ס"ט ע"ה יהודה רבוח ס"ט ע"ה יעקב הפהן סקלי ס"ט סימן ב' תשובה על מ"ש דין האשפנזים נר"ו אודות ח"ר משה גיגי נר"ו שרצה לפתוח פתח לרה"ר בכנותל חצרו שהוא לצד דרום ושכנו הקרוב אל ביתו יש לו חלון בכנותל מזרח חלון הסמוך לארץ וגבהו קרוב לשלשה אמות והשכן הנז' מעפב על הר"מ גיגי הנז' נר"ו מלפתוח פתחו לרה"ר באומר שיש לו היז"ר והלך השכונאצל דין האשפנזים שלהם וכתב לו שיכול לעפב עליו מלפתוח וזה נוסח הפתב ששלח לי לא ידעתי מה הנה לו להדיין הספדי שבא להתיר לפתוח פתח אשר יכול להביט בה לבית חבירו דרך החלון ואם כי שם הוא דרך שבני אדם הולכים שם עכ"ז אין לומר בזה ההיתר שמבואר במשנה ופסקי המחבר בסי' קנ"ד ס"ג משום דבנד"ד הראש העליון של החלון הוא גבוה מקומת אדם ואין ההולכים יכולים לראותו פל הולכים דרך הלוחם ואם כי החלון של המוחה מתחיל סמוך לארץ מ"מ הרי הש"ך בס"ק ד' חולק על הסמ"ע וגם הגתיות מסכים להש"ך והסברא היא נכונה כמ"ש הגתיות סק"ז ע"כ בנד"ד שראש העליון הוא גבוה באופן שאין ההולכים יכולים לראות יכול למחות וא"ל פינן דההולכים לא יוכלו לראות גם הבא לעשות הפתח לא יוכל לראות אין לומר פן מטעם שרשיפא כמ"ש המחבר סי' קנ"ב ס"ו וענין מ"ש הרמב"ן לחלק בין דין דס"ו לתצר ואף דהראש העליון של החלון פעת

הוא סתום מ"מ כל שלא נטל הפציימין דינו פפתוח ובנד"ד ליכא טעמא שכ' ס"כ דגילגלה דעתו וגם פללא הוא פשכותבים הפוסקים שני טעמים אין ללמוד מזה לענין אחר אלא פששויכים שני הטעמים וכאן פשוט דהטעם השני לא שייך פאן ע"כ יכול בעל החלון למחות מלעשות הפתח ובאתי עה"ח יום ב' ד' פסלו תרנ"ז פעיה"ק טברג' תוב"ב: יחאל מיכל דומ"ץ לעדת האשפנזים דפה עיה"ק הג"ל והנראה מדבריו שפא לכלל פעס ולא פא בפיו מקרא שפתוב פתח דבריה יאיר ותחילת דבריו פתב לא ידעתי מה היה לו לדיין הספרדי וכו' ובעבור זה נעלם ממנו האמת ולא דק להבין דברי הש"ע ודברי הש"ך ו"ל על בורגין כמ"ש לקמן בע"ה הנה פתב מר"ן הש"ע ו"ל סי' קנ"ד ס"ו דמי שפא לפתוח חלון לחצר חבירו וכו' בעל החצר מעכב עליו ואעפ"י שהוא גבוה תעלה בסולם ותראה ע"כ וק' מהא דפסק מר"ן לקמן סעיף כ"ד אם עשה גג משופע אצל חלון חבירו אעפ"י שאין עליו תשמיש קבוע צריף להשפיל ממנו ארבע אמות ע"כ, וממה שכתב שאין עליו תשמיש קבוע מבואר דיש עליו תשמיש עראי וכמ"ש רבי' הטור ו"ל וכ"כ הסמ"ע שם ס"ק כ"ט ו"ל הטעם דגם עליו עולין לפעמים ואז יראו לתוף החלון ולזה הצריכו להשפיל הגג ד"א וכו' ע"כ וק' דאמאי לא חששו הכא שיעלה בסולם ויראה, וגם לקמן בסי' הנז' סכ"ו בכותל המפסיק בין שתי חצרות לא הצריכו להגביה הכותל יותר מד"א ואמאי לא חששו שיעלה בסולם ויראה לחצר חבירו: וצריף לתרץ ולחלק כמ"ש הפוס' ו"ל דשאני ההיא דסעיף ו' שפותח החלון בתוף ביתו לחצר חבירו וכיון שהוא בתוף ביתו לא מכסיף אם יעלה בסולם ויראה לחצר חבירו שאין רואהו, משא"כ במקום פרוץ שיראה לעין פגון חצר וגם מכסיף להביא סולם ולעלות לראות בחלון חבירו או בחצרו הלכך לא חיישי רבנן לשרשיפא אתאן לנ"ד שהוא פותח לרה"ר פשיטא ופשוט דלא חיישינן לשרשיפא דהשתא אפי' בחצר וגם לא חיישינן כ"ש ברה"ר דלא חיישינן שיעלה בסולם לראות בחצר או בביתו של חבירו דמכסיף הוא לעשות שרשיפא וכמ"ש: והשתא אפילו לפי דבריו אין פאן חשש כלל לשרשיפא ונהרי הוא ממש פבגי רה"ר בלתי שום תוספת היזק כלל, אבל לפי האמת לא יש באונרף החלון אפילו שלש אמות שהלכנו וראינו ומדדנו ולא מצינו אפילו ג' אמות אונרף החלון הנז' מראשו הסתום ועד הארץ, (והא ודאי שהוא סמך ע"ד התובע ולא ראה בעיניו החלון הנז') ומה גם שאינו ניכר שום סתימה וזה הלכה קבועה באמת ופשוט ועיין להכנה"ג שם אות ל"ד: ומ"ש שהש"ך חולק עם הסמ"ע אעפ"י שמחלוקתם לא שייך לנד"ד עכ"ז פאתי לפרש במאי פליגי ומינה תדע דלא שייך זה לנד"ד, הנה בגמ' בב"ב דנ"ט קאמר קבעית לאצטנועי מבגי רה"ר, ופירש רשב"ם והרא"ש ו"ל בד"ה מבגי רה"ר רוכבי סוסים וגמלים רואים בתוף חלונותיו, ונ"מ דכל שהחלונות מתחילין למטה מגמל ורוכבו אינו יכול לטעון טענת היזר פיון דסו"ס בעי לאצטנועי מבגי רה"ר: אמנם הרמב"ן בחידושו והרשב"א ורבי' רנוחם ו"ל פי' דדוקא בחלונות גמורים שכל בני רה"ר מזיקים להם בראיה בין רוכבים בין שאינם רוכבים הוא דאינו יכול לטעון היזר וכ"פ מר"ן ו"ל ס"ג, והשתא יש להסתפק אם יש פנותל סתום מן הארץ עד שלש אמות ומשם ולמעלה פתוח החלון בענין שבגי רה"ר אינם רואים כ"א העומדים בפית ולא היושבים, והכא לפתוח פנגד חלון זה רואה את כל אשר בפית בין העומדים ובין היושבים, מי אמרי' דמצי מעכב עליו פיון שמזיקו יותר מבגי רה"ר או"ד כל שתחילתו היא למטה מד"א לא מצי מעכב, מי אמרי'

דלא אָתוּ רבָּנָן הַנּוּז' כ"א לַאֲפוּקֵי מִפִּי רַשְׁבֵּ"ם ו"ל שְׁפִי אִפִּי אִם רַק רוֹכְבֵי סוּסִים וּגְמֵלִים רוֹאִים אוֹתוֹ אֵין פָּאן הַיז"ר אָבֵל כָּל שְׂרוּאִים אוֹתוֹ הַהוֹלְכִים בְּרַה"ר אִפִּי פְּנֻדוֹן הַנּוּז' גַּם הֵם מוֹדִים דָּאִין פָּאן הַיז"ר, או"ד סְבָרֵי מְרַנְּן כָּל שְׂמוּסֵיף הַיְזָק עַל בְּנֵי רַה"ר מְצִי מְעַפֵּב עֲלֵיו: וְעֵינֵין מ"ש הָרַב ד"מ וּב"ח שְׁפָתָבוּ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי בַעַל הָעֵיטוֹר וְז"ל דְּלֹא שְׂרִי אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׂאִין פִּתְחוֹ שֶׁל זֶה מִזִּיק יוֹתֵר רוֹאֵה וְלֹא מִיְנַכֵּר הַיְזָקָא שְׁלוֹ מִשְׁאָר בְּנֵי רַה"ר אָבֵל אִם מִיְנַכְרָא הַיְזָקָא שְׁלוֹ פֶּגוֹן שְׁהִי גְבוּהִים קֶצֶת אוּ פְדוּמָה לְזֶה שְׁנִיכֵר שְׁמִזִּיק לוֹ יוֹתֵר מִבְּנֵי רַה"ר אָסוּר וּכְמ"ש הַרְמַב"ן ו"ל וְעֵינֵין הַשֵּׁ"ף שֶׁם סָק"ז: וְנִרְאֵה דַפְשִׁיט"ל לְהוּ לְרַבָּנָן דְּכָל שְׂמוּסֵיף הַיְזָק יוֹתֵר מִבְּנֵי רַה"ר מְצִי מְעַפֵּב עֲלֵיו וְהֵינּוּ מִמ"ש רַבִּינוּ הַטּוֹר בְּשֵׁם הַרְמַב"ן ו"ל שְׁפֵן נִרְאֵה פֶּשֶׁט דְּבָרָיו, וְכֵן נִרְאֵה פֶּשֶׁט דְּבָרֵי הַרְשֵׁב"א ו"ל, אָבֵל יְכוּלִין לְהַתְפָּרֵשׁ דְּבָרֵי מְרַנְּן ו"ל הַנּוּז' כְּמ"ש שְׁלֹא בָּאוּ אֲלֵא לַאֲפוּקֵי מִפִּי רַשְׁבֵּ"ם וְהָרֵא"ש ו"ל, וְזֶהוּ הַמַּחְלֻקֶת שֶׁבֵּין הַסַּמ"ע וְהַשֵּׁ"ף אָבֵל אִם הַחֲלוֹן לְמַטָּה עַד שְׁכָל עוֹבְרִים וְשָׂבִים רוֹאִים בֵּין הָעוֹמְדִים וּבֵין הַיּוֹשְׁבִים כַּנֵּד"ד כּו"ע מוֹדוּ שְׁזָהוּ מ"ש בַּגְמ' וּבְפּוֹס' אָבֵל בְּרַה"ר פּוֹתֵחַ אָדָם פִּתְחַ פְּנֵגֵד פִּתְחַ וְחֲלוֹן פְּנֵגֵד חֲלוֹן, וְזֶהוּ דְּבַר בְּרוּר לְפִי דַעְתִּי הַקְּלָה כְּמוֹת שְׂהִיא וְצ"י יְצִי"מ וִימ"ן אַכִּי"ר בַּש"א לְחוּ' פְּסָלוֹ הַתְּרַנְּ"ז לִיצִירָה בַּס' אֶת וְהַב בַּסוּפ"ה: הַצַּב"י וַיִּדְבֵּר דָּוִד סִלִּי"ט סִימָן ג' שְׂאֵלָה הַר' דָּוִד אֶלְקוּבֵי נֵר"ו קָנָה חֲצָר בְּאַמְצַע הַשּׁוּק מִזֶּה שְׂשֵׁה שְׂנִים וַיֵּשׁ לְחֲצָר הַנּוּז' שְׁנֵי פִתְחִים א' לְרוּחַ דְרוֹם לְרַה"ר וַא' לְרוּחַ מְעַרֵב בְּקֶרֶן זְנוּיַת לְאוּרִי שְׂאֲחוּרֵי פּוֹתֵל שְׁכָנָתוֹ וַיֵּשׁ לוֹ מְדֻרְגוֹת בְּקֶרֶן זְנוּיַת הַנּוּז' לְפּוֹתֵל שְׁכָנָתוֹ הַנּוּז' שְׂבָהֶם יוֹצֵא וְנִכְנַס לְפִתְחוֹ הַמְעַרְבִי הַנּוּז' וּמִיּוֹם שְׁקָנָה חֲצָר הַנּוּז' וְהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ בְּמְדֻרְגוֹתָיו הַנּוּז' וְאֵין מוֹחָה בְּיָדוֹ לֹא לּוֹקֵחַ הָרֵאשׁוֹן שְׁקָנָה חֲצָר שְׁכָנָתוֹ הַנּוּז' וְלֹא הִיא עֲצָמָה, וְלַעֲת עֵתָה רְצָתָה שְׁכָנָתוֹ הַנּוּז' לְסִתּוֹר כָּל אֲנָרְף הַפּוֹתֵל הַנּוּז' עַד סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְפִתְחַ חֲצָרָה שֶׁל הַר"ד הַנּוּז' וְעַל הַמְדֻרְגוֹת הַנּוּז' בְּאוֹמְרָה שְׁזָהוּ רַה"ר וַיְכוּלָה לְפָתוּחַ כָּל פִּתְחַ שְׁתַּרְצָה וּרְצוּנָה לְפָתוּחַ שֶׁם פִּתְחַ הַחֲנוּת, וּמָה שְׁפִתְחַ רְאוּבֵן הַמוֹכֵר לְהַר"ד הַנּוּז' וּבָנָה הַמְדֻרְגוֹת שְׁלֹא כַּדִּין פִּתְחַ וּבָנָה כִּיּוֹן שְׁגָם הִיא הִיָּתָה יְכוּלָה לְפָתוּחַ וְחֲזָקָתוֹ הִיא חֲזָקָה שְׂאִין עֲמָה טַעְנָה, וְהַר"ד הַנּוּז' מְשִׁיב שְׁחֲזָקָתוֹ חֲזָקָה גְמוּרָה יַעַן שְׂהוּא לּוֹקֵחַ וְכו': וְעוֹד טוֹעֵן שְׂיֵשׁ לוֹ הַיְזָק גְדוֹל בְּפִתְחַ הַחֲנוּת שְׂרוּצָה לְפָתוּחַ סְמוּךְ לְפִתְחוֹ יַעַן כְּאֲשֶׁר יְבוֹאוּ בְּנֵי אָדָם לְקַנּוֹת מִן הַחֲנוּת יַעֲמָדוּ עַל מְדֻרְגוֹתָיו סְמוּךְ לְפִתְחוֹ וְלֹא יִשְׁאָר לוֹ מְקוֹם לְעַבְרוֹ לְפִתְחוֹ הַנּוּז' וְעוֹד כְּמָה טַעְנוֹת שְׁהִי בִינֵיהֶם, וְלִפִּי שְׂעָה אֲמַרְתִּי לָהּ שְׁלֹא תִפְתַּח הַפִּתְחַ הַנּוּז' ע"כ אֲנָרְף הַפּוֹתֵל כ"א ע"ס מְדֻרְגוֹתָיו כְּדִי שְׂיִשְׁאָר לוֹ מְקוֹם לְעַבְרוֹ לְפִתְחוֹ הַנּוּז' עַד שְׂאֲשָׁנָה פָּרָק זֶה וְאֲרָאָה לְהִיכֵן הַדִּין נוֹטָה: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הִנֵּה נֵר' לוֹמֵר שְׁהַדִּין עִם שְׁכָנָתוֹ הַנּוּז' וְהוּא מִמ"ש רַבִּי הַטּוֹר ו"ל סִי' קַנ"ד סִי' א וְז"ל שְׂאֵלָה לֹא"א הָרֵא"ש ו"ל רְאוּבֵן הוֹצִיא בְּלִיטַת עֲלֵייתוֹ לְחוּץ וּבְרוֹחַ הַבְּלִיטָה מִן הַצַּד פִּתְחַ חֲלוֹן וְהַחֲזִיק בּוֹ, לְסוּף גְּמֵלְף שְׁמַעוֹן שְׁכַנּוֹ לְהוֹצִיא גַם הוּא בְּלִיטַת עֲלֵייתוֹ וּרְאוּבֵן טוֹעֵן שְׂיִרְחִיק בְּנֵינּוּ מִחֲלוֹנוֹ ד"א כְּדִי שְׁלֹא יֵאֲפִיל עֲלֵיו וְכֵן דְּנֻו הַדִּינִים וְכו' וְהַשִּׁיב הָרַב דְּלֹא הַחֲזִיק רְאוּבֵן בְּחֲלוֹנוֹ הַנּוּז' דְּלֹא הָיִי הָאוּרִי שְׁלִפְנֵי בֵּית שְׁמַעוֹן הַפֶּקֶר וְשְׁלֹא כַּדִּין פִּתְחַ רְאוּבֵן כִּיּוֹן שְׂשַׁמְעוֹן גַּם הוּא יְכוּל לְהוֹצִיא בְּנֵינּוּ וְכו' עכ"ל, דוֹן מִיָּנָה ג"כ לַנֵּד"ד כִּיּוֹן שְׂהִיָּתָה הַשְׁכָּנָה הַנּוּז' יְכוּלָה לְפָתוּחַ פִּתְחַ הַחֲנוּת ע"כ אֲנָרְף הַפּוֹתֵל שְׁלָה לְכֵן לֹא הַחֲזִיק הַמוֹכֵר לְהַר"ד הַנּוּז' וְשְׁלֹא כַּד"ת פִּתְחַ וּבָנָה: וְאוּלָּם רָאָה רְאִיתִי לְהַקְתַּ הַפּוֹס' ו"ל רֵא' וְאַחֲרוֹנִים הַבִּיאֵם מִר"ן ו"ל בַּב"י וּבַש"ע סִי' קַנ"ד דְּכֻלְהוּ ס"ל דְּלֹא פְּנוּתָה דְּהָרֵא"ש ו"ל וְכַתֵּב דְּכּוֹנְתֵינּוּ וְהָרֵאשׁוֹן שְׁפִתְחַ הָנִי כְּזוֹכָה מִן

ההפקר וְלֹא שָׁנָא פֶּתַח מִן הַצַּד אוֹ כְּנֻגָדוֹ, וְכַמֵּ"שׁ הַסַּמֵּ"ע ו"ל ס"ק ל"ד ע"ש, וּבְהַדְיָא תָּנִן
בפ' לא יִחְפּוּר לְקַח חֶצֶר וּבָה זִיזִין וּגְזוּזוֹן טְרָאוֹת הָרִי הִיא בְּחֻזְקָתָהּ וּפְסָקָה מֶרְ"ן ו"ל סי'
תי"ז וְכַתְּב מוֹר"ם ו"ל דְּאֶפִּילוּ יֵאמֵר הַמּוֹכֵר שְׂאִין הַקֶּרְקַע שְׁלֹו אֵינּוּ נֶאֱמָר: וּמ"ש מֶרְ"ן
ו"ל אֲבָל פּוֹתֵחַ אָדָם פֶּתַח לְרַה"ר וְכו' הֵינּוּ בְּמָה שֶׁהוּא נִיזוּק מִבְּנֵי רַה"ר דְּנֻקָּא יְכוּל
שְׁכַנּוּ לְהִזְיָקוֹ וְכַמֵּ"שׁ בַּגַּמ' וּבַפּוֹס' שְׂיֻכַּל לֹאמַר לוֹ הָרִי אֲנִי כָּאֶחָד מִבְּנֵי רַה"ר שְׂמִזְיָקִים
אוֹתָהּ מִשָּׂא"כ בְּנֻד"ד שְׂאִינוּ נִיזְק מִבְּנֵי רַה"ר כְּלָל יַעַן שֶׁקָּרַן זְוִית הַנּוֹז' לֹא נִיחָא תְּשִׁמְשִׁי
לְבָנֵי רַה"ר שְׂאִין אָדָם מִנִּים דְּרַף יִשָּׁר לְפָנָיו וְיִלְךְ דְּרַף עַקְלָתוֹן וְגַם מִצַּד הַמְּדַרְגוֹת שֶׁהֵם
גְּבוּהִים מִרַה"ר, וְלֹא כֵן עֲכָשְׁיוּ שֶׁפֶתַחָהּ שְׁכַנְתָּהּ פֶּתַח הַחֲנוּת הַנּוֹז' בָּאִים בְּנֵ"א לְקַנּוֹת
וְעוֹמְדִים מִמֶּשׁ עַל הַמְּדַרְגוֹת נֶגֶד פֶּתַח הַר"ד הַנּוֹז' וְלֹא יִשָּׂאָר לוֹ מְקוֹם לֹא לְעֵבֶר לְפֶתַח
וְלֹא לְמִפְּוֹר בְּפֶתַח הַנּוֹז' וְלִדְעָתִי זֶהוּ גְזוּלַת קֶרְקַע מִמֶּשׁ וְזֶה ג"כ נִלְמוּד מִמ"ש הַב"ח הַטַּעַם
בְּחֻמֵּשׁ חֲצֵרוֹת שְׂאֵם פֶּתַח בַּעַל הַשְּׁנִיָּה בֵּינוּ וּבֵין הַשְּׁלִישִׁית הַפְּנִימִית מִעַכְפֹּת עָלָיו הַט'
דְּסו"ס מִתְקַרְבִּים הַנְּכַסִּים וְהַיּוֹצְאִים לְפָנֵימִית בְּפֶתַח הַחֲדָשׁ יוֹתֵר מִן הַיִּשּׁוֹן וְנִזְמִין דְּדַחְקֵי
רַבִּים וְעֵיילֵי לְפָנֵי הַפְּנִימִית, וּמִיָּנֵה ק"ו לְנֻד"ד כְּנֻז', וְכַעֲיִן זֶה רְאִיתִי לְהַרְבֵּ מִשְׁפָּטִים
יִשְׂרִים סִי רז"ל שֶׁפֶתַח שְׁזָה גָרַע מִן הַנְּכַסִּים וְהַיּוֹצְאִים שְׁבָסִי קנ"ו שְׂאִין לְהֵם חֻזְקָה
וְכ"ש שְׂיֻכַּל לְמַחֲוֹת לְכַתְּחֵי וְכָל הַקּוֹדֵם זָכָה וְאֵין שְׁכַנּוּ רִשְׁאֵי לְהִזְיָקוֹ עַש"ב: וְעוֹד נִרְאָה
לְעַנ"ד דְּבֻנְד"ד אֶפִּי הָרֵא"ש ו"ל אֲזַיִל וּמוֹדָה שֶׁהָרִי כְּתָבוּ הַפּוֹס' ו"ל דְּלֹא כְּתָב הָרֵא"ש
ו"ל אֲלֹא שְׂיֻכּוֹל חֲבִי' לְהוֹצִיא בְּנִינּוֹ וְלְהַאֲפִיל עָלָיו אֲבָל אֵינוּ יְכוּל לְפֶתַח חֲלוֹן כְּנֻד
חֲלוֹנוֹ וְלְהִזְיָקוֹ וְכַמֵּ"שׁ מִהַרְשֵׁד"ם ו"ל חו"מ סִי הַנּוֹז' דְּאֶפִּי' לְהָרֵא"ש ו"ל אֵינוּ יְכוּל שְׁמַעוֹן
רַק לְהוֹצִיא בְּלִיטָה לְפָנֵי בֵּיתוֹ וְלְהַאֲפִיל עַל רְאוּבֵן אֲבָל לֹא לְפֶתַח שֵׁם חֲלוֹן וְלְהִזְיָקוֹ,
וְכ"כ מֶרְ"ן ו"ל בַּס' אַבְק"ר סִי ק"ז ו"ל וְעוֹד אֶפִּי' לְדָגַם הָרֵא"ש ו"ל לֹא קָאָמַר אֲלֹא
שְׂאִין צְרִיף לְהַרְחִיק בְּנִינּוֹ אֲבָל לְפֶתַח חֲלוֹן נֶגֶד חֲלוֹן דְּשְׁנִיָּהּ נִיזוּקִין אֶפִּי' דְּמוֹדָה לְעַנִּין
זֶה דְּמַהֲנֵי קְדִימָה וְאֵת הַב' כּוֹפִין לְסִתְּנָם ע"כ דּוֹן מִיָּנֵה לְנֻד"ד נְמִי אֲשֶׁר נִיזוּק הָרֵאשׁוֹן
מִהַשְּׁנֵי כְּנֻז' וְסוֹתָם פֶּתַח בְּפָנָיו כַּמֵּ"שׁ כּוֹפִין אֵת הַב' לְסִתְּנָם כְּנֻד מְדַרְגוֹת הָרֵאשׁוֹן דְּלִהְכִי
מִהֲנֵי קְדִימַת הָרֵא' כַּמֵּ"שׁ מֶרְ"ן ו"ל וּמִהַרְשֵׁד"ם ו"ל בְּפֶתַח כְּנֻד פֶּתַח וְנֻד"ד עֲדִיפָא כְּנֻז':
וּמ"ש שֶׁהִיא חֻזְקָה שְׂאִין עֲמָה טַעְנָה יָפָה הַשִּׁיב לָהּ הַר"ד הַנּוֹז' נִר"ו דְּבָר יְדוּעַ הוּא דְּטַעְנִינָן
לִיּוֹרְשִׁים וְלִלְקוּחוֹת וְכַמֵּ"שׁ מֶרְ"ן ו"ל סִי קמ"ו דְּהַלּוּקַח אֵין צְרִיף שׁוּם טַעְנָה, וּבְחֻפְשִׁי
בְּסַפְרֵי הַפּוֹס' ו"ל מְצִאתִי שׁו"ת כְּגוֹן נד"ד מ"ש בַּס' מִהַרְיָב"ל ו"ל סִי ל"ד וְ"ל רְאוּבֵן
כְּנֻז' וְלִקַּח מִרַה"ר כְּמוֹ אִמָּה וְחֻצֵי וּמְכַר הַבָּתִּים לְשְׁמַעוֹן וּמַת וּבָא אֶחָד מִבְּנֵי הַמְּבֹוֹי
וּמַחָה בְּיּוֹרְשִׁים שְׂיִהָרְסוּ וְיִסְתְּרוּ הַבְּנִין וְכו' וְכַתְּב הָרַב פְּלוּגְתָא בְּזֶה אֵי אֶמְרִי' גְּבִי בָתִּים
אֲחֻלֵי אֲחֻלוֹ גְּבִיָּה וּמְצִי הַמְּנוֹחֵזֵק לֹאמַר קי"ל וּמְסִיק וְכַתְּב דְּהֵדִין עִם הַיּוֹרְשִׁים מִמ"ש
הַרְשָׁב"א ו"ל שֶׁהַדְּרָכִים הֵם שֶׁל הַמְּלָךְ וְהַמְּלָךְ עוֹשֶׂה בָּהֶם כְּרֻצוֹנוֹ, וְטַעְנִינָן לְלִקּוּחוֹת
וְלִיּוֹרְשִׁים דִּילְמָא הָרֵאשׁוֹן שְׁבָנָה הַסּוֹלָם נִטַּל רְשׁוּת מֵאֵת הַמְּמַשְׁלָה יר"ה, עֵינֵן כְּנֵה"ג סִי
תי"ז הַגַּב"י סק"ה, וְעוֹד כְּתָב הַכְּנֵה"ג ו"ל בְּנֻדְפָס סִי קנ"ה ס"ק ל"ג ע"פ הַנּוֹז' מִשֵּׁם הָרַב
הַנּוֹז' דְּטַעְנֵי עוֹד לִיּוֹרְשִׁים דְּבָנֵי הַמְּבֹוֹי מְחֻלוֹ לְבַעַה"ב שְׁבָנָה הַסּוֹלָם ע"כ: דּוֹן מִיָּנֵה לְנֻד"ד
בַּכ"ש וְק"ו כִּי הֵלֵא עֵינֵינוּ הָרֵאוֹת שְׂאִין שׁוּם אָדָם יְכוּל לְפֶתַח בְּשֵׁה"ר אוֹ
לְבָנוֹת אֵיזָה בְּנִין בְּלֹא רְשׁוּת הַמְּמַשְׁלָה יר"ה וּבְלֵי נְתִינַת הַדְּמִים הַקְּצוּבִים לְפֶתַח וְלְחֲלוֹן
וְכו' וְהַעוֹבֵר ע"ז קוֹנְסִים אוֹתוֹ בְּכַפְלֵי כְּפָלִים א"כ בְּלֵי סַפְק דְּטַעְנֵי' לְלוּקַח הַנּוֹז' שְׂרֵאוּבֵן
הַמּוֹכֵר לְהַר"ד הַנּוֹז' שֶׁפֶתַח וּבְנָה בְּרַה"ר בְּנֻדָּי שְׁנַטַּל רְשׁוּת מִן הַמְּמַשְׁלָה יר"ה וְנָתַן כָּל

הדמים הקצובים כדמ"ל עד שנתנו לו הרשות לפתוח ולבנות הלא"ה לא היו מניחים אותו לעשות שו"ד: נמצינו למדין שזכה הר"ד הנז' נר"ו בפתחו ובמדרגותיו הנז' ומצי לעפב על שכתו הנז' כנז' זהו הנלע"ד אם יספמו עמי בעלי ההוראה, ולאפס הפנאי הלכתי אחר הקוצרים וצ"י יצי"מ וימ"ן אכ"ר הצב"י וידבר דוד סלי"טסימן ד' אנהנו חו"מ נדרשנו לחוות דעתנו בדברי הטענות שבין האשה מ' חנה לאה תם עם בע"ד כה"ר נח אשכנזי נ"י דהיינו שהאשה הנז' יש לה כפיפה בחצרה וגג הכיפה הנז' עשוי לדירה דהיינו שהוא בשנה וראוי לתשמיש ולא משופע והוא נמוך קרוב לאמצעה של חצר וכה"ר נח הנז' יש לו חלון פתוח על גג הכיפה הנז' וכעת רוצה האשה הנז' לבנות מדרגות על גבי גג הכיפה שלה הנז' בריחוק מקום מן החלון הנז' יותר מד"א ולעלות בהם לגגים שלה לעת הצורך וכה"ר נח הנז' נ"י בעל החלון הנז' מעפב בידה באו' שע"ז ניתוסף לו היזק ראי' ממנה או מן שכניה הדרים בחצר שלה הנז' בכל עת שירצו לעלות על הגגים ואף היא תשיב אמריה אליו כיון שהגג של הכיפה שלה ומשתמשת בו בכל עת שתרכה היא או שכניה הדרים בחצרה ואינה מוספת עתה שום בנן חדש או חלון חדש אלא גג הכיפה הרי הוא כמו שהי' וממקום שהי' ניוזק בראייה גם עתה הוא ניוזק ע"כ ומע' הרב הדיין של ק"ק אשכנזים הי"ו שרטט וכתב שיכול ה"ר נח הנז' נ"י לעפב עליה ועתה יורונו המורים לצדקה פפי מה שהדין נותן ויבא שכמ"ה: תשובה התם שאלו הימים ימי המעשה אשר ימי החג הק' קרבו ויאתיו וטרודים אנהנו בצרכי החג ואין הפנאי מסכים לכתוב כל הדברים בעיקרון ובשרשן מ"מ הנלע"ד לענן דינא שיכולה האשה הנז' לעשות המדרגות הנז' ע"ג הכיפה שלה פנ"ל ובריחוק מקום ד"א מן החלון הנז' ולית מאן דימחי בידה ואמינא לה ממ"ש רבי' הטור סי' קנ"ג בשם רב"י ישע"י ז"ל וז"ל וכתב הר"ר ישע"י ז"ל וכ"ז לא מייירי לא בחצ' חברו שאין לו פתח ולא חלון אבל בחצ' של שותפין שיש עליו פתחים וחלונ' אם רוצה להוציא זיו לפני חלונ' לשמש עליו לפני חלונ' אין יכול למחות בו שהרי מחלונ' רואה בו ומה יעשה לו היזק וגם לבנות פנגדו בלא היזו אינו יכול לבנות מפני חלונותיו הילקף יכול להוציא גם היזו עכ"ל, דברי הר"ר כמוה"ר ישע"י ז"ל הנז' הביאם רבי' הטור ז"ל בלי שום חולק וכ"פ מרן ז"ל בסי' קנ"ג בשם יש מי שכתב בלי שום חולק וקרב מהר"ש יונה ז"ל בס' שי' למורא דקל"ב פתב ע"ז וז"ל וק' דאעפ"י שיש לו חלונות הדין הנה שלא יכול להוציא היזו משום דמוסיף לו היזק ראייה דעד השתא לא הנה חזי ליה אלא כשהוא מהלך בתוך ביתו אבל השתא שמוציא זיו לתשמישי עומד עליו תמיד לעשות תשמישו על היזו ויתרבה ההיזק ובשלמא אם יש לו פתח א"ש דכיון שהוא יוצא ונכנס בתוך החצר אין לה היזק גדול מזה עכ"ל: הרי לה להדיא אפילו לדברי פמה"ר ש יונה ז"ל שהק' לרב"י ישע"י ז"ל אזיל ומודה הוא שאם יש לו פתח ונכנס יוצא בו שיכול להוציא היזו הגם שמשמש בו תמיד ומוסיף לו ההיזק כמ"ש ודון מינה ומינה לנד"ד ואפ"י אין פתח משמש פניסה ויציאה ועי' מ"ש הר"ר פמ"א ז"ל ח"ב סי' ג' ע"ד הר"ש יונה ז"ל וז"ל ואינו מבין דבריו דמי יאמר לו דאף בלא הוצאת זיו ישב בחלונ' ויזיקנו בהיזק ראייתו ויכול להכניס ראשו בחלונ' ולהשקיף בכל הצדדין וכן אמרו במשנה איתו חלון המצרי כל שאין ראשו של אדם יכול להכנס לתוכה וכו' דמשמע דכל שהחלון רחב שראשו של אדם נכנס לתוכה יש לו חזקה ואפ"י יש לחלון זה מקלות של ברזל שאינו יכול להוציא ראשו לחוץ יכול

להסירם ולהניחופתוח כ"ז שיִרְצָה וכו' וכ"כ הריטב"א ו"ל בְּחִידוּשָׁיו פ' חֻזְקַת הַבָּתִּים
שִׁיכּוֹל לְהִסִּיר הַדְּלָתוֹת וְלִהְיֵיחוּ פְּתוּחַ וְהוּ"ה שִׁיכּוֹל לְהִסִּיר הַמְּקִלוֹת וְנָה פְּשׁוּט חוֹזְרֵי אֶל
דְּבָרֵי פְּמֶהֱר"ש יוֹנָה וְאוֹמֵר דְּאָף לְדְבָרָיו מוֹדָה הוּא שְׂאָם יֵשׁ לוֹ פֶּתַח בְּחֻצָּר וְכו' דִּיכּוֹל
לְהוֹצִיא זֵיזוֹן לְפָנָי חֲלוֹנוֹ כ"ש שְׂאִין לְבַטֵּל דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁעִיָה ו"ל מְפָנֵי קוֹשִׁיּוֹתָיו שֶׁל
מֶהֱר"ש יוֹנָה עכ"ל: הַרִי שְׂנַתְּבָאֵר לְהַדְיָא שְׂאָם הָיָה רוֹאֵה בּוּ מְקוֹדֵם בְּאִקְרָאֵי וְכָעַת רוֹצֵה
לְעֵשׂוֹתוֹ בְּקִבְעַ שְׁיִיכּוֹל לְעֵשׂוֹת וְלִהְיוֹצִיא הַזֵּיזוֹ וְלִהְשַׁתְּמֵשׁ בּוּ בְּכָל עַת שְׁיִרְצָה: דוֹן מִינְהָ
לְנַד"ד שֶׁלֹּא הוֹסִיפָה שׁוּם בְּנִינָן וְלֹא שׁוּם הַזֵּ"ר חֻדֵּשׁ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיָה מְקוֹדֵם דְּלִית דִּין
וְלִית דְּיִינָן שְׂאִינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב עֲלֵיהֶּ: שׁוּב רְאִינוּ שֶׁכ"פ ה"ר ד"מ ח"ב סי' ל"ז בְּנִידוֹן דִּידִיָּה
בְּמֵי שְׁהֲחִזִיק בְּחֲלוֹן שֶׁבַלְמְצַנְדְרָא שְׂאִינוֹ בֵּית קְבוּעַ לְדוֹר כּו' וְעַתָּה רוֹצֵה לְעֵשׂוֹתָהּ בֵּית
וְעֲלֵיהֶּ קְבוּעִים לְדִירָה, וְהִבִּיא ע"ז מַחְלֻקַת הַפּוֹס' ו"ל מְעַרְכָּה מוּל מְעַרְכָּה וְגַם הִבִּיא
תְּשׁו' הַרְמַב"ן ו"ל וְכַתֵּב עֲלֵיהֶּ שֶׁבְּדְבָרֵי הַרְמַב"ן הַנּוֹזֵרָה מְדְבָרֵי הַמְרָדְכֵי בִפ' לֹא יִחְפְּנֵר
וּבְסו"ס צ"ח פְּתַב ג"כ עַל גְּדוֹן פְּזָה וְה"ר לְחַם שְׁלֵמָה ד' קכ"א פְּתַב ע"ד ה"ר ד"מ הַנּוֹזֵרָה
נְרָאָה אֲשֶׁר דַּעַתּוֹ לְפָסוֹק בְּהֵיִא תְּשׁו' דְּהַרְמַב"ן ו"ל וְיְכוֹל לְעֵשׂוֹת מְהַלְמְצַנְדְרָא בֵּית
קְבוּעָה פִּינָן שְׁהִי לוֹ חֻזְקַת הַיְזוּק רְאֵיָהּ מְקוֹדֵם הֶגֶם שְׁהָיָה בְּאִקְרָאֵי מְקוֹדֵם וְכ"ן מִתְּשׁו'
ה"ר בִּי"ד חוּשׁ"מ סי' פ"ה שֶׁהִבִּיא שֶׁמֶל לְשׁוֹן הַמְרָדְכֵי דִפ' לֹא יִחְפְּנֵר וְגַם ה"ר מֵהַרְח"ש
ו"ל בְּתוֹרַת חֻסַּד סי' קפ"ח אֲזַיִל בְּשִׁיטָה זוֹ וְנ"ל וְלְעַנְיָן מֵה שְׁשׁוּאֵל שְׂרַאוּבֵן עֲשֵׂה אֲצַטְבָּא
בוֹרְנַדְרוֹ שֶׁלּוֹ נִגְדַּ פְּתַחוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן וּמִזִּיקוֹ בְּרְאֵיָהּ אֵינִי יוֹדַע כְּנֻת שְׁמַעוֹן בְּהַמְחָאָה זוֹ
פִי לְכַאוֹרָה נַר' דְּאִין לוֹ טַעַם וְרִיחַ שְׁהָרֵי אִם יִרְצָה רְאוּבֵן לְכוּיָן רְאֵיָתוֹ בְּבֵית שְׁמַעוֹן
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם יְכוֹל לְעֵשׂוֹת כֵּן גַּם שְׁיִסִּיר מֵשֶׁם הָאֲצַטְבָּא וּמֵהַאֵי טַעֲמָא מוֹתֵר לְפִתְחוֹ פְּתַח
כְּנֻת פְּתַח בְּחֻצָּר הַשְׁוֹתְפִין וּבְלְבַד שְׁיִרְחִיק כֹּל שְׁהוּא כִּמ"ש רְשָׁב"ם ו"ל וְהַסְפִּים עִמּוֹ
הַרְמַב"ן ו"ל וְהָכֵּא שְׂאִין פֶּאן פְּתַח מַחְדֵּשׁ מְאִיזָה טַעַם יִרְצָה לְמַחֹת עֲלָיו וְאוּלֵי נֹאמֵר
שְׁחוּשׁ שְׁמַעוֹן שְׁעִ"ז הָאֲצַטְבָּא יַעֲשֵׂה רְאוּבֵן קְבִיעוֹת מְקוֹם וְיֵשֵׁב בָּהּ כְּרַצוֹנוֹ וּמִתּוֹךְ
יִשְׁבִּתּוֹ שֶׁמֶ יָבוֹא לְהִסְתַּפֵּל בְּבֵיתוֹ בְּלֹא כְּנֻתָהּ וְכַדְאֵמְרֵי בְּפִתְיַחַת חֲנוּת נִגְדַּ פְּתַח בְּרַה"ר
דְּאָסוּר דְּקַבִּיעַ תְּשֻׁמִּישׁ בְּעַל הַחֲנוּת יוֹתֵר מִתְּשֻׁמִּישׁ פְּתַח כְּנֻתָהּ פְּתַח וְה"נ ע"י בְּנִין הָאֲצַטְבָּא
יֵהִי לוֹ יִשְׁבִּת קְבִיעַ בְּזָה הַמְקוֹם יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיָה מְקוֹדֵם אִמְנָם נִלְע"ד דְּמֵאֲחַר שֶׁלֹּא מְצִינוּ
בְּגַמ' מִחָאָה כְּזֹאת אֲלֵא בְּחֲנוּת נִגְדַּ פְּתַח אִין לְאַסוֹר נְמִי כַה"ג דְּהִיזִק רֵאִי דְּחֲנוּת הוּא
יוֹתֵר גְּדוֹל וְקְבוּעַ תְּמִיד שֶׁמֶ כֹּל הַיּוֹם כְּלוּל וְאָף אִם יִרְצָה לִיְזַהַר מִלְּהִסְתַּפֵּל בְּבֵית חֲבִירוֹ
לֹא יָבֹא מִיָּדוֹ שְׁהָעִין אִינוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ מֵהַבֵּיט בְּמָה שְׂאִין רוֹצֵה בּוּ מִשְׂא"כ בִּישְׁבִּת הָאֲצַטְבָּא
שְׁהִיא אֵינָה תְּמִידִית וְגַם יְכוֹל לִישֵׁב בָּהּ בְּאוֹפֵן שֶׁלֹּא יִתְכוּיָן נִגְדַּ הַפְּתַח מִשֶׁ וְכו' בְּאוֹפֵן
שְׂאִינוֹ רוֹאֵה ט' נְכוּן לְהַמְחָאָת שְׁמַעוֹן עַל רְאוּבֵן בְּבְנֵינָן הָאֲצַטְבָּא מִחֲמַת הַזֵּ"ר ע"כ וְדְבָרֵי
ה"ר מֵהַרְח"ש ו"ל הַנְּ"ל הַבִּיאָם ה"ר לְחַם שְׁלֵמָה ו"ל סי' הַנְּ"ל וְה"ר קָנֵן פִּירוֹת עַרְךָ
נִזְקֵי שְׁכְּנֵים וְנ"ל רְאוּבֵן עֲשֵׂה אֲצַטְבָּא בּוֹרְנַדְרוֹ שֶׁלּוֹ נִגְדַּ פְּתַחוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן וּמִזִּיקוֹ בְּרְאֵיָהּ
אִינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב בִּידוֹ פִּינָן שְׁהָיָה רוֹאֵהוּ מְקוֹדֵם אַע"ג דְּהַשְׁתָּא הוּא תְּמִידִי דִּדְוִקָא חֲנוּת
כְּנֻתָהּ פְּתַח הוּא דְאֵמְרוּ דְלֹא וּמְדַהֲבִיאַו הַרְבָּנִים הַנּוֹז' ו"ל דְּבָרֵי קְדוּשׁ הַנּוֹז' ו"ל וְשִׁתְּקוּ
מוֹכַח דְּהָכֵי ס"ל: נְקִטִּינָן מְפַל הָאָמוֹר וּמְדוּבְרַ לְעֵיל מְדְבָרֵי הַרְבָּנִים הַפּוֹס' הַנּוֹז' לְ שְׂאָם
אִינוֹ מוֹסִיף לוֹ הִיזִק מְמָקוֹם אַחַר אֲלֵא מְמָקוֹמוֹ הֵרֵאשׁוֹן הֶגֶם שְׁמַתְחָל' הָיָה בְּאִקְרָאֵי עֲכָשׁוּ
תְּדִיר אִינוֹ יְכוֹל, לְעַכֵּב עֲלָיו וְכ"ש וְק"ו בְּנַד"ד דְּעֲלִיַּית הַמְדַרְגוֹת אֵינוֹתְדִיר וְהָגַג הַנּוֹז'
עֲשׂוֹי לְדִירָה וְנִיחָא תְּשֻׁמִּישְׁתִּי שְׁהוּא נְמוּךְ וְקְרוֹב לְאֲמָצְעָה שֶׁל חֻצָּר וְאֵינָה מוֹסְפַת הִיזִק

ממקום אחר אלא ממקומה הראשון והוא באקראי כנז' בנודאי שלא יקרא תוספת ה'זק
פלל: וגדולה מזו ראינו להרמב"ן ז"ל במינוחסות סי' צ"ב הביאה מר"ן ז"ל סי' קנ"ד
ו"ל בגוף התשובה מה שטען שמעון שהיה מגולה אינה יכול לעמוד שם בגשם בשלג
ועכשיו אפה נכנס שם בכל שעה וכו' אינה טענה וכו' ועוד שהטענה עצמה אינה טענה
דכיון שאדם משתמש בביתו ויכול להשתמש בהם בכל עת וזמן שיירצה אין מן הדין
שנאסר עליו שלא לקרות ביתו שאין אומרים לאדם שלא יתקן דירתו ובלבד שלא יוסיף
שם פתחים וחלונות וחדשים זה לא שמענו בשום מקום בגמ' ואדרבא לכאן יראה היפך
מזה בגמ' מדתנן פ' חז"ה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין ואמר בגמ' מאי איריא
לחצר השותף אפי' לחצר חבירו נמי לא מיבעיא קאמר ל"מ לחצר חבירו דלא אכל
דשותפין יכול לומר לו סו"ס הא בעית לאצטנועי מינאי בחצר קמ"ל דעד האינדנא בעי
בחצר לאצטנועי פ' בחצר לבד אכל בבית לא השתא אפי' בבית נמי בעי לאצטנועי ממה
פלומר אפי' פשאתה בבית צריף אני ליזהר ממה כי אתה מוסיף נזק שני אלמא דוקא
כשיש עליו טענה שהוסיף עליו ה'זק מחדש ממקום אחר אכל מפני שלא היה רואה אותו
אלא ממקום מגולה ועכשיו ממקום מכוסה הראוי לדירה בכל עת אין זו טענה דאל"ך
היה לבעל הגמרא לחשוב ולומר כל הגזקין שישב דבר וכו' עכ"ל: הראת לדעת אשר
בהדיא כתב הר' שאינה נקראת טענה אלא דוקא כשהוסיף עליו ה'זק מחדש ממקום
אחר אכל אם לא הוסיף הגזק ממ"א רק ממקומו הראשון אותה טענה אין בה לא ריח
ולא טעם וקרב פמ"א ח"א סי' פ"א הביא תשו' הנז' וכתב לכאורה נראה שדברי הרמב"ן
ז"ל בעצמו סתראי ניגהו מן התשובה לחידושי ויעוד כתב אשר פמה פוס' חולקים על תשו'
זו ולאחר שהביא פלוגתא דרבנותא כתב וז"ל ובתשובה אחרת כתבתי ישוב לתשובה זו של
הרמב"ן ז"ל ואינו סותר דבריו אדבריו גם הרשב"א והרא"ש ז"ל אינם חולקים עם
הרמב"ן בתשובה זו גם כתבתי קצת ישוב לדברי הריב"ש ז"ל שגראים דבריו נגדיים
לתשובה הרמב"ן הנז' ושם נתבאר הפל באר הטב היכי לדידינו דיני להאי דינא ע"כ
ולבסוף מסיק וכתב ומיהו לאחר זמן רב בא לידי גזון זה וכתבתי שראוי לפסוק בדברי
הרמב"ן ז"ל בהאי תשובה ושאינן חולק מן הראשונים על דבריו והספמתי דבריהם לדברי
הרמב"ן ז"ל ואין חולק בזה כ"א הריב"ש יע"ש מ"ש ע"ז ומ"מ דברי תשובה זו אינה זוה
ממקומה מצד הט' השני עכ"ל והט' השני הוא מ"ש לעיל: אתאן לנדוד נלע"ד דכ"ע
מודו ביה שאין בו שו"ד על מי יחול הספק דכל הגדונות הנז' שכתבו הפוס' ז"ל והצרכו
לפסקים יש בהם דבר שיש להסתפק בו כגון שהיא דרבי' ישעיה ז"ל שעשה זיו חרס
באור החצר של השותף וכן שהיא דד"מ שהיה מוחזק בחלון שבמזנדרא שאינו בית
קבוע לדור בו ועמה רוצה לעשותו בית קבוע ועליה לדירה וכן שהיא דמהרח"ש ז"ל
שהי"ל חלון גביה ולא הי' רואה ממנו כ"א באקראי ועכשיו בנה תחתיו אצטבא דבר
חדש לישיב בה בקבע והיא דהרמב"ן ז"ל שהיה מקום פרוץ בלי מחיצות ורצה לעשות
בית קבוע דבר חדש מה שלא הי' מקודם וכן שהיא דהריב"ש ז"ל שהיא דהריב"ש ז"ל שהיא דהריב"ש ז"ל
פמ"א ז"ל שהיא מנגדת לתשובה הרמב"ן ז"ל מייירי נמי שפתח חלון על גג הבית מה שלא
הי"ל מקודם וכל הגדונות הנז' פיון שיש בהם דבר חדש איפא לספוקי בהו, כמ"ש
והצרכו הרבנים ז"ל לפסקים משא"ך בנד"ד שלא עשתה שום תוס' ה'זק ממקום חדש
ולא בגזן חדש כ"א מדרגות שעולות בהן לעת הצורך בלי שום קבע הא ודאי פשיטא

ופשוט דכ"ע מודו שאין שְׁכָנָה יְכוּל לַעֲכָב עָלֶיהָ: ומעתה אין צָרִיף לְהַשִּׁיב ע"ד הַרְבּ הפוסק נ"י שְׁפָל דְּבָרֵי הַרְבָּנִים הַנּוֹז"ל עוֹמְדִים לְנִגְדוֹ וּמָה שֶׁדָּחָה תְּשׁוּ' הַרְמַב"ן ז"ל שֶׁהִבִּיא מֶרְ"ן הַב"י בְּסִי' קנ"ד פְּנֵי רְאָה שְׁלֵא רְאָה מְקוֹר הַדְּבָרִים בְּגוֹף הַתְּשׁוּ' וּכְבָר הַעֲתִיקָנוּ גּוֹף הַתְּשׁוּ' לְעֵיל דְּמִינָה מוֹכַח סְתִירָה לְדְבָרָיו וּמָה שֶׁהִבִּיא פְּדִמְיוֹן רְאִיָּה מֵהַסַּמ"ע ס' קנ"ט סק"ו הַרְוָאָה יְרָאָה בַּמַּפ' ז"ל וּבִפְרִישָׁה וּדְרִישָׁה שֵׁם דְּאִין הַנְּדוֹן דּוֹמָה לְרְאִיָּה כָּלָל, וּמ"ש בְּטַעֲנָה הַב' שֶׁמַּחֲמַת הַמְּדַרְגּוֹת יִנּוּק ג"כ מִבְּעַה"ב הַב' הַעוֹלָה עַל הַמְּדַרְגּוֹת לֹא יִדְעֵנוּ מִי גִילָה לוֹ רַז זֶה שְׁאִין בְּנֵי הַחֲצָר רִשְׁאִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּגַג הַכִּיפָה הַנּוֹז' וְאִין לְבַעַה"ב רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כ"א הוּא לְבַדוֹ בְּכִיפָה הַנּוֹז' שְׁלוֹ וְלֹא שְׁכָנָיו, אֲטוּ פְּשָׁנָתָנוּ רְשׁוּת לְבַעַל הַחֲלוֹן לְפִתּוֹחַ הָיָה תְּנָאי בְּנִיחָם שְׁלֵא יוּכַל לְעֲלוֹת עַל הַגָּג הַנּוֹז' וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כ"א הוּא לְבַדוֹ וְלֹא שְׁכָנָיו וְזֶהוּ דְּבָר שְׁאִין הַדְּעַת סוֹבְלָתוֹ: וְתָא חֲזִי מ"ש מוֹר"ם ז"ל רס"י קנ"ד דְּאָפִי שְׁוֹתֵף בְּחֲצָר יְכוּל לְמַלְאֵת בֵּיתוֹ אֲכִסְנָאִין וְדִיּוּרִין כָּל שְׁאִינוּ מוֹסִיף בְּנִין חֲדָשׁ אִפִּי יֵשׁ לְחוּשׁ מְטַעֲמָא דְּחֶסְרוֹן קַרְקַע, וּכ"ש בַּנְּד"ד שְׁאִין לְבַעַל הַחֲלוֹן שׁוּם זְכוּת בְּגַג שְׁלָה כ"א חֲזַקַת חֲלוֹנוֹ הַפְּתוּחַ עַל גְּגָה וּלְמָה שֶׁהַחֲזִיק הוּא שְׁאִינָה יְכוּלָה לְבָנוֹת כְּנִגְדוֹ וּלְהַאֲפִיל עָלָיו עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה הַרְחָקָה כַּפִּיה"ד, וְהַמְּדַרְגּוֹת הַנּוֹז' הֵמָּה רְחוּקִים הַרְבֵּה מִן הַחֲלוֹן הַנּוֹז' יוֹתֵר מִד"א שְׁל תוֹרָה, גַּם זֶה הַגָּג הוּא בְּשׂוּה וְנִמּוּף וְנִיחָא תַּשְׁמִיךְ שֶׁתִּיבָה מְסַתְּמָא אֲמָרִינּוּ דִּינוֹ כְּחֲצָר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כָּל הַדְּרִים בְּחֲצָר, וְעֵינֵן מ"ש הַרְבּ דו"פ מ"ש בְּדְבָרֵי הַרְמ"א ז"ל: ומעתה אַף אִם ת"ל שְׁפָכָל מָה שְׁכָתְּבָנוּ יֵשׁ פְּלִגּוּתָא דְּרַבְּנוֹתָא מְעַרְכָה מוּל מְעַרְכָה מ"מ עֵין לוֹ רְאִתָּה לְהַר' לַח"ש ס' י"ו שְׁפָתָב וְז"ל הִיכָא דְּאִיכָא פְּלִגּוּתָא דְּרַבְּנוֹתָא בְּנִזְקֵי שְׁכָנִים מִי הַמְּוֹחֲזָק נְכַל הַמְּחֻלְקֵת בֵּין הַפּוֹס' ז"ל דִּי"א דְּהַמְזִיק הוּא הַמְּוֹחֲזָק וְהוּא דְּעַת מֵהַרָא"י ז"ל בְּכַתְּבֵיו ס' קל"ז וְכַתְּבַת הַכְּנֵה"ג ז"ל בְּסִי' קנ"ג אוֹת כ"א דְּמְסַתְּמָא קְאָמַר מֵהַרָא"י בֵּין בְּהִיזָק מְבוֹרֵר בֵּין בְּשְׁאִינוּ מְבוֹרֵר בֵּין בְּנִזְק גְּדוֹל בֵּין קָטָן וְכוּ' וְהַסְּבָרָא הַב' הִיא הַיְפָף מִזֶּה שֶׁהַנִּזְק הוּא הַמְּוֹחֲזָק וְהִיא ס' מֵהַרְשָׁד"ם ז"ל הַס' הַג' הִיא מְמַצְעַת דְּכָל שֶׁהַנִּזְק מְבוֹרֵר הַנִּזְק הוּא הַמְּוֹחֲזָק, וְכָל נִזְק שְׁאִינוּ מְבוֹרֵר הַמְזִיק הוּא הַמְּוֹחֲזָק, וְהִיא דְּעַת מְהַרִּיב"ל וּמֵהַרָא"י שְׁשׁוֹן ז"ל, הַס' הַד' הִיא דְּבִנְזָקִין גְּדוֹלִים כְּקוֹטְרָא וּבַהֲכ"ס וְדְכּוֹנְתֵי: הוּא הַמְּוֹחֲזָק בֵּין מְבוֹרֵר בֵּין שְׁאִינוּ מְבוֹרֵר בֵּין שְׁאִינוּ מְבוֹרֵר עַכ"ל: נְקֻטִינּוּ מִדְּבָרֵי הַפּוֹס' הַנּוֹז"ל דְּרַבְּנָא דְּרַבְּנָא ס' לְבְּדָבָר שְׁאִינוּ מְבוֹרֵר וְלֹא הָיָה נִזְק גְּדוֹל כְּקוֹטְרָא וּבַהֲכ"ס וְכוּ' הַמְזִיק הוּא הַמְּוֹחֲזָק, וּמָה גַּם אִם בּוֹנֵה בְּתוֹף שְׁלוֹ כַּמ"ש הַרְבּ כְּרָם שְׁלֵמָה ז"ל ס' ג"ל וְנִפְקָא מִינָה לְנִדוּ"ד שְׁאִין הַהִיזָק מְבוֹרֵר וְאִינוּ נִזְק גְּדוֹל וְהוּא בְּאֲקָרָאִי וּבּוֹנֵה בְּתוֹף שְׁלוֹ לִית דִּין וְלִית דִּינֵין שֶׁהִיא הַנְּקִרָאֵת מְוֹחֲזָקַת: ומעתה כָּל יִשְׂרָאֵל הוּא עֵינָיו יְחֻזּוּ עַפְעָפִיו יְבַחְנוּ שְׁאִין בְּטַעֲנוֹת הַר' נ"י הַנְּ"ל שׁוּם טַעֲנָה מְסַפֶּקֶת לַעֲכָב עַל הָאִשָּׁה הַנּוֹז' מְלַבְּנוֹת הַמְּדַרְגּוֹת שְׁלָה, וְצוּר יִשְׂרָאֵל יִצְיָלוּנוּ מִשְׁגִּיאוֹת וְיִרְאָנוּ מִתּוֹרָתוֹ נְפִלְאוֹת אַכִּי"ר, הַכ"ד הַחֲוֹתְמִים פֶּה עִיה"ק טְבָרְיָא ת"ו רוּעָה צָאן קְדָשִׁים עַר"ח נִיסָן הַתְּרַנ"ה וּבָה ס"ט צְדִיק כַּתְּמ"ר יִפְרַח לַפ"ג וְהַשׁו"ב וְקִים: הַצַּב"י דּוֹד א"א יַעֲקֹב וְאַעֲקִינֵן סִלִּי"ט הַצְּעִיר יַעֲקֹב הַכֹּהֵן סְקִלִי ס"ט מְקוֹם הַחֲוֹתְמֵי הַב"ד וְזֹאת תְּשׁוּ' הַרְבּ דִּינֵין הָאֲשֶׁכְּנִיזִים הִי"ו הִנֵּה מֵעַ' הַרְבָּנִים הַסְּפָרָדִים הָאֲרִיכּוֹ לְמַעַנְיָתָם שְׁאִין הַר' נַח יְכוּל לְמַחֲוֹת בְּיָדָה בְּטַעֲנָה הָרֵאשׁוֹנָה וְתַמְצִית דְּבָרֵיהֶם כִּי הַהִיזָק הוּא בְּמְקוֹם הָרֵאשׁוֹן וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִים שְׁאִין יְכוּל לְמַחֲוֹת בְּטַעֲנַת הוֹסְפַת הִיזָק וְגַם רֹב הַפּוֹסְקִים ס"ל דְּהִיכָא שְׁאִין הַהִיזָק מְבוֹרֵר וְלֹא הָיָה נִזְק גְּדוֹל כְּקוֹטְרָא וּבַהֲכ"ס הַמְזִיק הוּא מְוֹחֲזָק וּבְפָרְט

כְּשֶׁבוֹנָה בַּתּוֹךְ שְׁלוֹ, וּמְבִיאִים רֵאֵיָה מְדַבְּרֵי רִבְיָנוּ יִשְׁעֵי' שְׁבִטוֹר סִי' קנ"ג וְעוֹד מְתַשּׁוּבוֹת הָאֶחָדִים: וְאִשֶׁר אָנִי אֶחָזֶה לִּי כִּי הַגְּדוֹלִים שֶׁהִבִּיאוּ מֵהֶם רֵאֵיָה לֹא דְמִי כָּלֵל לַנֹּדֶד דְּמַרְבִּינוּ יִשְׁעֵיָה אֵין רֵאֵיָה דְהָא רִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה כְּתִב טַעֵם הַדְּבָר שֶׁהָרִי מְחִלּוֹנוּ רוּאָה בּוּ וּמַה יַעֲשֶׂה לוֹ הַיָּזֶק עַכ"ל, וְאִם אֵיתָא דְטַעֵם רִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה הוּא מִשּׁוּם דַּס"ל דְּכִינּוֹן שְׁגָם מְקוֹדֵם הִיָּה מְזִיקוֹ שׁוֹב רִשָׁאֵי לְהוֹסִיף לוֹ הַיָּזֶק, אֵיף כְּתִב רִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה בְּלִשׁוֹנוּ וּמַה הַיָּזֶק יַעֲשֶׂה לוֹ לְשׁוֹן זֶה מוֹרָה שְׁאֵין שָׁם הַיָּזֶק כָּלֵל וְאַמַּאי הָא וְדָאֵי עוֹשֶׂה לוֹ הַיָּזֶק, וּבְאַמַּת יֵשׁ כְּמַה פּוֹסְקִים שְׁמַטְעֵם הוֹסֶפֶת הַהַיָּזֶק יוֹכֵל לְמַחֲוֹת וְאִם רִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה לֹא ס"ל פֶּן מְפָל מְקוֹם פִּינּוֹן דְּמוֹסִיף בְּהַיָּזֶק הָרִי יֵשׁ עַכ"פ שָׁם הַיָּזֶק וְא"כ אֵין הַדְּבָר פְּשוֹט כ"כ לְהַיָּתְרָא עַד שְׁיִכְתּוֹב בְּלִשׁוֹנוּ וּמַה הַיָּזֶק יַעֲשֶׂה לוֹ: לְכֵן נִרְאֶה לַפַּעַם דְּכּוֹ"ע מוֹדוּ דְאָסוֹר לְהוֹסִיף הַיָּזֶק לְתַבְרִי דְעַכ"פ מְזִיקוֹ עַכְשָׁיו בְּמִידֵי דְלֹא אֶחָזִיק לְהַיָּזֶק וְאֵיף נִתִּיר לוֹ לְהַיָּזֶק לְתַבְרִי וְכַמְבֹּאֵר בְּדַבְּרֵי הַמַּחְבֵּר סִי' קנ"ג ס' י"א דְעָה רֵאִשׁוֹנָה, וְטַעֵם דְעָה ב' הוּא מִשּׁוּם דְאֵין זֶה הַיָּזֶק מִמֶּשׁ כְּמַבְּוֹאֵר בְּב"ח, אָבָל הַיָּזֶק רֵאֵיָה הוּי הַיָּזֶק מִמֶּשׁ, וְהָא דְאֶחָזִיק לְהִירוּדֵי אֶחָזִיק לְכַשְׁוִּירֵי הָתָם הַיָּינוּ טַעֲמָא דְלֹאֲתוֹן הַפּוֹסְקִים דַּס"ל דְּבַעֲיִנּוּ חֻזְקָה וְטַעֲנָה שְׁקָנָה מְמֻנוּ אוֹ נֶתֶן לוֹ בְּמַתָּנָה לֹא שְׂכִיחַ שְׁיִהְיֶה לְחַצְאֵין פְּדֻכְתָּב הַב"י סכ"ב וְכֵן לְהַרְמָב"ם דַּס"ל דְּמַתוֹרֶת מְחִילָה נִגְעוּ בָּהּ אֶמְרִינוּן שְׁמִי שְׁמַתְרַצָּה לְהַנִּיחַ קוֹרָה בְּכּוֹתְלוֹ ל"ש לוֹ בֵּין גְּדוֹלָה לְקַטְנָה פְּדֻכְתָּב הַב"י סכ"ה, וְטַעֵם רִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה הוּא דַּס"ל דְּלֹא תוֹס' הַיָּזֶק הוּא כָּלֵל דְּגַדַּר תוֹס' הַיָּזֶק הוּא לֹא לְפִי עֲרָף אָדָם הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ רַק לְפִי עֲרָף הַמְּשִׁמֵּשׁ שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם כְּפִי מַה שֶׁהוּא רֵאִי וְעוֹמֵד לְכָף, וְכַשְׁרוּצָה לְחַדֵּשׁ עֲנָן וְלְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּשְׁמִישׁ שְׁלֹא הִיָּה רֵאִי וְעוֹמֵד לְתַשְׁמִישׁ זֶה וּמַחְמַת זֶה יֵשׁ לְתַבְרִי תוֹסְפֶת גְּזֶק הו"ל מוֹסִיף הַיָּזֶק וּפְשׁוּט דְּבִית שֵׁישׁ בּוּ חִלּוֹנוֹת רַק שֶׁהָדָרִים בְּבִית הֵם חִלּוֹשֵׁי הַרְאוֹת וְלְכֵן הֵם מוֹנְעִים א"ע מִלְּהִסְתַּפֵּל בְּחִלּוֹנוֹת כָּלֵל וְאֶח"פ נִתְרַפְּאוּ וְנִתְחַזַּק כֶּחַ רֵאִיָּתָם, הָאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׁיִמְחָה הַלָּה וְיַעֲכֹב עֲלֵיהֶם מִלְּהִסְתַּפֵּל בְּחִלּוֹן לְצוֹרֵף תַּשְׁמִישְׁתֶּם בְּטַעֲנָה דְּמַמְלֵא הוּא גִיזוֹק ע"י הַסְּתַפְלוּתָם לְצָרְכָם, זֶה וְדָאֵי לֹא יֹאמֵר אָדָם מְטַעֵם פִּינּוֹן דְּחִלּוֹן בְּרֵ אֶסְתַּפְּלוּ הוּא, (וְאֵל תַּשְׁיִבְנִי מְדַבְּרֵי הָרֵא"ש שֶׁהוּבָא בַּסַּמ"ע סִי' קנ"ד ס"ק כ"ג שְׁלֹאֲרָה עֲשׂוּי וְלֹא לְהִסְתַּפֵּל לְחַצַּר תַּבְרִי דְּבָאֶמֶת אִם אֵין לוֹ צוֹרֵף לְהִסְתַּפֵּל אָסוֹר לְהִסְתַּפֵּל לְחַצַּר תַּבְרִי אָבָל אִם צָרִיף לְהִסְתַּפֵּל אִפִּי כָּל הַיּוֹם אֵינוּ יְכוֹל לְמַחֲוֹת) וּמַנִּיעַת הַהִסְתַּפְלוּת הִי' ע"י הָדָרִים שָׁם וְדָאֵי דְלֹא אָבְדוּ זְכוּת הַהִסְתַּפְלוּת מִחְמַת שְׁמַנְעוּ א"ע מִלְּהִסְתַּפֵּל מִחְמַת חִלּוֹשַׁת רֵאִיָּתָם, וְכֵן כָּל מְקוֹם שֶׁרֵאִי וְעוֹמֵד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם אָנוּ דְּנִין כְּפִי תַשְׁמִישׁ שְׁהִיָּה רֵאִי אַעפ"י שֵׁישׁ אֵיזָה עֲנָן הַמוֹנֵעַ מִלְּהַיָּזֶק מ"מ אָנוּ דְּנִין עַל הַמְּקוֹם עֲצָמוּ אִם עוֹמֵד וְרֵאִי לְתַשְׁמִישׁ הַמְּזִיקוֹ, וְנִגְמָא לְזֶה כ' בְּדִרִישָׁה סִי' קנ"ד ס"ח בְּכוֹנוֹת דְּבָרֵי הָרֵיב"ש לְעֲנִין חֻזְקָה יַע"ש לְכֵן ס"ל לְרִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה פִּינּוֹן דְּחִלּוֹן בְּרֵ אֶסְתַּפְּלוּ תַדְרִי הוּא אִם הִיָּה צָרִיף לְהִסְתַּפֵּל לְצָרְכּוֹ וְלֹא אֲדַעְתָּא לְהַיָּזֶק אֶת תַּבְרִי כְּגוֹן שְׁאֵלוּ הִיָּה לוֹ גְּנוֹת וּפְרֻדְסִים יְהִיָּה צָרִיף לְהַשְׁגִּיחַ דְּרָף הַחִלּוֹן שְׁלֹא יַפְסִידוּם הִיָּה הַחִלּוֹן רֵאִי לְזֶה הָרִי שְׁחִלּוֹן עוֹמֵד וְרֵאִי לְתַשְׁמִישׁ שְׁתַּבְרוּ גִיזוֹק עַל יָדוֹ בְּרֵאִיָּתוֹ וְהַסְּתַפְלוּתוֹ רַק כְּשֵׁאֵין לוֹ צוֹרֵף לְהִסְתַּפֵּל כָּלֵל אָסוֹר לוֹ לְהִסְתַּפֵּל מִחְמַת שְׁתַּבְרִי גִיזוֹק ע"י הַהִסְתַּפְלוּת כְּמַבְּוֹאֵר בְּטוֹר סִי' קנ"ז ס"ט וּבְדַבְּרֵי הָרֵב סִי' קנ"ד ס"ז בְּהָגָה וְס"ל לְרִבְיָנוּ יִשְׁעֵיָה פִּינּוֹן שְׁלֵעָנִין עֲשִׂיתָ הַיָּזֶק לְהַשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם בְּלֹא הַיָּזֶק רֵאִי אֵינוּ יְכוֹל לְמַחֲוֹת בּוּ, וְאָנוּ דְּנִין רַק עַל הַהַיָּזֶק רֵאֵיָה שְׁיִצְמַח מִזֶּה שׁוֹב אָנוּ אוֹמְרִים פִּינּוֹן שְׁאֵלוּ יַצְטַרֵף לְהִסְתַּפֵּל דְּרָף הַחִלּוֹן לְצוֹרֵף שְׁמִירַת גְּנוֹת וּפְרֻדְסִים וּמַמְלֵא

היה בעל הקצור גיזוק לא היה יכול לעכב על ידו, משו"ה אע"ג דאין לו גנות ופרדסים כבד נתבאר דהיכא שאין מניעת ההסתכלות מחמת עצמות החלון רק מצד האדם שאין לו גנות ופרדסים לא אבד זכות ההסתכלות לכן גם כשצריף להסתכל בשעה שמשתמש בזיו פינן שעל עשיית הזיו והשתמשותו עליו אין יכול למחות ועל ההסתכלות הצריף לו לצרפו ג"כ אין יכול למחות לכן שוב אין מזיק לו בזיו זה ואין שם הגזק כלל על זה ומקור"ש יונה ס"ל דיכול בעל הקצור לומר לו פינן דכעת אין לה גנות ופרדסים או אינה ענן אחר שיהיה מותר לה מחמת זה ההסתכלות רק אתה רוצה לעשות זה וע"י הזיו יהיה מותר לה להסתכל הרי אתה מזיקני בעשיית הזיו דהזיו עושה לה היתר להסתכל בי ממילא, ולולא הזיו אסור לה להסתכל בי ואף שהדין הוא שאיני יכול למחות בה מלעשות הזיו ולהשתמש בלא הגזק ראיה וגם להסתכלותם יש היתר אם יקנה גנות ופרדסים מ"מ פהיום הזה שאין לה היתר להסתכל ורוצה אתה לעשות זיו בתצרי ועי"ז בא לי הגזק לכן איני מניחה לעשות הזיו, ורבינו ישעיה המתיר הוא רק משום דהחלון בעצמותו בר איסתכולי ביה הוא ויש היתר להסתכלות כשיהיה צריף להסתכל לצרכי עצמו, משא"כ בנד"ד דגג הקטן אינו ראוי להשתמשות בגדים לייבשם ולכיוצא בזה ועתה רוצה לעשות המדרגות ועי"ז תעלה לשם כשתצטרף לייבש בגדים על הגג הגדול יכול למחות ולעכב: וגם מנדון דהרמב"ן אין ראיה לא מבעיא לשני טעמים הראשונים שכתב הרמב"ן שגם אותה שקיפה הוי תשמישתו קבועה א"כ פינן דגם בלא"ה הוי תשמישתו קבועה אינו יכול למחות, רק אפילו לטעם השלישי ס"ל לרמב"ן דהעדר התיקון הוא כמניעה מהצד לא מצד עצמות מקום השימוש פינן שהמקום עומד לתיקון וכבר כתב הרשב"א הובא בב"י סי' קנ"ד מחודש י"ז דחורבות עשויות להבנות ובתים עשויים להגביה ומניעת מצד עצמו לא הוי רק כשאינו עשוי כלל מתחלה לתשמיש זה אבל כשעשוי לתשמיש זה רק שנפל בו קלקול פינן שעומד לתיקון כמתקון הוא וזה לא שייך בגד"ד פינן שהגג הקטן הזה מתחלת עשייתו לא הוי עומד לבא לשם לצורך תשמיש יבשות בגדים וכיוצא בזה: ומההוא דהרב ד"מ שרוצה לעשות מהמלצנדרא דירה קבועה, הנה שם מלצנדרא לא ידעתי ומהו תשמישתו, והדברים נראים שאין צריף להוסיף בכנין לתקנו לצורך דירה תדירית רק שעד אז לא היה דר שם ועכשיו רוצה לדור שם ופשוט שאינו יכול לעכב עליו פינן שלא היה המניעה בעצמות המלצנדרא שלא היתה עומדת וראויה לתשמיש ודירה תדירי רק מצד האדם שלא היה דר שם וכבר נתבאר דלא אבד זכותו עי"ז: ומההוא דתורת חסד סי' קפ"ח ודאי דאין ראיה דהא שם מבואר (דגם כשיסיר האצטבא) בצירוף טעם ההיתר שיכול לישב בה באופן שלא יתפונן נגד הפתח ובנד"ד בעת רדתה מהגג א"א שלא יהי פניה נגד החלון, וכבר כ' בפללים בדרכי הפוסקים מבעל כנה"ג כלל נ"ח בשם הרדב"ז דכשפותב אינה פוסק כמה טעמים על אינה דיו, אין אנו למדין מזה למקום אחר דלא שייכי בוליהו טעמי יעו"ש, וגם מ"ש דרובא דרובא דהפוסקים ס"ל דבדבר שאין מבורר ולא הוי נזק גדול המזיק הוא המוחזק, אין זה שייך כלל לנד"ד דבנד"ד ההגזק הוי ברור שהרי מוסיפה היא בהגזק ראיתה, וגם לפי דבריהם שיש ספק בזה מחמת פלוגתא שיש מתירים להוסיף הגזק מ"מ פינן דאין הספק בעצמות ההגזק רק הספק הוא בחזקת ההגזק שפא מחמת שהחזק להזיקו מעט אחזיק גם להגזק גדול זה הוי ספק בחזקת ההגזק וגם מהריב"ל מודה בזה פינן

דַּהֲהִיזֵק הָיוּ וְדָאִי, וְכָל מַה שְׁדַּבְּרִנוּ עַד כַּה הוּא רַק לְעֵינֵי טַעֲנָה הָרְאוּשׁוֹנָה שְׁיִתְרַבֶּה זְמַן תַּשְׁמִישׁ הַגָּג שְׁלֹא בְּמָקוֹם מְחֻנָּדֵשׁ אוֹלָם בְּאַמֶּת יֵשׁ לָהּ"ר נח שְׁלֵשָׁה טַעֲנוֹת אַחֲרוֹת: הַטַּעֲנָה הַב' דְּכַשְׁעוֹמְדַת עַל שְׁתֵּי מִדְּרָגוֹת הָרְאוּשׁוֹנוֹת רוֹאֶה בּוֹ גַם דְּרָף לוחות זכויות העליונות בְּזֶה הָיוּ הִיזָק מְמָקוֹם מְחֻנָּדֵשׁ וְכַחֲלוֹן אַחַר דְּמִי וְהָיוּ כַּבּוֹנָה נְגֵד חֲלוֹן אַחַר בְּעֵינֵי שְׁיִיכַל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְגַם הָא פְּתַב הַרְבַּ ב"ד ח"מ סי' פ"ה דְּבְמַגְבִּיהַ הַתְּקַרְהַ הָיוּ פָּאֵלוּ הָיָה הַחֲלוֹן גְּבוּהָ וְהִשְׁפִּילוּ, רַק הֵתָם מִיַּרְי בְּחֲלוֹן שְׁלַ הַמְּזִיק, וּבַנְּד"ד הָיוּ הַחֲלוֹן שְׁלַ הַנִּיזָק וּמ"ש זֶה מְזָה: גַם הַטַּעֲנָה הַג' אִם מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה לְבָנִי הַבֵּית הַשְּׁלִישִׁי תַשְׁמִישׁ עַל הַגָּג וְעַתָּה יַעֲלוּ עַל גָּגֵם דְּרָף הַגָּג הַקָּטָן וְדָאִי דְמוֹסִיף לוֹ עֵין רוֹאִים וְיָכוֹל לְמַחֲוֹת בְּטַעֲנַת רִיבּוּי הַדְּרָף, עֵינֵי ח"מ סי' קנ"ד ס"ח וס"ב דְטַעֲמָא הוּא דְלִיפָא צְנִיעוּת כְּדַמְעִיקְרָא כּמ"ש הַרְשָׁב"ם ב"ב דָּף ס' רע"א ד"ה שְׁמַרְבֶּה עֲלֵיהֶן: וְהַטַּעֲנָה הַד' וְדָאִי דְטַעֲנָה חֲזָקָה הִיא דְהָא מוֹסְפַת מְמַשׁ בְּנֵן חָדֵשׁ וְתוּכַל לְרָאוֹתוֹ מִשֵּׁם בְּעַת רַדְתָּה מִהַמְּדָרְגוֹת, וְעֵינֵי בַס' מַטָּה שְׁמַעוֹן ס' קנ"ד אוֹת ח"י עַל דְּבָרֵי הַב"י דְאַפִּי הוּצִיא מִן הַצַּד וְאִינוּ מְכַוֵּן פְּנֵגֵד שְׁנֵי הִיזָק רֵאִיהָ וְעֵינֵי בְתִשׁוֹ מֵהַרִ"ט רס"י קי"ד שְׁמַתְחִלָּה הָיָה לִכ"א מְחַבְּרֵי הִיזָק רֵאִיהָ בְּאַלְכֶסוֹן וְדוֹן שָׁם מֵהַרִ"ט בְּעֵינֵי חֲזָקַת הִיזָק רֵאִיהָ וְלֹא רִפְרָף לוֹמַר פִּינּוֹן שְׁלֹא הָיָה מְכַוֵּן פְּנֵגֵד לֹא הָיוּ הִיזָק רֵאִיהָ וּמִמִּילָא לֹא הָיוּ חֲזָקָה אֶלָּא וְדָאִי דְגַם שְׁלֹא פְּנֵגֵד מְמַשׁ שְׁנֵי הִיזָק רֵאִיהָ, עֵינֵי בְּדַרְיָשָׁה ס' קנ"ד ס"ס ל"ב וְעִי' בְּבֶאֱרַ הַגּוֹלָה חו"מ סי' קנ"ד סכ"ב אוֹת ח' וּבְתוֹס' ב"ב דָּף כ"ב ע"ב ד"ה בְּמַדִּיר אֶת פְּתוּלֹתָּ וּבְכַרְיָשָׁה שָׁם סל"ב: וְגַם יֵשׁ מְקוֹם לְדוֹן עַל חֲזָקַת הִיזָק רֵאִיהָ שְׁלַ הַגָּג, עֵינֵי בְּנִתִּיבוֹת הַמְּשַׁפֵּט בַּס' קנ"ד ס"ח ס"ק י"ב דְּבֵין גָּג לְחָצֵר לֹא הָיוּ חֲזָקָה, וְכִינּוֹן דְּלֹא הָיוּ חֲזָקָה כָּלֵל י"ל דְּיָכוֹל לְכוּפּוֹ שְׁלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם, וְגַם הַקַּצ"ח ס"ל כֵּן רַק מִטַּעֲמֵם אַחַר, וְעֵינֵי בְּפְסָחִים כ"ו ע"א דְקֶאֱמַר שְׂאֵנִי הֵיכַל דְּלִתּוּכוֹ עֲשׂוּי וְעֵינֵי בְּר"ן ע"ז עַל הַלְכָה אֶלְף רס"ז בְּשֵׁם הָרָאב"ד דל"ש לי' בֵּין הֵיכַל לְשֶׁאֶר בְּתַיִם, וּי"ל דֵּה"ה גַם לְעֵינֵי הַקִּירוֹי אֶמְרִינוֹן כֵּן שְׁעֲשׂוּי רַק לִתּוּכוֹ וְגַבּוֹ נְעֲשָׂה מִמִּילָא, עֵינֵי פְּנִים מֵאִירוֹת ח"א ס' פ"א כְּתוּב ג"כ דֵּהַתְּקַרְהַ שְׁלַ הַאֲכַסְדְּרָה הָיוּ הִיזָק דְּמִמִּילָא רַק שָׁם כְּתוּב הַטַּעֲמֵם שְׁסָבוֹר שְׁיַעֲשֶׂה הַפְּתוּלָה, וּבַנְּד"ד אֶפְשָׁר דְּלִיפָא לְמִימַר הֵכִי מַשׂוּם דְּהַפְּתוּלָה יֶאֱפִיל עֲלֵיו אוֹלָם יָכוֹל לְטַעוֹן לֹא הַנְּחַתִּיף לְעִשׂוֹת הַקִּירוֹי רַק שְׁתַּשְׁמַשׁ בְּתוּכוֹ וְלֹא עַל גְּבוֹ וְעַדִּינֵי יֵשׁ לְדוֹן בְּזָה, אוֹלָם עֲשִׂית הַמְּדָרְגוֹת בְּוֹדָאִי יָכוֹל לְמַחֲוֹת גַם בְּטַעֲנָה הָרְאוּשׁוֹנָה וּכ"ש מְשַׁלְּשָׁה טַעֲנוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת הַנְּזָכָרִים לְעֵיל: ה' יָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתוֹ שְׁלֹא נָכַשַׁל בְּדָבָר הַלְכָה, וּלְהַנִּיחַ אֶל תּוֹף בְּתֵינוּ בְּרָכָה, הַכ"ד הַמְּדָבָר בְּמַשְׁפָּט יְדוּעַ דָּאִיהוּ רַחֲמֵי וְחוֹתָם לְכַבּוֹד הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ בְּדַר"ח זִיו שְׁנַת תְּרַנ"ה לַפ"ק פַּעַם"ק טְבַרְיָא תו"ב וְהַשׁו"ב וְקָיִים: יִחְיֵאל מִיכַל הִיִּלְפְּרִין רָאב"ד לְעַזַּת ק"ק אֲשַׁפְּנָזִים הִי"ו תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה עוֹד הַפַּעַם חֲזָרָה וְנִשְׁנִית יַעַן אֶשְׁר רָאָה רֵאִינוּ מ"ש הַדְּיִין דַּק"ק אֲשַׁפְּנָזִים הִי"ו הוֹסִיף שְׁנִית יָדוֹ לְחִזּוֹק דְּבָרֵינוּ הַרְא' וְגַם יָצָא לִידוֹן בְּדָבָר חָדֵשׁ מַה שְׁלֹא הָיָה בְּשֵׂאלָה הַרְא' וְהָיָה מֵהַרְאֵוּי שְׁלֹא לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵינוּ פַּעַם אַחֲרִית יַעַן שְׁלֹא דְרָף דְּרָף הַרְבִּים וְעַדִּינֵי יָדוֹ נְטוּיָה לְדַחֲוֹת בְּקַשׁ וּבַגְּבָבָא וְצָרִיף הָיָה הַדְּבָר לְעִלּוֹת וְלִירָאוֹת לְפָנֵי גְּדוּלֵי הַמּוֹרִים וְיַעַן אֶשְׁר צָרִיף לָזֶה הוּצֵאוֹת וְעִלּוּבָה אֲשָׁה שְׂאִינָה יָכוֹלָה עַל זֶה, לָזֶה חֲזַרְנוּ לְהַשִּׁיב ע"ד אוֹלֵי הַפַּעַם יוֹדָה עַל הָאָמֶת וּא"ל כִּינּוֹן שְׂאִינָנוּ הַרְבִּים עַל שְׁפָנָה כַּה"ר נח הַנּו' מוֹטַל לְהוּצִיא עֲלֵיו הוּצֵאוֹת הַצָּרִיכִים וְלְהַרְאוֹת הַפְּסָקִים הַנּו' גַם אֶת הָרְאוּשׁוֹן גַם אֶת הַב' לְכַבְּעֵלֵי הַהוֹרָאָה וְכֹאשֶׁר יִגְזְרוּ אוֹמַר כֵּן יָקוּם דְּבָר נִזְהָ הַחֲלִי בַס"ד: תַּחֲזִילַת דְּבָר כְּתַב דְּמַרְבִּינוּ יִשְׁעִיָה אִין רֵאִיהָ דְהָא רַבִּי יִשְׁעִיָה כְּתַב טַעֲמֵם

הדבר שהרי מחלוננו רואה בו ומה יעשה לו הניזק הא נדאי יעשה הניזק וכו' וא"כ אין הדבר פשוט כ"כ להתירה עד שיכתוב בלשונו ומה הניזק יעשה לו עכ"ל, לא ידענו מה הוסיף הוא להקשות בדברי רבי ישעיה יותר ממה שהק' פמהר"ש יונה על דברי רבי ישעיה כמו שהעסקנו לשונו בפסק הרא' וז"ל וק' דאעפ"י שיש לו חלונות הדין הנה שלא להוציא הניזק משום דמוסיף לו היו"ר דעד השתא לא חזי ליה אלא פשהוא מהלך בתוך ביתו אבל השתא שמוציא זיו לתשמי' עומד עליו לעשות תשמי' על הניזק ויתרבה ההניזק עכ"ל, ופשוט הוא אשר הרב פמהר"ש יונה הבין בדברי רבי ישעיה אשר מתרבה ההניזק בעשיית הניזק ולכן הק' היאך פתב דמה הניזק יעשה לו והלא מתרבה ההניזק כמ"ש וא"כ לא הוסיף הרב הפוסק הנז' על קושיות פמהר"ש יונה פלום, ואפילו פפי הבנת פמהר"ש יונה בדברי רבי ישעיה שמתרבה לו ההניזק בעשיית הניזק עכ"ז פתב הרב פמ"א ז"ל שאין לבטל דברי רבי ישעיה מפני קו' של פמהר"ש יונה וכמ"ש בפסק הקודם לעיל ועוד פבר פתבנו בפסק הרא' דאפילו פמהר"ש יונה אגיל ומודה בנד"ד שכ"כ להדיא וז"ל ובשלמא אם יש לו פתח א"ש שהוא יוצא ונקנס בתוך החצר ואין לה הניזק גדול מזה עכ"ל, הרי לה להדיא שאם יש לו פתח והוא נקנס ויוצא יכול להוציא הניזק אע"ג דמתרבה ההניזק דאמ"ל קא פיעית לאצטנועי מנאי בלא"ה, דון מינה לנד"ד שעולה ויושבת בגגה הנז' ויכולה היא לישוב בגגה פל היום פולו ולהסתפל בו לא גרע הגג הנז' מן החצר ואדרבא פחצר אין בה ישיבת קבע כ"א יוצא ונקנס כמ"ש משא"ך בגג ה' אשר יכולה לישוב בו ישיבת קבע ולית מאן דימחא בידה מן העוברים ושבים כמו החצר ואין לה הניזק גדול מזה ומ"ש לכן נלע"ד דכו"ע מודו וכו' אחר המחיל לא על דעתי אגחנו סומכים אלא ע"ד רבותינו בעלי ההוראה כנז' ומ"ש מסי' קנ"ג לא דמי נד"ד לראיה הנז' פלל ועיין מ"ש הרב פ"ת משם הרב כמוהר"ר עקיבא איגר ז"ל ומ"ש שפדברי הרמב"ן אין ראיה שהשקיפה הוי תשמיש קבועה משא"ך בגג הכיפה הנז' פיון שגג הקטן הנז' מתחיל עשייתו לא הנה עומד לבוא לשם לצורך תשמיש יבשות בגדים ע"כ דברים אלו תמוהים הרבה דמי גילה לו רז זה שהגג הנז' אינו עשוי הוא עצמו לשטוח בו בגדים וכ"ש לעלות ממנו לגגות לשטוח בגדים וגם הרמב"ן לא פתב שלא להשתמש בשקיפה כ"א בדבר שהיה משתמש בו מקודם דדבר פשוט הוא שיכול אדם להשתמש במקומו פל מין תשמיש שיערב לו וכבר הוא עצמו פתב דכל החרכות עשויות להבנות והפתים להגביה וכמו כן זה הגג הגדול לא קטן הוא שיש בו יותר משבועה אמות של תורה וראוי להיות בית גדול רק מפני חלוננו של שכנה ולכן יכולה היא להרחיק ד' אמות ולעשות שם בית התבשיל או סנפה או אצטבא לישוב ולישן פל ימות הקיץ או לעשות מדרגות כמו שעשתה עכשיו דנדאי יכול האדם לעשות בשלו כחו"ר וכבר פתבנו מ"ש מר"ן ז"ל סי' קנ"ד שהגגים שלנו שהם שוים ולא משופעים עשויים הם לתשמיש וגם פבר בארנו אשר זה הגג דינו פחצר פיון שהוא גמוף וקרוב לקרקעית החצר וגם יש פכנותל מערבי כזאין א"כ ראוי הוא לכל תשמיש: ובוא וראה מ"ש הרב מהרש"ג הובאו דבריו בס' שי למורא דקל"ה דכל דבר שאדם עושה בתוך שלו אעפ"י שבא לעשות מחדש מה שלא הנה מקודם מקרי מונזק והביא ראיות חזקות וטובות על זה וכן דן את הדין הרב פמ"א ח"ב סי' ג': ומ"ש דמהיה דדב"מ הנה שם אלמסנדרא לא ידעתי וכו' ואח"כ פתב נראים הדברים שאיני מוסיף בנזן חדש ע"כ, הוואה יראה שפל עצמו לדחוק אע"ג דלא ידע

וטוב היתה לו לקיים מ"ש רז"ל יפה שתיקה לחכמים ועיניו מ"ש לקמן בדברי הרב לח"ש: ומ"ש ומההיא דתורת חסד סי' קפ"ח פתב בצירוף טעם ההיתר שיכול לישב בה באופן שלא יתפנין נגד הפתח משא"ך בנד"ד שפבעת רדתה מן הגגא"א שלא יהיה פניה נגד החלון עכ"ל, פבר פתבנו שכל עצמו וחקצו הוא לדחות מן הבא בידו אפי' שאינו אמת שיהי אם איתא בדבריו שהרב תורת חסד לא התיר כ"א בצירוף שני הטעמים א' שאינו קבוע שנית שיכול לישב בה באופן שלא יתפנין נגד הפתח מה יענה לפתח פנגד הפתח בר"ה שהוא מותר משא"כ בחנות נגד פתח שאסור ומה הפרש יש בין זה לזה והלא בפתח פנגד פתח אינו יכול להזהר כמו שיכול להזהר בשיבת האצטבא שיכול להזהר כמ"ש ומ"ט התירו אלא נדאי כל שאינו דבר קבוע כמו החנות כל היום פולו מותר וכ"כ הרב תורת חסד דלא מצי' בגמרא מחאה אלא חנות נגד הפתח עכ"ל, ונתן טעם לדבר דהיזק ראיה דחנות גדול ומדיר וקבוע כל היום פולו וכו' יש הפרש בין פתח החנות לישאר פתחים שהם מותרים וכן מבואר בטור סי' קנ"ד: ומ"ש הרב ת"ח הנז"ל וגם שיכול לישב בה שלא יתפנין נגד הפתח ממש בהרחקת כל שהוא שירחיק ישיבתו מן הפתח די כמו שאמרו בחצר השותפין דבהרחקת משהו פתח פנגד הפתח די עכ"ל, זהו לתוספת טובא באצטבא פתב הרב טעם זה אבל בל"ז מטעם שאינו קבוע לבד מותר כמ"ש בפתחים וכמו שפיאר רבי' הטור וגם לא פתב הרב כ"א להרחיק משהו: אמתא לנ"ד שאין עליית האשה במדרגות הנז' מכוננת פנגד החלון הנז' שהרי בעלייתה פניה לדרים והחלון במערב וברדתה פניה לצפון והחלון במערב א"כ אין לה הרחקה כל שהוא יותר מזה ואין פאן שום היז"ר לא מבןרר ולא שאינו מבןרר מידי דהוא חצר השותפין דבהרחקה משהו סגי וכמ"ש הרב תורת חסד כנז' ומעתה אנדא לה הטענה שחידש עתה הפעם שפתב פשעומדת על שני מדרגות הרא' רואה בו גם דרף לוחות זכוכית העליונות וכו' הוי היזק מחודש עכ"ל דלפי מ"ש אין פאן היזק כלל ומ"ש בטענה הג' דמוסיף לו עין רואים פבר פתבנו מקודם על דבר זה וכבודו העלים עין מזה ולא השגיח לא בדברי רבינו הטור ולא בדברי מור"ם אשר כל ק"ק אשפנזים הי"ו גרירי אבתריה ומה לנו לכפול הדברים: ומ"ש הטענה הד' החזקה דהיא מוספת היזק ברתה וכו' פבר השבנו ע"ז כמ"ש, ומ"ש מהרב מט"ש סי' קנ"ד אוח"י התם לא בחצר השותפים מיירי עיני בגוף תשו' הרשב"א ח"ג סי' קע"ח: ומ"ש מהרב נתיבות משפט דבין גג לחצר לא הניא חזקה ע"כ ומזה תוליד פנין דלא הניא חזקה כלל י"ל דיוכל לכופו שלא ישתמש שם עכ"ל, לא ידענו מי יכוף למי דעל מ"ש מר"ן ז"ל בחצר השותפין פנין דממילא אין להם חזקה ויוכל כ"א לכוף חבירו לעשות מחיצה ביניהם פתב הרב נתיבות משפט דגם בין גג לחצר הדין פן שאם א' גגו גבוה ורואה לחצר חבירו ועמדו פה שנים רבות פנין דממילא הוא ולא עשו שום מעשה אין לו חזקה ויוכל לכופו לעשות מחיצה, ותשמיש מאן דכר שמה בכוון, ולפי דבריו מי, שיש לו חלון על חצר חבירו או על גגו יוכל למונעו מלהשתמש בחצרו או בגגו וזהו דבר שאין לו קיום והעמדה כלל: ומ"ש משם הרב פנים מאירות לא הנחתיה לעשות קירוי רק שתשתמש בתוכו לא ע"ג, אתמהא דמי הגיד לו שהחלון קדם אדרבא מן הלקזאין שיש בכותלי הגג הנז' של הכיפה הנז' מוכח לעיני כל שהיה ע"ג הכיפה הנז' בית ולא היה שום חלון אלא אח"ך נתן רשות בעל הבית לפתוח חלון וכפ"ז להפך הוא שיכולבעל הבית לומר לבעל החלון לא הנחתיה לפתוח

אֵלָא כְּדִין חֲלוֹן לֹא לַעֲכָב עָלֵי מְלֵה־שְׁתַּמְשׁ בְּגַג וְזִיל קָרִי בִּי רַב הוּא שְׁפָל מִי שְׁיֵשׁ לוֹ חֲלוֹן
עַל הַחֲצָר אוֹ עַל הַגַּג שֶׁל חֲבִירוֹ בְּעַל הַגַּג הוּא שְׁמִשְׁתַּמְשׁ בְּגַגוֹ וּבְעַל הַחֲצָר בְּחֲצָרוֹ וְאִין
מִי שְׁיַעֲכָב עָלָיו וְאֶדְרָבָא מְחַנְיֵיב בְּעַל הַחֲלוֹן לַעֲשׂוֹת בְּרִזָּל אוֹ רִישָׁא לְחֲלוֹנוֹ כְּדִי שְׁלֹא
לְהַשְׁתַּמְשׁ בְּרִשׁוֹת חֲבִירוֹ וְזֶה ג"כ גַּג בֵּית הוּא לֹא גַג אַכְסְדָּרָא: וְעַתָּה הִפְעַם רֵאִי לְהַעֲתִיק
לוֹ תְּשׁוּ' הָרַב לַח"ש וּמִיָּנָה סְתִירָה לְכָל מָה שְׁפָתַב וְז"ל הָרַב בְּקוֹנָט' חֲזַקַת הַבְּתִים דַּק"ד
רְאוּבֵן הִיָּה לוֹ חֲלוֹן פְּתוּחַ לְחֲצָר אַחֲרִים וְהִיָּה גְבוּהַ שְׁלֹא הִיָּה יָכוֹל לְרֹאוֹת מִשָּׁם לְחֲצָר
אַחֲרִים אִם לֹא ע"י סוּלָם וְעַתָּה הַגְּבִיָּה תִקְרַת בֵּיתוֹ וְרוֹאֶה מִחֲלוֹן הַנְּזוֹ דְרָף הַלוֹכוֹ בְּבֵית
לְחֲצָר אַחֲרִים בְּלֹא סוּלָם ע"ז נִשְׁאֵל הָרַב ב"ד וְכַתֵּב דִּישׁ מִי שְׁפָתַב שְׁאִין אַחֲרִים יְכוּלִים
לְמַחֲזוֹת שְׁאֲדָם בְּתוֹף בֵּיתוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מָה שְׁיִרְצֶה דְאִטּוּ מִי שְׁיֵשׁ לוֹ חֲלוֹן גְּבוּהַ עַל חֲצָר
חֲבִירוֹ אִינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אַצְטָבָא תוֹף בֵּיתוֹ בְּשִׁבִיל שַׁע"י הָאֲצְטָבָא רוֹאֶה דְרָף הַלוֹכוֹ בְּלִי
סוּלָם ע"כ, וְהַגַּם שֶׁהַרְב"ד לֹא הִסְפִּים לְזֶה הִנֵּה הָרַב לַח"ש פָּתַב וְז"ל וְלַעֲנֵד נִרְאֶה דְבִין
בְּנֵד"ד הַנְּזוֹ וּבִין בְּבוּנָה אַצְטָבָא תוֹף בֵּיתוֹ אִין בְּנֵי הַחֲצָר יְכוּלִים לְמַחֲזוֹת שְׁהָרִי הָרַב תּוֹרַת
חֻסָּד בְּסִי' קפ"ח פְּתַב דִּיכוֹל לַעֲשׂוֹת אַצְטָבָא בְּלִמְסַנְדָּרָא וְהָרַב ד"מ וְהַרְפַּמ"א פְּתַב דִּיכוֹל
לַעֲשׂוֹת מִהַלְמְסַנְדָּרָא בֵּית קְבוּעַ וְה"ה הִכָּא דְכָלְלָא הוּא דְאָדָם בְּתוֹף שְׁלוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מָה
שְׁיִרְצֶה כָּל שְׁאִינוֹ עוֹשֶׂה חֲלוֹן חֲדָשׁ אוֹ פְּתַח חֲדָשׁ וְנִרְאֶה דְגַם הָרַב ב"ד חֲזַר וְהִסְפִּים
שְׁאִינָם יְכוּלִים לְמַחֲזוֹת בּוֹ מִדְּהַבִּיא הִהִיא דְפָרַק לֹא יַחֲפֹר עכ"ל, וְנ"מ לַנְּד"ד דְבַמְקוֹם
הַמְדַרְגּוֹת יְכוּלָהּ הִיא לַעֲשׂוֹת אַצְטָבָא קְבוּעָה וְלַעֲמוֹד וְלִישֵׁב עָלֶיהָ כָּל עַת וּזְמַן שְׁתִּרְצֶה
וּכ"ש הַמְדַרְגּוֹת שְׁהֵם בְּאַקְרָא לַעֲת הַצְּרִיף וְאִין צְרִיף עוֹד לְהַצְּרִיף בְּעֵנִין זֶה וְצ"י י"מ
וּימ"ן אָמֵן: הַצַּב"י נִיזְדַּבֵּר דּוֹד סִלִּי"ט סִימָן ה' שְׁאֵלָה כַּה"ר אֶהְרֵן מְרַגְלִיּוֹת ז"ל הָיוּ לוֹ
בְּתִים וְחֲצָרוֹת סְמוּכִים זל"ז בְּנוּיִים וּמִשְׁוֹכְלִים וְהִיָּה לוֹ חֲלוֹן א' פְּתוּחַ מִבֵּית א' לְהַחֲצָר
הַשְּׁנֵיָה שְׁלוֹ וַיֵּשׁ לְחֲלוֹן הַנְּזוֹ דְלֵת שֶׁל זְכוּכִית וְאַח"כּ מְכַר כַּה"ר א' הַנְּזוֹ חֲצָר אַחַת מִהַנְּזוֹ
אֲשֶׁר הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ פְּתוּחַ לָהּ לַה"ר מִשָּׁה מְרַדְכִי ז"ל וְאַחַר הַמְכָר הַנְּזוֹ נִשְׁאֵר לוֹ הַבֵּית הַשְּׁנֵיָה
שְׁיֵשׁ בָּהּ הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ וְהַחֲלוֹן הַנְּזוֹ נִשְׁאֵר פְּתוּחַ כְּמוֹ שְׁהִיָּה קוֹנָם הַמְכָר יוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה שָׁנִים
וְאַח"כּ מְכָרָה אֵל כַּה"ר מִשָּׁה ה' הַבֵּית וְהַחֲצָר שְׁקֵנָה בְּעֵלָה הַנְּזוֹ לַה"ר מְרַדְכִי זָאב נר"ו
וְאַח"כּ מְכַר כַּה"ר א' מְרַגְלִיּוֹת ה' ז"ל הַבֵּית וְהַחֲצָר הַשְּׁנֵיָה שְׁיֵשׁ בָּהּ הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ לְכַה"ר
בְּכוֹר בּוֹחַבּוּט נר"ו וְלַע"ע עֲמַד כַּה"ר"ם זָאב הַנְּזוֹ נר"ו וְרוֹצֶה לְסַתֵּם הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ אוֹ
לְהַזִּיקוֹ לְבַעַל הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ בְּעֵשֶׂן בְּלִי שׁוּם הִרְחָקָה בְּאוֹמְרוֹ כִּי אִין לְזֶה חֲזַקַת חֲלוֹן וְכַה"ר
בְּכוֹר הַנְּזוֹ מְשִׁיב ע"ז שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזַקַת חֲלוֹן מִכְּמָה טַעֲמֵי תְרִיצִי חֲדָא שֶׁהַר"א הַנְּזוֹ כְּבַר
הַחֲזִיק בְּחֲלוֹן אַחַר הַמְכָר הַר"א יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲזַקָה וְעוֹד שְׁהַחֲלוֹן הַנְּזוֹ צְרִיף לְבֵית נְאֻדְעָתָא
דְּהָכִי לֹא מְכַר כְּדִי לְסַתֵּם הַחֲלוֹן הַצְּרִיף לוֹ אַת"ל דַּע"מ כֵּן מְכַר דִּיקְלָמָא חֲזַר וְלִקְחוּ מִמֶּנּוּ
וְהִרְאִיָּה שְׁעַדִּיין הוּא פְּתוּחַ בְּלִי שׁוּם הַמְחָאָה ע"כ: וְע"ז הַשִּׁיב הָרַב הַמְּנוֹפֵּלָא אב"ד דַּק"ק
אַשְׁכְּנַזִּים נר"ו תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְז"ל לְרֵאִיָּה בִּיד בְּעֵלָה כַּה"ר מְרַדְכִי זָאב נ"י אֲשֶׁר קָנָה
הַדִּירָה מִהַאֲלֻמְנָה מ' רַחֵל חָנָה ת"ם אֲשֶׁר קָנָה הַמְּנוּחַ כַּה"ר מִשָּׁה מְרַדְכִי ז"ל מֵאֵת הַר"א
מְרַגְלִיּוֹת ז"ל בְּדַבַּר הַחֲלוֹן הַקָּטָן שְׁבִפְנוֹתָל הַמְּפָסִיק בֵּין הַבֵּית שֶׁל הַר"א מְרַגְלִיּוֹת ה' ז"ל
וּבִין בֵּית הַרמ"ז הַנְּזוֹ נר"ו שְׁהַחֲלוֹן הַקָּטָן הִזָּה סְתוּם הוּא בְּמַחֲצִיָּה שֶׁל זְכוּכִית מִיּוֹם שְׁקֵנָה
הַרמ"מ ה' מַהֲר"א מְרַגְלִיּוֹת הַנְּזוֹ ז"ל וְהַרמ"ז הַנְּזוֹ נר"ו יֵשׁ בִּידוֹ מְכַתֵּב רְאִיָּה שְׁחָצִי עוֹנֵי
הַפּוֹתָל שְׁלוֹ א"כ לְפִי הַדִּין יָכוֹל לְבָנוֹת עַל חָצִי עוֹנֵי הַפּוֹתָל הַנְּזוֹ וְלְסַתֵּם הַחֲלוֹן הַנְּזוֹ כִּי
יְדוּעַ שֶׁהַר"א הַנְּזוֹ לֹא קָנָה זְכוּת הַחֲלוֹן בְּחֲזָרָה וְאִם קָנָה לֹא הִיָּה מִנֵּיחַ הַכְּתָב תַּח"י הַרמ"ז

הנז' מלבד זה המוכר הנז' הוא הר"א מרגליות הנז' ז"ל והוא עצמו מכר הקצצר הנז' לבעלה של האלמנה הנז' ושייר הבית לעצמו ומוכר בעין יפה הוא מוכר כמ"ש מר"ן הב"י ז"ל סי' קנ"ד בכהאי גוונא יכול הקונה קצצר לבנות בפני חלונו של בית המוכר ואף הי"א דשם מודים בנד"ד למר"ן ב"י פאמור עיין ט"ז שם באופן שאין ספק בנד"ד וסלון הקטן הנז' אין לו חזקת סלון קלל ועיקר עפ"י ד"ת ויכול לעשות עשן בתצרו פחת הסלון הנז' וכ"ש שאין צריף הרחקה ד"א פשיטתא לבנות בתצרו כי הסלון הנז' צריף שיהיה סתום אף קלל הסלון ה' שייך לפנים להבית של הר"א הנז' עכ"ל, וסתום על הנז' כה"ר אברהם צבי הלוי נר"ו, ועתה יורנו המורה לצדקה איזה הדרך ישפון אור ויבא שכמ"ה תשובה יציבא מילתא שלא היה בדעתי לטפל בענין הנ"ל יען כבר דברתי פה אל פה עם הרב המורה הנז' נר"ו לעשות שלום ביניהם ברם פשראה כה"ר בכור הנז' שיש פסק דין בין הרמ"ז הנז' כנז' והרמ"ז הנז' צועק במרה שה"ר בכור הנז' לא ציית לדינא ע"כ הכריחונו לשנות פקדן זה ולחנות דעתי הקלה פמות שיהא ובהורמנימיהו דרבנן קדישי אלה ראשי קא נחיתנא לערוך שלחן לפני מלכים יושבים ראשונה לראש פנה והמה יגידו את דבר המשפט באמת ואמונה וזה החלי בעזרת צורי וגואלי: הנה עיקרא דהאי מלתא איתא בגמרא דב"ב ד"ז וזהו לשון הגמרא הנז' מעשה בהנהו תרי אחי דפלגי בהדי הדדי חד מטניה אספלידא (פירוש טרקליון) וחד מטניה טרביצא (פירוש גינה) אזל דמטיניה טרביצא וקא בני אשיתא אפומא דאספלידא אמ"ל אידך קא מאפלת עלי אמ"ל בדידי קא בנינא ע"כ, ופרש"י ז"ל בד"ה בדידי וכו' בפלי אני בונה ואתם איין לה עלי חזקת אורה של שלש שנים דהשתא הוא דפלגינהו עכ"ל, וקרב הנמק"י ז"ל הביא דברי רש"י ז"ל הנז' בההיא דאחין שחלקו בסוף ד"ה ולא אמת המים וז"ל ומיהו פי אמרינן אין להם חלונות זע"ז פרש"י ז"ל דדוקא בשלא חזיק בחלונות ג"ש אחר החלוקה אבל אם החזיק מעכב עליו שלא לבנות כנגדו וטעמא דמלתא משום שמחל דאל"כ הו"ל למחות ולומר איני מוחל לה בפתיחת החלונות שתחזיק עלי בהם ולזה שפתבנו הספימו הרמב"ן ז"ל והרשב"א ז"ל עכ"ל, וכ"כ בעל העיטור ז"ל בהלכות חלוקת קרקעות וז"ל ובפ"ק דב"ב אמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אין להם חלונות זע"ז וכו' והזקרו בהם שהם הלכות קבועות והלכך בונה כנגדו ודוקא בדלא אחזיק בתרחוקה אבל אחזיק ג"ש הניא חזקה בטענה ודוקא שחלקו ירושה א' אבל חלקו שני ירושות זו בפני עצמה וזו בפ"ע והאחת יש לה שעבוד על חביתה יש להם חלונות זע"ז כמו שהיו בתחלה עכ"ל: ומ"ש הרב בעהע"ט ז"ל הנז' הניא חזקה בטענה היינו טענת מחילה דכיון ששתק מחל וכמ"ש הרב הנמק"י ז"ל כנז' דטעמא הוי משום שמחל ומדכתב הרב הנמק"י שפן דעת הרשב"א ז"ל כנז' ובתשובות הרשב"א ז"ל שהביא מר"ן סי' קע"ג הוזהרו דברי בעהע"ט והחכים הרשב"א ז"ל לדעתו אלמא דטעמא דבעהע"ט ז"ל הוי משום מחילה וכמ"ש הרב הנמק"י ז"ל וכן פסק הגאון שהביא דבריו רבינו הטור סי' קנ"ד סעיף ט"ל וז"ל שני אחים שירשו קרקע ולא נפל הקצצר החיצון ובו אמת המים וכו' וטען הפנימי שפכר החזיק בהעברת המים על החיצון דכיון ששתק ולא מיחה מחל לו והניא חזקה מיד, ומה שטוען שלא הניחו לעבור אלא דרך שאלה אינה טענה אלא מסתמא כיון ששתק מחל, ומה שטוען שלא ידע שהיה לו למחות לא מהימן ליה ועוד אפילו לא ידע מחילה בטעות פי האי דלא מוכח מלתא דבטעות הווי הניא מחילה עכ"ל, והגם שמר"ן ז"ל בס' ב"ה גמגם

בתשובה הגאון נכתבו הפוס' ו"ל ש"מך"ן ו"ל חולק ומשום הכי השמיט תשובת הגאון בספר הקצור, עיני כנה"ג מ"ק סי' קנ"ד הגה"ט אוצ"א צ"ב ומ"ב סי' קע"ג הגה' ב"י אות ו' שכתב דלא חלק מ"ן על הגאון ו"ל אלא במה שכתב הגאון דמחילה בטעות פי האי לא מוכחא מלתא דטעות הוא דאדרבא מוכחא מלתא דטעות הוא פ"ן שהוא דין זר וכמ"ש בס' ב"ה אכל הב"ח יישוב דברי הגאון וכתב דהכי נקטינו וכן נראה מדברי מורי הרב ו"ל ח"א והקשה מתשובת פמ"הר"י ו' הרא"ש ו"ל דסי' קע"ג ותיגרץ דשאני תשובת הגאון דאנירי שהחזיק אחר מיתת אביהם וחקלו דאע"ג דאחין שחקלו אין להם חזקה זע"ז לא דרף ולא וכו' פשהחזיק אחר מיתת אביהם וחקלו חזקתו חזקה וכמ"ש הרשב"א ו"ל בתשובה שהביא הרב"י ו"ל מחודשין א' עש"ב והרב לח"ש הלכות חזה"ב סי' ח' הספ"ם לדברי הב"ח הנז' וכתב דהכי נקטינו כתשובת הגאון אפי' במה שכתב דמחילה בטעות כנז' והביא ראיה ממהריק"ש ו"ל שכתב בשם מהרי"ל ו"ל ח"ב סי' ע"ג דהיכא דמספק"ל אי מחל משום דלא גמר מוקמינו ליה אחזקה למחילה ולא אמרינו דבטעות הייתה עש"ב: לענ"ד נראה דלא פליג מ"ן ו"ל אלא בכה"ג שכתב הגאון דחזקתו חזקה מיד וטענתו לא מוכח אבל בחזקת ג"ש אחר שחקלו אפי' טען שלא היה יודע שלא היה למחות אינו נאמן נאפי' מ"ן הקדוש אגיל ומודה בזה דאל"כ בטלי להו כל דיני חזקות שכל א' יאמר לא היה יודע שהיה לו למחות וק"ל: וכן מוכח מדברי הרא"ש ו"ל שכתב ע"ד הראב"ד ו"ל ו"ל פתב הראב"ד ו"ל נהי דאין יכול לערער על סתימת החלון אם רוצה לבנות בפניהם מיהו כל זמן שלא בנה בפניהם אינו יכול לומר סתום חלונותיך אעפ"י שיש בהם היז"ר ואין דבריו נראין פלל דכיון שאין לו חזקה באורה היכי מצי עביד ליה הניח בראיתו ועוד דאיכא למיחש דלכתר תלת שניו טען בחזקה וכן פתב הרמב"ם ו"ל שצריך לסתום החלון עכ"ל הרא"ש ו"ל הביאו מ"ן הכ"מ פ"ב מה' שכנים ובב"י סי' קע"ג עש"כ: נקטינו מדברי רבותינו הנז' דאפי' באחין שחקלו שאין להם זע"ז פלום עכ"ז אם אחר שחקלו החזיק בחלון הפתוח ג"ש חזקתו חזקה ואין יכול הניח לבנות פנגדה בתוך ד"א ולא להזיקו בשום הניח שלא פדין וכ"ש בנד"ד דמהתם גמרינו כמ"ש הרמב"ם פ"ב מהל' שכנים ורבינו הטור ומ"ן ו"ל סי' קנ"ד דאם אחר שמכר החזיק בחלון ג"ש זכה בחזקתו ואין הלוקח יכול לבנות בתוך ד"א ולא להזיקו לא בעשן ולא בשום נזק עכ"ד: וכי תימא מאי חזקה היא זו פ"ן שאינו יכול לכופו לסתום חלוןו כמ"ש מ"ן הש"ע ו"ל סי' קנ"ד סכ"ז ו"ל מיהו פל שלא בנה בפניהם אינו יכול לומר לו סתום חלונותיך אעפ"י שיש הז"ר א"כ הניח מאי הו"ל למעבד הנה חקירה זאת פבר חקרוה שרים כמ"ש מ"ן הב"י ו"ל סי' קע"ג משם הרמב"ן ו"ל ומשם הרשב"א ו"ל והבי"ד לפסק הלכה הרב פמ"א ו"ל ח"א סכ"ו ו"ל וי"ל דכיוצא בזה הקשה הרמב"ן ו"ל על רש"י ו"ל גבי ההיא דאחין שחקלו אין להם חלונות וכו' ובפרק השותפין ד"ז פרש"י ו"ל דאין לו חזקה לענן שיכול לבנות ולהאפיל אבל אינו כופהו לסתום וכתב שאם חזקו דמהני והקשה הרמב"ן אמאי מהני פ"ן שאין פאן מחאה ותיגרץ דהו"ל למחות ולומר אני מוחה על חלונותיך שלא תחזיק עלי וע"ש וכיוצא בזה כתב הרשב"א ו"ל בח"ב סי' קצ"ח ודכונתה אמרו במס' בב"ב דל"ח ואי פורפמא דריסקא וכו' ליה מאי הו"ל למעבד איבעי ליה למחוי ופרש"י ו"ל בתוך שלש שלא מכר לו אלא כי פורפמא דרישקא שלא נתן לו הקרקע לעולם וכו' וכיון שלא מיתה זכה הלוקח ה"נ בנד"ד פ"ן שהחזיק בעל

החלון ואין פֶּאן עִידי מְחָאָה וְפָה עכ"ל וכו"ז הוא לְהַנִּי רַבְנוֹאֲתָא דְסַבְרֵי מְרַנְּו דְאִינוּ יְכוּל לְכוּפּוֹ לְסִתּוּם אֶבְל לְדַעַת הָרָא"ש ז"ל וְסִייעָתוֹ וְכַפִּי מֵה שֶׁהֵבִין בְּדַבְרֵי הַרְמַבְּ"ם ז"ל דְסַבְרֵי דִיכוּל לְכוּפּוֹ לְסִתּוּם מִיָּד הָא וְדָאֵי פִינְו דְלֹא מִיְחָה הַחֲזִיק: וְעוֹד טַעַם אַחַר יֵשׁ בְּנֵד"ד וְהוּא שֶׁהֵבִית שֶׁל כה"ר בְּכוֹר הַנּוּז' צְרִיכָה לְאוֹר הַחֲלוֹן הַנּוּז' וְלִרוּחַ הַמְּנַשְׁבֵּת מִמְּנוּ שֶׁהוּא רוּחַ מַעֲרָבִי פִּידוּעַ לְבָנֵי הָעִיר וּבַכַּה"ג לֹא אֶמְרֵי דְהַמוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר דְלֹא עֲדִיף הָא דְמִכֵּר מֵאַחֵין שְׁחֵלְקוּ דְמִיְנָה גְּמַרִּינוּ שֶׁם מְפֹנְרֵשׁ יוֹצֵא בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ הַטּוֹר ז"ל וְנ"ל בְּמֵד"א בְּתוֹסֶפֶת אוֹרָה פְּגוֹן אֶכְסְדָּרָה שְׁאוּרָה רַב אֶבְל אִם הוּא בֵּית שְׁאִין לוֹ אוֹרָה יוֹתֵר מֵהַצְּרִיף לוֹ אִין צְרִיף לְסוֹתְמוֹ וְהִבִּיאֹ מוֹר"ם ס"י קנ"ד סכ"ז וְכַתֵּב דְּבַחֲלוֹנוֹת הַצְּרִיכִים לְבֵית אִינוּ יְכוּל לְבָנוֹת פְּנִיגָדָם עכ"ל וְהֵרַב חוּט הַמְּשׁוּלָּשׁ טוֹר כ"א ס"י ז"ן פְּתַב דְּלְאוּרָה לְאוֹ דוֹקָא שְׁאִין לוֹ אוֹרָה זוּלְתוֹ אֶלָּא כֹּל שְׁמוּסִיף אוֹרָה בְּבֵית לְאוּרָה נִקְרָא וְלִמַּד פֶּן מִדְּבַרֵי הַרְמַבְּ"ם ז"ל יע"ש א"כ בְּנֵד"ד דכ"ע יְעִידוֹן גִּידוֹן דְּהַחֲלוֹן הַנּוּז' צְרִיף לְבֵית הַנּוּז' פְּשִׁיטָא דְלֹא אֶמְרִינוּ דְהַמוֹכֵר בְּעֵין יָפָה הוּא מוֹכֵר: וְכ"ת דְּשִׁאֲנֵי נֵד"ד שֶׁהַחֲלוֹן הַנּוּז' הִנָּה סִתּוּם בְּזוּכֻכִּית וְסִתִּימָתוֹ וְסִתִּימָה וְאִינוּ יְכוּל לְפִתּוּחוֹ וְכַמ"ש הֵרַב הַפּוֹסֵק הַנּוּז' נֵר"ו לֹא יִדְעָתִי פְּנוֹנְתוֹ בְּזֶה דָּאם בָּא לְרַמּוֹז מ"ש מְר"ן בְּסִפְרָא אֶבְקַת רוּכַל דְּסִתִּימַת זְכוּכִית הִנָּה סִתִּימָא לְגַבִּי הַזֶּה וְהִלָּא כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים ז"ל הוֹב"ד בַּפ"ת ס"י קנ"ד ס"ק ט' דְּהִיָּא דְמְר"ן ז"ל אִינוּ פְּמוֹ הַזְּכוּכִית שְׁלֵנוּ שְׁיְכוּל לְהַבִּיט דְרָף הַזְּכוּכִית לְהֵלֵן כְּעֵין עֲשִׂשִׁית הַמְּנוֹזְפָר בְּמַסְכַּת בְּרָכוֹת דכ"ה אֶבְל הַזְּכוּכִית שְׁבַמְנוּ הִנָּה חוֹצֵץ בְּפִנֵי הָעֵין וְרַק הִנָּה מְבִיא אוֹרָה אֶבְל בְּזוּכֻכִּית שְׁלֵנוּ וְדָאֵי דִישׁ בּוֹ הַזֶּה וְאִם פְּנוֹנְתוֹ עַל מ"ש שֶׁם בַּפ"ת שְׁשַׁמְעַ מִשֶּׁם רַב א' שְׂאִם הִנָּה חֲלוֹן שֶׁל זְכוּכִית קְבוּעַ בְּמִסְמָרִים לֹא יוּכַל לְפִתּוּחוֹ וְכו' ע"כ לֹא מְלַבֵּד דֵּנֵד"ד לֹא הָיוּ לוֹ מִסְמָרִים וְכו' אֶלָּא הוּא עֲצָמוֹ אֶצְרִיכָה עֵינוּ, וְעוֹד דְּלְגַבִּי הַזֶּה ר' אֶיִרִי וְלֹא לְבָנוֹת תוֹף ד', וְעוֹד תְּמִינָה לִי טוֹבָה דְמָאֵי שְׁנָא חֲלוֹן זֶה מְמ"ש מְר"ן ס"י קנ"ד ס"ל בְּמִי שְׁהָיוּ לוֹ חֲלוֹנוֹת עַל חֲצֵר חֲבִירוֹ סְתוּמוֹת מְכַפָּה שְׁנִים אֶלָּא שְׁלֹא נִפְרָצוּ הַפְּצָמִין אִם רָצָה לְחַזֵּר וּלְפִתְחָם הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ מֵאַחַר שְׁלֹא נִפְרָצָה הַפְּצָמִין וְכו"ש זֶה: אַח"ךְ מֵצָאֵתִי כְּעֵין נֵד"ד מְמַשׁ מְפֹנְרֵשׁ יוֹצֵא בְּדַבְרֵי מֵהֵרְשֵׁד"ם ז"ל ח"מ סו"ס רע"ט וְנ"ל מ"מ גלע"ד שַׁעַכ"ז הַדִּין עִם בְּעַל הַחֲלוֹן מְטַעַם שְׁהָרִי דִין זֶה דְּהַמוֹכֵר מְקוּמוֹ הוּא מֵאַחֵין שְׁחֵלְקוּ וְכו' פְּנ"ל וְא"כ אִין לְהַעֲדִיף לְנֵד"ד מֵהִיָּא דְאַחֵין דְאַמְרֵי דְדוֹקָא בְּתוֹסֶפֶת אוֹרָה הוּא דְאַמְרֵי שְׁאִין לְהֵם חֲלוֹנוֹת זַע"ז וְכַמ"ש הַטּוֹר ז"ל בְּסִי הַנּוּז' וְנ"ל בְּמֵד"א בְּתוֹסֶפֶת אוֹרָה פְּגוֹן בְּאַכְסְדָּרָה שְׁאוּרָה רַב אֶבְל אִם הוּא בֵּית שְׁאִין לוֹ אוֹרָה יוֹתֵר מֵהַצְּרִיף דְאִין צְרִיף לְסוֹתְמוֹ וְכֵן הַסְּפָמַת הַפּוֹסְקִים דְכְּשִׁאֵין לְבֵית אוֹרָה יוֹתֵר מֵהַצְּרִיף לֵה שְׁאִין לְסוֹתְמוֹ א"כ בְּנֵד"ד אַחַר שְׁאִין לְבֵית שְׁעַר אוֹרָה הַצְּרִיף אִם הָיוּ סוֹתְמִים הַחֲלוֹן לְכ"ע אִין הָרָאשׁוֹן שְׁקָנָה הַחֲנוּת יְכוּל לְסִתּוּם הַחֲלוֹן וְצְרִיף לְהַרְחִיק מִמְּנָה ד"א פְּדִי שְׁלֹא יֵאֲפִיל וְכו"ש בְּהַצְּטָרָף סְבָרַת רַבִּינוּ יוֹנָה ז"ל שְׁכַתֵּב בְּהִיָּא דְאַחֵין שְׁחֵלְקוּ דְדוֹקָא שְׁפִי שְׁלֹא הִנָּה הָעֵלוּי אֶלָּא בְּשִׁבִיל הַבְּנִין אֶבְל בְּסִתּוּם הִנָּה דַּעְתָּם גַּם עַל הַחֲלוֹנוֹת וְא"כ לְדַעַתוֹ הִיָּינוּ יְכוּלִים לוֹמַר דְאַפִּי בְּאַכְסְדָּרָה לֹא יוּכַל לְסִתּוּם הַלּוֹקֵם הַרָא' דְהָא לֹא עֲדִיף מֵאַחֵין שְׁחֵלְקוּ פְּנ"ל: וְעוֹד טַעַם ב' נִרְאָה שִׁישׁ דִּין לְבַעַל הַחֲלוֹן שְׁכִינּוֹן שֶׁהַחֲלוֹן הִנָּה בְּאוֹפֶן הַנֶּלְשֵׁן שְׁעֲדִינּוּ יֵשׁ לוֹ פְּצָמִין וּמְשַׁקּוּף הו"ל כְּאִילוֹ הִיָּתָה פְּתוּחָה לְעוֹלָם וְנִמְצָא כְּבָר הַחֲזִיק רְאוּבֵן הַמוֹכֵר עַל הַלּוֹקֵם הַרָא' בְּחֲלוֹן וְגִילָה דַּעַתוֹ שְׁלֹא מְכַר בְּעֵין יָפָה כְּשִׁמְכַר לְסִתּוּם הַחֲלוֹן וְכִינּוֹן שְׁמִכַר עֲתָה לְשִׁמְעוֹן י"ל מֵה מְכַר רֵאשׁוֹן לְשִׁנֵּי כָּל זְכוּת שְׁתַּבְּנָא לְיָדוֹ וְכַשֶּׁם שֶׁהַמוֹכֵר הָרָאשׁוֹן הִנָּה יְכוּל לוֹמַר

שלא מכר לסתום וראייה לדבר שהחלון היה פתוח אחר שמכר לו יותר מג"ש פן זכיתי אני במקומו ואעפ"י שלא היה פתוח לגמרי פתוח מקרי כמ"ש הרשב"א ז"ל דכל שלא פריץ פצמין הרי הוא פפתוח עכ"ל הראה לדעת דאפ"י התם שהיה סתום באבנים ועפר עפ"ז פינון שלא פריץ פצמין יכול לפנותחו וכ"ש בנד"ד שהוא פתוח ועומד עוד היום שאינו יכול לבנות בתוך ד"א ולא להזיקו לא בעשן ולא בשום נזק ונהרי החלון הנז' בחזקתו באין או"ד כו"ע: ועל מה שסמך ונשען הרב הפוסק נר"ו על הכ"י שתח"י הרמ"ז הנז' שיש לו חצי עובי הפותל, וגם פתב דאם איתא שקנה בחזרה לא היה מניח הפתב תחת יד הרמ"ז הנז' נר"ו: תחילה נראש צריף אני להעתיק נוסח הפתב ה' וז"ן בדבר התביעות שהיה בין הר' מרדכי זאב ובין מרת חנה אשת חיים הענציס בענין הפותל שעל בית התבשיל של הרמ"ז הנז' ל הדין עם הרמ"ז הנז' ל שהגג שיניף לו פי קנה מתהומא דארעא ועד רור"ק והרשות בידי הרמ"ז הנז' נר"ו לסתום לצד מערב של הגג הנז' למחיצה וכו' כדי להפסיק בין רשות גגו ובין הסופה של האלמנה הנז' גם הרמ"ז הנז' יש לו חצי אבן מפותלי ביתו מהג' רוחות מזרח דרום ומערב והפותל הצפוני שיניף לו לבדו ולהיות לראיה ע"כ הנז' ל בידי מרדכי זאב באתי על החתום בכ"ג תמוז התרמ"א ע"כ וחתום עליה הרב הפוסק הנז' נר"ו.

והשתא ה"א נחזי אנו מאיזה טעם זכה הרב המורה הנז' נר"ו להרמ"ז הנז' בחצי עובי הפותלים הנז' אם מטעם דסתם פותל שביני שני השותפים הרי הוא בחזקת שניהם וכמ"ש מר"ן ז"ל סי' קנ"ז והלא בס"י הנז' פתב אם אין בו דין חלוקה ולא נתרצה האחד לחלוק אלא ע"משיעשה חבירו כל הפותל אין לו תקנה אלא בשטר וכו' או שיש בו חלונות מצדו וכו' עכ"ל וכתב הסמ"ע ז"ל ס"ק י"ח אין בו דין חלוקה אורחא דמלתא נקט דאילו יש בו דין חלוקה מסתמא בונין אותו שניהם יחד עכ"ל וא"כ בנד"ד דהר' בכור הנז' יש לו שעבודים בפותל הנז' דהיינו החלון הנז' וצנור ומחילה והרמ"ז ה' אין בפותל ה' שום שעבוד פשיטא ופשוט דלא אמרינן דהרי הוא בחזקת שניהם אלא פולו לבעל השעבודים וגם הרב המורה הנז' לא פתב בכתב הנז' כ"א פותל ביתו ולא פתב פותל החצר והיאך פעת חזר ונדן על פותל שפנגד החצר שלא הוזכר בכתב הנז': ואם זיכה להרמ"ז הנז' מטעם שפן הודיה כהר"א מרגליות ז"ל בפני הרב המורה נר"ו שהרמ"ז הנז' יש לו חצי הפותל הנז' לא מלבד מ"ש לעיל שאינו פתוב בכתב הנז' כ"א פותל ביתו ולא פותל החצר אלא דהכתב הנז' זמנו כ"ג תמוז תרמ"א וכהר"א מרגליות ז"ל קודם לזמן הנז' כבר מכר החצר השנייה לכה"ר בכור הנז' נר"ו כמ"ש בשטר המכר שבד"ו וא"כ למה מועלת הודאתו אחר המכר ועוד קשה מאי האי דקאמר הרב המורה נר"ו דאם איתא דקנה בחזרה לא היה מניח הר"י תחת יד הרמ"ז הנז' והלא בזמן הכתב הנז' כבר מכר כהר"א מרגליות החצר השנייה שיש בה החלון ה' ובזמן המכר לא היה שום פתב בידי הרמ"ז ובזמן הכתב לא נשאר להר"א הנז' ז"ל שום זכות בהחצר השנייה ומה לו לשאול ממנו הפתב: ועדיפא מזו מוכח מדברי הפוס' ז"ל דאפ"י שיהיה בידי הרמ"ז כ' שטר מקוניים פראוי שצריף כהר"א ז"ל לסתום החלון הנז' עכ"ז טענינן ליתמי וללקוחות שחזר ולקח הימנו פינון שהיה החלון הנז' פתוח ברשות המוכר יותר משני חזקה ואח"ך מכר לכה"ר בכור הנז' נר"ו וכן מפירש יוצא בדברי מוהריב"ל ז"ל פלל ח' במי שמכר בית ואח"ך דר בה המוכר שני חזקה וטען המוכר שחזר ולקחה נאמן וכן טעני לירשיו עכ"ל עש"ב:

וכן מבואר מדברי הרשב"א ז"ל סי' תת"ף בְּמִי שֶׁנָּתַן לְחַתְּנוֹ חֶצֶר וְכָתוּב בְּשֵׁטֶר הַמִּתְּנָה מִתְּהוֹמָא דַּאר' עַד רוּר"ק וְרוּצָה הַחֶתָּן לְזָפוֹת גַּם בְּהַחֲצֵר הַתְּחִתוֹנָה וְהַנּוֹתָן הָיָה דָר בְּהַחֲצֵר הַתְּחִתוֹנָה ה' אַחֵר הַמִּתְּנָה ג"ש וְהָיָה טוֹעֵן שִׁמ"ש בְּשֵׁטֶר מִתְּהוֹמָא וְכו' טְעוֹת סוֹפֵר וְהַשִּׁיב הָרַב ע"ז דַּאֵע"ג דַּאִית לִיה מַגּוֹ דַּאִי בְּעֵי אָמַר חֲזַרְתִּי וְלִקְחַתִּיה הֵימָנוּ נֶאֱמַן וְכו' ע"ש וּפְסָקָה מֶר"ן ז"ל בִּש"ע סי' ק"ס ס"ו בְּלִי שׁוּם חִילוּק, הָרִי לֵה מְבוֹאֵר מִדְּבַרֵי הַרְשֵׁב"א ה' ז"ל דַּאִי טְעוֹן הָכִי נֶאֱמַן וְכֵן מוֹכַח ג"כ מִתְּשׁוּבָתוֹ הֶרְמֵתָא שֶׁהֵבִיא מֶר"ן ז"ל סי' קע"ג ע"ש: וְכֵן פֶּסֶק הָרַא"ש ז"ל בְּתִשׁוּי' פְּלָל צ"ח סְעִיף ח' וְז"ל וְלִמְדָנוּ רַבֵּינוּ רַאוּבֵן הָיָה לוֹ בְּתִים רַבִּים בְּעִיר הַזֹּאת שֶׁהָיוּ מְקַבְּלִין מֵהֶם הַפְּקִידִים שְׁלוֹ בְּכָל שָׁנָה בְּשִׁבְלֵוֹ וְאַחֵר מוֹתוֹ בָּא הֵנָּה בְּנוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן וְאָמַר שֶׁהַבְּתִים הָאֵלוֹ הִנְקָרְאִים בְּשֵׁם רַאוּבֵן שֶׁהֵם שֶׁל שְׁמַעוֹן אָבִיו שֶׁנָּתַנָּם לוֹ בְּמִתְּנָה רַאוּבֵן הַיּוֹם יֵשׁ כ"ה שָׁנִים וְשִׁישׁ לוֹ בְּהֵם שֵׁטֶר מִתְּנָה מְקוּיִים בְּחֻזְמֵי וְכו' תְּשׁוּבָה כִּינּוֹן שֶׁהָיוּ הַבְּתִים בְּחֻזְמֵת רַאוּבֵן אַחֵר הַמִּתְּנָה שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים טוֹעֲנִים לִיּוֹרְשִׁים כָּל דֶּהָה אִיהוּ מְצִי לְמַטְעוֹן וְאִם הָיָה קָיָים הָיָה טְעִין אַחֵר שֶׁנָּתַתִּים לֵה חֲזַרְתִּי וְלִקְחַתִּים מִמֶּה וְהָא מְלֵמָה טְעֲנִינוּ לִיּוֹרְשִׁי וְהֵבֵא מַחְמַת יְרוּשָׁה אֵין צָרִיךְ טְעֲנָה עַכ"ל ע"ש"ב: נִקְטְנוּ מִדְּבַרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַנּוֹ דִּיכּוֹלִין אָנוּ לְטְעוֹן אַחֵר שֶׁמְכָרָה חֲזַר וְלִקְחָה הֵימָנוּ הֵיכָא שֶׁהַחֲזִיק אַחֵר הַמְּכָר כֵּנֵז וְאֵין לַחוּ"שׁ בְּמָה שֶׁנִּשְׁאַר שֵׁטֶר הַמְּכָר בְּיַד הַלּוֹקֵחַ שֶׁהָרִי בְּכָל הַגְּדוּלוֹת הַנּוֹ הַמְּפֹרְשִׁים בְּדְבַרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַנּוֹ בְּנֵלָם שֵׁטְרֵי מְכָר עֲדִינּוּ הֵם בְּיַד הַלּוֹקְחִים וְעַכ"ז הַמּוֹכֵר שֶׁהַחֲזִיק וְטְעוֹן שֶׁחֲזַר וְלִקַּח אוֹ אָנוּ טְעֲנִינוּ חֻזְמַת חֻזְמָה וְא"כ בַּנְּד"ד נְמִי שֶׁהַחֲזִיק כְּמַהר"א ז"ל הַמּוֹכֵר הַנּוֹ אַחֵר הַמְּכָר ג"ש טְעֲנִינוּ לְלוֹקַח שְׁנֵי שֶׁחֲזַר הָרַא' הַנּוֹ וְלִקַּח הַחֲלוֹן הַנּוֹ בְּחֻזְמָה וְכַמְש"ל: תּוֹ חֲזִיתִיה לְהָרַב מַהר"א שְׁשׁוֹן ז"ל בְּתִשׁוּבָתוֹ ח"מ סִקְנ"ה שֶׁעֲמַד בְּזָה וְז"ל הַטְעֲנָה הַב' שֶׁטוֹעֵן הָאֵב שֶׁחֲזַר הֵבֵן וְנָתַנָּם לוֹ בְּמִתְּנָה גְּמוּרָה וְשֶׁהוּא נֶאֱמַן שֶׁהָרִי הַחֲזִיק בָּהּ כְּמָה שָׁנִים וְהֵבֵן טוֹעֵן שֶׁהָרִי יֵשׁ בְּיַדוֹ שֵׁטֶר הַמְּכָר שֶׁמְכָר לוֹ אָבִיו וְאִם אֵיתָא שֶׁחֲזַר וְנָתַנָּם לוֹ לְמָה לֹא חֲזַר וְלִקַּח הֵימָנוּ שֵׁטֶר הַמְּכָר וְכו' וְעַל זֶה הַשִּׁיב הָרַב הַנּוֹ ז"ל גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה דְּבַמָּה שֶׁנִּשְׁאַר שֵׁטֶר הַמְּכָר בְּיַד הֵבֵן לֹא מַעֲלָה וְלֹא מוֹרִיד וּמֵייתִי רְאִיָה ע"ז מ"ש בְּגַמְרָא בְּפֶרֶק חֻזְמַת ד"ל וּמָה שֶׁפִּירֵשׁ בָּהּ הֶרְמֵב"ן ז"ל ע"ש"ב.

וְאֲנִכִּי אִישׁ צְעִיר תְּמִיָהָא לִי טוֹבָא מִדּוּעַ לֹא מֵייתִי רְאִיָה מְהֵנָּהוּ אֲשִׁלִּי רַבְרַבִּי כַּמְש"ל וְאֵין לְדַחּוֹת וְלוֹמַר דְּשִׁאֲנִי הֵנָּהוּ עוֹבְדִי לֹא הוּוּ טְעֲנִי הָכִי בְּהַדְּיָא שֶׁטְרָף בְּיַדִּי מֵאִי בְּעֵי וְלִקְרָה מֵייתִי רְאִיָה מְהֵגְמָרָא הַנּוֹ דְּקָא צְנוּחַ בְּהַדְּיָה וְהָא נְקִיטָנָא שֶׁטְרָא דְּהוּי דּוּמְיָא דַּנְּד"ד דְּגַם בְּעוֹבְדָא דְּהָרַא"ש ז"ל הַנּוֹ מִכַּח שֶׁטְרָא אֲתִי בְּנוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן לְתַבְּנוֹעַ הַבְּתִים וְכֵן בְּעוֹבְדָא דְּהָרְשֵׁב"א ז"ל כֵּנֵז וְעוֹד קָשָׁה בְּמָה שֶׁהַקָּשָׁה הָרַב הַנּוֹ ז"ל מִדְּבַרֵי הָרַא"ש ז"ל בְּפֶסְקִים וְתִרְיָץ דָּאֵם הַמּוֹכֵר מְוַחֲזֵק פְּשִׁיטָא דְּלֹא מְהַנִּי אוֹתָהּ טְעֲנָה ע"ש אֲמַאי לֹא מֵייתִי רְאִיָה לְדְבַרֵי מִדְּבַרֵי הָרַא"ש ז"ל בְּעֲצָמוֹ בְּפֶלְלִים כַּמְש"ל דְּאֲפִי הַלּוֹקַח נְקִיט שֶׁטְרָא כִּינּוֹן שֶׁהַמּוֹכֵר מְוַחֲזֵק ג"ש מֵאִי דְּנְקִיט שֶׁטְרָא לֹא מַעֲלָה וְלֹא מוֹרִיד.

וְעוֹד קָשָׁה בְּמָה שֶׁהַקָּשָׁה הָרַב הַנּוֹ דְּבַרֵי הַרְמ"ה ז"ל אֲהַדְּדִי וְכִמוֹ שֶׁהֵבִין בּוֹ הָרַב הַכְּנֵה"ג ז"ל סי' קע"ג אוֹת ח' וְז"ל וְהַרְמ"ה ז"ל כְּתִב שְׁאֵין לוֹ חֻזְמָה וְכו' אָמַר הַמְּאַסֵּף קָשָׁה דְּמִתְּשׁוּבָת הַרְשֵׁב"א ז"ל מוֹכַח דְּמַחְלֻקַּת זֶה תְּלוּי בְּהֵיכָא דְּנִחְלָקוּ רַבּוּנָאֲתָא בְּיַד בְּרִשׁוֹת אִם יֵשׁ לוֹ חֻזְמָה אוֹ לֹא וְתִימָא שֶׁהָרִי הַרְמ"ה ז"ל כְּתִב דִּישׁ לוֹ חֻזְמָה וְכַמְש"ש רַבֵּינוּ הַטּוֹר בְּסִי' ק"ן בְּשִׁמוֹ וְהֵיכָא כְּתִב כָּאֵן הַשּׁוֹאֵל בְּשֵׁם הַרְמ"ה שְׁאֵין לוֹ חֻזְמָה וְנִרְאָה שֶׁלְּזָה נִתְּפָנוּן

מהר"א ששון ז"ל סי' קנ"ה וכו' עכ"ל וקש"א לי דאמאי לא קש"א להו לרבנן הנז' גם דברי הרא"ש אהדדי דהא באחין שחלקו ס"ל למר שאם התזיקו אחר החלוקה ג"ש הניא חזקה וכמו שפירש בדבריו שהבאתי לעיל ואילו בסי' ק"ן פתב רבי' הטור ז"ל ומדברי א"א הרא"ש ז"ל ראה פדברי הרמב"ן ז"ל ונשם מפירש דברי הרמב"ן ז"ל דהיורד בפרשות אין לו חזקה לעולם והו קשה ג"כ דברי הרמב"ן ז"ל אהדדי מההיא דסי' ק"ן למ"ש מר"ן הב"י ז"ל בסי' קע"ג בשמו גבי אחין שחלקו וכפי מה שתלה הרשב"א ז"ל האחין שחלקו בההיא דירד בפרשות וכמ"ל וא"ל דהרא"ש ז"ל והרמב"ן ז"ל סברי מרנן דהא דאחין שחלקו עדיפא מההוא דירד בתורת משפנתא וכמ"ש הרב תורת חסד ז"ל סי' קפ"ה משם מהרימ"ט ז"ל דא"כ הני סברתם הפוכה ממ"ש מסברות הרמ"ה ז"ל דבירד בפרשות שפכת הרמ"ה ז"ל דהניא חזקה הם ז"ל פתבו דלא הניא חזקה ובאחין שפכת דלא הניא החזקה פתבו דהניא חזקה וצ"ע: באופן מה שפסק הרב הפוסק הנז"ל נר"ו פליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה וצ"מ וימ"ן אמן בסדר את והב בסופה ובשנת התרמ"ד וב"ה סי' טו"ב לא ימנע טו"ב להולכי"ם בתמי"ם לפ"ק פה עה"ק טברת"ו וקני"ם: הצב"י דוד ואעקנין ס"טא"ה הי"ו יהי"ה עי' בס' מפי אהרן להרה"ג כמהר"א אלחדיף ז"ל חח"מ סי' ו' שהסכים ע"כ דברי הרב הפוסק הנז"ל זלה"ה להלכה ולמעשה עש"ב: ח"מ סימן ו' עמדו לפנינו לד"ת שתתעלה יורשי הרב פמהר"ש עבאדי ז"ל ותבעו ליורש הרב עזרא חיים הפהן דנויה ז"ל אודות שטר הודאה שביד יורשי הרב פמהר"ש עבאדי ז"ל וזה נוסחו, מוד"א החו"מ הודאה גשו"ק כתחז"ל שיש פחת ידי נייר אחד לזוא ממלכות נימסא הנומרו שלו ארבעה עשר סיריא שלו אלה וחמש מאות והוא משותף ביני ובין פמהר"ש עבאדי הנז"ל כי קנינו הנז' אנו שנינו ובע"ה פשיעלה הגורל ולאשר זמין האלי"ת ריווח וקרן הכל בשותפות ביני ובינו חלק פחלק, ואני מודה שהנז' הנז' הוא פחת ידי ובכל עת שיעלה לי ריווח והוא מהנז' הנז' אודיעו ויהיה בריווח וקרן דין חלוקה וע"ד אמו"ץ ח"ש פעיה"ק טבת"ו והשו"ב וקני"ם וחתום עליו עזרא חיים הפהן דנויה ז"ל ונתובעים יורשי הרב פמהר"ש עבאדי ז"ל חלקם בפנייר הנז' אשר פעת שמענו וראינו שהוא יוצא מתחת יד אחר, ויורש הרב חיים עזרא הנז' טוען שכן צנה לו אביו שהוא שלו ואין לאחר חלק בו.

והרבו טענותיהם פמפורש יוצא בכתב ידם במקום אחר: תשובה לכאורה הנה נראה דכ"י הנז' אינו מועיל לפו"ד והוא ממ"ש רבי' הטור ומר"ן ז"ל ח"מ סי' ס"ה סעיף כ"ב ז"ל, מי שמת ונמצא באחד משטרותיו מכתב ידו שטר זה חציו לפלוגי אין לאותו פ' חלק בו והיא תשובת הרא"ש פלל ס"ח סי' ס"ה, ובניאר שם הטעם ואפי' אם הנה או"ל בפני עדים זה השטר חציו שלה אם לא הנה אומר אתם עידי יכול לומר שלא להשביע את עצמו אמר פן ואינו אמת ולא עדיף מה שכתב מאלו הודה לו בפני עדים עכ"ל.

אמנם מור"ם בד"מ סק"ו הק' תשו' הרא"ש אהדדי דהכא כתב דאפי' בכתיבת יד יכול לטעון שלא להשביע ובסי' פ"ה הביא רבי' הטור בשמו שאם הודה בכ"י שחייב מנה לפ' או כ"י אחר והוא חתם עליו וחתימת ידו נפקרת דכולי האי לא עביד שלא להשביע עכ"ל.

וכ"כ מר"ן ז"ל סי' פ"ז סעיף י"ז אלמא בכת"י אינו יכול לטעון שלא להשביע. ותיירץ שאם נשאר הכ"י תח"י דהנינו שכתב ע"ג השטר ועדיין השטר תח"י בהא הוא דמצי

טעין שלא להשביע אבל פתב ידו שפנד חבירו אינו יכול לטעון שלא להשביע, והניא הודאה גמורה, וכ"פ בש"ע סי' פ"ז סעיף י"ז וכ"כ הבית חדש בשני סמנים, וכ"כ מהרשד"ם ב"ח סי' פ' והרש"ך ח"א סי' ת"ב, וכ"כ פ"מ גדולים לחלק ב"ב והסמ"ע סי' כ"ז ס"ק מ"ב הק' על דברי מור"ם וז"ל, ואין להקשות דא"כ דהיינו שכ"י יוצא מיד חבירו פשיטא הלוא משנה וגמרא הוא דכל כ"י גובה מבני חרי וכמ"ש הטור והמחבר סי' ס"ט ותיירץ דלא תימא דהיינו דוקא כ"י שכתב בו חת"י תעיד עלי כשע"ך או פתיקון השטר קמ"ל, ומק"ם אלשיך בתשו' סי' קל"א תריץ דהיא שפתוב על השטר חציו לפ' הוא הפך מה שפתבו העדים שהוא הלנה המנה, ולכן יכול לטעון שלא להשביע משא"ך בכ"י דליכא הוכחה איפכא והסמ"ע נכמה פוסקים מחלקים בענינים אחרים לפי שסוברים שאפי' עדיין הכ"י תח"י אינו יכול לטעון שלא להשביע אבל אם הכ"י ביד חבירו זהו דבר פשוט, וכמו שהקשה הסמ"ע לעיל נמצא לפי"ז פיון שכ"י יוצא מיד חבירו שפתוב בו אשר חצי הנגיר של חבירו לית מאן דפליג דהוי הודאה גמורה, וגם שהודאתו אינה הפך הנגיר שאין פתוב בו כ"א מוציא פתב זה, ולדעת מק"ם אלשיך אפי' הוא עדיין חת"י הודאה גמורה.

גם נלע"ד דהתם שכתב ע"ג השטר היינו בלא חתימה, משא"ך הכ"י שהוא בחתימת ידו הנפרת באופן דנד"ד שהוא בכת"י נחת' הנפרת ביד חבירו כ"ע מודו דהניא הודאה גמורה. ומעתה מה שטען היורש שחתימת מר אביו יכולה להזדייף אינה טענה שהרי נפרת לעיני הפל, וגם בפני עדים חתם, וגם פתב האפטרופ' שיש עדים אשר סמוך לפטוירתו הנה פמק"ש עבאדי ז"ל תובע אותו בנגיר הנז' באופן אשר הודאת הכ"י הנז' הודאה גמורה היא ונזה פמק"ש עבאדי ז"ל ויורשיו בחצי הנגיר הנז', ועיין פ"מ ח"ב סי' כ"ו דאם הודה לשותפו אינו יכול לטעון שלא להשביע את עצמו, ועל האומדנות שטען הרבה תשובות בדבר, וחדא מנייהו אשר בנו הגדול של פמק"ש עבאדי ז"ל הוא שהחביא אותו מאחיו הקטן כמו שעשה לנגיר המלכות ושלח אותם למקורם בעי"ק בירות יע"א בלי ידיעת האפטרופוס, ולא נראה בעליל לא לב"ד ולא לאפטרופוס, ונהרי עד בדבר פמק"ש סתהון שמה שנה נחצי הביא לו אברהם הנז' שטר הודאה הנז' והנה דוחה אותו ולא נראה לא לאפטרופוס ולא לב"ד, וא"כ אברהם בנו הגדול הוא שהטמין והחביא וזה פשוט: אמנם במה שיש לעיין הוא מה שטען היורש שפן צנה לו אביו שהנגיר הנז' הוא פולו שלו ואין לאדם חלק בו וכפי דבריו אין עליו כ"א שבועה שפן צנה לו אביו שהנגיר הנז' הוא פולו שלו ויפטר, וכמ"ש רבינו הטור סי' רצ"ז והביאו מור"ם סי' הנז', אכן ה"רואה יראה מ"ש רבינו הטור סי' רצ"ז וז"ל, אבל אם מעידים העדים שהפקיד בידו זה החפץ ורואין אותו עתה בידו אינו נאמן לומר החזרתי לה, ונתתו לי במתנה [סמ"ע או לקחתיו ממך] ול"מ אם הוא חי שמוציא מידו אלא אפי' מת מוציאין אפי' מן היורשים אפי' בלא שבועה אפי' לא ראו וכו' אעפ"י שאם היתומים בעצמם היו טוענין אבינו אמר שלו הנה נאמנים וכו' וכתב מר"ן הב"י הכי איתא התם בפ"ק חזקת דתנן האומנין אין להם חזקה, אמר רבא ל"ש אלא שמסר לו בעדים אבל מסר לו בלא עדים מתוך שיכול לומר לו להד"מ פי אמר לקוח הוא בידו נאמן.

מתיב רנב"י אָנָּן אֵין לוֹ חֲזָקָה אָנָּן הוּא דָּאֵין לוֹ חֲזָקָה הָא אַחַר יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה, הֵיכִי דְּמִי אֵי דָּאִיכָא עֲדִים אַחַר אַמַּאי יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה אֱלָא לָאו דְּלִיכָא. וְקַתְּנִי אָנָּן אֵין לוֹ חֲזָקָה תִּיּוֹבְתָא דְּרָבָא תִּיּוֹבְתָא.

וְכַתֵּב הָרָא"ש ז"ל הִקְלִיף בֵּין מָסַר לִיה בְּסִהְדֵי בֵּין מָסַר לִיה בְּלֹא סִהְדֵי לִית לִיה חֲזָקָה, אָבֵל אַחַר מָסַר לִיה בְּסִהְדֵי לִית לִיה חֲזָקָה, וְלֹא יָכוֹל לְמִימַר הַדְּרִית וְזַבְנִית מְמָה, וְאֵי אַפְקִיד גְּבִינָה בְּלֹא סִהְדֵי אֵית לִיה חֲזָקָה, וְאֵי אָמַר זַבְנִיתָה נְהִלִי מְהִימָן וּבְהָא דְּאָמְרִי לִית לִיה חֲזָקָה בֵּין אָנָּן בֵּין אַחַר ה"מ הֵיכָא דְּרָאָה פְּדַתְנָא רָאָה עֲבָדוּ אוֹ טְלִיתוּ בְּיַד אַחַר וְאִמ"ל מַה טִּיבּוֹ אֲצִלָּה אַתָּה מְכַרְתּוּ לִי אַתָּה נִתְתּוּ לִי בְּמַתְנָה לֹא אָמַר פְּלוּם אָבֵל אִם לֹא רָאָה אַע"ג דְּמִסְרִיה נִיְהִלִּיה בְּאִפִּי סִהְדֵי מְגוֹ דָּאֵי בְּעֵי אָמַר אַהֲדַרְתָּ נִיְהִלָּה מְהִימָן, וְהָא דָּאִיכָא בֵּין אָנָּן לְאַחַר הֵינְנוּ הֵיכָא שְׁמָסַר לוֹ שְׁלֹא בְּעֲדִים אֱלָא שְׁיֵשׁ עֲדִים שְׁזַה חֲחֲפָז הִיָּה שְׁלוֹ וְרָאָה עֲתָה בְּיָדוֹ בְּעֲדִים.

אָנָּן לִית לִיה חֲזָקָה בְּדַבְרִים שְׁהוּא רְגִיל לְתַמְנָן אָבֵל אַחַר נְאָמָן בְּדַבְרִים שְׁאֵינָם עֲשׂוּיִים לְהַשְׁאִיל וְלְהַשְׁפִּיר לְוֹמַר לְקוּחִין הֵן בְּיָדֵי אִם לֹא מָסַר לוֹ בְּעֲדִים, אָבֵל מָסַר לוֹ בְּעֲדִים וְגַם רָאָה בְּעֲדִים בְּיָדוֹ לֹא מְהִימָן לְוֹמַר לְקוּחִיתוּ מְמָה פִּינּוֹן דְּבַתּוֹרַת פְּקֻדוֹן בְּאֵי לִידוֹ, אָבֵל אִם לֹא רָאָה בְּיָדוֹ אַעפ"י שְׁמָסַר לוֹ בְּעֲדִים נְאָמָן לְוֹמַר לְקוּחִים הֵם בְּיָדֵי בְּמַגוֹ דְּהַחֲזוֹרְתִים לָהּ.

דְּקִי"ל הַמְּפָקִיד אֲצִל חֲבִירוֹ בְּעֲדִים א"צ לְהַחֲזִיר לוֹ בְּעֲדִים וְנִשְׁבַּע הֵסֵת שְׁלִקְחוּ בְּמַגוֹ דְּהַחֲזוֹרְתִיו, דְּגַם בְּאוֹתָהּ טַעְנָה הִיָּה נִשְׁבַּע עַכ"ל, וְכֹף הֵם דְּבַרֵי הָרִי"ף שֶׁם לְעַנּוֹן מְפָקִיד וְנִפְקֵד וְז"ל הַרְמַב"ם בַּפ"י מֵהַלְכוֹת שְׁאֵלָה, הַפְּקִיד אֲצִל חֲבִירוֹ בְּעֲדִים וּבְאֵוֹ עֲדִים שְׁזַה חֲחֲפָז שְׁבִידוֹ הַפְּקִידוֹ אֲצִלוֹ אֵין הַשׁוֹמֵר יָכוֹל לְטַעֲנוֹן וְלוֹמַר חֲזוֹרְתִי וְלִקְחִיתוּ הֵימְנוּ אוֹ נִתְּנוּ לִי בְּמַתְנָה לְפִיכָף אִם מֵת הַשׁוֹמֵר מוֹצִיאֵין הַפְּקֻדוֹן עֲצִמוֹ מִן הַיְתוּמִים בְּלֹא שְׁבוּעָה ע"כ.

וְכֹן הֶעֱתִיק מְר"ן ז"ל ס' הַנּוֹז' לְשׁוֹן הַטו"ר כְּנֹז'. וְהַשְׁתָּא הֵכָא בְּנֹד"ד שְׁהַפְּקִיד אֲצִלוֹ בְּעֲדִים דְּהוֹדָאָת פִּיו פְּמָאָה עֲדִים דְּמִי וְגַם הַנְּיָיר הַנּוֹז' יוֹצֵא מִתַּחַת יַד אַחַר וְגַם בְּנִייר דְּהוֹדָאָה הַנּוֹז' פְּתוּב בּוֹ סִימָן מְוִבְהָק שֶׁל הַנְּיָיר הַנּוֹז' דְּלֹא שְׁיָיָה שְׁיָיָה בְּנִייר אַחַר שְׁאֵינָם עוֹשִׂים בְּעֲלֵי הַגּוֹרֵל כ"א נְיָיר א' מְזַה, א"כ הו"ל עֲדִים וְרָאָה וְסִימָן מְוִבְהָק א"כ אִפִּי הִיָּה אֲבִיהֶם קִיָּים וְהִיָּה טוֹעֵן שְׁלִקְחוּ אוֹ נִתְּנוּ לוֹ בְּמַתְנָה אֵינוּ נְאָמָן לְכ"ע, וְאִם מֵת מוֹצִיאֵין מִן יוֹרְשָׁיו בְּלֹא שְׁבוּעָה כְּנֹז'.

וְהָא דְּרָאָה בְּיָדוֹ עֵינָן מ"ש מוֹר"ם ס' ע"ב סְעִי י"ח שְׁאִם הוּא מְפוֹרָסָם שְׁהוּא בְּיָדוֹ אַעפ"י שְׁאֵין פְּאָן עֲדִים שְׁרָאוּ בְּיָדוֹ אֵינוּ יָכוֹל לְטַעֲנוֹן לְקוּחִים הֵם בְּיָדֵי שְׁהָרִי אֵין פְּאָן מְגוֹ דְּהַחֲזוֹרְתִי דִּירָא לְשִׁנּוֹת הִידוּעַ וְגַם אִם יֵשׁ ע"א שְׁרָאָה בְּיָדוֹ וְהוּא טוֹעֵן לְקוּחִיתוּ אֵינוּ נְאָמָן דְּלִית לִיה מְגוֹ דְּהַחֲזוֹרְתִי דְּהו"ל מְחֻנְיָיב שְׁבוּעָה לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵד וְאֵינוּ יָכוֹל לְיִשְׁבַּע שְׁהָרִי מוֹדָה לוֹ וְלִכְּן אֵינוּ נְאָמָן וְכֹן הוּא דְּעַת מְר"ן בַּש"ע ס' ע"ב סְעִי כ"ב וְכַתֵּב הָרַב פָּרַם שְׁלֵמָה אִפִּי לֹא רָאוּ חֲחֲפָז סְמוּךְ לְהַעֲמִדְתֶּם לְדִין אֱלָא שְׁרָאוּ חֲחֲפָז בְּיַד לְוִי אַחַר מוֹת יַעֲקֹב אֲבִיו אֲזַל לְכ"ע לֹא טַעְנִי לִיה מְדִי וּמוֹצִיאֵין מִיַּד לְוִי הַתְּכַשִּׁיט וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ בְּיַד שְׁמַעוֹן וְא"כ טַעְנַת הַיּוֹרֵשׁ הַנּוֹז' שְׁאִמַר שְׁאִמ"ל אֲבִיו שְׁלוֹ הִיא פִּינּוֹן שְׁיֵשׁ עֲדִים וְרָאָה כְּנֹז' אֵינָה פְּלוּם, וְאִפִּי מ"ש רַבִּינוּ הַטוֹר וְהַבִּיאוּ מוֹר"ם ס' רצ"ז שְׁאִם הַיּוֹרְשִׁים טוֹעְנִים בְּרִיאָה שְׁאִמַר לְהֶם שְׁלוֹ הוּא נְאָמָנִים בְּשְׁבוּעָה הֵיכָא דְּלִיכָא עֵידי רָאָה, נִלְע"ד דְּזַה לֹא שְׁיָיָה

בנד"ד שְׁהָרִי כְּתַב רַבִּינוּ הַטו"ר וּמְר"ן ז"ל סִי קל"ד סְעִי ד' אִם הַטְּלִית יוֹצֵאָה מִתַּחַת
יְדֵי אַחַר וְאָמַר בְּפִנֵי אֲמַרְתָּ לְאֹמֶן לְמִוֹכְרוֹ לִי וּלְקַחְתִּיו מִמֶּנּוּ נֶאֱמַן בְּמַגוּ שְׁהִיָּה אוֹמֵר אַתָּה
מְכַרְתּוֹ לִי, אָבָל כְּשִׁטּוֹעַן שְׁהֶאֱמַן מְכָרוֹ לוֹ שְׁאָמַר שְׁאֵתָה מְכַרְתּוֹ לוֹ אֵינוֹ נֶאֱמַן, וּמ"ש
אַחַר שְׁאָמַר מִשֶּׁם הֶאֱמַן אֵינוֹ נֶאֱמַן וְהַיּוֹרְשִׁים שְׁאָמְרוּ מִשֶּׁם מוֹרִישֶׁם שְׁלוֹ הֵם נֶאֱמָנִים
בְּשִׁבּוּעָה, וּלְפִי מ"ש הַסַּמ"ע שֶׁם סִי קל"ד ס"ק י"ב דְּהֵכָא מִיְיָרִי דְּאִיכָא עֲדֵי רֵאִיָּה
וּמִשׁוּ"ה אַף אִם נֶאֱמַן לְדַבְּרֵי הַלּוּקָח שְׁהֶאֱמַן אִמ"ל שְׁקִנְהוּ מ"מ הֶאֱמַן גּוֹפּוֹ אֵינוֹ נֶאֱמַן
שְׁקִנְהוּ הֵיכָא דְרֵאִינוּהוּ בְּיָדוֹ אֲתִי שְׁפִיר דְּהֵכָא בְּסִי רַצ"ז גְּבִי הַיּוֹרְשִׁים לִיכָא עֲדֵי רֵאִיָּה
אָבָל לְפִי מ"ש הָרַב הַש"ך שֶׁם ס"ק ה' דְּכַתְּבִי מִשֶּׁם הָרַשְׁבָּ"א ז"ל דְּאִפְּי' בְּלֹא עֲדֵי רֵאִיָּה
שְׁהַלּוּקָח עוֹמֵד בְּמָקוֹם עֲדֵי רֵאִיָּה א"כ חֲזָרָה הַחֲקִירָה לְדַוְּנָתָהּ, וְרֵאִיתִי לְהָרַב פְּרָם שְׁלֵמָה
סִי ע"ג שְׁכַתְּבִי לְחֵלֶק בֵּין אִם טְעֵנוּ הַיּוֹרְשִׁים אָמַר לָנוּ אֲבִינוּ שְׁלוֹ הוּא וּבֵין אִמ"ל שְׁלֵקְחוּ
אִם אָמְרוּ אִמ"ל שְׁלֵקְחוּ הַגּוֹי דִּינָם כִּמ"ש בְּסִי קל"ד בְּמִי שְׁלֵקְחָ מִן הֶאֱמַן וְאָמַר שֶׁאִמ"ל
הֶאֱמַן שְׁלֵקְחוּ שְׁאֵינוֹ נֶאֱמַן, וְאִם טְעֵנוּ אִמ"ל שְׁלוֹ הוּא נֶאֱמָנִים בְּשִׁבּוּעָה וּפִי' הַחֲפֵץ זֶה
שְׁלוֹ הוּא ר"ל שְׁלוֹ הוּא מְעוּלָם א"כ בְּנִד"ד מ"מ"נ אֵין טְעֵנַת הַיּוֹרֵשׁ כְּלוּם אִם פִּי' דְּבָרֵיו
הוּא שְׁהוּא מְעוּלָם וְאֵין לְשׁוּם אָדָם חֵלֶק בּוֹ הָרִי כ"י מְכַחֲשִׁיו שְׁיֵשׁ לְחַבְרֵיו חֵלֶק בּוֹנָאִם
פִּי' דְּבָרֵיו שְׁלוֹ הוּא שְׁחֲזוֹר וּלְקַחוּ אֵינוֹ נֶאֱמַן כִּמ"ש בְּאֹפֶן הַנִּלְע"ד ע"פ הַתְּשׁוּ' הַנּוֹ' שְׁזָכוּ
יּוֹרְשֵׁי הָרַב כְּמִהָר"ש עֲבָאֲדִי ז"ל בְּחֲצֵי הַגְּיָר הַנּוֹ' וּמְחַוֵּיב הַיּוֹרֵשׁ הַנּוֹ' לִיתָן לְהֵם חֲצִיו
בְּאֵין או"ד וּצ"י יצ"מ וַיִּמ"ן אֲכִי"ר: הַצַּב"י וַיִּדְבַּד דָּוִד סִלִּי"ט סִימָן ז' שְׁאֵלָה אֶלְמָנָה אַחַת
שְׁנַתְּפִשְׁרָה עִם בְּנָהּ בְּעַד מְזוֹנוֹתֶיהוּ וּבְעַד סְכֵי כְּתוּבָתָהּ שְׁיִתָּן לָהּ הַמְּשַׁכְּנָתָא שְׁהַנִּיחַ אֲבִיו
אֶצֶּל פ' מִסָּף כו"כ וְנִתְרָצוּ בִּינֵיהֶם עוֹ"ה וְכַתְּבִי לָהּ שְׁהַקְנָה לָהּ שְׁטַר הַמְּשַׁכְּנָתָה הַנּוֹ' בְּקִנְיָן
גו"ש אֲגַב קַרְקַע בְּעַד וְכו' וּבְעַד וְכו' וּמָסַר לָהּ הַמְּשַׁכְּנָתָא הַנּוֹ' וְהִיא אוֹכְלַת אֶת פִּירוֹתֶיהָ.

וְאַח"כ נִתְּנָה הָאֵל' הַנּוֹ' הַמְּשַׁכְּנָתָא הַנּוֹ' בְּמִתְּנָה גו"ש לְבָנָהּ הַנּוֹ' וּלְבָנוֹתֶיהָ וְחֵלֶקָה לְהֵם
כְּחֻפְצָה וְרִצּוֹנָה פ' יִקַּח כו"כ מִהַמְּשַׁכְּנָתָא וְכו' וְנִזְכָּתָה לְהֵם וּלְיֹרְעֵם עִסְכ"ה גּוֹף מֵהַיּוֹם
וְכו' וְכָל תְּקוּנֵי דְשְׁטְרֵי כְּהוֹנֵן וְכַתְּחַז"ל וְאַחֲרֵי מוֹת הָאֵל' הַנּוֹ' קָם בְּנָהּ הַנּוֹ' לְעַרְעֵר עַל
הַמִּתְּנָה הַנּוֹ' שְׁלֹא יִתָּן לְאַחֲיוֹתָיו כְּלוּם בְּאוֹ' שְׁאֵמוֹ לֹא נִשְׁבְּעָה שְׁבִוּעַת אֵל' וְא"כ נִשְׁאַרוּ
כָּל הַנְּכָסִים בְּחֻזְקָתוֹ וְלֹא זָכָתָה אִמּוֹ בְּנְכָסֵי הַנּוֹ' לִיתָנָם בְּמִתְּנָה לְאַחֲרֵים וּבְפִרְט שְׁחֲזָרָה
וְנִתְּנָה הַכָּל לְבָנָהּ הַנּוֹ' לוֹ לְבָדוֹ דְּוָקָא ע"ז יוֹרְנוּ הַמּוֹרָה לְצַדִּיקָה אִם יֵשׁ מִמֶּשׁ בְּדַבְּרֵיו
וּשְׁכַמ"ה: תְּשׁוּבָה נִלְע"ד דְּזָכָתָה אִמָּם בְּמִשְׁפּוֹ' הַנּוֹ' בְּפִירְעוֹן סְכֵי כְּתוּבָתָהּ זְכִיָּה גְּמוּרָה
הַגַּם דְּלֹא מְטָא שְׁטַר הַמְּשַׁכְּנָתָא לִידָהּ כְּדִמּוּכַח מְנוֹסַח שְׁטַר מִתְּנָה הַנּוֹ' שְׁכַתְּבִי אֲנִי מְקַנָּה
שְׁטַר בְּמִשְׁכְּנָתָה הַנּוֹ' בְּכָל מְקוֹם שְׁהוּא אֶלְמָא שְׁלֹא מְסַרָה לְהֵם הַשְּׁטַר וְגַם לֹא נִמְסַר
כִּמ"ש בְּשְׁאֵלָה דְּהַקְנָה לָהּ שְׁטַר הַמְּשַׁכְּנָתָה הַנּוֹ' אֲגַב קַרְקַע עכ"ז זָכָתָה בְּמִשְׁכְּנָתָה הַנּוֹ'
וְאֵע"פ שְׁכַתְּבִי מְרָן ז"ל ח"מ סִי ס"ו ס"ח שְׁטַר מְשַׁכְּנָתָה לְמִהָר"י ו' מִיגַשׁ כִּיּוֹן שְׁיִכּוּל
לְסַלֵּק בְּמַעוֹת צָרִיךְ כְּתִיבָה וּמְסִירָה, מ"מ הָרִי כְּתַב מְרָן ז"ל שֶׁם סְע' יוֹד דְּהַמְּקַנָּה לְחַבְרֵיו
קַרְקַע כ"ש וְהַקְנָה לוֹ ע"ג שְׁטַר חוֹב הָרִי זֶה קְנָה הַשְּׁטַר בְּכָל מְקוֹם שְׁהוּא בְּלֹא כְּתִיבָה
וּבְלֹא מְסִירָה וְכֵן הַסְּפִים מוֹר"ם ז"ל וְכַתְּבִי וּלְעַנְיָן הַלְּכָה נְקִטִּינּוּ כְּסִבְרָא רֵא' וְאִפְּי' לְדַעַת
יֵשׁ אוֹמְרִים דְּשְׁטַר אֵינוֹ נְקַנָּה בְּאֲגַב וְגַם לְדַעַת הַרַש"ך ז"ל דְּאֲגַב אֵינוֹ מוֹעִיל רַק בְּמָקוֹם
מְסִירָה מ"מ עֵינָן חֵא"ה מ"ש הָרַב הַכְּנֵה"ג ז"ל סִי ס"ו אוֹת ל"ב מִשֶּׁם מֵהַרַח"ש ז"ל
דְּבִאֲגַב לְחַוְדִּיהָ בְּלֹא כְּתִיבָה הוּא דְּלֹא קְנָה אָבָל בְּאֲגַב וְכְּתִיבָה בְּלֹא מְסִירָה נְקַנָּה וְא"כ
בְּנִד"ד דְּאִיכָא תְּרוּנְיָהוּ בְּאֲגַב וְכְּתִיבָה קְנָתָה אִמָּם הַנּוֹ' הַמְּשַׁכְּנָתָה הַנּוֹ' לְכ"ע וְכ"כ הַש"ך

ובפֿרט שְׁהוּא שְׁטַר מִשְׁפָּנְתָא וּלְדַעַת הַגְּאוּנִים נִקְנָה בְּכַתִּיבָה לְבַד וְכַתֵּב הַשֵּׁי"ף דְּהַכִּי קו"ל כְּסַבְרַת הַגְּאוּנִים וְגַם פִּינּוֹן שְׁהִיְתָה אוֹכְלַת פְּירוֹת הַקְּרָקַע הַנּוֹז' וְכַתָּה בְּשֵׁטַר הַמִּשְׁפָּנְתָה הַנּוֹז' בְּכָל מְקוֹם שְׁהוּא כַּמ"ש הָרַב שֵׁי"ף ס' הַנּוֹז' סו"ך וְכִינּוֹן שְׁנַתְּפִשֵׁר עֲמָה בְּנָה בְּעַד מְזוּנוֹתֶיהָ וְסָכִי פְתוּבָתָה וְהַגְּבָה לָהּ הַמִּשְׁפּוֹנָה הַנּוֹז' לִית דִּין וְלִית דְּיִין דְּאִינָה צְרִיכָה שׁוּם שְׁבוּעָה דְאַפִּי' אִם הַגְּבָה לָהּ ב"ד בְּלֹא שְׁבוּעָה אִין מִשְׁפִּיעִין אוֹתָהּ עוֹד וְכַמ"ש הָרַב יַד אֶהְרֵן ס' צ"ו כ"ש וְק"ו שְׁהַגְּבָה לָהּ הַיּוֹרֵשׁ בְּעֶצְמוֹ וְגַם פְּתַבּוּ שְׁנַתְּפִשֵׁר עֲמָה מוֹכַח מְזָה שְׁפִטְרָה מִשְׁבוּעָה מַעֲתָה פִּינּוֹן שְׁזַכְתָּה אִמָּם הַנּוֹז' בְּמִשְׁפּוֹנָה הַנּוֹז' יְכוּלָה הִיא לְתַת אוֹתָהּ לְמִי שְׁתַּרְצָה וּמַתְּנַת בְּנָה וּבְנוֹתֶיהָ הַנּוֹז' קִיָּמַת.

וְאוּלָם יֵשׁ לְחַקוֹר בַּמ"ש בְּנוֹסַח שְׁטַר הַמַּתְּנָה הַנּוֹז' שְׁפָתָבוּ שְׁהַקְּנָתָה לָהֶם וּלְזַרְעָם ע"ס פֶּל הַדּוֹרוֹת דְּדָמִי לַמ"ש מוֹר"ם ס' ר"ט ס"ד דְּמִי שְׁמַקְנָה לְחַבְרִיּוֹ דְּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עִם דְּבָר שְׁבָא לְעוֹלָם דְּדָמִי לְקַנִּי אֶת וְחַמּוֹר דְּלֹא קָנָה כ"א מַחְצָה וְה"נ דְּכַוְנָתָה שְׁהַקְּנָתָה לָהֶם וּלְזַרְעָם שְׁלֹא בָּאוּ לְעוֹלָם דְּמִי לְקָנָה אֶת וְכו' אֲמָנָם עֵינּוֹן רוּאָה מ"ש מְר"ן הַב"י ו"ל ס' רמ"ח שְׁכַתֵּב תְּשׁוּבַת הָרֶשֶׁב"א ו"ל וְז"ל וְכַדִּי שְׁלֹא יִשְׁתַּבֵּשׁ אָדָם בְּהַלְכָה זוֹ וְכו' אֲנִי פּוֹתֵב שְׁלֹא נֶאֱמְרוּ דְּבָרִים שְׁבִשְׁמוּעָה זוֹ אֲלֵא בְּאוֹמֵר אַחֲרֵיהּ אֲבָל בְּאוֹמֵר לָהּ וְלִיּוֹרֵשֶׁהּ שׁוֹפְרָא דְשִׁטְרָא הִיא שְׁהַמַּתְּנָה וְהַמְּכָר לֹא יִהְיֶה לָהֶם הַפְּסָק וְכו' וְכַתֵּב הָר"ן ו"ל דְּדְבָרִים פְּשׁוּטִים הֵם וְהִבִּיאוּ מוֹר"ם שְׁם סְעִיף ז' וַא"כ בַּנְד"ד נְמִי שְׁכַתוּב לָהֶם וּלְזַרְעָם שׁוֹפְרָא דְשִׁטְרָא הוּא וְאִין זֶה עֵנְיָן לְמַקְנָה לְדְבָר שַׁב"ל: וְמָה שְׁחִזְרָה וְנִתְּנָה לְבָנָה אַחַר הַמַּתְּנָה הַנּוֹז' דְּמִינָהּ מוֹכַח דְּחִזְרָה בָּהּ בַּמַּתְּנָה הַרְא' שְׁנַתְּנָה לְבָנָה וּבְנוֹתֶיהָ הָא וְנוֹדָאי דְּחִזְרָתָה אִינָה פְּלוּם וְאִינָה יְכוּלָה לְחִזְרוֹר וְכַמ"ש מְרָן ו"ל ס' רנ"ז דְּהַכּוֹתֵב נִכְסֵיו לְבָנוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ וְכו' הָרִי הַגּוֹף שֶׁל הַבֵּן מֵהַיּוֹם וְהַפְּירוֹת לְאֵב לְפִיכָהּ הָאֵב אִינוֹ יְכוּל לְמַכְרוֹר וְכו' וְגַם בְּסְעִי' ו' פְּתַבּ דְּמַתְּנַת בְּרִיא שְׁכַתוּב בָּהּ מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה הָרִי הִיא כְּמַתְּנַת ש"מ שְׁאִינָה קוֹנָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָה דְּמִשְׁמַע דְּאַפִּי' קָנָה הַקְּרָקַע מֵהַיּוֹם וְאִינוֹ יְכוּל לְחִזְרוֹר בּוֹ וְכו' ע"כ הָרִי לָהּ בְּהַדְּיָא שְׁאִינָה יְכוּלָה לְחִזְרוֹר וְכ"ש הֵאֵי שְׁטְרָא דְּנִדּוֹן דִּידֵן דְּכַתוּב בּוֹ בְּפִי' שְׁקִנּוֹ הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וְגַם פְּתַבּוּ דְּלֹא כְּמַתְּנַת ש"מ דְּהַדְּרָא פְּשִׁיטָא וּפְשׁוּט דְּאִינָה יְכוּלָה לְחִזְרוֹר וְקִנּוֹ בְּנוֹתֶיהָ וּבָנָה ה' כ"א כְּפִי מָה שְׁרָאוּי לוֹ בְּלִי שׁוּם פְּקַפּוּק: הַאֲמָנָם יֵשׁ לְעֵינּוֹן בַּמ"ש בְּשֵׁטַר וְנִתְּנָה בְּמַתְּנָה גְּמוּרָה סָךְ כו"ך מְדָמִי הַמִּשְׁפָּנְתָא לְבִתָּה הַגְּדוּלָה וְגַם אַח"ך פְּתוּב וְאַגְבָּן אֲנִי מַקְנָה לָהּ שְׁטַר הַמִּשְׁפָּנְתָא וְכו' שְׁיִזְכּוּ בּוֹ בְּנֵי וּבְנוֹתֵי פֶּל אֲחַד חֵלֶק הָרָאוּי לוֹ וְהִזִּיהּ הַנְּשִׂאָר מְדָמִי הַמִּשְׁפָּנְתָא דְּמִשְׁמַע מְנָה שְׁלֹא נִתְּנָה לָהֶם כ"א מְעוֹת סָךְ כו"ך פְּרָאוּי לוֹ, וְאַנּוֹן קו"ל דְּאִין מְטַבֵּעַ נִקְנָה בְּחַלִּיפִין כַּמ"ש מְרָן הַק' ו"ל ס' ר"ג סְעִיף א' וְאִין לּוֹמֵר דְּהַקְּנִית לָהֶם הַמְּעוֹת אֲגַב קְרָקַע דְּהָרִי הַמְּעוֹת אִינָם בְּעֵינּוֹ, וְאִינָם נִקְנִים אַג"ק כַּמ"ש מְרָן ו"ל ס' ר"ג סְעִיף ט', וְלֹא דְּמִי לַמ"ש הָרֶשֶׁב"א ו"ל הַבִּיאוּ הַב"י ו"ל ס' רנ"ג דְּאִם אֲמַר אֲנִי נוֹתֵן מְנַכְסֵי שְׁנָה מְאִתִּים דִּינָרִים דְּהַשְׁתָּא וְדָאי שְׁנָה מְאִתִּים קְאָמֵר וְזֶה בֵּין בְּנִתְּיַת בְּרִיא בֵּין בַּש"מ עַכ"ל ע"ש, וַא"כ הֵכָא נְמִי שְׁנָה קְאָמְרָה, דְּהָרִי מְדָמִי הַמִּשְׁפָּנְתָא קְאָמְרָה.

וְעוֹד הָרִי פְּתַבּ הָרַב פַּמ"א ח"א ס' מ"ז דְּלְדַעַת הַרמ"ה וְהַרמְב"ן ו"ל דְּאַפִּי' פְּתַבּ מְנַכְסֵי אַפִּי"ה דְּמִי קְאָמְרָה וְז"ל נְמַצִּינוּ לְמַדִּים דְּבְּאוֹמֵר תְּנוּ מְנָה לְפִי מְנַכְסֵי הַפְּירוֹשׁ הַאֲמַתִּי לְפִי דַעַת הַרמ"ה וְהַרמְב"ן ו"ל שְׁיִמְכְרוּ מְנַכְסֵיו וְיִטּוּל הַדְּמִים וְלֹא חָל הַקְּנִינָן שְׁהַדְּמִים אִינָם בְּרִשׁוֹתוֹ ע"כ.

וכ"ש בַּגְדוֹן דִּינֵן שְׁאֲמָרָה בְּפִירוּשׁ מִדְּמֵי הַמְּשַׁכְּנָתָא וְדַאי דְּמִטְבַּע הַקְּנִית לְהֵם, וְכִינֵן שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתָּהּ אִינוּ נִקְנָה בְּאַגַּב כַּמֶּשׁ"ל: וְהַגַּם דְּאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ מ"ש הָרְאוּי לֹו פִירוּשָׁה הוּא מַגּוּף שְׁטַר הַמְּשַׁכְּנָתָא כֹּל אֶחָד חֵלֵק הָרְאוּי לֹו הָא קוּ"ל דִּינֵד בַּעֲשֵׂה"ט עַה"ת, וְהִיּוֹרֶשׁ הוּא הַמְּנוֹחֵזֵק וְהַמּוֹצִיא מִחֲבִירוֹ ע"ה, וְאוּלָּם אֲשַׁכְּנָא לָהּ פְּתָרִי מִמ"ש מְר"ן ו"ל בַּס' אַבְק"ר ו"ל ס' צ"ח וְנ"ל אֶבְל יֵשׁ לְלַמֵּד זְכוּת עַל מַתְּנָה זֹו מִשׁוּם דַּאֲע"ג דְּקוּ"ל יָד בַּעֲשֵׂה"ט עַה"ת הֵנִי מְיָלִי בְּדָבָר שְׁאִין הַשְׁטָר כֹּטֵל לְגַמְרִי אֶבְל בְּדָבָר שְׁהַשְׁטָר כֹּטֵל בּוֹ אֲדָרְב' מַעֲמִידִין שְׁטָר עַל חֻזְקָתוֹ וְהַבָּא לְפָנוּסְלוֹ עֲלִיו הָרְאָיָה וְכַמ"ש הָרְא"ש ו"ל הַבִּיאָה הַטּוֹר ס' מ"ב, וְכֵן פְּתַבְהֵרִיב"ש וְהָרַב הַמַּגִּיד כ' פ"ג מַה' מְלוּה וְלוּה בַּס' כ"ח וְר"ש וְהַרְשָׁב"א ו"ל הַבִּיאֵי רְאָיָה לְדָבָר, וְכֵן פְּתַב ר"ש בַּפ' ג"פ דְּלֹא אֲמָרִינוּ יָד בַּעֲשֵׂה"ט עַה"ת אֶלֹא בְּלִשׁוֹן שְׁיֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי מְשַׁמְעוֹת אֶחָד לְזְכוּת וְאֶחָד לְחֻזְקָה דְּאִינוּ סוֹתֵר עֵיקַר הַשְׁטָר לוֹמַר שְׁלֹא נִכְתַּב בְּכַשְׁרוֹת, אֶבְל לְפָסוּל אֵת הַשְׁטָר וְלוֹמַר שְׁעֲשֹׂאוּ שְׁלֹא כַּדִּין לֹא דַחֲזֵקָה עַל הַעֲדִים שְׁעוֹשִׂים דְּבִרְיָהֶם כִּהְוִנוּ וְעוֹד שְׁפָתוֹב בַּשְׁטָר דְּלֹא כֹּטֵנוּפְסִי דְּשְׁטָרִי וְכַתְּבוּ הַמְּפָרְשִׁים שְׁנִהְגוּ לְכַתְּוֹב כֵּן כְּדִי שְׁכַּל לְשׁוֹן מְסוּפֵק יִהְיֶה יָדוֹ עַל הַעֲלִיּוֹנָה עַכ"ל מְר"ן בַּס' אַבְק"ר וְכֵן פֶּסֶק בַּש"ע ס' מ"ב סְעִיף ט' וְסְעִיף יוֹד, דוּן מִינָהּ וְאוּקִי בְּאַתְרֵינוּ דְּאֵם נִפְרָשׁ שְׁעַל הַמְּעוֹת קְאָמְרָה כַּמֶּשׁ"ל דְּכֹטֵל הַשְׁטָר לְגַמְרִי, לֹא גְמָרִינוּ הֵכִי, אֶלֹא יֵשׁ לְפָרֵשׁ כַּמֶּשׁ"ל לְזְכוּת מְקַבְּלֵי הַמַּתְּנָה, וְיֵמָה גַּם אֲשֶׁר כְּתוּב בַּשְׁטָר הַמַּתְּנָה הַנּוֹ' שְׁהַכֵּל יִהְיֶה נִדְּוֹן לְזְכוּת וְיִפּוּי פֶּח בַּעֲלֵי הַמַּתְּנָה הַנּוֹ', וְכַמֶּשׁ"ל הַרְש"ך' ח"א ס' כ"ז מְשַׁפֵּט צָדֵק ח"ב ס' נ"א וְכ"נ הַבִּיאָם הַכְּנֵה ג' ס' מ"ב הַגַּב"י אוֹת ל' וְנ"ל כְּתוּב בַּשְׁטָר כֹּל לִישְׁנָא דְּמִשְׁתַּמַּע לְתַרִּי אֲנִפִּי יִהְיֶה לְזְכוּת פְּלוּנֵי יָד אוֹתוֹ פ' עַל הַעֲלִיּוֹנָה ע"ש, וְהַגַּם שְׁיֵשׁ חוֹלְקִים בְּזֵה הֵנָּה כְּתוּב בַּשְׁטָר מַתְּנָה הַנּוֹ' שְׁקַבְּלָה הָאִשָּׁה הַנּוֹחֶנֶת עֲלֶיהָ הַפּוֹסֵק הַמְּאֲשֶׁר וְהַמְּקַיִים שְׁטָר מַתְּנָה זֹו וְאֲפִּי שְׁתִּהְיֶה סְבָרָא זָרָה וְיַחֲזִידָאָה וְעִי' לְהָרַב מְשַׁכְּנוֹת הַרְוּעִים מַעֲרַכְתָּ ג' או"ג שְׁפָתַב מְשֵׁם כַּמָּה רַבְּנוֹתָא דְּאֵם כְּתוּב בַּשְׁטָר כְּתוּבוֹ וְחַתְּמוּ כֹּכָל לְשׁוֹן וְיִפּוּי פֶּח כְּתַנְתָּ חו"ל מְקַיִמִים הַהִקְנָאָה כְּאֵלוֹ נַעֲשִׂית כְּרָאוּי אַע"ג דְּלֹא כְּתוּב בּוֹ הַקְּנָה כְּרָאוּי וְכַדְבְּעִי לִיָּה לְמַעֲבַד לֹא עֲבַד, עַכ"ז מְקַיִים הַהִקְנָאָה, וְכ"ש הָאִי שְׁטָר' דְּגַדְּוֹן דִּינֵן שְׁפָתוֹב בּוֹ שְׁנַתְּנָה לִיָּה רִשׁוּת גְּמוּרָה לְכַתְּוֹב שְׁטָר מַתְּנָה דָּא מְאָחַד וְעַד מְאָה מְפִי סוּפְרִים וְמְפִי סְפָרִים כֹּכָל תִּיקוּנֵי חו"ל עַד יֵצֵא כְּנֻגָה צָדֵקָה וְכו' כַּתְּח"ז לְהָא וְדַאי לִית דִּין וְלִית דִּינֵין דִּינֵין בַּעֲלֵי הַמְּקַבְּלֵי מַתְּנָה הַנּוֹ' עַל הַעֲלִיּוֹנָה וּמַתְּנָתָה קַיִימַת וְצוּ"י י"מ וְיַמ"ן אַכִּי"ר: וְיַדְבַּר דְּוֹד סְלִי"ט סִימָן ח' נִשְׁאֲלָתִי עַל הַמְּכִי' וְהַהֲטָבוֹת הַנְּהוּגִים בַּעֲי"ק אֵם אֶחָד מְכַר לְחֲבִירוֹ קַרְקַע מְכִי' גְּמוּרָה לְשִׁמְיֻטוֹת וְלַחֲלוּטִין וּבַגּוּף הַשְׁטָר כְּתוּב שְׁיִקְנָה בַּשְׁטָרָא דְּנָא וּבְכֹסֶפ' וְכו' וְאֲח"ך' הַשְׁפִּיר לֹו הַמְּלָנָה לְלוּה הַקַּרְקַע הַנּוֹ' לְמִשְׁפָּחָה שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים וְהַטִּיב חֲסִדוֹ הַלְּוָה הַנּוֹ' שְׁמַחְוִיב לְחַזֹּר וְלַקְּנוּתָהּ מִהַמְּלָנָה ה' בְּגַמֵּר הַשְׁשֵׁה חֲדָשִׁים ה' וּבַתּוֹף הַזְּמַן שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים הַנּוֹ' הַחֲזִיר לֹו הַלְּוָה לְמַלְוָה מְעַט מִהַקְּרָן וְכַתּוּב ע"ג הַשְׁטָר וּמְפֹרָשׁ בְּכַתְּבֵי הַנּוֹ' שְׁלֹא נִשְׁאָר לֹו עֲלִיו כ"א סָף כו"כ מִהַקְּרָן הַנּוֹ' לְבַד הַשְּׁכִי' וְהִיָּה הַלְּוָה הַנּוֹ' פּוֹרַע לְמַלְוָה הַנּוֹ' הַשְּׁכִי' הַשְּׁיִיף לֹו כְּמָה שְׁנִשְׁאָר מִן הַקְּרָן הַנּוֹ' עַד יוֹמָא כְּהַאֲדִנְדָּא עַמְד הַלְּוָה וְעַרְעֵר שְׁרוּצָה לְנִכּוֹת מַה שְׁנַתְּנָה כְּבָר בַּשְּׁכִי' מִן הַקְּרָן בְּאוּמְרוֹ שְׁמִיּוּם שְׁנַתְּנָה מְעַט מִן הַקְּרָן נִתְּבַטֵּל כֹּל הַמְּכָר וְזוּזֵי הַנִּשְׁאָרִים הַלְּוָאָה הוּא דְּהוּוּ גַבְיָהּ וְכַמֶּשׁ"ל הָרַב אַחִי וְרִאֵשׁ שְׁאֲלָה ז' וְהַמְּלָנָה מְשִׁיב דְּלֹא דְּמִי נְדוּ"ד לְמ"ש הָרַב הַנּוֹ' וְדַכְּרִיו יִבְאוּ לְקַמְן בַּתּוֹף הַתְּשׁוּבָה בַּע"ה: הַתְּשׁוּבָה הֵנָּה לֹא מְלַבֵּד שְׁרָאִיתִי לְהָרַב יִשְׁמַח לִב ו"ל ח' יו"ד ס' ט"ו שְׁסַתֵּר כֹּל דְּבָרֵי הָרַב חִי"א ו"ל וְקַיִים דְּבָרֵי הָרַב

החב"פ ו"ל דהשטא הו"ל שלשה לגבי דחד וגם פתוב בפטר המכי' ה' ובשטר השכי' הנז' קבלת סברת הרב הפוסק וכו' אפי' שתהיה סברה זרה ויחידאה נגד כל הפוסקים דמהשטא אינו יכו"ל קי"ל וכמ"ש הרב גנזי חיים בדגל הקי"ל עש"ב אלא שראיתי עוד לעמוד ע"ד הרב חי"א ו"ל דבר שלא פירש אותו בהקדא הרב ישמח לב ו"ל וגם לחקור ולדרוש אי דמי נדון דידיה לנדון דינן הנז' או לא נזה החלי בעזרת צורי וגואלי, הנה בטעם השני שפתי הרב אחי וראש ו"ל דדמי נדו"ד לשומא דהקדא ואין צריה קננו אין צריה לדבר בו כלל דאין אנו נוהגין לכתוב שטר ההטבה כלל וכמ"ש הרב הנז' הוא עצמו והרב ישמח לב ו"ל: ובטעם הא' שפתי הרב דקני בכספא לחוד וע"ז נטה דעת הרב חק"ל ו"ל וכתב ע"ז הרב ישמח לב ו"ל דדברי אמת נזכרים דלמנהג שמוכרים בלי הטבה לא מצא שום סמך ורמז בדבר הרב חק"ל ו"ל לפו"ד דהא נדאי צריה קננו כתחז"ל עכ"ל והאמת אתו שכן פתי הרב חק"ל ו"ל להקדא בס' לק"ח אחר שהביא כל הראיות הנז' וכו' פתי ואפשר שסמכו העולם על הרב חנוך בית יהודה כמ"ש בס' נ"ה ש"מ דגם על סמך הנז' חזר ולא נתפייס בו אלא דמ"ש ואין דבריו סותרים חלילה וכו' שלא פתי כן רק קודם שנתגלה אליו דברי מהריט"ץ ו"ל לא ידעתי מה חידוש בזה דכן מבואר להקדא בדברי הרב חק"ל בח"מ בשני בס' נ"ה וסי' לק"ח ומעשה ממילא נפלה טענת הלנה הנז' שמיים שנתן המעט מן הקרן קנה בכסף לחוד ונתבטל כל המכר דלא קני בכספא לחוד כנז' פינן דאין פותבין שטר ההטבה ולא נשאר כ"א הכסף לבד בלא קננו ובלא שטר לא קני כנז' וכמ"ש הרב ישמח לב הנז' ו"ל: ועל מ"ש הרב אחי וראש ו"ל דאם היה יוצא ונכנס ותובע שאר הדמים אפי' לא נשאר לו אלא זוז אחד לא קנה וכו' מ"מ אם זקף עליו במלנה אפי' יוצא ונכנס קנה וכמ"ש מור"ם בהגה והקא בנד"ד דראובן תבע מניה כל העשרה אלפים ושכי' וכו' ושמעון לא מצא ידו לפרוע לו הפל הרי הנשאר לו פאילו זקף עליו במלנה וכו' עכ"ל והרב ישמח לב ו"ל השיג על דבריו הנז' מסברא ונ"ל א"כ כל דענין ונפיק אזויי שלא קנה עד זוז אחרון נימא הכי דהוי פאילו זקפן עליו במלנה ובטלה דין זה לגמרי אם לא שנאמר דדין זה שפתי מור"ם ו"ל היינו בזקפן עליו במלנה בפירוש עכ"ל, והרואה במקור הדין הנז' עיניו יחזו דדבר זה מפורש הוא בגמרא ובפוס' והוא דבגמרא בב"מ דע"ז ע"ב הרי איתא פיצד פותב לו אני כב"פ מכותי שדה לפ' באלף זוז ונתן לי מהם מאתים זוז ונהריני נושא בו ח' מאות זוז קנה ומחזיר השאר אפי' לאחר כמה שנים והקשה בגמרא טעמא דכתב הכי הא לא פתי הכי לא קני והתניא וכו' רשב"ג אומר וכו' אבל מכר לו שדה באלף זוז ונתן לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר לו השאר אפי' אחר כמה שנים לא קשיא הא דענין ונפיק אזויי הא דלא ענין ונפיק אזויי.

אלמא היכא דענין ונפיק בעי פתיבה כנז' בגמרא והיא היא ההגה הנז' פמו שציין הרב עין משפט על מ"ש בגמרא כותב לו ציין שם בהגה דהיינו סי' ת"ץ סעי' יו"ד ואם צדק ועו"ק לדברי הרב חי"א ו"ל הנז' ממ"ש רבינו הטור סעיף י"א ונ"ל ואי ענין ונפיק אזויי פירוש שתבע המוכר מעותיו מהלוקח פע' ג' ודחה בלף ושוב אפי' נתן לו כל מעותיו חוץ מזוז אחד נתבטל המקח פנגד המעות שנשאר לו עדיין ליתן אפי' אם התזיק כבר בשדה או קנהו בשטר ובק"ס וכו' עכ"ל, וכתב מר"ן הב"י ו"ל ע"ז כ"כ הרמב"ם ו"ל פר"ק מהל' מכי' וכ"פ בשלחנו הטהור בס' ק"ץ סעי' י' דלא קנה הלוקח את פולו ודבריו

ברור מללו כמ"ש רבינו הטור ו"ל: הנה מפניך יוצא בדברי רבותינו בעלי ההוראה דאם נכנס יוצא על המעות ולא נתנם לו בזמן הנועד בגיהם נתבטל המקח פנגד השאר שעדיין רוצה ליתן והיאך פתב הרב דהוי פאילו זקפן וכו' והמכר קיים בכוליה ואפשר דלזה נתפנון הרב ישמח לב ו"ל אלא שקצור בדבריו אתאן לנד"ד נראה דלא דמי לנדון הרב חי"א ו"ל חדא דהמלנה דבנד"ד עדיין לא הגיע זמן ההטבה שהתנו בגיהם שמחונייב הלנה לחזור ולקנותה עד שנאמר תבע ממנו הפל ונתפנייס כמה שנמתן לו והשאר זקפן עליו במלנה שהרי תוף זמנו הוא ואינו יכול המלנה לתובעו ופשוט הוא דמה שקבל מאלו המעות מעט מהרבה היינו מדין שפכת הרשב"א ו"ל דגואל לחצאין ואנו רואין אותם פאילו הם פקדון אצלו ואין המלנה נגרע מהפירות פלום אלא אוכל הוא כל הפירות עד שיפרענו הפל וכמ"ש מר"ן הב"י ו"ל בח"מ סי' ע"ד וביו"ד סי' קע"ב משם הרשב"א ו"ל והרמב"ן ו"ל וילדעתי זהו מה שפכת ע"ג השטר דנד"ד לבד השכי' להורות דאין נגרע משכי' פלום דע"מ פן קבלם וק"ו הוא מההיא דהרשב"א ו"ל שהרי התם מיירי במשפנתא סתם דיכול לפדות מה שירצה ועכ"ז באם פדה לחצאין אין נגרע לו מהפירות פלום וכ"ש בנד"ד דלא מצוי לפדות תוף זמנו הא נדאי דמה שקבלם הוא עמ"כ קבלם וכמ"ש ועוד אפי' אם הגיע זמנו לפדות עכ"ז אין סברא לומר שפסקבל ממנו מעט מהרבה מחל לו קניינו ושכירותו וזקפן עליו במלנה וזה דבר שאין הדעת סובלו וילדעתי אפי' הרב חי"א ו"ל מודה הוא בנד"ד שהרי כמה פעמים פתב ונתן לו יותר מן הרוב ע"ש בדב"ק: ועל מ"ש הרב חי"א ו"ל ועוד טעם אחר והוא שפתב מר"ן שם סעי' י"א דאם מכר השדה מפני רעתה אע"ג דע"ל ונפיק אזוי קנה וכו' וכו' ע"ש הא נמי לא דמי לד"ד פלל דאנו נהגינן לכתוב על הלנה חיוב ע"ש שפסוף הזמן המוגבל בגיהם מחונייב לחזור ולקנותה בסוף הנז' מלבד דמי השכי' שיעלה עד אותו זמן בכל החזיקים ובקבלת סברת הפוסק וכן הוא בנד"ד וא"כ זיל פתר טעמא שפתב מר"ן דהמוכר שדהו מפני רעתה והיה ע"ל ונפיק אזוי לא מפני דלא גמר ומתני אלא כדי שלא יחזור בו הלוקח דהקא בנד"ד דמחונייב הלנה לקנות כנו' ולא מצוי הדר ביה פשוט הוא דהאי דע"ל ונפיק אזוי משום דלא גמר ומתני הוא וק"ל: ועל מה שהשנה הרב אחי וראשי ו"ל סברת הרשב"א ו"ל לסברת הריטב"א דדוקא בהתנה בעת חזרת המעות אבל מסתמא לא אכיל המלנה פוליה פרי' אחר המח' רבה מכת"ר לא הבנתי דבריו דמה יענה לתשובת הרשב"א ו"ל שהביאה מר"ן ו"ל ביו"ד סי' קע"ב שפתוב בה ומ"מ פל גואל לחצאין אין המלנה נגרע מהפירות פלום אלא אוכל הוא פירות מהמשכונה עד שיפרענו פרוטה אחרונה דכולה משפנתא אשתעבידא ליה לכולה מלנה ואנו רואים המעות פאילו הם פיקדון עד שיפרע הפל וכו' עכ"ל דלדבריו מאי פל גואל לחצאין שפתב הרשב"א ו"ל דמשמע לפחות שיש שני מיני גואלים לחצאין ואוכלים פל הפירות ולדברי קדוש לא יש כ"א אחד: ועוד מאי האי דקאמר ואנו רואים המעות פאילו הם פיקדון ולדברי קדוש אדעתא דהכי קבלם מתחילה ע"מ שלא יחזור לו פלום מהמשכונה והרי הם אצלו בתו' פיקדון ומאי אנו רואים פאילו דקאמר הרשב"א אלא נדאי הדבר ברור כמ"ש הרב דברי יוסף דפליגי הריטב"א והרשב"א ו"ל דלהרשב"א ונרפנו דעמיה סברי מרנן דאפי' קבל המלנה המעות בסתם עכ"ז אוכל הוא פל הפירות עד דפרע ליה עספ"א ובלא"ה פבר הרב ישמח לב ו"ל הביא תשובת הרשב"א ו"ל דסי' ר"ץ דמינה מוכח דאיירי הרשב"א אפי' בסתם:

ומה שחלק הרב חי"א ו"ל בין משפנתא דלא נפיק מינה איסוריה למכר היינו לנד"ד שכתב דבקבלת המעות נתבטל המכר הרא' אבל בנד"ד שכתבנו לעיל דבקבלת מקצת מהרבה בתוך זמנו לא נתבטל המכר הרא' וגם הרב הנז' מודה לא שייך החילוק הנז' והדר דינא או לאכול כל הפירות עספ"א או לפחות פנגד מעותיו וק"ל: ועל מ"ש הרב חי"א ו"ל ואפ' אם נימא דנד"ד אין זה אלא אבק רבית דקי"ל דאינה יוצאה בדינין ואי מסלקינן ליה בלא זוזי אפוקי מינה הוא וכמ"ש רבי הטור סי' קע"ב דהתם מיירי לגבי הקרן אבל ה"א היינו תובעו כמה שחייב לו מן השכ"י דהוי רבית לפי טענתו של הל"ה וכו' עכ"ל ולא ידעתי השגת הרב ישמח לב עליו בזה דכל עצמו הוא דן על שכי' השני אלפים קרן שנשאר לו אבל הקרן נדאי שחייב ליתן: מ"מ דבר זה לא שייך לנד"ד ונדא שפבר פרע לו הל"ה למלנה בתורת שכי' מדי שנה בשנה ואדעתא דהכי קבלם בתורת שכי' ואם אתה מוכר לו מן הקרן שלו מה שפבר אכל בתורת שכי' אפוקי מינה הוא וכמ"ש רבי הטור סי' קע"ב וז"ל ואי הוה מסלקינן ליה בלא זוזי הוי פאילו מוציאין ממנו שמתחילה לא אכלו בתורת פרעון חובו הלכך לא מסלקינן ליה בלא זוזי עכ"ל וזה הדין מוספם לכ"ע וכמ"ש מור"ם בסי' קע"ב וז"ל ובכל מקום דהמשפנתא הוי אבק רבית אם בא הל"ה לנכות למלנה הפירות שאכל לא מנכינן ליה דהואיל והמשפנת' הוי ברשות המלנה שלנה עליה מתחילה אילו מנפין ליה מחובו הוי פאילו מוציאין האבק רבית ממנו בדינין עכ"ל ופירש הש"ך ו"ל בד"ה דהואיל וכו' וז"ל כלו' דלא דמי לדעיל סי' קס"ו (דכתב מר"ן יש אומרים דמנכינן ליה וכתב מור"ם ו"ל דכן עיקר) דה"א המשפנתא היא בתחילה ברשות המלנה שלנה עליה עכ"ל וכ"כ הט"ז ו"ל הנה נתבאר דנדון דידן שפבר אכל בתורת שכי' כ"ע מודו דלא מנכי' ליה וגם הרב אחי וראש ו"ל מודה בזה כנז' בדבריו ע"ש: ועוד דלענ"ד טעם נכון יש כמה שנוהגים העולם לקנות בחזרת השטר וכמ"ש רבינו הטור סי' רמ"ג בפלוגתא דרשב"ג ורפנו דרפנו סברי דבחזרת השטר לא נתבטלה המתנה ורשב"ג סבר נתבטלה המתנה, ואע"ג דקימ"ל כרפנו ובחזרת השטר לא נתבטלה המתנה עכ"ז אמינא דנהוג עלמא פרשב"ג ואע"ג דהרא"ש ו"ל בפסקיו לב"ב דקס"ט כתב דאפ"י לרשב"ג דס"ל דבחזרת השטר נתבטל המקח היינו בשטרי קנין דוקא ומשום דס"ל לרשב"ג אותיות נקנות במסירה לבד אמנם בשטרי ראיה פגון בשטרי דידן גם לרשב"ג חזרת השטר לא מבטל הקנין שהרי אפי' הקונה הרא' לא קנה בזה השטר עכ"ל.

מ"מ הני שטרי מכר דידן שטרי קנין הם כמ"ש מר"ן הש"ע סי' קצ"ה ס"ג ומבואר בהר"ן ו"ל הטעם פינון שכותבין ומכרתי והעברתי וכו' וכן אנו כותבין וגם כותבין בפירוש וקנה בשטרא דינא ובכסף שקבלתי ממהמבלי שתצטרף לשום קנייה אחרת שבעולם פשוט הוא דשטרי קנין הם וכיון שפון אמינא לענ"ד דהכי נהוג עלמא פרשב"ג דבחזרת השטר קנה דאותיות נקנות במסירה לבד וכמ"ש הרא"ש ו"ל לסברת רשב"ג ומנהגם מנהג נכון ע"פ הדין והוא דלא מלבד דרבי' ישעיה ורשב"ם ו"ל פסקו פנותיה אלא גם לדין דלא קימ"ל יש להביא ראיה ממ"ש מהרשד"ם ו"ל ח"מ סי' ש"פ מדיני מנהגי הסוחרים וז"ל ומטעם זה יועילו דרכי ההקנאות הנוהגים הסוחרים אעפ"י שאינם פתובים בתורה ואינם מן הדין אלא שפינון שנהגו כף הו"ל שכל א' מתנה עם חבירו שפאשר יהיה כף יתקיים כף ואדעתא דהכי נחתי וסלקי ומטעם זה אמרו בגמ' בפ' איזהו

נִשְׁפָּא א"ר פֿפּא מְשִׁמְיָה דְרַבָּא הַאי סְטִימוּתָא קִנְיָא לְמַאי הִלְכְתָּא רַב חֲבִיבָא אָמַר לְמַקְנֵי מְנִיָּה מִמֶּשׁ וְרַבְּנָן אָמְרֵי לְקַבּוּלֵי עֲלֵיהּ מִי שְׁפָרַע וּבִאֲתָרָא דְנִהֲיֵי לְמַקְנֵי מְנִיָּה מִמֶּשׁ קִנְיָ וּפְרַשׁ"י ז"ל וּבִאֲתָרָא דְרַגְלִים לְמַקְנֵי שְׁרַגְלִים לְרִשׁוֹם ע"מ שְׁבַדב"ז תִּהְיֶה קִנּוּיָה לֹו כְּאִילוּ מִשְׁפָּח קִנְיָ וּכ"כ הִמְיָרָא הַנּוּז' הָרִי"ף בְּהִלְכוּתָיו וְכַתְּבַת הַנִּמְק"י ז"ל וְז"ל וְכַתְּבַת הָרִשְׁבָּ"א שְׁמַעֲיָנָן מִהָכָא שְׁהַמְנַהֵג מְבַטֵּל אֶת הַהִלְכָה בְּכָל פִּינְצָא בְּזֵה שְׁפָל דְּבַר שְׁבַמְמוֹן עַפ"י הַמְנַהֵג קוֹנִים וּמַקְנֵים הִלְפָּה בְּכָל דְּבַר שְׁנִיגְהוּ הַתְּגָרִים לְקִנּוּת קוֹנִים ע"כ, וְכֵן הִבִּיא הָרַב הַמְּגִיד פ"ז מֵהַל' מַכִּי עַכ"ל.

וּכ"כ הָרַב מִטָּה שְׁמַעוֹן ס"ג בְּתַשׁוּ' סל"א אֵהֵל יִצְחָק סִי קט"ז שְׁעוֹת דְּרַבְּנָן סִי י"ד וּמְבֹאָר בְּרַבִּי הַטּוֹר וּמַר"ן ז"ל בַּש"ע סִי ר"א וְעַיִן שָׁם בְּבֵה"ט שְׁפָתַב מִשָּׁם רש"ל דְּגַם בְּקַרְקַע מְהִי וְהִיכָא דְנִהֲגוּ גַם בְּקַרְקַעוֹת לְהִדְיָא כ"ע מוֹדוֹ דְקִנּוּ וְכֵן הַעֲלָה הַגָּאוֹן הַחַק"ל ז"ל בַּח"מ ח"ב סִי א' וּמִיָּתִי לָהּ מִמַּר"ן ז"ל בַּס' אַבְקַת רוֹכֵל סִי פ' וּמִדְּבַרֵי הָרִשְׁבָּ"א וְתַה"ד ז"ל וְכַתְּבַת אֵין סָפֵק דְהִכֵּי נִקְטִינָן לְדִינָא דְאֵין חִילּוּק בֵּין קַרְקַע לְמִטְלָטְלִין דְכוּלְהוּ קִנּוּ, אֲמֹר מַעֲתָה דְבַנְד"ד הִנֵּי סָפֵק סְפִיקָא דְטַעֲמָא הִנֵּי דְקוֹנִים בְּחֻזְרַת הַשְּׁטָר וְכַאֲמֹר סָפֵק דְטַעֲמָא הִנֵּי מִשׁוּם דְקוֹנִים בְּכִסְפָּא וְאֵת"ל דְקוֹנִים בְּכִסְפָּא דִּילְמָא הִלְכְתָּא פְּהִנְדָּה רַבְּנוֹאֲתָא דְקַאֲמְרֵי דְלֹא קִנְיָ אֵלָא כְּנָגַד מְעוּתָיו וְדִילְמָא דְנִהֲוֵג עֲלֵמָא דְלִתְרוּנְיָהוּ קִנּוּ בְּכִסְפָּא וּבְחֻזְרַת הַשְּׁטָר וּבְחֻזְרַת מְנִיָּהוּ לֹא קִנְיָ וְהָא דִּינֵן עַדִּיפָא מִמ"ש מַר"ן הַש"ע ח"מ סִי ש"ל ז"ל סִי ד' גְּבִי פּוֹעֵל דָּאֵם אֲכַל לֹא מְפִקִין מְנִיָּה דְאֵפִי הַתָּם דְהִנֵּי סָפֵק שְׁקוּל לֹא מְפִינָן מְנִיָּה וְלֹא מְנַכְיָנָן לִיָּה וּכ"ש בַּנְד"ד דְאֵיפָא פְּמָה סְפִיקָא לְהִיָּתְרָא בְּלִי סָפֵק שְׁשׁוּם בַּעַל הוֹרָאָה לֹא יִסְתַּפֵּק בְּזֵה וְעַל מ"ש הָרַב חִי"א ז"ל דְהַשְׁתָּא אֲמֹר יֹאמַר הַמְּלִנָה דְאֲדַרְבָּא מִטַע"ז הוּא רוּצָה לְגַבּוֹת כָּל הַשְּׁכִי' בְּמוֹשְׁלָם כְּפָתוּב בַּשְּׁטָר לְהַצִּיל עֲצָמוֹ מְסַרְחָה רַבִּית.

וְדַחָה הָרַב הַנּוּז' פִּינּוּ דְמַחְזִיבֵי הַמְּלִנָה לְחֻזְרֵי וְלְמַפְּוֹר לֹו לְחַשְׁבוֹן הַמְּכָר הַנּוּז' קַבֵּל הַמְּעוֹת וְגַם עַל הַמְּלִנָה לְהַקְנוּת וְכו' וּמַג' שְׁהַחְזִיר לֹו רַבְּנָא וְכו' הִנֵּה הָרַב עֲצָמוֹ הוֹדָה דְאֵי לִיפָא שׁוּם חַיִּיב עַל הַמְּלִנָה לְהַחְזִיר לְלִנָּה כַּנְד"ד יְכוּל הוּא הַמְּלִנָה לְטַעוֹן וְלוֹמַר דַּעַמ"כ קַבֵּלְתִּי שְׁאוּכַל כָּל הַפִּירוֹת וְהִנֵּה מְעוֹת פִּיקְדוֹן הֵם גְּבִאי וְגַם עַל הַתְּנָאי פְּתַב וּמָה גַם שְׁהַחְזִיר לֹו רַבְּנָא וְאֵם הִנֵּה מְתִי שְׁיֵאֲכַל כָּל מַפִּירוֹת לֹא הִנֵּה יִהְיֵב לִיָּה גַם בְּזֵה הוֹדָה עַפ"י הַסְּכָרָא פִּינּוּ דְיִהְיֵב לִיָּה רַבְּנָא לֹא מְקַבֵּל מְנִיָּה ש"מ דְהִיכָא דְיִהְיֵב לִיָּה מְעוּטָא הַדַּר דִּינָא דְהַמְּלִנָה שְׁלֹא קַבֵּל כ"א הַמְּיַעוּט לֹא מְקַבֵּל ע"מ לְהַחְזִיר כָּל הַמְּקַח וְיִשְׁאָר קַרְחַ מְכָאן וּמְכָאן לֹא קָרַן וְלֹא פִירוֹת וְכַמְש"ל בְּאִנְפֵּן דְבַנְד"ד שְׁאֵין עַל הַמְּלִנָה שׁוּם חַיִּיב לְהַחְזִיר וְגַם לֹא קַבֵּל כ"א מְעוֹט מְהַרְבָּה וּבְתוֹךְ זְמַנּוֹ דְלֹא מְצוּ תַבַּע לִיָּה כְּנֹז' הָא וְדֹאֵי דְלֹא קַבֵּלְם אֵלָא אֲדַעֲדַעֲתָא דְלֵאֲכֹוּל פּוֹלִיָּה פִּירֵי וְרוֹאֵין אֲנוּ מָה שְׁקַבֵּל כְּאֵלוֹ הֵם פִּקְדוֹן אֲצֵלוֹ כְּנֹז' ל' וְק"ל: וּמַעֲתָה הֵגַם שְׁנֹאֲמַר דַּנְד"ד דְּמִי לְמ"ש מַר"ן ז"ל בִּיּוֹ"ד סִי קַע"ד ס"ד ז"ל מְכָר לֹו שְׁדָּה וְנָתַן לֹו מְקַצָּת אֵם אִמ"ל מוֹכַר לְלוֹקַח קִנְיָ כְּשִׁיעוֹר מְעוּתֵיהּ כָּל א' מְהֵם אוּכַל פִּירוֹת כְּשִׁיעוֹר מְעוּתָיו ע"כ עכ"ז לֹא שְׁיָיָה בַּנְד"ד לְדַחוּיָּי מָה שְׁדַחָה הָרַב הַנּוּז' וְהוּא דְמָה שְׁדַחָה הָרַב דְהָכָא נַעֲשֶׂה הַדְּבַר בְּסֵתֵם וּלְמַאי שְׁנִתְבָּאָר הָא וְדֹאֵי שְׁהַקְנָה לֹו הַקְּג"מ וְכו' וְהַשְּׁאָר זְקָף עָלָיו בְּמִלְוָה הָכָא בַּנְד"ד אֲדַרְבָּא הַסְּכָרָא הִיא לְהַפָּה דְעַל הַסֵּתֵם אָמְרֵי דְלֹא הַקְנָה לֹו כְּלוּם וְכַנְז' וְמָה שְׁדַחָה דְהָכָא הִלְוָה הוּא שְׁהַתְּנָא וְכו' הִנֵּה בַּנְד"ד לְהַפָּה הַמְּלִנָה הוּא שְׁפָתַב ע"ג שְׁטָרוֹ קַבֵּלְתִּי שְׁלֵשִׁים לִירָאָס וְנִשְׁאָר לִי שְׁבַעִים לִירָאָס לְבַד הַשְּׁכִי' הַנּוּז' הוֹרָה בְּזֵה בַּמ"ש לְבַד הַשְּׁכִי' אוּ פְּוֹנְתוֹ עַל כָּל הַשְּׁכִי' הַנּוּז' ל' אוּ פְּוֹנְתוֹ עַל הַשְּׁאָר כְּדִי לְצַאת י"ח

הרב ה' שאמר שאמר שצריך להתנות בפירושו כאשר הבין הרב בדברי מר"ן ז"ל ונקיט מיהא קדא דעל השא' שעדיין לא נפרע מקבל הוא שכי' עספ"א דתפס' מועט תפס' מרנב' לא תפסת: ומ"ש הרב חי"א ז"ל ועוד טעמא אחרניא לא דמי כלל לההיא דהתם והוא דהתם מוכר לו בלתי עורמה וליתייה בתורה וכו' משא"כ בנד"ד וכו' ע"כ, אחר המס"ר לא יצדק דברי קדוש אלא אם יהיה המוכר בהטבה אבל בנד"ד שמוכר הלנה מוכר מןחלט לצמיתות ולחלוטין בלתי שום תנאי לא בשעת המוכר ולא אח"ך והגם שהאמינו הלנה למלנה שיתזרנו לו ואפי' הבטיחו בדברים בשעת המוכר שיתזרנו לו עכ"ז כל שאינו מוכר על תנאי מוכר מןחלט מקרי ואם רצה להחזיק בו לעצמו הרשות ביננו וכמ"ש הרב חק"ל בכמה מקומות וכמ"ש הרב דברי יוסף ז"ל משם המבי"ט ז"ל וגם לע"ע שקבל מקצת המעות ורצונו למכור ללנה כנגד מעותיו הר"ז מוכר מןחלט הוא בלתי שום חזרה ודמייא ממש לההיא דמר"ן ז"ל וכפ"ז נסתר מחמתו מה שדחה הרב תשובת הרב דברי יוסף ז"ל דגם בנד"ד נעשה הדבר ונגמר לפו"ד בלתי שום איסור חלילה והוי ממש כההיא דדברי יוסף בלי ספק וכמ"ש וצו"י י"מ וימ"ן בש"א לחדש הרחמים שנת התרמ"ד לפ"ק: הצב"י נידבר דוד סלי"ט סימן ט' נדרשנו לחיות דעתנו עפ"י דין תוה"ק בענין מכירת הקרקעות לחלוטין בזה"ז שחזרו לכתבם בפנקס המטובילי ולהעבירם משם המוכר לשם הלוקח, ויען אשר צריך הוצאה מרנבא לזה.

לכן יש מהקונים שלכם נוקפם ואינם נותנים מעות המקח בינ המוכר אלא בינ שלישי עד שיעבירנה ע"ש בפנקס המטובילי ויקח החוג'א ויש שמאמינים ונותנים מעותיהם למוכר וכותב עליו שחייב עצמו חו"ג כתחז"ל שפכל עי"ז שיתבענו הלוקח להעבירם ע"ש בפנקס המטובילי תכו"מ יעבירנה ע"ש בלתי שום עפוב ואיחור, וע"ז סומך הלוקח וכותב שטר פנהוג בדינינו ונותן המעות דמי המוכר למוכר עספ"א ומחזיק בקרקעו, ובהני שטרי מוכר הנהוגים פתוב בהם אחריותו מתחייב המוכר לסלק כל מין טומ"ן וכו' עד שתשאר מנוקה ומשופה בינ הלוקח ובינ ב"ד, ולא נשאר לו שום שיור של זכות וכו'.

וגם כותבין שפן אמ"ל המוכר ללוקח זיל חזק וקנה בכסף שקבלתי ממך ובשט"ד מבלי שתצטרך לשום זכיה וקניה אחרת שבעולם ועוד כמה לישני מעליא וחזוקים וכו' וכו'. ובסוף פתוב שקבל עליו המוכר סברת הפוסק המאשר ומקיים שט"ד בכל עניניו הגם שתהא סברה זרה ויחידאה נגד כל הפוס' ז"ל, ויש שמעכבים מקצת מעות מדמי המוכר בינדם עד שיכתוב החוג"א, וכל זה במקר מןחלט, לא כן בשטרי מוכר ושכירות הנהוגים פה לא יש גם אחד שפכתוב החוג"א על שמו: ויען אשר ת"ח אחד שיש עליו שטר מוכר ושכירות וכשפא הלוקח לתבעו בשכירות ובחייב ההטבה פנהוג פה מימי הראשונים לא רצה לפרעו, ויצא לטעון טעון שהשפי' הנז' היא רבית קצוצה יען שלא נכתב הקרקע בפנקס המטובילי ע"ש הלוקח ולא סמכה דעתיה ולא קנה והו"ל מעות הלנאה גביה ושוכר מעותיו עומד ונוטל ע"כ נתעוררו ע"ז במכירות החלוטות, לא כן בשטרי מכו"ש לא יש אפי' פוסק אחד שחשש לזה אדרבא פתבו בהדיא פיון שלא נהגו לכתוב החוג"א בשטרי ההטבות הו"ל פאתרא דלא פתבי ובכסף לחוד או בשטר ובחזקה ובק"ס קנה כמו שיתבאר לקמן בע"ה: תשובה אני אמרתי בחפזי לאהדורי אפתחי דרבנן במקום שבעלי תשובה עומדים משער לשער ראשונים פמלאכים ואת אחרונים עד מקום שידי

יד בָּהֶם מַגַּעַת לְדַעַת מַה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל, וְכַפִּי פְּרוּשׁוֹת הַשְּׂמִימָה אֶל אֱלֹהֵינוּ זֶה קוּינּוּ לוֹ
יִנְחֵנִי בְּמַעֲגְלֵי צֶדֶק לַמַּעַ"שׁ לְהוֹצִיא מִשְׁפָּט זֶה לְאִשׁוּרוֹ, וְזֶה הַחֲלִי בַּס"ד: הִנֵּה עֵינֶיךָ הָאֵי
חֲשָׁשׁ אֵימָה בְּכַמְהָר"י בְּסֵאן ז"ל ס' צ"א מִשֵּׁם מֵהֵרָאנ"ח ז"ל אֲשֶׁר שָׁאֵלוּ מִמֶּנּוּ אִם
כָּתַב הַמוֹטְבִּילִי דְמֵיָא לְכַתִּיבַת הַשְּׁטָר בְּמָקוֹם שְׂפוֹתָבִין דְק"ל דִּיכּוֹלִין לְחַזֵּר בָּהֶם כ"ז
שְׁלֹא נִכְתַּב הַשְּׁטָר: וְהַשִּׁיב הָרַב דְּבַחְנוּיּוֹת כִּינּוּן דָּאם נִכְתַּב שְׁמוּ יָכוֹל לְמוֹכְרוֹ אִפִּי לְגוּיִים
כִּי כּוֹ דְּבַר הַמְּלָךְ בְּחַנוּיּוֹת, א"כ כָּתַב הַמוֹטְבִּילִי מְעַכְבַּ הַמְּכִירָה כְּמוֹ שְׁטָר שְׁלָנוּ, אֲבָל
בְּבָתִּים לֹא כִיעוּש"ב.

וכ"כ הָרַב כַּמְהָר"ב אֲנִגְ'ל ז"ל ס' י"ט שְׁפָן שְׁמַע מִשֵּׁם כְּמַהָר"י בְּסֵאן ז"ל, וְכ"כ הָרַב
מְוָצֵל מֵאֵשׁ ס' ט', וְא"כ לְכָאוֹ נר' דְּטַעְנָתוֹ טַעְנָה דְּהַעֲבָרָה בְּפָנֶקֶס מְעַכְבַּת הַמְּכִירָה: אֲמָנָם
נִרְאָה הֵגֶם דְּהֵנִי שְׁטָרֵי דְמוֹ לְשְׁטָרֵי דִידָן בְּאַתְרָא דְכַתְבֵי מ"מ לֹא דְמוֹ לְגַמְרֵי שְׁהָרֵי מְר"ן
ח"מ ס' ס"ח כָּתַב דְּשְׁטָרֵי מְקַח וּמְמַכֵּר הָעֲשׂוּיִים בְּעַרְפָּאוֹת כְּשָׂרִים, וּבְסוּף הַסְּעִי כָּתַב
אֲבָל בְּשְׁטָרֵי מַתְנוֹת כְּגוֹן שְׂדֵי נְתוּנָה לְךָ שְׁעֵיקָר הַקְּנִין נַעֲשֶׂה ע"י שְׁטָר הָרִי הוּא פְּחָרְס,
וְהַחֲזִילוּק בֵּין רִישָׁא לְסִיפָא מְבוֹנָר בְּדַבְרֵי מְר"ן ז"ל שְׁפַתְבַּ דְּבַמְתָּנָה עֵיקָר הַקְּנִין נַעֲשֶׂה
ע"י הַשְּׁטָר מִשֵּׁא"ךְ בְּרִישָׁא שְׁעֵיקָר הַקְּנִין הִנֵּה ע"י ק"ס אוֹ בְּכֶסֶף אוֹ בְּחֻזְקָה וְהַשְּׁטָר אֵינּוּ
אֵלָא לְרֵאֵיהּ לְהַכְחִישׁוֹ, וְכַמ"ש הַסְּמ"ע שָׁם ס"ק ג' וְז"ל כָּלֵל הַדְּבָרִים כָּל דְּבַר שְׁנַעֲשֶׂה
וְנִתְקַיֵּים זוּלַת הַשְּׁטָר כְּגוֹן מְקַח שְׁנִתְקַיֵּים מִיַּד שְׁנָתָן הַלּוֹקֵחַ דְּמִי הַמְּכָר לְמוֹכֵר אוֹ קְנָהוּ
בְּקִנְיָן אוֹ בְּכֶסֶף אוֹ בְּחֻזְקָה וְאִין הַשְּׁטָר אֵלָא לְרֵאֵיהּ בְּעַלְמָא שְׁקָנָהוּ בְּכֶסֶף אוֹ וְכוּ' בְּזֵה
מוֹעִיל הַשְּׁטָר הַנַּעֲשֶׂה בְּעַרְפָּאוֹת דְּאִפִּי דְאִין עֲדִים זוּלָתָם וְהַמוֹכֵר כּוֹפֵר וְאוֹמֵר מְעוּלָם לֹא
הַקְּנָהוּ בְּקִנְיָן אוֹ בְּכֶסֶף וְכוּ' אֲמַרִי דַעֲשׂ"ג לֹא מְרַעֲינּוּ וְכוּ' אֲבָל דְּבַר שְׁלֹא נִתְקַיֵּים כ"א
ע"י שְׁטָר לֹא קְנָה אִפִּי נַעֲשֶׂה בְּעַרְפָּאוֹת דְּלֹא אֵלִים פְּחִיָּהוּ לַעֲשׂוֹת גּוּף הַקְּנִין ע"י כְּתִיבָתוֹ.
מִשֵּׁא"כ בְּהֵנִי שְׁטָרֵי דִידוֹדְשְׁטָרֵי דְקִנְיָן נִינְהוּ כַּמ"ש מְר"ן ז"ל ס' ק"ז וְהַכִּי מְסִיק בַּב"י
דְּעוֹמְדִים לְרֵאֵיהּ וְלִקְנִין כִּינּוּן שְׁפָתוֹב בָּהֶם מְכַרְתִּי וְע"כ כ"ז שְׁלֹא נִכְתַּב הַשְּׁטָר עֲדִינּוּ לֹא
נִתְקַיֵּים הַמְּקַח וְלֹא נְגַמְר, וְלִפְיֶךָ שְׁנִיָּהֶם יָכוֹלִים לְחַזֵּר, מִשֵּׁא"כ בְּהֵנִי שְׁטָרֵי דִידָן שְׁפָכְר
נְגַמְר הַמְּקַח בְּכֶסֶף וּבַשְּׁטָר וּבַק"ס וְלֹא הַנְּצָרְכוּ לְעַרְפָּאוֹת כ"א מְשׁוּם הַכְּחָשָׁה בְּזֵה וְדַאי
אֲמִינָא וְלֹא מְסַתְפִּינָא דְהַמוֹכֵר אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר מִשְׁקַבֵּל הַמְּעוֹת וְכַתַּב שְׁטָרָא פַּהוּגָן
וְכַתְחִזוּל בְּעֲדִים וּמְקַיֵּים בַּב"ד יַכְב"ץ דְּלֹא תִהְיֶה כְּהֵנָּה פְּחוֹנְדְקִית שְׁטָרֵי דִידָהוּ נְאָמְנִים
לְהַכְחִישׁוֹ אִם כְּפָר שְׁטָרֵי דִידָן לַכ"ש: וְאַחַר הַתְּפִישׁ בְּסַפְרֵי הַפּוּזוּל מְצָאֵתִי רֵאִיתִי שַׁכ"כ
לְהַדְיָא הָרַב מְוָצֵל מֵאֵשׁ ז"ל ס' ט' בְּנִדּוֹן דִּידָהּ וְהוּא אוֹדוֹת א' שְׁמַכֵּר לְחַבְרִיר חֲצִי בֵּיתוֹ
בְּשְׁטָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבַחוּג"א אֵינּוּ כְּתוּב כ"א הָרַבִּיעַ וְנִמְצָא דְהֵנִי שְׁטָרֵי סְתָרֵי אַהֲדָדִי, וְהַשִּׁיב
הָרַב כִּי בְּנִדּוֹתֵי הַגְּמוּר אִפִּי לְאַחְרוּגִים רַבְּנֵי זְמַיְנוֹ שְׁכַתְבוּ דְכַתִּיבַת פְּנֶקֶס הַמוֹטְבִּילִי
מְעַכְבַּת בְּמְכִירָה וְלִקְנִיָּת הַלּוֹקֵחַ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא סְמָכָה דְּעַתְיָה דְּוָקָא וְהוּא כ"א לְקִיּוּם
שְׁטָר הַנַּעֲשֶׂה בְּדִינֵינוּ וְחֻזְקָ אֲבָל לֹא שְׁיִבְטַל שְׁטָר שְׁלָנוּ ח"ו וְלֹא תִהְיֶה שִׁיחָה בְּטִיָּלָה
שְׁלָהֶם כְּתוּרָה שְׁלִימָה שְׁלָנוּ דְמֵאֵי דְאֲמָרוּ בְּאַתְרָא דְכַתְבֵי שְׁטָרָא לֹא קְנָה אֵלָא בְּשְׁטָר לֹא
בְּשְׁטָרֵי עַרְפָּאוֹת קְמִיָּרִי וְלֹא הַצְּרִיכוּהוּ חו"ל כ"א לְחַזֵּק שְׁטָר שְׁלָנוּ הַשְּׂתָא דְשְׁכִיחֵי רַמְאֵי
הַחֻזְרִים בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים וְקוּמְנְטָרִיסִים שְׁלֵל גּוּיִם לַעֲוֹת אֲדָם בְּרִיבּוֹ וְאִפִּי בְּשְׁטָרֵי מְקַח
דְק"ל לֹא מְרַעֲי נְפִשִׁיָּהוּ וְשְׁטָרֵי רֵאֵיהּ נִינְהוּ כְּשְׁטָרֵי דִידָן בְּעַרְפָּאוֹת שְׁבִזְמָן הִנֵּה לֹא שְׁנוּ
דִּידְעָנָא בְּהוּ דְמְקַבְּלֵי שְׁוֹחֲדָא וּפְסוּלִים וְדַאי וְכַמ"ש הַרְמָב"ם וְהַרְאָב"ד וְהַרְמ"ה ז"ל וְלֹא
אֲמָרוּ דְצָרִיךְ לְהַעֲבִירוֹ בְּפָנֶקֶס הַמוֹטְבִּילִי כ"א מְשׁוּם דְּלֹא סְמָכָא דְעַתְיָה דְּלוֹקֵחַ

וְכִדְכֶתִיבָנָא ע"כ: וְכֵן מוֹכַח מִמ"ש מְר"ן הַש"ע ז"ל חו"מ סי' רמ"ג ס"ח וס"ט וז"ל אפי' אִם מְכַר שְׂדֵהוּ וְאָמַר לְשָׁנִים זָכוּ לוֹ בְּשִׂדָּה וְכָתְבוּ לוֹ שְׁטָר וְהִחְזִיקוּ בְּשִׂדָּה יָכוֹל לְמַחֲוֹת מִלְכָּתוֹב הַשְׁטָר.

וְהַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וְלוֹ' לֹא קָנִיתִי אֶלְא ע"מ שְׁפַתְבָּת לִי שְׁטָר ע"כ, מִזֶּה מוֹכַח דְּהַלּוֹקֵחַ הוּא דְיָכוֹל לְחַזֵּר בְּמִקְחָהּ וְלֹא הַמּוֹכֵר: וְכֵן מְפוֹרָשׁ בְּהַדְּיָא בְּגִמְרָא ב"ב ע"ז דְּחֹזֵר בְּשְׁטָר וְאִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה, וְכָתַב הָרַב הַנִּמְק"י ז"ל וז"ל וְא"ת וְהִכִּי אֶמְרִינוּ דְּאִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה וְהָא קוּ"ל דְּבִמְקוֹם שְׁכוּתָבִין הַשְׁטָר לֹא קָנָה עַד שְׂיִכְתּוֹב אֶת הַשְׁטָר, וְי"ל דְּהֵתָם אֵינְרִי בְּשְׁטָר קָנִין וְהֵכָא שְׁטָר רְאִיָּה הוּא, א"נ הֵיכָא בְּכֶסֶף אֲבָל הֵכָא מֵינְרִי בְּזָכָה בְּחִזְקָה וְכִינוּ שְׂהַחְזִיקוּ בְּתוֹכָהּ גָּמַר וּמִקְנֵי נִזְהָ נִכּוֹן עַכ' הֵרִי גַתְבָּאָר דְּבְשְׁטָרֵי רְאִיָּה הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא הַמּוֹכֵר.

וְהֵנִי שְׁטָרֵי שְׁטָרֵי רְאִיָּה נִינְהוּ כַּמֶּש"ל וְא"כ הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא הַמּוֹכֵר. וְלִתְרֹוּץ הַשְּׁנִי ג"כ אִפִּי בְּאַתְרָא דְּכָתַב שְׁטָרָא אִם קָנָה בְּחִזְקָה הַדִּין כֵּן דְּהַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא הַמּוֹכֵר וְא"כ הֵיכָא דְּקָנָה בְּחִזְקָה אִפִּי בְּשְׁטָרֵי קָנִין וְלֹא פָתַח לוֹ שְׁטָר קָנָה וְכ"ש שְׁטָרֵי רְאִיָּה אִם לֹא פָתַח לוֹ דְּהַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא הַמּוֹכֵר, וְכ"פ מְר"ן וּמור"ם ז"ל סי' קצ"ב סעי' ט"ו וז"ל חִזְקָה לְחֹדָה בְּלֹא כֶּסֶף וּבְלֹא שְׁטָר קָנִין וְכֹ' וְכָתַב מור"ם ז"ל וְאֶפְרִי בְּמִקְוֹם שְׂנִיָּהּ לְכָתוֹב אֶת הַשְׁטָר, וְסִיָּים וּמִיָּהוּ אִם הִתְנָה הַפֶּלַל לְפִי תְנָאוּ ע"כ, וְפִי הַפֶּלַל לְפִי תְנָאוּ שְׁפַתְבָּת הָרַב מִשָּׁם רַבִּי יִרְוֹחָם ז"ל רְמַז לִמ"ש בְּגִמְרָא דְּאִם אֶמַר לְשָׁנִים זָכוּ בְּשִׂדָּה זֹו לְפִי וְכָתְבוּ לוֹ שְׁטָר חֹזֵר בְּשְׁטָר וְאִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה אֲבָל הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְחַזֵּר וְכַמֶּש"ל, אֲבָל אִם מְכַר לוֹ סֶתֶם וְלֹא הִזְכִּירוּ הַשְׁטָר וְהִחְזִיק קָנָה וּשְׂנִיָּהֶם אֵינָם יָכוֹלִים לְחַזֵּר: וְכֵן מְצִינוּ הַדְּבָר מִפּוֹ יוֹצֵא מִפִּי קְדוֹשׁ רַבִּי בְּצִלְאֵל ז"ל בְּתַשׁוּבָה סִי' י"ח שְׁפַתְבָּת ע"ד מְר"ן הַכ"מ בַּפ"א מַה' מְכִירָה שְׁפַתְבָּת דְּמִדְּכָתַב הָרַמְב"ם ז"ל בַּמַּד"א קוֹדֵם שְׂיִכְתּוֹב כִּי צַד בְּחִזְקָה נִרְאָה דַּס"ל דְּאֵף בְּאַתְרָא דְּכָתְבִי שְׁטָרָא קָנִי בְּחִזְקָה לְחֹדָה ע"כ, וְהָרַב הַנּוֹזֵל פָּתַח עָלָיו דְּאִין מִזֶּה רְאִיָּה דְּנִקְטָה פְּלִשׁוֹן הַש"ס: אֵף יֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה דַּס"ל לְהָרַמְב"ם ז"ל דְּבְחִזְקָה לְחֹדָה קָנִי מִמ"ש הָרִיטְב"א ז"ל עֲלֵה דְּהֵיכָא דְּחֹזֵר בְּשְׁטָר וְאִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה דְּאִמְרֵי אִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה הָא אֶמְרֵי דְּבְאַתְרָא דְּכָתְבִי שְׁטָרָא לֹא קָנָה עַד שְׂיִכְתּוֹב אֶת הַשְׁטָר וְהֵכָא וְדָאִי מֵינְרִי בְּאַתְרָא דְּכָתְבִי דַּל"כ לְפִלּוֹג וְלִתְנִי בְּדִידָה בַּד"א בְּאַתְרָא דְּלֹא פָתַח אֲבָל בְּאַתְרָא דְּכָתְבִי אִפִּי בְּשִׂדָּה יָכוֹל לְחַזֵּר, אֶלְא וְדָאִי אִפִּי בְּאַתְרָא דְּכָתְבִי אִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה וְקָשָׁה כַּמ"ש, וְתִרְצַח דְּמֵינְרִי בְּמַתְנָה ע"ש, וְאִילוּ הָרַמְב"ם ז"ל הִבִּיאָה בַּה' מְכִירָה נַר' דַּס"ל דְּגַם בְּמְכִירָה מִתּוֹקְמָא וְכַמ"ש הַה"מ ז"ל וְהִדְרָא קוֹ' לְזוֹכְתָה אִמְרֵי אִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה וְאִי אֶמְרֵי דַּס"ל דְּגַם בְּחִזְקָה לְחֹדָה קָנָה וְלֹא בְּעֵי שְׁטָרָא נִיחָא אֵלּוּ תוֹרְף ד"ק ז"ל: וְהֵינּוּ תִּירוּץ הַשְּׁנִי שְׁפַתְבָּת הָרַב הַנִּמְק"י ז"ל וְכָתַב עָלָיו נִזְהָ נִכּוֹן, וְנַר' דְּטַעֲמוֹ כְּמוֹ שְׂבִיאָר הָרִיטְב"א ז"ל בְּקוֹשְׁיָא דַּל"ד לְפִלּוֹג וְלִתְנִי בְּדִידָה, וְקוֹשְׁיָא זֹו תִּיקְשִׁי ג"כ לְתִירוּץ א' שֶׁל הַנִּמְק"י דְּלִפְלוֹג וְלִתְנִי בְּדִידָה בַּמַּד"א בְּשְׁטָרֵי רְאִיָּה אֲבָל בְּשְׁטָרֵי מִקְחָ חֹזֵר בְּזָה וּבְזָה וְלִכְּדָה פָתַח דְּהַתִּירוּץ הַב' הוּא הַנְּכוֹן דְּהֵכָא מֵינְרִי שְׂקָנָה בְּחִזְקָה וְלִכְּדָה אִינוּ חֹזֵר בְּשִׂדָּה: וְכֵן מִפּוֹ יוֹצֵא בְּכַנְה"ג מ"ב סִי' רַמ"ג אוֹת י"ח ז"ל שִׁטָּה מ"ג וְהַלְכָתָא כְּפִתְקִים וְכֹ' אֶמַר הַמַּאֲסָף תִּימָא דְּאֵף רִשְׁב"ג אִינוּ חוֹלֵק אֶלְא בְּשְׁטָר קָנִין אֲבָל בְּשְׁטָר רְאִיָּה כְּפִדּוֹן הָרָא"ש ז"ל שְׂהַקְנִין הִנֵּה בַּק"ס וְהַשְׁטָר לֹא הִנֵּה אֶלְא לְרְאִיָּה בְּעֵלְמָא אִפִּי רִשְׁב"ג מוֹדָה דְּלֹא נִתְבַּטְּלָה מִתְנָתוֹ וְכ"כ הָרָא"ש עֲצָמוֹ בְּפִסְקִיו וּבִתְשׁוּ' פֶּלַל ס"ח ס"כ

וכ"כ מהר"ש מטראני ח"ג סקל"ה וכו' ע"ש: הרי נתבאר שאם השטר אינו אלא לראיה ולא רצה לכתוב לו השטר, אם אמ"ל לכתוב לו השטר וחזר בו יד הלוקח על העליונה, אבל המוכר אינו יכול לחזור בו, ואם לא הזכיר השטר וקנה בחזקה שניהם אויבם יכולים לחזור, וכן ג"כ אם קנה בק"ס פסק מר"ן ז"ל סי' קצ"ה דקנה אעפ"י שלא החזיק ולא נתן הפסד ולא פתב השטר והרב כנה"ג ז"ל בסי' הנז' כתב שדעת כל הפוסקים דאלימא מילתא דקנין אפי' באתרא דכתב שטר לא בעינן ליה זולתי דעת חכם אהד הוב"ד במהרשד"ם ז"ל א"כ היכא דאיכא שניהם חזקה וקנין פשיטא אפי' באתרא דכתבי לכו"ע קנה בלי שטר: וכן מפו' יוצא בתשו' מהרימ"ט ז"ל סוס"י ס"ו בהיה דטענה שלא כתבה ללוקח פתב המטובילי ורצתה לחזור במקר, וכתב הרב עוד דאיכא חזקה וקנין דחזקה אלימא כמו שכתב רשב"ם דכיון שבאתה לרשותו סמכה דעתיה שפיר ואפ"י להרמב"ן ז"ל דפליג עליה בחזקה הכא דאיכא קנין בכל ענין מהני וכו' הלכך יראה דבחזקה וקנין לא צריף שטר, והרב ב"ד בחו"מ סי' ק"י מודה בזה דבחזקה וקנין מהני בלי שטר המטובילי ע"כ: ולפי מש"ל שיש חילוק בין שטרי קנין לשטרי ראיה לא קשה קושית הרב ב"ד ז"ל שהקשה ע"ד מהרימ"ט שכתב בסוף התשובה הנז' דהכא קפידה דקונה הוא ויכול לו' ע"מ פן לקחתי ואי יוסיפו לי בשכירות הבתים לא איכפת לי וכו' דא"כ הך דאמרי' בפ"ק דקדושין אי פריש פריש פהא דרב אידי בר אבין פי זבן ארעא אמר אי בעינא בכספא אקני דאי בעיתו למהדר לא מציתו הדריתו וכתבו הטור סי' ק"ץ למ"ל תנאי הא אפי' בלא תנאי פיון דקפידא דלוקח הוא יכול לו' ע"מ פן לקחתי שיהיה מקחי בדי בלא שטר פי אני מרוצה בך עכ"ל: ולפי מש"ל ניחא דבשטרי קנין באתרא דכתבי אינו נגמר המקח עד דכתבי ושניהם יכולים לחזור הילכף צריף תנאי כמ"ש רב אידי משא"כ שטרי דאינם כ"א לראיה וכמש"ל אפי' אמר המוכר לכתוב לו חזר בשטר ואינו חוזר בשדה, והרב מהרימ"ט מייירי בשטרי, דידהו שאינם אלא לראיה ולפיכך יד הלוקח עה"ע אם רצה קיים המקח בלא שטר המטובילי ואם רצה לחזור חוזר: ועוד כתב הרב מהרימ"ט ז"ל דטענת העברה בפנקס אינה טענה דהא אמרי' בגמרא דאי פריש פריש פי הא דרב אידי ב"א וכו' וכתב הרב הנמק"י ז"ל בפ' האומנין אהא דעיל ונפיק אזוי וכו' פתב הרשב"א אי אמ"ל לך חזק וקני אין יכולין לחזור בהם אפי' עייל ונפיק אזוי דהא אמ"ל שיקנה בך לגמרי ומעתה הפעות עליו כמלוה, וכמאן דאמר אי בעינא בשטרא איקני וכו' ע"כ, והני שטרי דידן דכתוב בהו וכו' אמ"ל המוכר לקונה לך חזק וקנה וברשות המוכר עשה קפזי וזפטי וטצדקי, הרי מנו פאן ג' דרכי הקנייה פסד, וחזקה, ושטר, הרי נתבאר שניהם שיהיה שטר שלנו מצדיק במקום שטר שלהם ע"כ: נקטינן מפל האמור דדוקא הלוקח יכול לחזור בו ולא המוכר, ומ"ש הרב מהרי"ב סי' צ"א דאפי' החזיק לא קנה ואפי' קנו מידו, דהתם הוא משום דלא סמכה דעתיה עד שיכתוב השטר וכשהחזיק או קנו מידו חזקתא אלימא היא וסמכה דעתו כמ"ש כ"ז הר"ן בפ"ק דקדושין, אבל הכא לא קנה פלום פי כן דבר המלך וכו' וכו' ואפ"י לא היה דבר זה ד"ד פיון שאין פח לשמעון פנגד הגוי בעל הקרקע לא סמכה דעתיה כמו שקנה מהגוי דלא סמכה דעתיה עד דכתב שטר דסתם גוי אלם הוא פמבואר בפ' חזקת ובטור ח"מ סי' קצ"ד, ע"כ נר' דלא פסק הרב כמהרי"ב פן אלא אם חזר בו הלוקח וכמ"ש מר"ן בסי' רמ"ג כנז"ל אבל אם הלוקח שמח במקחו והחזיק בו וקנה או בחזקה ובשטר ובכסף

וסמכה דעתיה במקחו אפי' כמהרי"ב מודה דקנה וכמ"ש מהרימ"ט ז"ל דהרב כמהרי"ב מיירי בתורת הלוקח ומהרימ"ט מיירי בתורת המוכר ולפיכך כתב דקפידה דקונה הוא ויכול לו' ע"מ פן לקחת, ואין לדחות ממ"ש הרב מכתב שלמה סי' י"ט שהרי הרב בי"ד ח"מ סי' ק"י לא ניח"ל בהאי דחיה ושונים אצלו פל המקח כמו מקצת מן המקח ולפיכך הקשה עליו כמש"ל, וכן מצאתי שדחה לו הרב כמהרש"ח ז"ל שם סי' כ': ועוד יש לחלק בין מוכר לתבירו קרקעו שיש לו מולקי קרקע ונזקה דאי התזיק בו הלוקח או דר בו או משפירו אין מי שיגרשנו ממנו, משא"ך הדין דמהרי"ב דהקרקע הוא של הגוי ונזקה של ישרא' ובכל עת וזמן יכול בעל הקרקע לגרש ללוקח פינון שאין לו כתב ממנו ולפיכך כתב הרב דנדאי לא קנה הלוקח פינון שהגוי בעל הקרקע יכול לגרשו בכל עזו, ואפי' בנדון הרב כמהרי"ב ז"ל שיש בהם שני טענות כנז' ד"ד ונמוסיהן שייכול בעל הקרקע לגרשו עכ"ז היכא דמתחייב המוכר להעביר המכר ללוקח ומתנים פה קודם המכירה נראה דאינו מעפב כתב המוטבילי למכירה דסמכה דעתיה דלוקח ונגמר המקח: וכן ראיתי להרב דבר משה ז"ל ח"ב סי' ס"ב אחר שהביא תשובת הרב פמהר"י בסאן ז"ל כתב וז"ל מ"מ למדנו מדבריו ז"ל דבמקומותינו דלעולם מתנים קודם המכירה ומתחייב המוכר להעביר המכר ללוקח בפנקס המוטבילי ולעשות כל טעדיק לתת לקונה כתב המוטבילי ומתנים מקודם מי יתן שזכר המוטבילי ולפעמים מפרשים המעות שנוהג ליקח המוטבילי ומניחים אותם ביד הקונה או ביד שלישי נראה בפ"י מדברי הרב ז"ל דאינו מעפב למכירה המוטבילי ונגמר המקח אף בלא כתב המוטבילי דכ"כ ז"ל איברא עדיין יש מקום לבע"ד וכו' דהישאל הראשון אשר הבית כתוב עליו ה"ה זוכה פ"י ד"ד ומכר זכותו לקונה והאמין הקונה בו כי יעמוד לימינו לזכותו מהגוי ויכתבנה לקונה אפי' יעבור זמן רב, ואם בין פה ימות ח"ו המוכר אם יש לו בנים אפי' קטנים ימתין עד אשר יגדלו ויכתבו עליו ואם זרע אין לו יאבד זכותו, והרבה עשו פן וכתבו חנויות שלקהם ע"ש אחרים בדרך אמנה וכו', שהרב דחה זה שם, לאו מילתא היא וה"ט כמ"ש ז"ל דאין לנו לומר פן אלא במי שפירש שהוא מאמין למוכר אבל על הסתם לא, וכ"ש להוציא ממון מהקונה כמו שהוא בנד"ד עכ"ד: נקוט מיהא דהיכא דהאמין הקונה למוכר כנז' המכר קיים, א"כ בהג"י שטרי מכר דידן שמשמעותם שע"ז סמוך הלוקח דלעולם מתנה קודם המכירה דמתחייב המוכר להעביר המכר ללוקח בפנקס המוטבילי ולעשות כל טעדיקי לתת לקונה כתב המוטבילי ולפעמים מפרשים מעות הנהוגים לתת להוצאת המוטבילי ומניחם אותם ביד הקונה או ביד שלישי נראה בפ"י מדברי הרב ז"ל דאינו מעפב למכירה המוטבילי ונגמרת המקנה אפי' בלא כתב המוטבילי דכ"כ ז"ל: א"כ מבואר הוא דהיכא דפירש כמ"ש לית דין ולית דיין שיאמר דלא קנה הלוקח ויכול לחזור בו מטעמא דלא סמכה דעתיה ומינה נשמע דכבר נגמר המקח: באופן שלמדנו מדברי הרב דכי היכי דמדין התלמוד קי"ל דאף במקום שפותרין את השטר אי פריש וקנה בכסף לחוד או בשטר לחוד וכו' ה"ה נמי אי פריש לקנות בכסף או בשטר דידן אפי' בלא פתיבת פנקס המוטבילי קנה, ולא אמרי' דלא ס"ד עד שיקח כתב המוטבילי פינון דכף התנו בתחילה כמו שפן כותבין כמה פעמים בפנקס המוטבילי ע"ש אחרים בדרך אמנה כמ"ש הרב ז"ל וכ"כ הרב פ"מ ז"ל שם וכו' ומכאן תשובה לאדון משי"ח דקנה לוקח מטעם דהוי כאילו פירש לקנות בכסף השטר וק"ס בלא פתיקא של המוטבילי כמבואר בדברי

מהרי"ב ו"ל דאם פירש שהוא מאמין למוכר קנה ע"כ ועוד יש לי להביא ראיה דאין פתיבת המטובילי מעפכת המכירה שנאמר דלא ס"ד ולא קנה עד שיקח פתב המטובילי, והוא ממה שראינו מעשים בכל יום שאדם מלנה לחבירו סך מה ולהנצל מאיסור רבית מוכר לו ביתו במכירה גמורה כתחז"ל וביני ביני המלנה אוכל פירות הבית פמבונאר בספרי האחרו' ו"ל, ואפ"ל אין לו ללוקח פתב המטובילי, והיכי דייגי דייגי מימי עולם ובפרט היכא שלא יש שטר הטבה דמאמינים ביניהם דהפירות שאכל פדין אכל, ואם אי דכל היכא דלא נכתב המכר בפנקס המטובילי לא ס"ד דלוקח ולא קנה, הרי הפירות שאכל ביני ביני הם רבית קצוצה והיאף הדיינים אינם מוציאים מידם, ולא עוד אלא דאם אינרע דהשפיר הקונה הבית למוכר מוציאין השכי' מיד המוכר בדיינים וכ"ז הנה בדעתתי מקדמת דנא: והן עתה ראיתי שפדומה לזה כתב הרב מהרח"ש ו"ל בסוס"י הנז' יע"ש ובס' פ"מ סי' פ"ט עכ"ד: ועל ראיה זו סמך הרה"ג מאריה דאתרא בעיר סאלוניקי יע"א הוב"ד בס' מכתב שלמה סי' ל' ונ"ל באמצע התשו' אחר שהביא דברי מהרי"ב ו"ל ודקדק מהם דבפריש קנה פתב וראיה חותמת לזה ממ"ש הרב דב"מ סי' ס"ב בד"ה עוד ראיה אחרת וכו' כמ"ל וקרב מכתב שלמה פתב פסק ארוף ע"ז דאי פריש מהני ואפ"ל לא פריש בהדיא רק בגילוי דעת מהני והספיק על ידו הרב מאריה דאתרא כנז' וקרב פמהר"ש אמאריליה בנו של הרב ד"מ, ומר דודו כמהר"א אמאריליה, וגם הרב מר אביו של הרב דב"מ הספיק עמו כמ"ש בס' סי', וגם הרב ידיו של משה ח"מ בס' כ"ה וכו' הספיק לזה ונ"ל בס' כ"ה אעפ"י שהרב כמהרי"ב ו"ל סי' צ"א פתב דאפ"ל פתבו רוב הפוס' דבחזקה קנה מיד אפ"ל במקום שפותבין וכן בק"ס מ"מ בחנויות כל שלא נכתב בפנקס המטובילי אינו קונה אפ"ל החזיק ואפ"ל קנו מידו וכו' פי כן דבר המלך יע"ש: הרי מהרי"מ ט"ו ו"ל ח"ב סי' ס"ו פתב בהך דפנקס דדינו שנה לשטר במקום שפותבין ואעפ"י שהרב דברי אמת בח"מ סי' י"ב פתב לטעם ב' כמהרי"ב אף דפריש לא מהני משום ד"ד יע"ש הרי מהרי"מ ט"ו ו"ל פליג עליה: ועוד הביא ראיה הרב דב"מ שם סי' ס"ב מדברי מהרח"ש ח"א סי' יו"ד ומדברי פ"מ ח"ב ספ"ט דבפריש ובגילוי דעת להקנות אף בלא פתיבת המטובילי קנה, ועי' בדברי הרב חשק שלמה סוס"י ס"ח בתשובת שאלה וא"כ בנ"ד ודאי גדול פח המוןחזק ולא מרע ליה הך פנקס ע"כ לסי' כ"ה, ובס' כ"ו בנדון שפכר ראובן לשמעון ביתו ולא נתן עדיין מעות וחזר שמעון ועשאו משפוננתא לראובן ועשו קנין ע"ז ועדיין לא נכתבו השטרות לא שטר מכר ולא שטר משפוננתא ותנאי הנה ביניהם שתשאור בשם ראובן בפנקס המטובילי עד שישלם מעותיו ונשרפה הבית ביני ביני ופסק הרב דהמכר קיים דהא דכתב מהרח"ש ו"ל דאם חזר והשפיר לו גילו דעתם שפכר נגמר המקח וכו' ואעפ"י שנשארה עדיין בפנקס המטובילי ע"ש ראובן: ומ"ש הדברי אמת דלדעת מהרי"ב בטעם הב' דד"ד אפ"ל פירש לא קנה הרי חלקו עליו האחרונים ו"ל, ועוד מעשים בכל יום הך דבריו וא"כ ודאי קנה עכת"ד ו"ל: נקטינן מפל האמור דאם הלוקח קנה בקגו"ש עפ"י דת"ש ונתחייב לו המוכר בחיגי"ש כתחז"ל שפכל עו"ז שידרשנו להעבירה על שמו מחוייב להעבירה ע"ש סמכה דעתיה דלוקח בזה וקנה והמוכר מחוייב בכעו"ז שידרשנו להעבירה ע"ש פמו שנתחייב וכמ"ש לקמן בע"ה: אמנם ראיה ראינו מ"ש הרב ירוך אברהם חלק חו"מ ס"א שכתב ונ"ל דיש לדון ע"ד הד"מ ו"ל במה שהביא ראיה מדברי הפ"מ ממה שלא נכתב בפנקס המטובילי

דבנדון ההוא דהפ"מ כו"ע יודו דאין פתיבת המטובילי מעפכת פיון דלא נהגו לכתוב בהני שטרין מכירות הנהוגות בזמן הזה שהן בהטבות פתב המטובילי וחסר הדין לדינא דגמ' דבאתרא דלא פתבי דקנה בלא שטר, ומה הוכיח יוכיח דא"כ הוי רבית קצוצה ויהי דיני דיני, ונלא פיון שלא נהגו פן בהנה שטרין חסר להיות באתרא דלא פתבי ונלא הוי טעמא משום דפריש כמ"ש הרב ז"ל והכי מתבאר מדבריהפ"מ ז"ל בסוס"י פ"ט וז"ל גם ממה שלא נכתב בפנקס המטובילי תניא דמסיע לן ואפשר פיון שהיתה מכירה בהטבה תלינן דמשו"ה לא נכתב בפנקס המטובילי וכו' המתבאר מדברי הרב ז"ל דכל פמה דלא נכתב מעפכ המכירה, וההיא שאני דמכירה בהטבה היא ולא נהגו אבל במכירה בהחלט פנדון הרב ב"ד והרב ד"מ מה מקום לסמוך עליו בזה עכ"ל: ואהמ"ר מכ"ת הרב ירף אברהם ז"ל נלע"ד דלאו דחזיה היא חדא דכל שטרין מוכר בהטבות הנהוגות פתב הרב פ"מ בסי' כ"ט הנז' משם פמה רבנים אשר מימיהם אנו שותים ועליהם אנו סומכין דעיקר היתר לאכול הלוקח פירות משום שאם רצה הלוקח לעמוד במקחו קודם שיכתוב לו ההטבה היה נחלט לו הקרקע עפ"י דת"ש ונדון שהביא מהריב"ל ז"ל וגם הרב מהרי"ד ז"ל שהשיב על הד"מ ז"ל נכתב בסוס"י ס"א דנראה דלא אמרו אי פריש פריש וקנה בכסף לחוד או בשטר לחוד אלא לענין שיכתוב לו השטר אם"פ יקנה למפרע משעת נתינת הכסף או קשיטת הכסף אם"פ יקנה למפרע משעת פתיבת השטר אבל אם לא יכתוב לו שטר כלל לא מהני מידי מאי דפריש עכ"ל הרב ב"ד בס' ד"מ סי' ס"א פתב בספרו בית דוד יו"ד סי' פ"ט משם פמה רבנים דעיקר טעם היתר בשטרין מוכר בהטבה היינו מטעם הנז' דאם רצה הלוקח לעמוד במקחו קודם ההטבה הדין עמו דהוי מוכר גמור וכן הביא משם מהר"מ אלשיך ז"ל סי' נ"ג שכתב אכן ראיתי בעיר אלהינו זאת נוהגין היתר בדבר כל עוד שלא הפיר בדבר גם לרבנן קשישי ומצאתי במה שכתבתי טעם למנהגם: הרי שכתב שנוהגין היתר בעיה"ק רבנן קשישי תקיפי ארעא דישאל ב"מכירה פזו שחזור לוקח ועושה לו הטבה.

ובנדאי שהמוכר סומך על כף שהרי פתב שם דמוכר בפחות ואי לאו דסמוך לא היה מוכר בפחות אלא דמ"מ מקבל עליו שאם לא ירצה לוקח לחזור לא יחזור ולכן מותר פדכתבנא, ומסיק משם פמה גדולים דהמכירה היא מכירה גמורה ואם רצה הלוקח שלא לעשות לו שטר הטבה הרשות בידו א"כ לפי"ז היינו הוכחת הרב ד"מ ז"ל מהני שטרין דכיון דטעם היתר אכילת פירות תלוי ברצון הלוקח שאם רצה להחזיק במקחו קודם שיכתוב לו ההטבה רשאי ונחלט לו הקרקע ע"ז פתב היאך נחלט לו הקרקע הרי החלטת הקרקע תלוי בכתב המטובילי כמ"ש מהרי"ד דאינו מתקיים המקח אעפ"י שפירשו עד שיכתוב שטר המטובילי וא"כ היאך מותר לאכול פירות שהרי הקנן אינו קנן לפי דעת מהרי"ד, ועוד שהוסיף הד"מ נכתב ובפרט פשלא יש שטר הטבה אלא מאמין המוכר ללוקח שיתזרזה לו והיתר אכילת פירות תלוי בזה פיון שיכול הלוקח לעכבה לעצמו, ואם שטר המטובילי מעפכ המכירה היאך יוכל לעכבה לעצמו ולמה לא אמרי' דע"ז סמוך המוכר שלא בקש ממנו שטר הטבה יען שכתובה ע"ש בפנקס המטובילי ונלא הוי מכירה גמורה וא"כ לסברת מהרי"ד היאך הלוקח אוכל פירות, וגם אם חסר הלוקח והשפירה למוכר היאך מוציאין ממנו השכ"י בדינינים: אלא ודאי כל שפירש או שפירש מתוך מעשיהם שאינם רוצים פתב המטובילי או שנתחייב לו המוכר לעשות לו פתב המטובילי

בְּכֹל עוֹ"ז אֲשֶׁר יִדְרָשׁוּ סִמְכָה דְעֵתִיָּה דְלִוְקַח וְנִתְחַיֵּימָה הַמְּכָר כַּמֶּשׁ"ל: וּמ"ש הָרַב יֵרֶךְ
אֲבָרְהָם וּמָה מְקוּם לְסִמּוּךְ עָלָיו בְּזֶה הָרִי כְּמָה רַבְנֵי דְסַבְרֵי מְרַנְּן דְּהִלְכְתָּא פְּנוּתִיָּה
וּמִטְעֵמִיָּה, וּמָה גַם דְּבַס' אֲזַן אֲהָרִן מְעַרְכַת מ דַּמ"ט פְּתַב וְז"ל וְעַתָּה נַד"מ ס' פּוֹרְתַת יוֹסֵף
לְהַרְהֵ"ג כַּמְהַרִּי"א ז"ל וּבְדָף ט' ע"ד פְּתַב דְּפִשְׁטָא הוֹרָאָה בַּק"ס פְּדַעַת רַבְנֵי סְאֵלוּנִיק ז"ל
דְּאִי פְּרִישׁ דְּסִמְכָה דְעֵתִיָּה בְּקִנְיָן קִנְיָה שְׁלֵא פְּסֻבְרַת הַדְּבָרִי אֲמַת ז"ל ע"כ: עוֹד תְּמַה הָרַב
יֵרֶךְ אֲבָרְהָם ז"ל עַמ"ש הָרַב ד"מ בַּדַּס"ה וְז"ל עוֹד תְּמַהֲנִי עָלָיו בַּמ"ש עוֹד לְמַדְנּוּ מְדַבְּרֵי
דְּבַמְקוּמוֹתֵינוּ דְלַעוֹלָם מִתְנִים קוּנְדָם הַמְּכִירָה וּמִתְחַיֵּיב הַמוֹכֵר לְהַעֲבִיר הַמְּכָר לְלִוְקַח
בְּפִנְקָס הַמְּטוּבִילִי וּמִתְנִים מְקוּנְדָם מִי יִתֵּן הַהוֹצָאוֹת וְכו' נִרְאָה בְּפִי מְדַבְּרֵי הָרַב כַּמְהַרִּי"ב
ז"ל דְּכַתְּבַת הַמְּטוּבִילִי אֵינוּ מְעַכֵּב, דְּלִפִּי עַנ"ד יֵשׁ לְדוֹן אַחַר שְׁאַלְתַּת מַחִי פְּרָאוּי לְעוֹנָם
גְּדוּלַת חֻקְמָתוֹ הֲלֵא זֶה הַדְּבָר דְּהוּא אֲמַת בַּנְד"ד הֵךְ דְּקָמָן לְפּוּם מְאִי דְּסִלְקָא בְּיַדְן אֲסַמְכוּת
אֲדִינָא דַּגְמ' בְּאַתְרָא דְּכַתְּבֵי שְׁטָרָא דְלֵא קִנְיָה עַד שְׂיִכְתוּב, וְא"כ אֲפִי תִימָא דְּנִתְחַיֵּיב
בַּקְּגוּ"ש בְּתַחֲנִי אֲפִתִי יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ לְפּוּם מְאִי דְּסִלְקָא בְּיַדְן מִתּוֹרְתָן שְׁל רַאשׁוֹנֵי
פְּמִלְאָכִים דְּאֲפִי נְטִל קִנְיָן לְכַתוּב לּוֹ שְׁטָר יָכוֹל לְחַזֵּר, וְז"ל הָרֵא"ש בְּתַשׁוּבָה הַבִּיָּאָה
רַבִּי הַטּוֹר בְּסִי רַמ"ג סַעִי י"ב וְז"ל בְּסוֹף הַתְּשׁוּ וְאֲפִי הַמְּקַנְהָ לְחַבְרֵי שְׂיִכְתוּב שְׁטָר
עַל מְכָר נְמִי קִנְיָן דְּבָרִים הוּא שְׁפָכֵר נִשְׁתַּעְבְּדוּ לּוֹ כָּל נְכָסֵי מִשְׁעַת הַמְּכִירָה הִילְכָף אִין
תְּקַנְהָ לְשֵׁלֵא יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ עַד שְׂיִבּוֹא הַשְּׁטָר לִיד הַמְּקַבֵּל מִתְּנָה, וְעִי לְמַר"ן הַב"י ז"ל
סַט"ל דְּסִיִּים וְז"ל עַד שְׂיִבּוֹא הַשְּׁטָר לִיד הַלּוֹקַח אוֹ מְקַבֵּל מִתְּנָה וְעִי לְהָרַב פַּמ"א סִי
ק"ו: וְאַחַר מְפּוּד הָרַב יֵרֶךְ אֲבָרְהָם ז"ל נִלְע"ד דָּאָם אַמ"ל זְכָה בְּשׂוּדָה וְאֲכַתוּב לָךְ
שְׁטָר בְּעַרְפָּאוֹת, וְכ"ש אִם נִתְחַיֵּיב לּוֹ לְכַתוּב לּוֹ הַקְּרָע ע"ש דְּלֵא מְצִי מוֹכֵר לְמַהֲדַר בְּיָה
וּמְחַוֵּיב לְהַעֲבִירָה ע"ש הַלּוֹקַח בְּפִנְקָס הַמְּטוּבִילִי עַפ"י דַּת"ש: וְהוּא עַפ"י מ"ש מַר"ן
הַב"י סִי רַמ"ג מְשֵׁם הָרֵא"ש בְּטַעַם שְׂיִכּוֹל לְחַזֵּר הַמוֹכֵר בְּשְׁטָר, נִרְאָה דְלֵא אָמְרוּ אֲלֵא
בְּשִׁטְרֵי דִידָן שְׂיֵשׁ בְּהֵם אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים וְזִילִי נְכָסֵי דְמוֹכֵר מִשְׁא"ךְ בְּהֵנִי שְׁטָרֵי דִידָהוּ
דְּאִינָם כ"א לְרֵאָה וְלְהַכְחִישׁ הַמוֹכֵר וְאִין בְּהֵם אַחֲרֵיּוֹת נְכָסִים וְאִין גּוֹבִים בְּהֵם מְשִׁעְבְּדֵי,
אוֹ פְּדִי לְחַזֵּק הֵנִי שְׁטָרֵי דִידָן כַּמ"ש הָרַב מְוָצֵל מְאֵשׁ וְהָרַב מְהַרְח"ש ז"ל כַּמ"ש לְקָמָן
בַּע"ה וְז"ל הָרַב ב"י ז"ל מְשֵׁם הָרֵא"ש ז"ל וְא"ת וּמָה חוֹבָה יֵשׁ לּוֹ בְּדָבָר אִם שְׁטָר מִתְּנָה
הוּא אִין מְפָסִיד כְּלוּם שְׂאִין עָלָיו אַחֲרֵיּוֹת וְאִם מְכָר נְמִי הוּא אֵינוּ מְפָסִיד וְאִי מְשׁוּם
אַחֲרֵיּוֹת אֲפִי בְּלֵא שְׁטָר נְמִי דְּאָמְרֵי בְּפ' חֻזְקַת הַמוֹכֵר שְׂדָהוּ בְּעֵדִים גּוֹבָה מְנַכְסִים
מְשׁוּעְבְּדִים, וְאִי טַעִין לָנָה וְאוֹמֵר לֵא יִמְצָא עֵדִים לְגַבּוֹת ע"י מְשִׁעְבְּדֵי וְע"י שְׁטָר יִגְבָּה
בְּכֹל עַת, כ"ש שְׂאִין לְשִׁמוּעַ לּוֹ פִּינּוֹן דְּמִן הַדִּין גְּבִי מְשִׁעְבְּדֵי וְכּוֹנֵנַת הַמוֹכֵר לְהַפְקִיעַ דִּינוּ
אִנּוּ מְחַוֵּיבִים לָךְ דּוֹף אַחַר הַצְּדֵק שְׁלֵא יִפִּיק זְמָמוֹ לְעוֹת הַדִּין, וִי"ל מְשׁוּם דְּאִית לִיָּה טַעֲנָה
לְנוֹתָן וְלְמוֹכֵר דְּאִית לִיָּה קָלָא לְשְׁטָר יוֹתֵר מְלַקְנֵן וְלֵא נִיח"ל דְּלִיפְשׁוּ שְׁטָרֵי עֵילְנוּיָה
מְשׁוּם דְּזִילִי נְכָסִיָּה ע"כ: וּר"ת פִּי דְּבִשְׁטָר מִתְּנָה דְּנָקָא מִיָּרִי דְלֵא נִיח"ל דְּלִיפְשׁוּ שְׁטָרֵי
עֵילְנוּיָה אֲבָל בְּשְׁטָר מְכָר פְּשׁוּבָה לּוֹ בְּשׂוּדָה מְסַתְּמָא אַדְעָתָא דְּכַתְּבַת לִיָּה שְׁטָרָא זְכוּ לִיָּה
וְאִין יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ ע"כ, וְעִי לְהָרַב בְּנִי אֲהָרִן דְּקַל"ד שְׁתַּרְזִי לְקוּשְׁיַת הָרֵא"ש עַל ר"ת:
וְהָרִיב"א ז"ל פִּי דְּהַגְמ' מִיָּרִי בְּשְׁטָר מְכָר שְׂיֵשׁ בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת אֲבָל בְּשְׁטָר מִתְּנָה שְׂאִין בּוֹ
אַחֲרֵיּוֹת אֵינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ לֵא בְּשְׁטָר וְלֵא בְּשׂוּדָה, וְכ"כ הָרַב בְּנִי אֲהָרִן ז"ל שְׁפֵן הוֹבָא
בַּשְּׁט"מ דְּבִשְׁטָר מְכָר שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹת וְשְׁטָר מִתְּנָה שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹת אֵינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ
וְכ"כ הָרַב ב"ד ז"ל דְּבִשְׁטָר שְׂיֵשׁ בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת מִיָּרִי: וּבַשְּׁט"ט לְהַרְשָׁב"א ז"ל פְּתַב אֲמָאִי

יכול לחזור הא אָמרי' הָתָם מי שְׁאָבֵד שְׁטָרוֹ אַעפ"י שְׁהַעֲדִים אוֹמְרִים אֲנַחְנוּ כְּתַבְנוּ וְחַתְמָנוּ וְנַתַּנּוּ לוֹ אֵין כּוֹתְבִין אֲבָל בְּשִׁטְרֵי מו"מ כּוֹתְבִין חוּץ מִן הָאֲחֵרִיּוֹת שָׁבוּ, וְאִם אֵימָא דְיוֹכֵל לֹאמַר לֹא נִיח"ל דְּלִיפְשׁוּ שְׁטְרֵי עֵילּוּנְאֵי וְכו' אִמְאֵי כּוֹתְבִין, הָא לֹא מִיְלָתָא הִיא דְשִׁאֲנֵי הָתָם דְּכָבֵר הו"ל שְׁטָרָא וּמִשּׁוּם דְּאָבֵד לִיה לִיכּוּל הֵלֵא וְלִיחְדֵי וְכו' נְעוּד דְּכָבֵר נִפְקַע עֲלֵיהּ קְלָא וְסִיגִים הָרַב דְּבִלָא טַעַם יוֹכֵל לְחַזְרוּר בְּשִׁטְרָא וְכו' דְּשְׁלִיחוּתֵיהּ עֲבָדֵי וְכִינּוּן דְּלֹא נִיח"ל אֵין כּוֹתְבִין ע"כ, וּבְמַס' קִידוּשֵׁין כְּתַב הָרַב שְׁיֵשׁ מִפ' דְּהָא דְּחַזְרוּר בְּשִׁטְרָא הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא אָמַר לְעֵדִים שְׁיִחְזִיקוּ עַד כְּתִיבַת הַשְּׁטָר אֲלֵא תְרֵי מִיְלֵי קְאָמַר לְהוּ שְׁיִחְזִיקוּ בְּקַרְקַע נְעוּד שְׁיִכְתְּבוּ לוֹ הַשְּׁטָר וְהִלְפֵהּ כֹּל שְׁלֵא כְּתַבוּ הַשְּׁטָר יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ דְּשְׁלֹוּחִים שְׁוִינְהוּ וְהָרֵי הוּא מְבַטֵּל שְׁלִיחוּת, אֲבָל בְּשִׁטְרָא דְּלֹא אֶקְנִייתָא אִם פִּי שְׁיִכְתְּבוּ הַשְּׁטָר וְהִחְזִיקוּ בְּקַרְקַע ע"ד כֹּן שׁוֹב אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ וְכוֹתְבִין לוֹ הַשְּׁטָר בַּע"כ ע"כ: וְהָרַב בְּנֵי אֶהָרִן הִבִּיא שְׁיֵשׁ מִהַרְבָּנִים ו'ל דס"ל דְּלַעוּלָם אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ מִלְּכַתּוּב אֶת הַשְּׁטָר ל"מ בְּמִכְרָא שְׁנָתָן מְעוּתֵי דְּלֹא שְׁדֵי אֲנִישׁ זְוִי בְּכַדֵי אֲלֵא אִפִּי בְּמַתַּנְת חֲנָם אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ מִלְּכַתּוּב הַשְּׁטָר שְׁהוּא לְרֵאָיָה וְלִזְכוּת לוֹ וְלִזְרַעוּ וְהָאֵי דְּקָאֻמַר חוּזְרָא בְּשִׁטְרָא אֵינּוּ ר"ל מִגּוּף הַשְּׁטָר אֲלֵא מִשּׁוּם דְּקִי"ל שְׁהִלּוּקַח נּוֹתֵן שְׂכָר הַסּוֹפֵר וְכו' וְזֶה הַמּוֹכֵר יִיפָּה כַח הִלּוּקַח בְּשִׁבִיל שְׁאָמַר לְעֵדִים זְכוּ בְּשִׁדָּה זֹו לִפ' נְכַתְּבוּ לוֹ עֲלֵי אֶת הַשְּׁטָר כְּלו' שְׁאֲנֵי נּוֹתֵן שְׂכָר הַסּוֹפֵר וּמִזָּה רְצָה לְחַזְרוּר אֵה"ן שְׁיִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ, וּבְשִׁטְרָא הֵרֵאֲשׁוּן יְכַתְּבוּ הַשְּׁטָר וְיִתְקַיֵּים הַמְּקַח וְיִפְרַע הִלּוּקַח שְׁכִי הַסּוֹפֵר וּבְשִׁטְרָא הַשְּׁנֵי פִינּוּן שְׁתַּלָּה מְכִירְתּוֹ בְּזֶה הַיְוִיתוּר וְכו' יִכּוּל לְחַזְרוּר וְכו' רַבִּינוּ יוֹנָתָן ו'ל ע"כ: וּמִשָּׁם רַבּוּתֵי הַצָּרְפְּתִים ו'ל כְּתַב וְכו' כַּמֶּש"ל בְּדַבְרֵי הַרְשֵׁב"א וְסִיגִים מִשָּׁם י"מ מִיְהוּ אִם אָמַר לְלוּקַח זְכוּהּ בְּשִׁדָּה זֹו וְאֶכְתּוּב לָהּ אֶת הַשְּׁטָר אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ דְּלוּקַח נְדָאֵי אֲדַעְתָּא דְּשִׁטְרָא אַחְזִיק: וְהַשְּׁתָּא נ"מ דְּלָכֵל הִפִּי הַנְּאָמְרִים מִצַּד הַדִּין מְחַוֵּיב הַמּוֹכֵר לְהַעֲבִירָה ע"ש הִלּוּקַח בְּפִנְקָס הַמְּטוֹבִילֵי אִם אִמ"ל לָהּ חֲזַק וְקִנְיָה וְאֵנָּא אֶכְתּוּב לָהּ חוּג"א בְּמִלְכוּת עַל שְׁמָהּ, וְכ"ש אִם נִתְחַיֵּיב לוֹ חו"ג וְכַמֶּש"ש לְקַמּוֹן שְׁהָרֵי לְטַעַם הֵרֵא"ש ו'ל דְּזִינְיֵילֵי נְכֻסִיָּה וְלֹא נִיח"ל דְּלִיפְשׁוּ שְׁטְרֵי עֵילּוּנְיָהּ הֵינּוּ בְּשִׁטְרֵי דִידּוֹן שְׁיֵשׁ בְּהֵם אַחֲרִיּוֹת וְשַׁעֲבוּד נְכֻסִים וְאִפִּי בְּלֹא אַחֲרִיּוֹת פִּי הֵרֵא"ש ו'ל בְּתִשׁוּ' כֹּל ס"ה מִשּׁוּם דְּזִילֵי נְכֻסִיָּה וְסַבּוּרִים הַעוּלָם דְּשִׁטְרֵי הַלְוָאָה הֵם וְנְכֻסִיָּה מְשֻׁנְעָבְדִים וְלֹא יוֹכֵל לְמוֹכְרָם כֹּף רֵאִיתִי כֹּל רַבּוּתֵי פּוֹסְקִים עַכ"ל: א"כ בְּהֵנִי שְׁטְרֵי דִידְהוּ דְּלִיפָא בְּהֵם לֹא שַׁעֲבוּד וְלֹא אַחֲרִיּוֹת וְלֹא הַלְוָאָה כִּידּוּעַ לְכֹל וְאֵינָם אֲלֵא לְהַחְזִיק הַמְּכָר שְׁכָבֵר נְכַתְּבֵי עֲלֵי שְׁטָר הַמְּכִירָה בְּשַׁעֲבוּד וְאַחֲרִיּוֹת וּבְכֹל חִיּוּק סוֹפְרֵי בְּדִי"ץ וְנִפְקַע עֲלֵיהּ קְלָא פְּשִׁטָּא וּפְשׁוּט דְּאֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ וּמְחֻנֵי לְהַעֲבִירָה עַל שְׁמוֹ כְּמוֹ שֶׁאִמ"ל כַּמֶּש"ל, וְכ"פ מְר"ן הַש"ע ו'ל סִי' מ"א בְּמֵי שְׁנַמְחַק שְׁטָר חוּבוֹ אוּ בְּשִׁטְרֵי מְקַח וּמְכָר בְּלֹא אַחֲרִיּוֹת שְׁיִכְתְּבוּ בְּפִירוּשׁ ו'ל אוּ לְכַתּוּב בְּשִׁנֵי שְׁטָר זֶה לֹא נְכַתְּבֵי לְטָרוּף בּוּ מְשַׁעֲבְדֵי וְכו' אֲלֵא כְּדֵי לְהַעֲמִיד שְׁדָּה זֹו בְּיַד מְקַבֵּל מַתָּנָה אוּ הִלּוּקַח שְׁלֵא יוֹצִיאָנָה מִיָּדוֹ הַנּוֹתֵן אוּ הַמּוֹכֵר, וְהֵנִי שְׁטְרֵי דִידְהוּ דְּמוֹ מִמֶּשׁ לְהָאֵי שְׁטָר הַנּוֹ' אִפִּי לֹא אִמ"ל הַמּוֹכֵר לְכַתּוּב, וְכ"ש אִם אָמַר לְלוּקַח לָהּ חֲזַק וְקִנְיָה אֲדַעְתָּא שְׁאֶכְתּוּב לָהּ שְׁטָר הַמְּטוֹבִילֵי לְעַת שְׁתַּרְצָה וְהִלָּף זֶה וְהִחְזִיק שְׁאֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בָּהּ, וְכ"ש לִס' ר"ת דְּבְּשִׁטְרָא מַתָּנָה אֵיירֵי אֲבָל הַמְּכָר אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ, וְכֵן לִס' הַרִיב"א דְּבְּשִׁטְרֵי מַתָּנָה אוּ מְכָר בְּלֹא אַחֲרִיּוֹת שְׁאֵינּוּ יִכּוּל לְחַזְרוּר בּוּ אִפִּי בְּשִׁטְרֵי דִידּוֹן שְׁיֵשׁ לְחוּשׁ לְשׁוּמְעִים שְׁיִסְבְּרוּ שְׁהֵם שְׁטְרֵי הַלְוָאָה כַּמֶּש"ש הֵרֵא"ש ו'ל, וְכֵן לִס' הָרַב בְּנֵי אֶהָרִן מִשָּׁם הַרְבָּנִים ו'ל שְׁאֵינּוּ חוּזְרָא כ"א בְּשִׁכְרָא הַסּוֹפֵר וּבַנְד"ד הַהוּצָאָה

כָּבֵר הִיא מְפֹרָשֶׁת בְּנִיהֶם, וּכ"ש וּק"ו לְסִכְרַת הָרֶשֶׁב"א ו"ל דְּחִילָק בֵּין שְׁטָרֵי מו"מ כּמִש"ל דְּכָל הֵנִי טַעְמֵי אִיתְנָהוּ בַּנְד"ד וְעַדִּיפָא מִיְנֵיהוּ דְהֵלֵא יֵשׁ לוֹ שְׁטָר בְּשַׁעֲבוּד וְאַחֲרֵיּוֹת וּכְבָר נֶפֶק עֲלֵיהָ קָלָא דְמְכַר וְהֶחְזִיק ע"ד לְכַתּוּב לוֹ הַשְׁטָר פְּשִׁיטָא שְׂאִינוּ יָכוֹל לְחַזֹּר בּוֹ: וּכ"פ מְר"ן ו"ל בִּש"ע ס' רמ"ג ס"ט בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר וְנ"ל יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר דְּהָא שְׁחֹזֵר בְּשְׁטָר הֵינּוּ דְנִקָּא כְּשְׂאוּמֵר לְאַחֲרֵים זָכוּ לִפ' אָבֵל אִם אָמַר לְלוֹקַח אוֹ לְמִקְבֵּל מִתְנָה עֲצָמוּ זָכָה וְאַכְתּוּב לָהּ שְׁטָר פִּינּוֹן שְׁזָכָה אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֹּר בּוֹ מִלְכַתּוּב אֶת הַשְׁטָר, וְהִיא ס' רבי' יוֹנָה שֶׁהִבִּיאָה רַבִּי הַטּוֹר ס' נ"ז ס' א": וְכַתֵּב הַרְשֵׁב"ש ו"ל ס' תפ"א וְנ"ל וְלוֹלִי שְׂאִינִי פְדָאִי הֵייתִי מְכָרִיעַ כְּדַבְּרֵי מְדַנְקֵט בַּגְמ' לִישְׁנָא דְזָכוּ בְּשָׂדָה זֹו לִפ' דְּמִשְׁמַע דְּשִׁלָּא בְּפָנָיו הָיָה דְּאֵלוּ הָיָה בְּפָנָיו הִי"ל הָאוּמֵר לְחַבְרֵי זָכָה בְּשָׂדָה זֹו וְאָמַר לְעַדִּים כְּתָבוּ לוֹ אֶת הַשְׁטָר, וּמִדְּאָמַר לְעַדִּים זָכוּ אֶלְמָא בְּמוֹכֵר לוֹ ע"י אַחַר מֵיָרִי: הָרִי נִתְבָּאָר דְּאִם אִמ"ל הַמוֹכֵר זֵיל חֲזַק וְקָנָה אֲדַעְתָּא שְׂאֶכְתּוּב לָהּ שְׁטָר לֹא מְצִי לְמַהֲדֵר בֵּיהּ וּמְחַוְּיָב עַפ"י הֵדִין לְכַתּוּב לוֹ שְׁטָר, וּכ"ש אִם נִתְחַיֵּיב הַמוֹכֵר בַּחֲוִי"ג בְּלִשׁוֹן חַיִּיב דִּל"מ הֵדֵר בֵּיהּ וּכְמ"ש הֵרֵב לְחָם רַב ס' ר"ח וְס' ר"י דְּאִם הִקְנִין הָיָה בְּלִשׁוֹן חַיִּיב לֹא הָיָה קִנְיָן דְּבָרִים, וּכ"כ הֵרֵב ב"ד חַי"ו ד' שְׁפָן מוֹכַח מִתְּשׁוּבַת הַמְּבִי"ט ח"ב סְקֵנ"ג דְּאִם כְּתָב לוֹ לִשׁוֹן חַיִּיב בַּהֲטָבָה לֹא הָיוּ קִנְיָן דְּבָרִים דֹּאע"ג דְּכַתֵּב הָרֶשֶׁב"א ו"ל הִבִּיאָה הַרְב"י ס' ר"ו דְּמִי שְׁקִנּוּ מִמְּנוּ בְּעַדִּים שְׂיִמְכּוֹר בֵּיתוֹ דְּהָיָה קִנְיָן דְּבָרִים עַכ"ז אִם כְּתוּב בְּלִשׁוֹן חַיִּיב מְהֵינִי וְהוֹכִיחַ כֹּן מִתְּשׁוּ אַחֲרֵת שֶׁל הָרֶשֶׁב"א וּמִדְּבָרֵי הַטּוֹר ס' קצ"ז שְׂאִין הִקְנִין נוֹפֵל עַל הַחַיִּיב דְּמִשְׁמַע מִיָּנָה דְּכְשִׁמְזַפִּיר לִשׁוֹן חַיִּיב בְּשְׁטָר מְהֵינִי הִקְנִין עֲלֵיהָ ע"כ: וְהֵרֵב אֲזַן אֶהְרֹן ו"ל מְעַרְכַת ק' אוֹת ל"ח כְּתָב קִנְיָן דְּבָרִים בְּלִשׁוֹן חַיִּיב מְהֵינִי לְכוּ"ע וְנִשְׁתַּעְבְּדוּ נְכֶסֶיו הֵרֵב חֲקֵי חַיִּים ו"ל דַּע"ח וְכו' וְסוּגִין דְּעֶלְמָא אֲזַלָּא כְּנוּתִיָּה דְּהֵרֵב אֲג"ן ו"ל וְכוּן דְּנִים בְּכָל הַב"ד מְעַשִּׂים בְּכָל יוֹם דְּלִשׁוֹן חַיִּיב מְהֵינִי: א"כ כְּפִי"ז אֲזַדָּא לָהּ הַשְּׁגַת הֵרֵב יָרֵךְ אַבְרָהָם ו"ל עַל הֵרֵב דַּב"מ שֶׁהָרִי הֵרֵב דַּב"מ כְּתָב כַּנְד"ד שְׁנוּהֵגִים לְהַתְּנוּת קוֹדֵם הַמְּכָר וּמִתְחַיֵּיב הַמוֹכֵר לְהַעֲבִירָהּ כ"ש הַלוֹקַח וְכו' א"כ אַחֲרֵי שֶׁהֶחְזִיק בְּקַרְקַע וְנָתַן הַמְּעוֹת דְּמִי הַמְּכָר וְכַתֵּב שְׁטָר וְקִנְיָן וְנִתְחַיֵּיב הַמוֹכֵר לְהַעֲבִירָהּ ע"ש אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֹּר וְכוּפִין אוֹתוֹ עַפִּיה"ד לְהַעֲבִירָהּ ע"ש וְכִינּוֹן שְׁפָן אֵין לָהּ סְמִיכָה גְדוּלָּה מְזוּ שְׂסוּמָה הַלוֹקַח עַפ"י דַּת"ש שְׂמַחְוְיָיב לְהַעֲבִירָהּ ע"ש וְגַמֵר וְקָנָה קִנְיָן גו"ש מִהֶשְׁתָּא וּשְׁנִיָּהֶם אֵינָם יָכוֹלִים לְחַזֹּר וּמִתְּרַ הַלוֹקַח לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת בְּשׁוֹפֵי וּכְמ"ש: וְעוֹד הִבִּיא רֵאָזָה הַדַּב"מ מְהָא דְּכַתֵּב מִהֶרַח"ש ו"ל בַּח"א מְסִי' ק"ח ס' יו"ד שְׁנִשְׂאָל עַל רֵאוּבֵן שְׂמַכֵר לְשִׁמְעוֹן חֲנוּת אַחַת בַּחוּג"א בְּרִשׁוֹת הַמְּטוּבִילִי וְאַח"כּ הַשְּׂפִיר לְרֵאוּבֵן הַחֲנוּת וְנִשְׂאָ וְנָתַן הֵרֵב שָׁם אֵי מְהֵינִי מְכִירָה זֹאת בַּחוּג"א וְכַתֵּב שָׁם ד"י ע"ג וְנ"ל אֲמָנָם יִרְאָה דְּכַד מְעַיְינּוּ שְׂפִיר חֲזִינוּ דְּהַדְּבָר פְּשוּט דְּהֵדִין עִם שְׁמַעוֹן שֶׁהַמְּכָר קָיָם אָף שִׁשְׁט"ז נַעֲשֶׂה בַּעֲרֵש"ג יְהִיָּה נִחְשָׁב כְּחֶסֶף אֲבָלָא, וְאֵע"ג דְּקִי"ל לְדַבְּאֵתְרָא דְּכַתְּבֵי שְׁטָרָא דְּלֹא קָנָה בְּדָמִים עַד שְׂיִכְתְּבוּ אֶת הַשְׁטָר, הֵינּוּ דְּנִקָּא עַל הַסְּתָם אֲמָרִינּוּ דְּלֹא ס"ד וִיכוֹלִים לְחַזֹּר כ"ז שְׁלֹא גִילוּ דַעְתָּם אָבֵל גִּילוּ הַדְּבָר בְּפִי בְּקִיּוּם הַמְּקַח בְּכֶסֶף לַחֹד בְּלֹא שְׁטָר פְּשִׁיטָא דְּסָגִי וְהָכָא פִּינּוֹן דְּהַשְּׂפִיר שְׁמַעוֹן לְרֵאוּבֵן הַחֲנוּת וְקַבְּלָהּ רֵאוּבֵן בְּשִׁכְלֵי הָרִי גִילוּ בְּפִירוּשׁ דְּהַחֲנוּת נִקְנִית לְשִׁמְעוֹן לְגַמְרֵי וְס"ד בְּדָמִים שְׂקַבֵּל מִמְּנוּ וְדָמִי לְמֵאֵי דְּאֲמָרִי דְּאֵי פְרִישׁ פְּרִישׁ: הָרִי דַּאֲפִי' בְּאֲנָמָד אֲמָרִי דְּסְמָכָא דַּעְתִּיָּה כ"ש הִיָּכָא דַּאֲיָא גִילוּי דַּעַת בְּפִירוּשׁ דְּס"ד דְּסָגִי וְכו' הָרִי נִתְבָּאָר דְּכִי אֲמָרִינּוּ דְּבְּפִרִישׁ בְּלֹא שְׁטָר קָנָה הוּא אֲפִי' לֹא כְּתָב הַשְׁטָר עַכ"ד הַדַּב"מ ו"ל: וּבַגּוֹף תְּשׁוּ הֵרֵב מִהֶרַח"ש ו"ל

רְאָה רְאִינוּ שְׁפֹתַי עוֹד טַעַמָּא אַחֲרֵינָא וְנ"ל גַּם מְטַעַמָּא אַחֲרֵינָא שְׁפֹתַי הַמוֹכֵר לְלוֹקֵחַ
בְּפִי שְׁמֹכֵר לוֹ וְחִזּוֹר וְשֹׁכֵר מְמַנּוּ מִפְּיֹו אָנוּ חַיִּין דְּהוֹדָאת בַּע"ד כְּמַאָּה עֲדִים דְּמִי וְהָרִי הוֹדָה
שְׁמֹכֵר לוֹ מְכוּ"ג וְנִתְחַזְּיב בְּשִׁכְרִירוּת, וְעוֹד שְׂאֵם לֹא גָמַר לְהִקְנוֹת לוֹ וְלֹא הָוִי מְכָר א"כ
מֵה שְׁנִתְחַזְּיב בְּשִׁכְרִי הוּא בְּשִׁבִיל הַמְתַּנַּת מְעוֹת שְׁלֵקַח מִשְׁמַעוֹן וְהוּא רַבִּית וְאַחֲזוּקִי אֵינְשִׁי
בְּרִשְׁעִי לֹא מִחֲזַקִּינוּ הִילָכָה הַמְכָר קִיָּים וּמְחַזְּיב רְאוּבֵן לִיתֵן לוֹ הַשְּׁכִי עֲסַפ"א ע"כ
תוּד"ק: פְּלֵל הָעוֹלָה מִפֶּל מִש"ל דְּאָפִי לִס' הַרְבֵּנִים הַסּוֹבְרִים דְּכָתַב הַמְטוּבִילִי מְעַפֵּב
הַמְכִירָה פְּדִין שְׁטֵר בְּאַתְרָא דְּכָתְבִי הֵינּוּ דְּוִקָּא בְּדָלָא פִי דְּכּוֹנְנֵתוּ לְקִנּוֹת בְּקִנְיָנִים שְׁלָנוּ
בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, אָבֵל בְּדִפְנֵי אוֹ דְּאִיפָּא גִילּוּי דַּעַת אוֹ אֲנִימְדָּנָא לְבַד דְּכּוֹנְנֵתֵם לְקִנּוֹת בְּלֹא
חוּג"א, אוֹ שְׁנִתְחַזְּיב לְכַתּוּב לוֹ חוּג"א לַעַת שְׁיִדְרָשְׁנוּ קִנְיָה, וְשִׁנְיָהֶם אֵינֶם יְכוּלִים לְחִזּוֹר,
וְכ"ש לַדַּעַת מְרָ"ן ו"ל דְּבַחְזָקָה לְבַד אוֹ בַק"ס לְבַד קִנְיָה, וְכ"ש וְק"ו אִם עָשָׂה פֶּל הַד'
קִנְיָנִים, וְאָפִי אִם ת"ל שְׁיִשׁ חוֹלְקִים ע"כ מִש"ל מ"מ הָרִי פֶתַב הָרַב גְּדִיב לַב ח"ב סִי
מ"ב דְּפ"ו ע"ב וְנ"ל עוֹד זֹאת דְּהִסְכַּמַּת רַבְּנֵי אַחֲרוּנֵי זְמַנֵּינוּ דְּמֵאן דְּקִיא בְּתוֹף הַקְּרָקַע
הוּא הַמְּוֹחָזֵק דְּשָׁב וּא"ת וְכַמ"ש ה' דְּב"מ ו"ל ח"ב סו"ס ס' וְי"ד ס' ל"ז דְּמִי שְׁהוּא תוֹף
הַבִּית הַמְּוֹחָזֵק וְלֹא אָמְרִי אוֹקִי אַרְעָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה קָמָא וּבְעוֹלָלוֹת הַכָּרָם סִי י"ד וְהָרַב
בְּנֵי אַבְרָהָם סִי נ"א וְכֵן הַסְּפִים הָרַב בְּתֵי פְהִינְהָ ח"א סְכ"א אַחֵר שְׁהִבִּיא מְחֻלְקַת ר"י
וְרִשְׁבָּ"ם הַסְּפִים גַּם לְדַבְרֵי ר"י דְּהִיכָּא דְּקִיא אַרְעָא תְּקוּם, וְכֵן פִּשְׁט"ל לְהַגְּאוֹן מ"ח ו"ל
בְּחֻקְרֵי לַב ח"מ ח"א סו"ס פ"ח וְכַח"ב וְי"ד סִי פ"א וְפ"ב, וְהָרַב אָהֵל יִצְחָק דְּמ"ב וּמ"ה
וְכַמְּה אַחֲרוּנֵים רַבּוּ מִלְּמִנּוֹת וְכַמוֹ שְׁהִבִּיאַתִּי דְּבָרֵי פְּוֶלָם קָרוּב לְחַמְשִׁים רַבְּנִים ו"ל דְּסָבְרִי
כֵן לְהִלְכָה וְלִמְעֻשָׂה עַכ"ל: הָרֵאָתָּ לַדַּעַת דְּאִי לְדִידְהוּ דְּאִית לְהוּ דְּגַל הַקִּי"ל עַכ"ז הַיּוֹשֵׁב
תוֹף הַבִּית הוּא הַמְּוֹחָזֵק וְכ"ש לְדִידּוֹן דְּבַתְרִיָּה דְּמְרָ"ן ו"ל גְּרִירָן: אַחֵר זְמַן מֵה בָּא לִידֵי ס'
חֻקֵי חַיִּים ו"ל וְרֵאִיתִי לוֹ בְּסִי כ"ה דְּהֵנִי שְׁטֵרִי דִידּוֹן הַנְּהוּגִים פִּה לְכַתּוּב מְכָר וְשִׁכְרִי וְחַיִּיב
הַטְּבָּה לְמוֹכֵר שְׂאֵחֵר זְמַן הַנּוֹעֵד בְּכָל עו"ז שְׁיִרְצָה הַלוֹקֵחַ לְמַכְרָה מְחַזְּיב הַמוֹכֵר לְחִזּוֹר
וְלְקִנּוֹתָהּ מְמַנּוּ בְּסוֹף הַנּוֹ אִפִּי שְׁלֹא תִהְיֶה שְׁנֵה בְּזְמַן הַנּוֹ יו"ד גְּרוּשׁ בְּדִרְוּ פְּשֵׁט וְלֹא בַד"ג
זְהוּ מִמֶּשׁ מְנַהֵג עֵיהָ ק ירושת"ו וְכַסֵּק הָרַב שֶׁם דְּלִית בְּהוּ לְתֵא דְּרַבִּית פְּלֵל לַכ"ע וְגַם
חַיִּיב הַמוֹכֵר לְחִזּוֹר וְלְקִנּוֹתָהּ בְּדָמִים שְׁקִנְיָה פְּמוֹ שְׁנִתְחַזְּיב אִפִּי גִילּוּי פִּינּוֹן שְׁפֹתוֹב בְּשְׁטֵר
בִּין חֲרִיבָה בִּין מְלִיאָה דְּכָל תְּנַאִי שְׁבַמְמוֹן תְּנַאוּ קִיָּים עַכ"ד: הַמּוֹרֵם מִפֶּל הָאִמּוֹר דְּאָפִי
בְּשִׁטְרֵי מְכָר מְוֹחָלֵט שְׁנֵהגוּ בּוּז"ז לְהַעֲבִיר הַמְּקַחַע"ש הַלוֹקֵחַ בְּפִנְקָס הַמְטוּבִילִי וְלְכַתּוּב
לוֹ חוּג"א בְּשִׁמּוֹ עַכ"ז הַסְּכַמַּת הַפּוֹס' ו"ל דְּאִי פְּרִישׁ, אוֹ בְּגִילּוּי דַּעַת לְבַד קִנּוֹ וְאִין שׁוּם
אַחַד מֵהֶם יְכוּל לְחִזּוֹר וְאִם חִזּוֹר הַלוֹקֵחַ וְהַשְּׁפִירָה לְמוֹכֵר הָוִי גִילּוּי דַּעַת גְּמוֹר שְׁפֹכֵר
גְּמָרָה הַמְכִירָה בְּנִיָּהֶם בְּלִתִּי שׁוּם שִׁיּוֹר וּמְחַזְּיב הַמוֹכֵר לְפָרוּעַ לְלוֹקֵחַ הַשְּׁכִירוּת עֲסַפ"א
וְכַמוֹ שְׁמַפְּנִי יִנְצָא לְעִי מִתּוֹרְתוֹ שֶׁל הַרְה"ג מֵהֵרַח"ש ו"ל וְכַמְּה וְכַמְּה פּוֹס' הַבִּיאוּ דְּבָרֵי
לְהִלְכָה וְלִמְעֻשָׂה כַּמ"ש: וְכ"ש וְק"ו הֵנִי שְׁטֵרִי מְכָר וְשִׁכְרִי וְהַטְּבָּה הַנְּהוּגִים פִּה עִי"ק
טְבָרִיא ת"ו מִימֵי עוֹלָם וּמִשְׁנֵים קְדָמוֹנִיּוֹת דְּלֹא מְלַבַּד דְּאִית בְּהָ פֶּל הֵנִי לִישְׁנֵי שְׁפִירֵי
שְׁפֹתָבוּ עֲלֵיהֶם הַפּוֹס' ו"ל דְּמוּכָח מְנִיָּהוּ דְּהֵנִי פְּאֵלוּ פִּירְשׁוּ בְּהִדְיָא דְּאִי בְּעֵינָא בְּשִׁטְרָא
אִיקְנִי וְאִי בְּעֵינָא בְּכַסְפָּא אִיקְנִי, אֲלֵא שְׁפֹתוֹב בְּהֶם בְּהִדְיָא שְׁפֹכֵר אִמ"ל הַמוֹכֵר לְלוֹקֵחַ זִיל
זְכָּה וְקִנְיָה בְּכַסְפֵּי שְׁקִבְלִיתִי מְמָהּ וּבִשְׁט"ד מְבָלִי שְׁתַּצְטַרְפוּ לְשׁוּם זְכִיָּה וְקִנְיָה אַחֲרַת
שְׁבַעוֹלָם, וְגַם חִזּוֹר וְהַשְּׁפִיר לוֹ הַלוֹקֵחַ לְמוֹכֵר בְּסוֹף מֵה בְּשִׁטְרָא גְּמוֹר בְּשַׁעֲבוּד וּבְאַחֲרִיּוֹת
וּבְנִמְנּוֹת גּו"ש א"כ אִפִּי בְּאַתְרָא דְּקִנּוֹ בְּשִׁטְרָא וְהָוִי הַאי שְׁטֵרָא דְּעַרְפָּאוֹת כְּשִׁטְרָא דִידּוֹ,

עכ"ז פֿינן דפֿינרשוי וְהַשְׁפִּיר לוֹ קִנּוּ וְשִׁנְיָהֶם אֵינָם יְכוּלִים לְחַזֵּר כִּמ"ש: וּמָה גַם שְׁפָתוֹב
בְּסוֹף הַשְׁטֵר שְׁקַבֵּל עָלָיו הַמוֹכֵר ס' הַפּוֹסֵק הַמְּאַשֵּׁר וּמְקַנְיִים שֵׁט"ד בְּכָל עֲנִינָיו הֵגַם שְׁתָּהָא
ס' זוי"ח נֶגְדַּךְ פֶּל הַפּוֹס' ו"ל וְכַתֵּב הָרַב שְׁעַר אֲשֶׁר חַי"ד ס"ט דט"ו ו"ל אִם קָבַל עָלָיו ס'
הַפּוֹסֵק הַמַּתִּיר עֶסְקָא זֹו שְׁפִיר מְהֵנִי לְכו"ע בְּלִי שׁוּם פִּקְפוּק וּכְמוֹ שְׁעַמְדוֹ וְהַסְפִּימוּ
הַרְבֵּנִים שְׁקַדְמוֹנוּ הָרַב מֵהַר"א נְחֻמְיָאָס ו"ל וּמֵהַרְבַּג וּמֵהַר"י שְׁמוּאֵל וּמוֹה"ר כִּמְהַר"א
קוֹבּוֹ וּמֵהַרְח"מ זל"ה פּוֹלְהוּ סְבָרֵי מְרַנֵּן דְּמֵהֵנִי קַבְּלַת ס' הַפּוֹסֵק לְהַצִּיל מִטַּעֲנַת קו"ל
כִּמ"ש בִּס' בְּאֵר מִים חַיִּים ח"ב יו"ד ס"ה ע"כ: וּבִפְרָט לְדִידֵן דְּאַתְפָּא דְּמַר"ן ו"ל סְמִכִּינּוּ
וְלִית לָן דְּגַל הַקִּי"ל וְלִדְעַת מַר"ן ו"ל קִנְיָה אִפִּי בַק"ס לְחוּד כִּמ"ש"ל, אֲלָא אַעֲיָקְרָא דְּדִינָא
לֹא נִהְגוּ בְּהֵנִי שְׁטָרֵי מְכָר וְשִׁכְרֵי נִהְטָבָה לְהַעֲבִירָה ע"ש הַלּוֹקַח בְּפִנְקָס הַמְּטוֹבִילִי וְאַפְּי'
בְּזֵה"ז שְׁנֵהְגוּ לְכַתְּבָה ע"ש הַלּוֹקַח דּוֹקָא בְּמִכְרָ מְוָחֵלְט אֲבָל בְּשְׁטָרֵי מְכו"ש לֹא נִהְגוּ
לְהַעֲבִיר הַמְּכִירָה ע"ש הַלּוֹקַח בְּפִנְקָס הַמְּטוֹבִילִי אֲלָא פֶּל הַלּוֹקַחִים סוּמְכִים סְמִיכָה מְעֵלִיא
עַל הֵנִי שְׁטָרֵי דִידֵן וּמוֹסְרִים מְעוֹתִיהֶם לְמוֹכֵר וְאִין בְּהֶם גַּם אֲחֵד לְתַפְּנֹעַ לְמוֹכֵר שְׁיִכְתָּוּב
לוֹ חוּג"א בְּשָׁמוֹ, א"כ הו"ל פְּאַתְרָא דְּלֹא פְּתָבִי שְׁטָרָא שְׁפָתוֹב הַפּוֹס' ו"ל דְּקִנּוּ בְּכֶסֶף
לְחוּד וְכ"ש דְּנִדוּ"ד אִיפָּא פֶּסֶף וְשְׁטֵר וּקְנִינָן סוּדָר וְשִׁכְרֵי שְׁהַשְׁפִּיר הַלּוֹקַח לְמוֹכֵר פְּשִׁיטָא
דְּקִנּוּ, וְכְמוֹ שְׁמִפְּנֵי יִנְצָא לְעִיל מִפִּי הַפּוֹס' ו"ל שְׁפֵן נִהְגוּ בַעֲוֹב"י סְאַלוֹנִיקֵי יַע"א וּבַעֲוֹב"י
קוֹשְׁטָא יַע"א שְׁלֹא נִהְגוּ לְהַעֲבִיר הַמְּקַח בְּפִנְקָס הַמְּטוֹבִילִי בְּשְׁטָרֵי מְכָר בְּהַטָּבָה, וְכַתְּבוּ
דְּהו"ל פְּאַתְרָא דְּלֹא פְּתָבִי וְשִׁנְיָהֶם אֵינָם יְכוּלִים לְחַזֵּר: וְכַתֵּב הָרַב דִּב"מ ו"ל שְׁם בִּסְי'
הִנּוּ שְׁפֵן נוֹהֲגִין לְדוֹן בְּכָל הַפְּתִי דִּינִין לְגַבּוֹת מִן הַמוֹכֵר הַשְׁכִּי טִסְפ"א בְּאִין אֲנִימָר וּדְכָרִים
כו"ע, וע"ע לְהַרְבֵּ שְׁמֵשׁ וְצִדְקָה דג"ל וע"ע לְהַרְבֵּ תְּנֻמַּת יִשְׂרָאֵל ס' קַע"א וְהַגְּאוֹן הָרֵא"ש
ו"ל שְׁפָתוֹב דְּמִנְהֵג יְדוּעַ וּבְרִיר לֹא בְּעֵי תְּנֻמָּה וְלֹא גִילוּי דַעַת לֹא קוֹדֵם מְעַשֶּׂה וְלֹא בְּשַׁעַת
מְעַשֶּׂה, וְאַנּוּ סִהְדֵי דְּאַדְעָתָא דְּמִנְהֵגָא עֵבֵד, וְאַע"ג דְּהַשְׁתָּא צוֹנַח וְאַמֵּר לֹא נִתְּפֹנְנִי לְכַד
וְלֹא נִתְּרַצְתִּי מְעוֹלָם בְּזֵה אִפִּי"ה אֲמַרִי דְּאַנּוּ סִהְדֵי דְּלֹא עֲשֶׂה אֲלָא עִפ"י הַמְּנֵהֵג וְהַשְׁתָּא
הוּא דְּקִהְדֵר בִּיָּה וְלֹא פֶּל פְּמִינְיָה: וְהָרַב כִּנְה"ג ו"ל הִבִּיא מִשָּׁם הָרַב מִשָּׂא מְלָךְ ו"ל ו"ל
פֶּל מְנֵהֵג שְׁיִתְּנֹן מְבִי הַעִיר לְתַקְנָתָם בְּעֶסְקָם וּקְנִינָתָם אִינוּ צָרִיף שְׁיִהְיֶה קְבוּעַ עִפ"י
וְתִיקִין אֲלָא פִּינּוּ שְׁהוּא פֶּשׁוּט בֵּין הַסּוֹחְרִים דֵּי ע"כ: א"כ דוּן מִינְיָה לְנִד"ד שְׁהוּא עִפ"י
הִדִּין כִּמ"ש וְכו"ל וְלֹא יִהְיֶה אֲלָא פְּאַסְטוּמוֹתָא דְּאַמְרִי בַפ' אִיזְהוּ נְשִׁיף דְּקִנְיָה וְכַתֵּב שְׁם
הַרְשָׁפ' א' שְׁמַעֲיָנּוּ מֵהֵכָא דְּהַמְּנֵהֵג מְבַטֵּל הַלְכָה בְּכָל פִּינְצָא בְּזֵה שְׁפֶל דְּבָר שְׁבַמְמוֹן קוֹנִים
וּמְקַנְיִים, הִילְכֵף בְּכָל דְּבָר שְׁנוֹהֲגִים הַתְּגָרִים לְקִנּוֹת קוֹנִים, וְכַתֵּב הָרַב תְּנֻמַּת יִשְׂרָאֵל ו"ל
דְּאִין סְבָרָא לְחַלֵּק בֵּין קַרְקַע לְמְטַלְטְלִים דְּהָא בְּשִׁכְרֵי קַרְקַע דְּהוּי מְמָכֵר לְיוֹמִיָּה פְּתַב
הַרְמַב"ן ו"ל דְּמְסִירַת מְפָתַח קוֹנָה פִּינּוּ שְׁפֵן נִהְגוּ, וְכ"פ רַבִּי הַטּוֹר וּמַר"ן הַק' ו"ל חַח"מ
ס' ר"א וְכַתֵּב הָרַב שְׁ"ף דְּאִם נִהְגוּ לְקִנּוֹת גַּם בְּקַרְקַעוֹת קִנּוּ לְכו"ע, וְכֵן מוֹכַח מִתְּשׁוּ'
רַש"ל וּמוֹר"ם ס' ט"ו וּבַהֲמַבִּי"ט ו"ל ח"א וְח"ב וְהָרַב ח"ס ח"מ ס' ב' פְּתַב דְּאַסְטוּמוֹתָא
הוּי מְדַאוּרִיָּתָא וּבִתְשׁוּ' הַמִּינּוּחַסוֹת ס' רַכ"ה פְּתַב דְּקִנְיָן מְמֵנֵהֵג הוּי דְּאוּרִיָּתָא וְכ"כ
הָרֵא"ש ו"ל פֶּלֶל י"ג ס"ד, א"כ מְפֶל מִש"ל פְּשִׁיטָא וּפְשׁוּט דְּהֵנִי שְׁטָרֵי מְכו"ש הַנְּהוּגִים
פֶּה חֲזָקִים וּכְשָׁרִים אֲלִיבָא דְּכו"ע: וּמְעַתָּה בּוֹאוּ וְנַחְזִיק טוֹבָה לְרַבּוֹתֵינוּ הַק' נ"ג אֲשֶׁר
הוֹרוֹנוּ הַדְּרָף הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה אֲשֶׁר גִּלְף בְּהֵנִי שְׁטָרֵי מְכו"ש הַנְּהוּגִים פֶּה שְׁאִין בְּהֶם
שׁוּם צַד אִיסוּר רַבִּית וְלֹא אֲבַק רַבִּית פֶּלֶל וְעִיקָר וְזֵהוּ תְּקוּן גְּדוֹל לְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲנִיִּים
וְעֲשִׁירִים כְּמוֹ תְּקוּן הַפְּרוֹזְבוּל מִמֶּשׁ: וּכְבָר הָרַב הַגְּאוֹן רַש"ל יַש"א בְּרַכָּה נַר"ו פְּתַב

בספרו הבהיר שמחה לאיש סי' ט"ו דהני שטרי מכו"ש דינן אין פהם חשש רבית ולא אבק רבית כו"ע ובכל האופנים חזקים פראי מוצק וצ"י י"מ וימ"ן אכ"ר: הצב"י וידבר דוד סלי"ט ת"ו ש"ל ב"ע פירוש מהרב המחבר וידבר דוד ז"ל על החידה שהביא הרב ישמח משה ז"ל: וז"ל חידה חדתי על ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וכו' מאה ושבעה מיותר אלא א"א למאה בלא שמונים ועדן שבעה ועשרים מיותר אלא להורות שהכל שוים לטובה מאחד וחמשים עד ארבעה וששים וכו' עכ"ד: ופ"י הרב וידבר דוד ז"ל עפ"י מ"ש במס' גיטין מי שהביא גט והניחו זמן נותנו לה בחזקת שהיא קים וכו' לא שנו אלא לשלא הגיע לגבורות אבל אם הגיע לגבורות אינו נותנו לה דחישינו שמה מת, אבל אם הוא בן מאה שנה אין חוששין למיתה שכיין דפלג פלג ע"כ: והשתא קשה ממ"ן אם ההקש הוא על המאה ושבעה שאחר העשרים הראשונים שאינה בת עונשים, א"כ קשה מאה ושבעה מיותר למה צריך ההקש לשבעה פנין שהם אחר המאה הנוחזקו בכשרות כמ"ש בזקן פנין דפלג פלג, אלא ההקש הוא על המאה שמשונו הוולדה עד המאה וכוונת ההקש הנה ללמד דווקא על השמונים שהם תשלומי המאה הראשונים, וזהו א"א למאה בלא שמונים מ"מ עדיין קשה שבעה ועשרים מיותר פנין שלמדנו על המאה שהיא בחזקת כשרות תו לא צריך ללמד על הכ"ז הנשארים דכיין שהחזקה בת מאה בכשרות הנוחזקה תמיד כמ"ש גבי זקן, אלא נדאי אין צריך ההקש כ"א מאחד וחמשים שהם רוב המאה עד ששים וארבע שהם רוב ימיה וכיין שעברו רוב שנותיו ש"א ולא חטא שוב אינו חוטא כמ"ש רז"ל ולמה צריך פל ההקש אלא לומר לה שכולם שוים לטובה בכשרות וביןפי ודו"ק: א"נ אפ"ל החידה הנז' דהנה הרב הנז"ל הוק"ל על ההקש שהקיש מאה לעשרים מה בת עשרים לא חטאה אף בת מאה וכו' מהו פ"י המאה אם פ"י שהיא המאה שאחר העשרים קשה הרי נשארו שבעה שנים בלא הקש וזהו מאה ושבעה מיותר שלא יש הקש כ"א למאה ונשארו שבעה מיותר, ואם פירוש המאה שמים הנוולדה עד היותה בת מאה ונמצא לא הועיל ההקש כ"א לשמונים וז"א שא"א למאה בלא שמונים, א"כ עדיין קשה שבעה ועשרים מיותר בלא הקש ומנ"ל שלא חטאה בהכ"ז שאחר המאה, ולזה תירץ אלא להורות שכולם שוים לטובה דהיינו עפ"י מ"ש במס' גיטין מי שהביא גט וכו' וכיין שעברו רוב וכו' שוב אינו חוטא, וכיין שפן לא צריך לן הקש כ"א עד אחד וחמשים שהוא רוב המאה או עד רוב שנותיה שהם ארבעה וששים, וזהו מ"ש מאחד וחמשים עד ארבעה וששים ומשם ואילך פנין שלא חטאה שוב אינה חוטאת, אלא נדאי מוכח שכולם שוים לטובה ודו"ק: סי' א"ג יעקוב בן דוד חזק.

לחן אערון מהלל ניבי אשרה שיר תהלה, לאל נורא עלילה, לכבוד מצות המילה אליהו הנביא נגלה: נתן לנו את בריתו, אשר פרת באהבתו, לאברהם וילידי ביתו, להיות לעם סגולה: לכבוד וכו' יום השמיני למילתו, בעצם היום ימול אותו, ודוחה שבת מילתו, לאיש אשר לו ערלה: לכבוד וכו' יכין פסא יפה טוב, לאליהו זכור לטוב, הנביא מבשר טוב ומשמיע הגאולה: לכבוד וכו' על מצות המילה, יברך בתחילה, ויכרות בשר הערלה, ויפרע העטרה פולה: לכבוד וכו' קודם ברפת שהיינו, יברך אשר קדשנו, להכניסו בברית אברהם אבינו, כי הוא יסוד המעלה: לכבוד וכו' ויברך על פוס תמים, ועל מיני בשמים, ויקרא שם לחתן דמים, ואברכה ואגדלה: לכבוד וכו' ברוכים כל הבאים,

השומעים והרואים, נמחלים מפל חטאים גם בחור גם בתולה: לכבוד וכו' ביום שמחת המילה, עושים סעודה קלה, על המחיה והכללה, הבו דלא להוסיף עליה: לכבוד וכו' נכון לנוהגים לעשות סעודת דגים, אוכלים ושותים וחוגגים, פסעודת חתן וכלה: לכבוד וכו' דעו ונזכרו לכם, נסיון אברהם אביכם, וחוסו על ענייכם, לשמכם במקום גילה: לכבוד וכו' נילכו המזמנים, גם זקן ונשוא פנים פתקנת הראשונים, חזו מאי הוי עליה: לכבוד וכו' דעת זקנים נוחה מהם, וה' הולך לפניכם, ומברכתו יברך אתכם, ויצילם מאש הגדולה: לכבוד וכו' חזק הוא אדון עולם, יזפור לנו ברית עולם, וישונו בנים לגבולם, אל המנוחה ואל הנחלה: לכבוד וכו' סי' אנכי יעקב ואעקנין חזק.

לחן אפתח פי ברנה יום זה נהדר מפל ימים. פי בו בחר חי העולמים: אנכי אשרי ואזמרה, לפני אל חי גדול ונורא, אשר נתן לנו שבת היקרה לנו לנחלה מפל העמים: יום זה יגיל וישמח בביאתו, כחתן יוצא לקראת פלתו, ישיש ויאמר בקבלתו, בואי פלה שלש פעמים: יום זה ענגהו ושמרהו, ועל היין תזכרהו, זה אלי ואנוהו, על פוס יין חי מלא ותמים: יום זה קדש ואכול שלש סעודות, גם הרביעית בלחם חמודות, בזכותם תנצל מג' חרדות, וגם מחבנט בשר ועצמים: יום זה בשר שמן ודגים תביא, ויין טוב ישמח לבבי, אשלים מאה ברכות בכל לפי במיני פירות ומיני בשמים: יום זה ולומדי תורה תביא ביתה, ישבו ישרים סביב שלחניה, ישבעון ירונון דשן ביתה, לחם אלהיה פעולות ושלמים: יום זה אמור יאמרו דברי תורה, וזמירות ישמיעו על שלחן הטירה, ויהי יחשב מזבח פפרה, זבח ומנחה וקטרת הסמים: יום זה עשה גרות מפוארים, יפים וגדולים מאירים ומזהירים, טוב עין יבורך בבנים זכרים, בנים הגבונים חכמים מחנכים: יום זה קדש עצמה מערב שבת, וטבול גם בפקר חק כל יושבת, ובא והתפלל שחרית של שבת, מוסף וגם מנחה יחדיו יהיו חמים: יום זה נתן לנו את תורתו, ללמוד וללמד סדר עבודתו, ולדרוש מידי שבת בשבתו, חכמה ומוסר וילשון חכמים: יום זה יחדש חידושים, בארבע שרשים בפרד"ס התורה קדש קדשים לבנות ולנטוע שמים חדשים, ובנו בתים ונטעו כרמים: יום זה נותנים לאביו יקר וגדולה, פמה וכמה טובה כפולה, ועטרת תפארת זרה גדולה, על ראשו מלמעלה הללוהו בפרומים: יום זה חזק הוא ונורא אל עליון, יחוס וירחם על כל ואביון, ויבנה מהר את הר ציון בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים: סימן מאיר וואעקנין חזק.

אפתח פי בשיר ותהלה, לאדון רם המעלה, לו נאה לזמרה, פי הוא קדמון לכל גברא: מלך עליון רם ונורא, לו יאה גדולה וגבורה, צר התבל ככדורה, והפל רק באמירה: אמירות עשר מעולות, לקבל שחר כפולות, מאהבת עלת העלות, לזרע אברהם הנקרא ימים ששה האל ברא, ויום השביעי גמרה, נכנס בו פחוט השערה, הלומדה יודעה ומכירה: רצה צורי ומושיעי, להרגיעי בשביעי, ובתורתו יהי שעשועי, ותהי בו נשמה יתרה: והודיע לעם סגולה, בשבת תלויה הגאולה, כי היא האות הגדולה, יסוד האמונה ועיקרה: והשומרו כהלכה, בתוספת קדמא וחסא, מזלו יעלה לברכה, וינצל מפל צרה: אל עליון על כל עליונים הצל גזע האיתנים, ופדה אותם מאסונים, בזכות שבת השחרה: עם אהובה אויביהם הדק, ושמור וחקק את בך חכמת שיערי צדק, והרם דגלם במהרה: קולי לה בשיר ושכחים, יהיו פקרבן ניהוחים נא שמור אגודת אחים, ותהי ברה ומאירה: נפשי אותה בחשק, נא הצילם מפל עונשק לחברת אחיעזר דמשק, והיה להם מגן ועזרה:

יְהִי אֵלַי זְכוּר עֲדַת מִי מְנָה, וְקִבְּצֵם בְּזֹאת הַשָּׁנָה, וְאִם לֹא עָמְדָה עַד אָנָּה שְׂפָחָה כִּי תִירָשׁ
גְּבִירָה: נִוְעַם הוֹד זִינְךָ הַרְאָנוּ, עַל הַר צִיּוֹן מִקְדָּשֵׁנוּ וּבֶן דָּוִד הוּא מַלְכֵנוּ, חַיֵּשׁ הַתְּזוּר
הַעֲטָרָה: תִּזְקוּ זָרַע יִשְׂרָאֵל חֲכוּ לְבַנֵּן אֲרִיאֵל, כִּי סוּף יָבוֹא הַגּוֹאֵל, וְיִבְנֶה אֶת בֵּית
הַבְּחִירָה: